

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

1

TARİH KARMA 2026

1. Türk topluluklarının Orta Asya'dan göç etmelerinde aşağıdakilerden hangisinin siyasi bir neden olduğu söylenebilir?

A) İklim değişiklikleri
B) Otlakların daralması
C) Nüfus artışı
D) Boylar arasındaki mücadele
E) Salgın hastalıklar

2. İslamiyet öncesi Türklerde, devlet ve toplum yapısı dine değil, törelere dayanmıştır.

Bu durum Orta Asya Türk devletlerinde aşağıdakilerden hangisinin oluşmasını engellemiştir?

A) Toprak zengini soylu bir sınıfın
B) Özel mülkiyetin
C) Liderlik anlayışının
D) Ruhban sınıfın
E) Aristokrasinin

3. İlk Türk devletlerinde hükümdara, yönetme yetkisinin Göktenrı tarafından verildiğine ve bütün dünyayı yönetme yetkisine sahip olduğuna inanılırdı.

Bu durumun ilk Türk devletlerinde aşağıdakilerden hangisini ortaya çıkardığı söylenebilir?

A) Ordu – millet anlayışını
B) İkili Teşkilat sistemini
C) Türk cihan hakimiyeti düşüncesini
D) İnanç özgürlüğünü
E) Orduda onluk sistemin oluşmasını

4. Orta Asya'da kurulan Uygur Devleti'nin Maniheizm inancını benimsemesi ile;

I. Göçebe yaşam
II. Bozkır Medeniyeti
III. Devletin hanedanın ortak malı sayılması

özelliklerinden hangilerini terk ettiği söylenebilir?

A) Yalnız I
B) I ve II
C) Yalnız III
D) II ve III
E) I, II ve III

5. Rua'nın ölümünden sonra, Avrupa Hun Devleti'nin başına Atilla ve kardeşi Bleda geçmiştir.

Buna göre Orta Asya Türk devletlerinin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin Avrupa Hun Devleti'nde devam ettiğini gösterir?

A) Onluk Sistem
B) Bozkır Kültürü
C) İkili Teşkilat
D) Boylar Federasyonu
E) Kut Anlayışı

- 6.

I. Avarlar
II. Hazarlar
III. Bulgarlar
IV. Türgişler

Yukarıdaki Türk devletlerini İstanbul'u kuşatanlar ve Müslüman devletlerle savaşanlar olarak gruplandırarak aşağıdakilerden hangisinin doğru sıralama ile verildiği söylenebilir?

A) I, II ve III, IV
B) I, III ve II, IV
C) II, III ve I, IV
D) II, IV ve I, III
E) III, IV ve I, II

7. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde fermanlar "Hakan ve Hatun emrediyor" biçiminde başlardı.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

A) Demokratik bir yönetimin olduğunun
B) Hatunların yönetimde söz sahibi olduğunun
C) Teokratik bir yönetim anlayışının
D) İç karışıklıkların yaşandığının
E) İkili bir yönetimin bulunduğu

8. Tarih boyunca Türkler ve Moğollar Orta Asya'da iç içe yaşamıştır. Öyle ki kurulan bazı devletleri Türk ve Moğol devleti olarak ayırmak mümkün olmamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun bir sonucu olarak gösterilebilir?

- A) Ortak bir kültürün meydana gelmesi
B) Anadolu'nun hızla Türkleşmesi
C) Orta Asya'da Türk nüfusunun azalması
D) Türklerle Moğolların sürekli savaş hâlinde olması
E) Abbasi Halifeliğine son verilmesi

9. Aşağıda verilen Türk devletleri ve inançları eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Hazarlar → Musevilik
B) Uygurlar → Maniheizm
C) Avarlar → Hristiyanlık
D) İtil Bulgarları → Hristiyanlık
E) Karluklar → İslamiyet

10. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde cenaze törenine verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sagu B) Sav C) Yuğ
D) Kurgan E) Ongun

11. Aşağıdakilerden hangisi Uygur Devleti'ne ait bir özellik değildir?

- A) İlk şehir ve kasabaları kurmuşlardır.
B) Ötüken merkezli kurulmuşlardır.
C) Maniheizm inancını benimsemişlerdir.
D) Kâğıt ve matbaayı kullanmışlardır.
E) İlk Türk mimari eserlerini vermişlerdir.

12. Aşağıdakilerden hangisi Eski Türklerin kullandığı bir alfabe değildir?

- A) Soğd B) Hiyeroglif C) Kırıl
D) Uygur E) Çin

13. Orta Asya Türklerinde toprak mülkiyetinden kaynaklı soylu bir sınıfın oluşmamasında aşağıdaki durumlardan hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Göçebe hayat B) Dini inanç
C) Monarşik sistem D) Ticari hayat
E) Billimsel gelişmeler

14. Aşağıdakilerden hangisi Orta Asya Türk devletlerinde yazışma işlerinden sorumlu görevlidir?

- A) Aygucu B) Buyruk C) Bitikçi
D) Şad E) Yabgu

15. İslamiyet öncesi Türklerde ahiret inancı olduğuna;

- I. Uçmağ ve tamu kavramları
II. Ölen kişinin eşyalarıyla gömülmesi
III. Yuğ törenleri düzenlenmesi

durumlarından hangileri kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

16. Türklerde; Hunlardan Uygurlara kadar taşınabilir sanat eserlerine rastlanırken, Uygurlardan itibaren saray, ev, tapınak yapımı ve bunların iç süslemeleri ön plana çıkmıştır.

Türklerin sanat anlayışında görülen bu değişimin aşağıdakilerden hangisinin bir sonucu olduğu söylenebilir?

- A) Komşu devletlerle ilişkilerin gelişmesinin
B) Ticaret anlayışının değişmesinin
C) Yeni savaş teknikleri öğrenmelerinin
D) Yerleşik hayata geçmelerinin
E) Ordu – Millet anlayışının

17. Hun ve Göktürklerle başkentlik yapan ve "Türk ilinin yureği" olarak tanımlanan şehir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ötüken B) Kaşgar
C) Ordu – Balık D) Beş – Balık
E) Semerkand

ÇÖZÜMLER

1. Orta Asya Türk topluluklarının göç etmelerinde siyasi, sosyal ve ekonomik nedenler etkili olmuştur. Soruda verilen iklim değişiklikleri, otlakların daralması, ekonomik nedenler iken; nüfus artışı, salgın hastalıklar sosyal; boylar arası mücadele ise siyasi nedendir.

Cevap D

2. Orta Asya Türklerinin dini kurallarla yönetilmemesi, ayrıcalıklı din adamları grubu olan Ruhban sınıfının oluşmasını engellemiştir.

Cevap D

3. Türk hükümdarlarına yönetim yetkisinin Göktanrı tarafından verildiğine ve bütün dünyayı yönetim yetkisine sahip olduğuna inanılması, Türklerde cihan hakimiyeti düşüncesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Cevap C

4. Uygurlar manihelizm inancını benimseyerek tarım yapmaya başlamış ve yerleşik hayata geçmiştir. Göçebe hayatı ve bozkır kültürünü terk etmiş ancak ülke hanedanının ortak malı olmaya devam etmiştir.

Cevap B

5. Avrupa Hun Devleti'nde Rua'nın ölümü ile ülkenin başına Atilla ve kardeşinin geçmesi, ikili teşkilat sisteminin devam ettiğini gösterir. İkili teşkilat sistemi, ülkenin ikiye ayrılarak Kağan ve kardeşi tarafından yönetilmesidir.

Cevap C

6. İstanbul'u kuşatanlar Avarlar ve Bulgarlardır, Müslüman devletlerle savaşanlar Hazarlar ve Türgişlerdir.

Cevap B

7. Orta Asya Türklerinde fermanlar Hakan ve Hatun emrediyor diye başlıyorsa Hatunların yönetiminde söz sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

Cevap B

8. Türklerle Moğolların iç içe yaşaması Moğolların Türkleşmesine, kültür alışverişinin yaşanmasına ve ortak bir kültürün ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Cevap A

9. İtil Bulgarları İslamiyeti benimsemiştir. Tuna Bulgarları, Hristiyanlığı benimsemiştir. Bu sebeple soruda verilen İtil Bulgarları, Hristiyanlık inancı yanlıştır.

Cevap D

10. Eski Türklerde cenaze törenine Yuğ denir. Sagu: Ağıt, Sav: Atasözü, Kurgan: Mezar, Ongun: Kutsal sayılan hayvana verilen isimdir.

Cevap C

11. Uygurlar ilk yerleşik hayata geçen Türk Devleti'dir. Bu sebeple şehirler kurup, mimari eserler vermişlerdir. Kâğıt ve matbaayı kullanmışlardır, ancak Ötüken merkezli değil, Karabalğasun merkezli kurulumlardır.

Cevap B

12. Hiyeroglif eski Mısır medeniyetinin kullandığı resmî yazıdır. Orta Asya Türklerinde kullanılan bir alfabe değildir.

Cevap B

13. Türklerde toprak mülkiyetinden kaynaklı zengin bir sınıfın oluşmamasının nedeni göçebe yaşamalarıdır.

Cevap A

14. Aygucu → Başbakan

Buyruk → Bakanlar

Yabgu → Hükümdarın Kardeşi

Şad → Hanedan üyeleri

Bitikçi ise yazışma işlerine bakan görevlidir.

Cevap C

15. Uçmağ (cennet) ve Tamu (cehennem) kavramlarının bulunması ve ölümlerin eşyalarıyla birlikte gömülmesi ahiret inancı olduğunu göstermektedir. Yuğ ise cenaze törenidir.

Cevap C

16. Uygurlar ile birlikte mimarının başlamasının nedeni göçebe hayatın terk edilerek, yerleşik hayata geçilmesinin bir sonucudur.

Cevap D

17. Hun ve Göktürkler Ötüken merkezli kurulumlar ve şehir kutsal saymışlardır; Ötüken Blige Kağan yazıtında Türk ilinin yüreği olarak tanımlanmıştır.

Cevap A

1. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet öncesi Türk topluluklarının bağımsızlıklarına önem verdiğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Güçlü ordular kurmaları
- B) Kendilerine ait alfabe kullanmaları
- C) Yerleşik yaşama geçip tapınaklar yapmaları
- D) Farklı dln ve inanışları benimsemeleri
- E) Ülkenin hanedanın ortak malı olması

2. Eski Türklerde ölen kimselerin arkasından yakılan ağıtlara verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sav
- B) Toy
- C) Koşuk
- D) Yuğ
- E) Sagu

3. Moyen – Çur yazıtları aşağıdaki Türk devletlerinden hangisine aittir?

- A) Göktürkler
- B) Uygurlar
- C) Kırgızlar
- D) Hazarlar
- E) Avarlar

4. Göktürkler aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile Uygurlardan farklılık göstermiştir?

- A) Kültürel açıdan gelişmeler göstererek önemli eserler ortaya çıkarmaları
- B) Orta Asya'da etkinlik göstermeleri
- C) Alfabe düzenlemeleri
- D) Göçebe yaşam tarzı sürmeleri
- E) İpek yolu hakimiyet mücadelesi vermeleri

5. Aşağıda verilen Türk devletleri ve destanları eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Uygurlar → Göç
- B) Kırgızlar → Manas
- C) İskitler → Türeyiş
- D) Göktürkler → Bozkurt
- E) Hunlar → Oğuz Kağan

6. 375'de Kavimler Göçü'nün yaşanmasında rol oynayan Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Göktürkler
- B) Hazarlar
- C) Avarlar
- D) Uygurlar
- E) Hunlar

7. Aşağıdakilerden hangisinin Göktürlere ait bir özellik olduğu söylenemez?

- A) "Türk" adıyla kurulmuş ilk Türk devletidir.
- B) Kendilerine ait yazı kullanmışlardır.
- C) Ötüken merkezli kurulmuşlardır.
- D) Manas Destanı'nı meydana getirmişlerdir.
- E) Çin'e karşı İttifaklar oluşturmuşlardır.

8. Musevilik inancını benimseyen Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avarlar
- B) Macarlar
- C) Akhunlar
- D) Uygurlar
- E) Hazarlar

9. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde hükümdarların kullandığı ünvanlardan biri değildir?

- A) Kağan
- B) Şanyü
- C) İdikut
- D) Baksı
- E) İlteber

10. Aşağıdaki Türk devletlerinden hangisi Hristiyanlığı benimsemiştir?

- A) Hunlar
- B) Macarlar
- C) Uygurlar
- D) Hazarlar
- E) Karluklar

11. İslamiyet öncesi Türk devletlerine ait aşağıdaki gelişmelerden hangisi yerleşik hayatın yaşandığına kanıt olarak gösterilemez?

- A) Sulama Kanalları
- B) Tapınakların yapılması
- C) Köylerin kurulması
- D) Dokumacılık
- E) Kasabaların oluşturulması

12. Aşağıdakilerden hangisi Orta Asya Türklerinin devlet yönetiminde demokratik bir anlayışın olduğunu doğrular niteliktedir?

- A) Kut Anlayışı
- B) İkili Teşkilat Sistemi
- C) Kurultay
- D) Onluk Sistem
- E) Töre

13. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet Öncesi Türk devletlerine ait eserler arasında yer almaz?

- A) Karabalgasun Yazıtları
- B) Yenisey Kitabeleri
- C) Orhun Kitabeleri
- D) Yazılıkaya Kabartmaları
- E) Moyen – Çur Yazıtları

14. Aşağıdakilerden hangisi Orta Asya Türk devletlerinde görülen sanat anlayışlarından biri değildir?

- A) Fresk
- B) Minyatür
- C) Heykel
- D) Çinicilik
- E) Tezhip

15. İlk Türklerde, Çin'e karşı bağımsızlık savaşı başlatarak, Göktürkleri tekrar bir çatı altında toplayan devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bumin Kağan
- B) Metehan
- C) Bilge Kağan
- D) Kutluk Kağan
- E) Mukan Kağan

16. İlk Türk Devletlerinde "halk" aşağıdaki ifadelerden hangisi ile isimlendirilmiştir?

- A) Oksızlık
- B) Ayuki
- C) Kam
- D) Kün
- E) Şad

17. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde ölen kişinin öldürdüğü düşman sayısı kadar mezarlara dikilen taşlara verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uçmağ
- B) Tamu
- C) Kam
- D) Balbal
- E) Kurgan

ÇÖZÜMLER

1. İslamiyet öncesi Türk devletlerinin güçlü ordular kurmaları, bağımsızlıklarını korumak ve dış saldırılara karşı savunmalarını artırmak amaçlıdır.

Cevap A

2. Sav → Atasözü
Toy → Kurultayın diğer adı
Koşuk → Saz eşliğinde söylenen şiir
Yuğ → Cenaze töreni
Sagu ise ağıttır.

Cevap E

3. Moyen – Çur yazıtları Uygurlara aittir.

Cevap B

4. Göktürkler Orta Asya'da kurulmuştur. Kültürel açıdan önemli eserler ortaya çıkarmışlar ve alfabe hazırlamışlardır. Ancak yerleşik değil göçebe yaşam tarzına sahiptirler.

Cevap D

5. İsketlere ait destan Alper Tunga'dır. Türeyiş Destanı Uygurlara aittir.

Cevap C

6. Hunların İkiye ayrılmasından sonra batıya göç eden Kuzey Hunlar, önlerindeki kavimleri yerlerinden oynatmışlar ve Kavimler Göçü'ne neden olmuşlardır.

Cevap E

7. Manas Destanı Göktürklerle ait değil Kırgızlara ait bir destandır.

Cevap D

8. Museviliği kabul eden ilk ve tek Türk Devleti Hazarlardır.

Cevap E

9. Baksı hükümdarlık ünvanı değil Şamanizm inancında din adamlarına verilen isimdir.

Cevap D

10. Hunlar → Göktanı inancı
Uygurlar → Manihelzm
Hazarlar → Musevilik
Karluklar → İslamiyet
Macarlar → Hristiyanlığı benimsemiştir.

Cevap B

11. Yerleşik hayat ile birlikte mimarî yapıtlar başlamıştır. Kasabalar, evler, tapınaklar kurulmuştur. Tarım alanlarını sulamak için sulama kanalları yapılmış, köyler oluşturulmuştur. Hayvancılıkla uğraşan toplumlar dokumacılık yapabilir, yerleşik hayatın göstergesi değildir.

Cevap D

12. Eski Türklerde devlet İşleri Kurultay Meclisinde görüşülürdü. Kağan fikir alır ancak son söz Kağan'a aittir. Eski Türklerde fikir alış-verişinin olduğu bir meclisin yer alması demokratik bir anlayışa sahip olduklarının göstergesidir.

Cevap C

13. Karabalğasun yazıtları ve Moyen – Çur yazıtları Uygurlara aittir. Yenisey Kitabeleri Kırgızların, Orhun Kitabeleri Göktürklerindir. Yazılıkaya kabartmaları ise Hititlere aittir.

Cevap D

14. Eski Türklerde heykel ve fresk sanatı kullanılırken Uygurlar minyatür ve çinçilik sanatı ile uğraşmışlardır. Tezhip ise Türk – İslam devletlerinde görülen, kitap kapaklarını süsleme sanatıdır. Eski Türklerde görülmemiştir.

Cevap E

15. Çin'e karşı bağımsızlık savaşı başlatarak II. Göktürk Devleti olan Kutluk Devleti'ni kuran Kutluk Kağan'dır.

Cevap D

16. Oksızlık → Bağımsızlık
Ayuki → Hükümet
Kam → Şamanizm inancında din adamı
Şad → Hanedan üyeleri
Kün ise halk demektir.

Cevap D

17. Uçmağ → Cennet
Tamu → Cehenhem
Kam → Şamanizm inancında din adamı
Kurgan → Mezar
Balbal ise mezarlara dikilen taşlardır.

Cevap D

1. Türk tarihini belli bir zaman diliminde, tek bir coğrafyada ve bütün hâlde incelemek zordur.

Bu durum Türk tarihinin;

- I. Türklerin çok geniş coğrafyalara yayılması
- II. Türklerin çok sayıda devlet kurması
- III. Kaynakların yetersiz olması

özelliklerinden hangileri ile açıklanabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. Orta Asya Türklerine ait aşağıdaki buluntulardan hangisi yerleşik hayat yaşadıklarına kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Ok – Yay ve mızraklar
- B) Halı ve kilim dokumaları
- C) Heykeller
- D) Budist tapınaklar
- E) Çadırlar

3. Asya Hun Devleti ve Göktürklerde ekonominin temelini hayvancılığa dayanmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yerleşik hayatın gelişmemesi
- B) İkili teşkilatın uygulanması
- C) Göktanrı inancının etkisi
- D) İpek yoluna hâkim olmaları
- E) Töre kurallarının uygulanması

4. Orta Asya'dan göç eden Türk toplulukları gittikleri yerlerde, çok çabuk devlet kurabilmiş ve yeni bir yurt edinebilmişlerdir.

Bu durumun yaşanmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Teşkilatçı yapıları
- B) Yerleşik yaşamaları
- C) Göktanrı inancına sahip olmaları
- D) Halkın yönetime katılması
- E) Mimaride gelişmeleri

5. Göçebe hayat yaşayan ilk Türk devletlerinde halı ve kilim süslemelerinde;

- I. Hayvan
- II. Bitki
- III. Geometrik

figürlerinden hangileri kullanılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

6. Orta Asya Türk devletlerinde yılın belli günlerinde, milletçe bir araya gelinerek baharın gelişinin kutlandığı törenlere ne ad verilir?

- A) Kurultay B) Töre C) Şölen
D) Buyruk E) Yuğ

7. Orta Asya'da en geniş sınırlara sahip olan Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asya Hunları B) Göktürkler
C) Kutluk Devleti D) Uygurlar
E) Kırgızlar

- 8.

- I. Esik
- II. Pazırık
- III. Kültepe

verilen kurganlardan hangilerinde Türklere ait izlere rastlandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

9. Aşağıdakilerden hangisi Kavimler Göçü'nün sonuçları arasında gösterilemez?

- A) Feodalite sisteminin oluşması
- B) Avrupa'nın etnik yapısının değişmesi
- C) Vassallar ve süzerenler sınıfının oluşması
- D) Orta Çağ'ın bitip, Yeni Çağ'ın başlaması
- E) Katolik kilisenin güç kazanması

10. Bizans'a resmi heyet gönderen ilk Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hunlar
- B) Göktürkler
- C) Uygurlar
- D) Avarlar
- E) Macarlar

11. Aşağıdakilerden hangisi Avrupa'da kurulan Türk devletlerinden biri değildir?

- A) Avarlar
- B) Bulgarlar
- C) Kırgızlar
- D) Macarlar
- E) Peçenekler

12. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde görülen din ve inanışlarından biri değildir?

- A) Göktanrı
- B) Şamanizm
- C) Zerdüştlük
- D) Totemizm

E) Maniheizm

13. Orta Asya Türk devletlerinde hükümdara devleti yönetme yetkisinin Göktanrı tarafından verildiğine inanılması aşağıdakilerden hangisi ile isimlendirilmiştir?

- A) Toy
- B) Tudun
- C) Ayuki
- D) Kut
- E) Kün

14. İslamiyet öncesi Türk hükümdarlarının, "güneşin doğduğu yerden, battığı yere kadar ele geçirip, Türk adaletini yayma" anlayışına sahip olmaları Türk devletlerinde aşağıdakilerden hangisinin var olduğunu kanıtlar niteliktedir?

- A) Şamanist inancın
- B) Ordu – Millet anlayışının
- C) Türk cihan hâkimiyetinin
- D) Boylar Federasyonu yönetiminin
- E) İkili Teşkilat sisteminin

15. Orta Asya Türk devletlerinde siyasi örgütlemenin en alt basamağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oguş
- B) Urug
- C) Boy
- D) Budun
- E) İl

16. Aşağıdaki Türk devletlerine ait verilen özelliklerden hangisinin sadece Uygurlara özgü olduğu söylenebilir?

- A) Orduda onluk sistemin uygulanması
- B) İkili teşkilat sistemiyle yönetilmeleri
- C) Maniheizm inancını benimsemeleri
- D) Alfabe oluşturmaları
- E) Kut anlayışına sahip olmaları

17. Orta Asya Türk devletlerine ait aşağıdaki kavramlardan hangisi Türklerde ahiret inancının olduğuna kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Kurgan
- B) Şaman
- C) Tengri
- D) Uçmağ
- E) Kam

ÇÖZÜMLER

1. Türkler çok geniş coğrafyalara yayılıp, çok fazla devlet kurdukları için Türk tarihini bir bütün olarak incelemek zorlaşmıştır.

Cevap C

2. Tapınak, mimari bir yapıt olduğu için yerleşik hayat yaşadıklarına dair kesin bir kanıt olarak gösterilebilir.

Cevap D

3. Orta Asya Türkleri göçebe yaşadıkları için ekonomilerinin temel hayvancılığa dayanmıştır.

Cevap A

4. Orta Asya'dan göç eden Türkler gittikleri yerlerde çok çabuk devlet kurmuşlardır. Bunun temel nedeni teşkilatçı yapılarıdır.

Cevap A

5. İlk Türk devletlerinde süsleme sanatında hayvan, bitki ve geometrik desen figürleri kullanılmıştır.

Cevap E

6. Kurultay → Devlet işlerinin görüşüldüğü meclistir.
Töre → Gelenek ve göreneklerinden oluşan yazısız kurallardır.
Buyruk → Bakanlar
Yuğ → Cenaze Töreni
Şölen ise baharın gelişinin kullandığı törendir.

Cevap C

7. Orta Asya Türkleri içinde en geniş sınırlara sahip olan Türk Devleti Göktürkler olmuştur.

Cevap B

8. Orta Asya'da Esik ve Pazırık kurganlarında Türklere ait izlere rastlanmıştır. Kayseri, Kültepe Asurlulara ait ve Anadolu'da ilk yazılı tabletlerin bulunduğu bölgedir.

Cevap C

9. Kavimler Göçü sonucunda Avrupa'nın etnik yapısı değişmiş, Avrupa'da himaye eden Süzeren ve himaye edilen Vassal sınıfları oluşmuş ve feodalite sistemi ortaya çıkmıştır. Katolik Kilisesi güç kazanmış ve skolastik düşünce oluşmuştur. İlk Çağ sona ermiş, Orta Çağ başlamıştır.

Cevap D

10. İpek Yolu hakimiyet mücadelesinde, Sasaniilere karşı Bizans ile ittifak kurmak isteyen Göktürkler Bizans'a elçi göndererek, resmî heyet gönderen ilk Türk Devleti olmuştur.

Cevap B

11. Avarlar, Bulgarlar, Macarlar ve Peçenekler Avrupa'da kurulurken Kırgızlar Asya'da kurulan bir Türk Devleti'dir.

Cevap C

12. İlk Türklerin genel inancı Göktanrı İnancıdır. Bunun yanında Şamanizm, Totemizm ve Maniheizm inançlarında görülürken zerdüşlük inancına rastlanmamaktadır.

Cevap C

13. Eski Türklerde hükümdara devleti yönetme yetkisinin göktanrı tarafından verildiğine inanılması "Kut" deyimi ile ifade edilmiştir.

Cevap D

14. İlk Türk devletlerinde hükümdarların güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar ele geçirmesi ve Türk adaletini yayma anlayışı Türk cihan hakimiyetinin var olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Cevap C

15. Orta Asya Türk devletlerinde siyasi örgütlenme; Oguş → Urug → Boy → Budun → İl olarak sıralanmıştır. İl, devlet demektir. Oguş ise aile demektir.

Cevap A

16. Soruda verilen Orta Asya Türklerine ait özelliklerden Maniheizm inancını benimsemeleri sadece Uygurlara ait bir özelliktir.

Cevap C

17. Şaman ve Kam Şamanizm inancında din adamlarına verilen isimlerdir. Tengri, Tanrı anlamındadır. Kurgan mezarlıdır. Uçmağ ise cennettir ve ahiret inancı olduğunun göstergesidir.

Cevap D

1. Göktürklerle ait;

- I. Türk adını kullanmaları
- II. Bağımsızlık için Çin ile mücadele etmeleri
- III. İpek yoluna hâkim olmaları

özelliklerinden hangileri millî bir ruha sahip olduklarını doğrular niteliktedir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) Yalnız III E) II ve III

2. Orhun Kitabeleri ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Göktürklerle aittir.
- B) Bilge Kağan, Kültiğin ve Tonyukuk adına yazılmıştır.
- C) Türklerde devlet anlayışı ile ilgili bilgiler verir.
- D) Kriil Alfabetesi ile yazılmıştır.
- E) Türklere ait ilk yazılı eserdir.

3. İlk Türk devletlerinde göçebe hayatın terk edilerek, yerleşik hayata geçilmesiyle aşağıdaki alanlardan hangisinde bir değişim yaşandığı söylenemez?

- A) Askerî B) Sanat C) Ekonomi
D) Veraset E) Hukuk

4. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türklerde, devletin dayandığı temel unsurlardan biri değildir?

- A) Kün B) Töre C) İdikut
D) Oksızlık E) Ülke

5. Orta Asya Türklerine ait;

- I. Gelenek ve görenekler
- II. Kağanın emirleri
- III. Kurultay kararları

unsurlardan hangilerinin törenin oluşmasında etkili olduğu sölenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

6. Çin'e karşı bağımsızlık mücadelesi kazanan ve II. Göktürk (Kutluk) Devleti'ni kuran Kutluk Kağan'a verilen ünvan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ay Tengri B) İteriş
C) Tan-hu D) İdikut
E) Şanyü

7.

- I. Metehan
- II. Atilla
- III. Alp Er Tunga

Yukarıdaki Türk hükümdarlarından hangilerinin önemli bir destana konu olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Maden işlemekte usta olan ve "Bozkır'ın Kuyumcuları" olarak bilinen Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kırgızlar B) Türgişler C) Oğuzlar
D) İskitler E) Peçenekler

9. İslamiyet Öncesi Türk devletleri ve devlet işlerini görüştükleri kurul eşleştirmelerinden yanlış verilen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avrupa Hunları → Seçkinler Meclisi
- B) Hazarlar → İhtiyarlar Meclisi
- C) Peçenekler → Komenton
- D) Uygurlar → Divan-ı Saltanat
- E) Tuna Bulgarları → Millet Meclisi

10. Türklerin, demir madeninin bulunduğu dağı erite- rek, yaşadıkları yerden çıkışını anlatan Türk destan- ını aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Manas Destanı
- B) Ergenekon Destanı
- C) Türeyiş Destanı
- D) Göç Destanı
- E) Alp Er Tunga Destanı

11. Aşağıdakilerden hangisi İlk Türk devletlerine ait din ve inanış ile alakalı bir terim değildir?

- A) Kurgan
- B) Yuğ
- C) Tamu
- D) Ongun
- E) Ayuki

12. Bizans ile Margus ve Anadolius Antlaşmalarını ya- parak Bizans'ı vergiye bağlayan Türk Devleti aşağı- dakilerden hangisidir?

- A) Göktürkler
- B) Avrupa Hunları
- C) Avarlar
- D) Bulgarlar
- E) Uygurlar

13. Aşağıdaki özelliklerden hangisinin Eski Türk toplu- luklarında görüldüğü söylenemez?

- A) Ölen kişilere "Yuğ" adı verilen yas töreni düzen- lemeleri
- B) Hukuk kuralarının töreye dayanması
- C) Dinî törenleri yapan "Şaman" adı verilen din adam- larının bulunması
- D) Haraç ve Cizye vergilerinin alınması
- E) Ölenlerin "Kurgan" denilen mezarlara eşyalarıyla birlikte gömülmesi

14.

- Macarlar
- Peçenekler
- Tuna Bulgarları

Yukarıda verilen Orta Asya Türk topluluklarının or- tak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oligarşik Devlet yönetimi
- B) Çin'i vergiye bağlamaları
- C) Hristiyanlığı benimsemeleri
- D) İstanbul'u kuşatmaları
- E) Orhun alfabesini kullanmaları

15. İslamiyet öncesi Türklere ait;

- I. Kurultay
- II. İkili Teşkilat
- III. Ülkenin hanedanın ortak malı olması

anlayışlarından hangileri Türk devletlerinin kısa sü- rede yıkılmalarında etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) Yalnız III
- E) II ve III

16. Orta Asya'da Türklere ait kültür merkezlerinden hangisi en gelişmiş kültür merkezi olarak kabul edilir?

- A) Anav
- B) Karasuk
- C) Afanasyevo
- D) Tagar
- E) Andronova

17. Türk adının anlamı ile ilgili çeşitli görüşler vardır.

Aşağıdakilerden hangisi Türk adının anlamı ile ilgili görüşlerden biri değildir?

- A) Miğfer
- B) Olgunluk çağı
- C) Güçlü kuvvetli
- D) Törelî
- E) Göç eden

ÇÖZÜMLER

1. Göktürklerin Türk adını kullanmaları ve bağımsızlıkları için Çin'e karşı mücadele etmeleri millî bir ruha sahip olduklarının göstergesidir.

Cevap C

2. Türklere ait ilk yazılı eser olan Orhun Kitabeleri Göktürklerle ait olup, Bilge Kağan, Kültiğin ve Vezir Tonyukuk adına yazılmıştır. Türklere devlet anlayışı ile ilgili önemli bilgiler vermektedir ve Orhun (Göktürk) Alfabesi ile yazılmıştır.

Cevap D

3. Uygurların yerleşik hayata geçmesiyle ekonomilerinde tarım, sanatlarında mimari yapıtlar başlarken hukuk kuralları da yazılı hâle getirilmiştir. Savaşçılık özelliklerini kaybetmişler ancak veraset sistemi yine ülke hanedanının ortak malı olarak devam etmiştir.

Cevap D

4. İlk Türklere devletin dayandığı 4 temel unsur; ülke, Ok-sızlık, Kün ve Töredir. İlkut ise hükümdarlık ünvanıdır.

Cevap C

5. Eski Türklere sözlü kurallardan oluşan töre; gelenek ve göreneklerden, Kağanın emirleri ve Kurultay kararlarından oluşmaktadır.

Cevap E

6. Kutluk Kağan'a Türklere yeniden toparladığı için derleyen, toparlayan anlamına gelen İteriş ünvanı verilmiştir.

Cevap B

7. Metehan → Oğuz Kağan Destanı'na
Atilla → Almanların Nibelungen Destanı'na
Alper Tunga → Alper Tunga Destanı'na konu olmuştur.

Cevap E

8. Maden işlemeciliğinde usta olan, altın ve gümüşten at koşum takımları yapan, Bozkır'ın Kuyumcuları olarak bilinen Türk topluluğu İskitlerdir.

Cevap D

9. Divan-ı Saltanat, Selçukluların devlet işlerini görüştükleri yerdir. Uygurlar devlet işlerini Kurultay'da görüşmüştür.

Cevap D

10. Göktürklerle alt Ergenekon Destanı, Türklerin demir madeninin bulunduğu dağı eriterek, yaşadıkları yerden çıkışını anlatır.

Cevap B

11. Kurgan → Mezar
Yuğ → Cenaze Töreni
Tamu → Cehennem
Ongun → Kutsal saydıkları hayvan
Ayukı ise hükümet demektir.

Cevap E

12. Avrupa Hun Devleti hükümdarı Atilla, Bizans ile Margus ve Anatolus antlaşmalarını yaparak Bizans'ı vergiye bağlamıştır.

Cevap B

13. Haraç ve Cizye vergileri müslüman olmayanlardan alınan, Türk - İslam devletlerinde bulunan vergi çeşitleridir.

Cevap D

14. Macarlar, Peçenekler ve Tuna Bulgarları Türk topluluklarının ortak özelliği Hristiyanlığı benimsemeleridir.

Cevap C

15. Ülkenin hanedanının ortak malı olması taht kavgalarına neden olmuş, ikili teşkilat sistemi ile ülke ikiye ayrılarak yönetilmiştir. Bu iki etmen Türk devletlerinin kısa sürede yıkılmalarında etkilidir. Kurultay ise devlet işlerinin görüşüldüğü yerdir.

Cevap E

16. Orta Asya'da Türklere ait kültür merkezlerinden en gelişmiş olanı Tagar kültürüdür.

Cevap D

17. Türk adı;
Çin kaynaklarında; miğfer
Uygurlara göre; güçlü kuvvetli
Kaşgarlı Mahmut'a göre; olgunluk çağı
Ziya Gökalp'e göre; töreli
anamlarına gelirken "göç eden" anlamı yoktur.

Cevap E

1. İslamiyetten önceki Türk devletlerinde federatif yönetim anlayışının benimsenmesinin aşağıdaki durumlardan hangisi üzerinde etkili olduğu söylenebilir?
- A) Ulusal alfabelerin oluşması
B) Devlet işlerinin Kurultayda görüşülmesi
C) Merkezîyetçi bir yönetimin oluşmaması
D) Ülkenin töre kurallarıyla yönetilmesi
E) Hayvan üslubu sanat tarzının kullanılması
2. Aşağıdaki müzik aletlerinden hangisi Türklere özgüdür?
- A) Kopuz B) Keman C) Gitar
D) Piyano E) Kanun
3. Orta Asya Türk devletlerine ait;
- I. Kamdu
II. Yarmak
III. Çav
terimlerinden hangileri para ile ilgilidir?
- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III
4. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet Öncesi Türk devletlerinin ordu yapısı ile ilgili doğru bir bilgi değildir?
- A) Ordu – Millet anlayışının bulunması
B) Atlı birliklerden oluşması
C) Sahte ricat taktiğinin uygulanması
D) Orduda onluk sistemin uygulanması
E) Ağır silahlarla donatılması
5. Aşağıdaki durumlardan hangisi Türklerin anayurttan göç etme nedenleri arasında yer almaz?
- A) Cihan hakimiyeti düşüncesi
B) İklim değişiklikleri
C) İnançlarını yayma düşünceleri
D) Otlak arayışları
E) Boylar arasındaki mücadele
6. Çin kaynaklarında “Juan Juanlar” diye adlandırılan ve İstanbul’u kuşatan ilk Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Avarlar B) Macarlar C) Bulgarlar
D) Kırgızlar E) Hazarlar
7. Aşağıdakilerden hangisi Orta Asya Türk devletlerinde görülen bir edebiyat türü değildir?
- A) Koşuk B) Sav C) Sagu
D) Mesnevi E) Destan
8. İlk Türk devletlerine ait aşağıdaki eserlerden hangisi yazılı belge niteliği taşımaktadır?
- A) Uygur minyatürleri
B) Türeyiş
C) Karabalgasun yazıtları
D) Töre
E) Koşuk

9. Aşağıdakilerden hangisi İlk Türk devletlerinde devlet işlerinin görüşüldüğü Kurultaya üye olan görevliler arasında değildir?

A) Aygucu B) Yabgu C) Kün
D) Tigin E) Hatun

10. Orta Asya Türk devletlerinde şehzadelerin eğitmenliğini yapan görevli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ataman B) Atabey C) Yabgu
D) Aygucu E) Lala

11. Aşağıdakilerden hangisi İlk Türk devletlerinde atlı göçebe kültürün etkisiyle ortaya çıkan gelişmelerden biri değildir?

A) Savaşçılık
B) Orhun Alfabesinin oluşturulması
C) Taşınabilir sanat eserleri
D) Hayvancılık
E) Kısa süreli hapis cezaları

12. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde hükümdara devlet yönetiminde yardımcı olan görevlilerden biri değildir?

A) Aygucu B) Buyruk C) Şad
D) Kam E) Yabgu

13. Aşağıda verilen Türk Devletleri ve özellikleri eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

	Türk Devleti	Özelliği
A)	Hazarlar	→ Museviliği kabul eden ilk ve tek Türk Devleti'dir.
B)	Avarlar	→ İstanbulu kuşatan ilk Türk Devleti'dir.
C)	Kırgızlar	→ Ergenekon Destanı'na sahiptirler.
D)	Göktürkler	→ Türklere ait ilk yazılı eser Orhun Abidelerini oluşturmuşlardır.
E)	Uygurlar	→ İlk kez yerleşik hayata geçen Türk Devleti'dir.

- 14.

I. Yazışmalardan sorumlu
II. Hazine işlerine bakan
III. Vergi denetim işi yapan

İlk Türk devletlerinde yukarıdaki görevleri uygulayan kişilerin, doğru eşleştirilmesi aşağıdakilerden hangisidir?

	I	II	III
A)	Ağılıg	Bitikçi	Aygucu
B)	Tudun	Şad	Yargucu
C)	Bitikçi	Ağılıg	Tudun
D)	Ağılıg	Yargucu	Aygucu
E)	Aygucu	Bitikçi	Şad

15. Türk kültür ve uygarlığı aşağıdaki ilk Türk devletlerinden hangisinin döneminde daha çok gelişmiştir?

A) Hunlar B) Göktürkler C) Uygurlar
D) Akhunlar E) Avarlar

16. Müslüman Araplarla mücadele ederek Arap ilerleyişini Kafkaslarda durduran Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Oğuzlar B) Kırgızlar C) Avarlar
D) Peçenekler E) Hazarlar

17. İlk Türk devletlerinde görülen aşağıdaki uygulamalardan hangisi hem siyasi, hem dini nitelik taşıyan bir özelliğe sahiptir?

A) Ordu – Millet anlayışı
B) Yuğ geleneği
C) Kurultay
D) Kut inancı
E) İkili teşkilatlanma

ÇÖZÜMLER

1. Federatif yönetim Türklerde boy boy yönetilen Boylar Federasyonu yönetim anlayışıdır. Bu durum merkezîyetçi bir yönetimin oluşmasını engellemiştir.
Cevap C
2. Kopuz (Saz) Türklere özgü bir müzik aletidir. Orta Asya Türklerinden itibaren kullanılan bir çalgıdır.
Cevap A
3. Kamdu → Bez Para
Yarmak → Madeni Para
Çav → Kâğıt Para'dır.
Cevap E
4. Göçebe yaşayan Türk Devletleri'nde orduda ağır silahlar kullanılmamıştır.
Cevap E
5. Türklerin anayurtları Orta Asya'dan göç etme nedenleri; iklim değişiklikleri, kuraklık, otlak arayışları, nüfus artışı, dış baskılar, boylar arasındaki mücadele ve cihan hakimiyeti düşüncesi olmuştur. İnançlarını yaymak göç etme nedenleri arasında değildir.
Cevap C
6. Juan Juanlar olarak da adlandırılan ve İstanbul'u kuşatan ilk Türk topluluğu Avarlar'dır.
Cevap A
7. Koşuk → Saz eşliğinde söylenen şiirler
Sav → Atasözü
Sagu → Ağıt
Destan → Sözlü eserler
Mesnevi → Arap, Fars ve Osmanlı edebiyatında uyaklı beyitlerden oluşan divan şiiridir.
İlk Türk devletlerinde bulunmaz.
Cevap D
8. Türeyiş, destandır.
Töre, sözlü kurallardır.
Koşuk, saz eşliğinde söylenen şiirdir.
Minyatür, resim niteliğindeki sanattır.
Karabalgasun yazıtı Uygurlara ait yazılı bir eserdir.
Cevap C
9. Aygucu → Başbakan
Yabgu → Hükümdarın erkek kardeşi
Tigin → Hükümdarın oğlu
Hatun → Hükümdarın eşi
Kurultayın üyeleridir.
Kün ise halk dernektir.
Halk Kurultay üyelerinden değildir.
Cevap C

10. Atabey → Selçuklularda Şehzade eğitmeni
Lala → Osmanlılarda Şehzade eğitmeni
Yabgu → Hükümdarın erkek kardeşi
Aygucu → Başbakan
Ataman ise Orta Asya Türklerinde Tiginlerin (Şehzade) eğitmenidir.
Cevap A
11. Eski Türkler, atlı göçebe kültürünün etkisi ile teşkilatçı ve savaşçıdır, temel geçim kaynakları hayvancılıktır. Taşınabilir sanat eserleri yapmışlar ve hapis cezaları kısa sürelidir. Göktürklerle alt Orhun Alfabesinin oluşturulması göçebe hayatın göstergesi değildir.
Cevap B
12. Aygucu → Başbakan
Buyruk → Bakanlar
Şad → Hanedan üyeleri
Yabgu → Kağanın erkek kardeşi
Kam ise Şamanizm inancında din adamıdır.
Cevap D
13. Kırgızlar Ergenekon Destanı'na değil Manas Destanı'na sahiptirler, Ergenekon Destanı Göktürklerle aittir.
Cevap C
14. Yazışma işlerinden sorumlu olan Bitikçi
Hazine işlerine bakan Ağılığ
Vergi denetiminden sorumlu olan Tudun'dur.
Bitikçi, Ağılığ, Tudun sıralaması doğrudur.
Cevap C
15. Uygurların yerleşik hayata geçmesi, kâğıt ve matbaanın kullanılması, kütüphanelerin açılması, mimari yapıtların oluşturulması ile Türk – Kültür ve medeniyeti en fazla Uygurlar döneminde gelişmiştir.
Cevap C
16. Müslüman Araplarla savaşarak Arap ıllerleyişini Belencer Savaşı ile Kafkaslarda durduran Türk Devleti Hazarlardır.
Cevap E
17. Kut; Hükümdara yönetme yetkisinin Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmasıdır. Bu sebeple hem siyasi hem dini özellik taşır.
Cevap D

1. Aşağıdakilerden hangisi Uygur Türklerini diğer Orta Asya Türk devletlerinden ayıran özelliklerden biri değildir?

- A) Ekonomileri
- B) Sanat anlayışları
- C) Dinleri
- D) Yönetim biçimleri
- E) Yaşam tarzları

2. İlk Türk devletlerine ait pek çok bilgiye Çin kaynaklarından ulaşmaktayız.

Çin kaynaklarında Türk adının anlamı ile ilgili elde edilen bilgi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Törell
- B) Türeyen
- C) Miğfer
- D) Olgunluk çağı
- E) Kuvvet

3. İlk Türk Devletleri'ne ait "Güneş bayrağımız, gökyüzü çadırımız" ifadesi aşağıdakilerden hangi anlayış doğrultusunda kullanılmıştır?

- A) İkili Teşkilat
- B) Göktanrı İnancı
- C) Kut anlayışı
- D) -Gihan hâkimiyeti- düşüncesi
- E) Ordu – Millet anlayışı

4. Aşağıdakilerden hangisi Türklere ait ilk kültür merkezlerinden biri değildir?

- A) Anav
- B) Karasuk
- C) Karabalğasun
- D) Andronova
- E) Kelteminar

5. Aşağıdakilerden hangisinin İlk Türklerde savaşçılık karakterinin gelişmesinde etkili olduğu söylenmez?

- A) Göçebe bozkır kültürü
- B) Ordu – Millet anlayışı
- C) Türk cihan hâkimiyeti düşüncesi
- D) İpek Yolu hakimiyet mücadelesi
- E) Töre uygulaması

6. İslamiyet Öncesi Türk devletlerinde hayvanların kutsal sayıldığı Totemizm inancı da görülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Totemizm inancına göre kutsal sayılan hayvana verilen isimdir?

- A) İduk yersu
- B) Balbal
- C) Ongun
- D) Kurgan
- E) Tamu

7. Aşağıdakilerden hangisi Göktürklerle ait bir özellik değildir?

- A) Ötüken merkezli kurulumları
- B) Göktanrı inancına sahip olmaları
- C) İpek Yolu hâkimiyeti için ittifak arayışına girmeleri
- D) İkili teşkilat sistemi ile yönetilmeleri
- E) Yenisey kitabelerini oluşturmaları

8. Eski Türklerde toplumsal düzen aşağıdakilerden hangisi ile sağlanmıştır?

- A) Kut Anlayışı
- B) Göktanrı İnancı
- C) Töre
- D) Kurultay
- E) Destanlar

9. Göktürkler aşağıdaki devletlerden hangisi ile siyasi bir ilişki içinde olmamıştır?

- A) Bizans
- B) Abbasi
- C) Sasani
- D) Akhun
- E) Çin

10. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet Öncesi Türk devletlerinde, heykel sanatının ilk örneğini oluşturduğu söylenbilir?

- A) Kurgan
- B) Balbal
- C) Fresk
- D) Minyatür
- E) Çinilcilik

11. Orhun Yazıtları'nın aşağıdaki özelliklerinden hangisi Türklerde sosyal devlet anlayışının olduğunu gösterir?

- A) Vezir Tonyukuk, Bilge Kağan ve Kültigin adına yazılması
- B) Kağanların temel görevlerinden birinin halkın huzurunu sağlamak olduğunu belirtilmesi
- C) Üç yüzünün Türkçe, bir yüzünün Çince yazılması
- D) Türk tarihinin ilk yazılı kaynakları olması
- E) Çin'in, Türk devletleri üzerinde uyguladığı politikalara yer vermesi

12. İslamiyet Öncesi Türk toplumlarında görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisi bilimsel ve kültürel gelişmelerin yaşandığına kanıt olamaz?

- A) Harf hareketli matbaanın kullanılması
- B) Orhun Kıtabelerinin yazılması
- C) On İki Hayvanlı Türk takviminin hazırlanması
- D) Kurultayda her boyun temsil edilmesi
- E) Millî alfabelerin oluşturulması

13.

- I. Askerî alanda kendilerinden sonraki devletleri etkilemiştir.
 - II. Türklere ait ilk millî alfabeyi oluşturmuştur.
 - III. Türk kültürünü ilk kez Avrupa'ya taşımıştır.
- Yukarıda özellikleri verilen devletlerin doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

	I	II	III
A)	Göktürkler	Asya Hunları	Uygurlar
B)	Asya Hunları	Göktürkler	Avrupa Hunları
C)	Uygurlar	Avrupa Hunları	Göktürkler
D)	Avrupa Hunları	Göktürkler	Asya Hunları
E)	Uygurlar	Asya Hunları	Avrupa Hunları

14.

- I. Stupa adı verilen tapınakların yapılması
- II. Sınıf farklılığının oluşmaması
- III. Devletin töreye göre yönetilmesi

Yukarıdaki durumların İlk Türk devletlerinde sanat hukuk ve sosyal hayatla doğru eşleştirilmesi aşağıdakilerden hangisidir?

	Sanat	Hukuk	Sosyal
A)	I	II	III
B)	II	I	III
C)	I	III	II
D)	III	II	I
E)	II	III	I

15. Aşağıda verilen Kurultayın özelliklerinden hangisi "Danışma Meclisi" olduğuna kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Hükümdar eşlerinin Kurultay toplantılarına katılması
- B) Kurultayda savaşa ve barışa karar verilmesi
- C) Kurultayın ulusal kimliği korumaya çalışması
- D) Her boyun Kurultaya temsilci göndermesi
- E) Kurultayda alınan kararların Kağan'ın onayı ile yürürlüğe girmesi

16. Uygurlar Maniheizm inancını aşağıdaki hangi hükümdar zamanında kabul etmiştir?

- A) Kutluk Bilge Kül Kağan
- B) Böğü Kağan
- C) Moyen Çur Kağan
- D) Bayan Han
- E) Baga Tarkan

17.

- I. Törenin uygulanmasını sağlamak
- II. Kurultay toplantılarını düzenlemek
- III. Ülüş ilkesini uygulamak

Verilenlerden hangileri Orta Asya Türk Kağanları'nın görevleri arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÇÖZÜMLER

1. Uygurlar Maniheizm inancından kaynaklı yerleşik hayat yaşadıkları için ekonomileri, yaşam tarzları, sanat anlayışları farklıdır, yönetim biçimleri ise monarşik yapıdır, ülke hanedanının ortak malıdır; bu anlamda yönetim biçimleri diğer Türk devletleri ile aynıdır.

Cevap D

2. Türk adı; Ziya Gökalp'e göre törelli, A. Wamberg'e göre türeyen, Kaşgarlı Mahmut'a göre olgunluk çağı, Uygur metinlerinde kuvvetli güçlü anlamındayken, Çin kaynaklarında miğfer anlamına gelmektedir.

Cevap C

3. Güneş bayrağımız, gökyüzü çadırımız ifadesi güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar hâkim olma anlayışıdır. Türk cihan hâkimiyeti düşüncesi için kullanılmıştır.

Cevap D

4. Karabalgasun, Uygurların kurulduğu bölgedir. Türklerin devletleşme sürecinden önceki kültür merkezlerinden biri değildir.

Cevap C

5. Türklerin savaşçı karakterinin gelişmesinde göçebe hayat, İpek Yolu mücadelesi, ordu – millet anlayışı, cihan hâkimiyeti düşüncesi etkiliyken töre kurallarının ülke içinde uygulanması savaşçılık karakterlerinin gelişmesinde etkili değildir.

Cevap E

6. İdukyersu → Kutsal sayılan doğada bir yer

Balbal → Mezartaşı,

Kurgan → Mezar

Tamu → Cehennem

Ongun kutsal sayılan hayvana verilen isimdir.

Cevap C

7. Yenisey Kitabeleri Kırgızlara aittir, Göktürklerle ait olan Orhun Kitabeleri'dir.

Cevap E

8. Eski Türklerde, gelenek ve göreneklerden oluşan sözlü kurallar olan töre ile devlet yönetilmiş ve toplumsal düzen sağlanmıştır.

Cevap C

9. Göktürkler İpek Yolu hâkimiyeti için Çin, Akhun, Sasanî ve Bizans ile siyasi ilişki içinde olmuşlardır. Abbasiler ise 750 yılında kurulan ve 1258'de yıkılan bir devlettir. Göktürklerin çağdaş devleti değildir.

Cevap B

10. Kurgan → Mezar

Minyatür → Küçük boyutlu resim örnekleri

Fresk → Yaş alçı üzerine yapılan resim

Çinicilik → Pıslmış toprağın duvar kaplaması olarak kullanılmasıdır.

Balbal → Mezar taşlarıdır. Heykel sanatının Türklerde ilk örneklerini oluşturur.

Cevap B

11. Orhun Kitabelerinde Kağanların görevleri ve sorumluluklarının anlatılıp temel görev olarak halkın huzurunun sağlanmasının belirtilmesi, sosyal devlet anlayışının göstergesidir.

Cevap B

12. Kurultayda her boyun temsil edilmesi bilimsel ve kültürel bir gelişme değil siyasi bir gelişmedir. Boylar Federasyonu şeklinde bir örgütlenmedir.

Cevap D

13. Orduda onluk sistemi oluşturularak askerî alanda kendilerinden sonraki devletleri etkileyen Asya Hunları'dır. Türklerle ait ilk millî alfabeyi oluşturan Göktürkler'dir. Avrupa'ya Türk kültürünü ilk kez taşıyan Avrupa Hunları'dır.

Cevap B

14. Stupa adı verilen tapınakların yapılması, mimari sanatının başladığının, sınıf farklılığının olmaması sosyal eşitliğin, devletin töreye göre yönetilmesi hukukta törenin uygulanmasının göstergesidir.

Cevap C

15. Kurultayda alınan kararların Kağan'ın onayı ile yürürlüğe girmesi, Kurultayın Danışma Meclisi niteliğinde olduğunu göstermektedir.

Cevap E

16. Uygurlar Böğü Kağan zamanında Maniheizm inancını devletin resmî dinî olarak kabul etmiştir.

Cevap B

17. Orta Asya Türk hükümdarlarının temel görevleri ülkeyi töreye göre yönetmek, Kurultay toplantılarını düzenlemek ve ültüş ilkesi ile halkın refahını sağlamaktır.

Cevap E

1. İslamiyet Öncesi Türk devletlerinde görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisi Türk Kağanlarının, ülke yönetiminde mutlak yetkili kişi olmadığına kant olarak gösterilebilir?

- A) Devlet işlerinin Kurultayda görüşülüp karara bağlanması
- B) Farklı din ve inanışların bulunması
- C) Göçebe bozkır kültürünün hâkim olması
- D) Kağan'ın hatunu kendisine vekil tayin etmesi
- E) Ordu – Millet anlayışının olması

2. Aşağıdakilerden hangisi İlk Türk devletlerine ait bir destan değildir?

- A) Alp Er Tunga
- B) Dede Korkut
- C) Gılgamış
- D) Bozkurt
- E) Türeyiş

3. İlk Türk devletlerinde görülen İkili Teşkilat sistemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru bir ifade değildir?

- A) Hunlardan itibaren uygulanmıştır.
- B) Ülkenin iki idarî birime ayrılarak yönetilmesidir.
- C) Kağan ve hanedan üyesi olan Yabgu yönetimden sorumludur.
- D) Ülke yönetiminde kolaylık sağlamak amaçlanmıştır.
- E) Merkezîyetçi bir yönetim anlayışı benimsenmiştir.

4. İlk Türk devletlerinde, devlet işlerinin görüşüldüğü Kurultay Meclisi üyelerine verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toygun
- B) Nalb
- C) Şaman
- D) Yabgu
- E) İdikut

5. Kurucusunun adıyla anılan ve bağımsızlık mücadelesi sonucu kurulan ilk Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hunlar
- B) Hazarlar
- C) Kutluk Devleti
- D) Uygurlar
- E) Türgişler

6. Türk devletlerinde hükümdara ülkeyi yönetme yetkisinin Göktanrı tarafından verildiğine inanılması ----- ile ifade edilen ilahi kaynaklı bir anlayıştır.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilirse doğru bir bilgi olur?

- A) Yuğ
- B) Ayuki
- C) Kut
- D) Kurultay
- E) Töre

7. Aşağıdakilerden hangisi İlk Türklerde, Hakan'a ait hükümdarlık sembollerinden biri değildir?

- A) Otağ
- B) Örgin
- C) Kotuz
- D) Çetr
- E) Davul

8. Askerliğin özel bir meslek sayılmadığı Türklerde, ordularında paralı asker kullanan Orta Asya'daki tek Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kırgızlar
- B) Göktürkler
- C) Hazarlar
- D) Peçenekler
- E) Avarlar

9. Kurultayda alınan kararların uygulanmasını sağlayan görevli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yabgu
- B) Tudun
- C) Yargucu
- D) Aygucu
- E) Ataman

10. Orhun kitabelerinde geçen "il gider töre kalır." sözüyle;

- I. Millî benliğin korunmasına
- II. Diplomatik ilişkilerin kurulmasına
- III. Kurultayın varlığına

ifadelerinden hangilerine vurgu yapılmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) Yalnız III
- E) II ve III

11. Aşağıdakilerden hangisi Orta Asya Türklerindeki göçebe bozkır yaşamının etkilediği alanlar arasında gösterilemez?

- A) Ekonomi
- B) Hâkimiyet anlayışı
- C) Toplumsal Hayat
- D) Hukuk
- E) Sanat

12.

- I. Oğuzlar → Büyük Selçuklu ve Osmanlı Devleti'ni kurmuşlardır.
- II. Türgişler → Musevîliği benimseyen tek Türk Devletidir.
- III. Hazarlar → Kendi adlarına para bastırmışlardır.
- IV. Peçenekler → Bizans ordusunda ücretli askerlik yapmışlardır.

İslamiyet Öncesi Türk topluluklarına ait verilen bilgilerden hangi ikisi yer değiştirirse doğru bir bilgi olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve IV
- D) II ve IV
- E) III ve IV

13. İstemi Yabgu'nun "Atalarımızdan işittik ki Roma İmparatorluğu elçileri geldiği zaman bu bizim için artık yeryüzünün fethedeceğimizle delalet eder." sözü ile aşağıdaki durumlardan hangisi dile getirilmiştir?

- A) Cihan hâkimiyetinin hedeflendiği
- B) Türklerin her zaman başarılı liderler tarafından yönetileceği
- C) Akdeniz ticaret yoluna egemen olunduğu
- D) Roma İmparatorluğu'nun güveninin kazanıldığı
- E) Komşu ülkelerin güçlü olduğu

14.

- I. Devletin kurucusu Balamir'dir.
- II. Kavimler Göçü sonucunda kurulmuşlardır.
- III. İmzaladıkları Margus ve Anatolius Antlaşmaları ile Bizans'ı vergiye bağlamışlardır.

Hakkında bilgi verilen Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Göktürkler
- B) Avrupa Hun Devleti
- C) Kutluk Devleti
- D) Uygurlar
- E) Avarlar

15. Türkler tarih boyunca aşağıdaki alanlardan hangisinde ön plana çıkmıştır?

- A) Ticaret
- B) Askerî
- C) Tarım
- D) Hukuk
- E) Sanat

16. Aşağıdaki Türk toplumlarından hangisinin Orta Asya dışına göç ettiği söylenemez?

- A) Hunlar
- B) Kırgızlar
- C) Avarlar
- D) Macarlar
- E) Bulgarlar

17. Avarların Orta Asya'daki hâkimiyetine son vererek Ötügen merkezli kurulan Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Göktürkler
- B) Uygurlar
- C) Türgişler
- D) Kıpçaklar
- E) Hunlar

ÇÖZÜMLER

1. Devlet işlerinin Kurultayda görüşülüp karara bağlanması, Kağan'ın mutlak yetkil olmadığını gösterir. Mutlak güç demek sorgusuz, sualsiz kararları tek kişinin alması demektir. Türk Devletlerinde Kağan töreye aykırı karar aldığı anda kurultay tarafından uyarılabilmektedir.

Cevap A

2. - Alp Er Tunga → İskitlere
- Dede Korkut Hikâyeleri → Oğuzlara
- Bozkurt → Göktürklerle
- Türeyiş → Uygurlara ait destanlardır.
- Gilgamiş ise Mezopotamya uygarlıklarından Sümerlere aittir.

Cevap C

3. Ülkenin ikiye ayrılarak yönetilmesi ve yönetimden iki kişinin sorumlu olması merkeziyetçi yönetim anlayışı değildir.

Cevap E

4. Naib, Selçuklularda saray yönetiminden sorumlu kişi, Şaman, şamanizm inancında din adamı, Yabgu, hanedan üyesi ve hükümdarın erkek kardeşi, İdikut, hükümdarlık ünvanı, Toygun ise Kurultay üyelerine verilen isimdir.

Cevap A

5. Yaklaşık 50 yıl Çin esaretinde kalan Göktürkler, Kutluk Kağan önderliğinde verdikleri bağımsızlık mücadelesini kazanarak Kutluk Devleti'ni (II. Göktürk) kurmuşlardır.

Cevap C

6. Yuğ → Cenaze Töreni

Ayukı → Devlet işlerinin görüşüldüğü meclis

Töre → Devletin yönetildiği sözlü kurallar

Kut ise hükümdara yönetme yetkisinin Göktanrı tarafından verildiğine inanılmasıdır.

Cevap C

7. Otağ (çadır), Örgin (taht) kotuz (sorguç), davul hükümdarlık sembolleridir. Çetr (şemsiye) Türk – İslam devletlerine ait bir hükümdarlık sembolüdür.

Cevap D

8. Ordu – Millet anlayışı ile herkesin asker kabul edildiği Türk devletleri içinde ordularında paralı asker kullanan Orta Asya'daki tek Türk Devleti Hazarlardır.

Cevap C

9. Yabgu → hükümdarın erkek kardeşi

Tudun → vergi denetim işine bakan

Ataman → şehzade eğitmeni

Yargucu - hukuka bakan

Aygucu ise Kurultay kararlarının uygulanmasını sağlayan görevlidir.

Cevap D

10. "İl" yani devlet gider töre kalır sözüyle, millî benliğin korunması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Diplomatik ilişkiler veya devlet işlerinin görüşüldüğü Kurultay ile bir ilgisi yoktur.

Cevap A

11. Orta Asya Türkleri, göçebelikten dolayı, hayvancılıkla uğraşmış, sözlü kurallar ve taşınabilir sanat eserleri ile ekonomik, sosyal, hukuk ve sanat alanlarında göçebeliliğin etkileri görülmüştür. Hakîmiyet anlayışları hep aynı olmuştur. Ülke hanedanın ortak malıdır.

Cevap B

12. Musevîliği kabul eden tek Türk Devleti Hazarlardır; kendi adlarına para bastıran ise Türgişlerdir. II ve III yer değiştirmelidir.

Cevap B

13. İstemi Yabgu'nun söylediği sözde yeryüzünün fethedilmesinden bahsetmesi cihan hâkimiyetini hedeflediğini gösterir.

Cevap A

14. Kavimler Göçü sonucunda Macar topraklarında Balamir tarafından kurulan Bizans'ı vergiye bağlayan Türk Devleti Avrupa Hun Devleti'dir.

Cevap B

15. Türkler tarih boyunca savaşçı karakterleriyle ön plana çıkmışlardır. Düzenli orduyu kuran Metehan, orduya onluk sistemi getirmiştir. Onluk sistem başka uygarlıkların orduları tarafından da kullanılmıştır.

Cevap B

16. Orta Asya dışına göç etmeyen Türk topluluğu Kırgızlardır.

Cevap B

17. Avarların hâkimiyetine son vererek Orta Asya'da Ötügen merkezli kurulan Türk Devleti Göktürkler'dir.

Cevap A

1. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin İslamiyeti kabullünde etkili olan sebepler arasında gösterilemez?

- A) Türk töresi ve İslam hukukunun benzemesi
- B) Talas Savaşı'nda Çin'e karşı Türklerin Abbasilerin yanında yer alması
- C) Türklerde bulunan ahiret inancının etkisi
- D) Türklerin göçebe bozkır kültürüyle yetişmesi
- E) Göktürk inancının da İslamiyet gibi tek tanrılı olması

2. Karahanlılarda aşağıdaki hükümdarlardan hangisinin döneminde İslamiyet devletin resmî dini olarak kabul edilmiştir?

- A) Uluğ Kara Buğra Han
- B) Satuk Buğra Han
- C) Bilge Kül Kadir Han
- D) Ogulcak Han
- E) Bezir Arslan Han

3. Büyük Selçuklulara ait aşağıdaki uygulamalardan hangisinin siyasal anlamda sorunlara yol açtığı söylenebilir?

- A) Toprağı kullanma hakkının maaş olarak memur ya da askere verilmesi
- B) Abbasi Halifesi'nin dış baskılara karşı koruma altına alınması
- C) Hükümdarın özel askerlerinin köleler arasından seçilmesi
- D) Anadolu'nun fethinde komutanlara fethettiği bölgeyi uç beyliği olarak vermesi
- E) Gayrimüslim halktan haraç vergisinin alınması

4.

- I. Ticaret yolları üzerine kurulan konaklama merkezi
- II. Bilim ve düşünce hayatının merkezi
- III. Yoksulların ve kimsesizlerin doyurulduğu yer
- IV. Devlet adamları için yapılan anıt mezar

Yukarıda verilen tanımlar aşağıdaki mimari yapılarla eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Medrese
- B) Kervansaray
- C) Kümbet
- D) Külliye
- E) İmarethane

5. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçukluların ordu bölümlerinden biri değildir?

- A) Hassa Ordusu
- B) Türkmenler
- C) İktâ Askerler
- D) Yardımcı Kuvvetler
- E) Cebelüler

6. Karahanlıların aşağıdaki özelliklerinden hangisinin kuruldukları coğrafyanın da etkisiyle oluştuğu söylenemez?

- A) Devletin resmî dilinin Türkçe olması
- B) İkili teşkilat sistemiyle yönetilmesi
- C) İlk Türkçe sözlük Divan-ı Lügatit Türk'ün yazılması
- D) Türk - İslam tarihinin ilk medresesini açmaları
- E) Han, Hakan gibi hükümdarlık ünvanlarını kullanmaları

7. Kervansaray mimarisinin bulunmadığı devlet, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karahanlılar
- B) Gazneliler
- C) Göktürkler
- D) Büyük Selçuklular
- E) Osmanlı Devleti

8. Aşağıdakilerden hangisi Selçuklularda uygulanan iktâ sisteminin sağladığı yararlar arasında değildir?

- A) Atlı asker yetiştirilmesi
- B) Eyaletlerde güvenliğin sağlanması
- C) Memurun maaşının ödenmesi
- D) Eğitim faaliyetlerinin denetlenmesi
- E) Vergilerin düzenli toplanması

9. Türk İslam devletleri ile ilgili, aşağıdaki kavram ve anlam eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Darüşşifa → Hastane
- B) Mütevelli → Eyalet Yöneticisi
- C) Ulak → Haberci
- D) Tezhip → Kitap kapaklarının süslenmesi sanatı
- E) Emir-i Dad → Örf-i davalara bakan görevli

10. Türk İslam tarihinin önemli eserleri arasında yer alan, siyasetname niteliği taşıyan ve Karahanlı hükümdarı Uluğ Kara Buğra Han'a takdim edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kutadgu Bilig B) Divan-ı Lügatit Türk
C) Atabetül Hakayık D) Divan-ı Hikmet
E) Şehname

11. Büyük Selçuklularda İşraf Divanı;

- I. Askerî
II. İdari
III. Mali

alanlarından hangilerinde denetleme yetkisine sahiptir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

12. Selçuklularda halkın şikâyetlerinin dinlendiği ve karara bağlandığı Divan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Divan-ı İstifa B) Divan-ı İşraf
C) Divan-ı Mezalim D) Divan-ı Tuğra
E) Divan-ı Pervane

13. Türklerin İslamiyeti kabulü ile yaşanan değişiklikler arasında, aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Hükümdarlar adına hutbe okutulması
B) Gaza ve cihat politikasının uygulanması
C) Öşür ve haraç vergilerinin alınması
D) Hükümdarların "Sultan" ünvanı kullanması
E) Ülkenin hanedanın ortak malı sayılması

14. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklularda görülen mimari yapıtlardan biri değildir?

- A) Kümbet B) İmarethane C) Medrese
D) Darüşşifa E) Maristan

15. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçukluların yıkılma nedenlerinden biri değildir?

- A) Veraset anlayışı
B) Türkmenlerin küstürülmesi
C) Baba İshak Ayaklanması
D) Atabeylerin bağımsızlıklarını ilan etmeleri
E) Katvan Savaşı'nın kaybedilmesi

16. Aşağıdakilerden hangisi Türk - İslam devletlerinde kullanılan hükümdarlık alametlerinden biri değildir?

- A) Nevbet B) Çetr C) Hilat
D) Ok E) Menşur

17. Türk - İslam devletlerinde görülen;

- I. Sınırların güvenliğinin sağlanması
II. Sağlık, aşevi ve kervansaraylardan din ayrımı olmaksızın herkesin yararlanması
III. Müslüman, gayrimüslim halka karşılıksız toprak dağıtılması

uygulamalarından hangileri sosyal devlet anlayışının olduğunu göstermektedir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

ÇÖZÜMLER

1. Türklerin göçebe bozkır kültürünü yaşaması İslamiyeti kabul etmelerinde bir etken olmamıştır. Diğer seçeneklerin hepsi İslamiyeti kabul etmelerinin nedenleridir.

Cevap D

2. Karahanlılar Satuk Buğra Han döneminde İslamiyeti devletin resmî dini olarak kabul etmiş ve Satuk Buğra Han Abdülkerim adını almıştır.

Cevap B

3. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Alparslan'ın, Anadolu'nun fethi için görevlendirdiği komutanlara, fethettiği bölgeyi uç beyliği olarak vermesi Türk beyliklerinin oluşmasına neden olmuş ve bu durum Türk siyasi birliğini bozmuştur. Büyük Selçuklularda merkezîyetçi bir yapı oluşmamıştır.

Cevap D

4. Ticaret yolları üzerine yapılan konaklama merkezi kervansaraydır. Bilim ve düşünce hayatının merkezi medreseler, yoksulların doyurulduğu yer İmarethane, devlet adamları için yapılan anıt - mezar Kümbet'dir. Külliye'nin tanımı verilmemiştir.

Cevap D

5. Cebelüler, Tımarlı Sipahiler adıyla da bilinen, tımar sahiplerinin besledikleri askerlerdir. Osmanlı Devleti'nin ordu bölümüdür.

Cevap E

6. Eski Türk geleneklerini devam ettirip Türkçe eserler vermeleri ve Türkçeyi resmî dil kabul etmeleri Orta Asya'da kurulmalarının etkisiyle ortaya çıkan gelişmelerdir. Medrese inşaa etmeleri ise İslam kültürüyle oluşmuştur.

Cevap D

7. Kervansaray yani ticaret yolları üzerine tüccarların konaklaması için yapılan bu mimari yapıtlar ilk Türk devletlerinde yoktur. Göktürkler Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerindendir.

Cevap C

8. İktâ; devlet memurlarına maaş olarak verilen topraklardır. Memur bu topraklardan devlete asker yetiştirir, bölgenin güvenliğini sağlar, vergilerin düzenli toplanmasını sağlar, fakat eğitim faaliyetleri ile ilgilenmez.

Cevap D

9. Soruda verilen kavramlardan anlamı yanlış verilen mütevellidir. Mütevellî → Eyalet yöneticisi değil, vakıflardan sorumlu kişidir. Diğer seçeneklerin anlamları doğru verilmiştir.

Cevap B

10. Yusuf Has Hâcîp'e ait eser Kutadgu Bilig'dir. Siyasetname özelliği taşır ve Karahanlı hükümdarı Uluğ Kara Buğra Han'a takdim edilmiştir.

Cevap A

11. Büyük Selçuklularda Divan-ı İşraf, mali ve idari işlerden sorumlu divandır.

Cevap D

12. Divan-ı İstîfa → Mali işlere bakar.

Divan-ı İşraf → Mali, idari işlere bakar.

Divan-ı Tuğra → Yazışmalara bakar.

Divan-ı Pervane → Toprak işlerinden sorumlu Divan

Divan-ı Mezalim ise halkın şikâyetlerinin dinlenip karara bağlandığı divandır.

Cevap C

13. Türklerin İslamiyeti kabulü ile hayatlarında pek çok değişiklik olmuştur. Ancak ülkenin hanedanın ortak malı olması anlayışı değişmemiş, devam etmiştir.

Cevap E

14. Kümbet, İmarethane, Menderese, Darüşşifa Büyük Selçuklularda görülen mimari yapıtlarken Maristan Tolunoğullarında hastane olarak kullanılmıştır.

Cevap E

15. Büyük Selçuklular, ülke hanedanının ortak malı anlayışından kaynaklı taht kavgalarının yaşanması, Türkmen isyanları, atabeylerin bağımsızlıklarını ilan etmeleri ve Karahitaylara karşı Katvan Savaşı'nın kaybedilmesi nedenleriyle yıkılmıştır. Baba - İshak - Ayaklanması - Anadolu - Selçuklu Dönemi'ne ait bir olaydır.

Cevap C

16. Türk - İslam devletlerinde Nevbet (Davul), Çetr (Şemsiye) Hilat ve menşur yani Halifenin gönderdiği gıysi ve onay hükümdarlık alametleri iken ok, değildir.

Cevap D

17. Türk - İslam devletlerinde sınırların güvenliğini sağlamak devletin temel görevidir. Aşevleri ve hastanelerden herkesin yararlanması ve toprak dağıtılması ise sosyal devlet anlayışıdır.

Cevap D

1. Türkler, İslamiyeti kabul ettikten sonra pek çok Türk - İslam Devleti kurmuş, "Güneş Ülkesi" anlamına gelen Horasan'da ise Büyük Selçuklu Devleti kurulmuştur. Gaza ve cihat politikası ile yayılma siyaseti izlemişlerdir.

Bu durumun aşağıdaki sonuçlardan hangisini ortaya çıkardığı söylenebilir?

- A) İslamiyet Türkler aracılığı ile geniş alanlara yayılmıştır.
- B) Orta Asya'da Türk nüfusu kalmamıştır.
- C) Türk - Arap çatışması başlamıştır.
- D) Türkler millî kimliğini kaybetmiştir.
- E) Halifelik Selçuklulara geçmiştir.

2. Karahanlılar döneminde, Maveraünnehir'de camiler, medreseler ve kervansaraylar inşa edilmiş, düşünce ve sanat hayatı bizzat hakanların koruması altında yürütülmüştür.

Buna göre Karahanlılar ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) İslam uygarlığı Maveraünnehir bölgesinde yayılmıştır.
- B) Ticaretin gelişmesine önem verilmiştir.
- C) Karahanlı hakanları dönemin en gelişmiş eserlerini vermiştir.
- D) Karahanlılar İslamiyeti kabul etmiştir.
- E) Bilim ve eğitim desteklenmiştir.

3. Türk İslam devletleri; kent, tarım ve ticaret yaşamının hayli geliştiği bir coğrafyada kurulmuşlar ve İslam ortak pazarının gelişmesine önemli katkı sağlamışlardır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisinin doğruluğunun kesin olduğu söylenebilir?

- A) İslam dini ticareti özendirmiştir.
- B) Türk - İslam devletleri çevre uygarlıklarla daimi dostluğa önem vermiştir.
- C) Türk - İslam devletleri önemli bilim adamları yetiştirmiştir.
- D) Tarımla yeni tanışan Türk - İslam devletleri yerleşik hayata geçmiştir.
- E) Türk - İslam devletlerinin kuruldukları saha ekonomik ve siyasi gelişmeye elverişlidir.

4.

- I. Pasinler (1048)
- II. Malazgirt (1071)
- III. Miryokefelon (1176)

Yukarıdaki savaşların ortak yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anadolu'nun Türkleşmesinde önemli adımlar olması
- B) Bizans İmparatorluğu'nun sona ermesi
- C) Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurulmasını sağlaması
- D) Haçlı ordularının yenilgi alması
- E) Gaznelilerin yıkılma sürecine girmesi

5.

Aşağıda verilen olaylardan hangisinde birinci olay ikincinin nedeni olamaz?

- A) Köseadağ Savaşı - Anadolu'da Moğol baskısının başlaması
- B) Pasinler Savaşı - Türklerin Anadolu'ya yerleşmeye başlaması
- C) Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılması - Atabeyliklerin kurulması
- D) Dandanakan Savaşı - Gaznelilerin yıkılması
- E) Miryokefelon Savaşı - Anadolu'nun Türk yurdu olmasının kesinleşmesi

6.

Dandanakan Savaşı'ndan sonra Selçuklular, doğuda fetih ve genişleme siyaseti izlemek yerine devlet merkezini Rey'e taşıyarak; sürekli Batı'da fetihlere devam etmişlerdir.

Bu durumun temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anadolu'yu yurt edinme
- B) İran kültürünü etkileri altına alma
- C) Abbasi Halifesine yakınlaşmayı siyasal çıkarlarına uygun bulma
- D) Abbasi halifesini şiiilere karşı koruma
- E) Fatimilerin bölgedeki etkisini yok etme

7.

- I. Akşidoğulları
- II. Tolunoğulları
- III. Eyyubi Devleti
- IV. Memlük Devleti (Kölemenler)

Yukarıdaki Türk – İslam devletlerinin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mısır'da kurulmaları
- B) Tevaif-i Mülük devletleri olmaları
- C) Aynı dönemde yaşamaları
- D) Haçlılara karşı mücadele etmeleri
- E) Sultanlarının halife olarak anılması

8.

Abbasi halifesi, Gaznelilerin hükümdarı Mahmut'a "Sultan" Tuğrul Bey'e "Doğu'nun ve Batı'nın Hükümdarı" Melikşah'a "Dünya hükümdarı" ünvanlarını vermiştir.

Bu durum, Türkler ile ilgili;

- I. İslam dünyasının siyasi liderliğini üstlenmişlerdir.
- II. Türk - İslam devletleri gaza ve cihat politikasını devam ettirmişlerdir.
- III. Siyasi otoritelerini halifeye dayandırmışlardır.

yargılarından hangilerini kanıtlar niteliktedir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9.

Aşağıdakilerden hangisi Türklerin İslamiyete yapmış oldukları hizmetlerden biri değildir?

- A) İslamiyeti geniş alanlara yayma
- B) Halifeliği dış baskılardan koruma
- C) Haçlı saldırılarına karşı mücadele etme
- D) İslam dinindeki mezhep çatışmalarına son verme
- E) İslam kültür ve medeniyetini geliştirme

10.

- I. Haçlı Seferlerine zemin hazırlaması
- II. Türklerin Anadolu'ya girmeye başlaması
- III. İslam dünyası üzerinde Bizans baskısının zayıflaması

Malazgirt Savaşı'nın verilen sonuçlarından hangisi bu savaşın Avrupa devletlerini de etkilediğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

11.

Büyük Selçuklu Devleti'nin son yıllarında atabeylerin bulundukları bölgelerde bağımsızlıklarını ilan etmeleri aşağıdaki gelişmelerden hangisinin yaşandığının bir göstergesi olamaz?

- A) Vergi gelirlerinin azaldığının
- B) İç karışıklıkların başladığının
- C) Merkezî otoritenin zayıfladığının
- D) Kültürel çatışmaların yaşandığının
- E) Merkezdeki sultanların etkisiz kaldığının

12.

Gaznelilerin kültür birliğine sahip olamamalarının ve kısa sürede yıkılmalarının temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklı milletlerden oluşmaları
- B) İrkçi bir politika izlemeleri
- C) Merkezîyetçi bir yapıya sahip olmaları
- D) Ülkenin hanedanın ortak malı olması
- E) Yeterli devlet adamlarının bulunmaması

13. İlk Türk - İslam devletleri ile ilgili verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Karahanlılarda resmî dil Türkçe'dir.
- B) Gaznelilerin yıkılışında Selçuklular etkili olmuştur.
- C) Devlet ile ilgili işleri "Divan" adı verilen kurumda görüşmüşlerdir.
- D) Selçuklular, Dandanakan Savaşı ile İslamiyeti kabul etmişlerdir.
- E) Sultan ünvanı ilk kez Gazneli Mahmut tarafından kullanılmıştır.

16. Selçuklularda Meliklerin eğitiminden sorumlu görevli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Lala
- B) Hacıb
- C) Atabey
- D) Vezir
- E) Ataman

14. 751 Talas Savaşı'nda Çin'e karşı Abbasilerin yanında yer alan Türk boyu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karluk
- B) Yağma
- C) Kırgız
- D) Oğuz
- E) Türgişler

15. Abbasi Halifesi El Muktedi Billah'a sunulan, Türk - İslam tarihinde ilk Türkçe sözlük olarak bilinen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kutadgu Billig
- B) Divan-ı Hikmet
- C) Divan-ı Lügatit Türk
- D) Atabetül Hakayık
- E) Şehname

17. Türkmenler Malazgirt Savaşı'ndan sonra çeşitli dönemlerde, Anadolu'ya kitleler hâlinde göç etmeye başlamışlardır. Anadolu'ya gelen Türkmen boyları, Selçuklu sultanları tarafından, Bizans ve Ermenilere karşı mücadele etmeleri için uç bölgelere yerleştirilmişlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi uç bölgelere yerleştirilen Türkmen boylarının faaliyetleri arasında yer almaz?

- A) Sınırların güvenliğini sağlamak
- B) Halifeliği dış baskılara karşı korumak
- C) Bulundukları yerlerin Türkleşmesini sağlamak
- D) Ticaretin gelişmesini sağlamak
- E) Anadolu'yu bayındır hâle getirmek

ÇÖZÜMLER

1. Türkler İslamiyeti kabul ettikten sonra Horosan merkezli Büyük Selçuklu Devleti kurulmuş, uyguladıkları gaza ve cihat politikası ile İslamiyet geniş alanlara yayılmıştır.

Cevap A

2. Soruda verilen paragraf doğrultusunda ticaretin geliştirilmesine, İslamiyetin kabulüne ve bilimin, eğitimin desteklenmesi bilgilerine ulaşılırken Karahanlı hakanlarının dönemin en gelişmiş eserlerini verdiği bilgisine ulaşamayız.

Cevap C

3. Verilen paragrafta Türk - İslam devletlerinin ekonomik gelişmeye uygun bir ortamda olduğu belirtilmiş ve oluşan ortak İslam pazarı da siyasi gelişmeye neden olmuştur.

Cevap E

4. Pasinler, Malazgirt ve Miryokefelen savaşları Selçukluların Bizans ile yaptığı savaşlardır. Anadolu'nun Türkleşmesinde önemli adımlardır.

Cevap A

5. Türkler Anadolu'ya Pasinler Savaşı ile değil Malazgirt Savaşı ile yerleşmeye başlamışlardır.

Cevap B

6. Selçukluların 1040 Dandanakan Savaşı'ndan sonra sürekli batı yönünde ilerlemelerinin sebebi Anadolu'yu yurt edinmektir.

Cevap A

7. Soruda verilen Türk - İslam devletleri Mısır'da kurulan Türk devletleridir.

Cevap A

8. Halifenin Türk - İslam devleti hükümdarlarına unvanlar vermesi Türklerin gaza ve cihat politikası sürdürdüklerini ve İslam dünyasının siyasi liderliğinin Türklere geçtiğini, ayrıca Türk hükümdarlarının güçlerini halifeye dayandırdıkları bilgilerine ulaşmaktadır.

Cevap E

9. Türkler yaptıkları fetihlerle İslamiyeti geniş alanlara yaymışlardır. Halifeliğin koruyuculuğunu yaparak Haçlılarla savaşmışlar ve yaptıkları eserlerle İslam kültür ve medeniyetini geliştirmişlerdir ancak mezhep çatışmalarına son vermemişlerdir.

Cevap D

10. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi Haçlı Seferlerine zemin oluşturmuştur. Bu durum Avrupa'yı da etkilediğine kanıt oluşturur.

Cevap A

11. Büyük Selçuklu Devleti'ne bağlı Atabeylerin bulundukları bölgelerde bağımsızlıklarını ilan etmeleri başta merkezî otoritenin olmak üzere devletin zayıfladığını gösterir ancak kültürel çatışmaların yaşandığını göstermez.

Cevap D

12. Gaznelilerin kültürel birliğe sahip olmamalarının en önemli nedeni farklı milletlerden oluşmalarıdır.

Cevap A

13. Selçuklular Dandanakan Savaşı ile İslamiyeti kabul etmişlerdir. Dandanakan Savaşı ile Horasan'da Büyük Selçuklu Devleti kurulmuştur. İslamiyeti daha önce Cent şehrinde kabul etmişlerdir.

Cevap D

14. Karluklar, Abbasiler ile İttifak kurarak Talas Savaşı'nda Çin'e karşı savaşmışlardır ve alınan zaferin ardından Karluklar İslamiyeti kabul eden Türk topluluğu olmuştur.

Cevap A

15. Karahanlılar'a ait ilk Türkçe sözlük olarak bilinen eser Kaşgarlı Mahmut'a ait *Divan-ı Lügatit Türk'tür*.

Halife El Müktedi Billah'a sunulmuştur.

Cevap C

16. Lala → Osmanlılarda şehzade eğitmeni
Ataman → İlk Türklerde şehzade eğitmeni
Vezir → Devlet yönetimine yardımcı kişiler
Hacib → Resmî törenleri düzenler.
Atabey ise Meliklerin eğitmenleridir.

Cevap C

17. Anadolu'da kurulan Türk Beylikleri Anadolu'yu Türkleştirip sınırları korumuş ve bayındır hâle getirmişlerdir. Ancak Halifeyi koruma altına almamışlardır.

Cevap B

1. Aşağıdakilerden hangisi Tevaif-i Mülük devletlerinden biridir?

- A) Tolunoğulları B) Memlükler C) Gazneliler
D) Eyyübler E) Karahanlılar

2. Aşağıda verilen mimari eserlerden hangisi Ribatlarla aynı amacı taşımaktadır?

- A) Medrese B) Tekke C) Han
D) Kervansaray E) Kümbet

3. Güneş yılı esaslı Celali Takvimi Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah'ın isteği ile aşağıdaki bilim adamlarından hangisi tarafından hazırlanmıştır?

- A) Farabi B) Biruni
C) Ömer Hayyam D) Er - Razi
E) Harezmi

4. Büyük Selçuklularda devlet görevlilerine ve komutanlara hizmetleri karşılığında verilen topraklar, aşağıdakilerden hangisi ile isimlendirilmiştir?

- A) Vakıf B) İktâ C) Mülk
D) Haraç E) Cizye

5. Aşağıda verilenlerden hangisi Büyük Selçuklulara ait eğitim kurumlarından biridir?

- A) Yağıbasan Medresesi
B) Koca Hasan Medresesi
C) Nizamiye Medreseleri
D) Semerkant Medresesi
E) Uluğ Bey Medresesi

6. Anadolu'ya göç eden Türklerin Türklük özelliklerini koruyabilmelerinde aşağıdaki durumlardan hangisi etkili olmuştur?

- A) İslam dünyasının desteğini alması
B) Bizans hâkimiyetine Anadolu'da son verilmesi
C) Orta Asya ile bağlarının devam etmesi
D) Nüfus bakımından beslenmeleri
E) Anadolu'nun ticaret yolları üzerinde bulunması

7. Büyük Selçuklularda eyaleti yöneten görevli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Melik B) Kadı C) Muhtesip
D) Müşrif E) Müstevfi

8. Aşağıdaki Türk İslam devletlerine ait yazar - eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

Yazar	Eser
A) Ömer Hayyam	⇒ Rubailer
B) İbn-i Sina	⇒ El Kanun Fit Tıp
C) Ahmet Yesevi	⇒ Divan-ı Hikmet
D) Nizamîmülk	⇒ Şehname
E) Yusuf Has Hacıp	⇒ Kutadgu Bilig

9. Aşağıdakilerden hangisi bir Türk - İslam Devleti değildir?

- A) Karahanlılar B) Tolunoğulları
C) Fatimiler D) Eyyübililer
E) Memlükler

10. Mısır'daki Türk - İslam devletlerinde devleti kuran ve yönetenler Türk, halk ise Araplardan oluşmuştur.

Bu durum aşağıdaki gelişmelerden hangisine neden olmuştur?

- A) Abbasilerin Mısır'a egemen olmasına
B) Oğuzların geniş alanlara yayılmasına
C) Devletlerin kısa sürede parçalanmasına
D) Türk - millî kimliklerinin korunmasına
E) Taht kavgalarının yaşanmasına

11. "Muallim Sani" lakabıyla bilinen ünlü alim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Sina B) Biruni C) Farabi
D) Fuzuli E) İbn-i Rüşd

12. Aşağıdakilerden hangisi Tuğrul Bey Dönemi gelişmelerindendir?

- A) Batınlık hareketlerinin başlaması
B) Anadolu'da ilk Türk beyliklerinin kurulması
C) Abbasi halifesinin dış baskılara karşı korunması
D) Bağdat'ta Nizamiye Medreselerinin açılması
E) İktâ sisteminin uygulanması

13. Türk İslam devletlerinde pek çok amaca hizmet eden çoklu yapı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kervansaray B) İmarethane
C) Medrese D) Külliye
E) Darüşşifa

14. Aşağıda verilen hangi topluluk Selçuklularda Ahi, Osmanlılarda Lonca örgütlenmesini gerçekleştirmiştir?

- A) Askerler B) Alimler C) Esnaflar
D) Müderrisler E) Kadılar

15. Büyük Selçuklularda aşağıdaki kurumlardan hangisi yüksek mahkeme niteliği taşımaktadır?

- A) Divan-ı İstifa B) Divan-ı Mezalim
C) Divan-ı Arz D) Divan-ı İşraf
E) Divan-ı Tuğra

16. Aşağıdaki Türk - İslam devletlerinden hangisinin ordusu ağırlıklı Türklerden oluşmaktadır?

- A) Büyük Selçuklular B) Gazneliler
C) Karahanlılar D) Eyyübililer
E) Memlukler

17. Selçuklularda seçkin askerlerden oluşan, her an savaşa hazır olarak yetiştirilen Sultana bağlı özel birlikler aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hassa Ordusu
B) Türkmenler
C) İktâ Askerleri
D) Eyalet Askerleri
E) Gulaman-ı Saray

ÇÖZÜMLER

1. Abbasîlerin zayıflaması üzerine topraklarında valilerin bağımsızlıklarını ilan etmeleriyle Tevâif-i Mülûk devletleri ortaya çıkmıştır. Tolunoğulları Tevâif-i Mülûk devletlerindendir.

Cevap A

2. Ribatlar ticaret yolları üzerindeki konaklama merkezleridir. Kervansaraylarda aynı amaç doğrultusunda kullanılmıştır.

Cevap D

3. Selçuklu Sultanı Melikşah'ın isteği ile güneş yılına dayalı Celali Takvimi matematik ve astronomi bilgini Ömer Hayyam tarafından hazırlanmıştır.

Cevap C

4. Selçuklularda devlet memurlarına hizmetleri karşılığı verilen topraklar İktâ topraklarıdır.

Vakıf → Sosyal kurumlar için ayrılan topraklar

Mülk → Şahsa ait topraklar

Haraç → Gayrimüslimlerden alınan ürün vergisidir.

Cizye → Gayrimüslimden alınan askerlik vergisidir.

Cevap B

5. Yağbasan Medresesi Danışmentlilere, Koca Hasan Medresesi Anadolu Selçuklularına, Semerkant Medresesi Karahanlılara, Uluğ Bey Medresesi Timur Devleti'ne aittir. Nizamiye Medreseleri ise Büyük Selçuklulara aittir.

Cevap C

6. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türklerin Anadolu'ya girmesinden sonra, göçler durmamış ve nüfus bakımından beslenmeye devam eden Türkler, Türklük özelliklerini koruyabilmişlerdir.

Cevap D

7. Müstevfi → Mali işlere bakan

Muhtesip → Çarşı ve pazarı denetleyen

Müşrif → Adli ve Mali işleri denetleyen

Kadı → Adaletten sorumlu görevlilerdir.

Melik ise hükümdarın erkek çocuklarıdır. Eyaletlere yönetici olarak gönderilirler.

Cevap A

8. Verilen yazarlardan vezir Nizamülmülk'ün *Siyasetname* adlı eseri vardır. *Şehname* Firdevsî'nin eseridir.

Cevap D

9. Fatimiler Şii mezhebine mensup bir Arap Devleti'dir. Türk - İslam Devleti değildir.

Cevap C

10. Mısır'da kurulan Türk devletlerinin yöneticisi Türk olsa da halkın Arap olması ve etnik yapısının karışık olması devletin çabuk yıkılmasına neden olmuştur.

Cevap C

11. Felsefe, fizik, müzik alanlarında çalışma yapan ve Muallim Sani yani ikinci öğretmen lakabıyla bilinen ünlü âlim Farabi'dir.

Cevap C

12. Abbasi halifesinin dış baskılara karşı koruma altına alınması Tuğrul Bey zamanındadır.

Cevap C

13. Camilerin etrafına toplanan medrese, imaret, darüşşifa, han gibi pek çok amaca hizmet eden çoklu yapı türüne Külliye denir.

Cevap D

14. Selçuklularda Ahî Teşkilatı, Osmanlılarda Lonca teşkilatını oluşturan topluluk esnaflardır.

Cevap C

15. Divan-ı İstifa → Mali

Divan-ı Arz → Ordu

Divan-ı İsrâf → Mali ve İdari

Divan-ı Tuğra → Yazışma işlerine bakar

Divan-ı Mezallım → Yüksek mahkeme niteliği taşır.

Cevap B

16. Karahanlılar Orta Asya'da kuruldukları için ordusu ağırlıklı olarak Türklerden oluşmaktadır.

Cevap C

17. Selçuklularda her an savaşa hazır olarak bulunan Sultana bağlı özel kuvvetler Hassa Ordusu'dur.

Cevap A

1. Aşağıdakilerden hangisi Türk tarihinde ilk kez Karahanlılar Dönemi'nde yapılmıştır?

- A) Saray B) Kütüphane
C) Minyatür D) Medrese
E) Tiyatro

2. Karahanlılara ait;

- I. Türkçe eserler vermeleri
II. Türkçeyi resmî dil ilan etmeleri
III. Orta Asya'da kurulmaları

özelliklerinden hangileri Türk kültürünü koruduklarına kanıt olarak gösterilemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) Yalnız III E) II ve III

3. Oğuz Türklerinin Anadolu'ya keşif amacıyla yaptıkları ilk akınları başlatan komutan kimdir?

- A) Alparslan
B) Melikşah
C) Çağrı Bey
D) Alaaddin Keykubat
E) Tuğrul Bey

4. Aşağıdakilerden hangisi Malazgirt Savaşı'nın sonuçlarından biri değildir?

- A) Türkiye tarihi başlamıştır.
B) Bizans'ın Anadolu'daki gücü kınılmıştır.
C) İlk Türkmen beylikleri kurulmuştur.
D) Türkler İslamiyeti kabul etmeye başlamıştır.
E) Haçlı Seferleri başlamıştır.

5. Aşağıda ilk Türk beylikleri ve kuruldukları yerler eşleştirmesinden hangisi yanlıştır?

- A) Mengücekler – Ankara
B) Saltuklular – Erzurum
C) Danişmentliler – Malatya – Sivas
D) Artuklular – Diyarbakır – Mardin
E) Çaka Beyliği – İzmir

6. Aşağıdakilerden hangisinde Türk – İslam ve Türkiye tarihini başlatan savaşlar sırasıyla bir arada verilmiştir?

- A) Pasinler Savaşı – Miryokefolon Savaşı
B) Malazgirt Savaşı – Miryokefolon Savaşı
C) Talas Savaşı – Malazgirt Savaşı
D) Miryokefolon Savaşı – Talas Savaşı
E) Malazgirt Savaşı – Pasinler Savaşı

7. Selçuklulara ait;

- I. Eyaletlerde güvenliğin sağlanması.
II. Örf-i davalara bakılması.
III. Belediye hizmetlerinin yürütülmesi.

çalışma alanlarının, verilen görevlilerle doğru eşleştirilmesi aşağıdakilerden hangisidir?

	I	II	III
A)	Emir-i Dad	Subaşı	Kadı
B)	Kadı	Subaşı	Muhtesip
C)	Muhtesip	Emir-i Dad	Subaşı
D)	Emir-i Dad	Muhtesip	Kadı
E)	Subaşı	Emir-i Dad	Muhtesip

8. Büyük Selçuklularda posta işlerinden sorumlu Divan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Divan-ı İşraf B) Divan-ı Mezallim
C) İnşa Divan-ı D) Divan-ı Berid
E) Divan-ı Saltanat

9.

- I. Karahanlılar
II. Büyük Selçuklular

verilen devletlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklı etnik unsurlardan oluşmaları
B) Türkçe eserler vermeleri
C) Arap ve Fars kültürü etkisinde kalmaları
D) Ülkenin hanedanın ortak malı olması
E) Aynı coğrafyada kurulmaları

10.

Türk - İslam devletlerinde toprak, çeşitli bölümlere ayrılmış ve üretimde süreklilik sağlanmaya çalışılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisinin Türk - İslam devletlerindeki toprak bölümlerinden biri olduğu söylenebilir?

- A) İkta B) Gulam C) Ahi
D) Arasta E) Cizye

11.

Küçük yaşta Hristiyan erkek çocuklarının, Türk - İslam kültürü ile yetiştirilerek, kendilerinden asker ya da bürokrat olarak faydalanmasına Gulam (Kul) sistemi denir.

Aşağıdakilerden hangisi Gulam sisteminin uygulanmasındaki amaçlar arasında gösterilemez?

- A) Hükümdar otoritesini kuvvetlendirmek
B) Devletin asker ihtiyacını karşılamak
C) Üretimde sürekliliği sağlamak
D) Hanedan ailesine sadık bir bürokrat sınıf oluşturmak
E) Sarayın ve başkentin güvenliğini sağlamak

12.

Selçuklularda saray ordusu olan Gulaman-ı Saray muhafızlarının aldıkları maaş aşağıdakilerden hangisi ile isimlendirilmiştir?

- A) Ulufe B) Bistegani C) İkta
D) Cizye E) Dirlik

13. Türk - İslam devletlerinde;

- I. Ahi
II. Kümbet
III. Vakıf

uygulamalarından hangileri mesleki ve sosyal dayanışmayı sağlamak için oluşturulan teşkilatlar arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

14. Türk - İslam devletlerinin bazılarında Türkçe'nin gelişimi yavaşlamıştır.

Bu durumun ortaya çıkmasında;

- I. Eğitilmiş insan sayısının az olması.
II. Resmî yazışma dili, bilim ve edebiyat dili ile halk dilinin farklı olması.
III. Türklerde siyasi eserlerin bulunmaması.

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

15.

- Kaşgar
- Semerkant

Yukarıda verilen şehirlerin başkentlik yaptığı Türk - İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karahanlılar B) Gazneliler
C) Harzemşahlar D) Memlükler
E) Büyük Selçuklular

16. Oğuz boylarından İslamiyeti kabul edenler aşağıdaki isimlerden hangisi ile anılmışlardır?

- A) Uz B) Bozok C) Türkmen
D) Peçenek E) Hakan

17. Tasavvuf edebiyatının Türk tarihindeki ilk örneği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şehname B) Medinetül Fazıla
C) Atabetül Hakayık D) Kutadgu Bilig
E) Divan-ı Hikmet

ÇÖZÜMLER

1. İslamiyet öncesi Türk tarihinde minyatür, kütüphane, tiyatro yapılmış, Uygurlarda saray mimarisi görülmüştür. Ancak medrese ilk defa Türk - İslam Devleti Karahanlılar döneminde yapılmıştır.

Cevap D

2. Karahanlıların Türkçeyi resmî dil etmeleri, Türkçe eserler vermeleri Türk kültürüne yaptıkları katkıdır. Ancak Orta Asya'da kurulmaları Türk kültürüne bir katkı değildir.

Cevap D

3. Oğuz Türklerinin Orta Asya'dan göçü sonrasında Anadolu'ya keşif seferi düzenleyen ilk komutan Çağrı Bey olmuştur.

Cevap C

4. Türklerin İslamiyeti kabul etmeye başladığı savaş Malazgirt Savaşı değil Talas Savaşı'dır.

Cevap D

5. Mengücekler Ankara civarında değil, Erzincan ve çevresinde kurulmuştur.

Cevap A

6. Türk - İslam tarihini başlatan savaş 751 Talas Savaşı'dır. Türkiye tarihini başlatan savaş ise 1071 Malazgirt Savaşı'dır.

Cevap C

7. Eyaletlerde güvenliği Subaşılar sağlar. Örf-i davalara bakan Emir-i Dad'dır. Belediye işlerini yürüten görevli ise Muhtesip'tir.

Cevap E

8. Divan-ı Saltanat → Büyük Divan

Divan-ı İsrâf → Mali ve İdari İşler

İnşa Divan-ı → Yazışmalara Bakan

Divan-ı Mezalim → Yüksek Mahkeme

Divan-ı Berid ise posta işlerinden sorumludur.

Cevap D

9. Farklı coğrafyalarda kurulan Büyük Selçuklu ve Karahanlıların ortak özelliği devlet yönetiminde ülkenin hanedanın ortak malı olması anlayışıdır.

Cevap D

10. İktâ, devlet memurlarına hizmetleri karşılığında maaş olarak verilen topraklardır.

Cevap A

11. Gulam sistemindeki temel amaç hanedanın karşısında güçlü bir aile oluşmasını engellemek, yani merkezî otoriteyi güçlendirmek, sarayı korumak ve tabii ki asker ihtiyacını karşılamaktır. Üretimde sürekliliği sağlayan sistem İktâ sistemidir.

Cevap C

12. Gulam sistemi ile alınan askerlerden oluşan saray muhafızları olan Gulaman-ı Saray ordusundaki askerler Bistegani denilen bir maaş almışlardır.

Cevap B

13. Ahî Teşkilatı esnaf birliğidir; usta - çırak ilişkisi ile mesleki eğitim verilir. Vakıflar sosyal dayanışma için oluşturulan kurumlardır. Kümbet ise anıt mezardır.

Cevap D

14. Türk-İslam devletlerinin bazılarında Türkçenin gelişiminin yavaş olmasının nedenleri, eğitilmiş insan sayısının az olması ve resmî yazışma dili, bilim ve edebiyat dili ile halkın konuştuğu dil arasında fark olmasıdır.

Cevap C

15. Orta Asya'da hakimiyet kuran Türk - İslam Devleti Karahanlılardır. Kaşgar ve Semerkant Karahanlılara başkentlik yapmıştır.

Cevap A

16. Oğuzların İslamiyeti kabul eden koluna Türkmen denmiştir. Hristiyanlığı kabul edenler ise Uz olarak isimlendirilmiştir.

Cevap C

17. Ahmet Yesevî'nin Divan-ı Hikmet adlı eseri Türk tarihinin ilk tasavvuf örneğidir.

Cevap E

1. Türkler İslamiyeti kabul ettikten sonra hükümdarlık sembollerine yenileri eklenmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Türk devletlerinde, İslamiyetin kabulünden önce kullanılan hükümdarlık sembollerinden biridir?

- A) Tiraz B) Hilat C) Çetr
D) Hutbe E) Nevbet

2. Türk - İslam tarihinde İslamiyeti kabul eden ilk Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tuğrul Bey
B) Gazneli Mahmut
C) Bilge Kül Kadir Han
D) Satuk Buğra Han
E) Selçuk Bey

3. Nizamiye Medreselerinde hocalık yapmış ve Nasihatü'l Mülük adlı eserini Büyük Selçuklu Sultanı Sançar'a sunmuş olan ünlü İslam filozofu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farabi B) Gazali C) Harezmi
D) Biruni E) Buhari

4. Aşağıdakilerden hangisi Türk - İslam devletlerinin egemenliğindeki gayrimüslim nüfusun çoğalması ile artan vergiler arasında gösterilebilir?

- A) Öşür B) Haraç C) İkte
D) Ağnam E) Bac

5. Mısır'da kurulan Türk - İslam devletlerinden Eyyübilerin, İslam dünyasına en büyük siyasi hizmeti aşağıdakilerden hangisi olmuştur?

- A) Kudüs'ü Haçlılardan geri almaları ve Haçlı saldırılarını durdurmaları
B) Kuzey Afrika'yı ele geçirmeleri
C) Halifeyi dış saldırılara karşı korumaları
D) Akdeniz ticaretini ele geçirmeleri
E) Anadolu'da siyasi birliği kurmaları

6. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçukluların yıkılmasıyla, topraklarında ortaya çıkan Atabeyliklerden biri değildir?

- A) Zengiler B) Mısır Atabeyliği
C) İdenizliler D) Şam Atabeyliği
E) Fars Atabeyliği

7. Türk - İslam devletlerinde eğitime önem verilmiş ve burslu öğrenci sistemi uygulanmıştır.

Bursluluk sistemini ilk defa uygulayan Türk - İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Selçuklular B) Gazneliler
C) Karahanlılar D) Eyyübiler
E) Memlükler

8. Büyük Selçuklu Devleti'nde Atabeylerin görevi ile ilgili aşağıdakilerden hangisinde doğru bir bilgi verilmiştir?

- A) Vergi toplamak
B) Çarşı ve esnafı denetlemek
C) Meliklere yönetim tecrübesi kazandırmak
D) Divana başkanlık etmek
E) Adli kararlar vermek

9. Türk - İslam devletlerinde

- I. Hilat
- II. Tiraz
- III. Menşur

sembollerinden hangileri Halifenin gönderdiği hediyeler ve belgeler arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10. Büyük Selçuklularda uygulanan İktâ Sistemi Osmanlı Devleti'nde devam etmiştir.

İktâ sisteminin Osmanlı Devleti'ndeki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Müsadere
- B) Lonca
- C) Tımar
- D) Pençik
- E) Devşirme

11. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklularda saray görevlileri arasında yer almaz?

- A) Camedar
- B) Silahtar
- C) Çeşnigir
- D) Emir-i Alem
- E) Emirü'l Sevahil

12. Büyük Selçuklu Hükümdarı Tuğrul Bey Abbasi Halifesi'ni Şii Büveyhoğullarının baskısına karşı korumuş ve Halife Tuğrul Bey'e "Doğunun ve Batının Sultanı" ünvanını vermiştir. Böylece dünyevi yetkilerini Tuğrul Bey'e bırakmıştır.

Bu bilgiye dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İslam dünyasının siyasi liderliği Türklere geçmiştir.
- B) Büyük Selçuklular ekonomik özgürlüklerini elde etmişlerdir.
- C) Devletin sınırları genişlemiştir.
- D) Halifelik Türklere geçmiştir.
- E) Kut anlayışı sona ermiştir.

13. Aşağıda verilenlerden hangisi Selçuklu mimarisinde yer almamıştır?

- A) Kümbet
- B) Arasta
- C) Gotik
- D) Kemer
- E) Kubbe

14. Türk - İslam devletlerinde şahsa ait topraklara mülk arazi denilmiştir.

Mülkü müslümanlara ait topraklar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öşri
- B) Haracı
- C) Miri
- D) Has
- E) Vakıf

15. Selçuklu tarihinde Kafkaslara açılan kapı olan Ani Kalesi'nin alınması ile Ebu'l Feth (Fetihlerin Babası) ünvanını alan hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tuğrul Bey
- B) Alp Arslan
- C) Melikşah
- D) Mehmet Tapar
- E) Sultan Sencer

16. Aşağıdakilerden hangisi Selçuklularda taşra teşkilatında görevli kişiler arasında değildir?

- A) Şihne
- B) Amil
- C) Amid
- D) Abdar
- E) Muhtesip

17. Mısır'da Türk - İslam tarihine ait ilk eserler aşağıdaki Türk devletlerinden hangisi döneminde yapılmıştır?

- A) Tolunoğulları
- B) İhşidiler
- C) Eyyubiler
- D) Memlükler
- E) Gazneller

ÇÖZÜMLER

1. Tiraz ve hilat halifenin gönderdiği kıyafet ve at eğeri takımıdır. Çetr hükümdarlık şemsiyesidir. Hutbe, hükümdarın adının ezanda okunmasıdır.

Bu semboller İslamiyet ile birlikte gelirken, nevbet (davul) İslamiyet öncesinde de hükümdarlık sembolü olarak kullanılmıştır.

Cevap E

2. Orta Asya'da ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han İslamiyeti kabul eden ilk Türk hükümdarıdır.

Cevap D

3. Nasihatü'l Mülük adlı eseriyle bilinen Nizamiye Medreselerinde hocalık yapan ünlü İslam filozofu Gazalî'dir.

Cevap B

4. Soruda verilen vergilerden haraç gayrimüslimlerden alınan ürün vergisidir. Gayrimüslim nüfusun artması ile Haraç vergisi artar.

Cevap B

5. Eyyübi Devleti Sultanı Selahattin Eyyübi Haçlılardan Kudus'ü geri alarak 1187 Hittin Savaşı ile Haçlı ordusunu durdurmuştur.

Cevap A

6. Büyük Selçukluların yıkılmasıyla topraklarında Şam, Musul (Zengiler) Azerbaycan (İldenizliler) Fars Atabeylikleri ortaya çıkmıştır.

Cevap B

7. Burslu öğrenci uygulamasının görüldüğü ilk Türk - İslam devleti, Orta Asya'da İslamiyeti kabul eden ilk Türk Devleti olan Karahanlılardır.

Cevap C

8. Atabeyler şehzade (Melik) eğitmenidir. Sancaklara gönderilen Meliklerin yanlarında bulunurlar ve Meliklere devlet yönetimi konusunda tecrübe kazandırır.

Cevap C

9. Hilat → Halifenin gönderdiği hediyelerin tümü
Tiraz → Halifenin gönderdiği hırka
Menşur → Halifenin gönderdiği onay belgesidir.

Cevap E

10. Devlet memurlarına ve komutanlara hizmetleri karşılığında verilen İktâ toprakları uygulaması Osmanlı Devleti'nde Tımar Sistemi adıyla devam etmiştir.

Cevap C

11. Camedar → Hükümdarın elbisesini hazırlayan kişi
Silahtar → Hükümdarın silahlarına bakan kişi
Çeşnigir → Hükümdarın yemeğini tadan görevli
Emir-i Alem → Bayrak ve sancaklardan sorumlu
Emirü'l Sevahil ise Donanma Komutanına verilen isimdir. Saray görevlisi değildir.

Cevap E

12. Abbasi Halifesinin Tuğrul Bey'e verdiği "Doğunun ve Batının Sultanı ünvanı" ile siyasi liderlik Türklere geçmiştir. Halife sadece dini lider olarak kalmıştır.

Cevap A

13. Gotik tarzı Orta Çağ Avrupası'nda kullanılan bir mimari yapı örneğidir. Selçuklular döneminde yer almamıştır.

Cevap C

14. Müslümanlara ait topraklar öşri topraklardır. Haraci topraklar gayrimüslimlere aittir.

Has: Hükümdara ait

Miri: Devlete ait

Vakıf: Sosyal kurumlara ait topraklardır.

Cevap A

15. Büyük Selçuklularda Ani Kalesi'nin alınması ile Halife tarafından Alp Arslan'a Ebu'l Feth (Fetihlerin Babası) ünvanı verilmiştir.

Cevap B

16. Şihne → Eyaletlerde askerî vali
Amid → Sivil vali
Amil → Vergi tahsildarı
Muhtesip → Esnafı denetleyen görevli
Abdar ise saray görevlisidir. Sultanın ibriğini tutan kişidir.

Cevap D

17. Mısır'da kurulan ilk Türk - İslam Devleti Tolunoğullarıdır. İlk Türk - İslam eserleri de Mısır'da Tolunoğulları zamanında yapılmıştır.

Cevap A

1. Anadolu Selçuklu Devleti'nde I. Kılıçarslan'ın hut-beyi kendi adına okutması aşağıdakilerden hangisini **kanıtlar** niteliktedir?

A) Bizans'ın Anadolu hâkimiyetine son verdiklerini
B) Bağımsız bir devlet olduklarını
C) Türk töresinin devam ettirildiğini
D) Türk - İslam dünyasının birleştirildiğini
E) Halifeliğin Türklere geçtiğini

2. Anadolu Selçuklu Devleti sultanları, medrese, cami, hastane, kervansaray, imarethane, karayolu ve tersane yapımına her dönemde önem vermişlerdir.

Bu bilgiye göre Selçuklu sultanlarının;

- I. Eğitim, öğretim, bilim
II. Sosyal dayanışma
III. Özel mülkiyet
IV. Ticaret ve denizcilik

alanlarından hangisinin gelişmesi konusunda çalışma yaptığı söylenemez?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve IV
D) I, II ve IV E) Yalnız IV

3. Anadolu Selçuklu Sultanı I. Kılıçarslan'ın

- I. Babası Süleyman Şah'ın ölümü üzerine Anadolu'ya gelerek devletin başına geçip Malatya'yı kuşatması.
II. Denizci bir beylik olan Çaka Bey'in kızı ile evlenerek Çaka Beyliği ile gücünü birleştirmesi.
III. I. Haçlı Seferinde Haçlı ordusunu etkisiz hâle getirmesi.

çalışmalarına bakılarak I. Kılıçarslan ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini söylemek doğru olmaz?

- A) Hanedan geleneğini devam ettirmiştir.
B) Fetih hareketlerine girişmiştir.
C) Kara gücünün yanında deniz gücünden de yararlanmak istemiştir.
D) Akdeniz ticaretini ele geçirmiştir.
E) İslam dünyasının koruyuculuğunu yapmıştır.

4. Aşağıdaki I. Türk beylikleri ve eserleri eşleştirmelerinden hangisi yanlış verilmiştir?

A) Artuklular → Malabadi Köprüsü
B) Saltuklular → Tepsi Minare
C) Danişmentliler → Gazi Emir Külliyesi
D) Çaka Beyliği → Üç Kümbetler
E) Mengücekliler → Divriği Ulu Cami

5. Selahattin Eyyübi'nin 1187 yılında Hittin Savaşı ile Haçlılardan geri aldığı yer aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mekke B) Şam C) İznik
D) Urfa E) Kudüs

6. Türk - İslam devletlerine ait aşağıdaki kurumlardan hangisiyle devletin asker ihtiyacı karşılanmıştır?

A) Bimarhane B) Han
C) İmarethane D) Gulamhane
E) Bedesten

7. Anadolu Selçuklu Devleti'nde vakıf toprakları gelirleri ile;

I. İmarethane
II. Darüşşifahane
III. Medrese

kurumlarından hangileri inşa edilmiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Osmanlı Devleti'nde ilk dinî nitelikli ayaklanma Şeyh Bedrettin İsyanı'dır.

Şeyh Bedrettin İsyanı ile benzer nitelik taşıyan, Anadolu Selçuklu Devleti'ndeki ayaklanma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şeyh Sait B) Baba Zünnun
C) Kalender Çelebi D) Baba İshak
E) Bozoklu Celal

9. "Makalat" adlı esere sahip ünlü tasavvufçu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hacı Bayram Veli B) Yunus Emre
C) Hacı Bektaş Veli D) Mevlana
E) Ahmet Yesevi

10. Aşağıdakilerden hangisi Saltuklu, Mengücek ve Danişmentli beyliklerinin Anadolu Türk tarihine katkuları arasında değildir?

- A) Anadolu'nun Türkleşmesine önemli katkıları olmuştur.
B) Türk denizciliğinin gelişmesini sağlamışlardır.
C) Anadolu'yu bayındır hâle getirmişlerdir.
D) Anadolu'yu dış saldırılara karşı korumuşlardır.
E) Anadolu'ya İslam kültürünü taşımışlardır.

11. Anadolu'daki ilk medrese olan Tokat Yağıbasan Medresesi aşağıdaki Türk beyliklerinden hangisine aittir?

- A) Danişmentliler B) Mengücekler
C) Artuklular D) Saltuklular
E) Çaka Beyliği

12. Aşağıdakilerden hangisinin Anadolu'daki sosyal ve iktisadi hayatı olumsuz yönde etkilediği söylenemez?

- A) Selçuklu – Bizans savaşlarının yoğunlaşması
B) Haçlı Seferleri
C) Moğol saldırıları
D) Köseadağ Savaşı
E) Göçebe Türkmenlerin sınır boylarına yerleştirilmesi

13. Aşağıdaki gelişmelerden hangisinin Anadolu Selçuklu Dönemi'nde gerçekleştiği söylenemez?

- A) Köseadağ Savaşı B) Cimri Olayı
C) Katvan Savaşı D) Haçlı Seferi
E) Miryakefolon Savaşı

14. Aşağıdaki yapılardan hangisi Anadolu Selçuklu Devleti'nde sosyal devlet anlayışı olduğunu göstermez?

- A) İmaret B) Darüşşifa
C) Tabhane D) Medrese
E) Kümbet

15. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye tarihi çerçevesinde değerlendirilebilir?

- A) Dandanakan Savaşı
B) Büyük Selçukluların kurulması
C) Talas Savaşı
D) I. Türk Beyliklerinin kurulması
E) Serahs Savaşı

16. Aşağıdakilerden hangisi 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan I. Türk Beyliklerinden biri değildir?

- A) Danişmentliler B) Mengücekoğulları
C) Saltuklular D) Karesioğulları
E) Artukoğulları

17. Türk – İslam Tarihi'nde;

- I. Karahanlılar
II. Karamanoğulları
III. Timurlular

devletlerinden hangilerinde Türkçe resmî dil olarak kullanılmıştır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

ÇÖZÜMLER

1. Hutbe okutmak hükümdarlık sembolüdür. I. Kılıçarslan'ın hutbeyi kendi adına okutması Anadolu Selçuklu Devleti'nin bağımsız bir devlet olduğunu kanıtlar.

Cevap B

2. Türk – İslam devletlerinde bütün topraklar devletin malı kabul edilmiştir. Özel mülkiyet kavramı gelişmemiştir. Bu sebeple özel mülkiyet çalışması yapılmamıştır.

Cevap B

3. Soruda verilen I. Kılıçarslan dönemi çalışmalarına bakıldığında Akdeniz ticaretinin ele geçirildiği bilgisine ulaşılamaz.

Cevap D

4. Üç Kümbetler Çaka Beyliği'ne değil Saltuklulara ait bir eserdir.

Cevap D

5. I. Haçlı Seferinde, Haçlıların eline geçen Kudüs, Selahattin Eyyübi tarafından 1187 yılında yapılan Hittin Savaşı ile geri alınmıştır.

Cevap E

6. Gulam, Hristiyan çocukların devşirildikten sonra askere alındığı sistemdir. Gulamhanede askerî eğitime aldıkları yerdir. Devletin asker ihtiyacını karşıladığı kurum Gulamhanedir.

Cevap D

7. Vakıf topraklarından elde edilen gelir ile kamu hizmeti veren hastane (Darüşşifahane), aşevi (İmarethane) ve okul (Medrese) gibi kurumlar inşa edilmiş, ihtiyaçlarını vakıflar karşılamıştır.

Cevap E

8. Anadolu Selçuklu zamanında yaşanan dini nitelikli ayaklanma Baba İshak ayaklanmasıdır. Diğer isyanlar Osmanlı Devleti zamanında yaşanan isyanlardır.

Cevap D

9. Makalat eseri Bektaşilik tarikatının da kurucusu olan Hacı Bektaş Veli'ye aittir.

Cevap C

10. Danışmentliler → Sivas, Tokat, Kayseri

Saltuklular → Erzurum ve çevresi

Mengücekler → Erzincan civarında kurulmuşlardır.

Denizcilikle uğraşmadıkları için Türk denizciliğinin gelişmesini sağlayamazlar.

Cevap B

11. Anadolu'daki ilk medrese olan Tokat Yağıbasan Medresesi Danışmentlilere aittir.

Cevap A

12. Göçebe Türkmenlerin sınır boylarına yerleştirilmeleri Anadolu için olumsuz bir gelişme değildir. Hem sınırların güvenliği sağlanmış hem de Türk nüfusu arttırılmıştır.

Cevap E

13. Katvan Savaşı 1141 yılında Büyük Selçuklularla Karahıtaylar arasında yapılan savaştır. Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde gerçekleşen bir olay değildir.

Cevap C

14. Kümbet devlet adamları için yapılan anıt mezardır. Diğer kurumlar ise halkın yemek, okul, sağlık hizmetlerini yerine getiren yapılardır. Bu sebeple kümbet Selçuklularda Sosyal Devlet anlayışının olduğunu kanıtlamaz.

Cevap E

15. Malazgirt Savaşı sonunda Anadolu'da kurulan I. Türk beylikleri Türkiye tarihi çerçevesinde değerlendirilir. Çünkü Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu yani Türkiye tarihi başlamıştır.

Cevap D

16. Anadolu'da kurulan I. Türk Beylikleri Danışmentliler, Mengücekler, Artuklular, Saltuklular ve Çaka Beyliği'dir. Karesioğulları Anadolu'da kurulan II. Türk beyliklerindedir.

Cevap D

17. Resmî dilin Türkçe olarak kabul edildiği Türk – İslam devletleri Karamanoğulları, Karahanlılar ve Timur Devleti'dir.

Cevap E

1. Anadolu Selçuklularında kadı, yargı işlerinden sorumluydu yargı dışında kadılar vakıfları denetler ve noterlik işi yaparlardı.

Anadolu Selçuklularında yargıç görevi gören kadıların aynı zamanda vakıfları denetlemesi aşağıdakilerden hangisine verilen önemi göstermektedir?

- A) Tarımsal faaliyetlere
- B) Sosyal dayanışma ve yardımlaşmaya
- C) Üretimde sürekliliğin sağlanmasına
- D) Sınır boylarının korunmasına
- E) Hazine gelirlerinin artırılmasına

2. Türk – İslam devletlerinde han ve kervansaray (Ribat) gibi mimari yapılar önemli yer tutar.

Anadolu'da çok sayıda görülen bu yapılar aşağıdaki hangi amaca hizmet etmiştir?

- A) Dış saldırılara karşı güvenlik
- B) Ordunun dinlenmesi için üs
- C) Tüccarların konakladığı merkez
- D) Saray görevlileri için konak
- E) Yoksulların doyurulduğu yer

3. Anadolu'daki ilk kervansaray olan Alay Han aşağıdaki hangi Türk – İslam Devleti tarafından yaptırılmıştır?

- A) Büyük Selçuklular
- B) Danişmentliler
- C) Anadolu Selçuklular
- D) Mengücekler
- E) Artuklular

4. Malazgirt Zaferi, İslam ve Türk tarihinin en önemli olaylarından biridir. Türklerin Anadolu'ya girerek, yerleşme sürecini başlatmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Malazgirt Zaferi'nin sonuçlarından biri değildir?

- A) Türkiye tarihinin başlaması
- B) Anadolu'da ilk Türk beyliklerinin kurulması
- C) Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi
- D) Balkanlarda Türk ilerleyişinin başlaması
- E) Haçlı seferlerine neden olması

5. Türkiye Selçuklu Devleti'ne ait Anadolu'daki ilk medrese aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Caca Bey Medresesi
- B) Koca Hasan Medresesi
- C) İnce Minareli Medrese
- D) Karatay Medresesi
- E) Sırçalı Medrese

6. Anadolu Selçuklu Devleti mimari eserlerinde;

- I. Hat
- II. Çini
- III. Kabartma

süslemelerinden hangilerinin kullanıldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. Anadolu Selçuklu Devleti'nde vergi tahsilatından sorumlu görevli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Melik
- B) Muhtesip
- C) Şihne
- D) Subaşı
- E) Amil

8. Anadolu Selçuklu Devleti'nde I. Kılıçarslan zamanında devletin merkezî İznik'ten Konya'ya taşınmıştır.

Merkez değişikliği yapılmasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anadolu'da İlhanlı baskısının başlaması
- B) I. Haçlı Seferi
- C) Sınırların genişlemesi
- D) Konya'nın tarımsal verimliliği
- E) Askerî yapının güçlenmesi

9. Arap kaynaklarında "El Devletü't Türkiye" olarak adlandırılan Türk – İslam Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Büyük Selçuklular B) Eyyübililer
C) Memlükler D) Gazneliler
E) Türkiye Selçukluları

10. Karamanoğlu Mehmet Bey'in Anadolu Selçuklu Devleti'nin yönetimini ele geçirmeye çalıştığı olay aşağıdakilerden hangisidir?

A) Cimri Olayı B) Edirne Vakası
C) Otrar Olayı D) Babailer Ayaklanması
E) Türkmen İsyanı

11. Türk – İslam devletlerine ait aşağıdaki mimari yapıtlardan hangisi iktisadi amaçlı değildir?

A) Ribat B) Arasta C) Bedesten
D) Hisar E) Han

12. "Büyük Dünya seyahatnamesi" isimli eseriyle Selçuklu kültür ve uygarlık tarihi hakkındaki gözlemlerini paylaşan gezgin aşağıdakilerden hangisidir?

A) Evliya Çelebi B) İbn-i Fadlan
C) Katip Çelebi D) İbn-i Batuta
E) Ömer Hayyam

13. Sibernetik biliminin kurucusu olarak kabul edilen Artuklu bilim adamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) El Cezeri B) Er Razi
C) Harezmi D) Cüveyni
E) İbnü'l Heysem

14. Selçuklularda altın tozu ve boya kullanılarak, kitap kapaklarının üzerine bitkisel motif ve geometrik desenlerle yapılan süsleme sanatı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Minyatür B) Hat C) Tezhip
D) Fresk E) Kündekari

15. Anadolu Selçuklu Devleti'nde mülk topraklar için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Şahsa ait topraklardır.
B) Alınip – satılabilir.
C) Vakfa bırakılabilir.
D) Vergiden muaftır.
E) Miras olarak devredilebilir.

16. "Muhakemetü'l Lugateyn" adlı eseri ile bilinen edebiyatçı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ahmet Yesevi B) Kaşgarlı Mahmut
C) Ali Şir Nevai D) İbn-i Fadlan
E) İbn-i Rüşd

17. Anadolu Selçuklularına ait mimari yapılarda bulunan süslü ana giriş kapılarında uygulanan sanat dalı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Vitray B) Tezhip C) Portal
D) Telkari E) Fresk

ÇÖZÜMLER

1. Vakıf sosyal dayanışma kurumlarıdır. Vakıfların kadılar tarafından denetlenmesi sosyal dayanışmaya verilen önemin göstergesidir.

Cevap B

2. Kervansaraylar (Ribat) ve hanlar ticaret yolları üzerine kurulan tüccarların konaklarına merkezidir.

Cevap C

3. Anadolu'da ilk kervansaray olan Alay Han, Kayseri-Aksaray arasında Anadolu Selçukluları tarafından yaptırılmıştır.

Cevap C

4. Malazgirt Savaşı'nda Türkler Anadolu'ya yerleşmeye başlamış ve ilk Türk beylikleri kurulmuştur. Bizans Avrupa'dan yardım istemiş ve Haçlı Seferlerine neden olmuştur. Türklerin Balkan fetihleri başlamamıştır.

Cevap D

5. Türkiye Selçuklularına ait Anadolu'daki ilk Medrese Kayseri Koca Hasan Medresesi'dir.

Cevap B

6. Anadolu Selçukluları mimari süslemelerinde hat, kabartma, çini sanatlarının üçünü de kullanmışlardır.

Cevap E

7. Melik → Hükümdarın erkek çocuğu (şehzade)
Muhtesip → Çarşı, pazarı denetleyen.
Şihne → Askerî vali
Subaşı → Güvenlikten sorumludur.
Amil ise vergi tahsilatından sorumludur.

Cevap E

8. Anadolu Selçuklu Devleti'nin merkezî İznik I. Haçlı seferinde kaybedilmiştir.
Bunun üzerine I. Kılıçarslan zamanında merkez Konya'ya taşınmıştır.

Cevap B

9. Arap kaynaklarda "El - Devletü't Türkiye" olarak adlandırılan devlet Mısır'da kurulmuş olan Memlûklerdir.

Cevap C

10. Karamanoğlu Mehmet Bey'in Konya'yı kuşatarak II. İzzettin Kaykavus'un oğlu Siyavuş'u tahta geçirerek yönetimi ele geçirmeye çalıştığı olay Cımrî Olayı olarak isimlendirilir.

Cevap A

11. Ribat, Arasta, Bedesten ve Han Türk - İslam devletlerinde iktisadi amaçlı yapılar iken hırsar askerî amaçlı bir mimari yapıdır.

Cevap D

12. Selçuklu Dönemi'nde yaşamış ünlü Seyyah, "Büyük Dünya Seyehatnamesini" oluşturan ve Selçuklu kültür uygarlığı hakkındaki gözlemlerini paylaşan gezgin İbn-i Batuta'dır.

Cevap D

13. Artuklular Dönemi'nde yaşamış denge kontrol, haberleşme bilimi olan sibernetikin kurucusu olarak kabul edilen kişi El Cezeri'dir.

Cevap A

14. Minyatür → Işık ve gölgelendirme yapılmadan çizilen resimler

Hat → Güzel yazı sanatı

Fresk → Yaş alçı üzerine yapılan resim

Kündekari → Ahşap işçiliği

Tezhip → Altın tozu ve boya kullanılarak yapılan kitap kapaklarında kullanılan süsleme sanatıdır.

Cevap C

15. Şahsa ait olan mülk topraklar alınıp - satılabilir, vakfedilebilir, miras bırakılabilir ancak vergiden muaf tutulmazlar.

Cevap D

16. Timur Devleti zamanında yaşayan edebiyatın önemli isimlerinden Ali Şîr Nevai, Muhakemetü'l Lugateyn adlı eserinde Türkçe'nin Farsça'dan üstün bir dil olduğunu anlatmıştır.

Cevap C

17. Vitray → Cam Süsleme

Tezhip → Kitap kapaklarının altın tozu ile süslenmesi

Telkari → Gümüş ve maden ile yapılan süsleme

Fresk → Yaş alçı üzerine yapılan duvar resmi

Portal ise kapı süsleme sanatıdır.

Cevap C

1. Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurucusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alparslan B) Süleyman Şah
C) Tuğrul Bey D) Melik Şah
E) I. Kılıçarslan

2. Aşağıdakilerden hangisi Haçlı Seferlerinin Türk - İslam dünyasına etkileri arasında gösterilemez?

- A) Türklerin İslam dünyasında saygınlığı artmıştır.
B) Türklerin batıya doğru ilerleyişi durmuştur.
C) İslam dünyası Moğol saldırıları karşısında güçsüz kalmıştır.
D) Bizans'ın Batı Anadolu'da toprağı kalmamıştır.
E) Anadolu başta olmak üzere Suriye-Filistin topraklarında halk zarar görmüştür.

3. Anadolu Selçuklu Devleti'nde devlet yönetimi ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Hacıbül Hüccab sarayın genel sorumlusudur.
B) Melikler, eyaletleri yönetir.
C) Örf-i davalara kadılar bakar.
D) Atabeyler, melikleri yetiştirir ve devlet yönetiminde deneyim kazanmalarına yardımcı olur.
E) Devlet işleri Divan-ı Saltanatta görüşülür.

4. Azerbaycan'ın Türkleşmesinde etkili olan devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akkoyunlular B) Karakoyunlular
C) Barbürler D) Timur Devleti
E) Anadolu Selçukluları

5. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu'nun Türk yurdu hâline gelmesinin sonuçlarından biri değildir?

- A) Avrupalı ulusların Türklere karşı Haçlı Seferlerini düzenlemeleri
B) Türklerin denizcilik faaliyetlerine başlamaları
C) Anadolu'daki otorite boşluğunun ortadan kalkması
D) Anadolu'da kültürel etkileşimlerin oluşması
E) Dini liderliğin Türklere geçmesi

6. Köseadağ Savaşı'nın kaybedilmesiyle yaşanan;

- I. Anadolu Selçuklularının Moğollar'a vergi ödemesi.
II. Ticaret yolları denetiminin kaybedilmesi.
III. Moğol baskısından kaçan Türkmenlerin Batı Anadolu'ya göç etmesi.

gelişmelerinden hangilerinin Anadolu Selçuklularını ekonomik açıdan etkilediği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

7. Anadolu Selçuklularında Divan kayıtlarının Farsça tutulmasında;

- I. Resmî dilin Farsça olması
II. Önemli davaların Divanda görüşülmesi
III. Önemli ticaret merkezlerine hâkim olunması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

8. Aşağıdaki gelişmelerden hangisinin Türkiye Selçukluları üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu söylenemez?

- A) Köseadağ Savaşı
B) İstanbul'da Latin Krallığı'nın kurulması
C) Babailer Ayaklanması
D) I. Haçlı Seferi
E) I. Türk Beyliklerinin kurulması

9. Aşağıdaki olaylardan hangisinin Moğolların Anadolu'ya ilerleyişini kolaylaştırdığı söylenebilir?

- A) Harzemşahlarla yapılan 1230 Yassıçemen Savaşı
- B) Suğdak Limanı'nın alınması
- C) Türkmen aşiretlerin Anadolu'ya yerleştirilmesi
- D) Selçukluların ticaret yollarını ele geçirmesi
- E) Eyyübilerle ittifak yapılması

10. Memlûklerde, Osmanlı Devleti'ne göre daha fazla hükümdar değişikliğinin yaşanmasında aşağıdaki durumlardan hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Her Emir'in hükümdar olma hakkının olması
- B) Kut anlayışının devam ettirmeleri
- C) Çeşitli uygarlıkların izlerini taşımaları
- D) Etnik yapılarının karışık olması
- E) Farklı dinî inançlarının bulunması

11. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye Selçuklularının ticareti geliştirmek için yaptığı çalışmalardan biri değildir?

- A) Antalya, Alanya ve Sinop'un alınması
- B) Kervansaraylar inşa edilmesi
- C) Sigortacılık uygulamasının başlatılması
- D) Venedik, Kıbrıs gibi devletlerle antlaşmalar yapılması
- E) İktâ Sisteminin uygulanması

12. Anadolu Selçuklu Devleti'nin merkezi Konya'da kurulan ve kendilerini Selçuklu Devleti'nin mirasçısı olarak gören Türk Beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karesioğulları
- B) Karamanoğulları
- C) Germiyanogulları
- D) Hamitoğulları
- E) Candaroğulları

13. Türkiye Selçukluları, meliklere para bastırma, savaş açma ve siyasi görüşme yapma yetkileri vermemiştir.

Bu uygulama ile,

- I. Merkezî otoriteyi güçlü tutma
- II. Yönetim biçimini değiştirme
- III. Veraset sistemini düzenleme

amaçlarından hangilerine ulaşılmaq istendiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk Beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Saltuklular
- B) Danişmentliler
- C) Artuklular
- D) Mengüceker
- E) Çaka Beyliği

15. Aşağıdakilerden hangisinin Türkiye Selçuklularında askerî bir kavram olduğu söylenebilir?

- A) Pervaneci
- B) Reisül Bahr
- C) Emir-i Dad
- D) Müşrif
- E) Dergâh

16. 1260 Ayn Calut Savaşı ile Moğol ilerleyişini durduran Türk Devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Harzemşahlar
- B) Anadolu Selçukluları
- C) Memlûkler
- D) Eyyübiler
- E) Timur Devleti

17. Aşağıdakilerden hangisi Haçlı Seferleri'nin sonuçları arasında değildir?

- A) Akdeniz ticaretinin önem kazanması
- B) Katolik ve Ortodoks iş birliğinin oluşması
- C) Feodolite Sisteminin zayıflaması
- D) Katolik Kilisesi'ne duyulan güvenin azalması
- E) Kâğıt, barut, matbaa ve pusulanın Avrupalılarca öğrenilmesi

ÇÖZÜMLER

1. Anadolu Selçuklu Devleti İznik merkezli Süleyman Şah tarafından kurulmuştur.

Cevap B

2. Haçlı Seferlerini fırsat bilen Bizans Batı Anadolu'daki bazı topraklarını geri almıştır. Bu sebeple Batı Anadolu'da toprağı kalmamış bilgisi yanlıştır.

Cevap D

3. Anadolu Selçuklularında örf-i davalara kadı değil emir-i dad bakar, kadı şer-i davalara bakar.

Cevap C

4. Azerbaycan'ın Türkleşmesinde etkili olan devlet Karakoyunlulardır.

Cevap B

5. Türklerin Anadolu'ya yerleşmesiyle Anadolu'daki otorite boşluğu ortadan kalkmaya başladı. Türklerde denizcilik faaliyetleri başladı. Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi Haçlı Seferlerine neden oldu. Ancak İslam dini liderliği Türkiye geçmedi.

Cevap E

6. Anadolu Selçuklularının Moğollara vergi vermesi ve ticaret yollarındaki denetimi kaybetmeleri, ekonomik açıdan etkilendiklerini gösterir.

Cevap B

7. Anadolu Selçuklularında resmî dil Farsça olduğu için Divan kayıtlarında Farsça olarak yazılmıştır.

Cevap A

8. Bizans'ın hakim olduğu İstanbul'da IV. Haçlı seferleri sonucunda Latin Krallığı'nın kurulması Türkiye Selçuklularını olumsuz etkileyen bir gelişme değildir.

Cevap B

9. 1230'da Harzemşahlarla yapılan Yassıçemen Savaşı sonunda Harzemşahların yıkılması ile Moğolların önü açılmış ve Anadolu'ya gelişleri hızlanmıştır.

Cevap A

10. Memlûklerde, Osmanlı Devleti'nden farklı olarak her Emir'in hükümdar olma hakkının olması daha fazla hükümdar değişikliğinin yaşanmasına neden olmuştur.

Cevap A

11. İktâ Sistemi toprak sistemidir. Devlet görevlilerine ve komutanlara maaş olarak verilen topraklardır, ticaretle ilgili değildir.

Cevap E

12. Konya'da kurulan ve kendilerini Anadolu Selçuklu Devleti'nin mirascısı olarak gören Türk Beyliği Karamanoğullarıdır.

Cevap B

13. Meliklere getirilen kısıtlamanın sebebi merkezî otoriteyi güçlü tutmaktır. Yönetim biçimini değiştirmek veya vassal sistemini düzenlemek gibi bir amaç yoktur.

Cevap A

14. Anadolu'da kurulan ilk Türk Beyliği, Erzurum ve çevresinde kurulan Saltuklulardır.

Cevap A

15. Pervaneci → Toprak İşlerine bakan görevli

Emir-i Dad → Örf-i davalara bakan görevli

Müşrif → Mali işlere bakan

Dergâh → Saray anlamında

Reisül Bahr → Donanma komutanıdır; askeriye ile alakalıdır.

Cevap B

16. 1260 Ayn Calut 1277'de Elbistan savaşları ile Moğolları mağlup eden Türk Devleti Memlûklerdir.

Cevap C

17. IV. Haçlı Seferinde, İstanbul işgal edilip Katolikler tarafından Latin Krallığı'nın kurulması Katolik – Ortodoks mücadelesine neden olmuştur. Bu sebeple Katolik – Ortodoks iş birliğinin oluşması Haçlı Seferleri'nin sonuçları arasında değildir.

Cevap B

1. Aşağıdakilerden hangisi Ahi Teşkilatı'nın özellikleri arasında yer almaz?

- A) Esnaf ve zanaatkarlar birliğidir.
- B) Üretilen malların kalitesi kontrol edilir.
- C) Gayrimüslimler teşkilatta görev alabilir.
- D) Mesleki eğitim verilir.
- E) Piyasadaki ürünlerin fiyatları belirlenir.

2. Haçlı Seferlerinde, Katolik Hristiyanların örgütlenmesinde rol oynayan tarikat aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kluni tarikatı
- B) Letonlar
- C) Estonlar Tarikatı
- D) Wendler
- E) Livonya Tarikatı

3. Anadolu'da I. Türk Beylikleri ve II. Türk Beylikleri dönemlerini başlatan savaşlar aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla bir arada verilmiştir?

- A) Miryefolon Savaşı – Kalvan Savaşı
- B) Malazgirt Savaşı – Köseadağ Savaşı
- C) Pasinler Savaşı – Malazgirt Savaşı
- D) Miryefolon Savaşı – Malazgirt Savaşı
- E) Köseadağ Savaşı – Miryefolon Savaşı

4. Aşağıdakilerden hangisi Moğolların yıkılması sonucunda ortaya çıkan devletlerden biri değildir?

- A) Altınorda
- B) İlhanlılar
- C) Kubilay Hanlığı
- D) Çağatay Hanlığı
- E) Harzemşahlar

5. Moğollar Anadolu'ya egemen olduktan sonra, ticaret canlılığını yitirmiştir.

Moğolların;

- I. Yönetim biçimini değiştirmeleri
- II. Anadolu'da güvenliği sağlayamamaları
- III. Ticaret merkezlerini tahrip etmeleri

faaliyetlerinden hangilerinin bu duruma neden olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. Aşağıdakilerden hangisi IV. Haçlı Seferi için söylenebilecek bir yargıdır?

- A) Türkiye Selçuklularının merkezî iznik kaybedilmiştir.
- B) Kudüs Haçlıların eline geçmiştir.
- C) İstanbul'da Latin Krallığı kurulmuştur.
- D) İmamettin Zengi Haçlılardan Urfa'yı geri almıştır.
- E) Selahattin Eyyübi Haçlılara karşı Hittin Zaferi'ni kazanmıştır.

7. Aşağıdakilerden hangisi Timur Devleti'ne ait özelliklerden biri değildir?

- A) Çağatay Hanlığı'na son vermeleri
- B) Osmanlı Devleti'ni Ankara Savaşı'nda mağlup etmeleri
- C) Uluğ Bey Rasathanesi'ni oluşturmaları
- D) Moğol Devleti'ne son vermeleri
- E) Ana dillerinin Türkçe olup Çağatay lehçesini kullanmaları

8. Anadolu Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'ın ilk kez deniz aşırı sefer yaparak fethettiği liman aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alanya
- B) Sinop
- C) Suğdak
- D) Antalya
- E) Trabzon

9. "Yıldızların Fihristi" adlı eseri oluşturan **Astronomi** bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ali Kuşçu B) Uluğ Bey
C) Kadızade Rumi D) Ömey Hayyam
E) Harezmi

10. 1473'de Otlukbeli Savaşı ile Akkoyunlulara son veren devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlılar B) Safevi Devleti
C) Timur Devleti D) Karakoyunlular
E) Altınorda Devleti

11. Altınorda Devleti'ni mağlup ederek yıkılmasına yol açan devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlhanlılar Devleti B) Timur Devleti
C) Çağatay Hanlığı D) Babürlüler Devleti
E) Kubilay Hanlığı

12. Moğollarda birden çok din ve inanç anlayışı bulunmaktadır.

Moğollarda aşağıdaki inançlardan hangisinin bulunduğu söylenemez?

- A) Totemizm B) Şamanizm C) Yahudilik
D) Budizm E) İslamiyet

13. Aşağıdaki Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra kurulan Türk beylikleri ile kuruldukları yerler eşleştirilmesinden hangisi yanlış verilmiştir?

- A) Osmanlılar → Söğüt çevresi
B) Karamanoğulları → Konya ve yöresinde
C) Candaroğulları → Balıkesir çevresinde
D) Menteşoğulları → Muğla yöresinde
E) Germiyanogulları → Kütahya çevresi

14. Anadolu'da Türkçeyi **ilk kez** resmî dil olarak kabul eden ve Anadolu'da Farsça konuşulmasına karşı çıkan beylik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karamanoğulları B) Osmanoğulları
C) Karesioğulları D) Germiyanogulları
E) Dulkadiroğulları

15. Anadolu Selçuklu Devleti'nin merkezi İznik'in Haçlıların eline geçmesi üzerine aşağıdaki hükümdarlardan hangisinin döneminde merkez Konya'ya taşınmıştır?

- A) Süleyman Şah B) I. Kılıçarslan
C) II. Kılıçarslan D) Alaaddin Keykubat
E) İzzettin Keykavus

16. Türk denizcilik tarihinde **ilk** donanmayı oluşturarak Bizans'a karşı büyük başarılar elde eden Türk denizcisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uluğ Bey B) Çaka Bey
C) I. Alaaddin Keykubat D) Hızır Reis
E) Piri Reis

17. Türk – İslam devletlerinde haftanın belli günlerinde Sultanlar halkın şikâyetlerini dinler ve bu şikâyetleri karara bağlarlardı.

Bu durumun;

- I. Sorunların daha hızlı çözümü,
II. Halkın gelir düzeyinin yükselmesi
III. Halk ve yönetimin birbirine yakınlaşması
IV. Halkın yönetime katılımı

gelişmelerinden hangilerine neden olduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) Yalnız III E) III ve IV

ÇÖZÜMLER

1. Ahi Teşkilatı, esnaf ve zanaatkarlar birliğidir; fütüvvet anlayışları vardır. Sosyal ve dini dayanışma sağlamışlardır, bu sebeple gayrimüslimler teşkilata alınmamıştır.

Cevap C

2. Fransa'da katolik bir tarikat olan Kluni tarikatının çalışmaları Haçlı örgütlenmesinde etkili olmuştur. Diğer seçenekler ise Haçlı Seferlerine katılan şövalye birlikleridir.

Cevap A

3. 1071 Malazgirt Savaşı'nın ardından Türkler Anadolu'ya girmeye başlamış ve I. Türk Beylikleri kurulmuştur. 1243 Köseadağ Savaşı ile Anadolu Selçukluları yıkılmış ve Anadolu'da II. Türk Beylikleri dönemi başlamıştır.

Cevap B

4. Harzemşahlar, Moğolların yıkılmasıyla ortaya çıkan devletlerden biri değildir.

Cevap E

5. Moğolların Anadolu'yu yakıp yıkmaları, ticaret merkezlerini tahrip etmeleri ve Anadolu'da güvenliği sağlayamamaları Anadolu'da ticari canlılığı bitirmiştir.

Cevap D

6. IV. Haçlı Seferi Haçlıların İstanbul'a girerek Bizans'a son verip Latin Krallığı'nı kurdukları seferdir.

Cevap C

7. Timur Devleti Moğollara son vermemiştir. Moğolların yıkılmasından sonra kurulmuş bir devlettir.

Cevap D

8. Alaaddin Keykubat'ın deniz aşırı sefer yaparak fethettiği yer Karadeniz'in kuzeyindeki Kırım'da Suğdak Limanı'dır.

Cevap C

9. Timur Devleti hükümdarlarından Astronomi ve Matematik bilgini Uluğ Bey'e alt ünlü eser *Yıldızların Fihristi* adlı eserdir.

Cevap B

10. Akkoyunlulara Osmanlı Hükümdarı Fatih Sultan Mehmet Otlukbeli Savaşı ile son vermiştir.

Cevap A

11. Moğolların parçalanmasının ardından Karadeniz'in kuzeyinde kurulan Altınorda Devleti'ne Timur son vermiştir.

Cevap B

12. Moğollarda Türk inançlarının çoğu bulunmaktadır. Şamanizm Totemizm, Budizm, İslamiyet gibi inançlar görülürken, Yahudilik inancı yoktur.

Cevap C

13. Candaroğulları → Kastamonu, Sinop civarında kurulmuştur. Balıkesir ve çevresinde kurulan ise Karesioğullarıdır.

Cevap C

14. Karamanoğulları Türkçeyi resmî dil olarak kabul eden Türk beyliğidir.

Cevap A

15. Merkez İznik'in I. Haçlı Seferinde kaybedilmesi üzerine I. Kılıçarslan zamanında merkez Konya'ya taşınmıştır.

Cevap B

16. İlk Türk denizcisi olarak bilinen Çaka Bey'dir.

Cevap B

17. Sultanların halkın şikâyetlerini dinlemesi sorunların daha hızlı çözülmesine, halk ve yönetimin birbirine yakınlaşmasına neden olmuştur.

Cevap B

1. 14. yüzyılın ikinci yarısında Erzurum'dan Musul'a kadar olan bölgeye hakim olan Karakoyunlu Devleti'nin kurucusu aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Bayram Hoca B) Kara Yusuf
C) Ahmet Celayir D) Şah İsmail
E) Berke Han
2. Anadolu Selçuklu Devleti'ne ait ilk parayı bastıran hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Süleyman Şah B) I. Mesut
C) I. Kılıçarslan D) II. Kılıçarslan
E) Alaaddin Keykubat
3. Alaaddin Keykubat, yaklaşan Moğol tehlikesine karşı Anadolu'daki Türk beyliklerini egemenlik altına almıştır.
- Buna göre Alaaddin Keykubat'ın aşağıdakilerden hangisine öncelik verdiği söylenebilir?
- A) Deniz ticaretini geliştirmeye
B) Komşu devletlerle iyi geçinmeye
C) Anadolu'da siyasi birliği kurmaya
D) Haçlı birliğini bozmaya
E) İslam dünyasının dini liderliğini almaya
4. Ordu komutanlarını "Noyan" olarak isimlendiren devlet aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Anadolu Selçuklu Devleti
B) Gazneliler
C) Moğol İmparatorluğu
D) Memlükler
E) Akkoyunlular
5. Anadolu Selçuklu Devleti'ne ait aşağıdaki mimari eserlerden hangisi dinî mimariye örnek gösterilemez?
- A) Hacı Kılıç Külliyesi
B) Çifte Minareli Medrese
C) Burmalı Minare
D) Hekim Han
E) Döner Kümbet
6. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu Selçuklu Devleti'ne ait mimari eserlerden biri değildir?
- A) İnce Minareli Medrese
B) Kubadabad Sarayı
C) Üç Kümbetler
D) Hunad Hatun Külliyesi
E) Alay Han
7. Anadolu Selçuklu Devleti'ndeki
- I. Kadi
II. Emir-i Dad
III. Subaşı
- görevlilerden hangileri medrese eğitimi almıştır?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) Yalnız III E) II ve III
8. Cengiz Han'ın torunu Hülagü tarafından İran'da kurulan Moğol uzantısı olan devlet aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Altınorda Devleti B) Timur Devleti
C) İlhanlılar D) Kubilay Hanlığı
E) Çağatay Hanlığı

9. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu Selçuklu Devleti'nin Türk - İslam dünyasına hizmetlerinden değildir?

- A) Anadolu'nun Türkleştirilmesi
- B) İslamiyet'in yayılması
- C) Balkanların ele geçirilmesi
- D) Haçlılarla mücadele edilmesi
- E) Anadolu'da ticari hayatın geliştirilmesi

10. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu Selçukluların süsleme sanatında kullanılan yapı malzemelerinden değildir?

- A) Taş
- B) Tuğla
- C) Ahşap
- D) Çini
- E) Kerpiç

11. Anadolu Selçuklu Devleti'nde sigortacılık sistemi aşağıdaki alanlardan hangisinde uygulanmıştır?

- A) Ticaret
- B) Hukukî
- C) Eğitim
- D) Dini
- E) Yönetim

12. Türk - İslam Devletleri'nde;

- I. İktâ
- II. Has
- III. Mülk

topraklarından hangisinin mülkiyeti devlete, kullanım hakkı ise halka aittir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) Yalnız III
- E) II ve III

13. Güneydoğu Anadolu'da bulunan eserlerin çoğunun aşağıdaki Türk beyliklerinden hangisine ait olduğu söylenebilir?

- A) Mengücekler
- B) Artuklular
- C) Danişmentler
- D) Karamanoğulları
- E) Candaroğulları

14. Türkiye Selçukluları Dönemi'nde yaşamış aşağıdaki yazar ve eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Mevlana → *Mesnevi*
- B) Muhyiddin Arabi → *Vahdeti Vücut*
- C) Yunus Emre → *Divan*
- D) Şeyh Ahmet Gülşehri → *Garipname*
- E) Germiyanlı Ahmet → *Cemşid-i Hurşid*

15. Türkiye Selçuklularında görülen;

- I. Meliklerin eyaletlerdeki yetkilerinin sınırlandırılması
 - II. Vakıf kurumlarının artırılması
 - III. Mülk topraklarının sınırlı tutulması
- uygulamalarından hangilerinin merkezi otoriteyi güçlendirmek amacıyla yapıldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

16. Anadolu Selçuklularında bulunan Gulaman-ı Saray birliklerinin Osmanlı Devleti'ndeki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yeniçeri Ocağı
- B) Tımarlı Sipahiler
- C) Akıncılar
- D) Yaya ve Müsellemeler
- E) Deliler

17. Aşağıdakilerden hangisi Türk - İslam devletlerinde sosyal devlet anlayışı doğrultusundaki yapılar arasında değildir?

- A) Bimarhane
- B) Medrese
- C) İmarethane
- D) Ribat
- E) Darüşşifahane

ÇÖZÜMLER

1. Karakoyunluların kurucusu Bayram Hoca'dır.

Cevap A

2. Anadolu Selçuklu Devleti'nde ilk para, bakır olarak I. Mesut zamanında bastırılmıştır.

Cevap B

3. Alaaddin Keykubat'ın Anadolu'daki Türk Beyliklerini egemenlik altına alması Anadolu'da siyasi birliği kurmaya çalıştığının göstergesidir.

Cevap C

4. Ordu komutanlarını "Noyan" olarak isimlendiren devlet Moğol İmparatorluğu'dur.

Cevap C

5. Minare, medrese, kümbet ve külliye dini mimariye örneklerdir. Hekim Han ise kervansaraydır dini mimari değil sivil mimariye örnektir.

Cevap D

6. Erzurum'da bulunan Üç Kümbetler Anadolu'daki ilk Türk beyliklerden Saltuklulara ait bir mimari eserdir.

Cevap C

7. Kadi ve Emir-i Dad Selçuklularda hukuk işlerine bakan, Medrese eğitimi almış kişilerdir. Subaşı güvenlik işlerine bakan görevlidir, medresede yetişmemiştir.

Cevap C

8. Hülagü tarafından İran'da kurulan Moğol uzantısı olan devlet İlhanlılar'dır.

Cevap C

9. Anadolu Selçuk Devleti Balkanlarda fetih siyaseti izlememiştir. Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması için önemli katkıları olmuş, ticaret geliştirilmiş ve Haçlılarla mücadele edilmiştir.

Cevap C

10. Anadolu Selçukluların süsleme sanatında taş, tuğla, ahşap ve çini kullanılırken kerpiç yapı malzemesi olarak kullanılmamıştır.

Cevap E

11. Anadolu Türkiye Selçukluları tüccarların mallarını sigortalarak ticareti geliştirmeye çalışmışlardır.

Cevap A

12. Türk – İslam devletlerinde ikta devlet memurlarına ve komutanlarına maaş olarak verilen topraklardır. Mülkiyeti devlete, kullanım hakkı halka aittir.

Cevap A

13. Güneydoğu Anadolu'da Mardin, Harput civarında kurulan Artuklulardır, eserlerin çoğunda Artuklulara aittir.

Cevap B

14. Gülşehri'nin eseri Garipname değil, "Kuşların Dili" anlamında *Mantıkut Tayr* adlı eserdir.

Cevap D

15. Merkezi otoriteyi güçlü tutmak için Meliklerin yetkileri sınırlandırılmış ve mülk topraklarında sınırlı tutulmuştur. Vakıfların çoğaltılması sosyal devlet anlayışı ile ilgilidir.

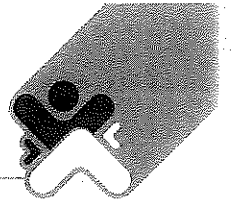
Cevap C

16. Saray Muhafızları olan ve üç aylık bistegani adında maaş alan Gulaman-ı Saray birliklerinin Osmanlı Devleti'ndeki karşılığı Yeniçeri Ocağı'dır.

Cevap A

17. Hastaneler, okullar ve aşevleri sosyal devlet anlayışı ile yapılmıştır. Ribat ise tüccarların konaklama merkezidir. Ticareti geliştirmek amacıyla yapılan bir yapıdır.

Cevap D

1. "MÖ.85 yılında tahta çıkan yeni Hun hakanı Huyenti Han kötü bir miras ile karşılaşılıyordu. Ayrıca hakan küçük ve tecrübesizdi. Tahtı kaybeden amcaları ise önce batıya gitmek istediler sonra da kurultaya gel-meyerek yeni hakana bağılılıklarını göstermediler."

Asya Hun Devleti ile ilgili verilen bu bilgilerden hareketle;

- I. Devletin yıkılma tehlikesi yaşadığı,
- II. Ülkenin hanedanın malı kabul edildiği,
- III. Kurultaya katılımın bağılılık göstergesi olduğu,

Yargılarından hangileri ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Asya Hunlarında her yılın mayıs aylarında atalarına kurbanlar sunulurdu. İlk Türklerin erkekleri silahları,- kılıçları ile kadınları ise altın ve gümüşten oluşan mücevherleri ile gömme adetleri vardı. Tin adı ve-rilen anlayışta kişi ölünce ruhun bedenden ayrıldığı şeklindeydi.

Bu bilgilerden hareketle İlk Türk toplulukları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi ileri sürülemez?

- A) Atalar kültü inanışının görüldüğü
B) Yaşam seviyesinin yüksek olduğu
C) Ölümünden sonraki yaşama inanıldığı
D) Savaşçılığın geliştiği
E) Yerleşik yaşama geçildiği

3. Tarih dersine ilgisi yüksek olan Paramedik bölü-mü öğrencisi Aslı'nın İskit topluluğu ile ilgili izlediği belgeselde aşağıdaki bilgilerden hangisi ile karşılaşması beklenemez?

- A) Balbal yapımı
B) Şu destanı
C) Tomris Hatun
D) Onluk sistem
E) Bozkırın Kuyumcuları

4. Asya Hun Devleti'nde bir kişi eğer adam öldürmek maksadıyla bıçağını sıyırsa idam edilir, hırsızlık yapanın malına da el konulurdu. Hapis müddeti on günü geçmezdi. Çin kaynaklarına göre de mahkum-ların sayısı ise anca birkaç kişiydi.

Bu bilgilerden hareketle Asya Hun Devleti ile il-gili;

- I. Cezaların caydırıcı nitelik taşıdığı,
- II. Toplumda insani özelliklerin yüksek olduğu,
- III. Yaşam tarzının hukuk kurallarını etkilediği,

çıkartımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

5. Göktürklerde Bumin Kağanın ardından oğlu Mukan Kağan hükümdar olduğu zaman Devlet'in doğu ka-nadının yönetimini üstlenmiş, batı kanadını ise am-cası İstemi Yabgu yönetmeye devam etmiştir.

Buna göre Göktürklerle ilgili

- I. ikili teşkilat anlayışının uygulandığı,
- II. Ülkenin hanedanın malı olarak kabul edildiği,
- III. veraset sisteminin kesinleştirildiği

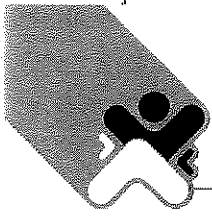
durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

6. "Türkiye halkı yüzyıllardan beri hür ve bağımsız ya-şamış ve bağımsızlığı, yaşamın bir gereği olarak düşünmüş bir kavmin kahraman evlatlarıdır. Bu mil-let bağımlı yaşamamıştır. Yaşayamaz ve yaşama-yacaktır."

Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözünde bahsedil-en ana tema, İslamiyet öncesi Türk devletlerin-de aşağıdaki hangi kavram ile ifade edilmiştir?

- A) Orun B) Küç C) Kut
D) Oksızlık E) İl

7. Uygurların ikinci hükümdarı Moyen Çor tarafından dikilen Taryat Kitabelerinin dördüncü maddesinde yer alan "Dört taraftaki halklar benim işimi görürler, düşmanım bölünüp yok oldu. Ötüken ülkesi ve çevresi, ikisi arasında tarlalarım; Sekiz Selenge, Orkun, Togla ve Burgu yerlerimde konar göçerim." ifadelerinden hareketle Uygurlar ile ilgili;

- I. Verimli bir bölgede kurulduğu,
- II. Henüz yerleşik yaşama geçilmediği,
- III. Rakiplerine üstünlük sağladığı

çıkarmalarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. I. Asya Hun
II. Birinci Köktürk
III. İkinci Köktürk

devletlerinden hangileri ikili teşkilata bağlı olarak yıkılmamıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

9. İpek Yolu Orta Asya Türk devletleri için önemli bir gelir kaynağı olmuş ve İpek Yolu'na egemen olan devletler ekonomik yönden ciddi bir gelişme kaydetmişlerdir.

Bu amaç doğrultusunda İpek Yolu'na hâkim olmak isteyen I. Göktürk Devleti aşağıdaki devletlerin hangisi ile ittifak yaparak Akhunlara son vermiştir?

- A) Hazar B) Sasani C) Bizans
D) Uygur E) Türgiş

10. İlk Türk Devletlerinde,

- I. taht kavgalarının ortaya çıkması,
- II. farklı ailelerin iktidarda görülmemesi,
- III. çeşitli dinlere inanılması

durumlarından hangileri "ülkenin hükümdar ailesinin ortak malı olması" töresinin sonuçları arasındadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

11. Bizans tarihçisi Menandr'ın kaydettiğine göre 568-576 yılları arasında İstanbul'dan Orta Asya'ya ticari amaçlı yedi elçilik heyeti gönderilmişti.

Bu bilgiye göre Bizans Devleti'nin elçilik heyetinin gittiği Türk devletinin aşağıdakilerden hangisinin olduğu ileri sürülebilir?

- A) Asya Hun B) I. Köktürk C) Uygur
D) Kırgız E) Türgiş

12. Altın Elbiseli Adam'a ait buluntuları Mısır Firavunu Tutankamon'dan sonra dünyada altın süslemeli bulguların en çok tespit edildiği ikinci büyük mezar odası olarak tarihe geçmiştir. Kazakistan topraklarında yürütülen kazı çalışmalarında "Altın Elbiseli Adam veya Kadın" adı verilen bu tür buluntulardan son 51 yılda 8 tanesine ulaşılmıştır.

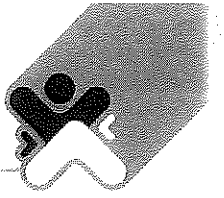
Metinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi ile verilen bilgilerin doğruluğu tamamlanacaktır?

- A) Pazırık B) Esik
C) Karabalsagun D) Harzem
E) Anadolu

13. Orta Asya Türk topluluklarında genel olarak taşıyabilir sanat eserleri görülürken Uygurlar ile birlikte minyatür ve freskler ön plana çıkmıştır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ülke sınırlarının genişlemesi
B) Birçok Türk boyunun hakimiyet altına alınması
C) Yerleşik yaşam tarzının Uygurlarda benimsenmesi
D) Ticari faaliyetlerin yoğunlaşması
E) Yazılı eserler ortaya koymaları

14. I. Avarlar

II. Bulgarlar

III. Hazarlar

Yukarıda verilen Türk devletlerinden hangileri İstanbul'u kuşatma girişiminde bulunmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

15. Mete Han, MÖ 187 tarihinde Çin imparatoriçesine yazdığı mektubun bir yerinde kendi hayatının ilk dönemiyle ilgili olarak şöyle demiştir: "İrmaklar ve göller arasında doğdum, geniş yaylalarda sığırlar ve atlar arasında büyüdüm, kendimi sık sık sınır boylarında buldum."

Bu mektupta yer alan ifadeler ile ilgili Mete Han hakkında;

- I. bozkır kültürü ile yetiştiği,
II. hayvancılıkla geçimini sağladığı,
III. akıncılık yapan konar-göçer bir topluluğun çocuğu olduğu

çıkarmalarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

16. Uygarlarda, toplumsal yapının hızlı bir değişim göstermesi ve şehirleşmeye doğru bir eğilimin başlamasında;

- I. Çinlilerle etkileşimin artması,
II. Maniheizm dinini kabul etmeleri,
III. Ülkelerini töreye göre yönetmeleri

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

17. Uygarları Orta Asya'daki diğer Türk devletlerinden ayıran özellikler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Yerleşik yaşama geçmeleri
B) Maniheizm'i benimsemeleri
C) İlk düzenli orduyu kurmaları
D) Kâğıt ve matbaayı kullanmaları
E) Bilim ve sanatta ileri gitmeleri

18. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde görülen toplumsal bölümlerden biri değildir?

- A) Oğuş B) Yaka C) Urug
D) Bod E) Budun

19. İslamiyet öncesi Türkler ile ilgili aşağıdaki kavramlardan hangisinin anlamı yanlış verilmiştir?

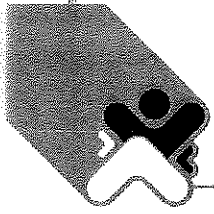
- A) Yaka- sınır
B) Kōnilik-adalet
C) Orun- kurultayda protokol düzeni
D) Ayuki- kağanın seçtiği üyelerden oluşan hükümet
E) Şad-hükümet başkanı

Cevap Anahtarı									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E	E	D	E	C	D	E	C	B	C
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
B	B	C	C	E	C	C	B	E	

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. Göktürk kitabelerinde geçen "Türk milleti yok olmasın diye, babam İltiş Kağanı, annem İlbilge Hatunu göğün tepesinden tutup yukarı kaldırmış; Türk milletinin adı yok olmasın diye, babam kağanı annem hatunu yükseltmiş olan Tanrı il veren Tanrı" ifadelerinden hareketle;

- I. Egemenliğin kaynağının tanrısal kabul edildiği,
- II. Hatunun siyasi yaşamda etkili olduğu,
- III. Devletin aile temeli üzerine kurulduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Türklerde kağan olabilmek için Gök Tengri tarafından kut verilmiş bir aileye sahip olmak gerekirdi. Bu aileler belli olup Hunlarda "Tu-Ku", Köktürklerde "Aşina" ve Uygurlarda "Yağlakar" ailesidir. Kut kan yolu ile geçtiği için bütün hanedan üyeleri kağan olma hakkına sahiptir.

Bu bilgilere göre ilk Türk devletleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ülkenin hanedanın ortak malı olarak kabul edildiği
B) Kesin bir veraset sisteminin bulunmadığı
C) Hanedanın en yaşlı üyesinin hükümdar olabildiği
D) Sık sık taht kavgalarının yaşanabileceği
E) Egemenliğin tanrısal kaynaklı olduğu

3. Dersinde tahtaya "inanç, inal, ataman" gibi kelimeler yazan Necmettin Öğretmen'in aşağıdaki konuların hangisinden bahsettiği ileri sürülebilir?

- A) Türklerin geçim kaynakları
B) Tigin eğitimi
C) Hükümdarlık sembolleri
D) Sanat dalları
E) Din ve inanış

4. İlk Türk toplumlarında görülen;

- I. sınıfsal farklılıkların yaşanmaması,
- II. taşınabilir sanat eserleri yapılması,
- III. özel mülkiyet anlayışının görülmemesi

durumlarından hangilerinin Türklerin konar-göçer hayat tarzına sahip olmaları ile ilişkili olduğu ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5. İlk Türk devletlerinde boy beylerinin başarısına göre artan veya başarısızlığına göre azalan, kurultayda yiyecekten alacakları hisse veya pay aşağıdaki kavramlardan hangisi ile tanımlanmaktadır?

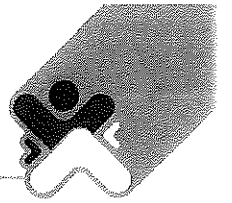
- A) Tutuk B) Ülüş C) Yaka
D) Öge E) Kama

6. Orta Asya Türk devletlerinde hatunların siyasi yetkilerinin olduğuna;

- I. parada kağan ile beraber resmine yer verilmesi
- II. elçi kabul edebilmesi
- III. kurultaya katılabilmesi

durumlarından hangileri örnek gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

7. İlk Türk devletlerinde hem toplum hem devlet hayatında töre adı verilen kurallar belirgin bir şekilde egemen olmuştur.

Sözlü hukuk kuralları olan törenin oluşumunda;

- I. kağan,
- II. kurultay,
- III. halk

unsurlarından hangilerinin katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

8. "Ey Türk budunu, devletini, töreni kim bozabilir."

Orhun Abidelerinde geçen yukarıdaki ifadelerde yer alan "budun" kelimesinin günümüzdeki karşılığı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet B) Aile C) Sülale
D) Millet E) Tanrıça

9. I. Taht kavgalarının yaşanması
II. Egemenliğin tek bir hanedana ait olması
III. Devlet yönetiminde dinî kuralların etkin kılınması

Yukarıda verilen durumlardan hangilerinin kut anlayışının sonuçları arasında yer aldığı söylenebilir?

- A) Yalnız III B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

10. **Uygur ve Göktürk devletlerinin ortak özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?**

- A) Sözlü edebiyatın gelişmesi
- B) Yazılı hukuk kurallarının oluşması
- C) Ülkenin hanedanın malı olarak kabul edilmesi
- D) Kendilerine özgü alfabeler kullanılması
- E) Hükümdarlarının farklı din arayışlarına girmesi

11. "Babam (İlteriş) on yedi er ile harekete geçti. Haberi işiten ormandakiler, ovadakiler toplanıp geldiler; yetmiş kişi, sonra yedi yüz kişi oldular. Kağanlığı atalarının törelerinde kurdular." ifadeleri **İslamiyet öncesinde kurulan aşağıdaki Türk devletlerinden hangisini tanımlamaktadır?**

- A) İskitler B) II.Göktürkler C) Uygurlar
D) Asya Hun E) Türgişler

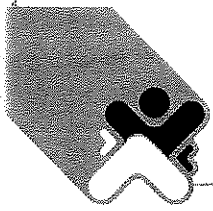
12. **Türk devletlerinin kısa ömürlü olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylene-
mez?**

- A) Dini ayaklanmaların görülmesi
- B) Ülkenin hanedanın ortak malı olarak kabul edilmesi
- C) İkili yönetim anlayışının görülmesi
- D) Federatif yönetim anlayışı
- E) Veraset sisteminin düzensiz olması

13. **İlk Türk devletlerinin;**

- I. Şamanizm'i benimsemeleri,
 - II. geniş bir coğrafyada egemenlik kurmaları,
 - III. yazıyı geç kullanmaları
- özelliklerinden hangilerinin Türk tarihinin incelenmesini zorlaştırdığı söylenebilir?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

14. Türk topluluklarının;

- Nevruz bayramını kutlamaları,
- Çiçek aşısını uygulamaları,

- I. astronomi,
- II. tıp,
- III. toponomi

bilim alanlarının hangilerinde ilerleme kaydettiğini göstermektedir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) Yalnız I
D) I ve II E) II ve III

15. II. Köktürk devletinin kuruluş döneminde hapten kaçarak Kutluk Kağan'a yardımcı olmaya gelen "Apa Tarkan" unvanı alan devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstemi Yabgu B) Tardu
C) Tonyukuk D) Bleda
E) Mukan

16. "Umay gibi olan hatun anam sayesinde kardeşim kahraman adını aldı."

Orhun kitabelerinde bu şekilde geçen "Umay" kavramının açıklaması, aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Gök ve yer tanrılarının sonra eski Türklerde çocukları koruyan tanrıça.
B) Padişahların ve vezirlerin başlarına taktıkları başlıkların ön tarafında bulunan tüy veya püskül biçimindeki süs.
C) Gelecekte haber verme, büyü yapma vb. görevleri olan, ruhlarla ilişki kurarak hastalıkları iyileştirdiğine inanılan din adamı.
D) Tanrı'dan gelen emir.
E) Yoksullara ve öğrencilere yiyecek dağıtmak için kurulmuş hayır kurumu.

17. Uygur devletine en parlak dönemini yaşatan ve Türk birliğini sağlayan hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mukan Kağan B) Moyen Çor
C) Böğü Kağan D) Kapgan Kağan
E) Mete Han

18. Uygur Devleti'nin egemenlik kurduğu coğrafyada arkeolojik çalışmalar yapan Gazi Üniversitesinden gelen bir heyetin aşağıdaki buluntulardan hangisine rastlaması beklenemez?

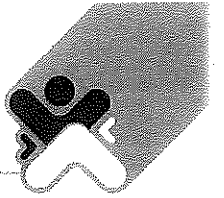
- A) Kütüphane B) Tapınak C) Fresko
D) Çav E) Ribat

Cevap Anahtarı

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E	C	B	E	B	E	E	D	B	B
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.		
B	A	E	D	C	A	B	E		

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. İlk Türklerde oturma, dinlenme, yatma, yemek pişirme gibi faaliyetlerin tamamı çadırın içinde gerçekleştirilirdi. Çadırın ortasında 'korluk' adı verilen bir ocak ve bu ocağın bacası bulunmaktaydı. Çadırın girişinin sol tarafında koşum takımları, sağ tarafında ise yiyecek deposu bulunurdu. Çadırın dışı ise kalın keçelerle örtülü olup bu keçeler kışın soğuğu yazın ise sıcaklığı geçirmeyecek şekilde yapılmıştır.

Bu bilgilerden hareketle Türk toplulukları ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Dokumacılık sanatı gelişmiştir.
B) At evcilleştirilmiştir.
C) Göçebe yaşam tarzı görülmüştür.
D) Coğrafi koşullara uygun çözümler üretmişlerdir.
E) Boylar birliği şeklinde örgütlenmişlerdir.

2. Asya Hun Devleti hükümdarı Mete Han, 26 kavmi tek bayrak altında toplamıştır. İkinci Göktürk Devleti zamanında da Kapgan Kağan, Orta Asya'daki tüm Türk boylarını bir bayrak altında toplayarak gücüne güç katmıştır. Uygur Kağanı Moyen-Çor ise Hunlarda ve Göktürklerde olduğu gibi öncelikle Orta Asya'daki boyları kendine bağlamıştır.

Buna göre söz konusu devletlerle ilgili

- I. teşkilatçı bir merkezî yapı oluşturdukları,
II. benzer bir hâkimiyet anlayışına sahip oldukları,
III. Türk birliğini sağlama yolunda adım attıkları
çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

3. Marcel Brion'ın kaleme aldığı ve Mustafa Kemal'in de okuyup çok beğendiği "Tanrının Kırbağı" adlı roman aşağıdaki Türk devlet adamlarından hangisini anlatmaktadır?

- A) Mete
B) Bumın Kağan
C) Attila
D) Mukan Kağan
E) Alp Er Tunga

4. Orta Asya Türk devletlerinde hükümdar ailesinden gelen herkesin ülkeyi yönetme yetkisine sahip olduğuna inanılırdı.

Aşağıdakilerden hangisinin bu durumun bir sonucu olduğu savunulabilir?

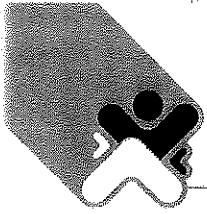
- A) Devletin askerî ve siyasi bakımdan güçlenmesi
B) Boylar federasyonu şeklinde örgütlenilmesi
C) Taht kavgalarının yaşanması
D) Töre adı verilen hukuk kurallarının hâkim olması
E) Halkın devlete olan bağlılığının artması

5. Uygur Devleti'nde görülen;

- I. Konut vergisinin tahsil edilmesi,
II. Fresko yapımının görülmesi,
III. Sözlü edebiyatın gelişmesi

gelişmelerden hangilerinin yerleşik yaşam ile ilişkili olduğu ileri sürülebilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

6. Tarihçi Jordanes; "Muncuk'un oğlu, bütün kahraman kavimlerin hâkimi, sen tek başına daha önce hiç kimsenin yapamadığı tarzda Hunların ve Cermenlerin ülkesinde hüküm sürdün. İmparatorluğu korku içinde bıraktın, onların şehirlerini zapt ettin. Onların hepsi senin kölen olmadan önce onların yalvarışlarına acıdın ve onlardan yıllık vergi aldın." demiştir. **Bu ifadelerde tanımlanan Avrupa Hun hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Mete B) Bumin C) Attila
D) İleriş E) Kapgan

7. Orta Asya Türk devletlerinde hükümdarların belirli hükümdarlık ve hâkimiyet sembolleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Otağ B) Sikke C) Örgin
D) Yarlığ E) Nevbet

8. I. Göktürk alfabesi ile yazılması
II. Bilge Kağan, Kültekin ve Vezir Tonyukuk adına dikilmesi
III. Menkıbe özelliği taşıması
Yukarıdakilerden hangileri Orhun Abideleri'ne ait bir özellik değildir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

9. İlk Türk Devletlerinde Kağana dış ilişkilerde yardımcı olan katiplere verilen unvan aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ayuki
B) Tudun
C) Ayguç
D) Aylığ
E) Tamgacı

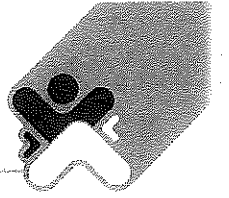
10. İslamiyet öncesi Türk devletlerinin yönetim anlayışı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Egemenlik tanrısal kaynaklıdır.
B) Hanedanın hükümdar olacak üyesi önceden belirlenir.
C) Hükümdar olma hakkı kız çocuklarına verilmez.
D) Ülke federatif anlayışla yönetilir.
E) Yönetimle ilgili kararlar kurultayda alınır.

11. Uygurlarda yerleşik yaşama geçilmesi ile ticari faaliyetler yoğunlaşma göstermiş ve sözleşmeler yapılmıştır.

Uygurlarda görülen bu ticari sözleşmeler aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ifade edilmiştir?

A) Umay B) Trampa C) Yuğ
D) İduk E) Ongun

12. İlk Türk devletlerinde keşif görevi yapan askerî birlik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Subaşı B) Sipahi C) Yelme
D) Börk E) Noyan

13. Kurultay ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru nitelikte değildir?

- A) Teokratik özellik göstermesi
B) Katılmayan boy beylerinin vatana ihanet ile suçlanması
C) Yargı yetkisinin bulunması
D) İnsan ve hayvan sayımı gibi çalışmaları düzenlemesi
E) Katılanlara "Toygun" unvanının verilmesi

14. İlk yazılı hukuk kurallarının Uygurlar Dönemi'nde görülmesinde Uygurların;

- I. yerleşik yaşama geçiş yapmaları,
II. özel mülkiyet anlayışının oluşması,
III. ticari faaliyetlerin gelişmesi
özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?
A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

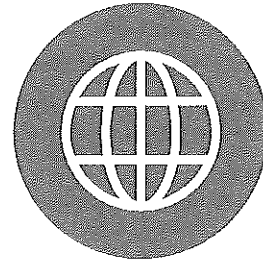
15. Aşağıdakilerden hangisi Uygurlar Dönemi ile ilişkilendirilemez?

- A) Göç Destanı
B) Diz Çökmüş Adam Heykelleri
C) Hükümdarlara "idikut" unvanı verilmesi
D) Karabalsagun Yazıtları
E) Sasani devletine karşı Bizans ile işbirliği yapmaları

16. Oğuzlara ait olan Dede Korkut Hikâyeleri Oğuzların aşağıdaki Türk boylarından hangisi ile olan mücadelesini konu almaktadır?

- A) Kıpçak B) İskit C) Tabgaç
D) Uygur E) Hun

2026 Pdfler için tıklayın!

Cevap Anahtarı									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E	E	C	C	C	C	B	C	E	B
11.	12.	13.	14.	15.	16.				
B	C	A	E	E	A				

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. İlk Türk Devletlerinde Hatun'un siyasi özellik taşıdığı yargısını;

- I. Emirnamelerde imzasının olması,
- II. Parada resminin bulunması,
- III. Kurultaya katılabilmesi

durumlarından hangileri destekleyici niteliktedir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2. Türk devletlerinde "Gök çadırımız güneş bayrağı-mız olsun" anlayışı aşağıdakilerden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Sosyal Devlet
- B) Demokratik Devlet
- C) Federal Devlet
- D) Cihad ve gaza
- E) Türk-Cihan hakimiyeti

3. Çin elçisi Wang Yen - Te 981 - 984 yılları arasında Turfan Uygurlarının yaşadığı coğrafyaya ziyarette bulunmuş ve raporunda Turfan Uygurlarında "Turfan şehrinde kar ve yağmur yoktur. Evler beyaz badanalıdır. Chinling dağlarından çıkan nehir şehrin bütün çevresini dolaşır, tarlaları ve meyve bahçelerini sular." şeklinde bahsetmiştir.

Buna göre Turfan Uygurları ile ilgili aşağıda verilen yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Mimari eserler verilmiştir.
- B) Yerleşik yaşamdan izler görülür.
- C) Tarımsal faaliyetlerde bulunulmuştur.
- D) Coğrafi ve iklimsel özellikler hayatı kolaylaştırmıştır.
- E) Boylar federasyonu şeklinde örgütlenilmiştir.

4. Orhun Kitabelerinde geçen "İlli millet idim ilim şimdi hani?" ifadeleri ile aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmıştır?

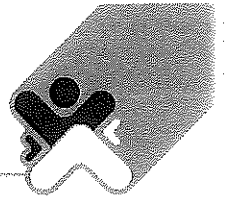
- A) Devlet
- B) Adalet
- C) Hükümet
- D) Kurultay
- E) Yabgu

5. Aşağıda verilen kavram-açıklama eşleştirmelerinden hangisi yanlış verilmiştir?

- A) Oksızlık - Bağımsızlık
- B) Orun - Protokol düzeni
- C) Yelme - Keşif birliği
- D) Örgin - Çadır
- E) Stupa - Tapınak

6. Aşağıdakilerden hangisi, İslamiyet öncesi göçebe yaşam sürdüren Türk topluluklarından günümüze ulaşmış arkeolojik buluntulardan biri olamaz?

- A) Halı, kilim örnekleri
- B) Kolye, bilezik gibi süs eşyaları
- C) At koşum takımları
- D) Tapınak kalıntıları
- E) Kılıç kabzaları

7. Uygurlarla birlikte Türklerde görülmeye başlanan sanat dalları arasında hangisi yer almaz?

- A) Minyatür
- B) Mimari
- C) Heykeltçilik
- D) Fresko
- E) Ciltçilik

8. Orta Asya Türk devletlerinde kağanlar töreye aykırı davrandıkları takdirde kurultay tarafından tahttan indirilebilirdi.

Bu durumdan hareketle;

- I. Kağanın yetkilerinin sınırsız olmadığı
- II. Törenin üstün tutulduğu
- III. Yönetimde törenin esas alındığı

yargılarından hangileri ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. 692-716 yılları arasında tahtta kalan, Türkistan'daki tüm Türk boylarını tek bayrak altında toplayarak Çin'i vergiye bağlayan II. Göktürk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bumin Kağan
- B) Kapgan Kağan
- C) İstemi Yabgu
- D) Moyen-Çor
- E) Baga Tarkan

10. 9. sınıf MEB tarih kitabında "Aygucı, Hatun, Toygun ve Şad" gibi kavramların altını çizerek yazılı çalışmasına hazırlık yapan Kürşat'ın aşağıdaki konu başlıklarından hangisini okuduğu ileri sürülebilir?

- A) Din adamları
- B) Kurultay üyeleri
- C) Hükümdarlık sembolleri
- D) Hukuk sistemi
- E) Ordu komutanları

11. I. Hun

II. Türgiş

III. Hazar

Yukarıda verilen Türk topluluklarından hangileri Müslüman Araplarla askerî mücadeleye girişmiştir?

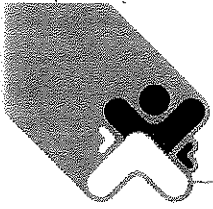
- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. İslamiyet öncesi Türk devletlerindeki hukuk sistemi ile ilgili;

- I. siyasi suçlar yargu adı verilen mahkemelerde görülmektedir.
- II. töre adı verilen kuraları ilk kez yazılı hale getiren Uygurlar'dır.
- III. Tüz kavramı eşitlik anlayışını ifade etmektedir.

yargılarından hangileri doğru niteliktedir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

13. Makedon Kralı Büyük İskender ile Türklerin mücadelelerini konu alan Türk destanı hangisidir?

- A) Bozkurt
- B) Şu
- C) Şehname
- D) Sihirli Geyik
- E) Dede Korkut

14. İslam öncesi Türk devletlerinde kullanılan hukuk terimleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Tüz
- B) Könlük
- C) Emr-i Dad
- D) Yargucı
- E) Uzluk

15. Arzu Öğretmen sınıfta bulunan Fırat'a "Hangisi ilk kez Uygurlarda görülen uygulamalardan biri değildir?" sorusunu yöneltmiştir.

Fırat doğru yanıtı ulaşmak için aşağıdakilerden hangisini işaretlemelidir?

- A) İlk yazının kullanımı
- B) İlk mimari faaliyetler
- C) İlk kütüphaneler
- D) İlk yazılı hukuk kuralları
- E) İlk kâğıt - matbaa

16. İlk Türk toplumlarında görülen ;

- I. mumyacılık
- II. sagu
- III. uçmağ-tamu

unsurlarından hangilerinin ahiret inancı ile ilişkili olduğu ileri sürülemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

17. Batı kaynaklarında Asya Hunları "Küheylanları üzerinde ufukta bir fırtına gibi uçarlar. Orduları ile bir tufan gibi dehşet uyandırmışlardır. Silahlarına karşı gelebilecek kimse mevcut değildir" şeklinde tasvir edilmiştir.

Buna göre Asya Hun Devleti ile ilgili;

- I. Atı evcilleştirdikleri
 - II. Savaşçı bir toplum oldukları
 - III. Dönemin en güçlü devletlerinden biri olduğu
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

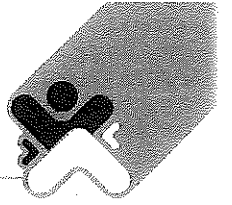
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

Gevap Anahtarı

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E	E	E	A	D	D	C	E	B	B
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.			
D	E	B	C	A	B	E			

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. Karahanlı Devleti'nde, devletin iki ana kısma ayrılarak yönetilmesi uygulaması bulunmaktadır. Bu; Arslan Han, Buğra Han, İlek Han vb. unvanlarla hanedana mensup hükümdarların hüküm sürmesinden de anlaşılmaktadır.

Bu uygulamanın bir benzeri Karahanlılardan önce, aşağıdaki devletlerin hangisinde görülmüştür?

- A) Göktürkler B) İhşidîler
C) Gazneliler D) Türkiye Selçukluları
E) Harzemşahlar

2. Türklerin İslam dinini benimsemesi ile ortaya çıkan devlet ve toplum hayatındaki yeni durumlara aşağıdakilerden hangisi örnek olarak gösterilemez?

- A) Cihad ve gaza anlayışının benimsenmesi
B) Hükümdarlık göstergesi olarak hutbe okutulması
C) Toplum hayatının düzenlenmesinde şeri kurallardan faydalanılması
D) Gulam ordusunun kurulması
E) Ülkenin hanedanın malı kabul edilmesi

3. "İsteyip almadın sen bu beylik gücünü

Allah verdi fazlıyla bu belli.

Bu beyliği sana lütfederek verdi,

Bunun şükrünü kıl ey geniş bilgili.

Gönlün doğru, özün duru olarak Allah'a tapın,

Halkına iyi davran, içten ve yakın"

Kutadgu Bilig'de geçen bu dizeler;

- I. Kut inancı,
II. Sosyal devlet,
III. Feodalite

kavramlardan hangileri ile ilişkilendirilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

4. **Büyük Selçuklu ile Gazneli devletleri arasında 1040 yılında yaşanan Dandanakan Savaşının;**

- I. Horasan bölgesinin Selçuklu hakimiyetine girmesi
II. Selçukluların batı yönündeki fetihlere ağırlık vermeye başlaması
III. Kuzey Hindistan'da İslam'ın yayılma alanı bulması

sonuçlarından hangilerine neden olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. 1040 Dandanakan Zaferi'nin ardından "Horasan Emiri" unvanını alan Büyük Selçuklu hükümdarı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tuğrul Bey B) Çağrı Bey C) Alparslan
D) Melikşah E) Sencer

6. Büyük Selçuklularda iktalar askerî ve sivil devlet görevlilerine hizmetleri karşılığında verilir. İktasahipleri iktalar olarak verilen topraklarda oturur, memurlar aracılığıyla vergileri toplardı. Bu vergilerin bir kısmıyla kendi geçimini sağlar, geri kalan kısmıyla da belli sayıda atlı asker beslerdi. Sefere çağrıldığı zaman askerleriyle birlikte sefere katılırdı.

Bu düzenlemeyle;

- I. Hazinesin askerî harcamaların büyük bölümünden kurtarılması,
II. İktalardan elde edilen vergi gelirlerinin bir kısmının maaş karşılığı olarak verilmesi,
III. Atlı askerlerin masraflarının iktalar gelirlerinden sağlanması

durumlarından hangilerinin ortaya çıktığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

7. 1048 Pasinler Savaşı'nın ardından Selçuklu Devleti ile Bizans arasında 1050 yılında yapılan antlaşma ile İstanbul'da yaptırılan cami ve medrese tamir edilecek, Fatimi halifesi adına okutulan hutbe Selçuklu Sultanı ve Abbasi halifesi adına okutulacaktır.

Bu antlaşma ile Büyük Selçuklu Devleti;

- I. Egemenliğini güçlendirme
 - II. İslam dünyasındaki etkinliğini artırma
 - III. Şii kökenli devletlerin nüfuzunu azaltma
- düşüncelerinden hangilerini amaçlamıştır?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

8. Abbasiler Dönemi'nde ordularında görev yapan Türkler için kurulan ve bir dönem Abbasilerde başkent olma özelliği de gösteren, günümüzde ise Irak sınırında bulunan şehir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kaşgar B) Bağdat C) Füstat
D) Samarra E) İsfahan

9. Türklerin İslamiyet'i kabulü ile;

- I. Ahilik,
- II. gulam,
- III. vakıf

unsurlarından hangilerinin gelişme gösterdiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

10. Selçuklu veziri Nizamülmülk'ün "Cenabıhak her dönemde insanlardan birini seçer ve onu hükümdarlık vasıflarıyla donatır." şeklindeki ifadesi, aşağıdaki Orta Asya Türk devlet geleneğindeki kavramlardan hangisinin Selçuklularda da görüldüğünün bir kanıtıdır?

- A) Orun B) Kut C) Küç
D) İlig E) Ülüş

11. Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasında etkili olan nedenler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Bâtınîlerin zararlı faaliyetleri
B) Oğuz İsyanları
C) Katvan Savaşı
D) Baba İshak Ayaklanması
E) Veraset anlayışı

12. İlk kez Büyük Selçuklu devletinde görülen uygulamalar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Kümbet mimarisi
B) Askeri ikta sistemi
C) Cami-Medrese modeli
D) Planlı eğitim sistemi
E) Ribat yapımı

13. Selçuklu sultanı Tuğrul Bey Nişabur'un fethinden sonra şehrin ileri gelenlerini makamında kabul etmiş ve şehrin kadısı ile görüşerek ona "biz yabancıyız sizin usullerinizi bilmeyiz. Bu sebeple bizden nasihatlerinizi esirgemeyiniz" demiştir.

Buna göre Tuğrul Bey'in yönetim anlayışı ile ilgili;

- I. İlmîye sınıfının görüşlerini önemsemiştir.
- II. Fethedilen yerlerin geleneklerini dikkate almıştır.
- III. Fetih bölgesinde kalıcı olmaya çalışmıştır.

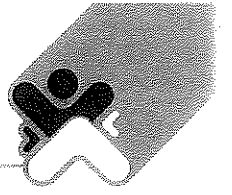
çıkarımlarından hangileri ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

14. Sultan Baybars verdiği siyasi mücadeleden sonra Memluk Sultanı olmuş ve Moğolların Bağdat katliamından kaçarak Mısır'a sığınan Abbasoğullarından El Mustansır'ı halife ilan etmiştir.

Baybars'ın bu tutumundaki amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Halifenin dinî nüfuzundan yararlanıp hükümdarlığını meşrulaştırmak
B) Mezhep birliğini sağlamak
C) Moğolların Mısır'a gelmesini engellemek
D) Hicaz su yollarını koruma altına almak
E) Osmanlılar'ın güçlenmesini önlemek

15. 1072-1092 yılları arası Büyük Selçuklu tahtında kalan Melikşah döneminde;

- I. Ömer Hayyam tarafından Celali Takvimin sunulması,
- II. komutan Atsız tarafından Şam'ın fethedilmesi,
- III. en geniş sınırlara ulaşılması

gelişmelerinden hangileri yaşanmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

16. 1174 - 1250 yılları arasında Mısır'da hüküm süren Eyyûbi Devletinin;

- I. Anadolu Selçuklu devleti ile Moğollara karşı ittifak görüşmelerinde bulunması,
 - II. Hittin Savaşı ile Haçlılara üstünlük sağlaması,
 - III. Zengi valisi tarafından kurulması,
- özelliklerinden hangilerini taşıdığı ileri sürülebilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

17. Yusuf Kadir Han'ın vefatından sonra taht mücadeleleri yaşanmış, Karahanlı Devleti Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır (1042).

Karahanlı Devleti'nin yıkılmasında;

- I. Karahitaylar,
- II. Harzemşahlar,
- III. Türkiye Selçuklu

devletlerinden hangilerini etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

18. Aşağıda verilen Selçuklu hükümdarlarından hangisinin ölümü üzerine iç karışıklıklar başlamış ve devlet 1092 - 1118 yılları arasında sürecektir olan "Fetret Devri"ne girmiştir?

- A) Tuğrul Bey
- B) Melikşah
- C) Alparslan
- D) Çağrı Bey
- E) Sencer

19. Karahanlılar döneminde Yusuf Has Hacip tarafından yazılmış olan Kutadgu Bilig'te,

- I. töre
- II. kut inancı
- III. Türk dilinin özellikleri

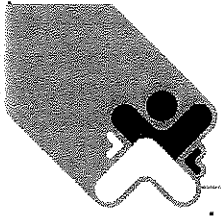
gibi konuların hangilerinden bahsedilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

Cevap Anahtarı									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
A	E	D	D	A	E	E	D	E	B
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
D	E	E	A	E	E	B	B	C	

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taraflı.

1. Oğuz İsyanları sonucu yıkılış sürecine giren Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karahanlılar
- B) Büyük Selçuklular
- C) Türkiye Selçukluları
- D) Memlûkler
- E) Gazneliler

2. Karahanlılar döneminde önceleri büyük merkezlerde sadece savaşçılar için yapılan ribatlar daha sonraki dönemlerde ulema ve bezirganlara da kapılarını açmıştır.

Buna göre ribatlar;

- I. dini
- II. ekonomik
- III. askeri

faaliyetlerin hangilerine katkıda bulunmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

3. 1086 yılında Melikşah aralarında Nizamülmülk'ün de bulunduğu devlet adamlarına "Her biriniz memleketimiz hakkında düşünsün, önceki padişahların yapıp bizim yapamadığımız devlet işlerini yazılı olarak bize bildirsin ki memleketlerimizde Allah'ın fermanına veya kanunlarına aykırı bir hadise olmasın, ahirette bunun hesabını veremeyiz." demiştir.

Melikşah'ın bu sözlerinden hareketle Selçuklular ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Hükümdarların yaptığı faaliyetlerin sorgulanabileceği
- B) Devletin teokratik özellik gösterdiği
- C) Kanun üstünlüğünün esas alındığı
- D) Meşrutî - monarşik yapıya geçildiği
- E) Demokratik uygulamaların görüldüğü

4. Oğuz Yabgu devletinin zayıflamasından sonra Cend şehrine gelen oradan Horasan Bölgesi'ne inerek bu bölge için Gazneliler ile Nesa, Serahs gibi savaşlar yapan Oğuzların Üç-Ok koluna mensup Türk-İslam topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlılar
- B) Karahanlılar
- C) Karluklar
- D) Selçuklular
- E) Tolunoğulları

5. Selçuklu Sultanı Alparslan Dönemi'nde;

- I. Ani kalésinin fethedilmesi,
 - II. Kavurd İsyanının başlaması,
 - III. Bağdat'ta Nizamiye medresesinin açılması
- gelişmelerinden hangileri yaşanmıştır?**
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) I ve II
 - D) I ve III
 - E) I, II ve III

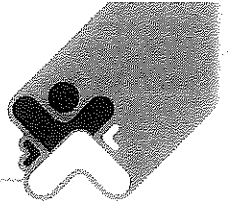
6. 1250 - 1517 yılları arasında hüküm süren Memluk Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru bir bilgi **değildir**?

- A) Osmanlılar ile yaptıkları Mercidabık - Ridaniye savaşları ile yıkılmışlardır.
- B) Farklı hanedanlar tarafından yönetilmişlerdir.
- C) Abbasi halifesini ülkelerinde barındırmışlardır.
- D) "Mısır Türkiye'si" anlayışının oluşmasına katkıda bulunmuşlardır.
- E) Mısır'daki ilk Türk-İslam eserlerini ortaya koymuşlardır.

7. Oğuz boyları üzerine sefer yaparak esir düşmüş ve ölümü ile birlikte Büyük Selçuklu devleti yıkılış sürecine girmiştir.

Özellikleri verilen Selçuklu Sultanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sencer
- B) Melikşah
- C) Alp Arslan
- D) II. Gıyaseddin
- E) Berkjaruk

8. Büyük Selçukluların önemli görevlere İran kökenli yöneticileri getirmesinin;
- I. Oğuz isyanlarının yaşanması,
 - II. bürokraside Farsçanın egemen olması,
 - III. yerel nüfusun bağlılığının kolaylaşması
- durumlarından hangilerine neden olduğu savunulabilir?

A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

9. Büyük Selçuklu Devletinde toplum, yönetim ve mali alanda;

I. Rumi
II. Hicri
III. Celali

takvimlerinden hangileri kullanılmıştır?

A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10. Büyük Selçuklu komutanları tarafından Anadolu'da kurulan beylikler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Mengücekliler
B) Danişmentliler
C) Saltuklular
D) Çaka Beyliği
E) Karamanoğulları

11. Karahanlı ülkesinde yaşanan iç sorunlardan dolayı onlara tabi olan Karluklar Karahitaylardan, Karahanlılar ise Büyük Selçuklu Devleti'nden yardım istemiştir.

Yaşanan bu gelişmeler Büyük Selçuklu ve Karahitaylar arasında aşağıda verilen savaşlardan hangisine neden olmuştur?

A) Pasinler B) Katvan C) Köseadağ
D) Nesa E) Dandanakan

12. Oğuzların Kınık boyu tarafından kurulan Büyük Selçuklular ilk yıllarında geniş yaylalar, otlaklar ve artan nüfusları içinde yeni yurtlar bulma ihtiyacı hissetmişlerdir.

Selçukluların bu ihtiyaçları

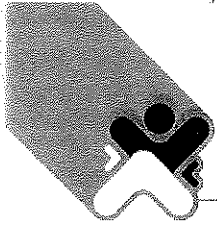
I. Memlükler
II. Gazneliler
III. Bizans

devletlerinden hangileri ile mücadele etmelerine neden olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

13. Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah'ın Dönemi'nde yaşanan gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Devletin en geniş sınırlarına ulaşması
B) İktâ sisteminin uygulanması
C) İlk Selçuklu medresesinin yapılması
D) Ömer Hayyam tarafından Celali takvimin sunulması
E) Nizamülmülk'ün siyasetname eserini sunması

14. 963 - 1187 yılları arasında siyasi varlığını sürdüren Gazne Devletinin aşağıdaki özelliklerden hangisini taşıdığı ileri sürülemez?

- A) Horasan bölgesi için Büyük Selçuklular ile mücadele etmeleri
- B) Abbasi Halifesinin koruyuculuğunu üstlenmeleri
- C) Büyük Selçuklulara karşı Maverünnahr ittifakı'nı yapmaları
- D) Abbasilerden ayrılan komutanlar tarafından kurulmaları
- E) Hindistan'ın kuzeyinde İslamiyeti yaymaları

15. Bizanslı tarihçi Zonaras Anadolu'nun Türkler tarafından fethinin sorumlusu olarak Bizans imparatoru IX. Konstantin Monomakhos'u göstermiştir.

Bu bilgilerden hareketle Bizans hükümdarının;

- I. Ani krallığını ilhak edip Selçuklular ile sınır komşusu olması,
 - II. Yerel muhafız güçlerin yerine paralı orduya yönelmesi,
 - III. Halktan ağır vergiler toplamaya başlaması
- uygulamalarından hangilerinin Anadolu'nun Türkleşmesini kolaylaştırdığı ileri sürülebilir?**

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

16. Ani ve Kars kalelerini fethetmesi üzerine Abbasi halifesi tarafından Fetihlerin Babası anlamına gelen "Ebu'l Feth" unvanı verilen Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Melikşah
- B) Tuğrul Bey
- C) Arslan Yabgu
- D) Alp Arslan
- E) Sencer

17. 1055 yılında Bağdat Seferi'ni yaparak bölgede 13 ay 13 gün kalan, saraylar ve konaklar inşa ettiren Selçuklu sultanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alparslan
- B) Tuğrul Bey
- C) Sultan Sencer
- D) Melikşah
- E) Arslan Yabgu

18. Malazgirt Zaferi öncesinde Alp Arslan, Bizans İmparatoru Diyojen'e elçi göndererek barış teklifinde bulunmuştur. Selçukluların savaştan çekindiğini düşünen Diyojen: "Ben üstün ve kudretli durumuma çok para ve çaba harcayarak eriştim. Barış ancak Selçuklu başkenti Rey'de olur. ... Biz İsfahan'da kışlayacağız, atlarımız ise Hemedan'da." demiştir. Buna karşılık Türk elçisi ise: "Hayvanlarınız Hemedan'da kışlayabilir fakat sizin nerede kışlayacağınızı bilemem." şeklinde cevap vermiştir.

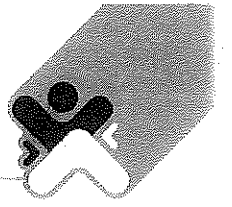
Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Selçuklu Devleti'nin Anadolu'ya doğru genişlediği
- B) Bizans'ın İslam şehirlerine sahip olmak istediği
- C) İki devlet arasında diplomatik girişimlerin bulunduğu
- D) Bizans'ın Selçuklular'a karşı Haçlılardan yardım istediği
- E) Selçuklu Türklerinin cihad-gaza anlayışını benimsediği

Cevap Anahtarı									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
B	E	D	D	E	E	A	E	D	E
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.		
B	D	C	D	E	D	B	D		

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. İstanbul Üniversitesinde Umumi Tarih Kürsüsünü kuran tarihçi Zeki Velidi Togan'ın "Bu zafer ile Küçük Asya'da Türk hâkimiyetinin temel taşı atılmış ve Bizans'ın akıbeti tayin edilmiştir." sözleri ile tanımladığı askerî mücadele aşağıdakilerden hangisidir?

A) Miryokefalon Savaşı
B) Dandanakan Savaşı
C) Malazgirt Meydan Muharebesi
D) Köseadağ Savaşı
E) Yassıçemen Savaşı

2. Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan tahtının ilk yıllarında, kardeşi Şahin Şah isyanı ve Musul atabeyi Nureddin Zengi'nin topraklarına saldırması üzerine İstanbul'a giderek Bizans imparatorluğu ile ittifak yapmıştır. Ve bu ittifak sayesinde de egemenliğini Sakarya'dan Fırat'a kadar iktidarını sağlamlaştırmıştır.

Bu bilgilerden hareketle Selçuklular ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi ileri sürülemez?

A) Ülke hanedanının malıdır anlayışının hakim olduğu
B) Türk toplulukları arasında egemenlik mücadelelerinin görüldüğü
C) Anadolu Türk Birliğinin sağlandığı
D) Devletler arası ilişkilerde dinin belirleyici olmadığı
E) II. Kılıç Arslan Dönemi'nde Selçuklular'ın giderek güçlendiği

3. Ermeni Patriğinin Türkiye Selçuklu hükümdarı Sultan II. Kılıç Arslan'a "Muzaffersiniz. Tanrı mübarek etsin" şeklinde tebriklerini ifade etmesine neden olan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yassıçemen Savaşı'nın kazanılması
B) Baba İshak ayaklanmasının bastırılması
C) Bizans kuvvetlerine Miryokefalon Savaşı'nda üstünlük kurulması
D) II. Haçlı Seferi'ne karşı konulması
E) Suğdak limanının fethedilmesi

4. Türkiye Selçuklu Devleti'nde;

- III. Haçlı Seferi ile mücadele edilmesi,
- 1176 Miryokefalon Savaşı'nın kazanılarak Anadolu'nun Türk yurdu hâline getirilmesi,
- Ülkenin veraset gereği 11 hanedan üyesi arasında paylaştırılması

gelişmeleri aşağıda verilen hükümdar döneminde görülmüştür?

A) II. Kılıç Arslan
B) Alaaddin Keykubad
C) Sultan I. Mesud
D) II. Gıyasettin Keyhüsrev
E) İzzettin Keykavus

5. XIII.yüzyılın başlarından itibaren artan Moğol baskısı sonucunda Anadolu'da Türk nüfusu artmış ve beylikler kurulmuştur.

Dersinde bu konuyu anlatan Ahmet Öğretmen Moğol istilası veya hakimiyetinden sonra kurulan beyliklere aşağıdakilerden hangisini örnek gösteremez?

A) Saltuklular
B) Karesioğulları
C) Karamanoğulları
D) Saruhanoğulları
E) Germiyanogulları

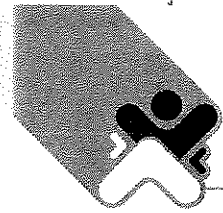
6. Anadolu Selçuklu sultanı Kutalmışoğlu Süleyman Şah vefat edince Büyük Selçuklu hükümdarı Melik Şah, Süleyman Şah'ın oğullarını İsfahan'a götürmüş ve Anadolu Selçuklu tahtını Ebu'l Kasım adlı yöneticisine vekaleten bırakmıştır.

Melik Şah'ın bu uygulaması;

- I. Anadolu Selçuklu devletinde saltanatı önleme,
- II. Merkezi otoritesini güçlendirme,
- III. Anadolu Selçuklularını kendine bağlı hâle getirme

düşüncelerinden hangileri ile açıklanabilir?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

7. 1243 Köseadağ Savaşı'nın;

- I. Baba İshak ayaklanmasının çıkması
 - II. Anadolu Selçuklularının yıkılış sürecine girmesi
 - III. II. Beylikler döneminin başlaması
- sonuçlarından hangilerine neden olduğu ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu Selçuklu Devleti'nin ticaretini geliştirmek istediğine kanıt olarak gösterilemez?

- A) Antalya ve Sinop limanlarının fethedilmesi
- B) Venedik, Kıbrıs krallıkları ile anlaşmalar yapılması
- C) Devlet sigortası uygulamasının görülmesi
- D) Meliklerin eyaletlere yönetici olarak atanması
- E) Yolların güvenliğinin sağlanması

9. Türkiye Selçuklu Sultanı I. Alaaddin Keykubad Mengücek ve Artuklular'a son vermiş Moğol tehlikesine karşı Eyyübilerle dostluk kurmaya çalışmış ayrıca kervansaraylar ve tersane inşa ettirmiştir.

Buna göre Alaaddin Keykubad dönemi ile ilgili;

- I. güvenlik esaslı dış politika izlediği
- II. Anadolu Türk birliğini sağlamaya çalıştığı
- III. ticari faaliyetleri geliştirmek istediği

yargılarından hangileri ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10. II. Haçlı Seferi'ne karşı başarı gösteren Alman kuvvetlerini 1147'de bozguna uğratan, Fransız kuvvetlerini Yalvaç'ta mağlup eden ve başarılarından dolayı "melik" unvanı verilen Türkiye Selçuklu sultanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I. Kılıç Arslan
- B) II. Gıyaseddin Keyhüsrev
- C) I. Mesud
- D) Alaaddin Keykubad
- E) II. Kılıç Arslan

11. - Anadolu'da Moğol hâkimiyetinin başlamasına yol açmıştır.

- Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılış sürecine girmesinde etkili olmuştur.

Özellikleri verilen savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Katvan B) Köseadağ
C) Yassıçemen D) Miryakefalon
E) Ayn-ı Seylem

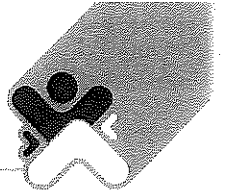
12. Otrar Faciası'ndan sonra günümüzdeki Kazakistan bölgesinden Anadolu'ya göç eden ve 1230 Yassıçemen Savaşı ile Türkiye Selçuklularına mağlup olarak yıkılış sürecine giren Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Harzemşahlar
- B) Altınordu
- C) İlhanlılar
- D) Delhi Sultanlığı
- E) Akkoyunlular

13. Türkiye Selçuklularında Konya, Aksaray, Sivas ve Uşak halı dokuma tezgâhlarının bulunduğu başlıca kentlerdi. Anadolu'da özellikle Fransız, İranlı, Suriyeli ve Yahudi tüccarların bulunduğu mahalleler kurulmuştu. Selçuklularda dericilik önemli şekilde gelişme gösterirken bakır ve ev eşyası imalatı da görülmekteydi.

Bu bilgilerden hareketle Türkiye Selçukluları ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Ticari faaliyetlere önem verildiği
- B) Hoşgörüyeye dayalı bir yaşam tarzının görüldüğü
- C) Tarımsal ürünlerin ihtiyacının genelde ithalat yolu ile karşılandığı
- D) Hayvancılığa dayalı sanat dallarının geliştiği
- E) Madenî eşya üretiminin görüldüğü

14. Haçlı Seferlerinin Türk-İslam dünyasına etkileri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Fetih hareketlerinin yavaşlaması
- B) Ekonomik yapının bozulması
- C) Türklerin İslam dünyasında saygınlığının artması
- D) Papa ve kiliseye olan güvenin azalması
- E) Moğol saldırılarına karşı İslam dünyanın güçsüz kalması

15. XIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren artan Moğol baskısı Türkiye Selçuklu Devleti'nde;

- I. Memlük Sultanı Baybars'tan yardım istenmesi
- II. Batı Anadolu'da Türk nüfusunun artması
- III. Doğu sınırlarında güvenlik tedbirlerinin artırılması

durumlarından hangilerini ortaya çıkarmıştır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

16. Türkiye Selçukluları dönemi eserleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Gevher Nesibe Darüşşifası
- B) Caca Bey Rasathanesi
- C) Gök Medrese
- D) Nişabur Medresesi
- E) Alay Han Kervansarayı

17. Mengücek ve Artukluların büyük bir bölümüne son vererek Anadolu Türk birliğini büyük ölçüde sağlamayı başaran Anadolu Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) II. Kılıç Arslan
- B) İzzettin Keykavus
- C) I. Mesud
- D) II. Gıyaseddin Keyhüsrev
- E) Alaaddin Keykubat

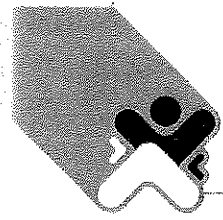
18. 1085 yılında Bitlis merkez olmak üzere Mehmet Bey tarafından kurulan ve Anadolu'nun Türkleşmesine katkıda bulunarak 1394'e kadar varlığını sürdüren Anadolu Beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dilmaçoğulları
- B) Ahlatşahlar
- C) Karamanoğulları
- D) Mengücekliler
- E) Saltuklular

Cevap Anahtarı									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
C	C	C	A	A	E	D	D	E	C
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.		
B	A	C	D	E	D	E	A		

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin, Türk tarihindeki rolleri hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Haçlı birlikleri ile mücadele etmişlerdir.
- B) Anadolu'da İslamiyeti yaymaya çalışmışlardır.
- C) Sahip oldukları bölgelerde mimari eserler meydana getirmişlerdir
- D) Anadolu'da Moğol baskısının azalması ile kurulmuşlardır.
- E) Anadolu'nun bilim ve kültür hayatına katkıda bulunmuşlardır.

2. Anadolu Selçuklu Devleti hükümdarı Alaeddin Keykubad Dönemi'nde bugünkü Alanya fethedilip, önemli bir liman şehri hâline getirilmişti. Ayrıca Kırım'daki Suğdak da bu dönemde ele geçirilmişti. Eyyubiler ve Moğollar ile barış girişimlerine önem verilmişti. Harap durumda olan eski kaleler tahkim edilmiş, Doğu Anadolu'daki Harzemli beyler Selçuklu hizmetine alınmıştı.

Bu bilgiden hareketle Alaeddin Keykubad Dönemi ile ilgili olarak;

- I. Doğu ve güney sınırlarının güvenliği sağlanmaya çalışılmıştır.
- II. Deniz ticaretinin geliştirilmesine önem verilmiştir.
- III. Moğol saldırılarına karşı tedbir alınmıştır.

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

- I. Katvan
- II. Miryakefalon
- III. Köseadağ

Yukarıda verilen savaşlardan hangileri Türkiye Selçukluları Dönemi'nde yaşanmamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

4. Türkiye Selçuklu Devleti ile Bizans arasında 1176 yılında yaşanan Miryokefalon Savaşı'nın;

- I. Bizans'ın Anadolu'dan Türkleri atma umutlarının sona ermesi,
 - II. Türklerin batıya doğru ilerleyişinin hızlanması,
 - III. Anadolu'nun kesin Türk yurdu haline gelmesi
- gelişmelerinden hangilerini ortaya çıkardığı ileri sürülebilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

5. Aşağıda verilen beylik ve kurulduğu yer eşleştirmelerinden hangisi **yanlış** verilmiştir?

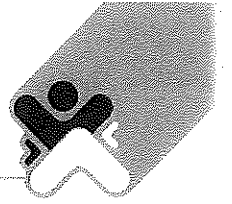
- A) Karesioğulları – Balıkesir
- B) Menteşeoğulları – Muğla
- C) Saruhanlıoğulları – Manisa
- D) Eşrefioğulları – Adana
- E) Dulkadiroğulları – Maraş

6. Moğol istilasından kaçan Türkmenlerin batıda Bizans sınırına yakın bölgelerde yerleşim göstermesinde;

- I. uçlarda yapılan savaşların gaza ve cihad niteliğinde olması,
- II. Moğolların Doğu ve İç Anadolu'yu baskı altında tutması,
- III. Bizans ile yapılan savaşlarda toprak ve ganimet elde edilmesi

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

7. Atanınca ilk maaşını alarak Diyarbakır, Mardin ve Hasankeyf bölgelerine düzenlenen gezi turuna katılan mühendis Mustafa daha sonra da Divriği Ulu Cami ve Yağıbasan medreselerini de ziyaret etmiştir.

Bu bilgiden hareketle mühendis Mustafa'nın;

- I. Artuklular
- II. Danişmentliler
- III. Mengücekliler

Beyliklerinden hangilerinin coğrafyasında bulunduğu ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. I. Türkçeyi resmî dil hâline getirmeleri
II. 1444 Varna Savaşı esnasında Ankara ve Kütahya'yı ele geçirmeleri
III. Anadolu Selçuklu'nun vârisi olarak hareket etmeleri

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri Karamanoğulları Beyliği ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklular ile Anadolu Selçukluların ortak özelliklerin biri değildir?

- A) İktâ sistemini kullanmaları
- B) Resmî dillerinin Farsça olması
- C) Denizcilikte ileri gitmeleri
- D) Ülke hanedanının ortak malıdır anlayışına sahip olmaları
- E) Veraset sisteminin belirsiz olması

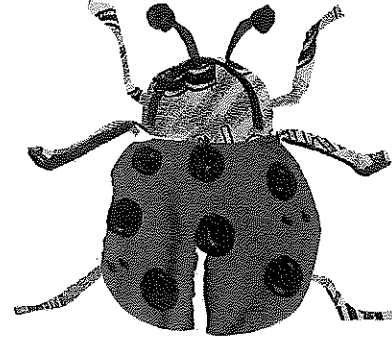
10. İran dolaylarına hakim olup kuruluş sürecini 1258 yılında tamamlayan İlhânlılar'ın;

- I. Anadolu Selçuklu Devletini 1243 Köseadağ Savaşında mağlup etme,
- II. Abbâsî egemenliğine son verme,
- III. Batını örgütünü yıkma,

özelliklerinden hangilerini taşıdığı söylenebilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Daha faz güncel pdf için uğur böceğine tıklayın!

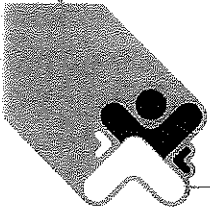

11. XIII. yüzyılın ilk yarısında Anadolu'da görülen;

- Moğol etkinliğinin artması,
- beyliklerin kurulması,
- Selçuklu şehzadeleri arasında taht kavgalarının yaşanması

gelişmeleri aşağıda verilen hangi savaşın sonuçları arasında yer alır?

- A) Katvan
- B) Miryakefalon
- C) Köseadağ
- D) Yassıçemen
- E) Dorion

12. 1243 Köseadağ Savaşı ile Anadolu Selçuklularında siyasi otorite bozulmuş ve taht mücadeleleri yaşanmıştır.

Taht kavgalarını dindirmek amacı ile üç kardeş; II. İzzettin Keykavus, IV. Rüknettin Kılıç Arslan ve II. Alaaddin Keykubat'ı aynı anda hükümdar ilan ederek "Müşterek Saltanat Dönemi"nin başlamasında etkili olan Selçuklu devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sadettin Köpek
- B) Celalettin Karatay
- C) Nizamülmülk
- D) Hasan bin Ali
- E) Ahi Evran

13. İstanbul'u kuşatma düşüncesinde olan Çaka Bey;

- I. Türkiye Selçukluları
- II. Peçenekler
- III. Harzemşahlar

gibi siyasi güçlerin hangileri ile bu amaç doğrultusunda ittifak arayışında bulunmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

14. I. Mardin, Hasankeyf, Diyarbakır dolaylarında hüküm sürmeleri

II. Sibernetik biliminin kurucusu El Cezeri'yi barındırmaları

III. Anadolu'daki ilk rasathaneyi yapmaları

Yukarıda verilen bilgilerden hangileri Artuklular ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

15. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya yapılan Türk akınları sonucunda Selçuklu sultanlarının hizmetindeki Türk komutanlar tarafından kurulan ve özellikle Anadolu'nun doğu ve güneydoğusunun Türkleşmesinde etkili olan ilk dönem Türk beylikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Saltuklular
- B) Danişmentliler
- C) Ahlatşahlar
- D) Karesioğulları
- E) Mengücekler

16. I. Aydınoğulları

II. Dulkadiroğulları

III. Candaroğulları

Yukarıda verilen beyliklerin hangilerinde denizcilik faaliyetlerinin gelişmesi beklenemez?

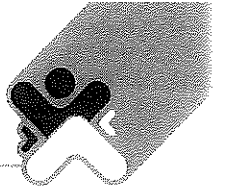
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

Cevap Anahtarı

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
D	E	A	E	D	E	E	E	C	E
11.	12.	13.	14.	15.	16.				
C	B	C	C	D	B				

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. Selçuklu sultanı Tuğrul Bey Nişabur'un fethinden sonra şehrin ileri gelenlerini makamında kabul etmiş ve şehrin kadısı ile görüşerek ona "Biz yabancıyız sizin usullerinizi bilmeyiz. Bu sebeple bizden nasihatlerinizi esirgemeyiniz" demiştir.

Buna göre Tuğrul Bey'in yönetim anlayışı ile ilgili;

- I. İlimiye sınıfının görüşlerini önemsemiştir.
- II. Fethedilen yerlerin geleneklerini dikkate almıştır.
- III. Fetih bölgesinde kalıcı olmaya çalışmıştır.

Çıkarımlarından hangileri ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

2. Türk - İslam tarihinde ilk kez Karahanlılar Dönemi'nde görülen gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Medrese
- B) Ribat
- C) Vakıf
- D) Atabeylik
- E) Bimarhane

3. Girdiği sınavlarda başarı kazanarak Mardin Bölgesi'ne atanan Necmettin Öğretmen'in aşağıdaki eserlerden hangisini görmesi beklenemez?

- A) Zinciriye Medresesi
- B) Hatuniye Medresesi
- C) Ulu Cami
- D) Mesudiye Medresesi
- E) Yağıbasan Medresesi

4. İslamiyetin kabulü ile birlikte hükümdar unvanlarında da değişiklikler görülmüştür.

Buna göre hakan yerine "Arslan Han" yabgu yerine "Buğra Han" ve şad yerine "İlig Han" unvanlarını kullanan Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

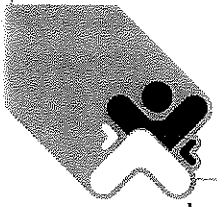
- A) Karahanlılar
- B) Türkiye Selçukluları
- C) Gazneliler
- D) Büyük Selçuklular
- E) Memlükler

5. İslamiyet'in kabulünden sonra gelişme gösteren uygulamalar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Ahilik teşkilatı
- B) Vakıf sistemi
- C) Kümbet mimarlığı
- D) Balbal yapımı
- E) Gulam sistemi

6. Tarih öğretmeni tarafından "Mısır'da Türk-İslam Etkisi" konulu bir çalışma yapması istenilen öğrencinin, araştırma sürecinde, aşağıdaki Türk-İslam devletlerinden hangileriyle karşılaşması beklenebilir?

- A) Eyyübiler – Memlükler
- B) Karahanlılar – Gazneliler
- C) Memlükler – Harzemşahlar
- D) Selçuklular – Fatımiler
- E) Gazneliler – Babürlüler

7. Türk-İslam devletlerinde gelirleri eğitim, sağlık ve sosyal kurumların yapımı ve onarımı için ayrılan toprak türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Has B) İktâ C) Vakıf
D) Mirî E) Mülk

8. Karahanlı hükümdarlarının kullandığı unvanlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Buğra B) Kadir C) İlig
D) Han E) Şah

9. XII ve XIII. yüzyıllarda Anadolu'da inşa edilen külah tipi çatı ile örtülen anıt mezar yapısı aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılmıştır?

- A) Tekke B) Kümbet C) Ribat
D) Menzilhane E) Tabhane

10. I. Önemli davaların görülmesi

II. İktâ dağıtımlarının yapılması

III. Fethedilen toprakların kaydedilmesi

Yukarıda verilen görev - özelliklerin hangileri Diwan-ı Pervane ile ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. Büyük Selçuklularda başkent merkez yönetimi, eyaletler ise taşra teşkilatı olarak nitelendirilirdi.

Buna göre aşağıda verilen görevlilerden hangisinin merkez teşkilatında yer alması beklenmez?

- A) Hacıp B) Camedar C) Yuğruş
D) Amid E) Kapıcıbaşı

12. Türk-İslam Devletlerinde bir bölgenin muhafaza, güvenlik ve asayişinden sorumlu "askeri vali" olma özelliği gösteren yönetici aşağıdakilerden hangisidir?

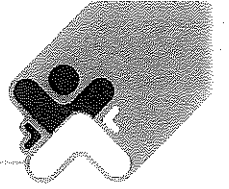
- A) Amil B) Amid C) Hacıp
D) Şihne E) Emr-i Alem

13. - Artuklular Dönemi'nde yaşamıştır.

- İlk robotun ve sibernetik biliminin mucidi olarak kabul edilmektedir.

Özellikleri verilen bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Fadlan
B) El Cezeri
C) Harezmi
D) Biruni
E) İbn-i Heysem

14. Türkiye Selçukluları Dönemi'nde Anadolu'da kurulan Ahilik teşkilatının;

- I. mesleki eğitimin verilmesi,
- II. esnaf arası dayanışmanın sağlanması,
- III. vakıfların denetlenmesi

faaliyetlerinden hangilerini yerine getirdiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

15. Sultan Alparslan ve Melikşah dönemlerinde vezirlik görevini üstlenen, *Siyasetname* adlı eseri yazarak devlet işleyişi hakkında bilgiler veren devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Baba İshak
- B) Saadettin Köpek
- C) Nizamülmülk
- D) Celalettin Karatay
- E) Arslan Yabgu

16. Türk-İslam devletlerinde ülke ve devlet yönetimi hakkında yöneticilere bilgi ve öğüt veren eserler "Siyasetname" adı ile adlandırılır.

Bu edebî türe;

- I. *Kutadgu Bllig*,
- II. *Divan-ı Lügat'it-Türk*,
- III. *Pendname*

eserlerinden hangileri örnek gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

17. Anadolu'da Moğol istilasına karşı Türkmenler tarafından 1276'da başlatılan ilk isyan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hatiroğlu Şerafeddin
- B) Baba Zünnun
- C) Baba İshak
- D) Şeyh Bedrettin
- E) Şah Kulu

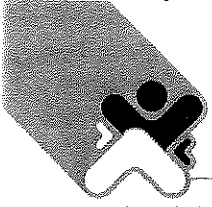
18. Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'ya akın eden Türk beylerinin aşağıdaki verilen bölgelerin hangisinde beylik kurması beklenemez?

- A) Mardin
- B) Erzincan
- C) Bitlis
- D) Sivas
- E) Trabzon

Cevap Anahtarı									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E	D	E	A	D	A	C	E	B	D
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.		
D	D	B	B	C	D	A	E		

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. Anadolu Selçuklularında;

- I. toprağı işleyen çiftçilerin, bu toprakları ekip biçtikleri sürece kullanabilmesi,
- II. toprağı işleyen kişi üç yıl toprağı boş bırakırsa toprağın elinden alınması,
- III. köylünün toprağını terk edip şehir ve kasabalara göç etmesinin yasaklanması

gelişmelerinden hangileri devletin tarım üretiminin sürekliliği için kurallar koyduğunun göstergesidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. Aşağıda verilen Türk-İslam devletlerinden hangisi veraset anlayışı bakımından diğerlerinden farklı bir özellik göstermektedir?

- A) Gazneliler
B) Memlukler
C) Karahanlılar
D) Osmanlılar
E) Selçuklular

3. Türk-İslam devletlerinde saray ve devlet kademelerinde görev alan kişiler ve görevleri, aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmemiştir?

- A) Camedar - Elbise işlerinden sorumlu
B) Muhtesip - Çarşı-pazarı denetleyen
C) Taştıdar - Hükümdarların temizlik işlerine bakan
D) Amid - Protokol görevlisi-çavuş
E) Emr-i Şimşir - Divan güvenliğini sağlayan

4. Anadolu Selçuklularında Divan-ı Saltanata bağlı olarak çalışan divanlardan biri olan Divan-ı İnşanın görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Önemli davalara bakmak
B) Hukuk ve askerlik dışında devlete dair tüm işleri teftiş etmek
C) Ülke topraklarının kayıtlarını tutarak has ve iktalara ait kararları düzenlemek
D) Devletin iç ve dış yazışmalarını yapmak
E) Ordunun ihtiyacını karşılamak

5. Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra artan el yazması kitap üretimine paralel olarak aşağıdaki sanat dallarının hangisinde artış olduğu söylenemez?

- A) Telkari B) Hat C) Minyatür
D) Ciltçilik E) Tezhip

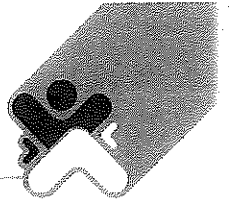
6. İlk Türklerde görülen "inal-ataman" adlı birimin Selçuklu devletindeki karşılığı "atabeylik" olmuştur.

Selçuklular bu uygulama ile;

- I. Kılıç hakkı anlayışının sonlandırılması
- II. Ülke yönetiminin kolaylaştırılması
- III. şehzadelerin askerlik ve yönetim alanında deneyim kazanması

düşüncelerinden hangilerini amaçlamıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. Türk-İslam devletlerinde misafirhane olarak kullanılan, maddi durumu kötü kişilerin barındırıldığı mimari yapı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kümbet B) Tabhane
C) İmarethane D) Bedesten
E) Ribat

8. Kars, Ardahan ve Erzurum dolaylarında egemenlik kurup eserler bırakan Türk-İslam beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mengücekliler
B) Saltuklular
C) Artuklular
D) Sökmenoğulları
E) Danişmentliler

9. Matematik, astronomi alanlarında çalışmalar yapan ve İslam dünyasındaki asıl şöhretini "Kitab'ül Cebir" eseri ile yakalayan fikir insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farabi
B) Harezmi
C) Biruni
D) Gazali
E) İbn-i Sina

10. Aşağıda verilen divan ve özellikleri eşleştirmelerinden hangisi yanlış verilmiştir?

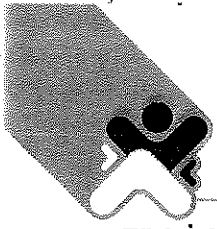
Divan	Görevi
A) Divan-ı İnşa	Yazışmalardan sorumludur.
B) Divan-ı Arz	Askerî konulardan sorumludur.
C) Divan-ı Pervane	Yüksek mahkemedir.
D) Divan-ı İshraf	Mali teftişten sorumludur.
E) Divan-ı İstifa	Mali işlerden sorumludur.

11. Selçuklularda iş yeri açmak isteyen kişilerin Ahi teşkilatından alması gereken belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fetva B) İcazetname
C) Berat D) Gedik
E) Narh

12. Türk - İslam devletlerinde giderleri vakıflar tarafından karşılanan kurumlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Kervansaray
B) Darüşşifa
C) Medrese
D) İmarethane
E) Tersane

13. Türk-İslam devletlerinde görülen;

- I. kut inancının kan yolu ile babadan oğula geçmesi,
 - II. ülkenin hanedanın ortak malı kabul edilmesi,
 - III. geleneksel veraset anlayışının devam etmesi
- uygulamalarından hangilerinin taht kavgalarına neden olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

14. Aşağıda verilen hâkimiyet sembollerinden hangisinin İslamiyet'in kabulü ile ortaya çıktığı söylenemez?

- A) Menşur B) Hilat C) Sikke
D) Çetr E) Örgin

15. - Timur Devleti Dönemi'nde yaşamış olup rasathane yaptırmıştır.
- Yıldızların Fihrist Cetvelleri adlı eserini yazmıştır.

Özellikleri verilen bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uluğ Bey
B) Caca Bey
C) Ali Kuşçu
D) Kadızade-i Rumi
E) Harezmi

16. Türk-İslam devletlerinde din ayrımı yapılmaksızın herkesin kullanımına toprak verilmesi;

- I. özel mülkiyet,
- II. vergi geliri,
- III. üretim

unsurlarından hangilerini arttırmaya yöneliktir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

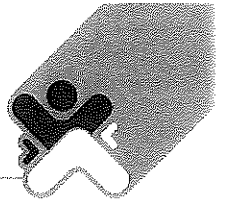
17. XIII ve XIV. yüzyıllarda Anadolu'da kurulmuş olan beylikler ve merkezleri arasında yapılan aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Menteşeoğulları - Muğla
B) Candaroğulları - Kastamonu
C) Germiyoğulları - Isparta
D) Karesioğulları - Çanakkale
E) Eşrefoğulları - Beyşehir

Cevap Anahtarı									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
E	B	D	D	A	E	B	B	B	C
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.			
D	E	E	E	A	D	C			

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. 874 - 950 yılları arasında yaşayan İslam âlimi Farabi ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) İlk İslam ansiklopedisi olan *İhsa'ül Ulum* adlı eseri yazmıştır.
- B) Pozitif bilimleri sınıflandırmıştır.
- C) Muallim-i Sani unvanı ile bilinmektedir.
- D) Nizamiye Medreselerinde bir dönem görev yapmıştır.
- E) Musiki alanında da çalışmalar yapmıştır.

2. Ahmet Öğretmen Youtube dersinde tahtaya Büyük Selçuklu Devleti'nin sınırlarını çizmiştir.

Buna göre aşağıdaki bölgelerden hangisinin bu haritada yer alması beklenemez?

- A) Cend B) Rey C) Füstât
- D) Nişabur E) Horasan

3. İslamiyet'in göçebe Türk toplumlarında yayılmasında etkili olan, "Pir-i Türkistan" unvanı ile bilinen ve Türk-İslam dünyasının ilk mutasavvıfı olarak kabul edilen din âlimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pir Sultan Abdal B) Ahmet Yesevi
- C) Yunus Emre D) Mevlana
- E) El Razi

4. Yusuf Has Hacip *Kutadgu Bilig* adlı eserinde hükümdarı aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ifade etmiştir?

- A) Ay Toldi
- B) Oğurmuş
- C) Hacibül Hüccap
- D) Ögdilmiş
- E) Kün Toğdı

5. Kaşgarlı Mahmut'un "Divanü Lügat'it-Türk" eseri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru nitelikte değildir?

- A) Türk illerine yapılan geziler sonucunda oluşması
- B) 7500'den fazla Türkçe kelimenin tanımlanması
- C) Tasavvuf alanında yazılması
- D) Türk dünya haritasını barındırması
- E) Deyim ve atasözlerine yer verilmesi

6. Nizamülmülk'ün *Siyasetname* eserinde hükümdarın görevleri, "Hükümdar kanallar açıp köprüler yaparak, köyler ve yeni şehirler kurarak halka iyilikler yapmalı, vergi memurlarını inceleyerek gelir - giderleri bilmelidir." şeklinde tanımlanmıştır.

Bu metne göre Selçuklu sultanlarından beklenen özellikler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

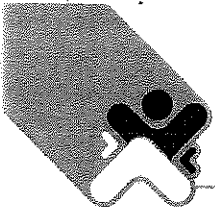
- A) Tarıma önem vermesi
- B) Ekonominin doğru yönetilmesi
- C) Ticareti geliştirici çalışmalar yapması
- D) İmar faaliyetlerine önem verilmesi
- E) Mutlak monarşiyi hâkim kılması

7. Aşağıdaki yapılardan hangisi Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi'ne ait değildir?

- A) Kayseri Hunat Hatun Külliyesi
- B) Çinili Köşk
- C) Sivas Gök Medrese
- D) Üç Kümbetler
- E) Malabadi Köprüsü

8. Aşağıda verilen kavramlardan hangisi Türk-İslam devletlerindeki hukuk sistemi ile ilişkilendirilmez?

- A) Emir-i Dad B) Kadı'l Kudat
- C) Divan-ı Mezalim D) Emir-i Ahur
- E) Kadı-ı Leşker

9. Selçuklularda başta devlet aleyhine işlenen suçlar olmak üzere şeri davaların dışında kalan örfi davalara hükümdar adına bakan görevli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kadı-ı Leşker
- B) Kadı'l Kudat
- C) Emir-i Dad
- D) Serhenk
- E) Kısadar

10. Aşağıda verilen görevli - özellik eşleştirmelerinden hangisi yanlış verilmiştir?

- A) Kısadar - Dilekçe işleri
- B) Taştdar - Saray güvenliği
- C) Emir-i Alem - Sancak, bayrak işleri
- D) Emir-i Candar - Sarayın güvenliği
- E) Ulak - Posta işleri

- 11. I. Burç
- II. Külliye
- III. Tersane

Yukarıda verilen yapılardan hangisi askerî mimari kapsamına girmez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

12. Kudüs'ün hem Müslümanlar hem Museviler hem de Hristiyanlarca kutsal sayılmasında başlıca etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Jeopolitik konumu
- B) Ticaret yollarının üzerinde bulunması
- C) Farklı dinlere ait önemli mabetlerin bulunması
- D) İslamiyet'in en çok yayıldığı bölge olması
- E) Zengin maden yataklarını kapsaması

13. Orta Çağ Avrupa'sında kralların papanın elinden taç giymesinin, İslam dünyasında ise hükümdarların dinî lider olan halifeden menşur almasının ortak amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Siyasi güçlerini pekiştirmek
- B) Mezhepsel farklılıklara son vermek
- C) Doğu ve Batı kültürlerini kaynaştırmak
- D) Laik devlet yapısını egemen kılmak
- E) Dinsel hoşgörü ortamını sağlamak

14. I. Muhakematül Lugateyn

II. Divan-ı Lugat-ı Türk

III. Atabetül Hakayık

Yukarıda verilen eserlerden hangileri Türkçe'nin zenginliklerini ortaya koyma amaçlı yazılmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

15. Büyük Selçukluların Nizamiye Medreselerini Nişabur, Bağdat'tan sonra Şii nüfusun fazla olduğu Taberistan ve Huzistan gibi İran topraklarında açması;

- I. dinî,
- II. eğitim,
- III. ekonomik

nedenlerinden hangilerine dayandırılabilir?

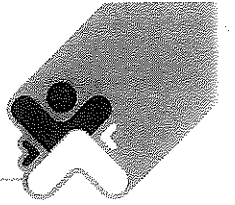
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Cevap Anahtarı

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
D	C	B	E	C	E	B	D	C	B
11.	12.	13.	14.	15.					
B	C	A	D	C					

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. Türkiye Selçukluları Dönemi'nde yapılan, günümüzde Kayseri ilimizin sınırlarında bulunan Anadolu'nun ilk darüşşifası olarak kabul edilen yapı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Torumtay
- B) Gevher Nesibe
- C) Turhan Melek
- D) Alaaddin Keykubat
- E) I. Keykavus

2. Saltuklular Dönemi'ne ait eserler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Üç Kümbetler
- B) Mama Hatun Türbesi
- C) Erzurum Ulu Cami
- D) Erzurum Çifte Minareli Medrese
- E) Tepsi Minare

3. Anadolu Selçuklularında hükümdarların bulunmadığı zamanlarda yönetime vekâlet eden divan türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pervane
- B) İnşa
- C) Niyâbet-i Saltanat
- D) Arz
- E) Berid

4. Anadolu Selçuklularında dergâh ve bargâh olarak da adlandırılan mimari yapı aşağıdakilerden hangisidir?

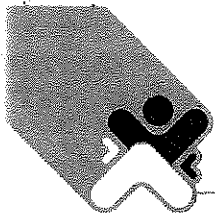
- A) Saray
- B) Külliye
- C) Bedesten
- D) Arasta
- E) Ribat

5. Anadolu Selçukluları ile rekabet hâlinde olmasına rağmen Haçlı saldırılarına karşı Anadolu'yu savunma noktasında Selçuklular ile iş birliği yapan Anadolu beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karamanoğulları
- B) Tanrıvermişoğulları
- C) Karesioğulları
- D) Danişmentliler
- E) Zengiler

6. Türk-İslam devletlerinde askerî konuları görüşen ve ordu ile ilgili kararları düzenleyen divan türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pervane
- B) Berid
- C) Tuğra
- D) Mezalim
- E) Arz

7. Anadolu Selçuklu Devleti'ne;

- I. İznik,
- II. Konya,
- III. Edirne

şehirlerinden hangileri başkentlik yapmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. İlk Türk-İslam devletlerinde;

- I. heykel,
- II. tezhip,
- III. hat

alanlarının hangilerinde gelişim görülmemiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

9. Aşağıda verilen durumların hangisinin sonucunda Selçuklu merkezî otoritesinde sarsılmalar görülmüştür?

- A) Meliklere para bastırma yetkisinin verilmemesi
- B) Devşirme kökenlilerin orduya alınması
- C) İktâ sisteminin uygulanması
- D) Komutanlara kılıç hakkının verilmesi
- E) Törenin üstün tutulması

10. Aşağıdakilerden hangisi 1250 - 1517 yılları arasında Mısır'da hüküm süren Memluk Devleti ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Türkiye adını kullanmışlardır.
- B) Veraset sistemi bakımından diğer Türk devletlerinden farklılık göstermişlerdir.
- C) Hilafet ve saltanat makamını ayrı ayrı yürütmüşlerdir.
- D) Kut inancını benimsememişlerdir.
- E) İktâ sistemini ilk uygulayan Türk devleti olmuştur.

11. Türk-İslam devletlerinde anıt mezar mimarisinde;

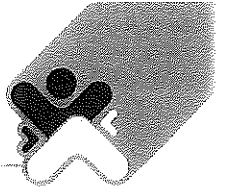
- I. tümülüs,
- II. kümbet,
- III. türbe

yapılarından hangilerine yer verilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. Türk-İslam devletlerinde sultanlar tarafından inşa ettirilen camiler aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ifade edilir?

- A) Selatin
- B) Şadırvan
- C) Kasr
- D) Babüssaade
- E) Birun

13. Geometrik biçimlerde kesilmiş küçük ahşap parçalarını birbirine geçirerek yüzeye dönüşmesini sağlayan ahşap sanat dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kündekâri B) Malakari
C) Telkâri D) Vitray
E) Tezhip

14. I. Hassa

II. Gulaman-ı Saray

III. İkta

Yukarıda verilen askerî birliklerden hangileri Anadolu Selçuklularının ordu sistemi içerisinde yer alır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

15. Türk-İslam devletlerinde şehirlerde emniyetin sağlanması, suçluların takibi ve yakalanması gibi görevleri bulunan kolluk güçlerinin oluşturduğu birim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Menzil B) Şurta C) İltizam
D) Gulam E) Hassa

16. İlk olarak Bağdat'ta kurulan Nizamiye Medreseleri;

- I. yönetici ihtiyaçlarını karşılamak,
II. din adamı yetiştirmek,
III. zararlı dinî akımlar ile mücadele etmek

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmek adına faaliyetlerde bulunmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

17. *Kutadgu Bilig* adlı eserde "Hükümdarın Gören Gözü" olarak tanımlanan görevli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hacıp B) Melikü'l Ümera
C) Muhtesip D) Amil
E) Emir-i Şimşir

Cevap Anahtarı									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
B	D	C	A	D	E	C	A	D	E
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.			
D	A	A	E	B	E	A			

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. Süryani tarihçi Mihael "Bu devirde Rumlar bizim milletimize ve Ermenilere zulüm yapıyordu. Çıkarılan bir emirname ile batıl mezhepleri kabul etmeye zorluyor ve bizi ezmeye uğraşıyorlardı. İstanbul patriği bizlere ait kitapları yaktırdı." sözleri ile XIV. yüzyılda içinde bulundukları durumu özetlemiştir.

Bu bilgiler dikkate alındığında Osmanlı Devleti'nin aşağıda verilen uygulamalarından hangisinin Balkanlarda egemenlik kurmasında daha belirleyici olacağı ileri sürülebilir?

- A) Pençik sistemi
B) İstimalet politikası
C) Dirlik sistemi
D) Müsadere usulü
E) Malikane sistemi

2. Osmanlı Devleti'ne ait ilk bilgilerin verildiği Tevarih-i Ali Osmani adlı eserde geçen "Eğer soru verecek olursanız Rumeli'nin aslı Anadolu'dandır." ifadesi ile aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenilmiştir?

- A) Devşirme sistemi
B) Pençik usulü
C) İskan Politikası
D) Müsadere usulü
E) Millet sistemi

3. 1341 yılında Bizans İmparatoru III.Andronikos'un ölümü üzerine oğlu Yuannis tahta geçmiştir.

Saray bakanı Kantakuzen'in bu durumu kabul lenmeyerek, iktidarı ele geçirmek istemesinin;

- I. Orhan Bey'den yardım istemesi,
II. Çimpe Kalesi'nin Osmanlılar'a verilmesi,
III. Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye geçmesi,

gelişmelerinden hangilerine zemin hazırladığı ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. Yıldırım Bayezid Niğbolu Savaşı'nı kazandıktan sonra iki güç odağından Karamanoğulları'nı 1397'de, Sivas'taki Kadı Burhaneddin Devleti'ni ise 1398'de etkisiz hâle getirmiş bunun yanı sıra Orta ve Doğu Karadeniz beylikleriyle Elbistan ve Malatya gibi bazı şehirleri de ele geçirmiştir.

Bu bilgilerden hareketle Yıldırım Bayezit Dönemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Anadolu Türk birliği sağlamaya çalışılmıştır.
B) Dulkadiroğulları üzerinde üstünlük kurulmak istenilmiştir.
C) Memlük Devleti ile yaşanabilecek sorunlara zemin hazırlanmıştır.
D) Haçlı birliklerine karşı mücadele edilmiştir.
E) Balkanlar kesin Türk yurdu hâline getirilmiştir.

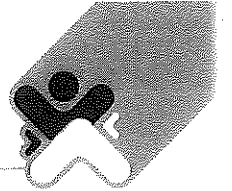
5. Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyümesinde aşağıda verilen durumların hangisinin etkisinden söz edilmez?

- A) Hoşgörü politikasının uygulanması
B) Yerel yöneticilerin görevlendirilmesi
C) Divan üye sayısının artırılması
D) İskân politikasına önem verilmesi
E) Balkanlarda siyasi birliğin olmayışı

6. İstanbul Yıldırım Bayezid döneminde birkaç kez kuşatılmıştır.

Bizans'ın sürekli Avrupa devletlerini kışkırtması ve Karamanoğulları ile ittifak yapması sonucu gerçekleşen 1395 yılındaki kuşatma aşağıdaki gelişmelerden hangisi sonucunda kaldırılmıştır?

- A) Düzmece Mustafa İsyanının başlaması
B) Edirne-Segedin Barışının imzalanması
C) Haçlı birliklerinin Niğbolu kalesini kuşatması
D) Buçuktepe isyanının başlaması
E) Ankara Savaşı'nın başlaması

7. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın;

".....'da bir cami avlusu,
Küçük şadırvanda şakırdayan su;
Orhan zamanından kalma bir duvar...
Onunla bir yaşta ihtiyar çınar.."

mısralarındaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi daha uygun olacaktır?

- A) Edirne B) İstanbul C) Bursa
D) Kütahya E) Isparta

8. I. Müslüman olma

II. Çok ulusluluk

III. Tek bir hanedan tarafından yönetilme

Yukarıda verilenlerden hangileri Osmanlı Devleti'nin "sonradan" kazandığı özellikler arasında yer almaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

9. Aşağıdakilerden hangisinin Osmanlı Devleti'nin sınırlarının genişlemesine bağlı olarak ortaya çıktığı savunulamaz?

- A) Yönetici ihtiyacının artması
B) Çok ulusluluk özelliğinin kazanılması
C) Merkeziyetçiliğe önem verilmesi
D) Üç kıtada egemenlik kurulması
E) Gelir - gider dengesinin değişmesi

10. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi ile ilgili olarak aşağıda verilen padişah-gelişme eşleştirmelerinden hangisi yanlış olarak verilmiştir?

	Padişah	Gelişme
A)	Osman Bey	Sazlıdere Savaşı
B)	Orhan Bey	Palekanon Savaşı
C)	I. Murat	Sırpsındığı Savaşı
D)	I. Bayezit	Niğbolu Savaşı
E)	II. Murat	Varna Savaşı

11. "Rumeli Türklüğü" kavramı ilk kez aşağıdaki bölgelerden hangisinin fethiyle ortaya çıkmıştır?

- A) Maltepe Savaşı'nın kazanılması
B) Çimpe Kalesi'nin alınması
C) Edirne'nin fethedilmesi
D) İstanbul'un ilk kez kuşatılması
E) Karesioğullarının hâkimiyet altına alınması

12. Tarihçi Aşıkpaşazade, Karacahisar şehrine Türkiye Selçuklu tarafından bir kadı atanması üzerine çıkan tartışmada, Osman Bey'in ağzından şu sözleri aktarmıştır: "Ben kılıcımın ucuyla fethettim bu kenti, buraya kavuşmaya Selçuklu sultanından ne diye izin isteyecekmışim? Ona sultan olma onurunu veren Tanrı, bana da cihat yoluyla han olma onurunu verdi."

Osman Bey'in bu sözlerinden hareketle;

- I. Bağımsız hareket etmeye çalıştığı,
II. yürütme gücünü paylaşmak istemediği,
III. Egemenliğin kaynağını ilahi unsurlara bağladığı,
çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

13. - Hacı İlbey, Gazi Evrenos ve Ece Halil gibi komutanların Osmanlı hizmetine girmesi

- Rumeli'ye geçiş için üs oluşturulması

gibi kazanımlar aşağıdaki beyliklerden hangisinin Osmanlı hâkimiyetine girmesi ile elde edilmiştir?

- A) Karesioğulları
B) Karamanoğulları
C) Candaroğulları
D) Menteşeoğulları
E) Ramazanoğulları

14. Osmanlı beyliğinin kuruluşu ile ilgili Paul Wittek, Mehmet Fuat Köprülü ve Halil İnalcık gibi önemli tarihçiler farklı teoriler ortaya atmışlardır. Genel kabul gören anlayışa göre Osmanlı Devleti'nin kurulduğu bölge Bitinya olarak kabul edilmiştir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisinin Bitinya bölgesinde yer aldığı söylenemez?

- A) Ahlat B) Yalova C) Bilecik
D) Bursa E) Söğüt

15. Orhan Bey Dönemi'nde;

- I. yaya ve müselleme adı verilen düzenli birliklerin kurulması,
II. vezirlik atamasının yapılması,
III. Divan örgütünün oluşturulması

çalışmalarından hangileri idari alanda yapılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

16. I. Rumeli Beylerbeyliği'nin kurulması

- II. Sadrazamlık makamının oluşturulması
III. İlk vezir atamasının yapılması

Yukarıdakilerden hangileri I. Murat Dönemi'ne ait gelişmelerdendir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

17. Osmanlı Devleti'nde göçebe toplulukların yerleşik yaşama geçilerek üretime katkıda bulunmaları amacına;

- I. İskân,
II. tımar,
III. kul

uygulamalarından hangilerinin katkı verdiği söylenebilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

18. Osmanlı Devleti'nin Rumeli fetihleri ve iskân politikasında aktif rol alan Sarı Saltuk ve Kızıl Deli gibi dervişler aşağıda verilen hangi zümreye bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmüşlerdir?

- A) Kapıkulu
B) Abdalan-ı Rum
C) Pençik Ocağı
D) Bacıyan-ı Rum
E) Mekkari teşkilatı

19. Hem Osmanlı hem Anadolu Selçuklu Devleti'ne merkezlik yapma özelliği gösteren şehir aşağıdakilerden hangisidir?

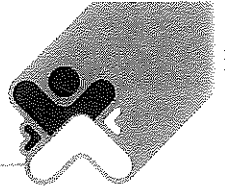
- A) Konya B) İznik
C) Bursa D) Edirne
E) Kayseri

Cevap Anahtarı

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
B	C	E	E	C	C	C	D	C	A
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
B	E	A	A	E	C	C	B	B	

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

1. Osmanlı Devleti'nin Manisa, Isparta, Konya, Balıkesir ve Çanakkale gibi yerlerden iskan edilen ve "Evlad-ı Fatihan" adı verilen Türk kitleyi aşağıdaki bölgelerden hangisine yerleştirmesi beklenmez?

- A) Bulgaristan
- B) Makedonya
- C) Yunanistan
- D) Keke
- E) Romanya

2. Germiyanogulları beyliğinin çeyiz karşılığı olarak Kütahya çevresini, Hamitoğullarının ise para karşılığında Isparta bölgesini Osmanlılara bırakmaları aşağıda verilen hangi beyliğe karşı alınan bir önlem niteliğindedir?

- A) Candaroğulları
- B) Karamanoğulları
- C) Aydınoğulları
- D) Saruhanogulları
- E) Menteşeoğulları

3. 1402 Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlılar Oğuz seceresinde önemli bir yere sahip olan Kayı boyuna mensup olduklarını her vesilede tekrar etmiş hatta silah ve paraların üzerine II. Murat Döneminde Kayı damgası vurmaya başlamışlardır.

Osmanlılar bu tutumu ile;

- I. Timur'un Türklük propagandası ile beylikleri etkilemesini önleme
- II. Millet sistemini egemen kılma
- III. Türkmen beyliklerine kültürel açıdan pozitif görünme

düşüncelerinden hangilerini gerçekleştirmeye çalışmışlardır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

4. Yıldırım Bayezid aşağıda verilen hangi Anadolu beyliği ile mücadeleleri sonucunda Besni, Malatya ve Elbistan bölgelerini ele geçirmiştir?

- A) Ramazanoğulları
- B) Dulkadiroğulları
- C) Menteşeliler
- D) Hamitoğulları
- E) Kadı Burhanettin

5. Lala Şahin Paşa komutasındaki Osmanlı ordusunun Bizans ordusunu mağlup ederek Bizans'ın Batı ile bağlantısının kesilmesini sağlayan savaş aşağıdakilerden hangisidir?

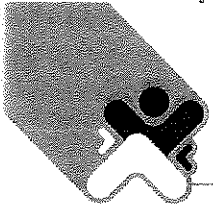
- A) Sazlıdere
- B) Sırpsındığı
- C) Maltepe
- D) Bafeon
- E) Varna

6. Anadolu beyliklerinin Osmanlı Devletinin yanında ilk kez yer alarak Haçlılara karşı ortak mücadele ettikleri savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I. Kosova
- B) Niğbolu
- C) Varna
- D) Sazlıdere
- E) Maltepe

7. İzlediği Cüneyt Arkın filmlerinde "Mihaloğlu, Malikoçoğlu ve Turhanbeyoğlu" gibi savaşçı isimlerini duyan Fırat adlı öğrenci bu isimleri internet arama motoruna yazdığında aşağıdaki sonuçlardan hangisi ile karşılaşması beklenir?

- A) Osmanlı'da Ahi Teşkilatı
- B) Bacıyan-ı Rum
- C) Akıncı Beyleri ve Osmanlı Fetihleri
- D) Abdalan-ı Rum
- E) Yeniçeri Ocağı

8. Osmanlı Devleti fethettiği bir bölgede aşağıdaki uygulamalardan hangisine yer vermez?

- A) Arazi ve kişilerin kayıt altına alınması
- B) Türk ve müslümanların yerleşimlerinin sağlanması
- C) Kadı ve subaşılardan tayin edilmesi
- D) Merkezde yer alan en büyük kilisenin camiye çevrilmesi
- E) Yerel uygulamaların tamamına son verilmesi

9. Osmanlılar ile Haçlılar arasındaki mücadeleleri anlatan bir tarih öğretmeni bu savaşlara aşağıdakilerden hangisini örnek olarak gösteremez?

- A) Sırp sındığı
- B) I. Kosova
- C) Maltepe
- D) Varna
- E) II. Kosova

10. Aşağıda verilen isyanlardan hangisinin yaşanmasında taht mücadeleleri etkili olmamıştır?

- A) Savcı Bey
- B) Şeyh Bedrettin
- C) Musa Çelebi
- D) Düzmece Mustafa
- E) İsa Çelebi

11. Osmanlıların beylikten devlete geçiş sürecinde aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulamaz?

- A) İslamiyet'i Balkanlarda yayma
- B) Anadolu'da siyasi birliği sağlama
- C) Rumeli'de Türk topraklarını genişletme
- D) Akdeniz'i Türk gölü hâline getirme
- E) Bizans'ın zararlı faaliyetlerine son verme

12. - XIII. yüzyılda Anadolu Selçuklu Dönemi'nde ortaya çıkan Baba İshak Ayaklanması

- XV. yüzyılda Osmanlı'da görülen Şeyh Bedrettin İsyanı

Yukarıda verilen iki olayın ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

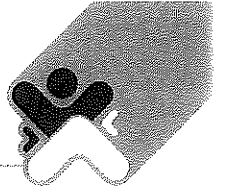
- A) Tahtı ele geçirme amacı gütmeleri
- B) Azınlık isyanları statüsünde olmaları
- C) Dinî ve toplumsal karakter taşımaları
- D) Avrupa'daki reform hareketlerinden etkilenmeleri
- E) Batıda toprak kayıplarının yaşanmasına neden olmaları

13. 1444 yılında imzalanan Edirne-Segedin Antlaşması ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Balkanlarda Osmanlı egemenliği sarsılmıştır.
- B) Sırp Krallığı yeniden kurulmuştur.
- C) Eflak, Osmanlı hâkimiyetinden çıkmıştır.
- D) Osmanlılarda taht değişikliğine zemin hazırlanmıştır.
- E) Avusturya arşüdükü Osmanlı padişahına denk sayılmıştır.

14. Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecinde ve merkezleşmeyi güçlendirmek için adına yaptığı uygulamalara aşağıdakilerden hangisi örnek gösterilemez?

- A) Tahrir defterlerinin tutulması
- B) Avarız vergisinden gayr-ı müslimlerin muaf tutulması
- C) Dirlik sisteminin düzenli hale getirilmesi
- D) Rumeli Beylerbeyliğinin kurulması
- E) Kapıkulu ordusunun oluşturulması

15. Yıldırım Beyazıt'ın 1391 yılında İstanbul'u kuşatmaya karar vermesinde;

- I. Bizans İmparatorluğunun Balkan ülkelerini kışkırtması,
- II. Haçlı Seferlerine ön-ayak olması,
- III. Karamanoğulları'yla Osmanlı Devleti'ne karşı ittifak kurması

sebeplerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

16. Osmanlı Devleti'nin fethettiği bölgelere göçebeler başta olmak üzere Türkmenleri yerleştirmesine iskân politikası denilmiştir.

Bu politikanın özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Balkanlarda hâkimiyet kalıcı hâle getirilmek istenmiştir.
- B) Hristiyan çocukların Müslüman çiftçilerin yanına gönderilmesi esas alınmıştır.
- C) Göç eden kişilerden belirli bir süre vergi istenmemiştir.
- D) Göçmenlerin geçerli neden olmadan bulundukları bölgeyi terk etmeleri yasaklanmıştır.
- E) Yerleşik yaşam oranının artırılması amaçlanmıştır.

17. Düzmece Mustafa isyanı;

- I. I. Mehmet
- II. II. Murat
- III. I. Bayezid

Dönemlerinin hangilerinde görülmüştür?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

18. Karamanlı Molla Kara Rüstem'in Osmanlı Kadaskeri Çandarlı Kara Halil'le buluşup "Akıncı gazilerin aldıkları esirlerin beşte biri Tanrı buyruğunda padişahındır niçin almıyorsunuz" demesi üzerine Osmanlı Devleti'nde asker ihtiyacının karşılanması amacıyla aşağıdakilerden hangisi uygulamaya konulmuştur?

- A) Şenlendirme siyaseti
B) Tımar sistemi
C) Pençik usulü
D) Vakıf sistemi
E) İltizam usulü

19. Fransız tarihçi F. Braudel "Osmanlılar, Rumeli'de büyük bir toplumsal dönüşüme imza atmışlar ve oradaki kitlelere adeta kurtarıcı gibi görünmüşlerdir.

Bu bilgilerden hareketle

- I. Osmanlıların Balkanlarda nüfuzunun güçlendiği
 - II. Osmanlı öncesi genel durumdan Balkan halkının memnun olmadığı
 - III. Cihad ve gaza düşüncesi ile hareket edildiği
- yargılarından hangileri ile sürülebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

Cevap Anahtarı

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
D	B	D	B	A	A	C	E	C	B
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
D	C	E	B	E	B	B	C	E	

Video çözümlere ulaşmak için QR kodu taratın.

OK-YAY

7. BU ÜNİTE İLE İLGİLİ

ÇIKMIŞ SORULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Bu ünite ile ilgili ÖSYM sorularına baktığımızda Orta-öğretim, Ön Lisans ve Lisans sınavları farketmeksizin genelde 1 tane, nadiren bazı yıllar 2 tane soru gelmiştir.
- Sorular ağırlıklı olarak kültür ve uygarlık kısmında bahsedilen kavramlardan, nadiren siyasi tarih kısmından da çıkmıştır.
- Sorular bilgi, bilgi ve yorum, kavram - açıklama eşleştirmeleri şeklindedir.
- Ortaöğretim KPSS'de çıkan kavramlar: Asya Hunları, Hatun, Attila, Uygurlar (Maniheizm), Avrupa'ya göç eden Türk toplulukları, Tigin
- Ön Lisans KPSS'de çıkan kavramlar: Olhan hakimiyeti, Veraset sistemi (Kut ve ülke hanedanının ortak malı anlayışları), İnanç sistemleri (Gök Tanrı, Maniheizm), Orhun Abideleri, Avarlar, Türk devletlerinin kısa sürede yıkılma nedenleri, Oguz, Urug
- Lisans KPSS'de çıkan kavramlar: İnanç sistemleri (Kurgan, Maniheizm, Gök Tanrı), Veraset sistemi (Kut ve ülke hanedanının ortak malı anlayışları), Destanlar (Erge- nekon, Şehname), Göktürkler, Uygurlar, Orhun Abideleri, Devlet yönetimi (Ayukı)
- ÖSYM'nin son 15 yılda Ortaöğretim, Ön Lisans ve Li- sans sınavlarında sorduğu sorular tek tek incelenerek bu istatistikler çıkarılmıştır.

- I. Türk kültürünün farklı bölgelerde yayılma alanı bulması
- II. Farklı coğrafyalarda değişik isimlerle Türk devletlerinin kurulması
- III. Türk boyları arasında inanç farklılıklarının oluşması

Türklerin ana yurtları Orta Asya'dan göç etmelerinin siyasi sonuçları arasında yukarıdakilerden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. İslamiyet öncesi Türklerde hükümdar oğullarının taht mücadelesine girişmesi, halkın hükümdara olan bağlılığının artması, farklı soylardan birilerinin hükümdar olamaması durumlarının yaşanmasına neden olan temel anlayış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kut B) Toygun C) Kurultay
D) Orun E) Ülüş

3. Aşağıdakilerden hangisinin Türklerde yaygın olarak görülen Gök Tanrı inancı ile ilişkili olduğu söylenemez?

- A) Yuğ denilen cenaze törenlerinin düzenlenmesi
B) Ölen bir savaşçının atıyla birlikte gömülmesi
C) Stupa denilen tapınaklarda ibadetlerin yapılması
D) İyilerin uçmağa, kötülerin tamuya gideceğinin düşünülmesi
E) Kağanın yetkilerini Tanrı'dan aldığına inanılması

4.

"Binlerce Türk Çinlilere esir düştü. Kürşat 39 arkadaşıyla birlikte ihtilal yapmaya karar verdi. Aldıkları karara göre Çin imparatoru rehin alınacak, imparatorun hayatına karşılık Çin Sarayı'nda bulunan yeğeni Urku Tegin kurtarılacaktı. Sonraki süreçte ise Ötüken'e gidilerek burada yeni bir Türk devleti kurulacaktı."

Aşağıdaki Türk devletlerinden hangisinin yıkılması sonucunda bu durumların yaşandığı söylenebilir?

- A) Asya Hun B) I. Kök Türk
C) Kutluk D) Avrupa Hun
E) Uygur

5. İslamiyet öncesi Türklerin konar-göçer bir yaşam şeklini benimsemesinin;

- I. kültür,
II. askeri,
III. mimari

alanlarından hangilerini olumlu etkilediği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

6. II. Kök Türk Devleti Dönemi'ndeki Orhun Abidelerinin, devletin uzun ömürlü olması için aşağıdaki hayvanlardan hangisinin kaidesi üzerine dikildiği söylenebilir?

- A) Kartal B) Şahin C) Geyik
D) Aslan E) Kaplumbağa

7.

"Tanrı öyle buyurduğu için, devletliyi devletsiz bırakmış, hakanlığı hakansız bırakmış, düşmanları bağımlı kılmış, dizlilere diz çöktürmüştü, başlılara baş eğdirmiş. Babam hakan, böylece devleti yasaları koyup vefat etmiş. Babam hakan vefat ettiğinde ben sekiz yaşında kaldım. Türk Oguz beyleri, halkı ışıttı. Üstte gök çökmedikçe, altta yer delinmedikçe, Türk halkı senin devletini, yasalarını kim yıkıp bozabilir idi?"

Bilge Kağan Yazıtı'nda yer alan bu bilgilere dayanarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Halkın birlik ve beraberlik içinde olmasının önemi vurgulanmıştır.
- B) Kut anlayışına atıfta bulunulmuştur.
- C) Askeri güç ve başarılarından bahsedilmiştir.
- D) Hukuk kurallarını yalnızca kağanların oluşturduğu belirtilmiştir.
- E) Gelecek kuşaklara kültürel bir hafıza bırakmaya yönelik çalışma yapılmıştır.

8.

Kök Tengri'nin kudretiyle tahta oturan hükümdar, başbakan ve bakanları çadırına çağırdı. Hazine gelirlerinin denetimi ve israfın önlenmesine dair görüşmeler yapıldı.

Bu bilgiden yola çıkılarak İslamiyet öncesi Türklerde kullanılan aşağıdaki kavramlardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Aygucu
- B) Buyruk
- C) Ağırık
- D) Otağ
- E) Ataman

9. Eski Türk topluluklarında ordu-millet anlayışının olduğuna;

- I. kadın-erkek herkesin asker kabul edilmesi,
 - II. askerliğin ayrıcalıklı bir meslek olmaması,
 - III. ücretli askerliğin hoş karşılanmaması
- durumlarından hangileri örnek olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10. Orta Asya Türklerinin ihraç ürünleri kürk, at, et, deri, silah; ithal ürünleri ise ipek, çay ve tahıl ürünleridir.

Buna göre Orta Asya Türkleri için;

- I. savaşçılık becerilerini ticari kazanca yansıttıkları,
- II. göçebe yaşam tarzı ile uyumlu ticari faaliyetlere ağırlık verdikleri,
- III. bazı ürünlerde dışa bağımlı oldukları

gelişmelerinden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

11. Dersinde; içinde İltiş, İlteber, Külürkin, İdikut gibi kavramların yer aldığı tablo yapan bir tarih öğretmeni aşağıdakilerden hangisini bu tabloya başlık olarak kullanmalıdır?

- A) Eski Türklerde Hükümdar Ünvanları
- B) Eski Türklerde Hükümdarlık Sembolleri
- C) Eski Türklerde Kurultayın Özellikleri
- D) Eski Türklerde Kut Anlayışı
- E) Eski Türklerde Veraset Sistemi

12. İpek Yolu'na hakim olmak için Bizans ile ittifak yaparak Sasanilerin eski gücünü kaybetmesine neden olan Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asya Hun
- B) I. Kök Türk
- C) Kutluk
- D) Avrupa Hun
- E) Uygur

13. Kaleme aldığı tarihi romanına "Massagetler ve Tomris" başlığını atan bir yazarın, kitabının konusunu aşağıdakilerden hangisi üzerine inşa ettiği söylenebilir?

- A) Asya Hunları
- B) Kıpçaklar
- C) İskitler
- D) Avrupa Hunları
- E) Kırgızlar

1. Öncüllerde verilenlerin tamamı Türklerin ana yurtları Orta Asya'dan göç etmelerinin sonuçları arasında yer almaktadır. Ancak dikkat edelim soru kökünde "SİYASİ SONUÇ" ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla I. öncül kültürel, II. öncül SİYASİ, III. öncül ise dini sonuçtur.

ABCDE

2. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde devleti yönetme yetkisinin hükümdara Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı. "Kut" denilen bu yetki kan yoluyla hükümdar ailesine geçirdi. Soru kökünde verilenler de kut anlayışının doğurduğu sonuçlardır.

Diğer seçeneklere bakacak olursak;

- **Kurultay:** Devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı kuruldur.
- **Toygun:** Kurultaya katılmaya hak kazananlara denirdi.
- **Orun:** Kurultayda boy beylerinin oturacakları yere denirdi.
- **Ülüş:** Kurultayda boy beylerinin yiyeceklerden alacağı paya denirdi.

ABCDE

3. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler Gök Tanrı İnancı ile ilişkili gelişmelerdir. Ancak Stupa denilen tapınaklarda ibadetlerin yapılması Maniheizm inancında görülür. Bu inanç özellikle Uygurlar döneminde benimsenmiş ve bu doğrultuda Stupa denilen tapınaklar yapılmıştır.

ABCDE

4. Çin entrikaları ve Ta-Po Kağan'ın ölümünden sonra yaşanan taht kavgalarından dolayı "I. Kök Türkler" 50 yıl kadar sürecek Çin esareti altına girdiler. Ancak soruda sözü edilen, Türklerin ilk milli istiklal ayaklanması olan Kürşat ayaklanması başarısızlıkla sonuçlandı. Sonrasında "Kutluk Kağan" yeni bir ayaklanma başlatarak yanındakilerle birlikte Ötüken'e gelmeyi başardı. Böylece Ötüken'de yeni bir Türk devleti olan Kutluk (II. Kök Türk) devleti kuruldu.

Dolayısıyla "I. Kök Türklerin" yıkılması sonucunda soruda verilen gelişmeler yaşanmıştır.

ABCDE

5. Göçebe yaşam, kültürel alışverişi teşvik etmiş ve bu toplumların farklı kültürlerle etkileşime geçmesine olanak sağlamıştır.

Temel ekonomik faaliyet olarak hayvancılıkla uğraşan göçebeler, sürekli olarak tehlikelerle karşı karşıya kalmış ve kendilerini savunmak için savaşçı bir kültür geliştirmişlerdir.

Ancak göçebe veya konar-göçer yaşayan toplumlar da mimari alanda gelişim yaşadığı söylenemez.

ABCDE

6. Evini sırtında taşıyan ve çok uzun ömürlü bir hayvan olması itibarıyla Türk inancında kaplumbağa kutsal sayılmıştır.

Göktürk Kitabelerinde, Kültigin Anıtının kaplumbağa şeklinde bir taş zemin üzerine oturtulmasının manası da "ebed-müddet" idealinin yansıtılmaya çalışılmasıdır. Nasıl ki Ulu Ruh tarafından yaratılan dünya bir kaplumbağanın sırtına yerleştirilmiştir, bu abidenin de kaplumbağanın sırtında kurulan, dünya var oldukça yaşaması düşünülen bir devlet olması modeli çizilmiştir.

ABCDE

7. • Metinde yer alan "Türk halkı, senin devletini, yasalarını kim yıkıp bozabilir idi?" sorusu, halkın birlik ve beraberlik içindeyken yıkılamayacağı inancını pekiştirir.
- "Tanrı öyle buyurduğu için..." ifadesi ile kut anlayışına atıfta bulunulmuştur.
- "Düşmanları bağımlı kılmış, dizlilere diz çöktürmüş..." gibi ifadeler ile askerî güç ve başarılarından bahsedilmiştir.
- Bu gelişmeler bir yazıta aktarılarak gelecek kuşaklara kültürel bir hafıza bırakmaya yönelik çalışma yapılmıştır.

Ancak hukuk kurallarını yalnızca kağanların oluşturduğu ifadesi yanlıştır. Çünkü hukuk kurallarının oluşumunda kağan ve kurultayın kararları, örf, adet ve gelenekler etkili olmuştur.

ABCDE

İNDEKS AKADEMİ

8. İslamiyet öncesi Türklerde;

Aygucı başbakan, Buyruk bakan, Ağılığ hazine, Otağ çadır anlamına gelen kavramlardır.

Ancak Ataman tigin eğitmenidir. Soruda Ataman ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Not: ÖSYM bu şekilde paragraflar verip, bu paragrafın içinden kavramları bulmaya yönelik sorular sormaya başlamıştır. Dikkat edelim!!!

ABCDE

9. İslamiyet öncesi Türklerde eli silah tutan herkes asker sayılmış ve bu durum Türklerde Ordu-millet anlayışının gelişimini sağlamıştır.

Öncüllerde verilenlerin tamamı da bu anlayış doğrultusundadır.

ABCDE

10. • Türklerin silah ihraç etmeleri savaşçılık becerilerini ticari kazanca yansıttıklarını, -Kürk, at, et, deri ihraç etmeleri göçebe yaşam tarzı ile uyumlu ticari faaliyetlere ağırlık verdiklerini (temel ekonomik faaliyet hayvancılık olmasından dolayı),
- İpek, çay ve tahıl ürünleri ithal etmeleri bazı ürünlerde dışa bağımlı olduklarını göstermektedir.

ABCDE

11. Eski Türklerde İteriş, İteber, Külerkin, İdikut gibi kavramlar hükümdar ünvanlarıdır.

Hükümdarlık belirtileri ise otağ, örgin, tuğ, kotuz gibi kavramlardır.

Not: Hükümdar ünvanları ile hükümdarlık belirtileri birbiri ile karıştırılmamalıdır.

ABCDE

12. I. Kök Türklerde İstemi Yabgu İpek Yolu'na hakim olmak için önce İran'daki Sasaniler ile ittifak kurup Akhunları yıkmış, ardından Bizans ile ittifak kurup Sasanileri yıpratmıştır. İran'daki Sasanilerin yıpranması ise Hz. Ömer'in İran'ı fethetmesine ve İran'da İslamiyet'in yayılmasına ortam hazırlamıştır.

ABCDE

13. Bilinen ilk Türk topluluğu olan İskitlere özellikle Batılı kaynaklarda Massagetler veya Sakalar da denilmektedir. Tomris ise İskitlerin kadın hükümdarıdır.

ABCDE

1. 1893 yılında Orhun Kitabelerinde çokça geçen "Tengri, Türk ve Kül Tigin" kelimelerini çözen ve ardından abidelerin tamamını okuyan Danimarkalı bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

A) W. Thomsen B) Messerschmidt
C) Yadrintsev D) Radloff
E) Rasonyi

2.

?
Bağımsızlık
Vatan
Halk
Töre

Yukarıdaki "?" ile belirtilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

A) Sözlü Hukukun Değişmez İlkeleri
B) Eski Türklerde Devletin Temel Unsurları
C) Sosyal Yapının Küçükten Büyüğe Doğru Sıralaması
D) Kurultayın Özellikleri
E) Gök - Tanrı İnancının Değişmez Kuralları

3. İslamiyet öncesi Türklerde;

I. dini inançlar,
II. yaşam tarzı,
III. coğrafi konum

unsurlarından hangilerinin sanatı etkilediği söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Türkler evreni kubbe şeklinde düşünmüşler, çadırlarını da kubbe şeklinde yapmışlardır. Bu çadırlar yazın sıcağa kışın soğuğa karşı korunaklıdır. Ortasında ateşin yandığı kısım en kutsal yerdir ve çadırlar büyük bir ailenin rahatça yaşayabileceği alana sahiptir. Çok çabuk kurulup toparlanabilen çadırlar konar göçer yaşamda Türklere büyük kolaylık sağlamıştır.

Yukarıda özellikleri verilen çadır için İslamiyet öncesi Türklerin kullandığı kavram aşağıdakilerden hangisidir?

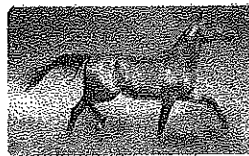
A) Ayukı B) Toygun C) Yurt
D) Umay E) Örgin

5. "Konargöçer" terimi ilk kez Moğolistan'daki Uygur Devleti'nin (745-840) ikinci hükümdarı Moyan Çor (747- 759) tarafından VIII. yüzyıl ortalarında yazdırılan ve diktirilen Uygurlara ait ---- kitabesinin batı yüzünde geçmektedir.

Yukarıdaki boşluğa aşağıdaki yazıt veya kitabelerden hangisi yazılmalıdır?

A) Karabalgasun B) Sine Uşı
C) Orhun D) Yenisey
E) Tariat

- 6.

Türkistan coğrafyasında yetiştirilen at türlerinden biridir. Hız, dayanıklılık, zeka ve ayırt edici metalik parlaklıkları ile ünlüdürler. Parlak derileri sayesinde "Altın Atlar" olarak bilinirler.

Görselde ve yukarıda özellikleri verilen at türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kara Orman B) Moğol C) Ahal Teke
D) Konik E) Rahvan

7. Orhun Yazıtları'nda Bilge Kağan; "Çıplak milleti elbiseli, yoksul milleti zengin kıldım. Az milleti çok kıldım." demiştir.

Buna göre Bilge Kağan için;

- I. Halkın refah ve huzuru için çalışmalar yapmıştır.
- II. Sosyal devlet anlayışını benimsemiştir.
- III. I. Kök Türklerin yıkılmasını önleyici tedbirler almıştır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Kavimler Göçü sürecinde Roma'nın bir topluluk tarafından yağmalanması, anıtların yok edilmesi, yağmacıların birkaç bin mahkûmla birlikte mümkün olan her şeyi alıp götürmesi Roma'da büyük bir kaosa yol açmıştır. Bu sebeple bu topluluğun adı yapılan yağmaları anlatan bir kavram olarak günümüze kadar kullanılagelmıştır.

Bu bilgilerden hareketle sözü edilen topluluğun aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Alanlar
- B) Vizigotlar
- C) Angıllar
- D) Vandallar
- E) Franklar

9. Ana yurtları dışında da etkin olan Türkler; bütün Asya ülkelerinde, Doğu ve Orta Avrupa'da, Balkanlarda eski çağlardan yeniçağlara kadar pek çok devletler ve imparatorluklar kurup hâkimiyetlerini sürdürmüşlerdir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisini zorlaştırdığı söylenebilir?

- A) Hayvancılığın temel ekonomik faaliyet olmasını
- B) Konar göçer bir kültürün oluşturulmasını
- C) Türk kültürünün farklı bölgelerde yayılmasını
- D) Türk tarihinin bir bütün olarak incelenmesini
- E) Savaşçılık özelliğinin gelişmesini

10. Hem Türk hem de dünya tarihinde derin izler bırakmıştır. Savaş Tanrısı Ares'in kılıcına sahip olduğu düşünülmüş ve bu nedenle bütün dünyaya hükmedeceğine inanılmıştır. Hayatı ve savaşları; resim, heykel, tiyatro, opera ve edebî metinlere konu olmuş, hakkında pek çok kitap yazılmıştır. Onun savaşlarını konu alan Almanların meşhur Nibelungen Destanı, Onu (Etzel) babacan, iyiliksever ve yüksek vasıflı bir hükümdar olarak tanıtmaktadır.

Yukarıda özellikleri verilen Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Attila
- B) Mete Han
- C) Tuman
- D) Bilge Kağan
- E) Mukan Kağan

11. Türk devletinde kağandan sonra ikinci sırayı "katun" almaktadır. Katunlar, kağanlar gibi töre ile katunluk makamına oturuyorlardı. Savaşlarda da katunların, kağanların yanında yer aldıkları bilinen bir gerçektir.

Buna göre;

- I. Bilge Kağan'ın eşi Po-fu'nun Çin'den gelen elçiyi karşılayan heyet içinde yer alması,
- II. Hazar beyi öldüğünde, ülkenin yönetimini anası Bars Bike'nin üstlenmesi,
- III. Fermanların muhakkak surette "hakan ile hatun buyurur ki..." diye başlaması

gelişmelerinden hangileri katunlara değer verildiğinin göstergesidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. V. yüzyılın ilk yarısında Kuzey Çin'e ve İpek yolunun büyük bir kısmına hâkim olan, parçalandıktan sonra bütün arazileri, benimsedikleri Budizm'in de etkisiyle Çin hânedanına intikal eden Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kırgızlar
- B) Tabgaçlar
- C) Peçenekler
- D) Hazarlar
- E) Sibirler

13. Müslüman tüccarlarla kurdukları ticari ilişkiler sonucunda İslamiyet'i benimseyen, elde ettiği ticari kazanımlarla Hazar Devleti'nin başkenti Hanbalık'ın ticaretteki fonksiyonunu ortadan kaldıran Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İdil Bulgarları
- B) Kırgızlar
- C) Türgişler
- D) Avarlar
- E) Kıpçaklar

İslamiyet Öncesi Türk Tarihi - II

1. Strahtenberg ve Rus Arkeolog Yadrintsev tarafından Orhun Kitabeleri bulunmuş, ancak okunamamıştır. Okuyan Danimarkalı bilim insanı William Thomsen'dir. Meserschmidt ve Radloff Orhun Abidelerinin Avrupa bilim camiasına tanıtılmasında etkili olmuşlardır. Rasyonu ise Eski Türk kavimlerinin tarihi ve Türk-Macar ilişkileri konusundaki çalışmalarıyla tanınan Türkologtur.

ABCDE

2. Eski Türkçede "il" terimiyle adlandırılan devletin "bağımsızlık, vatan, halk ve töre" olmak üzere dört temel unsuru vardır. "7" ile belirtilen yere "Eski Türklerde Devletin Temel Unsurları" ifadesi yazılmalıdır.

ABCDE

3. İslamiyet öncesi Türklerde dini inançlar, yaşam tarzı, kültür ve coğrafi konum sanatı etkileyen başlıca unsurlardır. Konargöçer yaşamdan dolayı günümüze ancak taşınabilir malzemeler bırakan Türkler kullandıkları kemer tokalarını, hançerlerini, kılıç ve kap kacaklarını hayvan motifleriyle ve her boya özel olan tamgalarla süslemişlerdir. Bu doğrultuda öncüllerin tamamını cevap olarak kabul edebiliriz.

ABCDE

4. Konargöçer yaşayış içindeki Türk topluluklarının en önemli ihtiyaçları, barınaklar olmuştur. Eski Türkler çadırlarına "keregü, kerekü ve yurt" adını vermişlerdir. Ayrıca seçeneklerde yer alan Ayukı hükümet, Toygun kurultay üyeleri, Umay Tanrıça, Örgin taht anlamlarına gelen kavramlardır. (Bu bilgi 2025 9. sınıf yeni MEB kitabından alınmıştır.)

ABCDE

5. "Konargöçer" terimi ilk kez Moğolistan'daki Uygur Devleti'nin (745-840) ikinci hükümdarı Moya Çor (747- 759) tarafından VIII. yüzyıl ortalarında yazdırılan ve diktilenen Uygurlara ait Tariat (Terhîn) kitabesinin batı yüzünde "konar köçer" şeklinde geçmektedir. Not: "Hocam bunu ilk kez duydum." söylemenizi duyar gibiyim. Evet arkadaşlar inanın keyifimden bu soruyu sormadım. Elimden geldikince mevcut kaynaklarımı güncellemekteyim. Bu bilgi de 2025 9. sınıf yeni MEB kitabında yer almaktadır.

ABCDE

6. At, bozkırın en önemli unsurudur. Savaş aracı ve binek hayvanı olması, etinden ve sütünden faydalanılması bakımından önemli bir konuma sahiptir. Soruda özellikleri verilen at türü de Ahal Teke'dir. Not: Arkadaşlar bu bilgiyi de ilk kez duyanlarınız vardır. Bazen bu tarz sorulara kızanlar da oluyor. Ne yapayım arkadaşlarım güncellemeleri takip etmem suç mu? Bu bilgi de 2025 9. sınıf yeni MEB kitabında yer almaktadır.

ABCDE

7. Soru kökünde Bilge Kağan'ın halkı için yaptığı fedakarlıklardan bahsetmektedir. Yaptığı fedakarlıklar sosyal devlet anlayışı doğrultusundadır. Bu doğrultuda I. ve II. öncüllere ulaşılmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki Bilge Kağan I. değil II. Kök Türklerin (Kutluk) önemli hükümdarıdır.

Not: Soruyu dikkatli okumayanlar III. öncüle de gitmişlerdir. Bu tür sorular Bilgi + Yorum sorularıdır. Yani bilginiz yoksa sadece yorum yaparak bu tür soruları çözemezsiniz. ÖSYM son yıllarda bu tarz sorular çok fazla sormaya başlamıştır. Bilginize....

ABCDE

8. Soruda sözü edilen topluluk Vandallardır. Bu sebeple Vandallık veya Vandalizm, yapılan yağmaları anlatan bir kavram olarak günümüze kadar kullanılagelmıştır. Bu bilgi 2025 9. sınıf yeni MEB kitabında yer almaktadır.

ABCDE

9. Soru kökündeki "zorlaştırdığı" ifadesi önemlidir. Bu durum A,B,C ve E seçeneklerinde verilenleri zorlaştırmaz. Ancak Türklerin farklı bölgelerde bir çok yeni devlet kurması Türk tarihinin bir bütün olarak incelenmesini zorlaştırır.

ABCDE

10. Soruda özellikleri verilen Türk hükümdarı Avrupa Hunlarına en parlak dönemini yaşatan Attila'dır. Attila ile ilgili Avrupa'nın pek çok yerinde yüzyıllar boyu efsaneler türetilmiş, kurduğu ordunun etkileri Orta Çağ boyunca Avrupa milletleri üzerinde görülmüştür.

ABCDE

11. I, II ve III. öncüllerde verilenler katunlara üst seviyede değer verildiğinin göstergesidir. Çünkü eşiçlerin karşılanması, ülkenin yönetilmesi, fermanlarda kadınların isminin zikredilmesi buna kanıttır. Bu bilgiler 2025 9. sınıf yeni MEB kitabında yer almaktadır.

ABCDE

12. V. yüzyılın ilk yarısında Kuzey Çin'e ve İpek yolunun büyük bir kısmına Tabgaç Türkleri hâkimdi. Ancak Tabgaçlar bir asır sonra parçalandılar; bütün arazileri benimsedikleri Budizm'in de etkisiyle Çin hânedanına intikal etti. Bu bilgi 2025 9. sınıf yeni MEB kitabında yer almaktadır. Tabgaçlar ile ilgili bu tarz bir bilgi eski MEB kitaplarında bulunmamaktaydı.

ABCDE

13. Soruda can alıcı nokta "Müslüman tüccarlarla kurdukları ticari ilişkiler sonucunda İslamiyet'i benimsemeleridir." Tabii ki bu özelliklere sahip Türk devleti İdil Bulgarlarıdır. Sorudaki diğer önemli bilgiler ise 2025 9. sınıf yeni MEB kitabında yer almaktadır.

ABCDE

1. Asya Hunları kalkan, zırh, mızrak, heykel, kazan, kilm, eyer ve koşum takımları üretmiş ve bunlardan bazılarını diğer ülkelere satmışlardır.

Bu bilgilere göre Hunların;

- I. tarım,
- II. dokumacılık,
- III. madencilik

alanlarından hangilerinde geliştiği savunulamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

2. Türk adının anlamını "olgunluk, olgunluk çağı" şeklinde açıklayan ünlü dil bilimci aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Wanbery
- B) Ziya Gökalp
- C) Kaşgarlı Mahmut
- D) Doerfer
- E) Agop Dilaçar

3. İlk Türk devletlerinin ordu teşkilatıyla ilgili ola-
rak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Genellikle orduda ücretli asker bulundurulma-
dığı
- B) Savaş esirlerinin devşirilerek orduda kullanıldığı
- C) Genelinin atlı askerlerden oluştuğu
- D) Çin ve Roma gibi uygarlıklara örnek olduğu
- E) İlk olarak Mete Han tarafından örgütlendiği

4. Türklerin disiplinli, mücadeleci ve teşkilatçı olmalarında;

- I. Gök Tanrı inancına sahip olmaları,
- II. Türk boyları arasındaki mücadeleler,
- III. Orta Asya'nın sert iklim koşulları

faktörlerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Türk göçlerinin;

- I. Kuraklık, otlak darlığı ve nüfus artışı,
- II. Dış baskılara maruz kalınması,
- III. İstiklâlden mahrum kalmama isteği

sebeplerinden hangileri siyasi alanda değ-
lendirilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. Aşağıdaki görsellerde verilenler Türklerin, atı savaş sahasında kullanarak düşmanlarına karşı hız ve manevra üstünlüğü kazanmalarında etkili olmuştur.

I II III

Bu görsellerin ilişkili olduğu kavramlar aşağı-
dakilerden hangisinde doğru olarak gruplandı-
rılmıştır?

	I	II	III
A)	Üzengi	Eyer	Gem
B)	Eyer	Üzengi	Gem
C)	Eyer	Gem	Üzengi
D)	Gem	Üzengi	Eyer
E)	Gem	Eyer	Üzengi

7. Uygur Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından kurulmuştur.
- B) Devletin merkezi Karabalğasun'dur.
- C) Böglü Kağan döneminde Mani dinini kabul etmişlerdir.
- D) Türklere ait ilk yazılı eserleri oluşturmuşlardır.
- E) Bilim, sanat ve edebiyatta gelişme kaydetmişlerdir.

8. Germen, Ostrogot ve Vizigot gibi barbar kavimlerin batıya doğru göç ederek Roma İmparatorluğu topraklarına girmesine ortam hazırlayan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bazı Hun boylarının Karadeniz'in kuzeyine gelmesi
B) Hristiyanlığın Avrupa'da yayılması
C) Bizans İmparatorluğu'nun kurulması
D) Kök Türk Devleti'nin ikiye ayrılması
E) Arabistan'da İslam Devleti'nin kurulması

9. I. Kutluk
II. Asya Hun
III. Uygur

Yukarıdaki Türk devletlerinin tarih sahnesine çıkış sıralaması aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) I - II - III B) I - III - II C) II - I - III
D) II - III - I E) III - II - I

10. Kök Türklerin 630 yılından itibaren Çin hâkimiyetine girdiği bir dönemde 639 yılında Çin sarayının basılmasıyla sonuçlanan ayaklanma aşağıdakilerden hangisi tarafından çıkarılmıştır?

A) Kürşat B) Mukan Kağan
C) Tonyukuk D) Bilge Kül Kağan
E) Mete Han

11. I. Türgişler
II. Hazarlar
III. Tuna Bulgarları

Yukarıdaki Türk devletlerinden hangileri Müslümanlarla savaşarak Orta Asya ve Kafkasya'nın İslamlaşmasını geciktirmiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

12. • İslamiyet'i kabul eden ilk Türk topluluğudur.

- Emevilerle savaşarak Arapların Orta Asya'da hakimiyet kurmalarını engellemişlerdir.
- Boris Han döneminde Hristiyanlığı kabul etmişlerdir.
- Uygurlardan sonra Ötüken'de bir devlet kurmuşlardır.

Yukarıdaki bilgiler aşağıdaki boy veya devletlerle eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

A) Kırgızlar B) Karluklar C) Avarlar
D) Türgişler E) Tuna Bulgarları

13. Eski Türk devletlerinde yönetimde kolaylık sağlamak için ülke, doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu sistemde ülkenin doğusunda kağan otururken, batıda da hükümdar ailesinden önde gelen bir kişi görev yapmıştır.

Buna göre batıda görev yapan hanedan üyesi aşağıdaki ünvanlardan hangisini almıştır?

A) Aygucı B) Yabgu C) Vezir
D) Tigin E) Toy

14. Eski Türklerde hakana devlet işlerinde yardımcı olan, yılda birkaç kez toplanan meclis aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılmıştır?

A) Toy B) Kut C) İ
D) Boy E) Urug

15. Avar Hakanlığı'na karşı çıkan Töles İsyanı aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlamıştır?

- A) Asya Hunlarının İpek Yolu hakimiyetinin son bulmasına
- B) I. Kök Türk Devleti'nin kurulmasına
- C) Çin'in Orta Asya'yı tamamen hakimiyet altına almasına
- D) Kavimler Göçü'nün başlamasına
- E) Türklerin Çin esareti altına girmesine

1. Hunların kalkan, zırh, kazan ve mızrak üretmesi III. öncüldeki madencilik alanında gelişme gösterildiğine örnektir. Kilim, eyer ve koşum takımları ise II. öncüldeki dokumacılık alanında geliştiğinin kanıtıdır. Ancak I. öncüldeki tarım alanıyla ilgili üretilen veya ihraç edilen bir üründen bahsedilmemiştir. Kaldı ki Hunların Orta Asya'daki temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Tarım ise sınırlı alanlarda yapılmıştır.

ABCDE

2. Türk adının anlamları;
- Kaşgarlı Mahmut'a göre "olgunluk, olgunluk çağı"
 - Ziya Gökalp'e göre "hukuk, nizam sahibi"
 - Wanbery'e göre "türemek"
 - Doerfer'e göre "siyasi teşekküle bağlı halk"
 - Agop Dilaçar ise TDK'nın kuruluşunda etkili olan şahıstır.

ABCDE

3. A, C, D ve E seçeneklerinde ilk Türk devletlerinin ordu teşkilatıyla ilgili doğru bilgiler verilmiştir. Fakat B seçeneğinde belirtilen bilgi bu devletlerin ordularına ait değildir. Gulam olarak da bilinen bu sistem Türk İslam devletlerinde uygulandığı için doğru yanıt B olmalıdır.

ABCDE

4. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinde savaşçı kimlik her zaman ön planda olmuştur. Türklerin savaşçı, disiplinli, mücadeleci ve teşkilatçı yapıya sahip olmalarında; Türklerin kendi arasında ve diğer devletlerle yaptığı mücadeleler ile Orta Asya'daki sert iklim koşulları etkili olmuştur. Türklerde eli silah tutan herkes asker sayılmıştır. Bu durumda II. ve III. öncüller sorunun doğru cevabıdır.

Ancak I. öncüldeki Gök Tanrı inancının, savaşçılık ve disiplinli olmayla doğrudan bir ilgisi yoktur.

ABCDE

5. I. öncüldeki sebep coğrafi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Ancak II. ve III. öncüllerde yer alan dış baskılar ve istiklâl (bağımsızlık) gereksinimi siyasi alanda değerlendirilmelidir.

ABCDE

6. I. görselde verilen "üzengi"; eyerin iki yanında asılı bulunan ve ata binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, at üzerinde dengede durmayı sağlayan demirden alettir. II. görselde verilen "eyer"; atın üzerinde rahatça oturulmasını sağlar. III. görselde verilen "gem"; atların ağızına takılan, demirden yapılan, komut vermeyi sağlayan araçtır.

Not: 2023 KPSS'de ÖSYM görselli soru da sorduğu için sorulması gerekli görülmüştür.

ABCDE

7. Uygur Devleti hakkında A, B, C ve E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur. Mani dinini kabul eden, yerleşik hayata geçen ve savaşçılık özelliklerinden uzaklaşan Uygurlar, kültürel konularda gelişme kaydetmişlerdir.

Ancak Uygurlardan önce Kırgızlar Yenisey Yazıtlarını, II. Kök Türkler Orhun Yazıtlarını oluşturmuşlardır. Bundan dolayı Türklerle ait ilk yazılı eserleri Uygurlara endekslemek yanlış olur.

ABCDE

8. Soruda Barbar Kavimlerin batıya göç etmelerinden bahsedilmektedir. Bu kavimlerin göç hareketlerini, Karadeniz'in kuzeyine gelen Kuzey Hun boyları başlatmıştır. Bu zincirleme göç hareketi tarihte "Kavimler Göçü" olarak bilinmektedir.

ABCDE

9. Asya Hun Devleti MÖ 220-MS 216, Kutluk (II. Kök Türk) Devleti 682-742, Uygur Devleti 744-840 yılları arasında hükümlanlık sürmüştür. Bu durumda kronolojik sıra II-I-III şeklinde olacağından C seçeneği doğru cevaptır.

ABCE

10. Kök Türkler Çin egemenliğine girdikten sonra birçok bey Çin'e karşı isyan etmiştir. Fakat bu isyanlardan en önemlisi Kürşat'ın başlattığı isyandır. Çin sarayını 639'da kırk kişilik bir kuvvetle basan Kürşat Çin veliahdını kaçırmayı istemiştir. Bu girişiminde başarısız olsa da Kürşat'ın başlattığı bu isyan Kök Türklerin tekrar bağımsız olmasında kısmen etkili olmuştur.

ABCDE

11. I. öncüldeki Türgişler Emeviler Dönemi'nde, II. öncüldeki Hazarlar ise Hz. Osman Dönemi'nde İslam Devleti'yle mücadele etmiş, Orta Asya ve Kafkasya'nın Müslümanlaşmasını geciktirmişlerdir.

III. öncüldeki Tuna Bulgarlarının ise Müslümanlarla mücadele ettiği savunulamaz. Bu nedenle doğru cevap C olmalıdır.

ABCE

12. • İslamiyet'i kabul eden ilk Türk topluluğu Karluklardır.
• Emevilerle savaşarak Orta Asya'nın İslamlaşmasını geciktiren devlet ise Türgişlerdir.
• Boris Han döneminde Hristiyanlığı kabul eden devlet Tuna Bulgarlarıdır.
• Uygulardan sonra Ötüken'de devlet kuran Kırğızlardır.

ABCE

13. İkili teşkilata göre hükümdar ülkenin doğusunda, hükümdarın allesinden bir kişi ise "yabgu" ünvanıyla batıda görev almıştır. İkili teşkilatın uygulanma sebebi, ülke yönetimini kolaylaştırmaktır. Fakat buna rağmen ikili teşkilat bazı anlaşmazlıkları da beraberinde getirmiş ve devletlerin ikiye ayrılmasına neden olmuştur.

ABCE

14. **Toy (Kurultay):** İlk Türk devletlerinde siyasi, kültürel, hukuki ve ekonomik konularda genel kararları alan ve devlet idaresinin esasını oluşturan en yüksek kurum A seçeneğinde belirtilen toy ya da kurultay adıyla bilinen meclistir. Diğer seçeneklerdeki kavramlara kısaca bakacak olursak;

Kut: Hükümdar ve ailesine, yönetme kudretinin Gök Tanrı tarafından verilmesidir.

İl: Devlet anlamına gelen ve toplumsal hiyerarşide en üstte yer alan yapılanmadır.

Boy: Sülalelerin birleşmesiyle oluşan, bey tarafından yönetilen toplumsal yapıdır.

Urug: Ailelerin (oguş) birleşmesiyle ortaya çıkan sülalelerdir.

ABCE

15. Orta Asya'da dağınık halde yaşayan Türk boylarına "Tölesler" denilmektedir. Avarlara karşı Töles İsyanı çıktığı süreçte, Avar hakani bir demirci ustası olan "Bumin"den yardım istemiştir. Bumin isyanın bastırılmasında başarılı olunca kendisine karşı özgüveni artmış ve o da Avarlara karşı ayaklanarak bu devlete son verip Türk adıyla anılan ilk devlet olan "I. Kök Türk Devleti"ni kurmuştur.

ABCE

1. Asya Hun Devleti'ne en parlak dönemini yaşatan, yirmi altı boyu Türk tarihinde ilk kez tek bayrak altında toplayan Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Teoman B) Mete Han
C) Bumın Kağan D) Mukan Kağan
E) Kagan Kağan

2. Kaşgarlı Mahmut'un *Divan-ı Lûgat-it Türk* adlı eserinde; "Kurşun eritilerek oval şekilde kalıplara dökülür. Bu karışımların üzeri keçi kılı ve keçe gibi malzemelerle sarılır. Elde edilen bu büyükçe topa ayak vurularak oynanır." şeklinde ifade ettiği Türk oyunu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mangala B) Tepük C) Gökbörü
D) Cirit E) Seyirtme

3. Karluklar ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisinin doğruluğu savunulamaz?

A) II. Kök Türklerin yıkılmasında, Uygurların kurulmasında etkili olmuştur.
B) Talas Savaşı'nda Çinlilere karşı Müslümanların yanında yer almıştır.
C) Orta Asya'da ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlıların kurucu unsurudur.
D) Moğollara itaat eden ilk Müslüman Türk boyudur.
E) Sabar Türklerinin devamı olarak tarih sahnesine çıkmıştır.

4. X. yüzyılın sonlarına doğru İslamiyet'i kabul eden, Büyük Selçuklu ve Osmanlı gibi cihanşümül devletler kuran Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Peçenekler B) Kıpçaklar C) Oğuzlar
D) Kırgızlar E) Türgişler

5. İslamiyet öncesi Türklerin siyasi veya ekonomik anlamda doğrudan ilişki kurduğu devletler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

A) Çin B) Bizans C) Sasani
D) Batı Roma E) Venedik

6. Bizans yönetimi XI. yüzyılda ücretli Türk askerlerini, savaş taktikleri ve ok kullanma konusundaki ustalıkları nedeniyle Anadolu'ya akınlarda bulunan soydaşlarına karşı kullanmıştır.

Ancak bu durum aşağıdaki savaşlardan hangisinde Bizans'ın aleyhine işlemiştir?

A) Miryokefalon B) Malazgirt C) Maltepe
D) Sazlıdere E) Sırpsındığı

7. Bilge Kağan Yazıtı'nda; "Doğuda gün doğusuna, güneyde gün ortasına, batıda gün batısına, kuzeyde gece ortasına kadar onun içindeki millet hep bana tâbidir. Bunca milleti hep düzene soktum." ifadesi yer almıştır.

Bu ifade doğrudan aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ilişkilidir?

A) Kut anlayışı
B) Cihan hakimiyeti
C) Ordu-millet anlayışı
D) Gaza ve cihat politikası
E) İskân politikası

8. İlk Türk devletlerinde renkler askeri ve toplumsal örgütlenme içerisinde önemli bir yere sahiptir. Yönlere bile renklerle ifade edilmiştir.

Buna göre ilk Türk devletlerinde devletin merkezini belirtmek için kullanılan renk aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sarı B) Kara C) Ak
D) Mavi E) Kızıl

9. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet öncesi Türklerdeki atlı sporlar arasında yer almaz?

- A) Cirit B) Gökbörü C) Çevgan
D) Kızbörü E) Tepük

10. Göktürklerin Batı kanadının başında bulunan İstemi Yabgu İpek Yolu'na hakim olmak için bir dönem Sasaniler ile mücadele etmek zorunda kalmıştır.

Bu durumda İstemi Yabgu Sasanilere karşı destek alabilmek için aşağıdaki devletlerden hangisine elçilik heyeti göndermiştir?

- A) Çin B) Bizans C) Abbasi
D) Avar E) Avrupa Hun

11. İslamiyet Öncesi Türklerde kağan, hanedan üyeleri, hatun, aygucı ve boy beylerinden oluşan kurultay, genellikle yılda üç kez toplanarak devlet işlerini görüşürdü.

Yalnızca bu bilgiye göre yukarıdaki görevliler dikkate alındığında kurultayda aşağıdaki alanlardan hangisi ile ilgili kararlar alındığı söylenemez?

- A) Dini B) Siyasi C) Hukuk
D) Kültürel E) Ekonomi

12. Aşağıdakilerden hangisinin Peçenekler ile ilgili doğru bir bilgi içerdiği söylenemez?

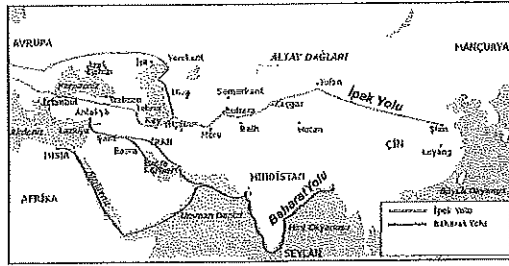
- A) Bizans ordusunda ücretli askerlik yapmışlardır.
B) Çaka Bey ile İstanbul kuşatmasına katılmışlardır.
C) Malazgirt Savaşı'nı Büyük Selçukluların kazanmasında etkili olmuşlardır.
D) Boy teşkilatı şeklinde kalıp devlet kuramamışlardır.
E) Talas Savaşı'nda İslam ordusuna destek vermişlerdir.

13. Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ü Lûgat-it Türk adlı eserinde, Uygurlarda dört arşın boyunda, bir karış eninde, üzerinde Uygur Kağanı'nın mührünün bulunduğu, alışverişte para yerine geçen bez parçalarından bahsedilmiştir.

Bahsedilen bu bez parçasına verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnga B) Kamdu C) Tüz
D) Tin E) Aplike

14.

Yukarıdaki haritada verilen İpek Yolu, İlk ve Orta Çağlarda Çin ve Orta Doğu ile Batı ülkeleri arasındaki transit kara ticaretinde kullanılan işlek ticaret yoludur.

Aşağıdaki Türk devletlerinden hangisinin İpek Yolu üzerinde hakimiyet kurduğu söylenemez?

- A) Asya Hun B) Avar C) Kök Türk
D) Ak Hun E) Macar

15. İslamiyet öncesi Türklerin resmi ve milli çalgıları aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Köpürge - Kopuz
B) Keman - Viyolonsel
C) Piyano - Nevbet
D) Kopuz - Zurna
E) Def - Köpürge

1. Asya Hun Devleti'nin bilinen ilk hükümdarı Teoman'dır. Ancak bu devlete en parlak sürecini yaşatan ve yirmi altı Türk boyunu ilk kez tek bayrak altında toplayan ise Mete Han'dır.

Bumin Kağan I. Kök Türklerin kurucusudur. Mukan Kağan I. Kök Türklerle en parlak dönemini yaşatmıştır. Kapgan Kağan ise II. Kök Türklerin önemli hükümdarıdır.

A B C D E

2. **Mangala:** İki kişi arasında oynanan zeka oyunudur. 12 kuyu bulunan bir tahta üzerinde 48 taşla oynanır.

Tepük: Türklerin futbol oyununa verdiği isimdir. Soruda da futboldan bahsedilmiştir.

Gökbörü: Atlı bir spordur. İçine saman doldurulduktan sonra dikilen oğlak derisi ile oynanır.

Cirit: Atlı savaş sporudur. Amaç rakip takım oyuncularına ciriti isabet ettirmektir.

Seyirtme: Eski Türklerde koşu sporuna verilen addır.

Not: Hocam bunlar çok zor değil mi? Değil arkadaşlar, duymanızda, bilmenizde fayda var. Bir kaç yıl önce Türklerin kanadı olarak anılan savaş aracı hangisidir? (At) şeklinde soru soruldu. Onu soran bunu neden sormasın diye, görün diye sordum. Üstelik bu bilgilerin tamamı MEB Kültür ve Uygarlık kitabında yer almaktadır. Yani ansiklopediden soru sormuyorum.

A B C D E

3. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Karluklar ile ilgili doğru bilgileri içermektedir.

Ancak Sabar Türklerinin devamı olarak tarih sahnesine çıkanlar Karluklar değil, Hazarlardır.

A B C D E

4. Soruda özellikleri verilen Türk topluluğu Oğuzlardır. Oğuzlar en kalabalık Türk boyu olarak kabul edilmektedir. 24 kola ayrılmışlardır.

Not: Yeni MEB kitaplarında "Cihanşümul devlet" ifadesi çok fazla kullanılmıştır. Dünya çapında, evrensel devlet anlamlarına gelmektedir. Bu kavrama dikkat edelim.

A B C D E

5. İslamiyet öncesi Türkler İpek Yolu hakimiyeti için Çin, Bizans ve Sasanilerle ilişki kurmuşlardır.

Avrupa Hunları Batı Roma üzerine İtalya ve Galya Seferlerini düzenlemişlerdir. (Bizans, Doğu Roma İmparatorluğu'dur.)

Venedik ise daha çok İslami dönemde ilişki kurulan bir devlettir. (Özellikle Anadolu Selçukluları ve Osmanlı Devleti Venedikliler ile ticari ilişki içinde olmuşlardır.)

A B C D E

6. Bizans ordusunda Oğuzlar (Uzlar), Peçenekler ve Kumanlar (Kıpçaklar) ücretli askerlik yapmışlardır. Ancak 1071 Malazgirt Savaşı'nda Bizans ordusunda görevli Oğuzlar ve Peçenekler, Bizans saflarını terkederek Büyük Selçuklu saflarına katılmıştır. Bu durum Bizans ordusundaki ücretli askerlerin Bizans aleyhine faaliyette bulunduğu gösteresidir.

Not: Soru kökündeki XI. (11) yüzyıl ifadesinden de yola çıkılarak Malazgirt Savaşı'nın (1071) bu yüzyılda gerçekleştiğini bulabildik.

A B C D E

7. Bilge Kağan Yazıtı'ndaki bu ifadeler dünya yani cihan hakimiyeti anlayışı ile ilişkilidir.

Gaza ve cihat politikası İslami dönemde uygulanan bir politikaadır.

Not: Seçeneklerde yer alan kavramlar ÖSYM'nin vazgeçilmezleridir. Bu kavramlara dikkat edilmesi gereklidir.

A B C D E

8. İlk Türk devletlerinde;

- Batı → Ak (Beyaz)
- Doğu → Mavi / Gök/ Yeşil
- Kuzey → Kara
- Güney → Kızıl / Al
- Merkez → Sarı olarak ifade edilmiştir.

Not: Hocam bu soru çok zor değil mi? diye söyleminizi duyar gibiyim. Evet ilk kez duyanlar için zor. Ancak MEB Kültür Uygarlık kitabında bu bilgi mevcut, bu tarz bir soru sorulursa yapabilmeniz için ben de böyle bir soru sordum. Farklı bakış açıları da sizlere kazandırmak istedim.

Hatta şöyle bir bilgi daha fazla aklınızda kalmasını sağlayacaktır. Türkler, Anadolu'ya geldikleri zaman eski geleneklerini devam ettirerek; Türkiye'nin kuzeyindeki denize KARAdeniz, batısındaki denize AKDeniz, güneyindeki denize ise KIZILdeniz adını vermişlerdir.

ABCDE

9. **Cirit:** Atlı savaş sporudur. Amaç rakip takım oyuncularına ciriti isabet ettirmektir.

Gökbörü: Atlı bir spordur. İçine saman doldurulduktan sonra dikilen oğlak derisi ile oynanır.

Çevgan: Atlı bir spordur. Günümüzde polo olarak bilinir.

Kızbörü: Atlı bir spordur. Oyun, evlilik törenlerinde kesilen hayvanın gelin tarafından kaçırılmasıyla başlar.

Teptük: Türklerin futbol oyununa verdiği isimdir. Atlı bir spor değildir.

Not: Verilen bu bilgiler yeni MEB Kültür ve Uygarlık kitabında mevcuttur.

ABCDE

10. Göktürklerin Batı kanadının başında bulunan İstemi Yabgu İpek Yolu'na hakim olabilmek için önce İran'daki Sasaniler ile ittifak kurup "Akhunlar"ı yıkmıştır.

Daha sonra Sasanilerin güçlendiğini görünce Sasanilere karşı "Bizans" ile ittifak kurup "Sasaniler"i yıpratmıştır. Dolayısıyla İstemi Yabgu Sasanilere karşı Bizans'a elçilik heyeti göndermiştir. Gönderilen elçilik heyetinin başında ise "Manlah (Türkşad)" bulunmuştur.

ABCDE

11. Kurultay; siyasi, kültürel, hukuki, dini ve ekonomik konularda genel kararlar alan ve devlet yönetiminin temelini oluşturan en yüksek kuruluştur. Ancak soru kökünde "yalnızca" ifadesi kullanıldığından sadece paragraftaki bilgilere bakılmalıdır. Paragrafta din görevlisi olmadığı için cevap A'dır.

ABCDE

12. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Peçenekler ile ilgili doğru bilgileri içermektedir.

Ancak Talas Savaşı'nda İslam ordularına destek veren Türk boyları Karluk, Yağma, Çiğil gibi Türk boylarıdır. Peçeneklerin Talas Savaşı ile bir ilişkisi bulunmamaktadır.

ABCDE

13. **İmga:** Kök Türklerde vergi memurlarına verilen isimdir.

Kamdu: Uygurlarda para yerine geçen ipekli ve mühürlü bez parçalarıdır.

Tüz: İslamiyet öncesi Türklerde yöneticiler ile halk arasındaki karşılıklı sözleşmedir.

Tin: İslamiyet öncesi Türklerde can, ruh anlamlarına gelen kavramdır.

Aplike: İslamiyet öncesi Türklerde keçe üzerine yapılan renkli resimlerdir.

ABCDE

14. İslamiyet öncesi Türk devletlerinden Asya Hun, Avar, Kök Türk, Ak Hun devletleri İpek Yolu üzerinde hakimiyet kurmuşlardır.

İlk Türk-İslam devletlerinden Karahanlılar ve Gaznelilerin hızlı yükselişinin nedenlerinden biri de İpek Yolu'nun kilit noktaları olan Hotan ve Kabil gibi şehirleri ticari merkez olarak kullanmalarındır. (Ayrıca Gaznelilerin hüküm sürdüğü bölgede Baharat Yolu güzergahları da bulunmaktadır.)

Macarlar ise Avrupa'da kurulan bir Türk devletidir.

ABCDE

15. İslamiyet öncesi Türklerin resmi çalgısı "kös veya köpürge" denilen davuldur. (Devletin kullandığı resmi çalgıdır.)

Millî çalgısı ise sazın atası kabul edilen "kopuz"dur. (Halk arasında yaygın olarak kullanılan çalgıdır.)

Not: "Hocam İslamiyet öncesi Türklerde davula nevbet deniliyor mu?" söyleminizi duyar gibiyim. Davul için nevbet ifadesi daha çok İslami dönemde kullanılmaktadır. İslamiyet öncesi Türkler davul için "kös veya köpürge" kavramlarını kullanmışlardır.

ABCDE

1. Orta Asya'da yapılan kazı çalışmaları sonucunda;
- sulama kanalları,
 - tohumluk buğday,
 - değirmen
- gibi kalıntılara ulaşılmıştır.

Bu kalıntılardan hangileri tarım yapıldığının kesin kanıtıdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. İslamiyet Öncesi Türklere ait;

- Stupa,
- Türk üçgeni,
- Küg

kavramlarından hangileri yerleşik hayat ile ilişkilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

3. Cumhurbaşkanlığı forsunda on altı Türk devleti yer almaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu devletler içinde yer almaz?

- A) Avrupa Hun B) Kök Türk
C) Büyük Hun D) Tabgaç
E) Uygur

4. Dobruca'nın güneyinde Asparuh tarafından kurulan, Boris Han Dönemi'nde Hristiyanlığı resmen kabul eden Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kırgızlar B) Türgişler
C) Peçenekler D) Tuna Bulgarları
E) Kıpçaklar

5. Türkiye'nin 9 Ekim 2019'da Suriye sınırından iç taraflara doğru başlattığı Barışpınarı Harekatı'na birçok kesim destek vermiştir. Ulusal basında "Dünyada asker sayısı bilinmeyen tek millet Türklerdir." Çünkü "Her Türk asker doğar" şeklinde manşetler atılmıştır.

Atılan bu manşetlerin İslamiyet öncesi Türklerde görülen aşağıdaki kavramlardan hangisi ile benzeştiği söylenebilir?

- A) Kut anlayışı
B) İkili yönetim
C) Şadlık uygulaması
D) Ordu - millet anlayışı
E) Toygun

6. I. Oniki Hayvanlı Türk Takvimi
II. Rumi Takvim
III. Celali Takvim
IV. Hicri Takvim

Türklerin yukarıdaki takvimleri kullanma sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I - II - III - IV B) I - IV - II - III
C) I - IV - III - II D) I - III - IV - II
E) I - II - IV - III

7. Kaşgarlı Mahmut'un Dîvan-ü Lügati't Türk'de "Zülkarneyn" olarak bahsettiği ve İskitlerin Şu Destanı'na da konu olan hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mete Han B) Bilge Kağan
C) Bilge Kül Kadir Han D) Tuğrul Bey
E) Büyük İskender

8. İslamiyet Öncesi Türklerde aşağıdakilerden hangisi "sülale" anlamında kullanılmaktadır?

- A) Budun B) Urug C) Oğuş
D) İl E) Bod

9. İlk Türklerde devleti yönetme yetkisi Gök Tengri tarafından kağana ve ailesine verilmiştir. "Kul" olarak tabir edilen bu inanca göre Tanrı Türk kağanına hükümdarlık gücü ve yetkisi bahsetmiştir.

Açıklamalar doğrultusunda Türkler için;

- I. yönetimde teokrasinin tamamen etkili olduğu,
 - II. gücün ilahi bir kaynağa dayandığı,
 - III. tanrı-kral prensibinin geçerli olduğu
- yorumlarından hangileri yapılabilir?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

10. Kök Türkler tarafından yazılan Orhun Kıtabelerinde; "fakir milletin zengin kılınması, açların doyurulması ve çıplakların giydirilmesi" gibi ifadeler yer almaktadır.

Buna göre Kök Türkler için;

- I. sosyal devlet ilkesine göre hareket edildiği,
- II. çok uluslu bir yapıya sahip olduğu,
- III. hukukun üstünlüğünün geçerli kılındığı

değerlendirmelerinden hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

11. 375 yılında yaşanan Kavimler Göçü'nün;

- I. Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılması,
- II. Günümüz Avrupa uluslarının temellerinin atılması,
- III. Avrupa Hun Devleti'nin kurulması

sonuçlarından hangilerinin Avrupa'nın siyasi yapısının değişiminde etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

12. Avrupa Hun hükümdarı Attila'nın;

- I. Galya,
- II. Birinci Balkan,
- III. İtalya

seferlerinden hangileri Batı Roma İmparatorluğunun gücünü kırmaya yöneliktir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

13. Eski Türklerde devlet işlerinin karara bağlandığı mecliste, alınan kararların uygulanmasını sağlamak ve takip etmek için bakanlardan oluşan bir hükümete ihtiyaç duyulmuştur.

Bu ifade göz önüne alındığında;

- I. Buyruk,
- II. Tudun,
- III. Ayukı,
- IV. Toy

kavramlarından hangileri ile doğrudan bağlantı kurulabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) I, III ve IV E) II, III ve IV

14. İslamiyet öncesi Türklerde aşağıdaki görevlerden hangisinin kağan tarafından gerçekleştirildiği **söylenemez?**

- A) Aygucıyı tayin etme
- B) Töre değişikliğini teklif etme
- C) Yargıya başkanlık etme
- D) Dini törenleri düzenleme
- E) Kurultayı toplantıya çağırma

15. I. Ho-han-yeh

II. Tuman

III. Kapgan Kağan

Yukarıda verilen hükümdarlardan hangileri Asya Hunları'nda tahta çıkmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

1. Sulama kanalları ve tohumluk buğday tarım yapıldığının kesin kanıtıdır. Çünkü tarım alanlarını sulamak için sulama kanalları yapılır. Tohumluk ifadesinden dolayı buğdayı da kesinlikle alırız. (Yalnızca, buğday denilseydi alamazdık.) Değirmeni ise cevap olarak kabul edemeyiz. Çünkü başka bölgelerden ürünler getirilip değirmende öğütülebilir.

ABCDE

2. • Uygur tapınaklarına "Stupa" denilmektedir. Tapınaklar yerleşik hayata geçildiğinin göstergesidir.
- Türk üçgeni mimaride kullanılan, kubbelerin birleşme noktasıdır. Bu kavram da Uygurlarla birlikte ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak Türk üçgeni de yerleşik hayat ile ilişkilidir.
- Küg ise eski Türklerin melodilere verdiği isimdir. Bu doğrultuda I. ve II. öncüller yerleşik hayat ile ilişkilidir.

ABCDE

3. Cumhurbaşkanlığı forsunda yer alan devletler;

• Büyük Hun	• Karahan
• Kök Türk	• Altınordu
• Batı Hun	• Gazne
• Avar	• Timur
• Avrupa Hun	• Büyük Selçuklu
• Hazar	• Babür
• Ak Hun	• Harzemşah
• Uygur	• Osmanlı

Not: Cumhurbaşkanlığı forsunda yer alan devletler kurum-kuruluş mülakatları, polislik ve subaylık sınavlarında da sorulmaktadır. Bunlara dikkat edilmesi gereklidir.

ABCDE

4. Kurucusu Asparuh olan ve Boris Han Dönemi'nde Hristiyanlığı benimseyen Türk devleti Tuna Bulgarlarıdır.

Not: Tuna Bulgarlarında hükümdarlar "Çar" ünvanını kullanmıştır. Tuna Bulgarları İstanbul'u kuşatmışlardır.

ABCDE

5. Eski Türklerde eli silah tutan herkes asker sayılmıştır. Bu anlayışa "ordu - millet anlayışı" denilmektedir. Soruda verilen durumlar da bu anlayış ile doğrudan ilişkilidir.

Diğer seçeneklere değinecek olursak;

- **Kut anlayışı:** Egemenliğin tanrısal kaynaklı olmasıdır.
- **Toygun:** Kurultaya katılmaya hak kazananlara denir.
- **Şadlık uygulaması:** Eski Türklerde hükümdar soyundan olan askeri valiyeye "şad" denir. Şadlık uygulaması Osmanlı'daki sancakbeyliği gibidir.
- **İkili yönetim:** Ülkenin kuzey - güney, doğu - batı şeklinde ikiye ayrılarak yönetilmesidir.

ABCDE

6. Oniki Hayvanlı Türk Takvimini İslamiyet Öncesi Türkler, Hicri Takvimi Karahanlılardan itibaren Türk İslam devletleri, Celali Takvimi Büyük Selçuklularda Melikşah Döneminden itibaren, Rumi Takvim Osmanlı Devleti'nde 1839'dan itibaren kullanılmıştır. Bu doğrultuda devletlerin tarih sahnesine çıkışı düşünüldüğünde sıralama I - IV - III - II şeklinde olmalıdır.

ABCDE

7. Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ü Lügatit Türk'de Zülkarneyn olarak bahsettiği ve İskitlerin Şu Destanı'na da konu olan hükümdar Makedonya Kralı Büyük İskender'dir. Şu Destanı'nda İskit Hükümdarı Şu'nun Büyük İskender ile mücadelesi işlenmiştir.

ABCDE

8. İslamiyet Öncesi Türklerde; Oğuş aile, Urug sülale, Ok / Bod boy, Budun millet, İl / El devlet anlamlarına gelmektedir. Aileler sülaleleri, sülaleler boyları, boylar milleti, millet de devleti oluşturmaktadır.

ABCDE

9. Türklerde kağan olabilmek için Gök Tengri tarafından kut verilmiş bir aileye mensup olmak zorunluluktur. Bu durum gücün ilahi bir kaynağa dayandığını kanıtlar. Ancak kut inancının varlığı, antik Mısır uygarlığında olduğu gibi tanrı-kral anlayışının var olduğunu kanıtlamaz. Bununla beraber, devletin dini kurallara göre idare edildiği teokrazi rejimi, metindeki açıklamalarla bağdaşmamaktadır. Verilen açıklamalar Türk devletlerinin teokratik uygulamalarıyla ilgili yeterli bilgi vermemektedir. Türklerde kağan gücünü Gök Tengri'den almakla beraber, devleti din kurallarına göre yönetmemektedir.

ABCDE

10. Orhun Kitabelerinde geçen bu ibareler, sosyal devlet ilkesine uygundur. Kök Türklerde ve diğer Türk devletlerinde hükümdarların asli görevi, ülkede huzur ve güveni tesis etmektir. Bu doğrultuda Türk hükümdarları halkın sorunlarıyla yakından ilgilenmiştir. Dolayısıyla doğru yanıt yalnızca I. öncül olmalıdır. Verilen bilgiler Kök Türklerin çok uluslu yapıya sahip olduğunu kanıtlamaz. Ayrıca sosyal devlet ilkesiyle hukukun üstünlüğü ilkesi arasında da doğrudan bir ilişki yoktur. Hukukun üstünlüğünün geçerli olabilmesi için hukuk kurallarının, hükümdar dahil herkese adil bir şekilde uygulanması gereklidir.

ABCDE

11. Bir devletin kurulması veya yıkılması doğrudan siyasi yapıya etkide bulunur. Bu doğrultuda I. ve III. öncüllerde verilenleri cevap olarak kabul edebiliriz. Günümüz Avrupa uluslarının temellerinin atılmasını da siyasi yapının değişimi noktasında kabul edebiliriz. Çünkü Kavimler Göçü sonucunda Avrupa'ya giden Franklar Fransızları, Germanler Almanları, Vizigotlar İspanyolları oluşturmuşlardır. Bu doğrultuda öncüllerin tamamını cevap olarak kabul edebiliriz.

ABCDE

12. Avrupa Hun Hükümdarı Attila Batı Roma üzerine İtalya ve Galya Seferlerini, Doğu Roma (Bizans) üzerine I. ve II. Balkan Seferlerini düzenlemiştir. Bu doğrultuda yalnızca I. ve III. öncüller de verilenleri cevap olarak kabul edebiliriz.

ABCDE

13. Eski Türklerde devlet işlerinin karara bağlandığı meclis → Toy (Kurultay), Bakan → Buyruk, Hükümet → Ayukı'dır. Bu doğrultuda Tudun (vergi memuru) ile ilgili herhangi bir bilgi mevcut değildir.

ABCDE

14. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler kağanların görevleri arasında yer alır. Ancak kağanlar kesinlikle dini törenleri düzenlemez.

ABCDE

15. Asya Hunlarında Tuman (Teoman), Ho-han-yeh, Mete Han gibi hükümdarlar tahta çıkmıştır. Kağan Kağan ise II. Kök Türk Devleti'nde tahta çıkmıştır. Bu doğrultuda I. ve II. öncüllerde verilenleri cevap olarak kabul edebiliriz.

ABCDE

1. Aşağıdaki haritada Orta Asya'daki kültür merkezlerinin ortaya çıktığı bölgeler gösterilmiştir.

Kültür merkezlerinin bulunduğu bölgeler dik-kate alındığında;

- I. önemli bir kısmının karasal iklimin yaşandığı bölgelerde yer aldığı,
- II. Türk kültürünün ilk olarak Ötüken'in doğusunda ortaya çıktığı,
- III. Çin ve Hint kültürlerinin Orta Asya kültürlerinin etkisinde geliştiği

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Tonyukuk, Kül Tigin ve Bilge Kağan'ın ardından Ağustos 2022'de Moğolistan'daki Nomgon Vadisi'nde yapılan kazı çalışmaları sonucunda Kutluk İleriş Kağan adına da dikilen bir anıt ortaya çıkarılmıştır.

Bu bilgilere dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Anıtların tümünün Birinci Kök Türk devleti dönemine ait olduğu
B) Arkeoloji biliminin tarih bilimine yoğun katkı sağladığı
C) Yeni bulunan her buluntunun önceden bilinenleri tamamen değiştirdiği
D) Moğollar ile Türklerin akraba toplulukları olduğu
E) Türklerle ait ilk yazılı anıtın Tonyukuk tarafından diktilendiği

3. Önemli ticaret yollarının geçtiği bir bölgede kurulan Uygurlar Çinlilerin etkisiyle Budizmi ve İran'da ortaya çıkan Maniheizmi öğrenmişlerdir. Bazı Uygur toplulukları Soğdı tüccarlar vasıtasıyla Hristiyanlığı da kabul etmiştir.

Verilen bilgiler doğrultusunda Uygurlar hakkında;

- I. hoşgörülü bir anlayışa sahip oldukları,
- II. farklı inanışları benimsedikleri,
- III. toplumlar arası etkileşime açık oldukları

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. İlk Türk devletlerinde boy beyleri Kurultayda belirli bir protokole göre otururlardı. Boy beylerinin oturacakları yere —, yiyeceklerden alacakları paya veya hisseye ise — denirdi.

Bu boşluklara aşağıdaki kavramlardan hangileri sırasıyla getirilirse verilen bilgi doğru bir şekilde tamamlanmış olur?

- A) Ayukı - Toygun B) Otacı - Yabgu
C) Orun - Ülüş D) Örgin - Otağ
E) İnal - İnanç

5. İslamiyet öncesi Türkler ile ilgili aşağıdaki kavram ve açıklaması eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Balbal - Mezar taşı
B) Amazon - Kadın savaşçı
C) Yarlığ - Hükümdar buyruğu
D) Oksızlık - Bağımsızlık
E) Tanhu - Teoman'ın diğer adı

6. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin, boyların bir araya gelmesiyle kurulması;

- I. merkezi otoritenin güçlü tutulduğu,
- II. federasyon tarzı örgütlenmenin benimsendiği,
- III. sosyal devlet ilkesine önem verildiği

değerlendirmelerinden hangilerini doğrulamaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

7. Aras: İslamiyet öncesi Türk devletlerinde devlet yönetimi ile ilişkili beş tane kavram sayabilir misin?
Ada: İlteber, Aygucı, Tarhan, Yelme, Şad
Ada'nın Aras'a söylediği kavramlardan hangisi yanlıştır?

- A) İlteber B) Aygucı C) Tarhan
D) Şad E) Yelme

8. VI. yüzyılın ortalarında Baykal Gölü'nün doğusundan Karadeniz'in kuzeyine kadar uzanan sahada Kök Türk Devleti'ne bağlı olarak yaşayan aynı zamanda Avarlara karşı da büyük bir ayaklanma çıkaran dağınık Türk boylarına verilen genel ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türgişler B) Kırgızlar C) Tölesler
D) Macarlar E) Peçenekler

9. Karadeniz'in kuzeyinden Batı Sibirya'ya kadar uzanan bölgeye "Deşt-i Kıpçak" adının verilmesinde etkili olan Kumanlar ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinin doğruluğu savunulamaz?

- A) Altın Orda Devleti'nin Türkleşmesinde etkili olmuştur.
B) Codex Cumanicus adlı sözlükleri bulunmaktadır.
C) Eyyubi ve Memlük ordularının temelini oluşturmuşlardır.
D) Dede Korkut Hikayelerine konu olmuşlardır.
E) Karahanlıların kurulmasını sağlamışlardır.

10. Aşağıdakilerden hangisinde İslamiyet öncesi Türklerde görülen ünvan-devlet görevlisi eşleş-tirmesi yanlış verilmiştir?

- A) İl Kağan - Bumin Kağan
B) Ares'in Kılıcı - Mete Han
C) İteriş - Kutluk Kağan
D) Apa Tarkan - Tonyukuk
E) Etzel - Atilla

11. İslamiyet öncesi Türklerde uygulanan törenin değişmeyen kuralları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Eşitlik B) Adalet C) Bağımsızlık
D) İyilik E) İnsanlık

12. Orta Asya'da Türklerin "satır" adını verdiği kavramın aşağıdaki amaçlardan hangisine yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Tarımsal faaliyetlerde bulunmak
B) Savaşlarda üstünlüğü ele geçirmek
C) Madenlerin işlenmesini hızlandırmak
D) Ticari ilişkileri kolaylaştırmak
E) Yazılı eserler bırakmak

13. • VII. ve IX. yüzyıllar arasında Doğu Avrupa'da "Barış Çağı" yaşatmışlardır.

- Topraklarında İslamiyet, Hristiyanlık ve Musevilik gibi dinler yayılmıştır.
• Kurdukları devlette paralı asker bulundurmışlardır.

Yukarıda özellikleri verilen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türgişler B) Kumanlar C) Hazarlar
D) Uygurlar E) Başkırlar

14. • Yenisey Yazıtlarını oluşturmuşlardır.

- Bayan Han önderliğinde Avrupa'da devlet kurmuşlardır.
• Belencer Savaşı'nda İslam ordularıyla mücadele etmişlerdir.
• Karahanlıların kurulmasında etkili olmuşlardır.

Yukarıdaki bilgiler göz önüne alındığında aşağıdaki Türk boy veya devletlerinden hangisi ile ilişkilendirilemez?

- A) Hazarlar B) Türgişler C) Karluk
D) Avarlar E) Kırgızlar

15. I. Kağanın kararları

II. Örf, adet ve gelenekler

III. Kurultayın kararları

Yukarıdakilerden hangilerinin törenin oluşumunda etkili olduğu ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

1. Türklerin ilk kültür çevreleri; Andronova, Afanesyovo, Karasuk ve Tagar'dır. Bu kültür çevrelerinin çoğunluğu Orta Asya'da karasal iklimin yaşandığı bölgelerdedir. Ancak haritada bu kültür çevrelerinden hangisinin ilk olarak ortaya çıktığı belirtilmemiştir. Ayrıca haritada kültürel etkileşime dayalı bir bilgi yer almamaktadır. Dolayısıyla II. ve III. öncüllerdeki yorumlara ulaşamaz. Bu durumda doğru cevap A olmalıdır. **Not:** ÖSYM Önlisans KPSS sınavında haritalı soru da sormaya başladığı için bu tarz haritalı sorularda konulması gerekli görülmüştür.

ABCDE

2. Soruda verilen anıtların tümü I. değil II. Kök Türk Devleti dönemine aittir. C seçeneğinde yer alan "İmamam" ifadesi İddialı bir ifade olduğu için cevap olmaktan uzaktır. D ve E seçeneklerine ise verilen paragraftan ulaşamaz. Ancak kazı çalışmaları sonucunda (arkeoloji) yeni bir anıt ortaya çıkarılması B seçeneğini sorumuzun cevabı yapmaktadır.

ABCDE

3. Uygurlar, Çin medeniyetinin etkisiyle Budizm ve Maniheizm dinlerini kabul etmişler. Bu durum Uygurların geleneksel Türk kültüründen uzaklaşmasına ve yerleşik hayata geçmesine ortam hazırlamıştır. Uygurların farklı inanışları kabul etmesi, hoşgörülü bir anlayışla hareket ettiklerini de gösterir. Farklı inanışlarla tanışılması ise toplumlar arası etkileşime açık olduklarına kanıttır.

ABCDE

4. İlk Türk Devletleri'nde Ayukı hükümet, Toygun Kurultaya katılmaya hak kazananlara verilen ad, Otacı doktor, Yabgu batının yöneticisi, Örgin taht, Otağ çadır, İnal-İnanç-Ataman ise ilgin eğitimine verilen adlardır.

ABCDE

5. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen kavram ve açıklamaları doğrudur. Ancak Tanhu; eski Türklerde büyüklük ve genişlik anlamına gelen bir ünvanıdır. Teoman'ın diğer adı ise Tuman'dır. Çin kaynaklarından yapılan çevirilerde yanlışlık yapıldığı aslının Teoman değil, Tuman olduğu kaynaklarda geçmektedir.

ABCDE

6. Türk devletleri boyların bir araya gelmesiyle kurulmuştur. Bu yapı "boyar federasyonu" olarak adlandırılmıştır. Devletleri oluşturan boylar, kendi içerisinde bağımsız bir anlayışla yönetilmiştir. Bu durum devletlerin dağılmasına ortam hazırladığından boylar federasyonu teşkilatı merkezi otoriteye zarar vermektedir. Bununla beraber, devletlerin boyların birleşmesiyle kurulması, sosyal devlet ilkesiyle doğrudan ilgili değildir. Bu ilke devletin halka hizmet etmesi ve halkın ihtiyaçlarının gözetilmesi politikalarıyla ilgilidir. Dolayısıyla doğru cevap B seçeneği olmalıdır.

ABCDE

7. • **İteber:** Hükümdar Ünvanı / Boyların başındaki görevli
• **Ayguc:** Başbakan / Vezir
• **Tarhan:** Yüksek rütbeli devlet görevlilerinin taşıdığı ünvan
• **Şad:** Hükümdar soyundan gelen askerî vali
• **Yelme:** Eski Türklerde keşif kolu

Görüldüğü üzere "Yelme" dışındakiler devlet yönetimi ile ilişkili kavramlardır. Tarhan ise 2022 KPSS Lisans sınavında seçeneklerde yer alan delay bir kavramdır.

ABCDE

8. Sorumuzun cevabı Töleslerdir. Avarlara karşı çıkan Töles Ayaklanmasını bir demirci ustası olan Bumin bastırmış ve Bumin bir süre sonra Avarlara son vererek I. Kök Türk Devleti'ni kurmuştur. Tölesler bazılarınıza detay gelebilir. Ancak 9.sınıf MEB kitabı sayfa 95'te böyle bir bilgi mevcuttur. Bu soru seçeneklerden eleme yoluyla da yapılabilecek bir sorudur.

ABCDE

9. Deşt-i Kıpçak, Kıpçak Bozkırı anlamına gelmektedir. Kumanlar adlı Türk boyunun diğer adı da Kıpçaklardır. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Kıpçaklar ile ilgili doğru bilgiler içermektedir. Ancak Karahanlıların kuruluşunda Karluk, Yağma, Çiğil, Tuhsi gibi Türk boyları etkili olmuştur.

ABCDE

10. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen eşleştirmeler doğrudur. Ancak "Ares'in Kılıcı" veya "Savaş Tanrısı Ares'in Kılıcına Sahip Hükümdar" olarak anılan da Avrupa Hun hükümdarı Attila'dır. Mete Han için böyle bir ünvan söz konusu değildir.

ABCDE

11. Törenin değişmeyen kuralları arasında; İyilik, Eşitlik, İnsanlık, Adalet gibi kavramlar yer alır (MEB'e göre). Bağımsızlık ise bu kavramlar içinde yer almaz.

ABCDE

12. Türklerin satır dedikleri nesne gümüş parayı ifade etmektedir. Türkler Bizans, Çin ve Sasani gibi devletlerden ihtiyaç duyduğu malları satın alırlardı. Türkler satır denilen bu paraları vergi ve savaş tazminatlarından elde etmişler. (Yeni MEB) Türklerin satır adını verdikleri gümüş paraları kullanması D seçeneğinde de belirtildiği gibi ticari ilişkileri kolaylaştırmıştır.

ABCDE

13. Özellikleri verilen Türk devleti C seçeneğindeki Hazarlardır. Kürk, bal, un ve kadife gibi ürünlerin ticaretini yapan Hazarlar ticari alanda oldukça gelişmişlerdir. Hazarların milletler arası ticari ilişkilerde bulunması onların topraklarında Musevîlik, Hristiyanlık ve İslamiyet gibi dinlerin görülmesine de ortam hazırlamıştır.

ABCDE

14. • Yenisey Yazıtlarını oluşturmuşlardır - **Kırgızlar**
• Bayan Han önderliğinde Avrupa'da devlet kurmuşlardır, - **Avarlar**
• Belencer Savaşı'nda İslam ordularıyla mücadele etmişlerdir. - **Hazarlar**
• Karahanlıların kurulmasında etkili olmuşlardır, - **Karluklar**

ABCDE

15. İslamiyet öncesi Türklerde yazılı olmayan hukuk kurallarına "töre" denilmektedir.

Törenin oluşumunda;

- Kağanın kararları
- Kurultayın kararları
- Örf, adet ve gelenekler etkilidir.

Bu doğrultuda öncüllerin tamamını cevap olarak kabul edebiliriz.

ABCDE

1. I. Karluk

II. Basmil

III. Oğuz

Yukarıdaki Türk boylarından hangileri II. Kök Türk Devleti'ne son vererek Uygurların kurulmasına ortam hazırlamıştır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) II ve III

2. • Kutluk Kağan önderliğinde Çin'e karşı çıkarılan ayaklanma sonucunda kurulmuştur.

• "Apa Tarkan" ünvanı alan Tonyukuk, bu devletin idari işlerinde görev almıştır.

Yukarıda verilen özellikler aşağıdaki devletlerden hangisine aittir?

A) II. Kök Türk

B) Avrupa Hun

C) Avar

D) I. Kök Türk

E) Asya Hun

3. Uygurlar Türk tarihinde birçok alanda "ilk"e imza atmışlardır.

Aşağıdakilerden hangisi Uygurlar Dönemi'nde görülen "ilk"ler arasında yer almaz?

A) Yazılı belgeler

B) Matbaada hareketli harf sistemi

C) Örgün eğitim

D) Fresk denilen duvar resimleri

E) İpotek senedi

4. Orhun Abideleri ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisinin doğruluğu savunulamaz?

A) Günümüzde Moğolistan sınırları içinde yer almaktadır.

B) Kısmen siyasetname içeriklidir.

C) Cüveyni'nin "Tarih-i Cihangüşa" adlı eserinde bu abideler ile ilgili ilk bilgiler yer almaktadır.

D) İçinde sosyal devlet anlayışını içeren metinler bulunmaktadır.

E) I. Kök Türk Devleti Dönemi'nde oluşturulmuştur.

5. I. Kök Türk Devleti'nin hükümdarları arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmamaktadır?

A) Bumin Kağan

B) Mukan Kağan

C) Tapo

D) Tardu

E) Böğü Kağan

6. Maniheizm dininin Uygurlarda;

I. kültürel faaliyetler,

II. savaşçılık,

III. sanatsal çalışmalar

unsurlarından hangilerini zayıflatması beklenbilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

7. Ho-han-yeh ile Çi-çi arasında yaşanan siyasi çekişmeler sonucunda bir kısmı Çin idaresine giren, bir kısmı ise göç hareketlerine başlayan Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Asya Hun Devleti

B) I. Kök Türk Devleti

C) Uygur Devleti

D) Kutluk Devleti

E) Türgiş Hakanlığı

8. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin ilk anayurdu olan Orta Asya'daki coğrafi unsurlar arasında gösterilemez?

A) Yenisey Irmağı

B) Zağros Dağları

C) Baykal Gölü

D) Hindikuş Dağları

E) Altay Dağları

9. Türkler anayurtları olan Orta Asya topraklarından, birçok farklı nedenden dolayı göç etmek zorunda kalmıştır.

Buna göre;

- I. Peçenekler,
- II. Uzlar,
- III. Uygurlar,
- IV. Avarlar

boylarından veya devletlerinden hangileri anayurtlarını terk ederek Avrupa'ya göç etmemiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve IV
- E) I, II ve III

10. Bazı Türk toplulukları İslam ordularına karşı mücadele verirken, bazıları ise İslam orduları içerisinde görev almıştır.

Buna göre aşağıdaki Türk topluluklarından hangisinin İslam orduları içerisinde görev aldığı söylenebilir?

- A) Hazarlar
- B) Türgişler
- C) Kırgızlar
- D) Karluklar
- E) Sibirler

11. Çin İmparatorluğu, aşağıdaki kavimlerden hangisinin uyguladığı baskı üzerine Çin Seddi'ni inşa etmeye karar vermiştir?

- A) Kök Türkler
- B) Vandallar
- C) Hunlar
- D) Uygurlar
- E) Sasaniler

12. İlk Türk topluluklarının yaşadığı Orta Asya'da tarım alanlarının dar olması ve otlakların geniş alanları kapsamaları aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlamıştır?

- A) Hayvancılığın temel geçim kaynağı olmasına
- B) Kavimler Göçü'nün başlamasına
- C) Orduda onluk sistemin uygulanmasına
- D) İkili teşkilatın ortaya çıkmasına
- E) Gök Tanrı inancının yaygınlık kazanmasına

13. Türklere ait ilk kültür izleri Avrasya olarak adlandırılan Orta Asya, Kafkaslar, Karadeniz'in kuzeyi ve Macaristan ovalarına kadar uzanan bölgede ortaya çıkmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Orta Asya'daki kültür merkezlerinden birisi değildir?

- A) Anav
- B) Karasuk
- C) Tagar
- D) Andronova
- E) Ninova

14. "Türkiye" kelimesi ilk olarak aşağıdaki kültürlerden hangisinin kaynaklarında geçmektedir?

- A) Bizans
- B) Sasani
- C) Çin
- D) Moğol
- E) Hint

15. • Otuz-Ogurlardan bir grup tarafından kurulmuşlardır.
• X. yüzyılın ilk yarısında, Almış Han Dönemi'nde İslamiyet'le tanışmışlardır.
• Doğu Avrupa'da Türk-İslam kültürünün temsilcisi olmuşlardır.

Yukarıda özellikleri verilen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İtil Bulgarları
- B) Akhunlar
- C) Avarlar
- D) Oğuzlar
- E) Türgişler

16. Asya Hun Devleti'yle ilgili;

- I. Orta Asya tarihinin ilk büyük Türk devletidir.
- II. Bilim, sanat ve yazılı edebî eserlerde gelişme kaydetmişlerdir.
- III. Türk soyundan olan toplulukları ilk kez hakimiyet altına almışlardır.
- IV. İç ve dış baskılar sonucunda kuzey ve güney olarak ikiye ayrılmışlardır.

bilgilerinden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) Yalnız IV
- D) II ve III
- E) III ve IV

İslamiyet Öncesi Türk Tarihi - VII

1. II. Kök Türk Devleti'nde Bilge Kağan'ın ölümünden sonra başa geçen kağanlar, ülkeyi idare etmekte yetersiz kalmıştır. Bunun üzerine I. ve II. öncüllerdeki Karluk ve Basmil boyları II. Kök Türk Devleti'ne 742'de son vermiştir. Oğuzlar ise II. Kök Türklerin yıkılışında etkili olmamıştır.
2. Özellikleri verilen Türk devleti A seçeneğindeki II. Kök Türk (Kutluk) Devleti'dir. Devletin kurucusu Kutluk Kağan, devleti derleyen-toparlayan anlamına gelen "literiş" ünvanına sahiptir.
3. Uygurlarda "ilk" ler;
- Matbaada hareketli harf sistemi
 - Hakaniye lehçesiyle ilk kitaplar
 - Minyatür, çinçilik, kütüphaneçilik
 - Arşivçilik
 - Örgün eğitim
 - Töreyl yazılı hale gelme
 - Fresk denilen duvar resimleri
 - Orta Oyunu
 - Turfanda sebzecilik
 - Bankacılık
 - İpotek senedi
 - Falz uygulamaları
- İlk yazılı belgeler ise II. Kök Türkler Dönemi'ndeki Orhun Abideleri ve Kırgızların oluşturduğu Yenisey Yazıtlarıdır.
4. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Orhun Abideleri ile ilgili doğru bilgileri içermektedir.
5. A, B, C ve D seçeneklerinde I. Kök Türk Devleti'nin hükümdarları yer almaktadır. Fakat E seçeneğindeki Böğü Kağan düzenlediği Tibet Seferi sonucunda Maniheizm'in benimsenmesini sağlayan Uygur hükümdarıdır.
6. Mani dini, et yemeği yasaklayan ve insanları savaş yapmamaya teşvik eden bir dindir. Bu durum Uygurlarda hareketsizliğe yol açmış ve savaşçılık özelliklerinin zayıflamasına neden olmuştur. Fakat Mani dininin benimsenmesi tarım ve yerleşik hayat kültürünün gelişmesine ortam hazırlamıştır. Dolayısıyla Uygurlar kültürel faaliyetlerde ve sanatsal çalışmalarda önemli bir mesafe kat etmiştir. Bilim, sanat ve edebiyatta gelişen Uygurlar yazıyı ve matbaayı kullanmışlardır.
- Açıklamalar doğrultusunda doğru cevap B olmalıdır.
7. Ho-han-yeh ile Çi-çi'nin siyasi çekişmeleriyle ikiye ayrılan Türk devleti A seçeneğindeki Asya Hun Devleti'dir. Bu devlet önce Kuzey ve Güney daha sonra Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kuzey Hunları Kavimler Göçü'nü başlatmış, Güney Hunları ise Çin idaresine girmiştir.

8. Türklerin ilk anayurdu olan Orta Asya'da A, C, D ve E seçeneklerindeki coğrafi unsurlar yer almaktadır. B seçeneğindeki Zagros Dağları ise Orta Asya'da değil, İran ile Türkiye ve Irak arasındadır.
9. I., II. ve IV. öncüllerdeki Türk boyları Avrupa'ya göç eden topluluklardır. Ayrıca Bulgarlar, Macarlar ve Kumanlar da Avrupa'ya göç eden topluluklardır. Ancak III. öncüldeki Uygurlar Avrupa'ya göç etmemiş, Orta ve Güney Asya'da yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Uygur Devleti'nin yıkılmasından sonra ise Uygurlar Turfan ve Kansu bölgelerinde siyasi varlıklarını korumuşlardır.
10. Hazarlar, Hz. Osman Dönemi'nde İslam ordularıyla Kafkasya'da mücadele ederek Belencer Savaşı'nı yapmışlardır. Türgişler, Ermeviler Dönemi'nde İslam ordularıyla Orta Asya'da mücadele ederek Vatatu's Şıb ve Haristan savaşlarını yapmışlardır. Karluklar, ilk Müslüman Türk boyu olup, Talas Savaşı'nda Müslümanların yanında yer almışlardır. Kırgızlar ve Sibirler için ise her iki durum da geçerli değildir.
11. Çinliler, C seçeneğindeki Hunları durdurmak adına Çin Seddi'ni inşa etmişlerdir. Çinliler ilk olarak küçük kaleler dikerek savunma önlemleri almaya çalışır. Çin İmparatoru Şi Huang Ti döneminde bu kaleler güçlü surlarla birleştirilir ve Çin Seddi ortaya çıkar.
12. Orta Asya iklim olarak sert karasal bir özelliğe sahiptir. Ayrıca bu bölgede akarsular derin vadilerde akmaktadır. Bu durum tarım faaliyetlerinin yapılmasına pek fazla imkan vermemektedir. Ancak Orta Asya'da yer alan geniş otlaklar A seçeneğinde de belirtildiği gibi hayvancılığın temel geçim kaynağı olmasını sağlamıştır. Hayvancılıkla uğraşan Türklerin büyük çoğunluğu göçebe bir yaşam şekline sahip olmuştur.
13. Anav, Afanesyevo, Andronova, Karasuk ve Tagar Orta Asya'daki kültür merkezleridir. Fakat E seçeneğindeki Ninova Orta Asya'da değil, Anadolu ve Irak arasındaki Fırat ve Dicle nehirlerinin bulunduğu bölgededir. (Mezopotamya uygarlığı olan Asurların başkentidir.)
14. "Türkiye" tabiri ilk olarak VI. yüzyılda Bizans kaynaklarında Orta Asya için kullanılmıştır. Bizans kaynaklarında IX. ve X. yüzyıllarda Orta Avrupa'dan Volga Nehri'ne kadar uzanan bölgeye de yine "Türkiye" adı verilmiştir. XII. yüzyıldan itibaren Anadolu için de "Türkiye" adı kullanılmıştır. "Türk" adı ise ilk kez Çin kaynaklarında geçmektedir.
15. Özellikleri verilen Türk topluluğu İslamiyet'i kabul eden ilk Türk devleti olduğu görüldüğü yaygınlaşan İtil Bulgarlarıdır. Bu devlet Karadeniz'in kuzeyinde ve Doğu Avrupa'da hüküm sürmüş ve Türk-İslam kültürünün bu bölgedeki temsilcisi olmuştur.
16. Asya Hun Devleti bilinen teşkilatlı ilk Türk devletidir. Ayrıca Orta Asya'da kurulan ilk büyük devlet olma özelliğini göstermektedir (I. öncül) Asya Hunları, Mete Han döneminde Türk kavimlerini tek bayrak altında toplayan ilk Türk devletidir (III. öncül). Asya Hunları tahl kavgaları ve Çin baskısı nedeniyle önce kuzey ve güney daha sonra ise doğu ve batı olarak ikiye ayrılmışlardır. (IV. öncül) Konar göçer bir hayat yaşayan Hunların II. öncülde belirtildiği gibi bilim ve yazılı kültürde geliştiği söylenemez. Zira Hunlar döneminden günümüze kalan herhangi bir yazılı kaynak bulunmamaktadır.

2. BU ÜNİTE İLE İLGİLİ

ÇIKMIŞ SORULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Bu ünite ile ilgili ÖSYM sorularına baktığımızda: Orta-öğretim, Ön Lisans ve Lisans sınavları farketmeksizin genelde 1 tane, nadiren bazı yıllar 2 tane soru gelmiştir.
- Sorular ağırlıklı olarak kültür ve uygarlık kısmında bahsedilen kavramlardan, nadiren siyasi tarih kısmından da çıkmıştır.
- Sorular bilgi, bilgi ve yorum, kavram - açıklama eşleştirmeleri şeklindedir.
- Ortaöğretim KPSS'de çıkan kavramlar: Büyük Selçuklular (Nizamülmülk, Tuğrul Bey), Divanlar, İpek Yolu üzerinde hakimiyet kuranlar
- Ön Lisans KPSS'de çıkan kavramlar: Talas Savaşı, Büyük Selçuklular (Tuğrul Bey), Türk İslam bilginleri (Farabi), Karahanlılar (Kutadgu Bilig)
- Lisans KPSS'de çıkan kavramlar: Karahanlılar (Kutadgu Bilig, Divanü Lügat-İ Türk), Gazneliler, Büyük Selçuklular (Haşhaşiler, Melikşah, Kümbet), İlhaniiler, Tolunoğulları, Muhtesip, İktisat sistemi, Siyasetname
- ÖSYM'nin son 15 yılda Ortaöğretim, Ön Lisans ve Lisans sınavlarında sorduğu sorular tek tek incelenerek, bu istatistikler çıkarılmıştır.

1. Türklerin en kalabalık topluluğu olan Oğuzlar bir çok Türk İslam devletinin kurulmasında etkili olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisinde Büyük Selçukluların temellerini atan Selçuk Bey'in mensubu olduğu Oğuz kolu ve boyu bir arada verilmiştir?

- A) Üçok kolu - Kayı boyu
- B) Bozok kolu - Kınık boyu
- C) Üçok kolu - Kınık boyu
- D) Bozok kolu - Kayı boyu
- E) Üçok kolu - Yüreğir boyu

2. Tuğrul ve Çağrı Beylerin liderliğinde Oğuzlar, 1040 yılındaki Dandanakan Savaşı'ndan zaferle çıkarak kendi devletlerini kurdu ve Cend şehrini başkent olarak belirledi. Bu yeni devlet, Selçuk Bey'den hareketle Selçuklular ismiyle anıldı.

Bu bilgilerden hareketle Büyük Selçukluların kurulmasında aşağıdaki devletlerden hangisine karşı elde ettikleri zaferin etkisinden söz edilebilir?

- A) Karahanlılar
- B) Gazneliler
- C) Bizans
- D) Büveyhoğulları
- E) Fatımiler

3. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet öncesi Türk devletleri ile Türk İslam devletlerinin ortak özellikleri arasında gösterilemez?

- A) Devlet işlerinin görüldüğü bir meclise sahip olmaları
- B) Orduda onlu sistemden yararlanmaları
- C) Savaşlarda ok ve yay gibi temel silahları kullanmaları
- D) İktisat sistemini uygulamaları
- E) Ülkeyi hanedanın ortak malı saymaları

Türklerin "cihan devleti kurma" mefkûresi ile İslam'daki "İlâ-yı kelîmetullah (tevhit inancını yüceltme ve hâkim kılma)" hedefi birleşince savaşlar gaza ve cihat anlayışı doğrultusunda yapılmaya başlandı. Böylece Türkler, sadece bir cihan devleti kurma değil, İslami esaslara uygun olarak dünyada adaleti ve düzeni sağlama (nizam-ı âlem) sorumluluğunu da üstlenmiş oldu.

Bu bilgilere dayanarak aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Türkler, İslam'ı sadece benimsemekle kalmamış, onun yayılması için de öncülük etmiştir.
- B) Savaşlar artık yalnızca toprak kazanmak için değil, dini bir gaye uğruna yapılmıştır.
- C) Türkler, İslam'ın prensiplerini devlet politikalarına entegre etmiştir.
- D) Benimsenen politikalar savaşların hem dini hem de siyasi anlamda meşrulaştırılmasına neden olmuştur.
- E) Türkler İslamiyet'i benimseyince eski devlet geleneklerini tamamen terk etmişlerdir.

5. Selçuklu sultanları savaşa ve geziye çıktıklarında hükümdarlık alameti olarak başlarının üzerine değerli kumaşlardan yapılmış bir şemsiye tutulurdu.

Sözü edilen bu şemsiyeye karşılık gelen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nevbet
- B) Tuğ
- C) Çetr
- D) Otağ
- E) Alem

6.

Sultan Sancar (...) Halife'ye gönderdiği bir mektupta: "Allah bu dünyayı bizim tasarrufumuza tevdi ve emanet etmiştir. (...) Biz Cihan padişahlığını babamızdan ve tevcih eylediği sancaklarla, Halife'nin dedesinden miras aldık" demiştir.

Bu bilgiye dayanarak Sultan Sancar için;

- I. hükümdarlığını ilahi bir kaynağa dayandığı,
- II. hükümdarlığın bir hanedan mirası olduğunu belirttiği,
- III. sadece bir bölgeye değil, tüm dünyaya hükmetme idealini benimsediği

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

7.

Nişabur'da hutbe Tuğrul Bey adına okunmaya başladı. Böylece Tuğrul Bey devletin kuruluşuna dair önemli adımlardan birini daha atıyordu. (...) sonra Abbasi halifesi el-Kaim Biemrillah'a gelişmeleri bildirmek ve icazet-i padişah almak için bir mektup kaleme alındı. Tuğrul Bey'in yay şeklindeki tevkil ya da tuğrasıyla mühürlenerek gönderilen bu mektupta, (...) kurdıkları devletin hilafet makamı tarafından onaylanmasını talep ediyorlardı.

Buna göre Abbasi halifesinin aşağıdakilerden hangisini göndererek Tuğrul Bey'in hükümdarlığını tasdik edip belgelendirdiği söylenebilir?

- A) Menşur B) Tuğ C) Hilat
D) Tıraz E) Nevbet

8. Kurulduğu bölge ve hakimiyet altına aldığı yerler göz önüne alındığında savaşlarda büyük oranda fillerden yararlanan Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karahanlılar B) Türkiye Selçukluları
C) Gazneliler D) Akkoyunlular
E) Karakoyunlular

9.

Halife el-Kaim Biemrillah Tuğrul Bey'e mektuplar göndererek onu Bağdat'a çağırdı. (...) Halife Tuğrul Bey'e 'el-melikü'l-mağrib ve'l-maşrik', yani 'doğunun ve batının hükümdarı'; 'rüknu'ddin', yani 'dinin direği' ve 'kasimu emiri'l-müminin', yani 'Emirü'l-müminin, halifenin ortağı' gibi ünvanlar verdi. Taç giydirip altın kılıç kuşattı ve bu suretle Tuğrul Bey'i dönemin bütün İslam hükümdarları arasında üst bir mevkide gördüğünü gösterdi."

Halife el-Kaim Biemrillah'ın Tuğrul Bey'e bu ünvanları verme nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nişabur'da adına hutbe okutması
B) Büveyhoğullarına karşı üstünlük kurması
C) Gaznelilerle mücadeleye girişmesi
D) Büyük Selçukluları teşkilatlı bir devlet haline getirmesi
E) Devlet merkezini Rey kentine taşınması

10. Ülke topraklarının vergi gelirlerine göre sınıflandırılması ve her bölgenin askerî ve sivil görevlilere hizmetleri karşılığında maaş olarak verilmesi esasına dayalı toprak ve yönetim sistemine iktâ denilmektedir.

Buna göre aşağıdaki devletlerden hangisinin iktâ sistemini uyguladığı söylenemez?

- A) Karahanlılar B) Büyük Selçuklular
C) Türkiye Selçukluları D) Harzemşahlar
E) Uygurlar

11. Büyük Selçuklularda sarayda hükümdardan, devlet teşkilatında ise hükümdar ve vezirden sonraki en yetkili kişi olan, aynı zamanda saray çalışanlarını da denetleyen görevli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hâcibü'l-Hüccâb B) Emîr-i Candar
C) Emîr-i Şikâr D) Câmedar
E) İdlîşibaşı

1. Büyük Selçukluların ve temellerini atan Selçuk Bey'in mensubu olduğu Oğuz kolu ÜÇÖK, boyu ise KİNİK'tir.

Not: Osmanlılar ise Oğuzların Bozok kolunun Günhan soyundan gelen Kayı boyunun Karakeçili aşiretine mensuptur.

ABCD

2. Tuğrul ve Çağrı Beylerin liderliğinde Oğuzlar, 1040 yılında "Gaznelilere karşı" yaptıkları Dandanakan Savaşı'ndan zaferle çıkarak kendi devletlerini kurdu ve Cend şehrini başkent olarak belirledi. Büyük Selçuklular daha önce Nesa ve Serahs savaşlarında da Gaznelileri mağlup etmişlerdi.

Not: Dandanakan Savaşı Büyük Selçukluların kuruluş aşamasını tamamlamasına, Gaznelilerin ise yıkılma sürecine girmesine neden olmuştur.

ABCD

3. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler İslamiyet öncesi Türk devletleri ile Türk İslam devletlerinin ortak özellikleri arasında yer almaktadır.

Ancak İktâ denilen toprak sistemi Türk İslam devletlerinde uygulanmış, İslamiyet öncesi Türklerde böyle bir uygulama söz konusu değildir.

ABCD

4. Bu paragraf, Türklerin Müslüman olduktan sonra İslam dinine sadece inanç boyutunda değil, siyasi ve askeri boyutta da hizmet ettiklerini göstermektedir. Türklerin tarihsel cihan devleti kurma ideali, İslam'daki ilâ-yı kelimetullah anlayışıyla birleşerek fetihlerin hem dini hem de siyasi bir amaç taşımasına neden olmuştur. Bu birleşim, gaza ve cihat kavramlarını ön plana çıkarmış, savaşların meşruiyetini İslam'a hizmet üzerinden temellendirmiştir. Aynı zamanda Türkler, sadece güç kullanarak değil, adalet ve düzen (nizam-ı âlem) kurma sorumluluğunu da İslami esaslar çerçevesinde üstlenmişlerdir. Böylece İslam medeniyetinde koruyucu, yayılcı ve düzen kurucu bir rol oynamışlardır.

Bu doğrultuda A, B, C ve D seçeneklerine ulaşabilmekteyiz. Ancak Türklerin eski devlet geleneklerini tamamen terk ettiğini söyleyemeyiz.

Not: "ilâ-yı kelimetullah" ve "nizam-ı âlem" kavramlarına dikkat edelim. Yeni MEB kitaplarında da bir çok yerde geçmektedir.

ABCD

5. Türk İslam devletlerinde Nevbet davul, Tuğ sancak, Çelir şemsiye, Otağ çadır, Âlem bayrak anlamına gelen kavramlardır.

ABCD

6. Sultan Sancar, dünyayı "Allah'ın tasarrufumuzu tevdi ettiği" şeklinde tanımlayarak, hükümdarlığını ilâhi bir kaynağa dayandırmıştır.

"Cihan padişahlığını babamızdan miras aldık" ifadesi ile hükümdarlığın bir hanedan mirası olduğunu belirtmiştir.

"Cihan (dünya) padişahlığı" ifadesi, sadece bir bölgeye değil, tüm dünyaya hükmetme idealini yansıtır.

Bu doğrultuda öncüllerde verilenlerin tamamını doğru cevap olarak kabul edebiliriz.

ABCD

7. **Menşur:** Halifenin hükümdarlığı onayladığı belgedir. Soruda özellikle BELGE sorulduğu için cevabımız menşurdur.

Hilât: Halifenin gönderdiği tüm hediyeleri kapsar.

Tiraz: Halifenin gönderdiği kıyafettir. (Uyarı: Hilat ve Tiraz'ı bazı kaynaklar aynı doğrultuda kabul etmektedir.)

Tuğ sancak, Nevbet ise davul anlamına gelmektedir.

Not: Dikkat ederseniz !!! "Halifenin hükümdarlığı onayladığı belge hangisidir?" şeklinde düz bir bilgi sorusu olarak soruyu sormadım. ÖSYM'de yeni nesil sorularda aynen bu tarz sormaktadır. Lütfen dikkat edelim !!!

ABCD

8. Gazneliler Hindistan ve çevresine hakim olmuşlardır. Bu bölgelerde de fillerin yoğun olarak yaşadığı aşikardır. Gazneliler fillerden biner hayvanı olarak da yararlanmış, aynı zamanda kale muhasaralarında tıpkı ağır silahlar gibi surları yıkmak için de filleri kullanmışlardır.

Not: Bu bilgi 2025 MEB kitabında yer almaktadır.

ABCD

9. Abbasi halifesi el-Kaim Biemrillah'ın Tuğrul Bey'e bu ünvanları verme nedeni Büveyhoğullarına karşı halifeyi koruma altına alması ve Büveyhoğulları tehdidini ortadan kaldırmasıdır.

ABCD

10. Tarihte İktâ sistemini ilk uygulayan devlet Hititlerdir. İslam tarihinde ilk uygulayan ise Hz. Ömer'dir. Türk-İslam devletleri arasında ilk İktâyı uygulayan Karahanlılardır. İlk askeri İktâ sistemi vezir Nizamülmülk tarafından Büyük Selçuklu Devleti'nde uygulanmaya başlamıştır. Ayrıca Harzemşahlar, Türkiye Selçukluları gibi devletler de bu sistemi uygulamıştır.

Uygurlar İslamiyet öncesi bir Türk devletidir. O dönemde Türklerde İktâ sistemi uygulanmamaktadır.

ABCD

11. Sorumuzun doğru cevabı "Hâcibü'l-Hüccâb" tır. Diğer seçeneklere bakacak olursak;

Emîr-i Candar: Saray muhafızlarının idaresinden sorumlu görevli.

Emîr-i Şikâr: Av merasimlerinin düzeninden sorumlu görevli.

İdişçibaşı: Saraydaki meşrubatların hazırlanmasından ve takdiminden sorumlu görevli.

Câmedar: Hükümdarın giyim kuşamından sorumlu görevli.

ABCD

1. • Henüz 34 yaşındayken İslamiyet'e yaptığı büyük hizmetlerden dolayı Selçuklu veziri Nizamülmülk tarafından Nizamiye müderrisi olarak tayin edildi.
- Kelam, fıkıh, hadis alanları ile ilgilendi.
- "İlmi hafızasına alan bilim insanı" olarak kabul edildi.

Bu özelliklerin aşağıdaki Türk-İslam bilgîlerinden hangisine ait olduğu söylenebilir?

- A) Gazall B) İbni-i Rüş C) Farabi
D) İbn-i Sina E) Harezmi

2. İlk Türk-İslam devletlerinden birisi olan Karahanlılar egemen oldukları coğrafyalarda camiler, kervansaraylar ve hanlar inşa etmişlerdir.

Bu durum Karahanlıların;

- I. ulusal benliği koruma,
II. ticari faaliyetleri geliştirme,
III. demografi yapısı değiştirme

amaçlarından hangilerine önem verdiklerini göstermektedir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

3. Gazneli Devleti'nin hükümdarı Gazneli Mahmut Hindistan'a 17 sefer yaparak burada İslamiyet'in yayılmasını sağlamıştır. Bu gelişme karşısında Abbasi Halifesi Gazneli Mahmut'a "sultan" ünvanı vermiştir.

Bu durum dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Gaznelilerin İslam siyasi birliğini sağladığına
B) Abbasi halifesinin siyasi yetkilerinin Gazneli Mahmut'a geçtiğine
C) Türklerin İslam dünyasına hizmet ettiğine
D) Geniş ekonomik olanaklara sahip olduğuna
E) Merkezi devlet anlayışının gelişmediğine

4. Malazgirt Savaşı sonrasında Sultan Alp Arslan, komutanlarına Anadolu'da fetih yapmalarını ve fethedilen yerlerin fethedenin malı sayılacağını söylemiştir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlaması beklenebilir?

- A) Alp Arslan Dönemi'nin sona ermesine
B) Haçlı saldırılarının başlamasına
C) Bilimsel araştırmaların yapılmasına
D) Türk beyliklerinin kurulmasına
E) Bizans'ın sınırlarını genişletmesine

5. Türk topluluklarının İslam dinini benimsedikten sonra kültürel varlıklarını devam ettirmelerinde;

- I. yaşam biçimlerinin İslami esaslara uygun olması,
II. Orta Asya'dan başka bölgelere göç etmeleri,
III. Müslümanlarla yoğun ticari ilişkiler kurmaları

durumlarından hangileri doğrudan etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6. Türk-İslam devletlerinde asayiş bozan ve kanunlara itaat etmeyenler örfî hukuk kurallarına göre yargılanmışlardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi örfî hukuku uygulayan görevlidir?

- A) Emir-i Dad B) Kadiü'l Kudat
C) Müşrif D) Naib
E) Müstevfi

7. Selçuklu Türklerinin Anadolu'ya yaptığı göçler iki dönem hâlinde incelenmektedir. Birinci dalga göçler XI. yüzyılın ilk çeyreğinde, ikinci dalga göçler ise 1220'den itibaren yapılmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ikinci dalga göçlerin temel sebebi olarak gösterilebilir?

- A) Moğol istilasının yaşanması
B) Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurulması
C) Talas Savaşı'nın meydana gelmesi
D) Karahanlılar Devleti'nin parçalanması
E) Haçlı Seferlerinin düzenlenmesi

8. Türk-İslam devletlerinde yöneticiler genellikle Türklerden oluşuyorken, halk farklı ırk ve boylardan meydana gelmekteydi. Bu anlamda birçok devlet çok uluslu ve çok dinli bir yapıdaydı.

Buna göre aşağıdaki Türk devletlerinden hangisi özellikle halkının da Türk olması yönüyle diğerlerinden ayrılmaktadır?

- A) Gazneliler B) Büyük Selçuklular
C) Karahanlılar D) Türkiye Selçukluları
E) Osmanlılar

9. Erciş merkez olmak üzere kurulan, bugünkü Azerbaycan'ın temellerinin atılmasında etkili olan, Akkoyunlular tarafından varlığına son verilen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karahanlılar B) Artuklular
C) Babürler D) Timurlular
E) Karakoyunlular

10. • Gazneli Mahmut'un "Sarayımın en kıymetli hâzinesi" dediği bilim insanıdır.
• Melikşah Dönemi'nde "Siyasetname" adlı eserini yazmıştır.
• Binom açılımı ve Pascal üçgenini bulan, Celali Takvimi'nin oluşumunda etkili olan bilim insanıdır.
• Şehname adlı eserini Gazneli Mahmut'a sunan edebiyatçıdır.

Bu özellikler ile aşağıdaki Türk-İslam bilginleri eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Firdevsi B) Nizamülmülk
C) El Biruni D) Harezmi
E) Ömer Hayyam

11. Melikşah'ın ölümü üzerine Büyük Selçuklularda taht kavgasına girişen melikler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Alp Tigin B) Berkjaruk C) Sencer
D) Mahmut E) Mehmet Tapar

12. • Avrupalı Hristiyanlar tarafından "Zamanının Voltaire"yi olarak nitelendirilmiştir.

- Gözün retina tabakasının işlevini açıklamıştır.
• Güneş lekelerini ilk kez gözlemleyen bilginidir.

Bu özelliklerin aşağıdaki Türk-İslam bilginlerinden hangisine ait olduğu söylenebilir?

- A) Harezmi B) İbn-i Rüşd C) Gazali
D) İbn-i Sina E) Farabi

13. • Türkçe-Farsça karşılaştırmalı bir sözlüktür.
• İlk Türk-İslam yazılı eseridir.
• Hakikatlerin Eşiği anlamına gelir.
• Türklerin ilk tasavvuf eseridir.

Bu özellikler aşağıdaki Türk-İslam eserleri ile eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) *Divanü Lügati't Türk* B) *Kutadgu Bilig*
C) *Atabe'tül Hakayık* D) *Divan-ı Hikmet*
E) *Muhakemet'ül Lugateyn*

14. Aşağıdaki Türk-İslam bilgini ve ünvanı eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Farabi - Muallim-i Sani
B) Gazali - Hüccetül İslam
C) İbn-i Sina - Şeyh El Reis (Avicenna)
D) Muhyiddin Arabi - Şeyh-i Ekber
E) İbnül Heysem - Abunazar

15. I. Kars civarındaki Ani Kalesi'nin fethedilmesi
II. Mısır üzerine sefer planlanması
III. Malazgirt Savaşı'nda Bizans'ın mağlup edilmesi
IV. Karahanlılar üzerine sefere çıkılması

Bu gelişmeler aşağıdaki Büyük Selçuklu hükümdarlarından hangisinin döneminde gerçekleşmiştir?

- A) Tuğrul Bey B) Sencer C) Selçuk Bey
D) Alp Arslan E) Melikşah

16. Moğolların Barulas Boyu'na mensup olan ve han soyundan olmadığı için "emir" ünvanını kullanan hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Timur B) Uzun Hasan C) Kara Yusuf
D) Aybek E) İli Arslan

1. Soruda özellikleri verilen bilim insanı Gazali'dir. Gazali aynı zamanda mezhepçiliğe karşıdır. Nizamiye Medreselerinde "Şeref'ül Ümme" ünvanıyla görev almıştır. İhya'ül Ulumud din ve El Munkizu Mined Dalal adlı eserleri yazmıştır.

ABCDE

2. Karahanlılar Orta Asya'da kurulan ilk Türk-İslam devletidir. Bu devlet, birçok konuda Türk-İslam sentezini gerçekleştirmiş ve Türk-İslam kültürünün kurucusu olmuştur. Karahanlıların ticaret yollarının güvenliği için kervansaraylar inşa etmesi, ticaret faaliyetlerinin geliştirilmesi amacını taşır.

Camilerin ve kervansarayların yapılması, Karahanlıların demografik yapıyı değiştirme amacı güttüğünü göstermez. Demografik yapı göçlerle, savaşlarla ve işgallerle değişiklik gösterir. Ayrıca, Karahanlıların Gök Tengri inancını terk etmesi, yeni bir dini benimsemesi ve bu dinle ilgili ibadethaneler inşa etmesi ulusal benliğin ve kimliğin değiştiğine işarettir. Dolayısıyla I. ve III. öncüllerdeki amaçların benimsenmiş olması mümkün değildir.

ABCDE

3. Gazneli Mahmut'un "sultan" ünvanı alması ve Hindistan'a seferler yapması İslam siyasi birliğini gerçekleştirdiğini göstermez. Böyle bir birliğin kurulması için İslam dünyasının önemli bölgelerinin ve kutsal toprakların da hâkimiyet altına alınması gerekir. Ayrıca, Gazneli Mahmut'un fetihler yapması ve halifeden ünvan alması, halifenin siyasi yetkilerinin Gaznelilerin hükümdarına geçtiğini ispatlamaz.

Fakat Gazneli Mahmut'un Hindistan'a seferler yapması, İslamiyet'i yayması ve bunun sonucunda halife tarafından takdir edilmesi, Türklerin İslam dünyasına hizmet ettiğini gösterir.

ABCDE

4. Alp Arslan'ın komutanlarına verdiği emir, komutanların Anadolu'daki fetihlerini hızlandırmış ve beyliklerin kurulmasını sağlamıştır. Malazgirt Savaşı'ndan sonra, kısa sürede Anadolu'da Mengüoekliler, Danişmentliler ve Saltuklular gibi beylikler kurulmuştur. Bu beylikler Büyük Selçuklulara bağlı olarak hareket etmiş ve Anadolu'da fetihler gerçekleştirmiştir.

ABCDE

5. Türkler, İslam dinini kabul ettikten sonra kültürel varlıklarını ve millî kimliklerini devam ettirmişlerdir. Böyle bir durumun ortaya çıkmasında İslam dininin Türklerin geleneksel yaşam biçimlerine uygun olması etkili olmuştur.

Ancak Türk göçleri ve ticarî ilişkiler Türklerin İslam dinini benimsedikten sonra kültürel varlıklarını devam ettirmeleriyle doğrudan ilgili değildir. Göç ve ticaret, toplumlar arası ilişkilerin kurulmasına aracılık yapan unsurlardır. Bu unsurlar yeni dinlerin benimsenmesine ortam hazırlar. Fakat tek başına bu unsurlar, bir milletin kültürünü nasıl koruduğunu ve bu kültürü nasıl devam ettirdiğini açıklamaz.

ABCDE

6. • **Kadiü'l Kudat:** Şer'i hukuktan sorumlu görevlidir.
• **Müşrif:** Mali ve idari işleri denetleyen Divan-ı İshraf'ın başındaki görevlidir.
• **Naib:** Hükümdar merkezde olmadığına devlet işlerini yürüten görevlidir.
• **Müstevfi:** Mali işlerden sorumlu olan Divan-ı İstifa'nın başındaki görevlidir.

Asayiş bozan ve kanunlara itaat etmeyenleri örfî hukuk kurallarına göre yargılayan görevli ise A seçeneğindeki Emir-i Dad'dır.

ABCDE

7. Anadolu'ya yapılan birinci dalga göçleri Büyük Selçuklu Devleti başlatmıştır. Bu devlet özellikle Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun Türk yurdu haline gelmesini sağlamıştır.

1220'den itibaren başlayan ikinci dalga göçlerin meydana gelmesinin temel sebebi ise Moğol istilasıdır. Bu istila sırasında Türkiye Selçukluları Moğollara Köse Dağ Savaşı'nda yenilerek parçalanma sürecine girmiştir.

ABCDE

8. Seçeneklerde yer alan Gazneliler, Büyük Selçuklular, Türkiye Selçukluları ve Osmanlılar farklı milletlerden ve dinlerden oluşan bir yapıya sahiptir. Ancak C seçeneğindeki Karahanlılar Orta Asya'da kurulduğu için Türklerden teşkil olan bir devlettir. Karahanlılar diğer Türk-İslam devletlerine göre milli değerlere daha fazla önem vermiştir.

ABCDE

9. Soruda özellikleri verilen Türk devleti Karakoyunlulardır. Bu devleti Bayram Hoca Erciş (günümüzde Van'ın ilçesi) merkez olmak üzere kurmuştur. Bu devletin hükümdarlarından Kara Yusuf'un Timur'a karşı Osmanlı Devleti'ne sığınması Ankara Savaşı'nın nedenlerinden biri olmuştur.

ABCDE

10. • Gazneli Mahmut'un "Sarayımın en kıymetli hazinesi" dediği bilim insanı "El Biruni"dir.
- Melikşah Dönemi'nde siyasetname adlı eseri yazan Vezir "Nizamülmük"tür.
 - Binom açılımı ve Pascal üçgenini bulan bilim insanı "Ömer Hayyam"dir.
 - Şehname adlı eserini Gazneli Mahmut'a sunan edebiyatçı "Firdavsi"dir.

Dolayısıyla Harezmi ile ilgili herhangi bir bilgi mevcut değildir.

ABCDE

11. Melikşah'ın ölümü üzerine Büyük Selçuklularda Berkyaruk, Sencer, Mahmut ve Mehmet Tapar taht kavgasına girişmişlerdir. Sencer bu taht kavgalarına son vererek Büyük Selçukluların son hükümdarı olmuştur. Alp Tigin ise Gaznelilerin temellerini atan hükümdardır.

ABCDE

12. İbn-i Rüşd (Averroes);

- İspanya'da yetişmiş Endülüslü bilim insanıdır.
- Avrupalılara Aristo'yu tanıtan, Avrupa'da Rönesans'ın başlamasında etkili olan bilim insanıdır.
- Avrupalı Hristiyanlar "Zamanının Voltaire"yi olarak nitelendirmiştir.
- Gözün retina tabakasının işlevini açıklamıştır.
- Güneş lekelerini ilk kez gözlemleyen bilginidir.
- Makale Fil Mizaç ve Tehafütü't Tehafüt adlı eserleri yazmıştır.

ABCDE

13. • Türklerin ilk tasavvuf eseri - Divan-ı Hikmet
- Hakikatlerin Eşliği anlamına gelen - Atabe'ül Hakayık
 - İlk Türk-İslam yazılı eseri - Kutadgu Bilig
 - Türkçe-Farsça karşılaştırmalı sözlük - Muhakemet'ül Lügateyn

Divanü Lügati't Türk ise Türkçe-Arapça karşılaştırmalı bir sözlüktür.

ABCDE

14. İslam dünyasında;

- Gazali: Hüccetü'l İslam
- İbn-i Sina: Şeyh El Reis (Yeni MEB) Avrupalılar Avicenna demektir.
- Muhyiddin Arabi: Şeyh-i Ekber
- Farabi: Muallim-i Sani (Yeni MEB "Abunazar" adıyla da İslam dünyasında anılmaktadır." demektir.)

Dolayısıyla optik biliminin kurucusu İbnül Heysem "Abunazar" olarak anılmamaktadır.

ABCDE

15. Tuğrul Bey'den sonra Selçuklu tahtına çıkan Alp Arslan batı siyasetini sürdürerek Anadolu'yu hedef almıştır. I. ve III. öncüllerde bu hedefe yönelik faaliyetlerden bahsedilmiştir. Alp Arslan ayrıca Mısır ve Karahanlılar üzerine seferler de planlamıştır. Alp Arslan'dan sonra yerine oğlu Melikşah tahta geçmiştir.

ABCDE

16. Moğolların Barulas Boyu'na mensup olan ve han soyundan olmadığı için "emir" ünvanını kullanan hükümdar "Timur"dur.

Diğer seçeneklere bakacak olursak;

- Uzun Hasan: Akkoyunluların önemli hükümdarıdır.
- Kara Yusuf: Karakoyunluların önemli hükümdarıdır.
- Aybek: Memlüklerin kurucusudur.
- II Arslan: Hamzemişahların kurucusudur.

ABCDE

1. 26 Ağustos 1071'de Küçük Asya'da Türk hakimiyetinin temel taşıını atan ve Bizans'ın akıbetini tayin eden Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tuğrul Bey B) Alp Arslan C) Melikşah
D) Süleymanşah E) Sencer

2. Kanunun adil olması gerekir çünkü adalet esaslarında tertip edilmeyen bir kanun, üç ayaklı masanın ayaklarından birinin eksikliği gibi hatalara ve haksızlıklara yol açar. O takdirde "devlet tahtı" yıkılır. Devletini korumak isteyen hükümdar, adil kanun yapmak zorundadır.

Yusuf Has Hacıp'in Kutadgu Bilig adlı eserinde yukarıda verilenlere değinmesi bu eserin içerik bakımından aşağıdaki türlerden hangisinin kapsamında olduğunu gösterir?

A) Surname B) Sefaretname
C) Siyasetname D) Fetihname
E) Vakıfname

3. • Humaraveyh 12 yıl süren hükümdarlığı döneminde devlete en parlak sürecini yaşatmıştır.
• Hakimiyet kurduğu bölgede ekilebilir arazileri artırmış, yeni sulama kanalları yapmıştır.
• Kuzey Afrika'da kurulan ilk Müslüman Türk devletidir.

Yukarıda özellikleri verilen Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tolunoğulları B) İhşidler C) Memlükler
D) Eyyubiler E) Gazneller

4. Aşağıdaki hakimiyet sembollerinden hangisi hem İslamiyet öncesi Türklerde hem de Türk - İslam devletlerinde görülmektedir?

A) Otağ B) Tiraz C) Hilat
D) Çetr E) Menşur

5. Hukuk ve askerlik işlerini düzenleyen "Yasaname-i Büzürg" veya "Büyük Yasa" denilen kanunları oluşturan, bu kanunları "Otuz Üç Defter" şeklinde düzenlettiren hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Cengiz Han
B) Celaleddin Harzemşah
C) Melikşah
D) Gazneli Mahmut
E) Tamgaç Buğra Han

6. • Misafirhane, bakımevi
• Çeşme
• Akıl hastanesi
• Yoksullara yemek verilen yer

Bu açıklamalara dayanarak Türk-İslam devletlerinde görülen aşağıdaki mimari unsurlardan hangisine ulaşamaz?

A) Tabhane B) Bimarhane C) Sebil
D) İmarethane E) Arasta

7. Celali takvim ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinde doğru bir yargıda bulunulduğu söylenemez?

A) Büyük Selçuklular Dönemi'nde oluşturulmuştur.
B) Melikşah'ın "Celaleddin" ünvanından dolayı bu adla anılmıştır.
C) Mali işlerde kullanılmak üzere oluşturulmuştur.
D) Hazırlanmasında etkili olan önemli şahıs Ömer Hayyam'dır.
E) Ay yılı esaslı bir takvmdir.

8. Büyük Selçuklularda önemli bir eğitim kurumu olan Nizamiye Medreseleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinin doğruluğu savunulamaz?

- A) Melikşah Dönemi'nde yaygınlaşmıştır.
- B) Ülke içindeki Batınlık faaliyetlerini önlemeye çalışmıştır.
- C) Anadolu'nun bir çok kentinde açılmıştır.
- D) Devletin idareci ihtiyacını karşılamıştır.
- E) İslam dininin doğru bir şekilde öğrenilmesini sağlamak için din adamları da yetiştirmiştir.

9. • *Divan-ı Lügati't Türk*
• *Siyasetname*
• *Divan-ı Hikmet*
• *Kutadgu Bilig*

Bu eserler ile aşağıdaki yazarlar eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Edip Ahmet Yükneki
- B) Yusuf Has Hacıp
- C) Kaşgarlı Mahmut
- D) Ahmet Yesevi
- E) Nizamülmülk

10. Gazneliler ile ittifak kurarak Samanoğullarına son veren, İslamiyet'i benimsemelerine rağmen Türk kültürünü Arap kültürüne karşı koruyan Orta Asya'daki ilk Müslüman Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Büyük Selçuklular
- B) İtil Bulgarları
- C) Karahanlılar
- D) Harzemşahlar
- E) Memlükler

11. Cengiz Han'ın torunu Hülagu Han tarafından Tebriz merkez olmak üzere İran'da kurulan Moğol devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlhanlı
- B) Çağatay
- C) Altınorda
- D) Kubilay
- E) Harzemşah

12. Türk-İslam devletlerindeki ticari mekânlar arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Bedesten
- B) Kapan
- C) Arasta
- D) Kervansaray
- E) İmarethane

13. Öğrencisi El-Cüzcani ile birlikte gözlemevi kuran, ufuk açısını ölçmeye yarayan "azimut halkası" adlı gözlem aletini yapan, İslam dünyasında Şeyh el-Reis, Avrupa'da ise Avicenna olarak anılan bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Sina
- B) Gazali
- C) Farabi
- D) İbn-i Rüşd
- E) Harezmi

14. Yusuf Kadir Han'ın vefatından sonra taht mücadelelerinin yaşandığı, Karahitaylar ve Harzemşahlar tarafından varlığına son verilen Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gazneliler
- B) Karahanlılar
- C) Tolunoğulları
- D) Akkoyunlular
- E) Büyük Selçuklular

15. 963 yılında Horasan, Afganistan ve Kuzey Hindistan'da hakimiyet kuran, Abbasi halifesini koruma altına alan Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Büyük Selçuklular
- B) Karahanlılar
- C) Gazneliler
- D) Harzemşahlar
- E) Karakoyunlular

16. Türk-İslam devletlerinde hükümdarların kendi ad ve lakaplarının yazılı olduğu süslemeli özel giysiler aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılmıştır?

- A) Tıraz
- B) Yuğruş
- C) Nevbet
- D) Tuğra
- E) Menşur

Türk - İslam Tarihi - II

1. Soru kökündeki 1071 tarihinden yola çıkılarak Malazgirt Zaferi ve bu zaferi kazanan Alparslan'a ulaşılabilir. Anadolu için Avrupalılar Küçük Asya tabirini kullanmaktadırlar. Ayrıca Malazgirt Savaşı ile ilk kez bir Bizans İmparatoru Türkler tarafından esir edilmiş ve Türkiye Tarihi başlamıştır.

ABCDE

2. **Surname:** Osmanlı döneminde padişah çocuklarının doğum ve sünnet törenleriyle ilgili minyatürlere, manzum eserlere denir. **Sefaretname:** Osmanlı'da elçilerin (sefirlerin) gittikleri yerler ile ilgili bilgileri aktardığı eserlerdir. **Siyasetname:** Hükümdarların ve devletin sahip olması gerektiği niteliklerden bahseden eserlerdir. **Fetihname:** Osmanlı'da önemli bir savaş kazanıldığında bunu diğer İslam devletlerine, hanlara veya prenslere bildiren fetih mektuplarıdır. **Vakıfname:** Bir vakfın şartlarını bildiren belgedir. **Not:** Bu kavramlar kesinlikle bilinmelidir. Siyasetname ve Sefaretname ÖSYM tarafından sorulmuştur.

ABCDE

3. Soru bazılarına göre ilk etapta zor gelebilir. Ama her zaman dediğimiz gibi tarih branşında coğrafya bilgisi çok önemlidir. 3. maddede Mısır'da kurulan ilk Müslüman Türk devleti ifadesini kullansaydık gözü kapalı Tolunoğullarını işaretlerdiniz. Unutmayın Mısır'da Kuzey Afrika'dadır. Soruda verilen özelliklerin tamamı da Tolunoğullarına aittir.

ABCDE

4. Otağ denilen çadır hem İslamiyet öncesinde hem de Türk-İslam devletlerinde görülen bir hakimiyet sembolüdür. Tıraz (halifenin gönderdiği kıyafet), hilat (halifenin gönderdiği hediyeler), çelr (şemsiye), Menşur (halifenin hükümdarlığı onayladığı belge) yalnızca Türk-İslam devletlerinde görülen hakimiyet sembolleridir. **Not:** Güncellenen MEB kitabında yer alan kavramlardan yararlanılarak bu soru hazırlanmıştır.

ABCDE

5. Moğol yasalarına Yasaname-i Bözürg, Cengiz Han Yasası veya Büyük Yasa denilmektedir. Cengiz Han, kağan seçtiği 1206 yılı kurultayında bu kurallara bazı ilaveler yapmış ve bunları resmen yürürlüğe koymuştur. "Otuz Üç Defter" şeklinde düzenlendiği varsayılan bu yasalar, İslamiyet'i kabul eden Moğol hanedanları tarafından da uygulanmıştır.

ABCDE

6. Misafirhane, bakımevi → Tabhane / Çeşme → Sebül / Akıl hastanesi → Bimarhane / Yoksullara yemek verilen yer → İmarethane Bu doğrultuda cevabımız "Arasta"dır. Arasta ise aynı cins ürünlerin satıldığı çarşıdır. Ahi teşkilatına mensup olanların bulunduğu çarşıları da Arasta denilmektedir.

ABCDE

7. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Celali Takvim ile ilgili doğru bilgileri içermektedir. Ancak Celali takvim ay yılı değil, güneş yılı esaslı bir takvimdir. Ay yılı esaslı olan "Hicri Takvim"dır. **Not:** Celali takvimi "Babürler" Hindistan'da "Takvim-i İlahi" adıyla kullanmış, ayrıca kendilerini Büyük Selçukluların varisi olarak gören "Harzemşahlar"da bu takvimi kullanmışlardır.

ABCDE

8. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler Nizamiye Medreseleri ile ilgili doğru bilgileri içermektedir.

Ancak Nizamiye Medreseleri Anadolu'da açılmamıştır. Büyük Selçuklular İran'da kurulduğundan Nizamiye Medreseleri İran ve çevresindeki Bağdat, Basra, Belh, İsfahan gibi kentlerde açılmıştır.

ABCDE

Eser	Yazarı
• <i>Divan-ı Lügati't Türk</i>	• Kaşgarlı Mahmut
• <i>Siyasetname</i>	• Nizamülmülk
• <i>Divan-ı Hikmet</i>	• Ahmet Yesevi
• <i>Kutadgu Bilig</i>	• Yusuf Has Hacıp

Not: Atabet'ül Hakayık'ın yazarı Edip Ahmet Yükeki seçeneklerde dışarıda kalmaktadır.

ABCDE

10. Soruda özellikleri verilen Türk-İslam devleti Karahanlılardır. Karahanlılar Orta Asya'da kurulmaları sebebiyle halkı ve yöneticileri Türklerden oluşmaktadır. Bu yönüyle diğer Türk-İslam devletlerinden ayrılmaktadır.

ABCDE

11. Sorumuzun cevabı İlhanlılardır. İlhanlılar aynı zamanda Batınlık faaliyetlerine de son vermişlerdir. Seçeneklerde yer alan Çağataylılar Türkistan'da, Altınorda günümüzdeki Rusya'da, Kublay Hanlığı Çin'de kurulmuştur. Harzemşahlar da İran'da kurulmuştur. Ancak bir Moğol devleti değildir.

ABCDE

12. **Bedesten:** Kent merkezinde bulunan ticaret merkezi, kapalı çarşılarıdır. Değerli eşyalar satılır. **Kapan:** Toptan ticaretin yapıldığı yerlerdir. (Un kapanı gibi) **Arasta:** Aynı esnaf grubuna ait dükkanların bir sokak üzerinde sıralanması ile oluşturulan ticari yerlerdir. **Kervansaray:** Ticari konaklama amacıyla kullanılan yerlerdir. **İmarethane:** Yoksul ve düşkünlere yemek dağıtılan aşıevidir. **Not:** ÖSYM bu kavramları önemsemektedir.

ABCDE

13. Soruda özellikleri verilen bilim insanı İbn-i Sina'dır. İbn-i Sina ayrıca tıp alanında "El-Kanun Fi'l Tıbb" adlı eseri yazmış, şeker hastalığını tespit etmiş, nabız inceleyerek damar ve kalp hastalıklarını belirlemiştir. İbn-i Sina Batı'da Avicenna, İslam dünyasında Şeyh el-Reis olarak anılmıştır.

ABCDE

14. Soruda özellikleri verilen Türk-İslam devleti Karahanlılardır. Karahanlılar Karluk, Yağma, Çiğil ve Tuhsi boyları tarafından kurulmuştur. Bilinen ilk hükümdarı Bilge Kül Kadir Han'dır. Saluk Buğra Han İslamiyet'i kabul eden ilk Karahanlı hükümdarıdır.

ABCDE

15. Soruda özellikleri verilen devlet Gaznelilerdir. Gazneliler Samanoğullarının Türk komutanı Alp Tegin tarafından merkez Gazne olmak üzere kurulmuştur. Seçeneklerdeki Büyük Selçuklular ve Harzemşahlar İran'da, Karahanlılar Orta Asya'da Karakoyunlular Doğu Anadolu'da kurulmuştur.

ABCDE

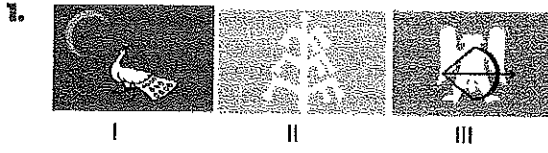
16. Tıraz: Hükümdarların kendi ad ve lakaplarının yazılı olduğu süslü özel giysiler

Yuğruş: Karahanlılarda vezire verilen ad

Nevbet: Davul / Tuğra: Hükümdar mührü

Menşur: Halifenin gönderdiği, hükümdarlığı tasdik edici belge

ABCDE

Yukarıdaki bayrakların ait olduğu devletler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak gruplandırılmıştır?

	I	II	III
A)	Karahan	Gazne	Büyük Selçuklu
B)	Gazne	Karahan	Büyük Selçuklu
C)	Gazne	Büyük Selçuklu	Karahan
D)	Büyük Selçuklu	Karahan	Gazne
E)	Büyük Selçuklu	Gazne	Karahan

2. Türk tarihinde ilk kez bir Bizans İmparatoru aşağıdaki savaşlardan hangisinin sonucunda esir alınmıştır?

- A) Pasinler B) Malazgirt C) Miryokefalon
D) Koyunhisar E) Maltepe

3. Türklüğün soy kütüğü anlamına gelen Şecere-i Türk-i ve Şecere-i Terakkime adlı eserler aşağıdakilerden hangisi tarafından yazılmıştır?

- A) Ebul Gazi Bahadır Han
B) Kaşgarlı Mahmut
C) Reşidüddin
D) Yusuf Has Hacib
E) Cüveyni

4. İlk Türk-İslam devletlerinin egemenlik anlayışında İslam öncesi Türk devletlerinin idare geleneğinin devam ettirildiği;

- I. hükümdarın tahta çıktığında hutbe okutup, para bastırması,
II. önemli devlet sorunlarının hükümdarın başkanlığındaki bir mecliste konuşulması,
III. devletin hanedanın ortak malı olarak kabul edilmesi

uygulamalarından hangileriyle kanıtlanabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. Büyük Selçuklularda Nizamiye Medreselerinin kurulmasında etkili olan Nizamülmülk "Siyasetname" adlı eseri de yazmıştır.

Aşağıdaki Türk - İslam eserlerinden hangisinin Nizamülmülk'e ait "Siyasetname" ile içerik yönünden benzeştiği söylenebilir?

- A) Divanü Lugat't Türk
B) Atabet'ül Hakayık
C) Divan-ı Hikmet
D) Kutadgu Bilig
E) Muhakemet'ül Lugateyn

6. Büyük Selçukluların teşkilatlanması sürecinde tahtta bulunan kardeşi Tuğrul Bey'in ordu komutanlığını yapan hanedan üyesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Melikşah B) Berkıyruk
C) Sencer D) Alp Arslan
E) Çağrı Bey

7. Gazneliler Devleti'nin hükümdarı Sultan Mahmut, Hindistan üzerine on yedi sefer düzenlemiştir.

Sultan Mahmut'un bu faaliyeti hakkında;

- I. gaza ve cihat anlayışıyla hareket edildiği,
II. Hindistan coğrafyasının sömürge haline getirildiği,
III. İslam dünyasında siyasi birliğin sağlandığı

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

8. Dünyanın en büyük kara imparatorluğu olarak kabul edilen devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pers İmparatorluğu
B) Roma İmparatorluğu
C) Moğol İmparatorluğu
D) Osmanlı İmparatorluğu
E) İskender İmparatorluğu

9. Büyük Selçuklu Devleti, devletin mülki ve idari teşkilatlanmasında;

- I. İran,
- II. İslam,
- III. Bizans

gibi devlet veya uygarlıklardan hangilerini örnek almıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

10. Türk - İslam devletlerinde aşağıdaki yapılardan hangisi askeri mimari içinde değerlendirilemez?

- A) Sur
- B) Hırsar
- C) Burç
- D) Tersane
- E) Tabhane

11. Modern kimyanın kurucusu kabul edilen ve atom bombası fikrini ilk ortaya atan bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbnü'l Heysem
- B) Cabir bin Hayyan
- C) Er Razi
- D) Fezari
- E) İbn-Fadlan

12. Muhyiddin Arabi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinde yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) İspanya'da (Endülüs) yetişen tasavvufçudur.
- B) Vahdet-i Vücut düşüncesini savunmuştur.
- C) Şeyh-i Ekber olarak anılmaktadır.
- D) "Fususul Hikem" adlı eseri oluşturmuştur.
- E) Dünya barışını korumak için bir teşkilat kurması fikrini ortaya atmıştır.

13. Aşağıdaki kavramlardan hangisinin Türk - İslam devletlerinde hastane anlamında kullanıldığı söylenemez?

- A) Darülaifiye
- B) Bimarhane
- C) Darüşşifa
- D) Maristan
- E) İmarethane

14. Büyük Selçukluların yıkılmasına neden olan gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Taht kavgalarının çıkması
- B) Atabeylerin bağımsızlığını ilan etmesi
- C) Haşhaşilerin devlet adamlarına karşı suikastler düzenlemesi
- D) Siyasi gücünü kaybeden Abbasi halifesinin yıkıcı faaliyetlere destek vermesi
- E) Köseadağ Savaşı'nın kaybedilmesi

15. Büyük Selçuklu devlet teşkilatında yer alan aşağıdaki divanlardan hangisi günümüzdeki "Sayıştay"ın görevlerini yapmaktadır?

- A) Divan-ı İstifa
- B) Divan-ı Arz
- C) Divan-ı İşraf
- D) Divan-ı Berid
- E) Divan-ı Tuğra

16.

*Dünya malını yığıp yolu yitirenler
Kısa ömrünü küfr içinde geçirenler
Kılavuzsuz kılarda yürüyenler
Muhabbetin değerini ne zaman bilir?*

Bu şiiri Horasan Erenleri tarafından yazıya aktarılan, "Pir-i Türkistan" ünvanıyla anılan önemli mutasavvıf aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Yesevi
- B) Mevlana Celaleddin Rumi
- C) Hacı Bektaş Veli
- D) Yunus Emre
- E) Muhyiddin İbnü'l Arabi

1. I. Gazneliler, II. Karahanlılar, III. ise Büyük Selçuklulara ait bayraklardır. Hoca böyle sorulur mu? demeyin. ÖSYM'nin birkaç yıldır sağı solu belli olmuyor. Aykırı ve şekilli sorular da sorulmaya başlandı. Üstelik soruda verilen devletler ÖSYM'nin vazgeçmediği devletlerdir. Ne olur ne olmaz, farklı bir soru tarzı da görün diye sordum.

ABCDE

2. Büyük Selçuklu hükümdarı Alparslan 1071 Malazgirt Savaşı'nda Bizans'ı yendi ve bu savaş sonucunda ilk kez bir Bizans İmparatoru esir edilmiştir. Bu Bizans İmparatoru ise Romen Diyojen'dir. Not: Pasinler Savaşı sonucunda da Gürcü Kralı Liparit esir edilmiştir.

ABCDE

3. Hıve Hanlığı Dönemi'nde yaşayan Ebul Gazi Bahadır Han Türk-İlğün soy kütüğü anlamına gelen Şecere-i Türk-i ve Şecere-i Terakkime adlı eserleri yazmıştır. Not: Günümüzde soy kütüğü ile ilgili çalışmalar ön plana çıktığından sorulması gerekli görülen bir sorudur.

ABCDE

4. Birinci öncülde belirtilen para bastırılması ve hutbe okutulması geleneği yalnızca İslami döneme aittir. Ancak Türklerin İslam öncesi dönemde devlet sorunlarını kurullayda görüşmesi geleneği İslami dönemde de devam etmiştir. Kut İnancına dayanan "Devlet hanedanın ortak malıdır." anlayışı da İslamiyet'in kabulünden sonraki dönemde de uygulanmıştır. Dolayısıyla doğru yanıt E seçeneği olmalıdır.

ABCDE

5. **Siyasetname**: Devlet nasıl yönetilir? Yöneticilerde bulunması gereken özellikler nelerdir? şeklinde sorulara cevap veren eserlere verilen genel addır. Nizamülmülk'ün yazdığı eser ise **siyasetname** içerikli olup adı da "Siyasetname"dır. Yusuf Has Hacı'nın yazdığı "Kutadgu Bilig" de içerik yönünden "Siyasetname" ile benzeşmektedir.

ABCDE

6. Seçeneklerde yer alan Melikşah, Berkıyruk, Sencer ve Alp Arslan Büyük Selçuklu hükümdarlarıdır. Ancak Çağrı Bey, Tuğrul Bey'in kardeşidir. Çağrı Bey, Tuğrul Bey Dönemi'nde ordu komutanlığı yapmıştır.

ABCDE

7. Sultan Mahmut, Gaznelilere en parlak dönemini yaşatan hükümdardır. Onun döneminde Abbasi Halifesi dış saldırılara karşı koruma altına alınmış ve Hindistan'a on yedi sefer gerçekleştirilmiştir. Hindistan seferleri sonucunda bu bölgede İslam dini yayıldığı için Sultan Mahmut'un seferleri gaza ve cihat anlayışıyla örtüşmektedir. Dolayısıyla bu seferler sonucunda Hindistan Hindistan seferleri İslam dünyasında siyasi birliğin sağlandığını kanıtlamaz.

ABCDE

8. Başlangıçta yalnızca bir Moğol boyunun önderi olan Cengiz Han, ortalama 40 yıl içerisinde Eski Dünya'nın yaklaşık üçte ikisine yakın bir kısmını ele geçirerek dünyanın en geniş kara imparatorluğu olan Moğol (Cengiz) İmparatorluğu'nu kurmuştur.

ABCDE

9. Horasan, İran merkezli olarak kurulan Büyük Selçuklu Devleti Türkler ve İranlılar olmak üzere başlıca iki toplumsal gruptan oluşmuştur. Devletin mülki teşkilatlanmasında İranlılar, askeri teşkilatında ise Türkler hakim olmuştur. Genel olarak Selçukluların teşkilatlanmasında İran - İslam geleneği etkili olmuştur. Ancak bu devletin teşkilatlanmasında Bizans kültürü etkili olmamıştır.

ABCDE

10. Türk-İslam devletlerinde sur, hisar (kale), burç (kule), kışla ve tersane askeri mimari içinde değerlendirilmektedir. Ancak tabhane; misafirhane ve bakımevi anlamlarına gelmekte ve sivil mimari içinde yer almaktadır.

ABCDE

11. Soruda özellikleri verilen bilim insanı Cabir bin Hayyan'dır. Seçeneklerde yer alan;

- **Fezari**; astronomi ile ilk ilgilenen bilim insanıdır.
- **İbnü' Heysem**; Optik bilimin kurucusudur.
- **Er Razi**; çiçek ve kızamık hastalıklarını ilk ele alan bilim insanıdır.
- **İbn-i Fadlan**; Rihle adlı eseri yazarı seyyah'tır.

ABCDE

12. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Muhyiddin Arabi ile ilgili doğru bilgileri içermektedir. Ancak dünya barışını korumak için bir teşkilat yani Birleşmiş Milletler kurulması fikrini ortaya atan Farabi'dir.

ABCDE

13. Darülaifiye, Bimarhane, Darüşşifa, Maristan gibi yapılar hastane anlamında kullanılmıştır. İmarethane ise yemek dağıtılan hayır kurumu, aşevirdir.

ABCDE

14. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Büyük Selçukluların yıkılmasına neden olan gelişmeler arasında yer alır. Ancak Köseadağ Savaşı Büyük Selçukluların değil, Anadolu Selçuklularının yıkılmasına neden olan bir savaştır. Büyük Selçukluların yıkılmasına etki eden savaş Katvan Savaşı'dır.

ABCDE

15. • **Divan-ı İstifa** → Mali işlerden sorumludur. (Maliye Bakanlığı)
• **Divan-ı Arz** → Askeri işlerden sorumludur. (Genelkurmay Başkanlığı)
• **Divan-ı İshraf** → İdari ve mali denetimden sorumludur. (Sayıştay)
• **Divan-ı Berid** → Posta ve haberleşme işlerinden sorumludur. (PTT)
• **Divan-ı Tuğra** → İç ve dış yazışmalardan sorumludur. (Özel Kalem Müdürleri gibi.)

ABCDE

16. Batı Türkistan'daki Sayram kasabasında doğan ve "Pir-i Türkistan" unvanıyla anılan Hoca Ahmed Yesevi, İslam dininin bu bölgede yayılmasına büyük katkı sağlamıştır. Vefatından sonra onun hayat görüşünü ve tasavvuf anlayışını devam ettiren Yesevi dervişleri (Horasan erenleri), Türkistan'ın yanı sıra İran, Hindistan, Anadolu ve Balkan topraklarında bu düşüncenin geniş kitlelere ulaşmasına öncülük etmiştir. Hoca Ahmet Yesevi'nin vefatından sonra Yesevi dervişleri tarafından yazılan başlıca eserleri şunlardır: Divan-ı Hikmet, Fakrname, Risale der Adab-ı Tarikat, Risale der Makamat-ı Erba'in.

ABCDE

1. I. Hakan - Arslan Han
II. Yabgu - Buğra Han
III. Şad - İlig Han

Yukarıda verilen İslamiyet öncesi Türklerdeki kavramlar ve Karahanlılardaki karşılıkları eşleştirmelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Yusuf Has Hacib'in yazdığı Kutadgu Bilig adlı eser için aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Mutluluk veren bilgi anlamına gelmektedir.
B) Siyasetname veya nasihatname olarak nitelendirilmiştir.
C) Orta Asya Türk kültürü ile İslami esasların harmanlandığı bir eserdir.
D) Halife El Muktedi Billah'a sunulmuştur.
E) Uygur kültür havzasında ortaya çıkmıştır.

3. Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han hakkında;

- I. İslamiyet' kabul eden ilk Karahanlı hükümdarıdır.
II. Müslüman olduktan sonra "El Mücahit ve El Gazi" ünvanlarını almıştır.
III. Abbasi Halifesini Şii Büveyhoğulları baskısından kurtarmıştır.

bilgilerinden hangileri doğru değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4. Büyük Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla ortaya çıkan aşağıdaki atabeylik ve kurulduğu yer eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

Atabeylik	Kurulduğu Yer
A) Zengiler	Musul
B) Begtekinogulları	Erbil
C) Börililer	Şam
D) Salgurlular	Mardin
E) İldenizogulları	Azerbaycan

5. Abbasi Halifesini Şii Büveyhoğullarına karşı koruyarak "sultan" ünvanını alan ilk Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Melikşah B) Alp Tekin
C) Alp Arslan D) Gazneli Mahmut
E) Satuk Buğra Han

6. Malazgirt Savaşı'nın Türklerin lehine sonuçlanmasında;

- I. Anadolu Beyliklerinin Büyük Selçuklu kuvvetlerine katılması,
II. Bizans kuvvetlerinin ağır zırhlı ve hantal bir yapıya sahip olması,
III. Peçenek ve Uzların Selçuklu saflarına katılması durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans arasında 1048'de imzalanan antlaşmaya göre;

- Emeviler zamanında İstanbul'da inşa edilen cami ve medrese tamir ettirilecektir.
- Bu camide Abbasi Halifesi ve Büyük Selçuklu Devleti Sultanı adına hutbe okutulacaktır.

Bu antlaşmaya ortam hazırlayan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Malazgirt Savaşı'nın yapılması
B) IV. Haçlı Seferi'nin düzenlenmesi
C) Pasinler Savaşı'nın yapılması
D) Türkiye Selçuklularının kurulması
E) Süleyman Şah'ın Bizans'la savaşması

8. Büyük Selçuklu Devleti,

- I. Nişabur,
II. İsfahan,
III. Rey

kentlerinden hangilerini devlet merkezi olarak kullanmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

9. Türkler yaşamlarını ve geleceklerini "il" dedikleri devlete bağlayan bir millettir. Türk kültüründe il; barış anlamında da kullanılmıştır.

Buna göre İslamiyet'in kabulünden sonra "il" in yerini aşağıdaki kavramlardan hangisi almıştır?

- A) Töre B) Kut C) İktâ
D) Mülk E) Gulam

10. Aşağıdaki Türk-İslam kenti ve ünvanı eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) İsfahan - Nısf-ı Cihan
B) Kaşgar - Işıldayan İnci
C) Buhara - İslam'ın Roma'sı
D) Semerkant - Şehirlerin Şahı
E) Gazne - Medinetü's Selam

11. Kendilerini Büyük Selçukluların varisi olarak gören, Moğollar ile Otrar Olayı'nı yaşayan, Anadolu Selçukluları ile Yassıçemen Savaşı'nı yapan devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Harzemşahlar B) Akkoyunlular
C) Karakoyunlular D) Timurlular
E) Babürler

12. Aşağıdakilerden hangisi Akkoyunlular ile Karakoyunluların ortak özelliği olarak gösterilebilir?

- A) Dede Korkut Hikayelerini yazıya geçirmeleri
B) Orta Asya'da kurulmaları
C) Safeviler tarafından yıkılmaları
D) Orta Asya'daki balbal geleneğini devam ettirmeleri
E) Hükümdarlarının Timur'a karşı Osmanlı Devleti'ne sığınmaları

13. İlk Türk devletlerinde görülen aşağıdaki uygulamalardan hangisi İslamiyet'in kabulüyle birlikte köklü bir değişime uğramamıştır?

- A) Türk cihan hâkimiyeti
B) Hukuk kuralları
C) Gök Tanrı inancı
D) Gelenek ve adetler
E) Hükümdar ünvanları

14. En kalabalık Türk topluluklarından birisi olan Oğuzlar hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İslamiyet'i büyük ölçüde XI. yüzyılda kabul etmişlerdir.
B) Bayan Han önderliğinde Avrupada devlet kurmuşlardır.
C) Tuğrul Bey liderliğinde Selçukluların kurulmasını sağlamışlardır.
D) Gaza ve cihat yaparak İslamiyet'e hizmet etmişlerdir.
E) Müslümanlığı kabul edenlerine Türkmen denilmiştir.

15. Talas Savaşı'nın sonuçlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "Şehirlerin Şahı" olarak adlandırılan Semerkant'ta kağıt üretimi yapılması
B) Türklerin geniş kitleler halinde İslam'ı kabul etmesi
C) İslam dünyası üzerine Haçlı Seferlerinin düzenlenmesi
D) Kağıt ve matbaa gibi buluşların Çin dışına yayılması
E) Türklerin Abbasi Devleti kadrolarında görev almaya başlaması

16. Türklerin ilk defa Müslümanlarla temas etmesine ve komşu olmasına ortam hazırlayan savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Malazgirt B) Nihavend C) Celula
D) Kadisiye E) Dandanakan

1. İslamiyet öncesi Türklerde; hükümdar anlamında kullanılan "hakan" kavramı Karahanlılarda belli bir dönemden sonra "Arslan Han", batının yöneticisi anlamında kullanılan "yabgu" kavramı Karahanlılarda "Buğra Han", hükümdar soyundan olan askeri vali anlamında kullanılan "şad" kavramı Karahanlılarda "İlig Han" olarak kullanılmıştır. (Yeni MEB) Bu doğrultuda öncüllerdeki eşleştirmelerin tamamı doğrudur.

ABCD

2. Kutadgu Bilig için A, B, C ve E seçeneklerinde belirtilen bilgiler doğrudur. Bu eser İslami esaslarla millî esasları harmanlamış bir siyasetnamedir. Ancak Kutadgu Bilig Halife El Muktedi Billah'a sunulmamıştır. El Muktedi Billah'a sunulan eser Kaşgarlı Mahmut'un yazdığı *Divanü Lügati't Türk*'tür.

ABCD

3. I. ve II. öncüllerdeki bilgiler Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han'a aittir. İslamiyet'i kabul eden ilk Karahanlı hükümdarı olan Satuk Buğra Han, Müslüman olduktan sonra Abdülkerim ünvanını almıştır. Satuk Buğra Han, İslamiyet'in Türkler arasında yayılması için mücadele ettiğinden El-Mücahit ve El-Gazi ünvanlarını da almıştır. (Yeni MEB) III. öncüldeki bilgi ise Gaznelilerden Sultan Mahmut ve Büyük Selçuklulardan Tuğrul Bey'e aittir. Her iki hükümdar da Şii Büveyhoğullarına karşı İslam halifesini koruma altına almıştır.

ABCD

4. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen atabeylik ve kurulduğu yer eşleştirmeleri doğrudur. Ancak Salgınlılar İran'ın Fars bölgesinde kurulmuştur. Mardin'de hakimiyet kuran ise Artuklular Beyliği'dir. Not: ÖSYM "Beylik - Kurulduğu Yer" eşleştirme sorusu çok fazla sormuştur. Ancak "Atabeylik - Kurulduğu Yer" sorusu da çıkabilecek düşüncesi ile sorulmuştur.

ABCD

5. Sorunun yanıtı D seçeneğindeki Gazneli Mahmut'tur. Gaznelilere en parlak dönemini yaşatan Gazneli Mahmut, Hindistan'a on yedi sefer düzenleyerek burada İslamiyet'in yayılmasını sağlamıştır. Ayrıca Gazneli Mahmut Abbasi halifesini baskıdan kurtararak halifeden "sultan" ünvanını almıştır. Böylece Gazneli Mahmut sultan ünvanını kullanan ilk Türk-İslam hükümdarı olmuştur.

ABCD

6. Malazgirt Savaşı'nın Büyük Selçuklular tarafından kazanılmasında; Bizans ordusunda etnik ve dini birlikteliğin olmaması, Bizans ordusunun ağır zırhlı ve hantal bir yapıya sahip olması, Selçuklu ordusunun tamamen hareketli Türk Müslüman süvarilerden oluşması, Peçenek ve Uz gibi Türk asıllı askerlerin Büyük Selçuklu saflarına katılması etkili olmuştur.

I. öncüde Anadolu Beyliklerinden bahsedilmiştir. Bu beylikler, ileriki süreçte Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulacaktır.

ABCD

7. 1048'de yapılan bu anlaşma aynı yıl gerçekleşen Pasinler Savaşı'ndan sonra imzalanmıştır. Pasinler Savaşı'nı kaybeden Bizans barış istemiştir. İki taraf arasında imzalanan bu anlaşma Bizans'ın Selçuklulara vergi ödemek istememesi üzerine sonradan geçersiz olmuş ve uygulanmamıştır.

ABCD

8. Tuğrul Bey Büyük Selçuklu Devleti'ni Nişabur'da adına hutbe okutarak kurmuştur. Böylece Selçukluların ilk devlet merkezi Nişabur olmuştur. Tuğrul Bey Türkmenleri Anadolu'ya sevk etmek adına 1043'te başkentini Rey'e taşımıştır. Tuğrul Bey'den sonra ise başkent önce Merv'e daha sonra ise İsfahan'a taşınmıştır.

ABCD

9. İslamiyet'in kabulünden sonra Türklerde "il" yerine "devlet" ya da "mülk" kavramları kullanılmıştır ("Adalet mülkün temelidir" sözünü örnek olarak gösterebiliriz.)

ABCD

10. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen kent-ünvan eşleştirmeleri doğrudur. Ancak Medinetü's Selam olarak anılan kent Gazne değil, Bağdat'tır.

ABCD

11. Soruda özellikleri verilen devlet Harzemşahlardır. Bu devletin kurucusu II Arslan İran'daki Gurgench kenti merkez olmak üzere devletini kurmuştur.

Not: Kendilerini Büyük Selçukluların varisi olarak gören devlet Harzemşahlar, Anadolu Selçuklularının varisi olarak gören ise Karamanoğullarıdır. KARIŞTIRMAYALIMI

ABCD

12. Dede Korkut Hikayelerini yazıya geçiren, Safeviler tarafından yıkılan Alkoyunlulardır. Hükümdarlarının Timur'a karşı Osmanlı'ya sığındığı (Kara Yusuf) Karakoyunlulardır. Her iki devlet de Orta Asya'da kurulumamıştır. Her iki devletin ortak özelliği ise "Balbal geleneğini" sürdürmeleridir.

ABCD

13. Türklerde İslamiyet'in kabulüyle; Hukuk kurallarında dinin etkisi artmış ve şer'i hukuk esas alınmıştır. Çok Tanrı inancı terk edilmiş ve İslam dini toplumsal alanda etkili olmuştur. Eski gelenek ve adetler İslami kurallar doğrultusunda değişikliğe uğramıştır. Han, hakan ve kağan gibi hükümdar ünvanları yerine sultan gibi ünvanlar kullanılmıştır.

Fakat A seçeneğindeki Türk cihan hakimiyeti anlayışı İslamiyet'in kabulünden sonra da aynı önemi korumuştur.

ABCD

14. A, C, D ve E seçeneklerinde Oğuz Türklerine ait özelliklere yer verilmiştir. Fakat B seçeneğindeki özellik Avar Hakanlığı'na aittir. I. Kök Türk Devleti'nin kurulmasından sonra baliya göç eden Avarlar, Bayan Han zamanında Avrupa'da devlet kurmuşlardır. Bu devlet İstanbul'u kuşatmış, Germen ve Slav kavimlerinin sattaflarını etkilemişlerdir.

ABCD

15. Talas Savaşı'nın sonuçları A, B, D ve E seçeneklerinde belirtilmiştir. Ancak C seçeneğindeki gelişme Talas Savaşı'nın değil, 1071'deki Malazgirt Savaşı'nın bir sonucudur.

ABCD

16. Türklerin Müslümanlarla temas kurmasına ortam hazırlayan savaş, 642'deki Nihavend Savaşı'dır. Bu savaş Hz. Ömer liderliğindeki İslam Devleti ile Sasaniler arasında meydana gelmiş, İran fethedilmiş ve Türklerle Müslümanlar komşu olmuşlardır.

ABCD

1. Hocası Cüveynî'ye göre "derin bir deniz" olarak ifade edilen, mezhepçiliğe karşı olan, Nizamiye Medreselerinde görev alan Türk-İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gazali B) Farabi C) Harezmi
D) İbn-i Rüşd E) İbnü'l Heysem

2. Batını faaliyetlerinin merkezinde bulunan, Kazvin kentinde yer alan Alamut Kalesi'ni ele geçirerek Selçuklu Devleti'ne karşı bölücü faaliyetler yürüten şahıs aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hasan Sabbah
B) Şeyh Bedreddin
C) Saadettin Köpek
D) Ömer Hayyam
E) Nizamülmülk

3. Türk İslam devletlerindeki divanlar ve bu divanların özellikleriyle ilgili olarak aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

A) **Divan-ı Hatun:** Hükümdarın eşinin emrinde hizmet veren divan
B) **Divan-ı Pervane:** Ülkenin askeri işlerini götüren divan
C) **Divan-ı Berid:** Posta ve haberleşme hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu divan
D) **Divan-ı İshraf:** Mali ve idari işlerin denetlenmesinden sorumlu divan
E) **Divan-ı Mezalim:** Adalet işlerinin yürütülmesinden sorumlu divan

4. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Abbasi Halifesi Sultan Alp Arslan'a aşağıdaki ünvanlardan hangisini vermiştir?

A) Doğunun ve Batının Sultanı
B) Sultan-ı İklim-i Rum
C) İslam Ülkelerinin Sultanı
D) Hüdavendigâr
E) Ebu'l Feth

5. I. Yuğruş
II. Hâce-i Büzürg
III. Yabgu

Yukarıdaki kavramlardan hangileri Türk-İslam devletlerinde hükümdardan sonra devlet kademelerindeki en yetkili kişi olan veziri tanımlamaktadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6. Büyük Selçuklu Devleti döneminde Vezir Nizamülmülk'ün önayak olmasıyla önemli şehirlere Nizamiye Medreseleri açılmıştır.

Bu medreselerin;

- I. Bâtını hareketleriyle mücadele etmek,
II. devlet kadrolarına nitelikli işgücü sağlamak,
III. Abbasi halifelerinin siyasi baskısına son vermek amaçlarından hangilerini yerine getirmek için kurulduğu savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. Türk-İslam devletlerinde devlet işleri Divan-ı Saltanat denilen bir mecliste yürütülmüştür. Bu divana bağlı olan alt divanların başkanları da Divan-ı Saltanat'a katılmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin Divan-ı Saltanat'a katıldığı söylenemez?

A) Tuğralı B) Müstevfi C) Müşrif
D) Emir-i Arız E) Subaşı

8. Büyük Selçuklu Devleti'ne kadar İslamiyet'i kabul eden devletlerin hükümdarları halifenin otoritesini tanımak zorundaydı. Fakat bu durum 1058'de değişmiş, halifenin siyasi otoritesi Büyük Selçuklu Devleti'ne geçmiştir.

Buna göre halifenin siyasi yetkilerini ilk kez devralan Büyük Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Selçuk Bey B) Melikşah C) Alp Arslan
D) Tuğrul Bey E) Sencer

9. Büyük Selçuklu Devleti'nin parçalanma nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisinin bulunduğu savunulamaz?

- A) Katvan Savaşı'nı Moğolların kazanması
- B) Atabeylerin bağımsızlıklarını ilan etmesi
- C) Bâtınilerin yıkıcı faaliyetler yürütmesi
- D) Bizans'ın İslam dünyası üzerinde baskı kurması
- E) Türkmenlerin devlete karşı isyan etmesi

10. Horasan'daki kalabalık Oğuz Türklerinin Anadolu'yu yurt edinmesine ortam hazırlayan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yüzyıl Savaşları
- B) Haçlı Seferleri
- C) Malazgirt Savaşı
- D) Dandanakan Savaşı
- E) Miryokefalon Savaşı

11. Türklerin İslamiyet'i kabulüyle birlikte kurulan devletlerde İslam hukuku benimsenmiş ve buna göre bir teşkilat kurulmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Türk-İslam hukukuyla ilgili terimler arasında değildir?

- A) Kadiü'l-Kudat
- B) Emir-i Dad
- C) Fıkıh
- D) Yargıcı
- E) Divan-ı Mezalim

12. Aşağıdaki Büyük Selçuklu sarayındaki görevliler ve görevleri eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

Saray görevlisi	Görevi
A) Çaşnigir	Sultanın yemeklerinin tadına bakılması
B) Candar	Sarayın ve sultanın korunması
C) Camedar	Sultanın silahlarının taşınması
D) Hacıbü'l-hüccab	Sarayda çalışanların denetlenmesi
E) Emir-i Alem	Saltanat sancaklarının korunması

13. Kaşgarlı Mahmut'un yazdığı Divânü Lügati't Türk için;

- I. Hükümdara ve devlet görevlilerine verilen nasihatleri içermektedir.
- II. Türk dünyası hakkında genel bilgiler vermektedir.
- III. Türk-İslam tarihinin ilk sözlüğü olarak kabul edilmektedir.
- IV. Türk tasavvuf tarihinin ilk edebi eseridir.

değerlendirmelerinden hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I ve IV
- E) II, III ve IV

14. Aşağıdakilerden hangisi "es-Sultanü'l Muazzam" ünvanıyla Nişabur'da adına hutbe okutarak Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucu hükümdarı olmuştur?

- A) Çağrı Bey
- B) Tuğrul Bey
- C) Alp Arslan
- D) Melikşah
- E) Arslan Yabgu

15. Büyük Selçuklu Devleti'nde doğudan gelen akınların sonucunda Türkmenlere yeni yurtlar bulma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Tuğrul Bey'in kardeşi Çağrı Bey liderliğinde Anadolu'ya yönelik akınlar başlamıştır. Bu durum Selçuklu-Bizans mücadelelerinin başlamasına neden olmuştur.

Bu seferler sırasında Selçuklular ile Bizans arasındaki ilk savaş aşağıdaki yerlerden hangisinde meydana gelmiştir?

- A) Büyük Zap Suyu
- B) Talas Nehri
- C) Malazgirt Ovası
- D) Köseadağ çevresi
- E) Pasinler Ovası

16. Büyük Selçuklular ile Nesa, Serahs ve Dandanakan Savaşlarını yapan Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karahanlılar
- B) Harzemşahlar
- C) Tolunoğulları
- D) Gazneliler
- E) Akkoyunlular

1. Gazali; İslam dünyasında Hüccel'ül İslam (İslamın İspatlayıcısı) olarak anılmaktadır. Mezhepçiliğe karşıdır. Nizamiye Medreselerinde görev almıştır. "İlmi hafızasına alan bilim insanı" olarak kabul edilir. Hocası Cüveyni'ye göre Gazali "Derin bir denizdir.", İhyai'ül Ulumud din ve El Munkızu Mined Dalal adlı eserleri yazmıştır.

ABCDE

2. Alamut Kalesi'ni ele geçirerek Büyük Selçuklu Devleti'ne karşı böfücü faaliyetler yürüten kişi Hasan Sabbah'tır. Hasan Sabbah müritlerini teşkilatlandırmış ve Büyük Selçuklu veziri Nizamülmülk'ün suikast sonucu ölümüne neden olmuştur.

ABCDE

3. A, C, D ve E seçeneklerindeki divanların görevleri doğru olarak verilmiştir. Ancak B seçeneğindeki Divan-ı Pervane askeri işleri görüşen divan değildir. Bu divan ilka ve toprak sisteminden sorumludur. Askeri işleri görüşen divan ise Divan-ı Arz'dır.

ABCDE

4. Seçeneklerdeki ünvanlara tek tek bakacak olursak;

- Doğunun ve Batının Sultanı; Tuğrul Bey'e
- Sultan-ı İklim-i Rum; Osmanlı Padişahı I. Bayezid'e
- Hüdavendigar; Osmanlı Padişahı I. Murat'a
- Ebu'l Feth, Ani Kalesi'nin alınması üzerine Alp Arslan'a aittir. "İslam Ülkelerinin Sultanı" ünvanı Malazgirt Savaşı sonrası Alp Arslan'a verilen bir ünvanıdır. (Yeni MEB)

ABCDE

5. Türk-İslam devletlerinde hükümdardan sonraki en yetkili kişi genellikle "vezir" olarak adlandırılmıştır. Karahanlılarda ise vezir yerine "yuğruş", Gaznelilerde ise "hace-i büzürg" sözcükleri kullanılmıştır. Fakat III. Öncüdeki yabgu İslamiyet öncesi dönemde devletin batı kısımlarını yöneten hanedan üyesinin ünvanıdır.

ABCDE

6. Nizamiye Medreselerinin açılmasıyla din alimleri yetiştirilmiş ve halk içinde Balini faaliyetlerinin yaygınlaşmasına engel olunmak istenmiştir (I. Öncü). Medrese mezunları devlet kadrolarında görev almışlardır (II. Öncü). Fakat Nizamiye Medreselerinin açılmasının Abbasi halifelerinin siyasi baskısına son verilmesiyle bir ilgisi yoktur.

ABCDE

7. A, B, C ve D seçeneklerindeki görevliler Divan-ı Saltanat'a katılmışlardır. Bu görevlilerden; Tuğrai Divan-ı Tuğra'nın, Müstevil Divan-ı İstifa'nın, Müşrif Divan-ı İsrar'ın, Emir-i Arz Divan-ı Arz'ın başkanlığını yürütmüştür. Subaşı ise Divan-ı Saltanat'a katılmamaktadır. Subaşılar illerde ve eyaletlerde güvenliği sağlayan komutanlardır.

ABCDE

8. Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucu hükümdarı olan Tuğrul Bey, Abbasi Halifesi'ni korumak için Şir Büveyhoğulları ile mücadele etmiştir. Bunun üzerine Abbasi Halifesi Tuğrul Bey'e "Doğunun ve Batının Sultanı" ünvanını vermiş ve halifenin siyasi yetkileri de Tuğrul Bey'e geçmiştir. Böylece Abbasi Halifesi yalnızca dinî lider olarak kalmıştır.

ABCDE

9. A, B, C ve E seçeneklerinde Büyük Selçukluların yıkılma sebepleri belirtilmiştir. Ayrıca Büyük Selçukluların yıkılmasında taht kavgaları ve Abbasi Halifelerinin zararlı çalışmaları da etkili olmuştur. D seçeneğinde belirtilen durumun Büyük Selçukluların yıkılmasıyla ilgisi yoktur. Çünkü Bizans'ın İslam dünyası üzerindeki baskısı Malazgirt Savaşı'ndan sonra sona ermiştir.

ABCDE

10. Oğuzların Horasan'dan batıya doğru yaptıkları göçler iki dalga halinde incelenmektedir. Birinci dalga Türk göçleri XI. yüzyılın başında başlamış ve Malazgirt Savaşı'ndan sonra ise yoğunluk kazanmıştır. Oğuzlar Malazgirt Savaşı'ndan sonra kalabalık kitleler halinde Anadolu'ya yönelmişlerdir. Böylece Anadolu Türk yurdu haline gelmiştir.

ABCDE

11. • Kadü'l-kudat: Şer'i hukukta tüm kadıları temsil eden görevlidir. Kadıların başındaki kişidir.

- Emir-i Dad: Günümüz adalet bakanı konumuna denk gelen görevlidir. Örfi hukuktan sorumludur.

- Fıkıh: İslam hukukudur.

- Divan-ı Mezalim: Adalet işlerinden sorumlu olan divandır.

- Yargıci ise İslam öncesi dönemde Türk devletlerinde yargıç anlamına gelen kavramdır.

ABCDE

12. A, B, D ve E seçeneklerindeki saray görevlilerinin, görevleri doğru olarak açıklanmıştır. Ancak C seçeneğindeki camedar hükümdarın ve diğer saray görevlilerinin kıyafetlerinden sorumludur. Sultanın silahlarının taşınması ise emir-i silahdara aittir.

ABCDE

13. Divanü Lügati't Türk, Türk-İslam tarihinin ilk sözlüğü olarak kabul görmektedir. Bu eserde temel amaç Araplara Türkçe öğretmektir. Kaşgarlı Mahmut Türk milletinin yüceltiğini ve dilinin zenginliğini kanıtlamak istemiştir. Dolayısıyla II. ve III. Öncü bu eser için doğru bilgilerdir. I. Öncü Kutadgu Bilig'e, IV. Öncüdeki bilgi ise Divan-ı Hikmet'e aittir.

ABCDE

14. Soruda bahsi geçen hükümdar Tuğrul Bey'dir. Gazneliler 1035'te Nesa, 1038'de Serahs ve 1040'da Dandanakan Savaşı'nda yenen Selçuklular böylece kuruluşunu tamamlamıştır. Tuğrul Bey Nişabur'da adına hutbe okutup "es-Sultanü'l Muazzam" ünvanını almış ve Selçukluların tam anlamıyla bağımsız olmasını sağlamıştır. (Yeni MEB).

ABCDE

15. Bizans'la Selçukluların ilk karşılaşması Büyük Zap Suyu yakınlarında olmuştur. Bu mücadelede pusuya düşen Selçuklu kuvvetleri yenilgi almıştır.

- Uyarı: Soru kökünde ilk Selçuklu-Bizans savaşı soruluyor ve seçeneklerde Büyük Zap Suyu Savaşı yok ise rahatlıkla Pasinler Savaşı'nı işaretleyebilirsiniz. Ancak Büyük Zap Suyu Savaşı varsa seçeneklerde kesinlikle cevap Büyük Zap Suyu Savaşı'dır. Bunu ben uydurmuyorum Yeni MEB kitaplarında bu bilgi mevcuttur. 1048 tarihli Pasinler Savaşı daha sonra gerçekleşmiştir. Bu savaşı Büyük Selçuklular kazanmıştır.

ABCDE

16. Büyük Selçuklular ile Nesa, Serahs ve Dandanakan Savaşlarını yapan devlet Gaznelilerdir. Gazneliler bu savaşların tamamını kaybetmiştir.

ABCDE

7. BU ÜNİTE İLE İLGİLİ

ÇIKMIŞ SORULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Bu ünite ile ilgili ÖSYM sorularına baktığımızda Orta-öğretim, Ön Lisans ve Lisans sınavları farketmeksizin genelde 1 tane, nadiren bazı yıllar 2 tane soru gelmiştir.
- Sorular ağırlıklı olarak siyasi tarih kısmından, nadiren kültür ve uygarlık kısmında bahsedilen kavramlardan da çıkmıştır.
- Sorular bilgi, bilgi ve yorum, kavram - açıklama eşleştirmeleri şeklindedir.
- Ortaöğretim KPSS'de çıkan kavramlar: Anadolu Selçukluları, Malazgirt ve Miryokefalon Savaşları, Beylik - kurulduğu yer eşleştirmesi (Karesioğulları...), Mimari eserler.
- Ön Lisans KPSS'de çıkan kavramlar: Beylik - kurulduğu yer eşleştirmesi (Aydinoğulları...), Malazgirt, Miryokefalon ve Köseadağ Savaşları, Anadolu Selçukluları (Ticaret...), Bilim insanları (İbn-i Bîbî)
- Lisans KPSS'de çıkan kavramlar: Beylik - kurulduğu yer eşleştirmesi, Mimari eserler, Anadolu Selçukluları (I. ve II. Kılıçarslan, Alaaddin Keykubat, ticaret...)
- ÖSYM'nin son 15 yılda Ortaöğretim, Ön Lisans ve Lisans sınavlarında sorduğu sorular tek tek incelenerek bu istatistikler çıkarılmıştır.

2. Aydın Öğretmen dersinde öğrencilerine; "Bu hükümdar Danışmentlere son vermiş, ülkeyi 11 oğlu arasında paylaşmış, Anadolu'nun kesin bir Türk yurdu olmasını sağlamış, Şehinşah İsyanı'nı bastırmıştır." demıştır.

Buna göre Aydın Öğretmen'in aşağıdaki Türkiye Selçuklu hükümdarlarından hangisinin dönemi hakkında öğrencilerine bilgi verdiği söylenebilir?

- A) Süleyman Şah B) I. Kılıçarslan
C) II. Kılıçarslan D) I. Mesut
E) I. Alaaddin Keykubat

Eğer, bu zafer Bizans İmparatoru tarafından kazanılmış olsaydı, Türklerin devletlerini korumaları ve Anadolu'da tutunmaları mümkün olmayabilirdi. Daha doğrusu, Anadolu'daki Türk varlığının geleceği büyük bir tehlike içine düşebilirdi. Hatta Anadolu tamamen elden çıkabilirdi. Bütün bu durumları göz önüne alarak bir yargıya varmak gerekirse bu zafer, Türkler için 'devlet ve vatan koruyan zafer' olarak tarihteki gerçek yerini ve değerini almıştır.

Sözü edilen bu zafer aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pasinler B) Malazgirt C) Miryokefalon
D) Dandanakan E) Yassıçemen

1. Büyük Selçuklularda olduğu gibi Türkiye Selçuklu Devleti'nde de atabeylik sistemi uygulanmaya devam etti. Ancak Türkiye Selçuklularında atabeylerin idari ve askerî yetkileri büyük ölçüde sınırlandırılarak bulundukları bölgelerde güç ve nüfuz kazanmaları engellendi.

Buna göre Türkiye Selçukluları için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Merkezi yönetimi güçlendirmeye çalışmışlardır.
B) Geleneksel Türk veraset sistemini değiştirmişlerdir.
C) Özerk bir yönetim anlayışının gelişmesini sağlamışlardır.
D) Mutlak monarşik yapıyı reddetmişlerdir.
E) Hükümdar çocuklarının eğitime önem vermişlerdir.

Bu bozgundan sonra Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in savaş meydanından kaçması neticesinde Selçuklu ordusu dağıldı ve Baycu Noyan komutasındaki Moğollar beklenmedik kolaylıkla ve ana kuvvetler ile çarpışmadan galip geldiler. Moğollar bir anda Anadolu'nun kapılarını önlerinde açık buldular. Bin bir emek ve yıllar süren mücadeleler sonrasında Anadolu'ya giren Türkler, bu zahmetin tam tersine bir yolla, Anadolu'yu Moğolların tahakkümüne bırakmış oldular. (...)

Bu bilgiler göz önüne alındığında aşağıdaki savaşlardan hangisi ile doğrudan ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Katvan B) Yassıçemen C) Köseadağ
D) Miryokefalon E) Dandanakan

5. Vefat edeceği günü en büyük sevgili olan Allah'a kavuşma anı olarak nitelendiren ve o günü şeb-i arûs (düşün gecesi) olarak isimlendiren, bütün eserlerini o dönemin edebî dili olan Farsçayla kaleme alan, "Fihi Ma Fih" adlı eseri yazan önemli mutasavvıf aşağıdakilerden hangisidir?

A) Muhyiddin İbnü'l Arabi
B) Mevlana Celaleddin Rumi
C) Yunus Emre
D) Hacı Bektaş Veli
E) Tapduk Emre

6. Osmanlı Devleti'nde padişah sefere çıktığında yerine bakana Sadaret (Taht) Kaymakamı denilmektedir.

Bu makamın Türkiye Selçuklularındaki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Naib-i Saltanat
B) Müşrif
C) Müstevfi
D) Münşi
E) Emir-i Arz

7. Türkiye Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev Dönemi'nde alınan ağır vergiler ve Moğol baskısı sonucu artan Türkmen göçleriyle oluşan sorunlara ilgisiz kalınması, Anadolu'da devlete olan güvenin azalmasına neden olmuştur.

Bu durumun;

- I. Katvan Savaşı'nın çıkması,
II. Babailer Ayaklanması'nın yaşanması,
III. Haçlı Seferlerinin başlaması

gelişmelerinden hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

8.

Gönül Çalab'ın tahtı
Çalab gönüle baktı
İki cihan bedbahtı
Kim gönül yıkar iso

"Divan" adlı eserinde bu dörtlüğe yer veren, dönemin edebiyat dili olan Farsça yerine Türkçeyi tercih eden, Anadolu'da Türkçenin kökleşip değer kazanmasına büyük katkı sağlayan mutasavvıf aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yunus Emre
B) Mevlana Celaleddin Rumi
C) Sadreddin Konevi
D) Hacı Bektaş Veli
E) Tapduk Emre

9.

Türkiye Selçuklularında bakır sikke (mangır) ilk kez, Sultan Rükneddin Mesud zamanında ortaya çıkıyor. Onun ardılı Sultan II. İzzeddin Kılıçarslan, uzun süre dinar olarak adlandırılan, daha sonraları ise dirhem ya da sultanî (sultan sikkesi) denilen gümüş sikkeler (1185) bastırmıştır. Bunun yanı sıra, yabancı altın, halife altınları, İtalyan florinleri, Mısır ya da Halep yusuf-ları, Selçuklularla ticari temasa sahip ülkelerin sikkeleri geçerlilik taşımaktaydı.

Buna göre Türkiye Selçukluları için aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Selçuklu ekonomisinde değerli madenlere dayalı güçlü bir para sisteminin olduğu
B) Paranın yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siyasi bir simge olarak da kullanıldığı
C) Devletin Akdeniz, Orta Doğu ve İslam dünyası ile yoğun ticari ilişkilere giriştiği
D) Selçukluların kapalı bir ekonomi yerine açık, dışa entegre bir ekonomi politikası benimsediği
E) Selçuklularda süreç içerisinde bakır paranın yerini tamamen gümüş paranın aldığı

1. Selçuklularda meliklerin yetiştirilmesinden sorumlu devlet adamlarına Atabey denilmektedir. Atabeylik sisteminde temel amaç meliklerin yönelim tecrübesi kazanarak ülkeyi yönetmeye hazırlanmasıydı. Türkiye Selçuklularında atabeylerin idari ve askerî yetkilerinin büyük ölçüde sınırlandırılması mutlak monarşik yapıyı korumaya, merkezi yönetimi güçlendirmeye yöneliktir.

ABCDE

2. Öğretmenin hakkında bilgi verdiği Türkiye Selçuklu hükümdarı II. Kılıçarslan'dır. Özellikle bu hükümdar döneminde Miryokefalon Savaşı ile Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiş, III. Haçlı Seferine karşı Anadolu'da yoğun bir mücadele verilmiştir.

ABCDE

3. 1048 Pasinler Savaşı ile Türkler Bizans'ı ilk kez ağır bir yenilgiye uğratmış, 1071 Malazgirt Zaferi ile Türkler Anadolu'ya yerleşmeye başlamış, 1176 Miryokefalon Zaferi ile de Türklerin Anadolu'dan çıkarılamayacağı ve Anadolu'nun bir Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir. Soruda geçen 'devlet ve vatan koruyan zafer' ifadesinden yola çıkılarak cevapımız "Yurt tufan savaşı" olarak da adlandırılan Miryokefalon'dur. Ayrıca Dandanakan Savaşı Büyük Selçuklular ile Gazneller arasında, Yassıçemen Savaşı ise Anadolu Selçukluları ile Harzemşahlar arasında yaşanmıştır.

ABCDE

4. Soruda özellikleri verilen savaş II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde Moğollar ile yaşanan Köseadağ Savaşı'dır. Köseadağ Savaşı ile Anadolu Selçuklu Devleti yıkılmamış ancak çok büyük bir darbe almış ve bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi olmamıştır. Selçuklular, I. Haçlı seferinde (1097) devletin merkezi İznik'i kaybettikleri halde Konya'da devletlerini tekrar ihya etmişler ancak Köseadağ bozgunundan sonra bunu başaramamışlardır. Anadolu Selçuklu Devleti 1243-1308 yılları arası yani 65 senede Moğol tahakkümünden kurtulamamıştır.

ABCDE

5. Soruda özellikleri verilen mutasavvıf Mevlana Celaleddin Rumi'dir. Horasan'ın Belh şehrinde doğan Mevlana, bütün eserlerinde Allah ve peygamber sevgisinin yanı sıra insan sevgisini de vurgulayarak Anadolu'daki İslam düşüncesine özgün bir bakış açısı kazandırmıştır. Mesnevi, Divan-ı Kebir, Fihi Ma Fih, Mecalis-i Seb'a önemli eserleridir.

ABCDE

6. Sadaret (Taht) Kaymakamının Türkiye Selçuklularındaki karşılığı "Nalb-i (Niyabet-i) Saltanat"tır. Diğer seçeneklere bakalım olursak;

- Müşrif: İdari ve mali denetimden sorumlu görevli
- Müstevfi: Mali işlerden sorumlu görevli.
- Münşi: İç ve dış yazışmalardan sorumlu görevli.
- Emir-i Arz: Askerî işlerden sorumlu görevli.

ABCDE

7. Türkiye Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev Dönemi'nde alınan ağır vergiler ve Moğol baskısı sonucu artan Türkmen göçleriyle oluşan sorunlara ilgisiz kalınması, devlete olan güvenin azalmasına yol açmıştır. Bu durum Türkmen topluluklarının Baba İshak'ı bir kurtarıcı olarak görmesine sebep olmuş, gittikçe güçlenen Baba İshak ve taraftarları, Anadolu'da ilk dinî ve sosyal nitelikli ayaklanmayı başlatmışlardır. Güçlükle bastırılan Baba İshak Ayaklanması devleti zayıflatmış, Anadolu'nun sosyal ve ekonomik yapısına büyük zararlar vermiş, bu ayaklanmanın etkileri ise yıllarca devam etmiştir.

I. öncüldeki Moğollarla yapılan Katvan Savaşı Türkiye Selçuklularının değil, Büyük Selçukluların yıkılmasında etkili olmuştur.

III. öncüldeki Haçlı Seferleri ise 1096'da yani XI. yüzyılda başlamıştır. Soruda belirtilen durum ise 1240 yani XIII. yüzyılda yaşanmıştır.

ABCDE

8. Soruda özellikleri verilen mutasavvıf Yunus Emre'dir.

Dörtlükteki "Çalab" kelimesi eski Türkçede "Tanrı" anlamına gelir. Bu dörtlükte Yunus Emre, insanın kalbinin kutsallığını vurgulamıştır. Allah'ın gönüde tecelli ettiğini, bu yüzden gönül kırmanın çok büyük bir günah olduğunu ifade etmiştir. Sevgi, merhamet ve kalp kırmamak, bu dizelerin temel mesajıdır. Ayrıca Risaletü'n-Nushiyye'de Yunus Emre'nin önemli eseridir.

ABCDE

9. II. İzzeddin Kılıçarslan döneminde bastırılan gümüş sikkeler (dinar, dirhem, sultanî), Selçuklu ekonomisinde değerli madenlere dayalı güçlü bir para sisteminin olduğunu ve bu sikkelerin resmi para olarak benimsendiğini gösterir.

Gümüş sikkelerin zamanla "sultanî" olarak adlandırılması, paranın yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siyasi bir simge olduğunu; hükümdarın otoritesini temsil ettiğini gösterir.

Farklı coğrafyalardan gelen altın sikkelerin Selçuklu topraklarında geçerli olması, devletin Akdeniz (İtalya), Orta Doğu (Mısır) ve İslam dünyası ile yoğun ticaret ilişkilerine sahip olduğunu ve ticaret yolları üzerinde önemli bir konumda bulunduğunu kanıtlar.

Yabancı paraların kullanılması, Selçukluların kapalı bir ekonomi yerine açık, dışa entegre bir ekonomi benimsediklerini ve küresel ekonomik ağına bir parçası olduklarını gösterir.

Ancak Selçuklularda süreç içerisinde bakır paranın yerini TAMAMEN gümüş paranın aldığı söylenemez. (TAMAMEN ifadesinden dolayı)

ABCDE

1.

--- Zaferi'nden sonra II. Kılıç Arslan'ı tebrik için gelenlerin içinde Ermeni Patriğini de bulduğu ruhani liderler vardır. Patrik, Sultan'a: "Muzaffersiniz. Tanrı mübarek etsin." demiştir.

Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilirse bilgi doğru bir şekilde tamamlanmış olur?

- A) Pasinler B) Dandanakan
C) Malazgirt D) Miryokefalon
E) Yassıçemen

2. Büyük Selçuklu Devleti Anadolu'nun Türkleştirilmesini devlet politikası haline getirmiş, Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri de bu politikaya katkı sağlamıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu politikanın izlendiğini kanıtlayan bir gelişme değildir?

- A) Anadolu'daki yer adlarının Türkçeleştirilmesi
B) Türk topluluklarının Anadolu'ya iskân ettirilmesi
C) Bayındırlık eserlerinin yapılması
D) Türkiye Selçuklularının Beyliklerle mücadele etmesi
E) Şehirlerin imarına önem verilmesi

3. Türkiye Selçuklu Devleti'nde, Büyük Selçuklularda olduğu gibi devletin hanedanın ortak malı olduğu kabul edilmiştir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlaması beklenebilir?

- A) Taht kavgalarının çıkmasına
B) Ekonomik kalkınmanın sağlanmasına
C) Güçlü bir siyasi birlik kurulmasına
D) Gulâm sisteminin uygulanmasına
E) Milli kültürden uzaklaşılmasına

4. Belirli bir süre Osmanlılarının da bağlı olduğu, Kastamonu ve çevresinde hüküm süren beylik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çobanoğulları B) Pervaneoğulları
C) Candaroğulları D) Tacettinoğulları
E) Sahlpataoğulları

5. Arap seyyah İbn-i Batuta XIV. yüzyılda aşağıdaki bölgelerden hangisi için "Berrüt Türkiye" ifadesini kullanmıştır?

- A) Orta Asya B) Suriye C) Mısır
D) Anadolu E) Arap Yarımadası

6. Sultanlara ve yöneticilere nasihat verici nitelikte olan, siyasetname türünde yazılan "Letaif-i Hikmet" adlı eserini Anadolu Selçuklu hükümdarı II. İzzettin Keykavus'a sunan, esnafı arasındaki örgütlenmeyi de sağlayan fikir insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Ravendi B) Ahi Evran
C) Aşıkpaşa D) Kerimüddin Aksaraylı
E) İbn-i Bibi

7. Anadolu Selçukluları Dönemi'nde yapılan Alay Han, Zazadin Han, Sultan Hanı adlı mimari eserler aşağıdakilerden hangisinin kapsamı içinde değerlendirilebilir?

- A) Kervansaray B) Darüşşifa C) Medrese
D) Cami E) Saray

Türkiye Tarihi - II

8. İsfendiyaroğullarının hakimiyet alanı içinde;

- I. Sinop,
- II. Çanakkale,
- III. Muğla

şehirlerinden hangilerinin bulunduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

9. Türkiye Selçuklu sultanı I. Alaaddin Keykubad'ın Eyyubilerle ittifak yapması ve Anadolu'nun doğusunda uç beylikleri kurdurtması aşağıdaki devletlerden hangisine karşı önlem aldığıının göstergesidir?

- A) Harzemşahlar B) Karahanlılar
C) Gazneliler D) Bizans
E) Moğollar

10. I. Köseadağ Savaşı'nın meydana gelmesi
II. Moğolların Anadolu'ya yönelik istila hareketi başlatması
III. Anadolu'nun doğusunda Baba İshak Ayaklanması'nın çıkması

Yukarıdakilerden hangilerinin Anadolu Selçuklularının yıkılmasında etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. Anadolu Selçuklularında Reisü'l Bahr veya Emirü's Sevahil adlı devlet görevlisinin varlığı aşağıdaki alanlardan hangisine önem verildiğinin göstergesidir?

- A) Diploması B) Donanma C) Sağlık
D) Eğitim E) Kültürel

12. Anadolu Selçuklularında kent merkezlerinin dışında ticaret kervanları için kurulan alışveriş yerleri aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılmıştır?

- A) Pervane B) Nalb C) Yabanlu
D) Rölyef E) Bedesten

13. Anadolu Selçukları Dönemi'nde Kırşehir'de yapılan, bir kısmı sonradan rasathaneye çevrilen medrese aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Caca Bey Medresesi
B) İnce Minareli Medrese
C) Hunad Hatun Medresesi
D) Buruciye Medresesi
E) Koca Hasan Medresesi

14. Sivas'a tarih öğretmeni olarak atanan Sevda öğretmeni dersinde Sivas'ta hüküm sürmüş beylik ve devletlere değinmiştir.

Buna göre Sevda Öğretmen'in aşağıdaki beylik veya devletlerden hangisi ile ilgili bilgi verdiği söylenemez?

- A) Danişmentliler Beyliği
B) Eretna Devleti
C) Kadı Burhanettin Beyliği
D) Moğol İlhanlı Devleti
E) Germiyanogulları Beyliği

15. XIII. yüzyılda Moğolların batıya doğru ilerleyişinin olumlu sonuçları arasında;

- I. Anadolu'nun kısa sürede Türkleşmesi,
- II. Anadolu'da birinci beyliklerin kurulması,
- III. Anadolu Selçuklularının Bizans sınırında kuruluşunu tamamlaması

gelişmelerinden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

16. XII. yüzyılda Bizans İmparatoru Manuel Komnen'in Türkleri Anadolu'dan atmak istemesi aşağıdaki savaşlardan hangisinin yaşanmasına neden olmuştur?

- A) Malazgirt B) Pasinler C) Köseadağ
D) Katvan E) Miryokefalon

1. Paragrafta Anadolu Selçuklu hükümdarı II. Kılıç Arslan yer almaktadır. Bu hükümdardan yola çıkarak onun döneminin en önemli gelişmesi olan 1176 Miryokefalon Savaşı'na ulaşılmıştır. Diğer seçeneklere bakacak olursak; 1048 Pasinler ve 1040 Dandanakan savaşları Büyük Selçuklularda Tuğrul Bey Dönemi'nde, 1071 Malazgirt Savaşı Büyük Selçuklularda Alp Arslan Dönemi'nde, 1230 Yassıçemen Savaşı Anadolu Selçuklularında I. Alaaddin Keykubat Dönemi'nde gerçekleşmiştir.
2. A, B, C ve E seçeneklerindeki gelişmeler, Anadolu'nun Türk yurdu olmasına ve Türkleştirilmesine ortam hazırlamıştır. Bu bağlamda Türk beylikleri ve Türkiye Selçuklu Devleti, millî politikalar izlemişlerdir. Fakat D seçeneğinde Türk devletleri arasındaki mücadeleden bahsedilmektedir. Bu durum aksine Anadolu'daki Türk varlığını ve Anadolu Türk siyasi birliğinin kurulmasını engelleyici bir niteliğe sahiptir.
3. Devletin hanedanın ortak malı olması, eski bir Türk geleneği olan "kut" sistemine dayanmaktadır. İslamiyet'in kabulünden sonra da bu uygulama devam ettirilmiştir. Devletin hanedanın ortak malı olması ve dolayısıyla veraset yasalarındaki belirsizlik taht kavgalarına neden olmuştur. Bu durum Türk devletlerinin merkezi otoritesine zarar vermiş ve devletler kısa sürede yıkılmıştır.
4. Belirli bir süre Osmanlılarının da bağlı olduğu, Kastamonu ve çevresinde hüküm süren beylik "Çobanoğulları"dır. Pervanoğulları ve Candaroğulları gibi beylikler daha sonra Kastamonu ve Sinop çevresinde hakimiyet kurmuştur. Dolayısıyla Osmanlıları bu beyliklere bağlı kalmamıştır.
5. Arap seyyah İbn-i Batuta "Anadolu" için Türkiye toprağı anlamına gelen "Berrüt Türkiye" ifadesini kullanmıştır. Bu bilgi MEB kitabında yer almaktadır.
6. Eснаflar arasında birlik ve dayanışmayı sağlayan Ahi Teşkilatının kurucusu Ahi Evran siyasetname türünde yazdığı "Leta'if-i Hikmet" adlı eserini II. İzzettin Keykavus'a sunmuştur. Ayrıca bu eserde halkın ihtiyaçları, bu ihtiyaçların karşılanması, istihdamın, kaliteli bol ve ucuz üretimin artırılması sırasında çıkabilecek sorunlara karşı tedbirlerin neler olması gerektiği de anlatılmıştır.
7. Anadolu Selçukluları Dönemi'nde yapılan Alay Han, Zazadin Han, Sultan Hanı adlı mimarî eserler kervanların konaklaması için yapılan "kervansaraylar" içinde yer almaktadır.
8. * Menteşeoğulları → Muğla ve Milas çevresinde,
* İsfendiyaroğulları (Candaroğulları) → Kastamonu ve Sinop çevresinde,
* Karesioğulları → Balıkesir ve Çanakkale çevresinde hakimiyet kurmuştur.
9. Anadolu Selçuklu sultanı I. Alaaddin Keykubat'ın doğuda uç beylikleri kurdurtması ve Eyyubilerle ittifak yapması Moğollara karşı önlem aldığıının göstergesidir. Ayrıca Harzemşahları da Anadolu'nun doğusuna yerleştirilerek Moğollara karşı tampon bölge oluşturmak istemiştir. Çünkü Alaattin Keykubat Moğolların batıya yani Anadolu'ya doğru ilerleyeceklerini düşünmektedir. 1243 yılında yaşanan Köseadağ Savaşı da bu durumu kanıtlamaktadır.
10. Öncüller de verilenlerin tamamı Anadolu Selçuklularının yıkılmasında etkili olan gelişmelerdir. Bunların dışında Vezir Saadetdin Köpek'in önemli devlet adamlarını öldürmesi de devletin çöküşünde etkili olmuştur.
11. Anadolu Selçuklularında Emirü's Sevahil veya Reisü'l Bahr donanma komutanına verilen isimlerdir. Bu durum Anadolu Selçuklularının denizcilik faaliyetlerine de önem verdiğini gösterir.
12. • Pervane: Anadolu Selçuklularında toprak işlerinden sorumlu divandır.
• Naib: Devlet işlerine vekaleten bakan görevlidir.
• Yabancı: Kent merkezleri dışında ticaret kervanları için kurulan alışveriş yerleridir.
• Rölyef: Mimari sanatında kabartmalara verilen isimdir.
• Bedesten: Kent merkezlerindeki kapalı çarşılardır.
13. Anadolu Selçukları döneminde yapılan Caca Bey medresesinin bir kısmı sonradan rasathaneye yani gözlemevine çevrilmiştir. Caca Bey'in kendisi de astronomiye gönül vermiş önemli bir bilim insanıdır. Bu medrese günümüzde Kırşehir'de bulunmaktadır.
14. I. Beylikler içinde yer alan Danişmentliler Beyliği, II. Beylikler içinde yer alan Eretna Devleti ve Kadı Burhanettin Beyliği Sivas merkez olmak üzere kurulmuşlardır. Moğol İhanlı Devleti de Anadolu'yu istilaları sırasında Sivas'ta hakimiyet kurmuştur. Ancak Germiyanogulları Beyliği Kütahya ve Denizli çevresinde faaliyetlerde bulunmuştur. Anadolu'nun doğusuna yönelmemişlerdir.
15. XIII. yüzyıl 1200-1299 yılları arasında kapsamaktadır. Anadolu'daki birinci beylikler 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulmuştur. Anadolu Selçukluları ise 1077'de Bizans sınırında merkez iznik olmak üzere kurulmuştur. Dolayısıyla II. ve III. öncüller sorumuzun doğru cevapları olamaz.
13. yüzyılda Moğolların önünden kaçan Türkler Anadolu'ya gelerek Anadolu'yu kısa sürede Türkleştirmişlerdir. Bu durum Moğol istilalarının olumlu sonucudur.
16. XII. yüzyılda (1176) Haçlı Seferlerinden dolayı Anadolu Selçuklularının yıprandığını düşünen Bizans İmparatoru Manuel Komnen'in Türkleri Anadolu'dan atmak istemesi Miryokefalon (Kumdanlı) Savaşı'na neden olmuştur. Bu savaş sonucunda Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma hayalleri son bulmuş, Anadolu kesin olarak Türk yurdu haline gelmiştir. Soru kökünde XI. yüzyıl denilseydi, cevap 1071 Malazgirt Savaşı olurdu. Doğrudan Malazgirt Savaşı'nı işaretleyenler dikkatli olsun.

1. Türkiye Selçuklu Devleti'nden günümüze ulaşan darüşşifalar arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Kayseri Gevher Nesibe Darüşşifası
- B) Amasya Torumtay Darüşşifası
- C) Edime Sultan Bayezid Darüşşifası
- D) Sivas İzzeddin Keykavus Darüşşifası
- E) Kayseri Gıyasiye Darüşşifası

2. 1096'da başlayan Haçlı Seferlerinin;

- I. Pusula ve barut gibi buluşları Avrupa'ya taşımak,
- II. Hristiyanların kutsal saydığı bölgeleri Müslümanlardan almak,
- III. Türkleri Anadolu ve Ortadoğu'dan atmak amaçlarından hangilerine yönelik olarak ortaya çıktığı savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Aşağıdaki destanlardan hangisi Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya gelen Türk komutanların Bizans'a karşı verdiği mücadeleleri anlatmaktadır?

- A) Oğuz Kağan
- B) Satuk Buğra Han
- C) Danişmentname
- D) Battal Gazi
- E) Dede Korkut

- 4. • Artuklular döneminde yaşamış ve devrinin en tanınan bilim insanlarından birisi olmuştur.
- Haberleşme, kontrol, denge kurma ve ayarlama ilmi olan sibernetiğin kurucusu olarak bilinmektedir.
- Dişli çarklarla çalışan çeşitli makineler ve şifreli kilitler yapmayı başarmıştır.

Özellikleri verilen Türk-İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Taberi
- B) El-Cezeri
- C) Biruni
- D) Harezmi
- E) İbn-i Bîbî

5. Türkiye Selçuklularında tarih yazıcılığına önem verilmiştir. Bu dönemde önemli tarihçiler yetişmiş ve Selçuklu tarihi kaleme alınmıştır.

Buna göre;

- I. İbn-i Bîbî,
- II. Ravendi,
- III. Naima Efendi

gibi ilim insanlarından hangileri Türkiye Selçuklu tarihini kaleme almıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

6. Türkiye Selçuklularında ilk para aşağıdaki hükümdarlardan hangisinin döneminde bastırılmıştır?

- A) I. Kılıç Arslan
- B) I. Mesut
- C) Süleyman Şah
- D) I. Alaeddin Keykubad
- E) II. Kılıç Arslan

7. Türklerin, Malazgirt Savaşı'nı kazandıktan sonraki süreçte Anadolu'da kurduğu ilk medrese aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sahn-ı Seman
- B) Yağıbasan
- C) Karatay
- D) Cacabey
- E) Süleyman Paşa

8. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Alp Arslan, emrindeki komutanlara Anadolu'da fethettiği yerleri yönetme hakkını da vermiştir. Buna "kılıç hakkı" denilmektedir. Böylece Alp Arslan'ın komutanları tarafından Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur.

Buna göre aşağıdaki beyliklerden hangisinin "kılıç hakkı" sonucunda ortaya çıktığı söylenemez?

- A) Saltuklular
- B) Danişmentliler
- C) Mengücekliler
- D) Artuklular
- E) Zengiler

9. Türkiye Selçukluları Dönemi'nde esnaf ve zanaatkarların oluşturduğu Ahi Teşkilatının aşağıdakilerden hangisini sağladığı savunulamaz?

- A) Tüketici haklarının korunması
- B) Üretimin kalitesinin denetlenmesi
- C) Vergi miktarlarının belirlenmesi
- D) Malların fiyatlarının belirlenmesi
- E) Esnafar arasında dayanışmanın sağlanması

10. Türkiye Selçuklu Devleti'nden günümüze kalan mimari eserler arasında aşağıdakilerden hangisinin bulunduğu söylenemez?

- A) Konya İnce Minarelli Medrese
- B) Kayseri Gevher Nesibe Darüşşifası
- C) Konya Alâeddin Keykubad Camii
- D) İznik Hacı Özbek Camii
- E) Konya Karatay Medresesi

11. Gıyaseddin Keyhüsrev'in tahta çıkmasını sağlayan, hükümdarı etkisi altına alarak kendisine muhalefet edenleri bertaraf eden Türkiye Selçuklu Devleti veziri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Süleyman Pervane
- B) Sadeddin Köpek
- C) Muineddin Pervane
- D) Çandarlı Halil
- E) Sahip Ata

12. "Bir olalım, iri olalım, diri olalım" diyerek toplumsal dayanışmaya vurgu yapan, öğretisinin temelini aklı ve bilgiyi alan, Makalat adlı eserin oluşumunu sağlayan ünlü mutasavvıf aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hacı Bektaş Veli
- B) Mevlana Celaleddin-i Rumi
- C) Ahmedî Yesevî
- D) Yunus Emre
- E) Muhyiddin Arabî

13. I. Haçlı Seferi sonucunda Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarı I. Kılıç Arslan, İznik kentini boşaltarak devlet başkentini aşağıdaki şehirlerden hangisine taşımıştır?

- A) Antalya
- B) Bursa
- C) Konya
- D) Sivas
- E) Kayseri

14. Türkiye Selçuklu hükümdarı I. Alâeddin Keykubad Dönemi'nde, hükümdarın ismiyle kurulan ve bayındır hale getirilen şehir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alanya
- B) Samsun
- C) Sinop
- D) Antalya
- E) Konya

15. Aşağıdakilerden hangisi Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan birinci dönem Türk beyliklerinden birisi değildir?

- A) İnaloğulları
- B) Çubukoğulları
- C) Tacettinoğulları
- D) Dilmaçoğulları
- E) Ahlatşahlar

16. • Tokat Niksar'daki Yağırbaşı Medresesi ve Kayseri'deki Ulu Cami'yi inşa etmişlerdir.
• Beyliğin merkezi Sivas'tır.
• Büyük Selçuklu Devleti komutanlarından birisi tarafından kurulmuştur.

Yukarıda özellikleri verilen Türk beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mengücekîler
- B) Danişmentîler
- C) Saltuklular
- D) Artuklular
- E) Çaka Beyliği

Türkiye Tarihi - III

1. A, B, D ve E seçeneklerindeki darüşşifalar (hastaneler) Türkiye Selçuklu Devleti tarafından inşa edilmiştir. Ancak Edirne Sultan Bayezid Darüşşifası Osmanlı Devleti'nden günümüze ulaşmıştır.

ABCDE

2. II. ve III. öncüllerde Haçlı Seferlerinin temel amaçlarından bahsedilmiştir. Fakat I. öncüde Haçlı Seferlerinin sebebi değil sonucu yer almaktadır. Haçlılar barut ve pusulayı öğrenmek için bu seferlere çıkmamıştır. Bu buluşlar Haçlı Seferleri sırasında öğrenilmiş ve Avrupa'ya taşınmıştır.

ABCDE

3. • Oğuz Kağan: Asya Hunlarına ait olan ve Mete Han'ın faaliyetlerinin anlatıldığı varsayılan destandır.
• Satuk Buğra Han: Karahanlı Satuk Buğra Han'ın İslamiyet'i kabul etmesini anlatan destandır.
• Battal Gazi: Battalname olarak da bilinen bu destan Emevîler döneminde Bizans'a karşı akınlar düzenleyen Battal Gazi'nin kahramanlıklarını anlatmaktadır.
• Dede Korkut: Oğuzların diğer Türk boylarıyla yaptığı mücadeleleri anlatmaktadır.

Danışmentname ise 12. yüzyılda Türk komutanların Anadolu'da Bizans'a karşı verdiği mücadeleyi anlatmaktadır.

ABCDE

4. Özellikleri verilen bilgi B seçeneğindeki El-Cezeri'dir.

- Taberi: Din ve tarih bilgisidir.
- Biruni: Batı'da Aliboron olarak geçen Biruni astronomi, matematik ve coğrafya bilimlerinde araştırma yapmıştır.
- Harezmi: Matematik, astronomi, coğrafya ve algoritma alanında eserler vermiştir.
- İbn-i Bibi: Selçukname adıyla bilinen eseri yazan tarihçidir.

ABCDE

5. • İbn-i Bibi: "Selçukname" adlı eserinde Türkiye Selçuklu Devleti tarihini yazmış, Cellaeddin Harzemşah'ın hizmetinde de çalışmıştır.
• Ravendi: Türkiye ve Irak Selçukluları hakkında bilgiler vermiştir.
• Naima Efendi: XVII. yüzyılda yaşamış ve Osmanlı Devleti'nin ilk vakatnâvisi olarak görev yapmıştır.

ABCDE

6. Türkiye Selçuklularının ilk parasını I. Mesut bastırmış, II. Haçlı Seferi'ne karşı başarıyla mücadele etmiştir. Bu devletin ilk altın parasını ise II. Kılıç Arslan bastırmıştır.

ABCDE

7. Danışmentlilerin Tokat Niksar'da inşa ettikleri Yağbasan Medresesi Türklerin Anadolu'da inşa ettikleri ilk medresedir. Sahn-ı Seman ve Süleyman Paşa medreseleri Osmanlı Devleti'ne; Karatay ve Cabay medreseleri ise Türkiye Selçuklularına aittir.

ABCDE

8. Kılıç hakkı sonucunda Alp Arslan'ın komutanları tarafından Erzurum ve çevresinde Saltuklular, Erzincan ve çevresinde Mengücekler, Sivas ve çevresinde Danışmentliler, Mardin ve çevresinde Artuklular kurulmuştur. Zengiler ise Musul ve çevresinde hüküm süren atabeylikler. Büyük Selçukluların zayıflaması ile ortaya çıkmıştır.

ABCDE

9. Ahî Teşkilatı Kayseri ve Kırşehir'de Ahî Evran tarafından kurulan, Müslüman esnaf ve zanaatkarların dayanışmasını sağlayan bir teşkilattir. A, B, D ve E seçeneklerinde bu teşkilata ait özelliklere değinilmiştir. Fakat C seçeneğinde yer alan "vergi miktarlarının belirlenmesi" görevi devlet tarafından şer'i ve örfi kanunlara göre tespit edilmektedir.

ABCDE

10. A, B, C ve E seçeneklerinde Türkiye Selçuklu eserlerine yer verilmiştir. Fakat D seçeneğinde Osmanlı Devleti'ne ait bir eser bulunmaktadır. İznik'teki Hacı Özbek Camii (Çarşı Mescidi) Osmanlı Devleti'nin en eski camisidir.

ABCDE

11. A, B, C ve E seçeneklerinde Türkiye Selçuklu, D seçeneğinde ise Osmanlı vezirleri yer almaktadır. Sadeddin Köpek, I. Alaeddin Keykubad'ın ani ölümünden sonra meydana gelen taht kavgasında II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafını tutmuş ve onun tahta geçmesini sağlamıştır. Bu dönemde Sadeddin Köpek kendisi için tehdit olarak gördüğü kişileri çeşitli bahanelerle öldürtmüştür.

ABCDE

12. Soruda özellikleri verilen mutasavvıf Hacı Bektaş Veli'dir. (Bu bilgiler yeni MEB kitabında yer almaktadır.) Hacı Bektaş Veli ayrıntılara ve farklılıklara yer vermemiş, akli ve bilgili ön plana almıştır.

ABCDE

13. I. Haçlı Seferi 1096-1099 yılları arasında, Kudüs ve diğer kutsal toprakları ele geçirmek isteyen Katolik Hristiyanlar tarafından düzenlenmiştir. O sırada Türkiye Selçuklu Devleti tahtında bulunan I. Kılıç Arslan bu sefer karşısında İznik'i boşaltarak Konya'yı merkez yapmıştır. Türkiye Selçuklularının başkenti, devlet dağılana kadar Konya olmuştur.

ABCDE

14. Bizans döneminde Kolanoros adı verilen Alanya şehri, Türkiye Selçuklu hükümdarı I. Alaeddin Keykubad tarafından fethedildikten sonra hükümdarın ismiyle anılmış ve Alaiye olarak tanınmıştır. Alaiye zamanla Alanya'ya dönüşmüştür. Türkiye Selçuklu hükümdarları Alanya'yı adeta ikinci bir başkent ve kışlık merkez olarak kullanmışlardır.

ABCDE

15. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da Artuklular, Saltuklular, Danışmentliler, Mengücekler, Çaka Beyliği, Ahlatşahlar, İneloğulları, Çubukoğulları ve Dılmaçoğulları gibi beylikler kurulmuştur. Fakat Tacettinoğulları Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflamasından sonraki süreçte kurulan ikinci dönem Türk beyliklerinden birisidir. Uyarı: Geçmiş yıllarda ÖSYM, Tacettinoğulları adlı II. Beylikler içerisinde yer alan detay bir beyliği sordu. Soru zor, böyle soru çıkmaz? demeyin, benden söylemesi!...

ABCDE

16. Özellikleri verilen Anadolu Beyliği Danışmentlilerdir. Bu beylik Büyük Selçuklu hükümdarı Melikşah'ın komutanlarından Danışment Gazi tarafından kurulmuştur. Beylik 1072-1178 yılları arasında Sivas, Tokat, Niksar, Amasya ve Kayseri civarlarında hüküm sürmüştür.

ABCDE

1. Türkiye Selçuklularına en parlak dönemini yaşatan I. Alaeddin Keykubad Dönemi'nde;
I. Babailer İsyanı'nın bastırılması,
II. ilk altın sikkelerin bastırılması,
III. deniz aşırı seferlerin yapılması
gelişmelerinden hangileri yaşanmıştır?
A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III
2. Türkiye Selçukluları Dönemi'nde resim, heykel ve kabartma sanatlarında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Saray kapıları, duvarları ve kale surları çeşitli figürlerle süslenmiştir.
Buna göre Türkiye Selçukluları süslemelerde;
I. geometrik,
II. bitki,
III. hayvan
figürlerinden hangilerini kullanmıştır?
A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III
3. Büyük Selçuklu Devleti ile Doğu Roma İmparatorluğu arasında yapılan Malazgirt Savaşı'nın sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmamaktadır?
A) Türklerin İslam dünyasındaki saygınlığının artması
B) Anadolu'daki Türk varlığının güçlenmesi
C) Haçlı Seferlerinin başlamasına zemin hazırlanması
D) Anadolu'da Türk beyliklerinin kurulması
E) Anadolu'da Türk siyasi birliğinin sağlanması
4. Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarlarının kullandığı ünvanlar arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmamaktadır?
A) Keyhüsrev B) Keykubad
C) Keykavus D) Şah
E) Hüdavendigar
5. Köseadağ Savaşı sonrasında Türkiye Selçuklu Devletinin siyasi alandaki egemenliğini kaybetmesiyle ortaya çıkan Türk beylikleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?
A) Saruhanoğulları
B) Menteşeoğulları
C) Mengücekoğulları
D) Karesioğulları
E) Aydınoğulları
6. Aşağıdaki beylik - kurulduğu yer eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?
A) Pervaneoğulları - Sinop ve çevresi
B) Eşrefioğulları - Beyşehir ve çevresi
C) İnançoğulları - Denizli ve çevresi
D) Sahipataoğulları - Afyon ve çevresi
E) Tekeoğulları - Maraş ve çevresi
7. Yaşadığı hayat serüveni kadar insanlık mertebelerini de "Hamdım, piştim, yandım." şeklinde özetleyen, Mektubat adlı eseri de yazan önemli mutasavvıf aşağıdakilerden hangisidir?
A) Mevlana Celaleddin-i Rumi
B) Hacı Bektaş-ı Veli
C) Yunus Emre
D) Muhyiddin Arabî
E) Ahmet Yesevî
8. Ana ticaret yollarında, tüccarların konaklaması ve mallarını satması için yapılan, askerlerin koruduğu korunaklı yapılar aşağıdakilerden hangisidir?
A) İmaret B) Kervansaray
C) Darüşşifa D) Kümbet
E) Külliye

9. Türkiye Selçuklu Devleti'ndeki divanlar ve bu divanlara ait görevlerle ilgili olarak aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

	Divan	Görevi
A)	Niyabet-i Saltanat	Hükümdar başkentte olmadığı devletin işlerinin yürütülmesi
B)	Divan-ı Arz	Orduyla ilgili işlerin yürütülmesi
C)	Divan-ı İnşa	Siyasi ve mali kararların denetlenmesi
D)	Divan-ı Pervane	İkta sistemiyle ilgili işlerin yürütülmesi
E)	Divan-ı İstifa	Mali alandaki işlerin yürütülmesi

10. Türkiye Selçuklu Devleti Dönemi'nde Anadolu'da bulunan;

- I. Mevlana Celaleddin Rumi,
II. Hacı Bektaş Veli,
III. Yunus Emre

gibi isimlerden hangileri tasavvuf edebiyatı alanında önemli eserler vermiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

11. Türkiye Selçuklularında mülkiyeti devlete, kul lanma hakkı ise halka ait olan; gelirlerinin maaş ya da hizmet karşılığında askerlere ve devlet görevlilerine bırakıldığı topraklar aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılmıştır?

- A) İkta B) Mülk C) Vakıf
D) Mukataa E) Arpalık

12. Türkiye Selçuklularının mücadele ettiği güçler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Haçlılar B) Bizans C) Moğollar
D) Harzemşahlar E) Gazneliler

13. İlhanlılar ile Türkiye Selçuklularının sınır komşusu olmasına ortam hazırlayan, Harzemşahların yıkılma sürecine girmesi ile neticelenen savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ayn Calut B) Malazgirt
C) Yassıçemen D) Miryokefalon
E) Dandanakan

14. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye Selçuklularını Büyük Selçuklulardan ayıran özelliklerinden birisidir?

- A) Devlet işlerinin büyük divanda görüşülmesi
B) Ülke topraklarının askerlere ikta olarak verilmesi
C) Resmi dil olarak Farsçanın benimsenmesi
D) Donanma kurulması ve deniz aşırı seferlere çıkılması
E) Toplum ve devlet hayatında şer'i ve örfi hukuk kurallarının geçerli olması

15. "Yurt tutan savaş" olarak da bilinen, II. Kılıç Arslan Dönemi'nde Türkiye Selçukluları ile Doğu Roma İmparatorluğu arasında yapılan savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dandanakan B) Malazgirt
C) Miryokefalon D) Katvan
E) Yassıçemen

16. Babası Kutalmış'ın, Büyük Selçuklu hükümdarı Alp Arslan'la giriştiği taht kavgasını kaybetmesinden sonra Suriye'ye gelen ve daha sonra Anadolu'nun iç taraflarına doğru ilerleyerek Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurucusu olan komutan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Süleyman Şah
B) Melikşah
C) I. Kılıç Arslan
D) Sultan Sencer
E) Danişment Ahmet Gazi

4. Babailer İsyanı; II. Gıyaseddin Keyhüsrev Dönemi'nde çıkmış ve aynı dönemde bastırılmıştır. Türkiye Selçuklularındaki ilk altın paralar II. Kılıç Arslan Dönemi'nde bastırılmıştır. I. Alaeddin Keykubad Dönemi'nde deniz aşırı sefer sonucu Karadeniz'in kuzeyinde bulunan Suğdak Limanı fethedilmiştir. Açıklamalar doğrultusunda doğru yanıtın C olduğu ortaya çıkmaktadır.

ABCE

2. Türkiye Selçuklu mimarisinde süsleme sanatının önemli bir yeri vardır. Selçuklular sanat eserlerinde yaygın olarak taş, ahşap ve tuğla kullanmışlar; resim, heykel ve kabartma sanatında geometrik, bitkisel ve hayvansal figürler kullanmışlardır. Bunun dışında sınırlı da olsa çiniler üzerinde süvari figürleri de çizilmiştir. Ayrıca mimari eserlerin süslemelerinde çini ve hat sanatını da kullanmışlardır.

ABCE

3. A, B, C ve D seçeneklerinde Malazgirt Savaşı'nın sonuçlarına yer verilmiştir. Fakat bu savaştan sonra Anadolu'da birden fazla Türk devleti ve beylikleri kurulmuştur. Bu durum E seçeneğinde belirtilen durumun tam tersi bir etki yaratmış, yani Anadolu Türk siyasi birliğinin kurulmasını geciktirmiştir.

ABCE

4. Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarları Keyhüsrev, Keykubad, Keykavus, Şah, Sultan, Rükneddin, Sultan-ı Galip gibi ünvanlar kullanmışlardır. Fakat E seçeneğindeki Hüdavendigar Osmanlı hükümdarları tarafından kullanılan bir ünvanıdır.

ABCE

5. Köseadağ Savaşı'ndan sonra A, B, D ve E seçeneklerindeki beyliklerin dışında Hamitoğulları, Germiyanogulları, Ramazanogulları, Dulkadiroğulları ve Karamanogulları gibi beylikler de kurulmuştur. Fakat C seçeneğindeki Mengücekoğulları Köseadağ Savaşı'ndan çok önce 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Erzincan'da kurulmuştur.

ABCE

6. • A, B, C ve D seçeneklerinde beylik ve kurulduğu yer eşleştirmeleri doğru olarak verilmiştir.
• Tekeoğulları Maraş ve çevresinde değil, Antalya ve çevresinde kurulmuştur. Maraş ve çevresinde kurulan Dulkadiroğulları'dır.
Not: Bu sorular zor geliyor, biliyorum. Ancak ÖSYM delay olan beylikleri de bir kaç sınavda sordu. Bilginiz olsun!!!

ABCE

7. Hazretli Mevlana, zahiri kitap okuma devrine "hamdım"; kainat kitabının esrarını okuma devrine "piştim"; ilâhi esrarın yakıcılığından kavrulma devresine de "yandım" ifadelerini kullanarak geçirdiği manevî merhaleleri ifadelendirmiştir. Mevlana'nın Mektubat, Meccalis-i Seba, Mesnevi, Divan-ı Kebir, Fihi Mafih adlı eserleri de bulunmaktadır.

ABCE

8. Sorunun doğru cevabı B seçeneğindeki kervansaraydır. Diğer kavramların açıklaması ise şu şekildedir:

- **İmaret:** Kimsesizlere ve ihtiyaç sahiplerine yemek dağıtan aşevleridir.
- **Darüşşifa:** Sağlık hizmetleri veren kuruluştur.
- **Kümbet:** Anıt mezar anlamına gelmektedir.
- **Külliye:** Merkezinde caminin olduğu yapılar topluluğudur.

ABCE

9. A, B, D ve E seçeneklerindeki divanların görevleri doğru olarak açıklanmıştır. Ancak C seçeneğindeki Divan-ı İnşa (Tuğra) devlet yazışmalarından sorumlu divandır. Fakat açıklamada verilen "siyasi ve mali kararların denetlenmesi" görevi Divan-ı İshafa aittir.

ABCE

10. Türkiye Selçuklu Devleti Dönemi'nde Mevlana, Ahmed Fakih, Yunus Emre, Hacı Bektaşî Veli ve Sultan Veled gibi ünlü mutasavvıflar yetişmiştir.

ABCE

11. Verilen bilgiler A seçeneğindeki ıktla topraklara aittir. Diğer seçeneklere göz atacak olursak:

- **Mülk:** Mülkiyeli kişilere ait topraklardır.
- **Vakıf:** Gellirî dîni ve toplumsal hizmetlere ayrılan topraklardır.
- **Mukataa:** Osmanlı'da geliri doğrudan devlet hâzinesine ayrılan topraklardır.
- **Arpaık:** Osmanlı'da geliri önemli devlet adamlarına, emeklilik dönemlerinde verilen topraklardır.

ABCE

12. Türkiye Selçukluları İslam dünyası üzerine düzenlenen Haçlı Seferlerine karşı mücadele vermiş, Bizans ile Miryokefalon, Harzemşahlar ile Yassıçemen, Moğollar ile Köseadağ Savaşı'nı yapmışlardır. Dolayısıyla Gazneliler ile mücadele ettiği söylenemez.

ABCE

13. Sorunun cevabı C seçeneğindeki Yassıçemen Savaşı'dır. 1230'da meydana gelen bu savaş sonucunda Türkiye Selçukluları Harzemşahları mağlup etmiştir. Savaş sonucunda Harzemşahlar dağılmış, Türkiye Selçuklularıyla İlhanlılar komşu olmuştur. Bu durum Moğolların Anadolu üzerindeki baskısının artmasına ortam hazırlamıştır.

ABCE

14. A, B, C ve E seçeneklerinde her iki devlete ait olan ortak özelliklerden bahsedilmiştir. Bu özellikler Türk İslam devletlerinin genelinde görülen ortak özelliklerdir. Fakat D seçeneğinde belirtildiği gibi Türkiye Selçukluları, Büyük Selçuklulardan farklı olarak bir donanma kurmuş ve deniz aşırı seferlerde bulunmuştur. Büyük Selçuklu Devleti'nde donanma kuvvetleri bulunmamaktadır. (Bu bilgi MEB kitaplarına göre bu şekilde kabul edilmektedir.)

ABCE

15. Açıklaması yapılan savaş C seçeneğindeki Miryokefalon Savaşı'dır. 1176'da yapılan savaş Türkiye Selçukluları kazanmış Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma umudu kalmamıştır. Türklerin Anadolu'daki hâkimiyeti bu savaşla kesinlik kazanmıştır.

ABCE

16. Sorunun cevabı A seçeneğindeki Süleyman Şah'tır. Kutalmışoğlu Süleyman Şah hem Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurucusu hem de Selçuk Bey'in oğlu Arslan Yabgu'nun torunudur. Babası Kutalmış'ın Alp Arslan'a karşı tahtı kavgasında başarısız olmasından sonra Anadolu'da Bizans'a karşı mücadele etmiştir. 1086'da Suriye Selçukluları ile girdiği savaşta hayatını kaybetmiştir.

ABCE

1. Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla Anadolu'da kurulan aşağıdaki beyliklerden hangisinin denizcilik alanında gelişme katettiği savunulamaz?

- A) Germiyanogulları B) Aydınoğulları
C) Karesioğulları D) Candaroğulları
E) Menteşeoğulları

2. Türkiye Selçuklulari Dönemi'nde yaşanan;

- I. Miryokefalon,
II. Yassı Çemen,
III. Köseadağ

savaşlarının kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I - II - III B) I - III - II C) II - I - III
D) II - III - I E) III - II - I

3. Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflamasında veya parçalanmasında;

- I. Birinci Haçlı Seferi'nin düzenlenmesi,
II. Moğolların Anadolu'yu istila etmesi,
III. Baba İshak İsyanı'nın çıkması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

"İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir,
Sen kendini bilmedin, bu nice okumaktır."

Bu dizesiyle ilimde asıl amacın insanın kendini tanıması olduğunu belirten, *Risalefü'n Nushiye* adlı eseri yazan ünlü mutasavvıf aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yunus Emre
B) Mevlana Celaleddin-i Rumi
C) Hacı Bektaş Veli
D) Muhyiddin Arabi
E) Ahmet Yesevi

5. Türkiye Selçuklu Devleti'nin doğrudan ticaret hayatını geliştirmek adına aldığı önlemler arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmamaktadır?

- A) Anadolu'daki bazı liman kentlerinin fethedilmesi
B) Yabancı tüccarlara gümrük kolaylıklarının sağlanması
C) Ticaret yolları üzerine kervansaraylar inşa edilmesi
D) Tüccarların mallarının güvence altına alınması
E) Anadolu'daki şehirlerde ikta sisteminin uygulanması

6. Türkiye Selçuklu Devleti'nde hükümdarın halkın şikayetlerini dinlediği divan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Divan-ı İşraf B) Divan-ı Arz
C) Divan-ı Mezalim D) Divan-ı İnşa
E) Divan-ı Pervane

7. I. Miryokefalon Savaşı
II. Köseadağ Savaşı
III. Haçlı Seferleri
IV. Baba İshak İsyanı

Yukarıda verilen gelişmelerden hangilerinin Türkiye Selçuklularında toplumsal ve ekonomik hayatın bozulmasına yol açtığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve IV
D) II ve III E) II, III ve IV

8. İslam ve Türk-İslam geleneklerini benimseyen Türkiye Selçuklularında şer'i hukuk kurallarının yanında örfi hukuk da uygulanmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Türkiye Selçuklularına ait hukuki terimlerden birisi değildir?

- A) Emir-i Dad B) Kadı
C) Muhtesip D) Kadı'l Kudat
E) Kadı-yı Leşker

9. "Gel, gene gel, ne olursan ol, gel!
İster kafir, ister ateşe, ister puta tapan ol!
Kapımız umutsuzluk kapısı değildir,
Yüz kez tövbemi bozmuş olsan da gel!"

Bu söylemi ile ayrımcılığı reddedip, hoşgörüyü benimseyen, *Mesnevi* adlı eseri oluşturan ünlü mutasavvıf aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Yesevi
- B) Mevlana Celaleddin-i Rumi
- C) Yunus Emre
- D) Hacı Bektaş Veli
- E) Muhyiddin Arabi

10. Anadolu Selçuklularında orta ve yüksek öğretimin yapıldığı kurumlar olan medreselerde hem dini hem de pozitif eğitim bir arada verilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi medreselerde okutulan dini ilimlerden birisi değildir?

- A) Fıkıh
- B) Kelam
- C) Hadis
- D) Kur'an
- E) Tarih

11. "Türkiye Tarihi" aşağıdaki gelişmelerden hangisiyle başlamıştır?

- A) Osmanlı Devleti'nin kurulmasıyla
- B) Malazgirt Savaşı'nın kazanılmasıyla
- C) Köseadağ Savaşı'nın kaybedilmesiyle
- D) Anadolu'ya ilk Türk akınlarının düzenlenmesiyle
- E) Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurulmasıyla

12. Türkiye Selçuklularında özellikle gayrimüslim kökenli çocuklar küçük yaşlarda alınır ve özel askeri birliklerde eğitim görürlerdi. Bu eğitimi alanlar daha sonra orduya katılırlardı.

Buna göre açıklaması yapılan sistem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gulam
- B) Tımar
- C) İskân
- D) İstimalet
- E) Pençik

13. Türk-İslam devletlerinde hastaların tedavi edildiği, aynı zamanda sağlık bilimleri ile ilgili eğitimlerin verildiği kurumlara "darüşşifa" adı verilmiştir.

Buna göre aşağıdaki şehirlerden hangisinde Türkiye Selçuklularına ait bir darüşşifa örneğine rastlanmamaktadır?

- A) Sivas
- B) Amasya
- C) Kayseri
- D) Iznik
- E) Konya

14. Türkiye Selçuklu Devleti ile ilgili olarak aşağıdaki neden-sonuç ilişkilerinden hangisi yanlış kurulmuştur?

Neden	Sonuç
A) İktisadi sisteminin uygulanması	Savaşa hazır bir ordu- nun yetiştirilmesi
B) Baba İshak İsyanı'nın çıkması	Moğolların Anadolu üzerindeki baskısının artması
C) Yassı Çimen Savaşı'nın yapılması	I. Haçlı Seferi'nin baş- laması
D) Bağımsız beyliklerin kurulması	Anadolu Türk siyasi bir- liğinin bozulması
E) Miryokefalon Savaşı'nın yapılması	Anadolu'nun Türk yurdu olduğunun kesinleşmesi

15. Süleyman Şah'ın mezarının bulunduğu ilk yer olarak kabul edilen Caber Kalesi günümüzde aşağıdaki devletlerden hangisinin sınırları içerisinde yer almaktadır?

- A) İran
- B) Bulgaristan
- C) Mısır
- D) Irak
- E) Suriye

16. Anadolu'da kurulan Türk devletleri ve mimari eserleri ile ilgili aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

Devlet	Eser
A) Mengücekliler	Divriği Ulu Camii
B) Artuklular	Malabadi Köprüsü
C) Türkiye Selçukluları	Alaaddin Camii
D) Saltuklular	Mama Hatun Türbesi
E) Danişmentliler	Üç Kümbetler

Türkiye Tarihi - V

1. II. Dönem Türk Beyliklerinden Karesioğulları, Aydınoğulları, Menteşeoğulları ve Candaroğulları gibi beylikler denizcilik alanında faaliyet göstermişlerdir. Fakat Germiyanogulları Kütahya çevresinde kurulmuş ve denizcilik faaliyetinde bulunmamıştır.

ABCDE

2. **Miryokefalon Savaşı:** Türkiye Selçukluları ile Bizans arasında 1176'da, **Yassı Çimen Savaşı:** Türkiye Selçukluları ile Harzemşahlar arasında 1230'da, **Kösedağ Savaşı:** Türkiye Selçukluları ile Moğollar arasında 1243'te yaşanmıştır. Bu durumda doğru sıralamanın I-II-III şeklinde olduğu görülmektedir.

ABCDE

3. Öncüllerin tamamında verilen durumlar Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflamasına veya parçalanmasına yol açmıştır. Buna göre; I. Haçlı Seferi Türkiye Selçuklularının toprak kaybetmesine ve başkentini Konya'ya taşımasına neden olmuştur. Moğollar Kösedağ Savaşı'yla Türkiye Selçuklularını yenmiş ve Selçuklular dağılma dönemine girmiştir. Doğru Anadolu'da çıkan Baba İshak İsyanı güçlükle bastırılmış ve Moğolların Anadolu'yu istila etmesine ortam hazırlamıştır.

ABCDE

4. Soruda verilen dize Yunus Emre'ye aittir. (Yeni MEB'de geçmektedir.) Yunus Emre ırk, din ve dil ayrımı yapmadan tüm insanlığa yönelik öğretiler geliştirmiştir.

ABCDE

5. Türkiye Selçukluları ticaret hayatını geliştirmek adına A, B, C ve D seçeneklerindeki önlemleri almıştır. E seçeneğindeki iktisadi sistem ise tarım faaliyetlerini temele alan bir sistemdir. Bu sistemin ticaret hayatının geliştirilmesiyle doğrudan bir ilişkisi yoktur.

ABCDE

6. C seçeneğindeki Divan-ı Mezalim sorumuzun doğru cevabıdır. Bu divanın görevleri; idarecilerin hakkındaki şikâyetlerin incelenmesi, Divan memurlarının denetlenmesi, Vakıf teşkilatının çalışmalarının denetlenmesi, Kadı mahkemelerince verilen kararların incelenmesi ve uygulanmasıdır.

ABCDE

7. I. öncüldeki Miryokefalon Savaşı Türkiye Selçuklularının Bizans'ı yendiği savaştır. Bu nedenle sonuçlarının olumsuz olması beklenemez.

Kösedağ Savaşı: Moğolların Türkiye Selçuklularını yendiği ve Anadolu'yu istila ettiği savaştır.

Haçlı Seferleri: Anadolu üzerinden gerçekleştiği için toplumsal ve ekonomik yapı olumsuz yönde etkilenmiştir. Doğru Anadolu'da çıkan Baba İshak İsyanı uzun süren ve devleti olumsuz yönde etkileyen bir isyandır. Sonuç olarak II., III. ve IV. öncüllerdeki gelişmeler Anadolu'da toplumsal ve ekonomik yapıyı olumsuz yönde etkilemiştir.

ABCDE

8. • Emir-i Dad: Örfi hukuk sisteminin başındaki görevlidir.
• Kadı: Şer'i davalara bakan görevlidir.
• Kadı-i Kudat: Şer'i hukuk sisteminin başındaki görevlidir.
• Kadı-yı Leşker / Kadı Asker: Askeri davalara bakmıştır.
Muhtesip ise çarşı ve pazarların denetiminden sorumlu olan görevlidir.

ABCDE

9. Mevlana'nın bu dörtlülüğü yeni MEB kitabında da yer almaktadır. Mevlana öğretisinde insanlara iyiliği, alçak gönüllüğü, cömertliği, merhametli ve doğru olmayı öğütlemiştir.

ABCDE

10. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler dini ilimlerdir. Tarih ise dini değil, pozitif bilimlerden birisidir.

ABCDE

11. Malazgirt Savaşı ile "Türkiye Tarihi" başlamış, Miryokefalon Savaşı ile Anadolu'ya "Türkiye" denilmeye başlanmıştır. İki durum genellikle öğrenciler tarafından karıştırılmaktadır. Dikkat edelim!

ABCDE

12. Açıklamalar A seçeneğindeki gulam sistemine aittir. Eyyubiler, Memluklar ve Büyük Selçuklular gibi Türk- İslam devletlerinde de uygulanan bu sistem Osmanlılarda ilk etapta pençik ve daha sonra devşirme sistemlerine temel olmuştur.

ABCDE

13. Türkiye Selçukluları Döneminde; Kayseri'de Gevher Nesibe Darüşşifası, Amasya'da Torumtay Darüşşifası, Sivas'ta İzzeddin Keykavus Darüşşifası, Konya'da Alaaddin Keykubat Darüşşifaları yapılmıştır. Fakat D seçeneğindeki İznik bir süre Türkiye Selçuklularına başkentlik yapsa da bu şehirde Türkiye Selçuklularına ait bir darüşşifa yoktur. İznik'te Osmanlı eserleri yoğunluktadır.

ABCDE

14. A, B, D ve E seçeneklerinde neden-sonuç ilişkisi doğru olarak kurulmuştur. Fakat C seçeneğindeki Yassı Çimen (Çemen) Türkiye Selçuklu Devleti ile Harzemşahlar arasında 1230'da yapılmıştır. I. Haçlı Seferi ise 1096'da başlamıştır. Bu durumda Yassı Çimen Savaşı'nın I. Haçlı Seferi'ne yol açması beklenemez.

ABCDE

15. Caber Kalesi Suriye sınırları içerisinde Fırat Nehri'nin kıyısında bulunan tarihi bir kaledir. Türkiye Selçuklularının kurucusu Süleyman Şah'ın mezarı da bu kalededir. (Eski MEB'e göre) 1921 tarihli Ankara Antlaşmasıyla Caber Kalesi Türk toprağı sayılmıştır. Suriye'deki iç karışıklıklardan dolayı günümüzde Süleyman Şah'ın türbesi, Türkiye sınırlarına yakın Eşme Köyü'ne taşınmıştır.

ABCDE

16. A, B, C ve D seçeneklerindeki eserler, bunları inşa eden devletlerle doğru olarak eşleştirilmiştir. Fakat E seçeneğindeki Üç Kümbetler Danışmentilere değil, Saltuklulara aittir.

ABCDE

OK-YAY

1. Aşağıda Uygur Devleti'nin bayrağı verilmiştir;

Bu bayrağa bakarak Uygurlarda,

- I. kadınların yönetimde söz sahibi olduğu,
- II. yerleşik yaşama geçildiği,
- III. savaşçılık özelliklerini yitirdikleri

bilgilerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Avrupa Hun Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında 434 yılında yapılan hangi antlaşmayla, Bizans'ın Hunlara bağlı kavimlerle görüşme ve antlaşma yapmaması ve bu iki ülke arasındaki ticaretin sadece sınır kapılarında yapılması kararları alınmıştır?

- A) Kuzey Şansi B) Margos
C) Anatolyos D) Kadeş
E) İli Nehri

3. İlk Türk devletlerinde ticaret için çok önemli bir yere sahip olan İpek Yolu;

- I. tarih boyunca kavimlerin göç etmeleri ve yayılmalarını kolaylaştırması,
- II. din ve kültürlerin yayılmasını sağlaması,
- III. ipek, madenî eşya ve porselen gibi eşyaların taşınması

durumlarından hangileri üzerinde etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. 680 - 1391 yılları arasında yaşayan ve ticarî ilişkiler sonucu İslamiyet'le tanışmış ve bu gelişme ile Doğu Avrupa'da Türk İslam kültürünün temellerini hangi Türk devleti atmıştır?

- A) Karahanlılar B) Gazneliler
C) Uygurlar D) İtil Bulgarları
E) Hazarlar

5. 751 yılında Çinliler ile Abbasiler arasında yapılan Talas Savaşı'nda, Çinliler'e karşı Müslüman orduların yanında yer alan, ileride Karahanlılar Devleti'nin kurulmasında etkili olan ve İslamiyet'i kabul eden ilk Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uygurlar B) Oğuzlar
C) Hazarlar D) Karluklar
E) Kırgızlar

6. VII. - X. yüzyıllar arası kuvvetli teşkilatı, canlı ticarî faaliyeti, dinî hoşgörüsü ve iktisadi refahı ile Kafkaslar ve Karadeniz'in Kuzey düzlüklerine kadar uzanan sahada siyasi iktidar sağlayıp, Doğu Avrupa tarihinde büyük rol oynamış Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uygurlar B) Asya Hunları
C) Hazarlar D) Göktürkler
E) Türgişler

7. Mustafa Kemal Atatürk'ün; "Teoman'ın oğlu olan Türk imparatoru da meşhurdur. O, doğuda Kadirgan Dağları'ndan batıda Hazar Denizi'ne kadar, kuzeyde Sibiry'a'dan güneyde Himalaya eteklerine kadar geniş hudutlar içinde Büyük Türk İmparatorluğu'nu teşkil etmiş yüksek bir Türk hakanıdır." sözleriyle anlattığı Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alp Er Tunga B) Bumin Kağan
C) Attila D) Bilge Kağan
E) Mete Han

8. İslam öncesi bir Türk devleti olan Uygurlarda, bozkırlı ve şehirlili olmak üzere iki farklı hayatın ortaya çıkmasına gelişmelerden hangisi neden olmuştur?

- A) Yerleşik yaşama geçilmesi
B) Çin ile ticaret yapılması
C) Türk tiyatrosunun temellerinin atılması
D) Kurultayda yeni töreler konulması
E) Sınırları genişlemesi

9. İslam öncesinde Hunlarla yaptıkları savaşlarda başarılı olamayıp yüzyıl süren bir askerî reform yaparak ordularını teşkilatlandırıp Hunları durdurmaya çalışan hangi devlettir?

A) Avarlar B) Çin
C) Uygurlar D) Göktürkler
E) Bizans

10. Yüecilerin kendisinden toprak istemesi üzerine "Benden ne istedinizse verdim, çünkü onlar benim malımdı. Ama bu toprak benim değil, milletimindir. O toprağı korumak için savaşır, canımı bile veririm." sözleri ile Türklerin vatan toprağına verdiği önemi vurgulayan Asya Hun Devleti hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Teoman B) Attila C) Kültigin
D) Mete Han E) Bilge Kağan

11. Çin İmparatoru'na yazdığı mektupta; "Batı'da Yüecileri göğün yardımı ile askerlerimizin üstün yetenekleri ve dayanıklı atlarımızın gücü ile yendim. Sonra yirmi altı kavmi de hâkimiyetim altına aldım. Yay çekebilen tüm kavimler tek bir aile gibi birleştiler. Hepsi Hun oldular." sözleri Asya Hun Devleti hükümdarlarından hangisine aittir?

A) Teoman B) Mete Han
C) Attila D) İleriş Kağan
E) Kapgan Kağan

12. 552 yılında kurulan Göktürk Devleti'ne en parlak zamanı yaşatan ve o dönem için dünyanın en güçlü devletlerinden biri hâline getiren devlet adamı kimdir?

A) Taspar Kağan B) Bumin Kağan
C) Mete Han D) Mukan Kağan
E) Bilge Kağan

13. 682 yılında Çin'e karşı başlattığı bağımsızlık hareketini başarıya ulaştırıp ikinci kez Göktürk Devleti'ni kuran devlet adamı kimdir?

A) Mukan Kağan B) Teoman
C) Mete Han D) Kürşat
E) Kutluk Kağan

14. İlk Türk devletlerinden biri olan Uygurların hangi dini kabul etmesi, onları hareketsizliğe, et yememeye ve savaş yapmamaya teşvik etmiştir?

A) İslamiyet B) Hinduizm
C) Maniheizm D) Musevilik
E) Hristiyanlık

15. I. Karluk ve Basmlı boyları ile birlikte II. Göktürk Devleti'ne son vermişlerdir.
II. 744 yılında Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından kurmuşlardır.
III. Musevilik dinini kabul etmişlerdir.

Uygurlar hakkında yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

16. II. Göktürk Devleti'ni kuran Kutluk Kağan'a aşağıdaki ünvanlardan hangisi verilmiştir?

A) Yabgu B) Tanhu C) İleriş
D) Erkin E) Şanyu

17. Aşağıda verilen hangi Uygur hükümdarı zamanında Manihaizm devletin resmî dini hâline gelmiştir?

- A) Moyen Çor B) Baga Tarkan
C) Bilge Kağan D) Böğü Kağan
E) Kutluk Bilge Kül Kağan

18. İslam öncesinde Hun-Germen mücadelesi olan Nibelungen Destanı'nda adı *Etzel* olarak geçen ve *Cesur Kavimlerin Efendisi* olarak adlandırılan Türk hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Attila B) Mete C) Teoman
D) Bumin Kağan E) Alper Tunga

19. 744 - 840 yılları arasında Orta Asya'da kurulan Uygur Devleti'nin kurucusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Böğü Kağan
B) Kutluk Bilge Kül Kağan
C) Moyen Çor
D) Baga Tarkan
E) Bayan Han

20. Kaşgarlı Mahmud'un *Divanü Lügati't-Türk* adlı eserinde *Türk* adı hangi anlamda kullanılmıştır?

- A) Miğfer B) Olgunluk Çağı
C) Güç D) Törelî
E) Kanun sahibi

21. Ruslarca *Tork* ve Araplarca *Türkmen* şeklinde kullanılan ve *kabileler* anlamına gelen Türk boyu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oğuz B) Kırgız C) Uygur
D) Avar E) Hazar

22. İslam öncesinde Türklerin yurtlarından göç etmelerinde,

- I. sık görülen kar fırtınaları,
II. mevcut sürülere otlakların yetmemesi,
III. Çin, Kitan ve Moğolların baskıları

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

23. Çin kaynaklarında *Juan Juan* ve Göktürk kaynaklarında *Apar* olarak adlandırılan Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asya Hunları B) Göktürkler
C) Avarlar D) Bulgarlar
E) Hazarlar

24. VII. ve X. yüzyıl arasında yaşamış İtil Bulgarları hangi hükümdar zamanında İslamiyet'i devletin resmî dini olarak kabul etmiştir?

- A) İlteber Almış Han B) Kubrat Han
C) Asparuh Han D) İbrahim Han
E) Boris Han

1. Verilen bayrakta hükümdarın yanında hatun görseli de verilmiştir. Bu durum kadının yönetimde söz sahibi olduğunu gösterir. Uygurların yerleşik hayata geçtiği ve savaşçı özelliklerini kaybettikleri doğru olmakla beraber verilen bayrakta bu bilgileri ulaşılamaz.

CEVAP: A

2. Avrupa Hun Devleti hükümdarı Attila, Hun-Bizans ilişkilerini yeniden düzenlemek istemiştir. 434 senesinde Hun sınırına gelen bir Bizans elçi heyeti bu konuda Attila'ya beklediği fırsatı vermiştir. Bizans elçilerini Tuna ve Morova nehirlerinin birleştiği yerdeki Margos Kalesi önünde karşılayan Attila; esir takası, iki ülke arasındaki ticaret ve Bizans'ın ödediği vergiyi iki katına çıkarma şartlarıyla Margos Antlaşması'nı imzalamıştır.

CEVAP: B

3. İlk Türk devletlerinin Çin ile en büyük sorunu olan ve bir çok kez el değiştiren İpek Yolu tarih boyunca kavimlerin göç etmeleri ve yayılmasını kolaylaştırmış, din ve kültürlerin yayılmasını sağlamış ve "Doğu - Batı" transit ticaretinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. İpek Yolu'nda yalnızca İpek değil, maderî eşya ve Çin porseleni gibi eşyalar da taşınmıştır.

CEVAP: C

4. İtil (Volga) Bulgar Devleti 680-1391 yılları arasında yaşamış, ticari ilişkiler sonucu İslamiyet ile tanışıp bu dini devletin resmî dini hâline getirmiş ve bu sayede Doğu Avrupa'da Türk İslam kültürünün temsilcisi olmuş bir Türk devletidir.

CEVAP: D

5. **Karluklar**; 627-1212 yılları arasında yaşamış, Talas Savaşı'nda Çinlilere karşı Müslüman ordusunun yanında yer almışlardır. Karluklar İslamiyet'i kabul eden ilk Türk topluluğu olup Karahanlı Devleti'nin kurulmasında da etkili olmuşlardır.

CEVAP: E

6. Hazarlar VII. - X. yüzyıllarda kuvvetli merkez teşkilatı, Kürk Yolu sayesinde canlı ticari faaliyetleri, her dine inananın özgürce yaşadığı ve halkının güçlü bir ekonomiye sahip olduğu bir Türk devleti olmuştur. Hazarlar İtil'den Özü'ye, Kama'dan Kiev'e uzanan *sahada* siyasi-istikrar sağlamış ve Doğu Avrupa tarihinde büyük rol oynamıştır.

CEVAP: A

7. Mustafa Kemal Atatürk'ün "**Teoman'ın oğlu olan Türk imparatoru da meşhurdur.**" sözüyle anlattığı kişi Asya Hun hükümdarı **Mete Han**'dır.

CEVAP: B

8. Uygurlar, Göktürklerin sahip olduğu mirasın üzerine gelerek bozkır geleneğini devam ettirmişlerdir. Zamanla Manihaizm dinini kabul etmeleri Uygurların hayat tarzlarını da değiştirmiştir. Toplum hızla şehirleşmeye doğru giderken konargöçer yaşam da varlığını sürdürmüştür. Bu durum Uygurlarda bozkırlı ve şehirdi olmak üzere iki farklı hayatın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

CEVAP: C

9. Çinliler, Hunlarla yaptığı savaşlarda yenik çıkınca Mete Han'ın kurmuş olduğu onlu sistem başta olmak üzere askerî taktik ve teknikleri de içeren yüzyıl sürececek bir askerî reform hareketine girişmiştir.

CEVAP: D

10. Asya Hun Hükümdarı Mete Han tahta çıktığında Yüeciler kendisinden toprak başta olmak üzere bir çok talepte bulunmuştur. Mete Han özellikle Yüecilerin toprak talebini "O, milletimin malıdır." diyerek reddetmiştir. Mete Han bu sözleriyle vatan sevgisinden bahseden ilk hükümdar olmuştur.

CEVAP: E

11. "**Yirmi altı kavmi hâkimiyetim altına aldım. Yay çekebilen tüm kavimler tek bir aile gibi birleştil. Hepsi Hun oldular.**" sözleriyle Orta Asya'da Türk siyasi birliğini ilk kez sağlayan Asya Hun Devleti hükümdarı **Mete Han**'dır.

CEVAP: B

12. 552 yılında Bumin Kağan tarafından kurulan Göktürk Devleti en parlak zamanını **Mukan Kağan Zamanı**'nda yaşamıştır. Bu dönemde devletin sınırları Kore'den Karadeniz'e kadar uzanırken tüm Töles (Türk) boyları ve yabancı milletler Göktürkler hâkimiyeti altına girmiştir. Mukan Kağan Zamanı'nda Göktürkler dünyanın en güçlü devletlerinden biri hâline gelmiştir.

CEVAP: A

13. 630 - 682 yılları arasında Çin egemenliğinde yaşayan Türkler birçok kez istiklal ayaklanması yapmalarına rağmen başarılı olamamışlardır. 682 yılında Kutluk Kağan önderliğinde toplanan Türkler Çin'e karşı başlatılan istiklal mücadelesini kazanmışlardır. Bu olaydan sonra Kutluk Kağan'a "derleyen, toplayan" anlamında "İteriş" ünvanı verilmiştir.

CEVAP E

14. Uygurlar Böğü Kağan Zamanı'nda Mani dinine girmişlerdir. Mani dini ise Uygurları zayıflatan en büyük etkenlerden biri olmuştur. Bu din Uygurları hareketsizliğe, et yememeye ve savaş yapmaya teşvik etmiştir. Bu da Uygurların savaşçılık özelliklerini zamanla yitirmesine neden olmuştur.

CEVAP E

15. Uygurlar 744 yılında Karluk ve Basmil boyları ile birleşerek II.Göktürk Devleti'ne son vermiştir. Devletin kurucusu ise Kutluk Bilge Kül Kağan'dır. Devlet, Böğü Kağan Zamanı'nda ise Manihaizm dinini kabul etmiştir.

CEVAP E

16. 682 yılında Türkleri Çin esaretinden kurtaran ve II.Göktürk Devleti'ni kuran Kutluk Kağan'a, devleti "derleyen toplayan" anlamındaki "İteriş" ünvanı verilmiştir.

CEVAP E

17. 759-780 yılları arasında Uygur hükümdarı olan Böğü Kağan Zamanı'nda, Manihaizm devletin resmî dini hâline gelmiştir.

CEVAP E

18. Attila, Almanların ünlü destanı olan Nibelungen'de "Etzel" adıyla anlatılırken, o dönemde yaşayanlar ise Attila'ya "Cesur Kavimlerin Efendisi" ünvanını vermişlerdir.

CEVAP E

19. II. Göktürk Devleti'nin son zamanlarında Basmiller ve Karluklar ile birleşen Uygurlar, bu devlete son vererek merkezi Ötüken olmak üzere 744 yılında kendi devletlerini kurmuşlardır. Bu devletin ilk kurucusu 744 - 747 yılları arası hükümdarlık yapan Kutluk Bilge Kül Kağan'dır.

CEVAP E

20. Türk adı Uygur metinlerinde "Güç, kuvvet", Çin kaynaklarında "Miğfer", Ziya Gökalp'in eserlerinde "Törelî, kanun nizam sahibi" olarak adlandırılırken, Kaşgarlı Mahmud ise Divan-ü Lügati't-Türk adlı eserinde Türk adı "Olgunluk Çağı" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP E

21. Oğuz adı "kabileler" anlamına gelmektedir. Oğuz adı Ruslarca "Türk" ve Araplarca ise "Türkmen" şeklinde kullanılmıştır.

CEVAP A

22. İslam öncesi Türklerin ilk ana yurdu Orta Asya'dır. Orta Asya'da ise sert bir karasal iklim hüküm sürmektedir. Kışın dondurucu, yazları ise kavurucu sıcaklarla kurak geçen Orta Asya'da yağışlar ise yetersiz kalmıştır. Bu coğrafyada yaşayan Türklerin iklim koşullarından dolayı geçim kaynakları tarım yerine genellikle hayvancılık ve ticaret olmuştur. Özellikle kışın çıkan kar fırtınaları, hızla çoğalan hayvan sürülerine zamanla otlakların yetersiz kalması ve Moğol, Kitan ve Çinlilerin baskıları, Türklerin bu bölgeden göç etmesine neden olan gelişmeler arasında yer almıştır.

CEVAP E

23. Avarlar; Çin kaynaklarında Juan - Juan, Arap ve Bizans kaynaklarında Avar, Göktürk kaynaklarında ise Apar olarak adlandırılmıştır.

CEVAP E

24. İtil Bulgarları İteber Almış Han Zamanı'nda ticari faaliyetler esnasında tanıştıkları İslam dinini 922 yılında kabul etmişlerdir. İteber Almış Han'da Müslüman olduktan sonra adını Cafer bin Abdullah olarak değiştirmiştir.

CEVAP A

1. İlk Türk devletlerinin gelir kaynaklarından biri de önemli ticaret yollarının geçtiği güzergâhlar olmuştur. Bu ticaret yollarının Türk ülkelerinden geçmesi Türklerin dünya transit ticaretine aracılık etmesini sağlamıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu duruma aracılık eden devletlerden biri değildir?

- A) Hunlar B) Göktürkler C) Uygurlar
D) Hazarlar E) Peçenekler

2. Fırdevsi'nin Türk-İran mücadelesini anlattığı *Şehname* adlı eserinde *Efrasiyab* olarak geçen Türk hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Böğü Kağan
B) Mete Han
C) Mukan Kağan
D) Bumin Kağan
E) Alp Er Tunga

3. İslam öncesi Türklerde Göktürklerde *Aşina*, Hunlarda *Tu-ku* ve Uygurlardaki *Yağlakar* allelelerini, diğer allelerden ayıran en önemli özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kut almış olmaları
B) Yerleşik yaşama geçmeleri
C) İslam dinine girmeleri
D) Ölümden sonra yaşamın inanmaları
E) Askerliği bir meslek olarak görmemeleri

4. 747 - 759 yılları arasında Uygurlar'a en parlak dönemini yaşatan devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Moyen Çor
B) Bumin Kağan
C) Böğü Kağan
D) Baga Tarkan
E) Bilge Kağan

5. Maden işlemekte ustalaştıkları için kendilerine *Bozkırın Kuyumcuları* ünvanı verilen İslam öncesi Türk boyu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kırgızlar B) Oğuzlar C) Sibirler
D) Hunlar E) İskitler

6. Türk adı aşağıda verilen hangi devletin kaynağında *miğfer* anlamında kullanılmıştır?

- A) Moğol B) Çin C) Bizans
D) İran E) Macar

7. Göktürk Devleti hükümdarı İstemi Yabgu, İpek Yolu'na hâkim olabilmek için Sasaniiler ile iş birliği yaparak, hangi devletin varlığına son vermiştir?

- A) Uygurlar B) Kırgızlar
C) Akhunlar D) Hazarlar
E) Sibirler

8. I. Kutluklar Türk tarihinin ilk yazılı kaynaklarını oluşturmuşlardır.
II. Hazarlar Museviliği benimseyen tek Türk devleti olup ülkelerinde farklı dinleri barındırmışlardır.
III. Kırgızlar Manas Destanı'nı oluşturmuşlardır.
IV. Karluklar Hristiyanlığı resmî devlet dini olarak kabul etmişlerdir.
V. Akhunlar Göktürk - Sasani ittifakı sonunda yıkılmışlardır.

İlk Türk devletleri ile ilgili olarak yukarıdaki devlet-özellik eşleştirmelerinden hangisi yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. İslam öncesinde Karadeniz'in kuzeyi ve Kafkaslar bölgesinde kurulan ve yöneticileri Museviliğe inanan Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Akhunlar B) Hazarlar C) Uygurlar
D) Avarlar E) Bulgarlar

10. 744 - 840 yılları arasında Orta Asya'da hüküm süren ve İslam (Arap) kaynaklarında *Dokuz Oğuzlar* olarak geçen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hazarlar B) Bulgarlar C) Göktürkler
D) Uygurlar E) Kırgızlar

11. İlk Türk devletlerinden olan Hazarlar ile Türgişlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gök Tanrı dinini terk etmeleri
B) Kürk Yolu'nu kullanmaları
C) Orta Asya'dan göç etmeleri
D) Hristiyanlaşmış asimile olmaları
E) Müslüman Araplarla savaşmaları

12. İç ve dış baskılara dayanamayarak, devletin kötü gidişatından kurtulmanın yolunun Çin hâkimiyetine girmek olduğunu söyleyen Ho-han-yeh'e: "*İstiklali feda etmeyi gülünç ve utanç verici bulurum.*" sözleriyle karşı çıkan, Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tapo Kağan B) Mete Han
C) İşbara Kağan D) Çi-çi
E) Mukan Kağan

13. Öğrencilerine İlk ve Orta Çağlarda Türk Dünyası'nı anlatan Doğukan Öğretmen, ders sırasında "Kulluk Bilge Kül Kağan", "Manihaizm" ve "Dokuz Oğuz" gibi ifadeler kullanmıştır.

Buna göre Doğukan Öğretmen derste aşağıdaki devletlerden hangisini anlatmaktadır?

A) Karluklar B) Bulgarlar C) Uygurlar
D) Kıpçaklar E) Hazarlar

14. Aşağıda verilen hangi Türk hükümdarı, Bizans İmparatorluğu'nun Trakya valisine; "*İstersem, güneş ışıklarının eriştiği her yeri ele geçirebilirim.*" sözünü söylemiştir?

A) Mete Han B) Uldız C) Balamır
D) Bilge Kağan E) Bayan Han

15. Aşağıdakilerden hangisi Uygurlara ait özelliklerden biri değildir?

A) Millî alfabelerinin olması
B) Orhun Kitabeleri'ni yazmaları
C) Yerleşik yaşama geçmeleri
D) Türk tiyatrolarının temelini atmaları
E) Manihaizm dinini kabul etmeleri

16. İlk Türk devletlerinden olan Uygurların mimaride, tapınak ve saray yapımında diğer Türk devletlerine göre ileride olması, aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

A) Yerleşik yaşama geçmesiyle
B) Ticari yönden ileri gitmesiyle
C) Hoşgörülü bir toplum yapısına sahip olmasıyla
D) Sosyal devlet anlayışını benimsemesiyle
E) Egemenlik sahasını genişletmesiyle

17. Kağan olabilmek için Kök Tengri tarafından kut verilmiş bir aileden olmak gerekirdi. Hunlarda ---, Kök Türklerde ---, Uygurlarda --- bunlara örnektir.

Buna göre metinde verilen boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) Tu-ku - Aşina - Yağlakar
B) Bars Bek - Burçigin - Aşina
C) Yağlakar - Aşina - Bars Bek
D) Tu-ku - Burçigin - Yağlakar
E) Tu-ku - Aşina - Burçigin

18. Nermin Öğretmen tarih dersinde İslamiyet Öncesi Türk Tarihi ünitesini anlatırken "Apar", "Bayan Han" ve "Juan-Juan" ifadelerini kullanmıştır.

Buna göre Nermin Öğretmen aşağıdaki hangi devleti anlatmaktadır?

- A) Göktürkler B) Hazarlar C) Karluklar
D) Uygurlar E) Avarlar

19. I. Feodalitenin ortaya çıkması
II. Roma İmparatorluğu'nun parçalanması
III. Katolik kilisesinin güçlenmesi

Yukarıdaki gelişmelerden hangileri Kavimler Göçü'nün siyasi sonuçları arasında yer almıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

20. Çin İslam öncesinde Türk devletlerini yıkmak için aşağıdaki politikalardan hangisini uygulamamıştır?

- A) Prensesleri Türk yöneticileri ile evlendirmek
B) Türk boylarını birbirine düşürmek
C) Kalabalık nüfusları içinde millî kültürlerini yok etmek
D) Çin Seddi'ni inşa etmek
E) Taht kavgalarında taraflardan birine destek vermek

21. Asya Hun Devleti hükümdarı Mete Han'ın Çin'i defalarca yenmesine rağmen bu ülkeyi sınırlarına katmayıp sadece vergiye bağlamasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çin'in çok geniş topraklarının bulunması
B) İpek Yolu'nun tamamen ele geçirilmesi
C) Millî benliklerini devam ettirmek istemesi
D) Türk kültürünün Çin'den daha üstün olması
E) Çin'in siyasi ve askerî etkisinin kırıldığına inanılması

22. Türk tarihinde çıkan ilk Millî İstiklal Ayaklanması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nişufu
B) Kürşad
C) Kutluk
D) Bilge Kağan
E) Baga Tarkan

23. VII-IX. yüzyıllar arasında Hazar Devleti'nin Doğu Avrupa'daki hâkimiyeti süresince barış ve hoşgörü ortamı sağlanmıştır. Bu dönemde Doğu ve Batı toplumlarının bulunduğu bir merkez hâline gelen Hazar topraklarında, Gök Tengri inancına sahip olan Hazarlar farklı milletlerle güçlü ilişkiler kurmuş ve bu sayede İslamiyet, Hristiyanlık ve Musevilik ülkelerinde yayılmıştır.

Bu bilgilere göre Hazar Devleti ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Farklı kültürlerin bir araya geldiğine
B) İnançlara karşı hoşgörü bir ortam olduğuna
C) Museviliğin farklı milletlerce benimsendiğine
D) Doğu ve Batı milletleriyle ilişkiler kurulduğuna
E) Dinsel çeşitliliğin olduğu bir toplum yapısına sahip olduklarına

24. Avar hakanının; "Siz bizim köle demircilerimizsiniz." sözleri üzerine Avarlara karşı Töles İsyanı'nı başlatıp 552 yılında Göktürk Devleti'ni kuran Türk hükümdar kimdir?

- A) Bumîn Kağan
B) Kutluk Kağan
C) Bilge Kağan
D) Kutluk Bilge Kül Kağan
E) Kapgan Kağan

1. İlk Türk devletlerinin gelir kaynaklarında biri de önemli ticaret yollarının geçtiği güzergâhlar olmuştur. Bu ticaret yollarının Türk ülkelerinden geçmesi Hunların, Göktürklerin, Uygurların ve Hazarların dünya transit ticaretine aracılık etmesini sağlamıştır. Peçenekler ise tarih boyunca devlet kuramamıştır. Sürekli göç ettiklerinden dolayı çoğu zaman ticaret yollarının dışında da kalmışlardır.

CEVAP 3

2. Gazneliler'de yaşayan İranlı şair Firdavsi'nin **Şeh-name** adlı eserinde İskit Hükümdarı Alp Er Tunga, **Efrasiyap** olarak adlandırılmıştır.

CEVAP 3

3. İslam öncesi Türklerde bazı alelere Gök Tanrı tarafından devletli yönetim yetkisi verilmiştir. Kut verilen bu aleler Hunlarda Tu-ku, Uygurlarda Yağ-lakar ve Göktürklerde ise Aşina'dır.

CEVAP 3

4. **Moyen Çor** (Bayan Çor Kağan); 747-759 yılları arasında Uygurlar'a en parlak dönemi yaşatan hükümdardır. Bu dönemde Uygurlar birçok kent inşa ederken ülke sınırlarını ise Baykal Gölü'ne kadar genişletmiştir.

CEVAP 3

5. İskitler maden işlemekte ustalaşmışlardır. Bu yüzden kendilerine "**Bozkırın Kuyumcuları**" ünvanı verilmiştir. İskitlerin kullandıkları altın ve gümüşten at koşum takımları ve kemer tokalar daha sonraki dönemlerde Yunanlar tarafından örnek alınmıştır.

CEVAP 3

6. Türk adı birçok kaynakta farklı şekillerde ve anlamlarda geçmiştir. Türk adı Çin kaynaklarında "**miğfer**", Göktürk Kitabelerinde "**Türük**", Uygurlarda "**güç, kudret**", Divanü Lügati-Türk'te "**olgunluk çağı**" ve Ziya Gökalp'in eserlerinde ise "**törelli, kanun nizam sahibi**" olarak geçmektedir.

CEVAP 3

7. Göktürk hükümdarı İstemi Yabgu İpek Yolu'na hâkim olabilmek amacıyla İran'da bulunan Sasaniler ile ittifak yapıp Afganistan merkezli Akhunlara saldırmıştır. Bu saldırılar sonucu Akhunlar yıkılırken ülke toprakları Göktürkler ile Sasaniler arasında paylaşılmıştır.

CEVAP 3

8. Türk tarihinin ilk yazılı edebî eseri Orhun Abideleri'ni oluşturan; **Kutluklar**, Museviliği benimseyen ilk Türk devleti; **Hazarlar**, dünyanın en uzun destanı olan **Manas Destanı**'nı oluşturan; **Kırgızlar**, Göktürk-Sasani ittifakı sonucu yıkılan devlet ise **Akhunlar**'dır. Karluklar ise İslamiyet'i kabul eden ilk Müslüman Türk topluluğudur.

CEVAP 3

9. VII. ve XI. yüzyıllar arasında Karadeniz'in kuzeyi ve Kafkas bölgesinde hüküm süren ve yönetici zümresi **Musevî olan Türk devleti Hazarlar**'dır.

CEVAP 3

10. II. Göktürk Devleti'ne son veren Uygurlar, 744 - 840 yılları arasında Orta Asya'da hüküm sürmüşlerdir. Uygur adı akraba, müttefik anlamına gelirken Arap-İslam kaynaklarında ise bu devletten "**Dokuz Oğuzlar**" olarak bahsedilmiştir.

CEVAP 3

11. Hazarlar ile Türğişler, bulundukları bölgeleri ele geçirmek isteyen Müslüman Araplarla (Emeviler) savaşmışlar ve Orta Asya ve Kafkasya'da İslamiyet'in yayılmasını bir süreliğine engellemişlerdir.

CEVAP 3

12. Balı Hun Hükümdarı Ho-han-yeh'in Çin'e bağlanma teklifini kurultayda reddederek bu teklifi **gü-lünç ve utanç verici** bulan Türk hükümdarı **Çiçi**'dir.

CEVAP 3

13. Doğukan Öğretmen'in dersinde anlattığı Uygurlar, adları "**akraba, müttefik**" anlamına gelirken Çin kaynaklarında "**şahin gibi dolaşan, hücum eden**" şeklinde tanımlanmıştır; İslam kaynaklarında "**Dokuz Oğuz**", Çin kaynaklarında ise Sh'a-to Türkleri olarak geçmiştir. Karluk ve Basmillerle birleşerek Kutluk Devleti'ni yıkan Uygurlar, Kulluk Bilge Kül Kağan önderliğinde devletlerini kurmuş, Böğü Kağan Dönemi'nde ise Manihaizm'i resmî din olarak kabul etmişlerdir.

CEVAP 3

14. Balamir'den sonra Avrupa Hun Devleti'nin başına geçen Uldız Bizans'ı baskı altında tutarken Balı Roma'yı ise koruyucu bir tutum içine girmiştir. Kendisi döneminde Türkler ilk defa Anadolu'ya ayak basmıştır. Yaptığı bir sefer sırasında ise Bizans valisine "**İstersem, güneş ışıklarının eriştiği her yeri ele geçirebilirim.**" tehdidinde bulunmuştur.

CEVAP 3

15. Uygurlar yerleşik yaşama geçen ilk Türk devletidir. Kendilerine ait millî bir alfabeleri (Uygur alfabesi) vardır. Türk tarihinde ilk kez din değiştirmişlerdir. (Gök Tanrı dininden Manihaizm'e geçmişlerdir.) Türk tiyatrolarının temellerini atmışlardır. Orhun Kitabeleri ise II.Göktürk (Kulluk) Devleti Zamanı'nda yazılmıştır.

CEVAP B

16. Uygurlar diğer Türk devletlerine göre yaşam biçimlerinde değişiklik yaparak konargöçer yaşamı terk edip yerleşik yaşama geçmişlerdir. Yerleşik yaşama geçen Uygurlar kalıcı eserler yaptıkları için mimaride diğer Türk devletlerine göre daha ileri seviyelere gelmişlerdir.

CEVAP A

17. Kağan olabilmek için Kök Tengri tarafından kut verilmiş bir soydan gelmek gerekirdi. Hunlarda bu kutlu soy **Tu-ku**, Göktürklerde **Aşina**, Uygurlarda ise **Yağlakar**'dır. Bu nedenle, sorudaki boşluklara sırasıyla Tu-ku - Aşina - Yağlakar girilmelidir.

CEVAP B

18. Nermin Öğretmen Tarih dersinde Avar Devleti'ni anlatmaktadır. Çin kaynaklarında Juan-Juan, Arap ve Bizans kaynaklarında Avar olarak geçmiş ve Göktürkler ise Apar olarak adlandırmıştır. 562'de Bayan Han Avar Devleti'ni kurmuştur. 619 ve 626 yıllarında iki kez Sasanilerle birlikte İstanbul'u kuşatmışlardır.

CEVAP C

19. 375 yılında yaşanan Kavimler Göçü sonrası Roma İmparatorluğu ikiye ayrılmıştır. Barbar kavimlerin Roma toprakları içine girmesiyle halk ve büyük toprak sahipleri, kendilerini emniyette görmediklerinden dolayı hayatlarını devam ettirebilmek için güçlü kişilerin koruması altına girmişlerdir. Böylece Avrupa'da derebeylik (feodalite) rejimi ortaya çıktı. Bu iki durum da Kavimler Göçü'nün siyasi sonuçları arasında yer alırken, Avrupa halkları arasında Hristiyanlığın yayılıp bunun sonucunda Katolik kilisesinin güçlenmesi Kavimler Göçü'nün dinî bir sonucudur.

CEVAP C

20. Çin, Türk devletlerini yıkmak için birçok politika (entrîka) geliştirmiştir. Bunların başında Türkler ile akrabalık kurdurularak, Türk ülkelerine ajanlar sokulmuştur. Bu ajanlar da Türk boylarını birbirlerine düşürmüşlerdir. Ayrıca Türk devletleri içindeki taht mücadelelerinde taraf olarak kendisi ile ilişkilerini devam ettirecek devlet adamını desteklemişlerdir. Her fırsatta ise dinlerini (Budizm, Manihaizm vb.) ve kültürlerini Türklere kabul ettirmeye çalışarak Türkleri Çinileştirmek istemişlerdir. Çin Seddi ise Hunların akınlarından korunmak amacıyla Çinliler tarafından yapılmıştır. Çin Seddi'nin Türk devletlerini yıkmaktan ziyade kendi ülkelerinin yıkılmasını önleme amacı vardır.

CEVAP D

21. Asya Hun Hükümdarı Mete Han kurduğu düzenli ordu ve uyguladığı savaş taktikleriyle kendisinden çok üstün olan Çinlileri mağlup etmiştir. Mete Han bu savaşlar sonunda Çin'i işgal edip sınırlarına katmayı düşünmemiştir. Bu durumun temel nedeni ise Çin'in çok kalabalık olması ve bu durumun Türkleri millî benliklerinden uzaklaştıracağı endişesidir. Mete Han, Türklerin kendilerine ait özelliklerinin Çin'in içinde erimesini istemeyerek ulusçu politikasını devam ettirmiştir.

CEVAP C

22. I.Göktürk Devleti, kuruluşundan 30 yıl sonra iç karışıklıklardan dolayı ikiye ayrılmıştır. Doğu Göktürk 630 yılında, Batı Göktürk ise 659 yılında Çin'e bağlanmıştır. Türkler 50 yıl boyunca Çin esareti altında yaşamak zorunda kalmıştır. Türkler ise bu 50 yıl içinde de tekrar bağımsız olabilmek için birçok kez ayaklanmışlardır. Bu ayaklanmalar ise Çinliler tarafından bastırılmıştır. Bu ayaklanmalardan biri de Çin sarayını basarak imparatoru ele geçirmek amacıyla yapılan **Kürşat Ayaklanması**'dır. Bu ayaklanmanın Türk tarihindeki önemi ise Türklerin bağımsız yaşamak için başlattıkları ilk **"Millî İstiklal Ayaklanması"** olmasıdır.

CEVAP E

23. Hazar Devleti'nin VII-IX. yüzyıllar arasındaki hâkimiyeti sırasında Doğu ve Batı toplumlarının bir araya geldiği, barış ve hoşgörü ortamının sağlandığı, farklı dinlerin (İslamiyet, Hristiyanlık, Musevîlik) yayıldığı ve dinsel çeşitliliğin bulunduğu açıkça belirtilmiştir. Bu bilgilerden Hazarların farklı kültürlerle ilişki kurduğu, inançlara hoşgörülu yaklaştığı ve dinsel çeşitliliğe sahip olduğu sonucuna kesin olarak ulaşılabilir ancak Musevîliğin farklı milletler arasında yayıldığına dair bir ifade yer almadığından bu bilgiye ulaşılamaz.

CEVAP C

24. Avarların içinde yaşamını sürdüren Bumin Kağan Avarlar içinde çıkan bir isyanı bastırdıktan sonra Avar Hakanı Onabay'ın kızını istemiştir. Bunun üzerine Onabay Bumin Kağan'a **"Siz bizim köle demircilerimizsiniz."** sözleri ile Bumin Kağan'ın isteğini reddetmiştir. Bunun üzerine Bumin Kağan, Avarlara karşı yanına Töles boylarını da alarak (Avar, Kırgız, Hazar, Kıpçak vb.) isyan etmiş ve Avarlar'ı yıkarak 552 yılında merkezî Ötüken olan Göktürk Devleti'ni kurmuştur.

CEVAP A

1. Aşağıda verilen Türk devletlerinden hangisinin mahkemelerinde farklı dinlere mensup *Hâkimler Heyeti* görev yapmıştır?

A) Uygurlar B) Hazarlar
C) Bulgarlar D) Kırgızlar
E) Göktürkler

2. --- elinin gitmediği yer var mı?
Devlet kurup oturmadığı yer var mı?

Yukarıdaki mısranın boş bırakılan yerine aşağıda verilen Türk topluluklarından hangisi getirilebilir?

A) Bulgarlar B) Başkırtlar C) Kumanlar
D) Oğuzlar E) Macarlar

3. Aşağıdakilerden hangisi Karlukların Türk tarihine etkilerinden biri değildir?

A) İslamiyet'i kabul eden ilk Türk topluluğu olmaları
B) Karahanlılar Devleti'nin kurulmasında rol oynamaları
C) Talas Savaşı'nı Müslüman Arapların kazanmasını sağlamaları
D) Uygurların başlatmış olduğu yerleşik yaşama geçişi yaygınlaştırmaları
E) Malazgirt Meydan Muharebesi'nde taraf değiştirerek savaşı Selçukluların kazanmasını sağlamaları

4. Cengiz Han'a itaat eden ve tarihte İslamiyet'i kabul eden ilk Müslüman Türk topluluğu olan, Maniheizm'i Tibet'le yapılan bir sefer dönüşünde ülkeye getirilen Mani rahipleri aracılığıyla benimseyip resmî din hâline getiren, Mukan Kağan Dönemi'nde en güçlü zamanlarını yaşayan ve Tapo Kağan'dan itibaren Çin ile ilişkileri gelişerek Budist din adamlarının etkisi altına giren, yöneticileri Museviliği benimseyen ve diğer devletlerle kurdukları ilişkiler sayesinde İslamiyet, Hristiyanlık ve Museviliğin yayılmasına zemin hazırlayan, dinî geçitliliğiyle dikkat çeken Türk devletleri arasında yer almaktadır.

Buna göre verilen metinde hangi Türk devleti hakkında bilgi verilmemiştir?

A) Göktürk B) Hazar C) Karluk
D) Uygur E) Avar

5. II.Göktürk Devleti'nde toplanan Kurultaya, ülkede Budizm'i tanıtmaya ve şehirlerin etrafının surlarla çevrilmesi teklifini getiren ancak bu teklifi kurultay tarafından reddedilen Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ta-po Kağan B) Bilge Kağan
C) Bögü Kağan D) Bumin Kağan
E) İstemi Yabgu

6. "Isık çalan bir ok icat ettim ve askerlerimi bununla eğitmeye başladım. Isık çalan oku nereye alırsam askerlerime de oklarını aynı istikamete atmalarını emrettim. Tahta çıktığım MÖ 209 yılı, Türk Kara Kuvvetleri kuruluş tarihi kabul edildi. Kurduğum onlu sistemle Türk ordusunu düzenli hâle getirdim. Tarihte ilk kez tüm Türkleri siyasi olarak birleştirdim."

Buna göre faaliyetleri hakkında bilgiler verilen Türk Kağanı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Teoman B) Bumin Kağan
C) Bilge Kağan D) Mete Han
E) Attila

7. "Türk beyleri! On yıl süren tutsaklık sona erecektir. Ötüken'de devlet kuran atalarımızın ruhunu daha çok incitmemek, ıssız kalmış bozkırları daha çok yalnız bırakmamak, yağırı daha çok güldürmemek, budunu ünsüz bırakmamak, Türk tanrısını daha çok öfkelenmemek için devleti yeniden kuracağız. Devleti diriltmek için de Çin'in kağanına karşı bir ihtilal yapacağız." şeklinde açıklama yapan Doğu Göktürk Kağanı Çuluk'un oğlu kimdir?

A) Tapo Kağan B) İstemi Yabgu
C) Mukan Kağan D) Kürşad
E) İteriş

8. "Altın Dağları'ndan çıkan nehir, başkentlin bütün çevresini dolaşır, tarlaları ve meyve bahçelerini sular, su değirmenlerini işletir. Türkler ata biner ve ok atarlar. Müziklerinde kopuz kullanırlar. Samur kürkü, keçe ve çiçek motifleriyle işlenmiş elbiseler üretirler. Kadınlar başlarına şapka giyerler..."

Çin elçisi Wang Yen-Te'nin Seyahatnâmesinde anlattığı bu bilgiler, İslam öncesi Türk devletlerinden hangisine aittir?

A) Uygurlar B) Asya Hunları
C) Peçenekler D) Avarlar
E) Kırgızlar

9. Azra tarih dersinde İlk ve Orta Çağlarda Türk Dünyası ile ilgili defterine aşağıdaki notları almıştır.

- I.Göktürk Devleti'nin yıkılmasından sonra Karadeniz'in kuzeyi ve Kafkaslar bölgesinde bir hakanlık olarak kurulmuştur.
- Türkler arasında Museviliğe inanan tek Türk devletidir.
- Kürk Yolu'nu kullanarak zenginleşmişlerdir.
- Günümüzde Polonya'da yaşayan Karay Türkleri devamıdır.

Buna göre Azra'nın aldığı nota atılabilecek en uygun başlık, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karluklar B) Bulgarlar
C) Peçenekler D) Hazarlar
E) Kıpçaklar

10. Milletimizin üçüncü büyük devlet olarak kurduğu, Türk sözünü ilk defa resmî devlet adı olarak kullanan Türk devleti aşağıdaki devletlerden hangisidir?

- A) Asya Hunları B) Hazarlar C) Uygurlar
D) Göktürkler E) İskitler

11. Aşağıdakilerden hangisi Avrupa'ya göç eden Türk boylarından biri değildir?

- A) Macarlar B) Bulgarlar C) Avarlar
D) Karluklar E) Hunlar

12. Aşağıdaki hükümdar ile devlet eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Mete Han – Asya Hun Devleti
B) Bumın Kağan – I.Göktürk Devleti
C) Kutluk Bilge Kül Kağan – Uygur Devleti
D) Boris Han – Avar Devleti
E) Attila – Avrupa Hun Devleti

13. Altay Dağları'nın batısında yaşayan bu topluluk, II.Göktürk Devleti'nin yıkılmasında Basmlı ve Uygurlarla birlikte önemli rol oynamıştır. Bir süre Uygur egemenliğinde kaldıktan sonra anlaşılmazlık nedeniyle batıya göç etmiş, 766 yılında Türgişlerin siyasi varlığına son vererek Talas Nehri civarında kısa ömürlü bir devlet kurmuştur. 751'deki Talas Savaşı'nda Müslümanların yanında yer alarak Çinlilerin yenilmesini sağlamış ve böylece İslamiyet'in Orta Asya'da yayılmasına katkı sunmuştur. Ayrıca ----, Karahanlı Devleti'nin kuruluş sürecinde de etkili olmuştur.

Buna göre metinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Peçenekler B) Bulgarlar C) Karluklar
D) Kıpçaklar E) Hazarlar

14. "Üstte mavi gök, altta yağız yer kılındıkta, ikisi arasında insan oğlu kılınmış. İnsan oğlunun üzerine ecdadım Bumın Kağan, İstemi Kağan oturmuş. Oturarak Türk milletin ilni töresini tutuvermiş, düzenleyivermiş. Dört taraf hep düşman imiş. Ordu salarak dört taraftaki milleti hep almış, hep tâbi kılmış."

Buna göre verilen metinde hangi Türk devletinin kuruluşu anlatılmıştır?

- A) Asya Hun B) Hazar C) Uygur
D) Göktürk E) Avar

15. Avrupa'ya yaptığı seferler ve izlediği politikalar sebebiyle Avrupalılar tarafından Tanrı'nın Kamçısı (Flagellum Dei) ünvanı verilen Avrupa Hun Devleti hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Attila B) Balamir C) Uldız
D) Rua E) İlek

16. I. Devlet merkez, sağ ve sol şeklinde yönetilmiştir.

II. Onlu sistemle Türk tarihinin ilk düzenli ordusunu kurmuştur.

III. Orhun Kitabelerini yazdırmıştır.

Yukarıdakilerden hangilerinin Mete Han ile ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

17. Nisa tarih dersinde İlk ve Orta Çağlarda Türk Dünyası ile ilgili defterine aşağıdaki notları almıştır.

AVARLAR

- I. Çin kaynaklarında "Juan Juan", Göktürk kaynaklarında "Apar" adıyla anılmışlardır.
- II. Kurucusu Bayan Han'dır.
- III. 619 ve 626 yıllarında Sasaniler ile birlikte İstanbul'u ilk kez kuşatmıştır.
- IV. "Codex Cumanicus" adlı iki ciltlik bir sözlük hazırlamışlardır.
- V. Hunlarla birlikte üzüngiyi Avrupa'ya taşımışlardır.

Buna göre Nisa notlarından hangisini defterine yanlış yazmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

18. İslam öncesinde Orta Asya'dan Bizans'a elçi göndererek diplomatik ilişki başlatan ilk Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avarlar B) Göktürkler C) Macarlar
D) Hazarlar E) Kırgızlar

19. Budizm'i kabul ederek halk arasında yayılmasını sağlamaya çalışan ve bu hareketinden dolayı halkıyla ters düşen I. Göktürk Devleti hükümdarı kimdir?

- A) Mukan Kağan B) Bilge Kağan
C) Kutluk Kağan D) Tapo Kağan
E) Bumin Kağan

20. Uygurlardan önce Türk devletlerinde kalıcı mimari eserlere rastlanmaması aşağıdaki ifadelerden hangisiyle doğru açıklanabilir?

- A) Yerleşik hayatı çok erken benimsemeleriyle
B) Sanata önem vermemeleriyle
C) Tarımsal üretimi artırmalarıyla
D) Balbal adı verilen mezar taşı dikmeleriyle
E) Konargöçer yaşam tarzı benimsemeleriyle

21. Hun dilinde hükümdarlara verilen ünvanlar sonsuzluk genişlik yücelik ve ululuk gibi anlamlar taşımış bu ünvanlar tarih boyunca birçok Türk devleti tarafından benimsenmiş ve yaklaşık altı yüzyıl boyunca kullanılmıştır.

Buna göre Hun hükümdarlarının kullandığı ünvan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlteber B) Kutluk C) Yabgu
D) Tigin E) Tanhu

22. I. Ordular hafif silahlı ve hareketli süvarilerden oluşmaktadır.

II. Yayalar azınlıktadır.

III. Ordu-millet sistemi benimsenmiştir.

IV. Düzenli ilk Türk ordusunu Mete Han kurmuştur.

V. Ordusunda ücretli askerler bulunmaktadır.

Eski Türklerde askerî yapı ile ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

23. Orta Asya'daki arkeolojik kazılarda özellikle kurganlarda elde edilen buluntular sayesinde MÖ IV. binyıldan itibaren oluşan kültürlerin özellikleri öğrenilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi İslamiyet öncesi konargöçer Türk topluluklarından günümüze ulaşmış arkeolojik buluntulardan biri olması beklenemez?

- A) Çakmak taşından ok uçları
B) Bakır eşyalar
C) At koşum takımları
D) Tapınak kalıntıları
E) Bıçaklar

24. İslam öncesi Türklerde yapmış oldukları tarım faaliyetleri ve şehirleşme sonucunda yerleşik yaşama geçen ilk Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Göktürkler B) Kutluklar C) Avarlar
D) Hazarlar E) Uygurlar

1. Dini hoşgörüsü ve gelişmiş bir adalet sistemine sahip olan Hazarlarda yedi kişiden oluşan "**Hâkimler Heyeti**" davalara bakmıştır. Yedi kişilik Hâkimler Heyetinde ikisi Müslüman, ikisi Hristiyan, ikisi Musevi ve biri Şamanist olan bu kişiler en doğru kararı verebilmek amacıyla bir araya gelmişlerdir.
CEVAP: B
2. Boş bırakılan yere Oğuzlar getirilmelidir. Çünkü Oğuzlar dünyanın değişik yerlerine göç etmiş ve büyük Türk devletlerinin kurucusu olmuştur.
CEVAP: B
3. İslamiyet'i kabul eden ilk Türk topluluğu olan Karluklar, Karahanlıların kurulmasında, Talas Savaşı'nın kazanılmasında ve Uygurlar ile başlayan yerleşik yaşama geçişin yaygınlaşmasında etkili olmuştur. Malazgirt Meydan Muharebesi'nde taraf değiştiren Türk boyu ise Peçeneklerdir.
CEVAP: B
4. Verilen metinde Avarlar hakkında bir bilgi verilmemiştir. Cengiz Han'a itaat eden ve tarihte İslamiyet'i kabul eden ilk Müslüman Türk topluluğu Karluklardır. Maniheizm'i, Tibet Seferi dönüşünde Mani rahipleri aracılığıyla benimseyip resmi din hâline getiren Uygurlar'dır. Göktürkler, Mukan Kağan Dönemi'nde en güçlü zamanlarını yaşamış, Tapo Kağan'la birlikte Çin'le ilişkileri gelişmiş ve Budist din adamlarının etkisine girmiştir. Hazarlar ise yöneticileri Museviliği benimseyen tek Türk devleti olmuştur.
CEVAP: B
5. II. Göktürk Devleti hükümdarlarından Bilge Kağan'ın, Göktürk ülkesinde Budizm'i tanıtmaya ve ülkenin surlarla çevrilmesi teklifi, kurultayda Türk milletinin yaşam tarzına ters olduğu için reddedilmiştir.
CEVAP: B
6. Parçada bahsedilen ıslık çalan okla askerî eğitimi, oku attığı yöne askerlerin de ok atmalarını emretmesi, MÖ 209'da tahta çıkması ve bu tarihin Türk Kara Kuvvetlerinin kuruluş tarihi kabul edilmesi, onlu sistemi kurarak Türk ordusunu düzenli hâle getirmesi ve tüm Türkleri ilk kez siyasi olarak birleştirmesi Mete Han Dönemi'ne ait gelişmelerdir.
CEVAP: B
7. I. Göktürk Devleti'nin yıkılmasıyla yüz binlerce Türk, Çin hâkimiyetine girmiştir. Bu hâkimiyet 50 yıla yakın sürmüştür. Bu esaret döneminde Türkler, Doğu Göktürk hükümdarı Çuluk'un oğlu Kürşad etrafında birleşmiştir. Amaçları ise Çin Sarayı'nı basıp Çin imparatorunu esir almaktır. Bu harekât öncesinde de Kürşad 39 arkadaşıyla cesaretle bu konuşmayı yapmıştır.
CEVAP: B
8. Çin elçisi Wang Yen-Te'nin **Uygur Seyahatnamesinde** "Altın Dağlar'dan çıkan nehir, başkentlin (Beş Balıg) bütün çevresini dolaşır, tarlaları ve meyve bahçelerini sular, su değirmenlerini işletir. Türkler ata biner ve ok atarlar. Müzüklerinde kopuz kullanırlar. Samur kürkü, keçe ve çiçek motifleriyle işlenmiş elbiseler üretirler. Kadınlar başlarına şapka giyerler..." şeklindeki sözleri İslam öncesinde Türklerin tarım başta olmak üzere medeniyette ileri gittiklerini göstermektedir. Seyahatname'de geçen ifadelerle uygun olan İslam öncesi Türk devleti ise Uygurlar'dır.
CEVAP: B
9. Azra tarih dersinde İlk ve Orta Çağlarda Türk Dünyası ile ilgili defterine aldığı notların başlığı Hazarlar olacaktır. Museviliği kabul eden ilk ve tek Türk devleti olan Hazarlar, Kürk Yolu'nu kullanarak zenginleşmiştir. Yaşadıkları barış dönemine "**Pax Hazaria**" denilmiş, bu dönemde ulaşım ve ticaret gelişmiş, doğu ve batı kültürleri kaynaşmıştır. Günümüzde Polonya'daki Karaim, Karaçay veya Karay Türkleri Hazarların devamı kabul edilmektedir.
CEVAP: B
10. "**Türk**" adını taşıyan ilk Türk devleti olan Göktürkler, **Bumin Kağan** tarafından Ötüken merkezli olarak kurulmuştur. En parlak dönemlerini **Mukan Kağan Dönemi**'nde yaşamış, tıpkı Bumin Kağan Dönemi'nde olduğu gibi bu dönemde de batı kanadını İstemi Yabgu yönetmiştir. Kuruluşundan 30 yıl sonra iç karışıklıklar sonucu 582 yılında ikiye ayrılan Göktürk Devleti'nin doğu kısmı 630'da, batı kısmı ise 659'da Çin egemenliğine girmiştir.
CEVAP: B
11. Orta Asya'dan birçok Türk boyu çeşitli nedenlerden dolayı Avrupa'ya göç etmiştir. Bu göç eden Türk boyları arasında; Hunlar, Avarlar, Macarlar, Bulgarlar, Peçenekler, Kumanlar ve Uzlar bulunmaktadır. Karluklar ise Orta Asya'dan Avrupa'ya göç etmemiş ve Talas Savaşı sırasında Müslüman Arapların yanında yer alarak savaşı kazanmalarını sağlamıştır.
CEVAP: B

12. Mete Han Asya Hun Devleti'nin, Bumin Kağan I. Göktürk Devleti'nin, Kutluk Bilge Kül Kağan Uygur Devleti'nin ve Attila ise Avrupa Hun Devleti'nin hükümdarıdır. Boris Han ise Avarların değil, Hristiyanlığı kabul eden Bulgarların hükümdarıdır.

CEVAP ⑤

13. Metinde verilen boşluğa **Karluklar** getirilmelidir. İslamiyet'i kabul eden ilk Türk boyu olan Karluklar, kısa süreliğine devlet kurmuş, 751 yılında Çinliler ile Abbasiler arasında gerçekleşen Talas Savaşı'nda Abbasileri desteklemiş ve Gengiz Han'a itaat eden ilk Müslüman Türk topluluğu olmuşlardır.

CEVAP ⑤

14. Göktürk Devleti'nin kurucusu Bumin Kağan, merkezi ise Ötüken şehridir. En parlak dönemlerini Mukan Kağan Dönemi'nde yaşamışlardır. Bumin Kağan Dönemi'nde olduğu gibi Mukan Kağan Dönemi'nde de devletin Batı kanadını İstemi Yabgu yönetmiştir.

CEVAP ⑤

15. Avrupa Hun Devleti'nin en etkili devlet adamı olan Attila'nın Doğu ve Batı Roma'yı itaat altına alması ve Papa'nın kendisinden Roma'yı almasını yönünde ricada bulunması kendisini efsaneleştiren olaylardır. Hristiyanlar ise günahlarından dolayı Tanrı'nın kendilerini cezalandırmak amacıyla üzerlerine Attila'yı gönderdiğini düşündükleri için Attila'ya "**Tanrı'nın Kamçısı**" ünvanını vermişlerdir.

CEVAP ⑤

16. Devletin merkez, sağ ve sol şeklinde yönetilmesi ile onlu sistemle ilk düzenli Türk ordusunun kurulması Mete Han Dönemi'ne aittir. Orhun Yazıtları ise II. Göktürk Devleti Dönemi'nde Bilge Kağan, Kültigin ve Tonyukuk adına dikilmiştir.

CEVAP ⑤

17. Nisa'nın tarih dersinde aldığı "**Codex Cumanicus** adlı iki ciltlik bir sözlük hazırlamışlardır." notu yanlıştır. Codex Cumanicus adlı sözlük, Kıpçaklara (Kumanlar) aittir.

CEVAP ⑤

18. Orta Asya'dan Bizans'a ilk elçi gönderen ve bu yolla diplomatik ilişki başlatan devlet Göktürklerdir. (Göktürklerden Bizans'a gönderilen ilk elçi Maniakh'tır. Bizans'tan Göktüklere gelen elçi ise Zemarkhos'tur.)

CEVAP ⑤

19. 572 - 582 yılları arasında Göktürk Devleti'nin hükümdarlığını yapan Tapo Kağan, Budizm'i kabul ederek halk arasında yaymaya çalışmıştır. O'nun bu davranışı Göktürk ileri gelenleri tarafından hoş karşılanmamış ve bu yüzden halkıyla da ilişkileri bozulmuştur.

CEVAP ⑤

20. Uygurlardan önce kurulan Türk devletlerinde kalıcı mimari eserlere çok rastlanmamasının temel nedeni; bu toplumların büyük ölçüde konargöçer yaşam tarzı benimsemeleridir. Konargöçer toplumlar, sürekli yer değiştirdikleri için kalıcı yapılar inşa etme ihtiyacı duymamışlardır. Uygurlar ise Maniheizm'in etkisiyle yerleşik hayata geçmiş ve bu sayede çok sayıda mimari eserler bırakmışlardır.

CEVAP ⑤

21. Hun hükümdarlarına verilen ünvanlar sonsuzluk, genişlik, yücelik ve ululuk gibi anlamlar taşıması; bu ünvanlar tarih boyunca birçok Asya Türk devleti tarafından benimsenmiş ve yaklaşık altı yüzyıl boyunca kullanılmıştır. Bu anlamlara sahip ünvan, Hun Devleti'nde en yüksek hükümdarlık makamını ifade eden **Tanhu** olmuştur.

CEVAP ⑤

22. Eski Türklerde ordu, hafif silahlı ve hareketli süvarilerden oluşmuş, yayalar azınlıkta kalmıştır. Her erkek ve kadının savaş zamanı asker sayıldığı için ordu-millet sistemi benimsenmiştir. MÖ 209 yılında Mete Han tarafından kurulan onlu sistemle düzenli ilk Türk ordusu oluşturulmuştur. Ücretli askerlik sistemi ise eski Türklerde Hazar Devleti haricinde görülmemiştir.

CEVAP ⑤

23. Konargöçer Türk toplulukları, yerleşik hayatın gerektirdiği kalıcı yapılar inşa etmedikleri için tapınak gibi mimari eserler bırakmamışlardır. Bu nedenle, İslamiyet öncesi konargöçer Türklerden tapınak kalıntıları gibi buluntuların günümüze ulaşması beklenemez.

CEVAP ⑤

24. Türk tarihinde konargöçer yaşam biçiminden yerleşik yaşama geçen ilk Türk devleti **Uygurlardır**.

CEVAP ⑤

1. İlk Türk devletlerinde;

- I. Göktürk paralarının üzerinde kağanın yanında resminin bulunması,
- II. gerektiği zamanlarda devlet reisliği ve nalplık (vekillik) yapmaları,
- III. ayrı sarayları ve buyrukları (bakan) olması

durumlarından hangileri, hatunun devlet yönetiminde saygı gördüğünü ve söz sahibi olduğunu gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Orhun Yazıtları'nda geçen "Babam Kağan ile Anam Hatun'u Tanrı tahta oturttu. Tanrı izin verdiği ve kutlu olduğum için kağan oldum." ifadesi aşağıdakilerden hangisini göstermektedir?

- A) Türk devletlerinin kısa sürede yıkıldığını
- B) Senenin bazı aylarında kurultayın toplandığını
- C) Konargöçer yaşam tarzının benimsendiğini
- D) Hükümdarlığın yöneticilere ilahi bir şekilde verildiğini
- E) Hükümdarların kağan haricinde farklı bir ünvan kullanmadığını

3. İlk Türk devletlerinin yönetim anlayışını;

- I. Türklerin yaşadıkları coğrafyanın şartları,
- II. kut anlayışı ile ortaya çıkan yönetim anlayışı,
- III. Türk Cihan Hâkimiyeti metkûresi

durumlarından hangileri şekillendirmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

4. "Cesarete karşı hayranlık duymayı ve birilerine bağımlı olarak yaşamayı yüz kızartıcı bir durum olarak görmek bizim geleneğimizdir. Mücadele edecek savaşçılarımız hâlâ mevcut iken devletimizi korumalıyız."

Hun Türklerinin kurultayında geçen bu konuşma Türklerin hangi kavrama verdiği önemi göstermektedir?

- A) Kün B) Toy C) Yuğ
D) Oksızlık E) Tudun

5. İlk Türk devletlerinde kadim bir kültürün ortaya çıkmasında;

- I. konargöçer yaşam tarzının benimsenmesi,
- II. Türklerin teşkilatçı bir yapıya sahip olması,
- III. bağımsız yaşama duygusu

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

6. İslam öncesi Türk devletlerinde devleti yönetme yetkisinin hükümdara ve onun ailesine Tanrı tarafından verildiğine inanılan anlayışa ne isim verilmiştir?

- A) Toy B) Kut C) Yelme
D) Şölen E) Tüz

7. II.Göktürk hükümdarı Bilge Kağan: "Türk milletinin adı sanı yok olmasın diye gece uyumadım, gündüz oturmam. Aç milleti doyurdum, çıplak milleti giydirdim. Fakir milleti zengin kıldım. Az milleti çok kıldım. Dört bir tarafa ordu sevk ettim. Devletimi değerli kıldım." demiştir.

Buna göre, Bilge Kağan'ın söylediklerinden yola çıkarak Türk hükümdarlarının görevleri arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Düşman ülke veya devletlerle mücadele etmesi
- B) Halkın refah seviyesini yükseltmeye çalışması
- C) Ülkesinde yaşanan ekonomik sıkıntıları gidermek için uğraşması
- D) Fethettiği yerlerde kendisi adına hutbe okutması
- E) Ülkenin bağımsızlığını korumak için savaşması

8. İlk Türk devletlerinde güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar olan coğrafyanın Türk hükümdarı tarafından idare edilmesi ülküsüne ne isim verilmiştir?

- A) Kızilelma B) Töre
C) Nizam-ı Âlem D) Cihan hâkimiyeti
E) İkili teşkilat

9. "Bir insan ölünce cesedini çadıra koyarlar, akrabaları birer hayvan getirerek kurban ederler. Daha sonra çadırın etrafında feryatlar kopararak at üzerinde yedi defa dönerler."

Buna göre ilk Türk devletlerinde görülen bu uygulamaya ne isim verilmiştir?

- A) Uçmağ B) Tuğ C) Kut
D) Yuğ E) Yurt

10. Aşağıdakilerden hangisi İslam öncesi Türklerin ordu yapısı ve işleyişi ile ilgili doğru bir ifade değildir?

- A) Özel bir meslek olarak kabul edilmemiştir.
B) Ordu millet anlayışı ile hareket edilmiştir.
C) Askerlere *sü* veya *er* denilmiştir.
D) İlk düzenli ordu teşkilatı Mete Han tarafından kurulmuştur.
E) Ordunun asker ihtiyacı gulam sistemi ile karşılanmaya çalışılmıştır.

11. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türklerin yaşam tarzı olan konargöçerliğin sonuçlarından biri değildir?

- A) Savaşçı, sabırlı ve mücadeleci bir toplum olunması
B) Disiplinli, hızlı ve toplu hareket etme yeteneklerinin gelişmesi
C) Tarıma dayalı bir hukuk sisteminin oluşması
D) Savaşa her zaman hazır bir milletin olması
E) Çadırcılık, halıcılık ve kilimciliğin yaygın şekilde yapılması

12. İlk Türklerde devletin uzun vadeli stratejiler oluşturmada, yeni hedefler belirlemesinde ve belirlenen hedeflere yoğunlaşmasına ne isim verilmiştir?

- A) Kızılma B) İlay-ı Kelimatullah
C) Kut anlayışı D) Nizam-ı Âlem
E) İkili teşkilat

13. İlk Türk devletlerinde Tanrı adına dünya nizamını sağlama ve Türk adaletini dünyanın her tarafına yayma anlayışına ne isim verilmiştir?

- A) Nizam-ı Âlem
B) Türk Cihan Hâkimiyeti
C) İlay-ı Kelimatullah
D) Kızılma
E) Kanun-ı Kadim

14. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde devleti oluşturan unsurlardan biri değildir?

- A) Oksızlık B) Ülke C) Yaka
D) Teşkilat E) Kün

15. Batı Göktürk Hükümdarı İşbara Kağan, 585 tarihinde Çin imparatoruna yazdığı bir mektupta: "Bizim kuzey bölgemizde idare edilenler idare edenler arasında kurulmuş olan kaideleri yaralamaya (bozmaya) ben cesaret edemem." şeklindeki sözleri ilk Türk devletlerinde kağan ve toplumun aşağıdaki kavramlardan hangisine önem verdiğini göstermektedir?

- A) Yarlığ B) Töre
C) Ayukı D) Kurultay
E) Kızılma

16. İlk Türk devletlerinde,

- I. Mete Han'ın eşinin Çin devleti ile yapılan anlaşmada devlet adına imza atması,
- II. Attila'nın eşi Arıkan'ın yabancı elçilerle görüşmesi,
- III. Mete Han'ın Çin ordusunu kuşatmış olmasına rağmen eşinin isteği üzerine kuşatmayı kaldırması

durumlarından hangileri kadınların siyasi ve idari işlerde etkili olduğunu gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

17. Altay Türklerine ait "İnsan Tanrısız, kürk yakasız, millet yarasız olmaz." atasözü ile ilk Türklerin hangi kavrama önem verdiğini göstermektedir?

- A) Töre B) Toy
C) Kurultay D) Buyruk
E) Yuğ

18. İslam öncesi Türklerde törelerin oluşmasında;

- I. kağan tarafından konulanlar,
II. kurultayda alınan kararlar,
III. örf ve âdetler

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

19. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde tarım ile uğraşıldığının göstergelerinden biri olamaz?

- A) Çin kaynaklarında Hun buğdayı ve Hun fasulyesinden bahsedilmesi
B) Kağan Kağan'ın Çin'le yaptığı bir anlaşmada tohumluk dan alınacağı hükmünün yer alması
C) Göktürklerle ait kurganlarda kürek ve pulluklara rastlanılması
D) İpek Yolu üzerinde tarım ürünleri ticaretinin yapılması
E) Altay Dağlarında Hunlara ait sulama kanallarının bulunması

20. Göktürklerin yaşadığı bölgede yapılan kazılar sonucunda,

- I. kaliteli çelikten yapılmış eşyalara rastlanması,
II. Bilge Kağan'ın mezarında altın ve gümüşten yapılan eşyalar bulunması,
III. kılıç, kalkan, kargı ve mızrak gibi savaş aletlerinin bulunması

çıkarılanlardan hangileri, Göktürklerin maden işlemeciliğinde ileri gittiğinin göstergesidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

21. İslam öncesi Türklerde;

- I. Mete Han'ın Çin imparatoruna mektup göndermesi,
II. Esik Kurganı'nda çıkan bir çanakta 26 harften oluşan bir yazıya rastlanması,
III. Vezir Tonyukuk, Bilge Kağan ve Kültigin adına kitabe dikilmesi

durumlarından hangileri Türklerin okuryazar olduğunun kanıtıdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

22. İlk Türk devletlerinde devlet ve ülkenin bağımsızlığına ne isim verilmiştir?

- A) Oksızlık B) Kün C) Toy
D) Kut E) İi

23. Aşağıdakilerden hangisi İslam öncesi Türk boy ve devletlerinde yazısız hukuk kuralları olan törenin oluşumunda etkili olan durumlardan biri değildir?

- A) Farklı milletlerle etkileşim kurulması
B) Kut anlayışının getirdiği devlet yönetim sistemi
C) Hakanlar tarafından yasalar konulması
D) Kurultayda yeni kararlar alınması
E) Türk toplumunun gelenek ve görenekleri

24. VII. yüzyılda Bilge Kağan, Kültigin ve Tonyukuk'un devleti nasıl idare ettikleri, Çinlilerle olan münasebetleri, Türk milleti ve hükümdarlara verdikleri öğütler ve dönemin siyasi ve kültürel özelliklerinin işlendiği tarihi eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ergenekon Destanı
B) Yenisey Kitabeleri
C) Bozkurt Destanı
D) Orhun Abideleri
E) Manas Destanı

1. İlk Türk devletlerinde hatunlar yönetimde söz sahibi olmuşlardır. Bunun en büyük göstergeleri ise Göktürk paralarının üzerinde kağanın yanında hatunun resminin de bulunması, gerektiğinde devlet reisliği ve naiplik (vekillik) yapması, kendine ait sarayı, bakanı (buyruk), askeri olması ve elçi kabul etmesidir.

CEVAP: A

2. Orhun Yazıtları'nda geçen bu ifadeler hükümdarlığın yöneticilere Tanrı tarafından verildiğine inanıldığını gösterir. Bu anlayışa da Kut adı verilmiştir.

CEVAP: C

3. İlk Türk devletlerinde yönetim anlayışının şekillenmesinde; yaşanan coğrafyanın şartları (dağlık ve engebeli arazi ovalık, sulak alanlar, otlaklar), kut anlayışı (Gök Tanrı'nın hükümdara ve ailesini devleti yönetme yetkisi vermesi) ve Türk Cihan Hâkimiyeti metkûresi (Dünya'ya Türklerin yayılması ve tüm insanlığın Türkler tarafından idare edilmesi) etkili olmuştur.

CEVAP: D

4. Hun Türklerinin kurultayında geçen bu konuşma Türklerin **oksızlığa** yani bağımsızlığa verdiği önemi göstermektedir. Diğer seçeneklerde yer alan **toy**; ziyafet veya kurultay, **yuğ**; cenaze töreni, **kün**; halk ve **tudun** ise vergi memuru anlamına gelmektedir.

CEVAP: E

5. İlk Türk devletleri ve ülke içinde yaşayan halk, günümüze kadar uzanan kadim bir kültürün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kültürün ortaya çıkmasında, konargöçer yaşam tarzının getirdiği zorluklar, sürekli devlet kuracak kadar teşkilatçı yapı ve başka millet ve devletlerin altında yaşayamama ülküsü etkili olmuş ve yüzyıllar önce yaşayan atalarımızdan bu durum günümüze kadar âdet, gelenek, görenek ve millî kültür olarak gelmiştir.

CEVAP: B

6. İslam öncesi Türk devletlerinde devleti yönetme yetkisinin hükümdara ve onun ailesine Tanrı tarafından verildiğine inanılan anlayışa "**Kut**" adı verilmiştir. Bu anlayışa göre kağan, Gök Tanrı'nın yeryüzündeki vekili olarak görülmüştür. Ülkeyi yönetme yetkisi ise sadece kağana ait olmayıp tüm hükümdar ve ailesine aittir. Bu durum Türk devletlerinde sık taht kavgalarına sebep olmuş bu da Türk devletlerin kısa ömürlü olmalarına yol açmıştır.

CEVAP: D

7. II.Göktürk hükümdarı Bilge Kağan'ın bu sözlerinden; bağımsızlığını korumak için düşman ülke veya devletlerle savaşması, halkın ekonomik sıkıntılarını gidermek için uğraşıp refah seviyesini yükseltmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Bilge Kağan'ın bu sözlerinden ise fethettiği yerlerde kendi adına hutbe okutması anlamı çıkarılamaz. Bu durum Türklerin İslamiyet'i kabul ettikten sonra gelişen bir hükümdarlık sembolü olmuştur.

CEVAP: E

8. Türk tarihinde Hunlardan itibaren tüm dünyayı yönetme ve bir cihan imparatorluğu olma arzusu hep olmuştur. Hatta Türk hakanları bu durumu "**Güneş bayrağımız, gökyüzü çadırımız.**" şeklinde ifade etmiştir. Orhun Kitabeleri'nde de ifade edildiği gibi Güneş'in doğduğu yerden battığı yere kadar olan coğrafyanın Türk hükümdarı tarafından idare edilme ülküsüne ise "**Türk Cihan Hâkimiyeti**" denilmiştir.

CEVAP: B

9. İslam öncesinde ölen bir kişinin cesedi önce çadıra getirilir ardından akrabaları tarafından ölen kişi için kurban kesilirdi. Daha sonra çadırın etrafında ağıtlar yakılıp at üzerinde yedi defa dölülürdü. Yüzler kanatılarak ölümün getirdiği acı anlaşılmaya çalışılırdı. Yapılan bu törenlere "**Yuğ**" adı verilmiştir.

CEVAP: D

10. İlk Türklerde düzenli orduyu Asya Hun Devleti hükümdarı Mete Han kurmuştur. Askerlere sü veya er denilmiş ve askerlik özel bir meslek olarak görülmeyip gerektiğinde kadın-erkek (Ordu millet anlayışı) herkes savaşa katılmıştır. Gulam sistemi ise savaşlarda esir edilen veya satın alınan çocukların özel bir eğitimin geçirildikten sonra hem askerî hem de idarî görevlere getirilmesidir. Bu sistem Orta Asya'da kurulan ilk Türk İslam devleti olan Karahanlılar ile başlayarak çeşitli isimler ile diğer Türk İslam devletlerinde uygulanmaya devam etmiştir. O yüzden İslam öncesi Türk devletlerinin ordu yapısında görülen bir gelişme değildir.

CEVAP: E

11. İlk Türklerin yaşam tarzı konargöçerliktir. Bu durum Türklerle; savaşçı, zorluklara karşı dayanıklı, sabır gösteren, mücadeleci, disiplinli, hızlı ve toplu hareket etme gibi özellikler kazandırmıştır. Ayrıca çadırcılık, kilimcilik ve halıcılık yaygın bir şekilde yapılmıştır. Konargöçer yaşam tarzında ise tarımın çok az veya hiç yapılmadığı görülmüştür. Tarım genelde yerleşik yaşama geçen toplumların uğraş alanı olmuştur.

CEVAP: B

12. **Kızılma Ülküsü**; ilk Türk devletlerinde somut bir hedefin belirlenip o hedefin üstüne gidilmesi anlayışıdır. Bu anlayış devletin uzun vadeli stratejiler oluşturmada ve yeni hedefler belirlenmesinde önemli bir yere sahip olmuştur. Çünkü İslam öncesi Türkler bu ülkü sayesinde dinamik bir yapıya sahip olmuştur ve belirlenen yeni hedeflere ulaşmaya çalışmışlardır.

CEVAP: D

13. İlk Türk devletlerinde Tanrı adına dünya nizamını sağlama ve Türk adaletini dünyanın her tarafına yayma anlayışına "Nizam-ı Âlem" denilmiştir.

CEVAP A

14. İlk Türk devletlerinde devletli oluşturan unsurlar **oksızlık** (bağımsızlık), **ülke**, **halk** (kүн) ve **teşkilattır**. Bu unsurlar olmadan devlet olmaz veya bunlardan birinin eksik olması sonucu devlet yıkılırdı. C seçeneğinde yer alan "Yaka" ise ilk Türk devletlerinde ülke sınırlarına verilen addır ve devleti oluşturan unsurlar arasında yer almamıştır.

CEVAP C

15. **Töre**; ilk Türk devletlerinde ve sonraki dönemlerde insanların gerek kendi aralarındaki ilişkileri, gerekse devletle olan ilişkilerini düzenleyen yazılı olmayan fakat herkesin bildiği ve kabullendiği yasalara denilmiştir. Başta kağan olmak üzere devlet görevlileri ve halk törelere uymak zorundadır. O yüzden Batı Göktürk hükümdarı, İşbara Kağan'ın Çin imparatoruna yazdığı mektuptan da anlaşılacağı üzere idare edilenler ile idare edenler arasında kurulmuş olan kaldeleri ben bozmaya cesaret edemem." sözü töreye verilen önemi göstermektedir.

CEVAP B

16. İlk Türk devletlerinde kadınlara büyük değer verilmiş, kadınlar siyasi ve idari işlerde üst kademe-lerde görev almışlardır. **Hatun** veya **Katun** olarak adlandırılan hükümdar eşleri ayrı saraylarda oturmuş, kurultaya katılmış ve yabancı elçilerle görüşmelerde bulunmuştur. Soruda verilen üç durum da ilk Türk devletlerinde kadınların idari ve siyasi hayatta etkin olduğunu ortaya koymuştur.

CEVAP C

17. İlk Türk devletlerinde yazılı olmayan hukuk kurallarına **Töre** denilmiştir. Başta kağan olmak üzere devlet görevlileri ve halk bu törelere uymak zorundaydı. Altay Türklerine ait bu atasözünde "**Millet yasasız olmaz.**" denilmesi de töreye verilen önemi göstermektedir.

CEVAP A

18. Türklerde sözlü hukuk kurallarına **Töre** denilmiştir. Törenin kaynakları arasında kağan tarafından konulan kurallar, kurultay tarafından oluşturulan hükümler ile örf ve âdetler yer almıştır. Töre içinde değiştirilemez kurallar yer alırken değişen zamanın şartlarına uyum sağlanabilmesi için ihtiyaca göre kağan ve kurultay tarafından yeni kurallar konulmuştur.

CEVAP B

19. Hunlar ve Göktürklerin, hayvancılıkla birlikte tarımla da uğraştıkları, kurganlarda bulunan tarım aletlerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca Çin kaynaklarında Hun buğdayı ve Hun fasulyesinden bahsedilmesi, Göktürklerde her ailenin ekip biçtiği arazilerinin olması, Kapgan Kağan'ın Çin ile yaptığı bir anlaşmada ziraat aletleri ve tohumluk dari alınacağına dair bir hükmün yer alması ve Altay Dağlarında Hunlara ait sulama kanallarının bulunması Türklerin tarımla yakından ilgilendiğinin göstergesidir. İpek Yolu üzerinde tarım ürünleri ticaretinin yapılması ise Türklerde tarımsal üretimin yapıldığının kesin kanıtı olamaz. Çünkü İpek Yolu üzerinde birçok ülke ticaret yapmakta ve bu durum da Türklerin tarımla uğraştığı bilgisini kesin olarak bizlere vermemektedir.

CEVAP D

20. İlk Türk devletlerinin ekonomisinde madencilik önemli bir yere sahiptir. Türklerin yaşadığı coğrafi bölgelerde demir, altın, gümüş ve kökürt madenler yer almıştır. Altay Dağlarında Göktürkler tarafından işlenen çok kaliteli çelik eşyalara rastlanması, Bilge Kağan'ın mezarında altın ve gümüşten yapılmış değerli madeni eşyaların bulunması ve kılıç, kalkan, kargı ve mızrakla birlikte insan ve at zırhlarından oluşan savaş araçlarının üretilmesi Göktürklerin maden işlemeciliğinde çok ileri seviyede olduklarını gösterir.

CEVAP B

21. İslam öncesi Türklerin yaşadıkları ve geçtikleri coğrafyada kitabelere (yazıtlara) rastlanması, tabak, çanak, yüzük, küpe, kemer tokası ve kemik eşyaların üstünde yazıların bulunması, Mete Han'ın Çin imparatoruna mektup yazması, Esik Kurgan'ında çıkan gümüş bir çanakta 26 harften oluşan yazıya rastlanması Türklerde okuryazarlığın olduğunu kanıtlar.

CEVAP C

22. İlk Türk devletlerinde istiklalden mahrum bir topluluk ölmüş olarak kabul edilmiştir. O yüzden bağımsızlık en kutsal olanılardan biri sayılmış ve **oksızlık** olarak isimlendirilmiştir. Diğer seçeneklerde yer alan **kүн**; halk, **toy**; ziyafet veya kurultay, **kut**; devleti yönetme yetkisinin Gök Tanrı tarafından hükümdar ve ailesine verilmesi, **il** ise devlet anlamına gelmektedir.

CEVAP A

23. Törenin oluşumunda diğer milletlerle etkileşim içinde bulunulması yer almaz. Töre; başka milletlerin değil sadece Türk toplumunun gelenek ve göreneklerinden ortaya çıkmış yazısız hukuk kurallarıdır.

CEVAP C

24. Orhun Abideleri; II. Göktürk Devleti Zamanı'nda **Vezir Tonyukuk**, **Bilge Kağan** ve **Kültigin** adına dikilmiş yazıtlardır. Bu yazıtlarda kağanların devle-tili nasıl idare ettikleri, Çinlilerle olan münasebetleri, millete ve hükümdara verilen öğütler ve dönemin siyasi ve kültürel özellikleri anlatılmıştır.

CEVAP D

1. Aşağıda ilk Türklerle ait bir görsel verilmiştir.

Bu görsele bakılarak Türklerin;

- I. astronomi ile ilgilendikleri,
 - II. ölümden sonra yaşama inandıkları,
 - III. zamanı belirlemek için çalışmalar yaptıkları
- bilgilerinden hangilerine ulaşılabılır?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. • Negüz ve Kıyan adlı gençlerin düşmandan kurtulması
• Bu iki gencin sayesinde halkın tekrardan çoğalması
• Çoğalan halkın yollarını kapatan dar geçitten demir madeni olan dağı eritmeleri sonucu çıkmaları

Yukarıda verilenler İslam öncesi Türk destanlarından hangisine aittir?

- A) Ergenekon B) Bozkurt
C) Türeyiş D) Göç
E) Manas

3. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türklerde millet tarafından bir meslek olarak görülmemiştir?

- A) Hayvancılık B) Askerlik
C) Ticaret D) Dokumacılık
E) Ressamlık

4. İslam öncesi Türk devlet teşkilatında siyasi, kültürel, hukuki ve ekonomik konularda genel kararlar alan ve devlet yönetiminin temelini oluşturan en yüksek kuruluş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kurultay B) Şölen
C) İl D) Ayuk
E) Buyruk

5. İslam öncesi Türklerde, kağanın olmadığı zamanlarda Kurultaya başkanlık eden devlet görevlisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hatun B) Aygucı
C) Tigin D) Ataman
E) Buyruk

6. İslam öncesi Türklerde Gök Tanrı Kağan'a, "Türk ülkesinde bolluk ve bereketi artırması" anlamına gelen hangi yetkiyi vermiştir?

- A) Töre B) Kut C) Küç
D) Ülüş E) Yelme

7. İslam öncesinde sosyal düzeni sağlayan örf, âdet, gelenek ve ahlaki değerlerden beslenerek ortaya çıkan sözlü hukuk kurallarına ne isim verilmiştir?

- A) Kut B) Töre C) Şölen
D) Yelme E) Toy

8. Göktürkler Zamanı'nda yazılan Orhun Abidelerinde "Üstte mavi gök, altta yağız yer kılındıkta, ikisi arasında insanoğlu yaratılmış. İnsanoğlunun üzerine ecdadımın Bumın Kağan, İstemi Kağan oturmuş." ifadesi yer almıştır.

Buna göre seçeneklerde verilen hangi kavramın verilen açıklamaya uygun olduğu söylenebilir?

- A) Töre B) Kurultay C) Şad
D) Cihanşumul E) Nevbet

9. 681-744 yılları arasında hüküm süren II.Göktürkler Zamanı'nda yazılan **Orhun Abideleri'**nde; "Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturdum. Ondan sonra Tanrı irade ettiği ve lütfettiği için talih ve kısmetim olduğu için ölecek milleti diriltip kaldırdım, çiplak milleti giydirdim, fakir milleti zengin ettim, nüfusu az milleti çok ettim." ifadesine bakılarak eski Türk devlet anlayışı için hangisi söylenebilir?
- A) Töreleri değiştirmek için Kurultayı topladıklarına
B) Sosyal devlet anlayışı ile hareket ettiklerine
C) Orduda onlu sistemi kullandıklarına
D) Toplumsal sorunlar ile ilgilenmediklerine
E) Kağanın sınırsız yetkilerle hareket ettiğine

10. Esik Kurganı'ndan çıkarılan ve bir Türk prensine ait olduğu düşünülen *Altın Elbiseli Adam* görseline bakarak ilk Türkler hakkında,

- I. madencilik alanında ileri gittikleri,
II. ölümden sonra yaşama inandıkları,
III. değerli madenleri işleyerek ticari faaliyetlerde bulundukları

çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

11. Maniheizm dininin Uygurlar tarafından benimsenmesi sonucu aşağıdaki sanat dallarından hangisindeki gelişme diğerlerinden daha fazla olmuştur?

- A) Hat B) Ebru C) Resim
D) Vitray E) Halıcılık

12. İslam öncesinde devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı yer olan Kurultayda, devlet yöneticilerinin belirli bir hiyerarşik şekilde oturma düzenine ne isim verilmiştir?

- A) Orun B) Yalme C) Kut
D) Urug E) Subaşı

13. I. Ülüş Boyların kurultayda yiyecekten alacağı paya verilen isimdir.
II. Tigin İlk Türk devletlerinde kağanın erkek çocuklarına verilen ünvanıdır.
III. Kızıelma Türk devletleri için bir hedefi ve amacı ifade eden kavramdır.
IV. Yabgu İlk Türk devletlerinde vergi toplayan görevlidir.
V. Ayuki Devlet işlerinin yürütülmesini sağlayan hükümdardır.

İlk Türk devletleri ile ilgili olarak verilen yukarıdaki kavramlardan hangisinin karşısındaki açıklaması yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

14. 725 yılında yazılmaya başlanan **Orhun Abideleri'**nde,

- I. Çinlilerin Türk milletini parçalamak için yaptığı planlar,
II. Türk milletinin hükümdarlara karşı itaatsizliği,
III. hükümdarların başarısız idareleri

yer alan durumlardan hangileri, Türklerin Çinlilerin esareti altına girmesinde etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

15. İlk Türk devletlerinden hangisinin yaptığı duvar süslemeleri ve minyatürleri, Arap, Selçuklu ve Osmanlı sanatına da kaynaklık yapmıştır?

- A) Asya Hunluları B) Uygurlar
C) Hazarlar D) Göktürkler
E) Bulgarlar

16. İlk Türk devletlerinde toplumsal yapının küçükten büyüğe doğru olarak sıralanması, aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Oguş - urug - boy - bodun - il
B) Urug - boy - il - oguş - bodun
C) Oguş - boy - bodun - urug - il
D) il - bodun - urug - boy - oguş
E) Urug - bodun - oguş - boy - il

17. İslam öncesi Türklerde yönetim yetkisinin hükümdara Tanrı tarafından verilip bunun da kan yoluyla hükümdarın ailesine geçmesine ne isim verilmiştir?

- A) Kurgan B) Töre C) Kut
D) İl E) Balbal

18. Göktürk Kağanı İstemi Yabgu'nun "Atalarımızdan işittik ki Roma İmparatorluğu elçileri geldiği zaman bu bizim için artık yeryüzünü fethedeceğimize delalet eder." şeklindeki bu sözleri ilk Türklerde görülen hangi kavram ile ilişkilidir?

- A) Kut B) Cihan hâkimiyeti
C) Orun D) Ayuki
E) Kurultay

19. İslam öncesi Türklerin dünyaya askeri alanda etkileri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Batı'da ceket ve pantolonun giyilmeye başlanması
B) Bizans ordusunda Turan taktiklerinin uygulanması
C) Çinliler ve Avrupalıların et konservesi yapmayı öğrenmeleri
D) Avarlar sayesinde Avrupa'da üzengi kullanımının yaygınlaşması
E) Her beş esirden birinin devlet hizmetine alınması

20. İslam öncesi Türk devletlerinden hangisi kendi ordusuna ücretli askerler almıştır?

- A) Uygurlar B) Hazarlar
C) Karluklar D) Göktürkler
E) Kırgızlar

21. Uygur hükümdarı Böğü Kağan'dan sonra başa geçen hükümdarların "Ay Tengride kut bulmuş" ünvanını kullandıkları görülmüştür.

Buna göre yaşanan değişikliğin nedeni, Uygurların aşağıda verilen hangi inanç sistemine girmesi ile ilgilidir?

- A) İslamiyet B) Hristiyanlık
C) Şamanizm D) Manihizm
E) Musevilik

22. İlk Türk devletlerinde merkezî yönetimi;

- I. kağan,
II. kurultay,
III. ayukl

yapılarından hangileri oluşturmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

23. İslam öncesi Türklerde savaş zamanı düşman ordusunun durumunun öğrenilmesi amacıyla gönderilen keşif birliğine ne isim verilmiştir?

- A) Börk B) Yelme C) Süvari
D) Kut E) Akıncı

24. İlk Türk devletlerinde Gök Tanrı'nın hükümdarı;

- I. kut,
II. ülüg,
III. küç

yetkilerinden hangileriyle dünyaya gönderdikleri kabul edilmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

1. İslam öncesinde yaşayan Türklerin 12 Hayvanlı Türk takvimi oluşturması; Türklerin astronomi ile ilgilendiklerini, bilimsel faaliyetlerde bulunduklarını ve zamanı belirlemek amacıyla çalışmalar yaptıklarının göstermektir.

CEVAP ①

2. Göktürklere ait olan **Ergenekon Destanı**'nda; düşman kılıcından kurtulan Negüz ve Kıyan adlı iki gencin Ergenekon Ovası'na gelmesi, burada çoğalmaları ve çoğalan halkın içinde demir olan dağ madenini eriterek bulundukları bölgeden çıkışları anlatılmaktadır.

CEVAP ②

3. İslam öncesi ordu-millet anlayışı olduğu için kadın - erkek fark etmeksizin savaş zamanı herkes asker sayılmıştır. O yüzden askerlik halk arasında birmeslek olarak görülmemiştir.

CEVAP ③

4. İslam öncesinde kağan, hanedan üyeleri, hatun, aygucı ve boy beylerinden oluşan ve devlet teşkilatında her konunun görüşülüp karara bağlandığı en yüksek devlet kuruluşuna "**Kurultay**" denilmiştir.

CEVAP ④

5. İslam öncesinde kağanın olmadığı zamanlarda kurultaya, **Aygucı** başkanlık etmiştir. Aygucı başbakan demektir.

CEVAP ⑤

6. İslam öncesinde Gök Tanrı devleti yönetecek kağana iktisadi (ekonomik) güç anlamına gelen "**Ülüş**" bağışlamıştır. Türkçe "**Üleşmek**" fiilinden çıkan bu isim "**pay, hisse, nasip, kismet**" anlamına gelmektedir. Tanrı Üleş ile Türk ülkesinde bolluk ve bereketli artmış kağan da bu gücü halkın lehine kullanarak elde edilen maddi karşılığı halka adil bir şekilde dağıtmıştır.

CEVAP ⑥

7. İslam öncesinde hukukun temelini ve kaynağını örf, âdet, gelenek ve ahlaki değerlerden alan sözlü hukuk kurallarına "**Töre**" adı verilmiştir.

CEVAP ⑦

8. Paragrafta gökyüzü ve yeryüzünün sahiplerinin Türkler olduğu vurgulanmıştır. Buna göre, bütün dünya Türk devletlerinin mekânını oluşturmaktadır. Türk kağanları ise "**Cihanşumul**" yani bütün dünyanın hükümdarı olarak görülmüşlerdir.

CEVAP ⑧

9. Orhun Yazıtları'ndaki soruda verilen bu ifadeler eski Türk devlet anlayışında toplumsal sorunların çözümünde devletin etkili olduğunu göstermektedir. Bu durum eski Türklerde sosyal devlet anlayışının olduğunun bir kanıtı olarak görülmüştür.

CEVAP ⑨

10. İslam öncesi Türklerde ölüler kurgan adı verilen mezarlara defnedilmiştir. Bunlar arasında en önemlisi de "**Esik Kurganı**"dır. Kazakistan'da, Almatı'ya 50 km uzaklıkta, Issık Gölü yakınında ortaya çıkan bu kurganda çok sayıda altın eşya, seramik kúp, gümüş çanak ve kupalar bulunmuştur. Bunların içinde en önemlisi de bir Türk prensine ait olduğu düşünülen iskeletin altın levhalardan oluşan bir zırhın içinde bulunmasından dolayı "**Altın Elbise**li Adam" adı verilen kişidir. Bu durum Türklerin maden işlemeciliğinde ileri gittiklerini, Türklerin değerli eşyaları ile birlikte gömüldüğü için ölümden sonraki yaşama inanıldığını gösterir. Bu görsele bakılarak Türklerin değerli madenleri işleyerek ticarete kullandıkları yargısına ulaşılamaz.

CEVAP ⑩

11. III.yüzyılda Part İmparatorluğu'nda yaşayan Mani tarafından kurulan Maniheizm dini Hristiyan, Zerdüşt ve İranî birçok unsurun birleşmesiyle oluşmuştur. Bu dinin kurucusu olan Mani ise bir ressamdır. Dolayısıyla bu din resim sanatının gelişimini de sağlamıştır.

CEVAP ⑪

12. İslam öncesinde Kurultayda herkesin bir oturma düzeni vardır. Kelime manası yer anlamına gelen "Orun" bu oturma düzenine verilen isimdir.

CEVAP ②

13. İlk Türk devletlerinde **Ülüş**; boyların kurultayda yiyecekten alacağı pay, **Tigin**; kağanın erkek çocuklarına verilen ünvan, **Kızılelma**; sürekli değişen stratejik hedef, **Ayuki** ise hükümet demektir. Yabgu ise batı kanadını yöneten kağanın kardeşine verilen bir ünvanıdır.

CEVAP ③

14. VIII. yüzyılın başında yazılan Orhun Abideleri'nde yer alan Türklerin Çin esaretine girmesinde; Çinlilerin Türk milletini parçalamak için yaptığı planlar, Türk milletinin hükümdara karşı olan itaatsizliği ve devleti yöneten hükümdar ve hanedan üyelerinin başarısız yönetimleri etkili olmuştur.

CEVAP ②

15. Uygurlar, Manihaizm dininin etkisiyle mimari, resim, heykel, yazı ve minyatür gibi sanat alanlarında kendinden sonra kurulan devletlere kaynaklık etmişlerdir. Özellikle Uygurların duvar süslemeleri ve minyatürleri ileride Arap, Selçuklu ve Osmanlı sanatına öncülük yapmıştır.

CEVAP ②

16. İlk Türk devletlerinde toplumsal yapının unsurlarının küçükten büyüğe doğru sıralaması; **oguş**, **urug**, **boy**, **bodun** ve **il**'dir.

CEVAP ②

17. Devleti yönetme yetkisinin Gök Tanrı tarafından hükümdar ve ailesine verilmesine "**Kut**" adı verilir.

18. İslam öncesi Türklerde olan Türk Cihan Hâkimiyeti; dünya üzerinde tek bir Türk imparatorluğunun olması ve tüm dünyayı bu çatı altında yönetme hedefidir.

CEVAP ⑤

19. İslam öncesi Türklerde her beş esirden birinin askere alındığı (Gulam Sistemi) gibi bir uygulama görülmemiştir.

CEVAP ③

20. Hazarlar Devleti'nde ücretli askerler görev yapmıştır. Bu durum İslam öncesi Türk ordu yapısındaki tek istisnai durumdur.

CEVAP ③

21. Uygurlar hükümdarları Böğü Kağan Zamanı'nda Manihaizm dinini kabul etmişlerdir. Mani "**ay veya ışık**" anlamına gelmektedir. Bu yüzden Böğü Kağan'dan sonra gelen Uygur hükümdarları "**Ay Tengride kut bulmuştur.**" ünvanını kullanmışlardır.

CEVAP ③

22. İlk Türk devletlerinde merkezî yönetim; **kağan**, **ayuki** ve **kurultay** oluşturmuştur.

CEVAP ③

23. "**Yelme**" İslam öncesi Türklerde görülen keşif birliklerine verilen isimdir. Diğer kavramlardan **Börl**; Göktürklerde kağanlara ait muhafız birliği, **Kut**; devleti yönetme yetkisinin Tanrı tarafından bir aileye verilmesi, **Süvari**; atlı birlik, **Akıncı** ise Türk İslam devletlerinde sınır boylarını koruyan asker demektir.

CEVAP ③

24. Orhun Kitabeleri'nde Tanrı'nın hükümdarı "**kut**" (siyasi iktidar sahibi olabilmek), "**ülüg**" (ülüş) (Tanrı'nın o ülkeye verdiği bolluk ve bereketi artıracak iktsadi güç) ve "**küş**" (Tanrı'nın kağana verdiği savaş yeteneğini artırdığı güç anlamındaki kelime) gibi yet-

1. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde hükümdarların kullandığı ünvanlardan biri değildir?

A) Şanyu B) Yabgu C) İlteber
D) Sultan E) İdikut

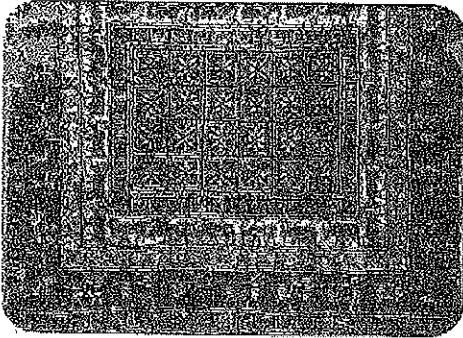
2. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde hükümdarlık sembollerinden biri değildir?

A) Otağ B) Yay C) Tuğ
D) Kama E) Hutbe

3. Türk tarihinin ilk yazarı ve tarihçisi olup, Çin'de doğan ve II. Göktürk Devleti Zamanı'nda aygıcı görevinde bulunan devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kutluk Kağan B) Kapgan Kağan
C) Vezir Tonyukuk D) Vezir Kutlu
E) Kül Tigin

4. Aşağıda Pazırık Kurganı'nda çıkarılan ve Türklere ait olduğu düşünülen bir halı örneği verilmiştir.

Bu görsele bakarak Türkler ile ilgili;

- I. dokumacılıkta ileri gittikleri,
II. ahiret inancına sahip oldukları,
III. Çin ile yapılan ticareti geliştirdikleri
çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

5. İlk Türk devletlerinde Kurultayın,

- I. hakani seçme, denetleme ve yetkilerini kısıtlama,
II. kanun yapma veya kaldırma,
III. gerektiği hâllerde hakani görevinden azletme durumlarından hangileri demokratik özellikler taşıdığını gösterir?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

6. I. Buyruk Bakan
II. Tutuk Askerî vali
III. Subaşı Ordu komutanı
IV. Tudun Yargıç
V. Tamgacı Mühürdar

Yukarıda verilen ilk Türk devletlerindeki yönetici - görevi eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. I. Avrupa Hunları Seçkinler Meclisi
II. Peçenekler Komenton
III. Hazarlar İhtiyarlar Meclisi
IV. Göktürkler Divan-ı Saltanat
V. Tabgaç Devleti Nazırlar Meclisi

Yukarıda verilen ilk Türk devletleri ile ilgili kurul veya meclis eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

A) V B) IV C) III D) II E) I

8. I. Kurultay
II. Toy
III. Kengeş

Yukarıda verilenlerden hangileri ilk Türk devletlerinde devlet ve toplum sorunlarının tartışılıp karara bağlandığı yerdir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

9. I. Ergenekon ve Bozkurt
II. Türeyiş ve Göç
III. Alper Tunga ve Şu

Yukarıda verilen destanlar aşağıdaki Türk devletlerin hangilerinin zamanında oluşturulmuştur?

I	II	III
A) Göktürkler	Uygurlar	İskitler
B) İskitler	Göktürkler	Uygurlar
C) Uygurlar	İskitler	Göktürkler
D) Göktürkler	İskitler	Uygurlar
E) Uygurlar	Göktürkler	İskitler

10. I. Şölenlerde saz eşliğinde söylenen şiirlerdir.
II. Türk atasözleridir.
III. Cenaze törenlerinde ölen kişiler için yakılan ağıtlardır.

Yukarıda açıklamaları verilen kavramlar aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak gruplandırılmıştır?

I	II	III
A) Destan	Sagu	Koşuk
B) Koşuk	Sav	Sagu
C) Sav	Koşuk	Sagu
D) Sagu	Sav	Koşuk
E) Sav	Destan	Sagu

11. Aşağıdakilerden hangisi İslam öncesi toplum ve devlet sorunlarının görüşülüp karara bağlandığı Kurultayın üyelerinden biri değildir?

- A) Komutanlar B) Boy beyleri
C) Hatun D) İleri gelenler
E) Din adamları

12. İslam öncesi ve sonrası Türk devletlerinde hedefin her zaman değiştiği ve hedefe varıldığında tekrardan yeni bir hedef koyma ülküsüne ne isim verilmiştir?

- A) Kut B) Ülüş
C) Yelme D) Nizam-ı Âlem
E) Kızılalma

13.

Görselde 14. Turan Şenlikleri için hazırlanan Atilla Kapısı resmedilmiştir.

Buna göre görseldeki olay aşağıdaki hangi ülke sınırları içerisinde gerçekleştirmiştir?

- A) Kırgızistan B) Bulgaristan
C) Azerbaycan D) Macaristan
E) Kazakistan

14. İlk Türk devletlerinde;

- I. belirli aralıklarla kurultayın toplanması,
II. ölen kişinin cesedinin mumyalanması,
III. kurganlara kilim, halı ve benzeri eşyaların konulması

durumlarından hangileri ölümden sonra yaşamın devam ettiğini gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

15. I. Bilge Kağan

- II. Kültigin
III. Vezir Tonyukuk

Orhun Abideleri yukarıda verilen devlet adamlarından hangileri adına yazılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

16. Aşağıda verilen bilgilerden hangisi İslam öncesi Türklerin sosyal yaşantısına ait doğru bir bilgi değildir?

- A) İlk Türklerde babaya *kang*, anneye ise *ög* denilmiştir.
B) Konargöçer yaşamdan dolayı geniş aile tipi görülmüştür.
C) Türk toplumunda tek eşle evlilik yaygın hâle gelmiştir.
D) Halk *yurt* veya *keregü* olarak adlandırılan taşınabilir çadırlarda yaşamışlardır.
E) Eski Türk toplulukları, bayramlarını ilkbaharın gelişi olan mart ayında kutlamışlardır.

17. Türk edebiyat tarihi için çok önemli bir yer teşkil eden Orhun Abideleri, hangi devletin sınırları içinde bir müzede sergilenmektedir?

A) Çin B) Türkiye
C) Moğolistan D) Kazakistan
E) Rusya

18. "Oğuz Kağan yaşlanınca vasiyetini açıklamak için tüm çocuklarının katıldığı bir ---- toplamış ve oğullarına 'biriniz bir ok verin' dedi ve aldı ve onu eliyle kırdı. Sonra ikisine döndü 'iki ok verin' dedi ve aldı kırdı ve üçünden birer ok istedi ve dizine vurup kırdı ve altısından birer ok istedi dizine vurup kıramadı. Ve on ikisinden birer ok ve dahi on ikisinden birer ok istedi. Hepsini ipe ortadan bağladı, ellerine verdi ve şöyle söyledi: 'kıramazsınız' dedikten sonra şöyle devam etti: 'bu örnek gereğince birlik olun birbirinize uyun ve Gün han ola' (...)"

Buna göre metinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Tüz B) Aygucı C) Küç
D) Toy E) Orun

19. "Hapis cezası yalnız 10 güne kadar verilir; böylece devletin sınırları içindeki hükümlülerin sayısı çok azdır. Devlet ---- olduğu için sürekli hapisaneler kurulması istenmemiştir."

Buna göre metinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Yerleşik
B) Feodal
C) Konargöçer
D) Tarım toplumuna dayalı
E) Sanayileşmiş

20. Dünyanın bilinen en eski halısı MÖ V-IV. yüzyıl olarak tarihlenen Türkistan'da ---- adı verilen anıt mezarlarda yapılan arkeolojik kazılarda bulunmuştur (...) Hun kavimlerine ait olan bu mezarda ele geçirilen bir halı aynı zamanda dünyanın en eski düğümlü halısıdır.

Buna göre metinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Issık Kurganı
B) Noin-Ula Kurganı
C) Ak-Alaha Kurganı
D) Çilikti Kurganı
E) Pazırık Kurganı

21. Türk tarihi açısından önemli bir ülkedir. Geçmişlerini Hun Türklerine dayandıran bu halk, efsanelerinde 13. yüzyıldan itibaren Hunlarla olan birlikteliğe vurgu yapmaktadır. Bir efsaneye göre, Hunlarla aynı soydan geldikleri anlatılmaktadır. Yani bu topluluk, Türk kökenli Turanî kavimlerdendir. MS 900-950 yıllarındaki Bizans kaynaklarında bu halk için Türkler, yaşadıkları bölge için ise Türkiye ifadesi kullanılmıştır. Günümüzde bu halkın dili ile Türkiye Türkçesi arasında aynı ve benzer anlamda pek çok kelimenin bulunması, kökenlerine ilişkin önemli bir kanıttır. Geçmişlerinin bilincinde olan bu topluluk, 2014 yılının Ağustos ayında 14. Turan Şenliklerini düzenleyecek düzeyde Türklük bilincine ulaşmışlardır.

Buna göre hakkında bilgiler verilen ülke aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bulgaristan B) Macaristan
C) Azerbaycan D) Kırgızistan
E) Kazakistan

22. Aşağıdakilerden hangisi İslam öncesi Türk devletlerinde yönetimde yer alan görevlilerden biri değildir?

A) Aygucı B) Tamgacı C) Buyruk
D) Şad E) Şaman

23. "----, Avrupa Hun Kağanlığı ve büyük hükümdarı Attila'nın taşıdığı yüksek askerî ve diplomatik mertebeyi dünyaya tanıtan önemli bir eserdir. (...) Ayrıca Cermenlerin millî destanı olmasından ve içinde farklı kültürlerden birçok öğe barındırmasından dolayı da hakkında çok fazla araştırma yapılmış ve tarihe ışık tutmuştur. Türk tarihi açısından kanaatimizce önemi Hunlar ve Attila'nın yüzyıllardır dünya üzerinde hafızalardan silinemeyen bir algı oluşturmada büyük pay sahibi olmasıdır."

Buna göre metinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Gilgamiş Destanı B) Igor Destanı
C) Nibelungen Destanı D) Manas Destanı
E) Heldenbuch Destanı

24. Kutadgu Bilig'de "Dünyada tam bir iktidar kuşağı bağladı, kurt ile kuzu bir arada yaşadı... ey, bu makama sen kendi gücün ve isteğin ile... gelmedin, onu sana Tanrı verdi... Hükümdarlar iktidarı Tanrıdan alırlar..." şeklinde tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kurgan B) Kut C) Balbal
D) Urug E) Boy

1. İlk Türk devletlerinde hükümdarlar “şanyu, ilteber, idikuf, kağan, hakan, yabgu” vb. birçok ünvan kullanmışlardır. Sultan ünvanı ise İslamiyet ile birlikte hükümdarlara verilen bir ünvanıdır.

CEVAP: B

2. **Hutbe**; Türk İslam devletlerinde halifeler adına okutulan bağlılık bildirisi. Bu yüzden hutbe İslam öncesi Türk devletlerinde hükümdarın kullandığı semboller arasında gösterilemez.

CEVAP: E

3. Soruda bahsedilen devlet adamı II. Gök Türk Devleti'nde yaşamış olan ünlü vezir **Tonyukuk**'tur.

CEVAP: C

4. Sovyet arkeolog Sergei Rudenko tarafından Pazırık Kurganı'ndan çıkarılan bu halı görseline bakılarak; Türklerin dokumacılıkta ileri gittikleri, kurgandan çıkarıldığı için ahiret inancına sahip oldukları çıkarımları yapılabilir. Bu görselden Çin ile yapılan ticaretin geliştiği bilgisine ulaşılamaz.

CEVAP: D

5. Verilen öncüllerin tümünde hakanın yetkilerinin kısıtlandığı görülmektedir. Bu üç durum da kurultaya demokratik nitelikler katmıştır.

CEVAP: E

6. **Tudun**; ilk Türk devletlerindeki vergi toplayan görevliye verilen isimdir. Diğer eşleştirmeler ise doğrudur.

CEVAP: D

7. Gök Türklerde yer alan meclise “**Kurultay**” ya da “**Toy**” adı verilmiştir. Divan-ı Saltanat ise ilk Türk İslam devletlerinde en büyük divan olarak kabul edilmiştir.

CEVAP: E

8. İslam öncesi Türklerde her türlü kanunun tartışılıp karara bağlandığı yere **Kurultay**, **Toy** veya **Kengeş** adı verilmiştir.

CEVAP: B

9. İslam öncesi Türklerde sözlü edebiyatın en önemli eserleri olan destanlardan Ergenekon ve Bozkurt; **Göktürklerle**, Türeyiş ve Göç; **Uygurlara**, Alper Tunga ve Şu destanları ise **İskitlere** aittir.

CEVAP: B

10. İslam öncesi Türklerde şöenlerde saz eşliğinde söylenen şiirlere; **koşuk**, günümüze kadar atalarımızdan gelen özlü sözler; **sav** ve cenaze törenlerinde ölen kişiler için yakılan ağıtlara ise **sagu** adı verilmiştir.

CEVAP: B

11. Kurultayda her türlü devlet ve toplumsal meseleler görüşülmüş (buna dinî meseleler dâhil) ancak din adamları Kurultayda yer almamıştır.

CEVAP: E

12. **Kızılelma**; İslam öncesi Türk devletlerinden İlbarren başlamış olan bir hedef koyma ülküsüdür. Bu ülkü süreklidir ve hedefe varıldığında da devamlı değişmektedir.

CEVAP: B

13. Görsele söz edilen 14. Turan Şenlikleri ve bu etkinlik için hazırlanan Attila Kapısı, Macaristan sınırları içinde düzenlenen Turan Kurultayı kapsamında yapılmıştır. Bu etkinlik, Macaristan'ın Bugaszeg bölgesinde her iki yılda bir düzenlenmekte ve çeşitli Türk boylarıyla ortak kültürel bağları vurgulamaktadır.

CEVAP: B

14. İlk Türk devletlerinde ölen bir kişinin mumyalanması, ahirette de aynı cesedinin beden içinde tekrar dirileceğine, kişinin sevdiği ve ihtiyacı olan eşyalarının kurgan adı verilen mezarlara konulmasında yine ahirette ölen kişinin bu eşyaları kullanacağını düşüncelerinden kaynaklıdır. Kurultayın belirli aralıklarla toplanmasının ölümden sonra yaşamın var olması ile herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır. **CEVAP 13**
15. Orhun Abideleri II.Göktürk Devleti Zamanı'nda **Vezir Tonyukuk, Bilge Kağan ve Kültigin** adına yazılan Türk tarihinin ilk edebî metin eseridir. **CEVAP 13**
16. İlk Türklerde babaya "**kang**" anneye ise "**ög**" denilmiştir. Türk toplumunda tek eşle evlilik (monogami) yaygındır. Halk "**Yurt**" veya "**keregü**" olarak adlandırılan taşınabilir çadırlarda yaşamışlardır. Eski Türk toplulukları, bayramlarını ilkbaharın gelişi olan mart ayında kutlamışlardır. İlk Türklerde konargöçer yaşamda geniş aile tipi yerine çekirdek aile tipi görülmüştür. **CEVAP 13**
17. II.Göktürk Devleti Zamanı'nda Vezir Tonyukuk, Bilge Kağan ve Kültigin adına dikilen Orhun Abideleri, 1889 yılında Moğolistan sınırları içinde yer alan Orhun Vadisinde bulunmuştur. Günümüzde korunması amacıyla TKA tarafından yaptırılan Orhun Yazıtları Müzesi'nde sergilenmektedir. **CEVAP 13**
18. Metinde, Oğuz Kağan'ın yaşlandığında çocuklarını toplayarak vasiyetini açıkladığı ve birlik mesajı verdiği bir toplantıdan söz edilmiştir. Eski Türklerde devlet işleri, önemli kararlar ve törenler için yapılan bu tür büyük toplantılar "**Toy**" olarak adlandırılmıştır. Toy, kağanın önderliğinde düzenlenen bir kurultay niteliğinde olmuştur. **CEVAP 13**
19. Verilen metinde boşluğa konargöçer getirilmelidir. Hapishane kurulmasına gerek duyulmaması, hapis cezasının kısa süreli olması ve devletin bu durumu yaşam tarzına bağlaması gibi ifadeler, konargöçer bir yaşam tarzına işaret etmektedir. Konargöçer toplumlarda halk, belirli bir yere bağlı olmadan çadırlarda yaşamış ve mevsimlik olarak göç etmiştir. Bu nedenle de uzun süreli mahkûmiyet ve sabit hapishane sistemi olmamıştır. Suçlar genellikle toplum dışına itme, sürgün, tazminat ya da kısa süreli cezalarla çözülmüş ve bu durumu sürekli ve kalıcı hapishaneler kurma ihtiyacını ortadan kaldırmıştır. **CEVAP 13**
20. Metinde verilen boşluğa Pazırık Kurganı getirilmelidir. Pazırık Halısı, dünyanın en eski düğümlü halısı olarak kabul edilmiştir ve MÖ 5-4. yüzyıla tarihlenmiştir. Bu halı, 1949 yılında Altay Dağları'ndaki Pazırık Kurganları'nda yapılan arkeolojik kazılarda ortaya çıkarılmış ve Hunlara ait olduğu tespit edilmiştir. **CEVAP 13**
21. Metinde geçen, geçmişini Hun Türklerine dayandıran, efsanelerinde Hunlarla aynı soydan geldiklerini anlattıkları, Bizans kaynaklarında Türk olarak anıldıkları ve yaşadıkları bölgeye "Türkiye" denildiği belirtilen halk Macarlar olmuştur. Macarca ile Türkiye Türkçesi arasında benzer kelimelerin bulunması, bu da halkın Türk kökenli olduğuna dair önemli bir kanıt olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, 2014 yılında düzenledikleri 14. Turan Şenlikleri ile Türklük bilincine sahip olduklarını göstermişlerdir. **CEVAP 13**
22. İslam öncesi Türk devletlerinde aygıcı (vezir), tamgacı (kâtip), buyruk (bakan), şad (hanedan üyesi komutan veya vali) devlet yönetiminde yer alan görevlilerdendir. Şaman, baksı veya kam ise din adamı olup devlet görevlisi değildir. **CEVAP 13**
23. Metinde verilen boşluğa **Nibelungen Destanı** getirilmelidir. Avrupa Hun Kağanlığı'nı ve özellikle Attila'nın askerî ve diplomatik gücünü dünyaya tanıttığı belirtilen eser, Nibelungen Destanıdır. Bu destan, Cermenlerin millî destanı olarak kabul edilmiş, içinde farklı kültürlerden pek çok unsur barındırdığı için hakkında çok sayıda araştırma yapılmış ve tarihe ışık tutmuştur. Ayrıca Attila, bu eserde "**Etzel**" adıyla yer almış ve onun Avrupa'daki etkisi yüzyıllar boyunca canlı tutulmuştur. **CEVAP 13**
24. Kutadgu Bilig'de geçen "İktidarın Tanrı tarafından verildiği" ifadesi, hükümdarın yönetim yetkisinin kendi gücünden değil, Tanrı'dan kaynaklandığını göstermiştir. Bu anlayış, Eski Türklerde Tanrı'nın hükümdara kut verdiği inancıyla açıklanmıştır. Hükümdar, bu kutsal yetki sayesinde meşruiyet kazanmış ve devleti yönetme hakkına sahip olmuştur. **CEVAP 13**

1. Tarihte siyasi bir birlik kuramayan Peçenekler, aşağıda verilen hangi savaş sırasında Bizans ordusundan Selçuklu saflarına geçerek savaşı Selçukluların kazanmasına yardımcı olmuşlardır?

A) Miryokelalon B) Köseadağ
C) Yassıçemen D) Malazgirt
E) Pasinler

2. "Din vasıtasıyla ahlaklı ve huzurlu bir toplum oluşturulmaya çalışırken tarihin bazı dönemlerinde ortaya çıkan bir kısım yapılanmalar, insanların dini inançlarını kendi çıkarları ve kötü niyetleri için kullanmışlardır." diyen bir tarihinin aşağıda hangi örneği vermesi beklenir?

A) Karahanlıların Gaznelilerle mücadele etmesi
B) Bacıyan-ı Rum Teşkilatının kurulması
C) Moğolların Anadolu'yu işgal etmesi
D) Hasan Sabbah tarafından kurulan Haşhaşilik örgütünün önemli devlet adamlarına suikast düzenlemesi
E) Osmanlı Devleti'nde Celâli İsyanlarının çıkması

3. XIV. yüzyılda Kara Yülük Osman Bey tarafından Tebriz ve Diyarbakır arasında kurulan, tarihteki en önemli hükümdarları Uzun Hasan olan ve Safeviler tarafından varlığına son verilen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karakoyunlular B) Gazneliler
C) Akhunlar D) Akkoyunlular
E) Artuklular

4. Mısır'da kurulan Tolunoğulları ve İhşidiler gibi Türk İslam devletlerinin siyasi açıdan uzun ömürlü olamamalarının temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Veraset anlayışlarının diğer Türk devletlerinden farklı olması
B) Resmî dillerinin Türkçe olması
C) Türklerin yönetici konumunda da olsa azınlık durumunda olmaları
D) Bölgenin coğrafi yapısının sık savaşlara neden olması
E) Fransız kralı Napolyon'un bölgeyi işgal etmesi

5. • Tuğrul Bey sultan ünvanı ile Selçuklu hükümdarı olmuştur.
• Büyük Selçuklu Devleti bağımsızlığını kazanarak kuruluşunu tamamlamıştır.
• Batıya yönelik Türk İslam fetihlerinin önü açılmıştır.

Yukarıda verilenler 1040 yılında yapılan hangi savaşın sonuçları arasında yer almıştır?

A) Malazgirt B) Dandanakan
C) Miryokelalon D) Pasinler
E) Koyunhisar

6. İlk Türk İslam edebî eserlerini yazan Yusuf Has Hacıp, Kaşgarlı Mahmud, Ahmet Yesevi ve Edip Ahmet Yükneci hangi devlet zamanında yetişen önemli bilim insanlarıdır?

A) Gazneliler B) Karahanlılar
C) Eyyubiler D) Memlükler
E) Selçuklular

7. Günümüzde Özbekistan sınırları içinde yer alan ve zamanında İslam orduları tarafından ele geçirildikten sonra İslam'ın Roma'sı olarak ünlenen Türk İslam şehri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Buhara B) Semerkant
C) İsfahan D) Kahire
E) Konya

8. Aşağıda verilen hangi devletin resmî dilini Türkçe ilan etmesi, Kaşgarlı Mahmud'un Türkçe ile yaptığı çalışmalara da destek vermesine neden olmuştur?

A) Gazneliler B) Memlükler
C) Selçuklular D) Karahanlılar
E) Tolunoğulları

9. Gazneliler Devleti'nin 1040 yılında yaptığı hangi savaşta Selçuklu ordusuna yenilmesi dağılıp süreçlerini hızlandırmıştır?

A) Malazgirt B) Nesa
C) Dandanakan D) Miryokefaon
E) Serahs

10. Bayram Hoca tarafından kurulan, 1365-1469 yılları arasında hüküm süren ve Azerbaycan'ın Türleşmesinde etkili olan Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Harzemşahlar B) İlhanlılar
C) Karakoyunlular D) Safeviler
E) Altınorda

11. Aşağıdakilerden hangisi Cengiz İmparatorluğu'nun dağılmasıyla ortaya çıkan devletlerden biri değildir?

A) İlhanlılar B) Çağatay
C) Memlükler D) Kubilay
E) Altınorda

12. 835 yılında Bağdat'ta doğru ve iyi bir eğitim aldı. Bir süre sonra Mısır'a vali olarak atandı ve Abbasi Devleti'ndeki iç karışıklıklardan faydalanarak 868 yılında Mısır'da bağımsızlığını ilan etti. Böylece Mısır'da ilk Türk devletini kurdu.

Yukarıda özet bilgilerle tanıtılmaya çalışılan kişi kimdir?

A) Selçuk Bey B) Tolunoğlu Ahmet
C) Selahaddin Eyyubi D) Sultan Melikşah
E) Sultan Alparslan

13. 963-1187 yılları arasında Afganistan ve Hindistan bölgesinde hüküm süren Gazneliler Devleti'nin yıkılmasında,

I. geniş bir coğrafi bölgeye hükmetmeleri,
II. farklı etnik kökenden olan birçok milleti bir arada bulundurmaları,
III. ordusunun içinde farklı milletlerin bulunması ve bu yüzden sık sık ayaklanma çıkması

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

14. Aşağıdakilerden hangisi Gazneli Mahmud'un Hindistan'a yaptığı seferlerin nedenleri arasında gösterilemez?

A) Hindistan'ı ele geçirerek güçlenmek ve İslam dünyasının liderliğini ele geçirmek
B) Hindistan'ın yer altı ve yer üstü kaynaklarını ele geçirmek
C) Hindistan'da İslamiyet'i yaymak
D) İslamiyet'in bütünlüğünü tehdit eden bölücü mezhep mensuplarının faaliyetlerine son vermek
E) Hindistan'ı halifeliğin merkezini hâline getirmek

15. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin İslamiyet'i kabul ettikten sonra İslam dünyasına yapmış olduğu hizmetler arasında gösterilemez?

A) Müslümanları Bizans baskısından korumaları
B) İslamiyet'i Hindistan, Orta Asya, Anadolu, Balkanlar ve Avrupa'ya kadar yaymaları
C) İslam dünyası üzerine yapılan Haçlı Seferlerine karşı koymaları
D) Önemli bilim insanları ve eserler ortaya çıkarmaları
E) İkili teşkilat uygulamasını Arap devletlerinde uygulamaları

16. Büyük Selçuklu Devleti'ni kuran Türk boyu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kayı B) Kınık C) Bayat
D) Dodurga E) Bayındır

17. Tuğrul Bey, Sultan Alparslan ve Sultan Melikşah hangi devlette hükümdarlık yapmışlardır?

- A) Gazneliler
- B) Büyük Selçuklu
- C) Karahanlılar
- D) Osmanlı
- E) Türkiye Selçuklu

18. 1071'de "Bu Türkler her geçen gün Anadolu'da ilerlemekte, sadece Bizans'ı değil, Hristiyan âlemini de tehdit etmektedir. Oysa dünyada bizim ordumuzdan başka büyük başka bir ordu yoktur. Bu yüzden Alp Arslan'ın barış teklifini reddettim. Alp Arslan'ı atımın kuyruğuna bağlayacağım ve diyar diyar gezdireceğim. Bütün camileri kiliseye çevireceğim. Onları Anadolu'dan atmakla kalmayıp atlarını yazın İsfahan'da otlatıp, kışın Hemedan'da dinlendireceğim." sözlerini Romen Diyojen hangi savaş öncesinde söylemiştir?

- A) Miryokefalon
- B) Malazgirt
- C) Pasinler
- D) I.Kosova
- E) Dandanakan

19. "Askerlerimi Cihat ve gaza uğruna fetihlerde bulunuyoruz. Anadolu'yu halkımıza yurt edinmek istiyoruz. Ama Bizans bu amacımıza engel olmak istemekte. Allah'ımı Seni kendime vekil yapıyor, azametini karşısında yüzümü yere seriyor ve senin uğrunda savaşıyorum." sözleriyle Malazgirt Savaşı öncesi askerlerine seslenen Büyük Selçuklu Devleti hükümdarı kimdir?

- A) Melikşah
- B) Tuğrul Bey
- C) Sencer
- D) Alparslan
- E) Berkjaruk

20. XI. yüzyılda Türklerin akınlarını durduramayan Bizans İmparatorluğu'nun Avrupa'dan yardım istemesine ve Haçlı Seferlerinin başlamasına aşağıdaki savaşlardan hangisi neden olmuştur?

- A) Malazgirt
- B) Pasinler
- C) Dandanakan
- D) Hıttin
- E) Miryokefalon

21. 1040 - 1157 yılları arasında İran ve çevresinde hüküm süren Büyük Selçuklu Devleti'ne, en parlak zamanını yaşatan hükümdar kimdir?

- A) Sultan Alparslan
- B) Tuğrul Bey
- C) Sultan Melikşah
- D) Sultan Sencer
- E) Süleyman Şah

22. 1090 yılında erişilmesi çok zor olan Alamut Kalesi'ni ele geçirip buradan yetiştirdiği fedailerle Bâtınlık propagandası yaparak birçok din ve devlet adamını suikastler düzenleyerek ortadan kaldıran kişi kimdir?

- A) Romen Diyojen
- B) Hasan Sabbah
- C) Ömer Hayyam
- D) Hülagü Han
- E) Nizamülmülk

23. 1040 Dandanakan Savaşı sonunda İran'da Tuğrul Bey tarafından kurulan Türk İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karahanlılar
- B) Gazneliler
- C) Memlükler
- D) Büyük Selçuklu
- E) Harzemşahlar

24. Avrupa'nın, XI. ve XII. yüzyıllar arasında yetişen İslam bilginlerin eserlerinden etkilenmelerine neden olan gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Haçlı Seferlerinin yapılması
- B) Akdeniz ticaretinin gelişmesi
- C) İslam fetihlerinin artması
- D) İspanya'da kurulan medreselerde tercüme faaliyetlerinin yapılması
- E) İtalya'da Rönesans'ın başlaması

1. **Peçenekler;** VI.-VIII. yüzyıllarda Batı Göktürklerini oluşturan boylardan biridir. Zamanla göç eden Peçenekler önce Ruslarla daha sonra ise Macarlarla savaşmıştır. 1050 yılında Bizans'a alt Edirne'yi kuşatıp İstanbul Büyükçekmece'ye kadar gelmişlerdir. Durumun ciddiyetini fark eden Bizans, Kumandanları Peçeneklerin üzerine göndererek iki Türk boyunu savaştırmıştır. Peçenekler bu savaşta yenilerek dağılmıştır. Bu gelişme üzerine Bizans, Peçenekleri kendi ordusuna ücretli asker olarak almıştır. Peçenekler ise 1071 Malazgirt Savaşı'nda, Selçuklu tarafına geçerek savaşı Selçukluların kazanmasını sağlamıştır.

CEVAP 15

2. Büyük Selçukluların en güçlü döneminde ortaya çıkan ve Hasan Sabbah tarafından kurulan Haşhaşilik adlı yapılanma soruda yer alan tarihinin sözlerine uygun bir gelişmedir. 1090 yılında Alamut Kalesi'ni hileyle ele geçiren Hasan Sabbah, burada fedailer yetiştirip özellikle devlet adamlarına yaptıkları suikastlerle Büyük Selçuklu Devleti'ni zor duruma düşürmüştür.

CEVAP 17

3. **Akkoyunlular;** Kara Yülük Osman Bey tarafından Tebriz ve Diyarbakır merkezli kurulan bir Türk devletidir. Oğuzların Bayındır kolu tarafından yönetildiği için Bayındırîye Devleti olarakta adlandırılmıştır. En önemli hükümdarları ise Fatih Sultan Mehmet'e Otlukbeli Savaşı'nı kaybeden Uzun Hasan'dır. Akkoyunlulara Safeviler Devleti son vermiştir.

CEVAP 18

4. Mısır'da kurulan Tolunoğulları ve İhsidiler devletlerinin yöneticileri her ne kadar Türk de olsa halkının çoğunluğu Arap'tır. Bu da Türkleri azınlık durumuna düşürerek siyasi açıdan uzun ömürlü olamamalarına yol açmıştır.

CEVAP 19

5. 1040 yılında Gazneliler ve Selçuklular Dandanakan Kalesi önlerinde karşı karşıya gelmişlerdir. Yapılan bu savaşı Selçuklular kazanmış ve böylece Tuğrul Bey sultan ünvanı ile Selçuklu hükümdarı olmuş ve Büyük Selçuklu Devleti kuruluşunu tamamlayarak İran merkezli kurulmuştur. Bu savaş sonunda Horasan bölgesi Selçukluların eline geçenken Gazneliler Devleti yıkılma sürecine girmiştir. Ayrıca batıya yönelik Türk İslam fetihlerinin de önü açılmıştır.

CEVAP 20

6. Yusuf Has Hacip, Kaşgarlı Mahmud, Ahmet Yesevi ve Edip Ahmet Yükneci Karahanlılar Zamanı'nda yetişen önemli bilim insanlarıdır.

CEVAP 21

7. Buhara günümüzde Özbekistan sınırları içinde yer alan bir şehirdir. Bu şehir zamanında İslam orduları tarafından ele geçirildiğinde cami, medrese ve türbelerle donatılıp Asya İslam medeniyetinin manevi iklimini sürdüren bir anıt şehir hâline getirilmiştir. Buhara o yıllarda "İslam'ın Roması" ünvanını almıştır.

CEVAP 22

8. Karahanlılar tamamı Türk boylarından oluşan bir devlettir. Bu da Türkçenin resmî dil olarak ilan edilmesine yol açmıştır. Türk dili üzerine araştırmalar yapan Kaşgarlı Mahmud ise bu yönünden dolayı Karahanlılar Devleti'nde yaşamış ve devlet büyüklerinden Divanü Lügati'l Türk adlı çalışması için destek almıştır.

CEVAP 23

9. Gazneli Mesut, Tuğrul ve Çağrı beylerin Horasan'a yaptığı akınları durdurabilmek için bizzat Selçukluların üzerine yürümüştür. Bu yürüyüşte bitkin ve yorgun düşen Gazneli ordusu 1040 yılında Dandanakan Kalesi önlerine varmıştır. Savaş düzenine geçmiş bulunan Selçuklu ordusu bu fırsattan yararlanıp Gaznelileri Dandanakan Savaşı ile mağlup edip Horasan'ı ele geçirmiştir. Sultan Mesut ise savaş sonunda askerleri tarafından öldürülmüş ve böylece Gazneliler Devleti yıkılış sürecine girmiştir.

CEVAP 24

10. **Karakoyunlular;** Bayram Hoca tarafından 1365 yılında Erciş (Van) merkezli kurulan bir Türk devletidir. Özellikle Azerbaycan'ın Türkleşmesinde etkili olmuştur. Akkoyunlular tarafından varlıklarına son verilmiştir.

CEVAP 25

11. Cengiz Han hayattayken devleti iki oğlu ve iki torunu arasında paylaştırmıştır. Cengiz Han'ın ölmesiyle de İran'da İlhanlılar, Karadeniz'in kuzeyinde Altınordu, Çin'de Kubilay ve Türkistan'da Çağatay hanlıkları (devletleri) kurulmuştur. Memlükler ise Mısır'da 1250 ve 1517 yılları arasında Mısır, Suriye ve Hicaz bölgelerine egemen olan bir Türk devletidir.

CEVAP 26

12. Mısır'da kurulan ilk Türk İslam devleti Tolunoğulları'dır. Kurucusu da Tolunoğlu Ahmet'tir. Tolunoğlu Ahmet 835 yılında Bağdat'ta doğdu ve iyi bir eğitim almıştır. Bir süre sonra Mısır'a vali olarak atanan Ahmet, Abbasi Devleti'ndeki iç karışıklıklardan yararlanıp Mısır'da bağımsızlığını ilan etmiştir. Böylece Mısır'da ilk Türk devleti kurulurken Türk kültürü de Afrika kıtasında yayılmaya başlamıştır.

CEVAP ③

13. 963 - 1187 yılları arasında Afganistan, Pakistan ve Hindistan bölgelerinde hüküm süren Gaznelilerin çok büyük bir coğrafi bölgede egemenlik kurması, bunun da yönetimi zorlaştırması ve farklı etnik ve dini grupların içlerinde yer alması bunun ordu yapısında da devam etmesi ve sık sık bu milletlere ait askerlerin isyan edip ayaklanma çıkarması Gazneliler Devleti'nin yıkılmasında etkili olmuştur.

CEVAP ③

14. Gazneliler'e en parlak zamanı yaşatan hükümdar Gazneli Mahmud'tur. Gazneli Mahmud Şii Büveyhoğullarının baskısı karşısında kendisinden yardım isteyen Abbasilere yardım etmiş ve halife de ona "Sultan" ünvanı vererek İslamiyet'i Hindistan'da yaymasını istemiştir. Bunun üzerine Gazneli Mahmud Hindistan'a 17 sefer yaparak Hindistan'da İslamiyet'i yaymıştır. Gazneli Mahmud bu seferleri yaparken hilafet merkezi olan Bağdat'ı veya halifeyi Hindistan'a getirmek gibi bir amacı olmamıştır.

CEVAP ③

15. Türkler, Talas Savaşı'ndan sonra kitleler hâlinde İslamiyet'i kabul etmişlerdir. Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle Türkler Müslümanları Bizans ve Haçlılardan korumuştur. İslamiyet'i dünyanın çeşitli bölgelerinde yaymıştır. Yaklaşık on asır İslamiyet'in bayraktarlığını yapmıştır. Birçok bilim insanı ve onların yazdığı eserlerin ortaya çıkışını sağlamıştır.

CEVAP ③

16. Kınık boyu, Oğuz Türklerinin 24 boyundan biridir. Bu boy Selçukluların kurulmasında ve Anadolu'nun fethedilip Türk İslamlaştırılmasında etkili olmuştur. Günümüzde Suriye, Irak ve Anadolu coğrafyasında yaşamlarını sürdürmektedirler.

CEVAP ③

17. Tuğrul Bey, Sultan Alparslan ve Sultan Melikşah Büyük Selçuklu Devleti'nde hükümdarlık yapmışlardır.

CEVAP ③

18. 200 bin kişilik ordusuyla Türkleri Anadolu'dan atmak isteyen Romen Diyojen, 1071 Malazgirt Savaşı öncesi soruda verilen sözleri söylemiştir.

CEVAP ③

19. Büyük Selçuklu Devleti hükümdarı Sultan Alparslan Malazgirt Savaşı öncesi 50 bin kişilik ordusuna soruda verilen metin ile seslenmiştir.

CEVAP ③

20. 1071 Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve Anadolu'da Türk tarihi başlamıştır. Bunun üzerine Türklerin akınlarını durduramayan Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi ise Haçlı Seferlerinin başlamasına yol açmıştır.

CEVAP ③

21. 1072-1092 yılları arasında Büyük Selçuklu Devleti hükümdarlığı yapan **Sultan Melikşah** devlete en parlak zamanını yaşatmıştır. Bu dönemde Kudüs ve Şam alınmıştır. Selçuklu sınırları Orta Asya'dan İstanbul'a, Umman Denizi'nden Aral Gölü'ne kadar genişlemiştir.

CEVAP ③

22. **Hasan Sabbah** genç yaşta Şiiliği benimsemiş ve Fatimilerin yapmış oldukları propagandanın etkisi altında kalmıştır. Kahire'de eğitim alan Hasan Sabbah, buradan ayrıldıktan sonra birçok yer dolaşarak Batınlık propagandası yapmış ve kendine bağlı fedailer yetiştirmiştir. 1090 yılında ise ulaşılmaz zor bir yer olan İran'daki Alamut Kalesi'ni ele geçirerek burayı propaganda ve yönetim merkezi yapmıştır. Özellikle Selçuklu din ve devlet adamlarını suikastle ortadan kaldırmıştır. Bazı insanları da propaganda veya tehditle kendi mezheplerine (İsmaili) çekmiştir. 1256'da Hülagü Han Alamut'u ele geçirmiş Batınlığa son vermiştir.

CEVAP ③

23. Gazneliler ve Selçuklular arasında 1035'te başlayan mücadeleler **1040 Dandanakan Savaşı** ile sona ermiştir. Bu savaş sonunda Gazneliler yıkılma sürecine girerken İran'da Tuğrul Bey liderliğinde Büyük Selçuklu Devleti kurulmuştur.

CEVAP ③

24. İslam medeniyetinde gelişen bilim ve bilim anlayışı sadece İslam dünyasını değil bütün insanlığı aydınlatmıştır. Avrupa'nın İslam medeniyetinden etkilenmesinde Haçlı Seferleri, Akdeniz ticaretinin canlanması, İslam fetihleri, İspanya'da kurulan medreseler ve İslam dünyasında üretilen kaynakların tercüme edilmesi etkili olmuştur. Avrupa'nın Rönesans'ı gerçekleşmesi ise daha sonraki yüzyıllarda bu bilgilerden elde ettiği birikim sayesinde olmuştur.

CEVAP ③

1. Bereketli Anadolu için bu öyle bir savaş ki bir hazırlıktı, Türklerin son yurdunun.

Büyük Selçuklu Devleti'nin, Bizans'a ve Gürcülere cenk seslerini duyurun.

Bir ses kapladı, Bizans ve Gürcülerin üzerinde Selçukluların ayak sesi ordunun.

Selçukluya boyun eğdi bağlandı, esiri oldu Gürcü kralı zindan yolunun.

Yukarıda verilen dizelerde 1048 yılında meydana gelen hangi savaş anlatılmıştır?

- A) Pasinler B) Dandanakan
C) Nesa D) Malazgirt
E) Miryokefalon

2. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasına zemin hazırlayan gelişmeler arasında yer almaz?

- A) Devlet yönetimine Türkmenlerin yerine İran kökenli kişilerin getirilmesi
B) Karahitaylar ile yapılan Katvan Savaşı'nın kaybedilmesi
C) Baba İshak Ayaklanması'nın çıkması
D) Bâtınîlerin zararlı çalışmaları
E) Atabeyliklerin bağımsızlıklarını kazanma isteği

3. Aşağıdakilerden hangisi 840-1212 yılında yaşayan Karahanlılara ait bir özellik değildir?

- A) Orta Asya'da kurulan ilk Müslüman Türk devleti olması
B) Eski Türk geleneklerinden bazılarını devam ettirmesi
C) Toplumun tamamına yakınının Türklerden oluşması
D) Kurucusunun Satuk Buğra Han olması
E) Ribat adı verilen kervansaraylar inşa etmeleri

4. İslam dünyasının X. yy.da en kuzeyini teşkil eden ve İslamiyet'in Doğu Avrupa'daki ilk temsilcisi olan Türk İslam devleti hangisidir?

- A) Selçuklular B) Avarlar
C) Gazneliler D) İtil Bulgarları
E) Karahanlılar

5. Gizem tarih dersinde "Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri" ile ilgili defterine aşağıdaki notları almıştır.

KARAHANLILAR

I. Hâkaniye Devleti ya da İlig-Hanlar olarak da bilinmişlerdir.

II. "Ribat" denilen ilk kervansarayları yapmışlardır.

III. Kurucusu Bilge Kül Kadir (Kara) Han'dır.

IV. Hindistan'a 17 sefer düzenlemişlerdir.

V. Semerkant'ta ilk Türk İslam medresesini açmışlardır.

Buna göre Gizem'in aldığı notlardan hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Aşağıdaki Türk İslam devletlerinden hangisinin veraset anlayışı diğer Türk devletlerinden farklı olarak *Emir* adı verilen komutanlara da tahta çıkma hakkı vermiştir?

- A) Memlükler B) Karahanlılar
C) Gazneliler D) Eyyûbiler
E) Tolunoğulları

7. 1187 yılında Eyyûbi Devleti hükümdarı Selahattin Eyyûbi, Kudüs'ü Haçlıların elinden hangi savaş sonucu geri almıştır?

- A) Köseadağ B) Katvan C) Ridaniye
D) Mercidabık E) Hittin

8. 1040-1157 yılları arasında hüküm süren Büyük Selçuklu Devleti'nin son hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sencer B) Alparslan C) Baybars
D) Melikşah E) Kılıçaslan

9. 840 - 1212 yılları arasında Orta Asya'da hüküm süren Karahanlılar Devleti'nin kurucusu kimdir?
- A) Satuk Buğra Han
B) Bilge Kül Kadir Han
C) Sebük Tegin
D) Dukak Bey
E) Tuğrul Bey
10. Abbasi Devleti tarafından Mısır'a vali olarak atanan ve daha sonra başkenti Fustat olmak üzere İhşidiler Devleti'ni kuran ve Abbasi halifesi Er-Razi Billah tarafından *Akşif* ünvanı verilen Türk hükümdar aşağıdakilerden hangileridir?
- A) Tolunoğlu Ahmet
B) Selahaddin Eyyûbi
C) Muhammed bin Togaç
D) Alaaddin Keykubat
E) Sultan Melikşah
11. Zafere kilitlenmişti ordusu, beyaz giymiş Sultan, askerinin önünde yürüyordu. Üç katı olması korkutur mu onu, Turan taktiği ile yok etti Bizans ordusunu. Diyogenes'in gururu ve Bizans perişan, yüzyıllarca Avrupa hissedecek Türk korkusunu. Alparslan'ın duası, doğan her Türk'ün kulağına söylenir içten, ebediyen senin Anadolu. Yukarıda verilen dizelerde aşağıda verilen savaşlardan hangisi anlatılmıştır?
- A) Pasinler
B) Dandanakan
C) Nesa
D) Malazgirt
E) Miryokefaion
12. IX. ve X. yüzyıllarda Mısır'da hüküm süren Tolunoğulları ve İhşidiler devletlerinin kurucuları aşağıdaki devletlerin hangisinde valilik görevi yaparken bu devletin otoritesini kaybetmesiyle kendi bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir?
- A) Eyyubiler
B) Gazneliler
C) Abbasiler
D) Karahanlılar
E) Memlükler

13. Orta Asya'da kurulan ilk Türk İslam devleti olan Karahanlılar, ribat adı verilen kervansaraylar ve bimaristan adı verdikleri hastaneler inşa etmiş ayrıca Semerkant'ta da medrese kurmuşlardır. Buna göre, Karahanlılar ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
- A) Ticaretin gelişmesi için çalıştıklarına
B) Sosyal devlet anlayışına önem verdiklerine
C) Eğitim faaliyetlerine başladıklarına
D) Mimaride farklı yapılar ortaya koyduklarına
E) İslamiyet'i Orta Asya'nın tümüne yaydıklarına
14. Aşağıdakilerden hangisi Malazgirt Meydan Muharebesi'nin sonuçlarından biri değildir?
- A) Türklerin Anadolu'dan atılamayacağı anlaşılmıştır.
B) Bizans İmparatoru, Sultan Alparslan'a esir düşmüştür.
C) Anadolu'da ilk Türk İslam beylikleri kurulmuştur
D) Türk İslam dünyası üzerine Haçlı Seferleri başlamıştır.
E) Türklerin batıya doğru ilerleyişi hızlanmıştır.
15. 963-1187 yılları arasında Afganistan, İran ve Hindistan'da hüküm süren Gazneli Devleti'ni en geniş sınırlara ulaştıran Âlemin Aslanı ve Zamanın Yegânesi ünvanı verilen hükümdar kimdir?
- A) Sebük Tegin
B) Alp Tigin
C) Gazneli Mahmud
D) Sultan Mesut
E) Sultan Melikşah
16. IX ve X. yüzyılda Türk şehirlerinin en ünlüsü, gözdesi olan ve daha sonraki zamanlarda Timur'la birlikte *Şehirlerin Şahı* ünvanını alan şehir aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Semerkant
B) Buhara
C) Kaşgar
D) İstanbul
E) Horasan

17. 1040-1157 yılları arasında İran ve çevresinde hüküm süren Büyük Selçuklu Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Devleti yönetme konusunda eski Türk hâkimiyet anlayışı geçerli olmuştur.
- B) Nişabur, Rey, İsfahan ve Merv şehirlerini, yönetim merkezi olarak kullanmışlardır.
- C) Ribat adı verilen kervansarayların ilk örneklerini vermişlerdir.
- D) İktâ sistemini geliştirerek kendilerinden sonraki Türk devletlerine örnek olmuşlardır.
- E) Anadolu'nun Türkleşmesi ve Müslümanlaşmasında rol oynamışlardır.

18. Simge Öğretmen tarih dersinde "Selçuklularda fethedilen yerler, o yerleri fetheden komutanlara İktâ olarak verilmiştir. Bu gelenek Malazgirt Zaferi sonrasında Sultan Alparslan ve Sultan Melikşah tarafından da sürdürülmüştür. Bu durum hangi olaya zemin hazırlamış olabilir?" sorusunu sormuştur.

Öğrenciler de sırasıyla;

Davut : "Ülke hükümdarın malıdır."
anlayışının yerleşmesine

Gizem: Anadolu'da ilk Türk beyliklerinin kurulmasına

Burak : Haçlı Seferlerinin sona ermesine

İrem : Selçuklu Devleti'nin Anadolu'ya doğru büyümesinin yavaşlamasına

Kaan : Selçuklu merkezî otoritesinin güçlenmesine cevaplarını vermişlerdir.

Buna göre Simge Öğretmen'in sorusuna hangi öğrenci doğru cevap vermiştir?

- A) Davut B) Gizem C) Burak
- D) İrem E) Kaan

19. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklu Devleti'nin hüküm sürdüğü yıllarda ortaya çıkan kollarından biri değildir?

- A) Suriye B) Türkiye C) Irak
- D) Horasan E) Kirman

20. Büyük Selçuklu Devleti yöneticilerine suikastlar düzenleyerek devlete zarar veren Batınlılığı, 1256 yılında yaptığı bir sefer sonucu tamamen ortadan kaldıran Hılagü Man hangi devlette hükümdarlık yapmıştır?

- A) İlhanlılar B) Gazneliler
- C) Karahanlılar D) Tolunoğulları
- E) Eyyubiler

21. Tarih boyunca ilk defa bir Bizans imparatorunun Müslüman bir sultanın eline esir düşmesi hangi savaşın sonucunda gerçekleşmiştir?

- A) Dandanakan
- B) Malazgirt
- C) Ankara
- D) Miryokefalon
- E) Pelekanon

22. Hristiyan âleminin kutsal yerlerinden biri olan Kars'taki Ani Kalesi'ni fethettiği için Abbasi Halifesi Kaim Bi-Emrillah tarafından *Fatihler Babası* anlamına gelen *Ebû'l Feth* ünvanı verilen Büyük Selçuklu Devleti hükümdarı kimdir?

- A) Sultan Alparslan
- B) Sultan Melikşah
- C) Tuğrul Bey
- D) Çağrı Bey
- E) Sultan Sencer

23. 751 yılında Türk İslam tarihini başlatan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karahanlıların kurulması
- B) Talas Savaşı'nın yapılması
- C) Türklerin hicri takvimi kullanmaya başlaması
- D) Türkler ile Arapların sınır komşusu olması
- E) Bizans İmparatorluğu'nun yıkılması

24. Türklerin VIII. ve X. yüzyıllar arasında toplu hâlde İslamiyet'e girmesinde,

- I. Talas Savaşı'nda Türklerin Arap ordularının içinde yer alması,
- II. Abbasilerin ırkçı politikayı terk etmesi,
- III. Gök Tanrı dininin İslamiyet ile benzer yönlerinin bulunması

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
- D) I ve III E) I, II ve III

1. Ömer İnan tarafından yazılan bu şîrde Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında 1048 yılında yapılan **Pasinler Savaşı** anlatılmıştır. Bu savaşı Büyük Selçuklu Devleti kazanırken Gürcü kralı Liparit esir alınmıştır.

CEVAP A

2. 1040-1157 yılları arasında İran'da hüküm süren Büyük Selçuklu Devleti; devlet yönetimine Oğuzlar yerine İran kökenli kişileri yönetici olarak alması, Batınîlerin önemli Selçuklu yöneticilerini suikastlar ile öldürmesi, melik ve atabeyliklerin bağımsızlık istekleri ve 1141 yılında Karahitaylar ile yapılan Katvan Savaşı'nın kaybedilmesi sonucu yıkılmıştır. 1240-1242 yıllarında çıkan Baba İshak İsyanı ise Büyük Selçuklularda değil Anadolu Selçukluları Zamanı'nda ortaya çıkan bir gelişmedir.

CEVAP C

3. Orta Asya'da kurulan ilk Müslüman Türk devleti Karahanlılardır. Kurucusu Bilge Kül Kadır Han'dır. Toplumun tamamı Türklerden oluşan Karahanlılarda İslam öncesinde görülen ikili teşkilatı, han ve hakan gibi ünvanlar görülmeye devam etmiştir. Ribat adı verilen kervansarayların ilk örneklerine de yine Karahanlılarda rastlanmıştır.

CEVAP B

4. **İtil Bulgarları**; Doğu Avrupa'da kurulan ilk Müslüman Türk devletidir. Ya da başka bir ifadeyle Avrupa'nın kuzeyinde kurulmuş ilk Müslüman Türk devletidir.

CEVAP D

5. Gizem'in aldığı notlardan IV. madde yanlıştır. Hindistan'a 17 sefer düzenleyen Karahanlılar değil, Gazneliler Devleti hükümdarı Gazneli Mahmud'tur. Karahanlılar, Hâkaniye Devleti ya da İlig Hanlar olarak da bilinmiş, ribat adı verilen ilk kervansarayları yapmış, Semerkant'ta ilk Türk İslam medresesini açmışlardır. Kurucusu ise Bilge Kül Kadır Han'dır.

CEVAP E

6. 1250 - 1517 yılları arasında Mısır, Suriye ve Hicaz bölgesine egemen olan Memlûklerde düzenli bir veraset (tahta geçme usulü) yoktu. **Emir** adı verilen komutanlar da tahta geçme hakkına sahipti.

CEVAP F

7. **Selahattin Eyyûbî**; 1187 yılında **Hittin Savaşı**'yla Haçlıları mağlup etmiş ve Kudüs'ü Haçlıların elinden geri almıştır.

CEVAP G

8. Büyük Selçuklu Devleti'nin son hükümdarı Sultan Sencer, Oğuzlar ile girdiği mücadeleyi kaybederek Oğuzlara esir düşmüştür. Böylece Büyük Selçuklu Devleti, Sultan Sencer'in 1157 yılında hayatını kaybetmesi sonucu yıkılmıştır.

CEVAP H

9. Orta Asya'da kurulan ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlıların kurucusu **Bilge Kül Kadır Han**'dır.

CEVAP I

10. **İnşidiler** (Akşitler) 935-969 yılları arasında Mısır'da kurulan ikinci Türk İslam devletidir. Kurucusu Abbasi Devleti tarafından Mısır'a vali olarak tayin edilen **Muhammed bin Togaç**'tır. 933'te Mısır valiliğine tayin edilen Muhammed bin Togaç'a, Abbasi halifesi Er Razi Billah, "**Akşit**" (Nur yüzlü, aydınlık) ünvanını vermiştir.

CEVAP J

11. Bu şîrde Sultan Alparslan ile Bizans İmparatoru Romen Diyohen arasında yaşanan Malazgirt Meydan Muharebesi anlatılmıştır.

CEVAP K

12. Mısır'da kurulan ilk Türk İslam devletleri Tolunoğulları ve İnşidilerdir. Bu devletlerin kurucuları Tolunoğlu Ahmet ve Muhammed bin Togaç, Abbassilerde valilik görevlerinde bulunurken Abbassilerin merkezî otoritesini kaybetmesi sonucu kendi devletlerini kurmuşlardır.

CEVAP L

13. Orta Asya'da kurulan ilk Türk İslam devleti olan Karahanlılar'ın ribat ve hastaneler inşa etmesi; ticareti geliştirmek için çalıştıklarına, farklı yapılar da mimari eserler yaptıklarına ve sosyal kurumlar açtıklarına, Semerkant'ta medrese açmaları ise eğitim faaliyetlerini kurumsallaştırdıklarına kanıttır. "Orta Asya'nın tümüne İslamiyet'i yayan devlet Karahanlılardır." yargısına ise verilen paragrafa göre ulaşamaz.

CEVAP M

14. 1071 yılında Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında yapılan Malazgirt Meydan Muharebesi ile Romen Diyojen, Sultan Alparslan'a esir düşmüştür. Savaş sonunda Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve Anadolu'da ilk Türk İslam beylikleri kurulmuştur. Türklerin batıya doğru ilerleyişi hızlanmıştır. Bunun üzerine Avrupalılar bu ilerleyişten rahatsız olmuş Türk İslam dünyasının üzerine Haçlı Seferlerini başlatmıştır. Anadolu'nun kesin Türk yurdu hâline gelmesi ise Anadolu Selçuklu Devleti ile yine Bizans İmparatorluğu arasında yapılan 1176 Myriokefalon Savaşı'nın bir sonucudur.

CEVAP 3

15. Gazneli Mahmud; Gazneliler Devleti'ne en parlak zamanı yaşatan hükümdardır. Devleti en geniş sınırlara ulaştıran Sultan Mahmud'a "Âlemin Aslanı ve Zamanın Yegânesi" ünvanları verilmiştir.

CEVAP 3

16. Semerkant, 712 yılında Müslüman Araplar tarafından fethedilmiştir. İpek Yolu'nun önemli bir kavşağında bulunan bu kente 751 Talas Savaşı'ndan sonra Türkler yerleştirilmiştir. Timur'un burayı başkent ilan etmesiyle önemli ölçüde gelişen şehir Timur Dönemi'nde "Şehirlerin Şahı" ünvanını almıştır.

CEVAP 3

17. 1040-1157 yılları arasında İran merkezli hüküm süren Büyük Selçuklu Devleti'nde ribat adı verilen kervansarayların ilk örneklerine rastlanmaz. Ribatın ilk örneklerine Karahanlı Devleti'nde rastlanmıştır.

CEVAP 3

18. Malazgirt Zaferi'nden sonra Selçuklu sultanları, fethedilen toprakları bu fetihleri gerçekleştiren komutanlara ikta olarak vermiştir. Bu uygulama sayesinde komutanlar, yerleştikleri bölgelerde hem toprak sahibi olmuş hem de kendi siyasi yapılarını kurarak güçlenmişlerdir. Zamanla bu komutanlar, merkezî otoriteden bağımsız hareket etmeye başlamış ve bu durum Anadolu'da ilk Türk beyliklerinin kurulmasına ortam hazırlamıştır. Bu nedenle Simgü Öğretmen'in sorusuna doğru cevabı veren öğrenci Gizem olmuştur.

CEVAP 3

19. Büyük Selçuklu Devleti hüküm sürdüğü yıllarda Kirman Selçukluları, 1041-1187 yılları arasında İran'ın güneyinde, Anadolu (Türkiye) Selçukluları 1075-1308 yılları arasında Anadolu'da, Suriye Selçukluları 1092-1117 yılları arası Suriye'de, Irak Selçukluları ise 1120-1194 yılları arasında Irak ve Suriye'nin bir kısmında ortaya çıkan kollarıdır. **Horasan Selçukluları ise bir kol değil devletin ana merkezidir.** Büyük Selçuklunun kurulduğu coğrafyanın genel adına verilen bir isimdir.

CEVAP 3

20. İlhanlı hükümdarı Hülâgü Han, 1256 yılında yaptığı sefer sonucunda İran'a Batınlık faaliyetinin merkezi durumundaki Alamut Kalesi'ni alarak Batınlığı tamamen ortadan kaldırmıştır.

CEVAP 3

21. 1071 yılında Bizans İmparatorluğu ile Büyük Selçuklu Devleti arasında yapılan Malazgirt Savaşı sonrası, Bizans İmparatoru Romanos Diogenes (Romen Diyojen) yaralanarak esir alınmıştır. Sultan Alparslan'ın huzuruna getirilen imparatorun yaraları iyileştirilerek ülkesine geri gönderilmiştir. Böylece ilk defa bir Bizans imparatoru Müslüman bir sultanın eline esir düşmüştür.

CEVAP 3

22. Büyük Selçuklu hükümdarı Sultan Alparslan, 1064 yılında Ani Kalesi'ni alıp Kars'a girmesi İslam dünyasında sevinçle karşılandı. Bunun üzerine Abbasi Halifesi Kaim bi-Emrillah kendisine "Ebu'l Feth" (fetihler babası) ünvanını verdi.

CEVAP 3

23. 751 yılında Abbasiler ile Çinliler arasında yaşanan Talas Savaşı Türk İslam tarihinin başlangıcı sayılmıştır. Çünkü bu savaş sonrası bir Türk boyu olan Karluklar topluca İslamiyet'i kabul etmişlerdir.

CEVAP 3

24. 751 yılında yapılan Talas Savaşı'nda Türklerin Abbasi ordularında görev alarak savaşın kazanılmasını sağlaması sonucunda Arap-Türk münasebetleri olumlu anlamda gelişmiştir. Bunun sonucunda Karluklar topluca İslamiyet'i kabul ettiler. Karlukların İslamiyet'e girmelerinde bir diğer etken ise Abbasilerin Arap olmayan Müslümanlara da hoşgörü içinde yaklaşmaları ve kendinden önceki devlet olan Emeviler gibi Arap ırkçılığı yapmalarından dolayıdır. Türklerin ata dini olan Gök Tanrı dininin İslamiyet'le benzer birçok yönünün bulunması da Türklerin İslamiyet'e girmesinde etkili olmuştur.

CEVAP 3

1. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin İslam dünyasına katkılarından biri değildir?
- A) İslamiyet'i geniş alanlara yaymışlardır.
B) Hilafet makamını dış güçlerin baskılarına karşı korumuşlardır.
C) Türk ve İslam kültürünü sentezleyerek yeni mimari üsluplar ortaya çıkarmışlardır.
D) İslam dünyasının koruyucusu olmuşlardır.
E) Arabistan bölgesinde İslamiyet'in yayılmasını sağlamışlardır.

2. I. Resmî dili Türkçedir.
II. Yöneticisi ve halkı Türk'tür.
III. Uygar alfabesini kullanmışlardır.

Karahanlılar Devleti'nin yukarıda verilen özelliklerinden hangileri devletin ulusçu bir karakterde olduğunu gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

3. Karahanlılar Devleti'nde hükümdarın *Han* ünvanını kullanmaya devam etmesi ve ikili teşkilat uygulamasının sürdürülmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?
- A) Eski Türk geleneklerini devam ettirmesiyle
B) Satuk Buğra Han'ın Müslüman olmasıyla
C) İslamiyet'in Türkler arasında hızla yayılmasıyla
D) Türklerin konargöçer yaşamı terk etmesiyle
E) Farklı kültürlerden etkilenmesiyle

4. I. Türk İslam kültürünün temelini atmışlardır.
II. Mısır'da kurulmuşlardır.
III. Burslu öğrencilik sistemini başlatmışlardır.

Yukarıda verilenlerden hangileri Karahanlılara ait doğru bir ifade değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

5. 840-1212 yılları arasında Orta Asya'da yaşayan Karahanlılar Devleti'nin kendisiyle çağdaş (aynı çağ) olan Tolunoğulları ve İhşidilere göre daha uzun süre varlığını sürdürmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Düşman saldırılarına karşı koymalarıyla
B) Toplumun çoğunluğunun Türk olmasıyla
C) Düzenli posta teşkilatını kurmasıyla
D) Boylar federasyonu şeklinde örgütlenmesiyle
E) Türkçeyi her alanda kullanmalarıyla

6. Dünya tarihinde *Sultan* ünvanını kullanan ilk Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sultan Melikşah
B) Orhan Bey
C) Gazneli Mahmud
D) Satuk Buğra Han
E) Tolunoğlu Ahmet

7. 1057 yılında Bağdat'a gelerek halifeyi Büveyhoğullarının baskısından kurtaran ve Abbasi halifesi Kaim Bi Emrillah tarafından kendisine bu hizmet karşılığında *Doğu'nun ve Batı'nın Hükümdarı* ünvanı verilen Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gazneli Mahmud
B) Tuğrul Bey
C) Sultan Alparslan
D) Sultan Melikşah
E) Selahaddin Eyyûbi

8. 1064'te ---, Hristiyanlarca kutsal Kars-Ani Kalesi'ni aldığı için kendisine *Fetihlerin Babası* anlamında "----" ünvanı verilmiştir.

Buna göre metinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Alparslan - Ebulfez
B) Tuğrul Bey - Gazi
C) Melikşah - Sultanü'l-Mülûk
D) Sultan Sencer - Mücahit
E) Çağrı Bey - Ebulgazi

9. Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan, Malazgirt Savaşı'ndan sonra komutanlarına Anadolu için "Toprak fethedenin malıdır." diyerek fethettikleri yerlerin kendilerine verileceğini ifade etmiştir.

Buna göre Sultan Alparslan bu uygulamasıyla,

- I. merkezî otoritenin güçlenmesini sağlamak,
- II. Türkmenlerin Anadolu'ya gelmesini hızlandırmak,
- III. Anadolu'da fetih hareketlerini hızlandırmak

durumlarından hangilerini amaçladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10. Atabey, Türk İslam devletlerinde, hükümdar çocuklarını eğiten ve onları koruyup yönlendiren devlet adamına verilen üvandır. Büyük Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla, bazı atabeyler bağımsız hareket ederek kendi yönetimlerini kurmuşlardır. Bu devletçiklere atabeylik adı verilmiştir.

Buna göre

- I. İldenizliler,
- II. Zengiler,
- III. Saltuklular,
- IV. Böriler

verilenlerden hangileri, Büyük Selçuklu Devleti'nin dağılmasıyla ortaya çıkan atabeylikler arasında yer almıştır?

- A) Yalnız III B) I ve II C) I, II ve IV
D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

11. Sultan Melikşah Dönemi'nde ortaya çıkan **Bâtınlık hareketinin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Selçuklu topraklarını genişletmek
- B) İslam dünyasını Haçlılara karşı birleştirmek
- C) Sünnî anlayışı yaygınlaştırmak
- D) Abbâsî halifesine olan bağlılığı güçlendirmek
- E) Mevcut otoriteyi yıkarak karışıklık çıkarmak

12. Aşağıdakilerden hangisi Mısır'a hâkim olan **Türk devletlerinden biri değildir?**

- A) İhşidîler
- B) Eyyûbîler
- C) Osmanlı Devleti
- D) Fatımîler
- E) Memlûkler

13. I. Selçuklularla Gazneliler arasında yapılan bu ilk savaşı Selçuklular kazanmıştır.
II. Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında yapılan ilk savaştır.
III. Büyük Selçuklu Devleti resmen kurulurken Gazneli Devleti yıkılma sürecine girmiştir.

Yukarıda özellikleri verilen savaşların sıralanışı, seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Nesa - Pasinler - Dandanakan
B) Katvan - Pasinler - Serash
C) Malazgirt - Dandanakan - Mıyokefalon
D) Pasinler - Nesa - Serahs
E) Pasinler - Katvan - Dandanakan

14. Aşağıdakilerden hangisi **İslamiyet'i kabul eden Türklerin eski gelenek ve kültürlerine bağlı kaldıklarına kanıt olarak gösterilemez?**

- A) Hükümdarların Oğuz soyundan geldiklerini belirtmeleri
- B) Han, Hakan gibi eski ünvanların kullanılmaya devam etmeleri
- C) Yönetimde töre kurallarını uygulamaları
- D) Hükümdarların çıkardıkları emirlerde şer'î buyruklara uygun davranmaları
- E) Devlet yönetiminde eski Türk ikili teşkilat sistemini sürdürülmesi

15. Mısır'da kurulan Memluklu Devleti'nde farklı soylardan gelen kişilerin hükümdar olabilmeleri aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Devletin askerî başarıya dayalı bir yönetim anlayışına sahip olmasıyla
- B) Hükümdarlığın babadan oğula geçmemesiyle
- C) Abbâsî halifesinin otoritesine bağlı olunmasıyla
- D) Hükümdarların meşruiyetinin halk tarafından onaylanmasıyla
- E) Devletin fethedilen topraklarda kurulmuş olmasıyla

16. Aşağıdakilerden hangisi **Melikşah Dönemi gelişmelerinden biri değildir?**

- A) Başkent Rey'den İsfahan'a taşınmıştır.
- B) Ülke en geniş sınırlarına ulaşmıştır.
- C) Bâtınîlere karşı mücadele edilmiştir.
- D) Celâlî Takvimi hazırlanmıştır.
- E) Semerkant Medresesi inşa edilmiştir.

17. Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucu boyu olan Kınık, Oğuzların 24 boyundan biridir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde Kınık boyunun mensup olduğu Oğuz kolu doğru olarak verilmiştir?

- A) Üçoklar - Dağ Han
B) Üçoklar - Deniz Han
C) Bozoklar - Yıldız Han
D) Üçoklar - Gök Han
E) Bozoklar - Ay Han

18. Bazı devletler adlarını kurucularından, bazıları kurulduğu bölgeden, bazıları ise kuran boydan veya hanedan soyundan almıştır.

Buna göre devletin adının "Gazneli" olarak verilmesinde aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Kurucu hükümdar
B) Kurulduğu yer
C) Kuran boy
D) Hanedan soyu
E) Devletin resmî dili

19. Musa Öğretmen tarih dersinde Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri Ünitesini anlatırken "Bilge Kül Kadir Han", "Semerkant Medresesi" ve "Ribat" gibi ifadeler kullanmıştır.

Buna göre Musa Öğretmen aşağıdaki devletlerden hangisini anlatmaktadır?

- A) Gazneliler
B) Selçuklular
C) Saltuklular
D) Karahanlılar
E) Danişmentliler

20. Aşağıdakilerden hangisi Gazneli Mahmud döneminde yapılan Hint Seferlerinin sonuçlarından biri değildir?

- A) Ülke sınırları Ganj Nehri'ne kadar genişlemiştir.
B) Hindistan'da Türk yönetimi başlamıştır.
C) İslam dini, Hindistan'da yayılmaya başlamıştır.
D) Kast sistemine ağır darbe vurulmuştur.
E) Gazneli Mahmud'a *Ebu'l Feth* ünvanı verilmiştir.

21. Büyük Selçuklu Devleti tarafından açılmış olan Nizamiye Medreselerinin kuruluş amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Devletin bürokratik kadrolarına eğitilmiş eleman yetiştirmek
B) Mezhep kavgalarını sona erdirmek
C) Sünniliği yaymak ve güçlendirmek
D) Şehzadelerin en iyi şekilde eğitim almalarını sağlamak
E) Fakir öğrencilere barınma ve burs imkânı sunmak

22. Aşağıda verilen şehirlerden hangisi Büyük Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapmamıştır?

- A) Merv
B) Semerkant
C) Rey
D) Cend
E) İsfahan

23. Kerem Öğretmen Tarih dersinde Türk İslam Devletleri Ünitesini anlatırken "Romen Diyojen", "Kılıç Hakkı" ve "Rahve Ovası" ifadelerini kullanmıştır.

Buna göre Kerem Öğretmen'in tarih dersinde anlattığı savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hittin
B) Dandanakan
C) Malazgirt
D) Pasinler
E) Mıyokefalon

24. Mert Öğretmen tarih dersinde Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri Ünitesini anlatırken "Demir Yaylı", "Gürcü Kralı Liparit" ve "Tuğrul Bey" ifadelerini kullanmıştır.

Buna göre Mert öğretmen aşağıdaki devletlerden hangisini anlatmaktadır?

- A) Gazneliler
B) Büyük Selçuklu
C) Saltuklular
D) Karahanlılar
E) Danişmentliler

1. Türkler İslam'ı kabul ettikten sonra İslamiyet'i geniş alanlara yaydılar ve halifelik makamını iç ve dış saldırılara karşı korumuşlardır. Orta Asya'da oluşturdukları sanat eserlerini İslam kültürü ile kaynaştırarak yeni eserler meydana getirdiler ve halifeliğin Osmanlı Devleti'ne geçmesiyle de tüm İslam coğrafyasının ve Müslümanların koruyuculu rolünü üstlenmişlerdir. Kutsal bölgeler diye nitelendirilen Mekke, Medine ve Kudüs gibi yerlerde İslamiyet Hz. Muhammed, Dört Halife, Emeviler ve Abbasiler zamanlarında yayıldığı için Türklerin bu bölgeleri fethettiği zamanlarda bu bölge halkları zaten İslamiyet'i daha önceden kabul etmişlerdir.

CEVAP: E

2. İlk Müslüman Türk devleti olan Karahanlılar İslam'ı kabul etmelerine rağmen Türklük özelliklerinden de vazgeçmeyerek ulusçu karakterlerini sürdürmüşlerdir. Halkın tamamına yakını Türk ve devletin resmî dili Türkçe olan Karahanlılar kendisinden önce kurulan bir başka Türk devleti olan Uygurların alfabesini de kullanmaya devam etmişlerdir. Bu üç durum Karahanlıların ulusçu karakterde (Türklük özelliklerini) olduğunu göstermektedir.

CEVAP: E

3. İslam öncesi Türk devletlerinde hükümdarların kullandığı han ünvanı ile devletin yönetilme sistemi olan ikili teşkilatın (federatif devlet anlayışı) Karahanlılar Devleti'nde de uygulanması, eski Türk geleneklerinin devam ettiğini göstermektedir.

CEVAP: A

4. Karahanlılar Devleti Orta Asya'da kurulmuş ilk Türk İslam devletidir. Türk İslam kültürünün (mimarî, edebiyat, sanat vb. alanlarda) ilk temellerini atan bu devlette medreselerde okuyan öğrencilerin tüm ihtiyaçları devlet tarafından karşılanmış ve yine eğitim süresince de öğrenciler maddî açıdan desteklenmiştir.

CEVAP: E

5. Orta Asya'da kurulan ilk Türk İslam devleti olan Karahanlılarda halkın büyük bir çoğunluğunun Türklerden meydana gelmesi halk ile devlet arasındaki iletişimin ve bağın kuvvetli olmasına neden olmuştur. Mısır'da kurulan Tolunoğulları ve İhsidiler'de ise yöneticilerin Türk halkın ise büyük çoğunluğu Arap'tır. Bu da devlet-millet bağının kopmasına ve bu devletlerin Karahanlılara nispeten daha az ömürlü olmasına yol açmıştır.

CEVAP: E

6. Gazneli Mahmud İran'da bulunan Şii Büveyhoğullarına sefer düzenleyerek Abbasi halifesini Şii tehlikesine karşı korumuştur. Bu hizmetine karşılık Abbasi halifesi El-Kadir Billah'ta Gazneli Mahmud'a "Suifan" ünvanını vermiştir. Böylece Türk İslam tarihinde "Suifan" ünvanını ilk kullanan devlet adamı "Gazneli Mahmud" olmuştur.

CEVAP: C

7. Abbasi Halifesi'nin Şii Büveyhoğullarına karşı Büyük Selçuklu Devleti hükümdarı Tuğrul Bey'den yardım istemesi üzerine, Tuğrul Bey Bağdat'a gelerek Şii Büveyhoğullarına son vermiştir. Bunun üzerine Abbasi halifesi de Tuğrul Bey'e "Doğu'nun ve Batı'nın Hükümdarı" ünvanını vermiştir.

CEVAP: B

8. 1064 yılında Sultan Alparslan, Hristiyanlar için kutsal sayılan Kars-Ani Kalesi'ni fethetmiştir. Bu başarısından dolayı kendisine "Fetihlerin Babası" anlamına gelen "Ebulfeth" ünvanı verilmiştir.

CEVAP: A

9. Sultan Alparslan'ın "Toprak fethedenin malıdır" sözüyle, fethedilen yerlerin komutanlara verilmesini vaat etmesi, Türkmenlerin Anadolu'ya göçünü teşvik etmiş (I) ve fetih hareketlerini hızlandırmıştır. (II) Yapılan bu uygulama merkezî otoriteyi güçlendirmekten ziyade yerel beylerin güç kazanmasına yol açabileceği için I. öncül doğru değildir.

CEVAP: B

10. İldenizliler, Zengiler ve Böriler, Büyük Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla birlikte, atabeylerin merkezî otoriteden bağımsız hareket etmeye başlaması sonucu kurulan atabeylikler arasında yer almıştır. Bu devletçikler, başlangıçta Selçuklu hanedan üyelerini eğitmekle görevli olan atabeylerin, zamanla kendi siyasi güçlerini artırarak bağımsızlık ilan etmeleriyle ortaya çıkmıştır. Saltuklular ise bir atabeylik değil, Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri arasında yer almıştır.

CEVAP: C

11. Sultan Melikşah Dönemi'nde ortaya çıkan Bâtınîlik hareketi, özellikle Hasan Sabbah öncülüğünde, siyasi ve dinî otoriteye karşı çıkan, gizli örgütlenmelerle faaliyet yürüten bir yapı olmuştur. Bu hareketin temel amacı, mevcut Sünnî otoriteyi yıkarak siyasi kargaşa yaratmak ve kendi mezhepsel anlayışlarını (İsmailîlik) yaymak olmuştur. Özellikle Büyük Selçuklu Devleti içinde fitne çıkarmış, önemli devlet adamlarına suikastlar düzenleyerek merkezî otoriteyi zayıflatmaya çalışmıştır.

CEVAP: E

12. Fatımiler; 909 - 1171 yılları arasında yaşamış ve ismini Hz. Fatıma'dan alan bir Arap devletidir.

CEVAP: B

13. Selçukluların Gaznelilere karşı kazandığı ilk savaş Nesa Savaşı, Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans arasında yapılan ilk savaş ise Pasinler Savaşı olmuştur. Selçukluların resmî devlet olarak kurulduğu ve Gaznelilerin yıkılma sürecine girmesi ise Dandanakan Savaşı ile olmuştur.

CEVAP: A

14. Hükümdarların Oğuz soyundan geldiklerini belirtmeleri, Kağan ve Han gibi eski ünvanların kullanılmaya devam edilmesi, yönetimde töre kurallarının uygulanması ve eski Türk ikili teşkilat sisteminin sürdürülmesi, Türklerin İslamiyet'i kabul ettikten sonra da eski gelenek ve kültürlerine bağlı kaldıklarını gösteren durumlardır. Hükümdarların çıkardıkları emirlerde ise şer'i buyruklara uygun davranmaları, eski Türk geleneğine değil, İslam kültürüne ait bir uygulamadır.

CEVAP 13

15. Memlük Devleti'nde yönetim anlayışı, hanedana değil, liyakat ve askerî başarıya dayalıydı. Bu nedenle hükümdarlık babadan oğula geçmemiş, devlet içerisinde en güçlü ve yetenekli komutanlar hükümdar olmuştur. Bu durum, farklı soylardan gelen kişilerin de tahta geçebilmesini sağlamıştır. Yani Memlükler'de kan bağı değil, askerî yetenek ve başarı esas alınmıştır.

CEVAP 12

16. Melikşah Dönemi, Büyük Selçuklu Devleti'nin en parlak ve güçlü dönemlerinden biri olmuştur. Bu dönemde başkent Rey'den İsfahan'a taşınmış, devlet en geniş sınırlarına ulaşmış, Bâtıniler gibi zararlı unsurlara karşı kararlı bir şekilde mücadele edilmiş ve Önlü Celâli Takvimi hazırlanmıştır. Semerkant Medresesi'nin inşası ise Karahanlılar tarafından gerçekleştirilmiş olup Selçuklu tarihine değil, Karahanlılara ait bir gelişmedir. Bu nedenle Melikşah Dönemi gelişmeleri arasında yer almamıştır.

CEVAP 11

17. Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucu boyu olan Kınıklar, Oğuzların 24 boyundan biri olup, Üçoklar kolunun Deniz Han soyuna mensuptur.

CEVAP 10

18. 963 yılında Alp Tigin tarafından kurulmuş olan Gazneliler Devleti, adını kurulduğu yer olan Gazne şehrinden almıştır. Horasan, Kuzey Hindistan ve Afganistan coğrafyasına hâkim olmuş bu Müslüman Türk devleti, ismini ne kurucusundan ne de kurucu boydan almamış, merkez edindiği şehir olan Gazne'den almıştır. Bu nedenle "Gazneli" adının verilmesinde etkili olan unsur, kurulduğu yer olmuştur.

CEVAP 9

19. Soruda geçen "Bilge Kül Kadir Han", "Semerkant Medresesi" ve "Ribat" ifadeleri, Karahanlılar Devleti ile doğrudan ilişkilidir. Bilge Kül Kadir Han, Karahanlı Devleti'nin kurucusu olarak kabul edilmiştir. Semerkant Medresesi, Türk İslam dünyasındaki ilk medrese örneklerinden biri olup Karahanlılar Dönemi'nde inşa edilmiştir. Ribat ise Karahanlılar tarafından sınır güvenliğini sağlamak ve ticaret yollarını korumak amacıyla yapılmış olan savunma ve konaklama yapılarıdır. Bu nedenle Musa Öğretmen'in anlattığı devlet Karahanlılar olmuştur.

CEVAP 8

20. Gazneli Mahmud Dönemi'nde yapılan Hint Seferleri sonucunda ülke sınırları Ganj Nehri'ne kadar genişlemiş, Hindistan'da Türk yönetimi başlamış ve İslam dini yayılmaya başlamıştır. Ayrıca bu seferler sonucunda Hint toplumunun sosyal yapısı üzerinde etkiler görülmüş ve Kast Sistemine ağır bir darbe vurulmuştur. Gazneli Mahmud'a bu sefer sonucu "Ebu'l Feth" ünvanı değil "Sultan" ünvanı verilmiştir.

CEVAP 7

21. Nizamiye Medreseleri, Büyük Selçuklu veziri Nizâmülmülk tarafından kurulmuş ve esas amacı devletin bürokratik kadrolarına eğitilmiş eleman yetiştirmek, Sünniliği yaymak ve güçlendirmek ile fakir öğrencilere barınma ve burs imkânı sunmaktır. Ayrıca medreseler, dini ilimlerin sistemli şekilde öğretilmesini sağlamış ve mezhep kavgalarının azaltılmasına katkıda bulunmuştur. Şehzadelerin eğitimi ise Nizamiye Medreseleri'nin kuruluş amaçları arasında yer almamıştır.

CEVAP 6

22. Büyük Selçuklu Devleti'nin önemli idari ve kültürel merkezlerinden biri olan Merv, zaman zaman başkent olarak kullanılmıştır. Rey, Selçukluların ilk dönemlerinde başkentlik yaparken Cend, Selçukluların ilk ortaya çıktığı ve üs olarak kullanıldığı önemli bir merkezi olmuştur. İsfahan ise özellikle Melikşah Dönemi'nde başkent olmuş ve devletin en parlak dönemine ev sahipliği yapmıştır. Buna karşılık, Semerkant Karahanlılar ve Timurular gibi diğer Türk İslam devletlerinin başkentlik yapmışsa da Büyük Selçuklulara başkentlik yapmamıştır.

CEVAP 5

23. Soruda geçen "Romen Diyojen", "Kılıç Hakkı" ve "Rahve Ovası" ifadeleri Malazgirt Meydan Muharebesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu savaş sonunda ilk kez Bizans İmparatoru (Romen Diyojen) Müslüman bir sultana esir düşmüştür. Sultan Alparslan "toprak fethedenin malıdır." politikası ile Anadolu'da ilk Türk Beyliklerinin kurulmasına ortam hazırlamış ve bu durum Kılıç Hakkı anlamına gelmiştir. Malazgirt Meydan Muharebesi Muş'un Rahve Ovası'nda yapılmıştır.

CEVAP 4

24. Merv Öğretmen'in dersinde anlattığı devlet Büyük Selçuklular'dır. Tuğrul Bey, Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucusu olup 1040 Dandanakan Savaşı ile Selçukluların bağımsızlığını kazanmasını sağlamış ve ilk hükümdar olmuştur; Gürcü Kralı Liparit ise 1048 Pasinler Savaşı sırasında Bizans'a destek veren bir lider olarak bu savaşta Selçuklular tarafından yenilmiş ve esir alınmıştır; "Demir Yaylı" ifadesi ise Selçuklu komutanları ve askerleri için kullanılan bir ünvan olmuştur. Ayrıca Selçuk Bey'in atası Dukak Bey'in bir ünvanıdır.

CEVAP 3

1. İlk Türk İslam devletlerinde görülen;

- I. terken adı verilen hükümdar eşlerinin kendi görevlileri, ordusu ve sarayının olması,
- II. Ayşe Bibi ve Balacı Hatun türbelerinin yapılması,
- III. Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'in devlet işleri ile ilgili bazı meselelerde eşi Altuncan Hatun ile istişare yapması

durumlarından hangileri kadının idari ve sosyal hayatta etkili olduğunu gösterir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2. Aşağıdakilerden hangisi İlk Türk İslam devletleri hükümdarlarının kullandığı ünvanlardan biri değildir?

- A) Kağan
- B) Emir
- C) Melik
- D) Tamgaç
- E) Sultan

3. "...Türklerin hemen bütün beldelerini, çöllerini boydan boya dolaştım. Türk'ün, Türkmen'in, Oğuz'un, Çiğil'in, Yağma'nın, Kırgız'ın dillerini, kafiyelerini öğrenip faydalandım. O kadar ki her Türk talfesinin dilini en iyi şekilde öğrenmiş oldum." diyen Kaşgarlı Mahmud, Türk illerinde yaptığı geziler sırasında öğrendiklerini, aşağıdaki eserlerden hangisinde anlatmıştır?

- A) Kutadgu Bilig
- B) Divanü Lügat'it Türk
- C) Atabetül Hakayık
- D) Siyasetname
- E) Divan-ı Hikmet

4. "Memleket tutmak için çok asker ve ordu gerekir. Askeri beslemek için de çok mal ve servete ihtiyaç vardır. Bu malı elde etmek için halkın zengin olması gerekir. Halkın zengin olması için de doğru kanunlar konulmalıdır. Bunlardan biri ihmal edilirse beylik çözülmeye yüz tutar."

Yusuf Has Hacıp'in Kutadgu Bilig adlı eserinden alınan bu sözler Türk İslam ve Osmanlı Devleti'nde uygulanan hangi sistem ile ilgilidir?

- A) Kul
- B) Millel
- C) Hakkaniyet
- D) Pençik
- E) Devşirme

5. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklu Devleti'nde başkanlığını sultanın yaptığı Divan-ı Mezalimin görevlerinden biri değildir?

- A) Halkın şikâyetlerinin dinlenmesi ve karara bağlanması
- B) Görevini kötüye kullanan idareciler hakkında şikâyetlerin incelenmesi
- C) Maaşların gecikmesi ve eksik ödenmesi ile ilgili şikâyetlerin görüşülmesi
- D) Divan kâtiplerinin ve vakıfların denetlenmesi
- E) İktisat topraklarının dağıtımının yapılması

6. Aşağıda verilenlerden hangisi Türklerin İslam'ı kabul ettikten sonra eklenen hâkimiyet sembollerinden biri değildir?

- A) Hutbe
- B) Çetr
- C) Tıraz
- D) Tuğ
- E) Menşur

7. Abbasi halifelerinin, Türk hükümdarlarının iktidatlarını onayladıklarına dair gönderdikleri belgeye ne isim verilmiştir?

- A) Tıraz
- B) Çetr
- C) Menşur
- D) Hilât
- E) Hutbe

8. Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinden sonra kurulan devletler, konargöçer devlet olma özelliğinden yavaş yavaş sıyrılmaya başlamış, bu durum Türklerin ekonomik, idari, sosyal, sanat, dil ve edebiyat hayatlarında değişimlere sebep olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi bu değişimlerden biri değildir?

- A) İlk Türk İslam edebî eserlerini oluşturmaları
- B) Orduya gulam sistemi ile asker almaları
- C) Hükümdarların kağan yerine sultan ünvanını kullanmaları
- D) İpek Yolu için birçok devletle mücadele etmeleri
- E) Divan adında her türlü meselerin görüşüldüğü bir kurum oluşturmaları

9. İlk Türk İslam devletlerine *Allah'ın takdiri* veya *Allah'ın nasibi* olarak dönüşen ve ilk olarak İslam öncesi Türk devletlerinde görülen devleti yönetme anlayışına ne isim verilmiştir?

- A) Töre B) Toy C) Kut
D) Divan E) Gulam

10. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde siyasi, askerî, kültürel ve ekonomik meselelerin görüşülüp karara bağlandığı *kurultay* adı verilen meclis, ilk Türk İslam devletlerinde hangi kuruma dönüşmüştür?

- A) Kengeş B) Divan C) Saray
D) Hacıp E) Toy

11. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk İslam devletlerinde uygulanan gulam sisteminin özelliklerinden biri değildir?

- A) Satın alınan veya savaşlarda esir düşmüş çocuklardan oluşmuştur.
B) Orduya alınan askerler *Gulamhane* adı verilen yerde yetiştirilmiştir.
C) İlk Türk İslam devletlerinde uygulanmıştır.
D) Eğitimi tamamlayanlar hem askerî hem de idarî görevlere getirilmiştir.
E) Maaşları *ikta* adı verilen bir sistem ile karşılanmıştır.

12. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk İslam devletlerinde bulunan divanlardan biri değildir?

- A) Divan-ı Hümayun B) Divan-ı İnşa
C) Divan-ı İstifa D) Divan-ı Arz
E) Divan-ı İşraf

13. Aşağıdaki ilk Türk İslam devletlerinden hangisinin ordusunun tamamına yakını Türklerden oluşmuştur?

- A) Gazneliler B) Selçuklular
C) Karahanlılar D) Eyyûbiler
E) Memlükler

14. 1631-1654 yılları arasında Hindistan'ın Agra kentinde yer alan *Taç Mahal* hangi devletten günümüze kalan bir eserdir?

- A) Akhunlar B) Akkoyunlular
C) Babürler D) Sasaniler
E) Gazneliler

15. Türk İslam devletlerinde yolcular ve tüccarlar için ticarî yollar üzerine kurulan ücretli işletmelere ne isim verilmiştir?

- A) Han B) Medrese
C) Bimaristan D) Kapan
E) Kervansaray

16. Büyük Selçuklu Devleti'nin ünlü veziri Nizamülmülk'ün *Siyasetname* adlı eserinde "Devlete ait olan ve kimsenin mülkiyetinde bulunmayan topraklardan elde edilen vergi ve gelirlerin, askerî ve sivil devlet görevlilerine maaş veya hizmet karşılığı olarak verilmesi" şeklinde tanımladığı sistem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İkta B) Pençik C) İltizam
D) Devşirme E) Millet

17. "Bu sistemde devlete ait topraklar kişilere hizmet karşılığında bırakılır, kişiler bu toprağı köylülere kiralatır, elde ettiği kira ve vergiler ile de asker yetiştirirlerdi."

Buna göre paragrafta açıklaması verilen ve Türk İslam devletlerinde yaygın olarak uygulanmış bu sistem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İktâ B) Millet C) Kul
D) İltizam E) Müsadere

18. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklu Devleti'nde kurulan Nizamiye Medreselerinin açılış amaçlarından biri değildir?

- A) Devleti Haşhaşiler gibi radikal örgüt ve mezheplere karşı korumak
B) Memur ihtiyacını karşılamak ve din adamı yetiştirmek
C) Bilim insanlarının çalışmalarından faydalanmak
D) İslamiyet'e yeni geçen Oğuz topluluklarının inançlarını pekiştirmek
E) Tüccarların barınma, beslenme ve güvenlik gibi ihtiyaçlarını karşılamak

19. Bizanslı ünlü düşünür Psellos Konstantinos (Piselos Konstantinos) "Bağdat'ta kurulan bu okuldan doğan yıldızlar, bir gün Bizans'ın güneşini söndürebilir." sözünü Büyük Selçuklu Devleti'nde açılan hangi kurum için söylemiştir?

- A) Nizamiye Medreseleri
B) Mescl-i Cuma
C) Nişabur Medresesi
D) Sahn-ı Seman Medresesi
E) Semerkant Medresesi

20. Yusuf Has Hacip'in "Arapça ve Farsça kitaplar çoktur. Bizim dilimizle bütün hikmetleri toplayan kitap budur." sözleri ile herkesin anlayacağı bir Türkçe ile yazdığı eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kitabül Hiyel B) Atabet'ül Hakayık
C) Divan-ı Hikmet D) Kutadgu Bilig
E) Divanü Lügati't Türk

21. Bu eserde 7500 Türkçe kelimenin Arapça karşılığı verilerak açıklanmış, Türkçenin öğretimi konusunda ses düzenine önem verilmiştir. Türk boylarının şive ve ağızlarının da yansıtıldığı bu eserde, kelimelerin cümle içinde kullanımına yönelik örnekler de verilmiştir.

Yukarıda bazı açıklamaları verilen Türk İslam Devletleri Dönemi'ne ait olan eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kutadgu Bilig B) Divanü Lügati't Türk
C) Atabet'ül Hakayık D) Divan-ı Hikmet
E) Mesnevi

22. X. yüzyılda Türk, Arap ve Rus tarihine yazmış olduğu *Fihle* adlı eseriyle ışık tutan ünlü seyyah ve diplomat kimdir?

- A) İbn-i Rüşd B) Farabi
C) İbn-i Fadlan D) Gazali
E) Evliya Çelebi

23. İslam ülkesinde ticaret yolları üzerine yapılan ribatların ilk örneklerine hangi devlette rastlanmıştır?

- A) Gazneliler B) Selçuklular
C) Karahanlılar D) Eyyubiler
E) Osmanlılar

24. "Ben Buhara'nın sözüne güvenilir imamlarının birinden ve başlıca Nişaburlu imamdan işittim. İkisi de senetleriyle bildiriyorlar ki Yalvacımız (Peygamberimiz) kıyamet belgelerini, ahir zaman karışıklıklarını ve Oğuz Türklerinin ortaya çıkacaklarını söylediği sırada "Türk dilini öğreniniz, çünkü onlar için uzun sürecek egemenlik vardır." sözüyle Türkçenin neden öğrenilmesi gerektiğini anlatan XI. yüzyıl bilim insanı kimdir?

- A) Ahmet Yesövi B) Gazali
C) Kaşgarlı Mahmud D) Farabi
E) Biruni

1. Türklerin İslamiyet'i kabulü ile birlikte eski örf ve âdetler tamamen terkedilmemiş ve İslam'ın reddetmediği alışkanlıklar devam ettirilmiştir. Karahanlılar İslam dinini kabul ettikten sonra bu devleti kuran ailenin kızları "Terken" ünvanını kullanmışlardır. Kendilerine ait sarayları, ordusu ve görevlileri olan bu kadınlar devlet işlerinde de etkili olmuşlardır. Yine devlet ve toplum hayatında önemli rol oynayan kadınlara ölümüyle birlikte türbe yapılması ve hakanların devlet işleri ile ilgili meselelerde eşlerine danışması da kadınlara verilen değeri göstermiştir.

CEVAP 5

2. İslamiyet öncesi Türk hükümdarlar geneide kağan ünvanını kullanırken İslam'a geçiş ile birlikte Türk hükümdarlar bu ünvanı kullanmamıştır. Sultan, Kara, Buğra, Emir, Kadir, Han, Hakan, Terken, Arslan, Tonga, İlğ, Sultanü'l Âlem, Sultanü'l Azam, Kayhüsrev, Keykavus, Sultanü'l Bahreyn ünvanları ise İslamiyet'e geçişle birlikte Türk hükümdarların yaygın olarak kullandıkları ünvanlar olmuştur.

CEVAP 6

3. 1005-1105 yılları arasında yaşayan Kaşgarlı Mahmut, Divanü Lûgat'it Türk adlı eseriyle ünlenmiştir. Yazar ansiklopedik ilk Türkçe sözlük olan bu eserinde Türk dünyasının yaşadığı yerlere alt bir haritaya da yer vermiştir. Kaşgarlı Mahmud Türk belgelerini gezmiş, Türk boylarının konuştuğu dil ve lehçeleri öğrenerek bu bilgileri eserine yazmıştır.

CEVAP 7

4. **Hakkaniyet çemberi**; bir ülkenin adalet ile yönetilmesi için gerekli unsurların bir araya gelmesidir. Bunu sağlamak için asker (ordu), askerî beslemek için mal ve servet, bunu elde etmek için de halkın zengin olması ve vergisini vermesi, hükümdarın da doğru kanunlar koyması gereklidir. Bunların hepsi birleşince adaleti sağlayan **Hakkaniyet Çemberi** oluşmuştur.

CEVAP 8

5. **Divan-ı Mezalim**, İlk Türk İslam devletlerinde görülen önemli bir kurumdur. Yargı görevinin dışında siyasi ve ekonomik alanlarda da birtakım görevleri yerine getirmiştir. İktâ topraklarının dağıtımını ise **Divan-ı Pervane** yapmıştır. Diğer seçeneklerde yer alan bilgiler Divan-ı Mezalimin görevleri arasındadır.

CEVAP 9

6. İslam öncesi Türk hükümdarları tarafından kullanılan hükümdarlık sembolleri olarak otağ (çadır), örgün (taht), kotuz (sorguç), kılıç, nevbet (davul), kur (kemər), berge (kamçı), kama (bıçak), ordu, yay ve toydur. İslam'a geçişle beraber de hükümdarlık sembollerine para bastırma, hutbe okutma, tıraz, hilat, çetr, saray ve menşur gibi yeni hâkimiyet sembolleri eklenmiştir.

CEVAP 10

7. Abbasi halifelerinin, Türk hükümdarlarının iktidarını onayladıkları belgeye **menşur** denilir. **Tıraz**; Abbasi halifelerinin hâkimiyet sembolü olarak Türk hükümdarlarına gönderdikleri elbisedir. **Çetr**; üzerinde ayet olan ve hükümdarı savaş meydanında atılan oklardan koruyan şemsiyedir. **Hilat**; Abbasi halifeleri tarafından hükümdara gönderilen külah, kılıç, para, bayrak vb hediyelerin bütünüdür. **Hutbe**; cuma ve bayram namazlarında hükümdarın adının, ünvanının ve lakaplarının imam tarafından okunup dua edilmesine verilen isimlerdir.

CEVAP 11

8. Türkler, İslam'ı kabul etmeden önce de İpek Yolu için mücadele etmiştir. Bu durum Türklerin İslam'a girmesiyle herhangi bir değişiklik göstermemiştir.

CEVAP 12

9. İslam öncesi Türklerde devletli yönetme yetkisinin Gök Tanrı tarafından hükümdara ve ailesine verildiğine inanılan anlayışa "**Kut**" denilmiştir. Bu anlayış Türklerin İslam'ı kabul etmesiyle "**Allah'ın takdiri ve Allah'ın nasibi**" anlayışına dönüşmüştür.

CEVAP 13

10. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde siyasi, askerî, kültürel ve ekonomik meselelerin görüşülüp karara bağlandığı kurultay (toy veya kengeş) adı verilen meclislerin yerini, ilk Türk İslam devletlerinde divan adı verilen ve günümüzdeki Bakanlar Kurulu gibi çeşitli dairelerden oluşan bir kurum almıştır.

CEVAP 14

11. **Gulam sistemi**; bir çoğu Türklerden oluşan savaşlarda esir alınan veya para ile satın alınan çocuklardan oluşur. Bu çocuklar Gulamhane adı verilen yerlerde yetiştirilip devletin hem askerî hem de idarî görevlerine getirilmiştir. Bunlar arasında iyi yetişmiş olanlar sultanın özel birliğine seçilmiştir. Bu sistem Karahanlılar tarafından başlatılıp diğer Türk İslam devletlerinde de uygulanmıştır. Bu askerlerin maaşları ise doğrudan devlet hazinesinden karşılanmıştır. Cebeci veya sipahi olarak adlandırılan askerlerin maaşları ise iktâ sisteminde karşılanmıştır.

CEVAP 15

12. **Divan-ı Hümayun**, Osmanlı Devleti'nde padişahın başkanlığında her türlü meselelerin görüşülüp karara bağlandığı yerdir. Diğer seçeneklerde verilenler ise ilk Türk İslam devletlerinde yer alan divanlar arasındadır.

CEVAP: A

13. Orta Asya'da kurulmuş olan ilk Türk İslam devleti olan Karahanlılarda halkın tamamına yakını Türk boylarından oluşmaktadır. Bu da ordusunun tamamına yakınının Türklerden meydana gelmesine neden olmuştur.

CEVAP: B

14. **Taç Mahal**; Babür imparatoru Cihan Şah'ın ölen eşi Banu Begüm Sultan için Hindistan'ın Agra kentine yaptırdığı bir anıt mezarıdır.

CEVAP: C

15. Türk İslam devletlerinde yolcular ve tüccarlar için yapılmış olan hanlar, ticari amaçla yapılan ve ücretli olan işletmelerdir. Hanlar bu özelliği ile ribat ve kervansaraylardan da ayrılmaktadır.

CEVAP: D

16. İktisadi sistemi ilk kez Hz. Ömer Zamanı'nda uygulanmıştır. Selçuklular Dönemi'nde Nizamülmülk tarafından geliştirilerek ekonomik yapının vazgeçilmez bir unsuru hâline getirilmiştir. Vezir Nizamülmülk "**Siyasetname**" adlı kitabında bu sistemi; "**Devlete ait olan ve kimsenin mülkiyetinde bulunmayan topraklardan elde edilen vergi ve gelirlerin, askerî ve sivil devlet görevlilerine maaş veya hizmet karşılığı olarak verilmesi**" şeklinde ifade etmiştir.

CEVAP: E

17. **İktisadi sistemi**; devlete ait olan miri toprakların kişilere hizmet karşılığında bırakılıp bu kişilerin de toprağı köylülere kiralayıp, elde ettiği kira ve vergiler ile de asker yetiştirdikleri sistemin adıdır. Başta Türk İslam devletleri olmak üzere Osmanlı Devleti'nde de uygulanmıştır. Osmanlı'da bu sisteme "**Dirlik**" adı verilmiştir.

CEVAP: A

18. Büyük Selçuklu Devleti'nin en önemli eğitim kurumu Nizamiye Medresesidir. Bu medresenin açılmasında; devleti Haşhaşiler gibi radikal örgüt ve mezheplere karşı korumak, devletin memur ihtiyacını karşılamak ve din adamı yetiştirmek, bilim insanlarının çalışmalarından faydalanmak, İslamiyet'e yeni geçen Oğuz topluluklarının inançlarını pekiştirmek ve yoksul ve yetenekli öğrencilerin topluma kazandırılması amaçlanmıştır. Tüccarların barınma, beslenme, ibadet, eğitim ve temizlenme gibi ihtiyaçları ise Nizamiye Medreselerinden değil ribat, han veya kervansaray gibi yapılardan karşılanmıştır.

CEVAP: B

19. 1018-1096 yılları arasında yaşayan Bizanslı yazar ve devlet adamı Psellos Konstantinos (Pselos Konstantinos) "**Bağdat'ta kurulan Nizamiye Medreselerinde doğan yıldızlar, bir gün Bizans'ın güneşini söndürebilirler.**" derken bu medreselerin eğitimle ilgili ileride oynayabileceği rolden bahsetmiştir. Nitekim burada yetişen bilim insanları, İslam dünyasının dört bir tarafından gelen yüzlerce öğrenciyi yetiştirmiştir. Bu kişiler de dört bir tarafa yayılarak İslami ilimler ve pozitif bilimlerin öğrenilmesine büyük katkı sağlamıştır.

CEVAP: C

20. İlk Türk İslam edebî eseri, Yusuf Has Hacıp tarafından yazılan ve "**Mutluluk veren bilgi**" anlamına gelen **Kutadgu Bilig**'dir. Yazar bu eserinde üç bine yakın kelime kullanmış ve bu kelimelerin dört yüz yirmisi Arapça ve seksen altı tanesi de Farsçadır. Herkesin anladığı bir Türkçe ile yazılan bu eser İslam öncesi Türk dilinin ne kadar güçlü olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

CEVAP: D

21. Soruda açıklaması yapılan eser Kaşgarlı Mahmud'a ait olan Divanü Lügati't Türk'tür. Kaşgarlı Mahmud bu eserini, Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazmıştır. Bu eser sadece bir sözlük olmayıp Türklere ait ilk haritanın da yer aldığı ve Türk kültürünün anlatıldığı bir eserdir. Bu eserde 7500 Türkçe kelimenin Arapça karşılığı verilerek açıklanmış, Türkçenin öğretimi konusunda ses düzenine önem verilmiştir. Dönemin Türk boylarının şive ve ağızlarını da yansıtan bu eserde, kelimelerin cümle içinde kullanılmasına yönelik örnekler de verilmiştir.

CEVAP: E

22. İbn-i Fadlan X. yüzyılın en önemli seyyahı ve diplomatıdır. İbn-i Fadlan yazmış olduğu **Rihle** adlı seyahatnamesi ile dönemin Türk, Arap ve Rus tarihine ışık tutmuştur.

CEVAP: B

23. Karahanlılar kuruldukları andan itibaren birçok ülke ile ticari ilişkiler kurmuşlardır. Özellikle ticaret kervanlarının güvenliğini sağlamaya yönelik tedbirler alan Karahanlılar ticari mallara zarar verenleri en ağır şekilde cezalandırmışlardır. Karahanlılar ribat adı verdikleri kervansarayları inşa ederek tüccarların rahatını ve güvenliğini sağlamaya çalışmışlardır.

CEVAP: C

24. 1008-1075 yılları arasında yaşayan Kaşgarlı Mahmud, Türk tarihinin önemli bir mirası sayılan Divanü Lügati't Türk'ü yazmıştır. 1072 yılında başladığı bu eseri 1074 yılında tamamlayarak Bağdat'ta bulunan Abbasi halifesi El Muktedi Billah'a sunmuştur. Kaşgarlı Mahmud eserinde ise Türkçenin neden öğrenilmesi gerektiğini önemli kişilerden duyduğu bir hadise (rivayet) dayandırmıştır.

CEVAP: D

1. Yaşadığı devirde Türk illerinin ve boylarının kullandığı ağızları canlı olarak tespit eden ve aynı zamanda filolog, etnograf ve ilk Türk haritacısı olan bilim insanı kimdir?

A) Farabi
B) Akşemsettin
C) Gazali
D) Kaşgarlı Mahmud
E) Gülşehri

2. İranlı şair Fırdevsi Şehname adlı ünlü eserini aşağıdaki hükümdarlardan hangisine sunmuştur?

A) Uluğ Kara Buğra Han
B) Gazneli Mahmud
C) Satuk Buğra Han
D) Kalm bin Emirillah
E) Tolunoğlu Ahmet

3. Aşağıdakilerden hangisi Karahanlılar Dönemi'ne ait sözlü esere örnektir?

A) Ergenekon Destanı
B) Kutadgu Bilig
C) Kelile ve Dimne
D) Satuk Buğra Han Destanı
E) Divanü Lügati't Türk

4. XI. yüzyılda yazdığı eseri *adalet, devlet, akıl, kanaat* gibi dört temel üzerine kuran ve yazdığı eseri aynı zamanda siyasetname ve nasihatname olarak değerlendirilen Türk İslam bilim insanı kimdir?

A) Kaşgarlı Mahmud
B) İbn-i Sina
C) Edip Ahmet Yükeki
D) Yusuf Has Hacıp
E) Ahmet Yesevi

5. • Batı'da *Abunazar* olarak tanınmıştır.
• İslam dünyasında siyaset felsefesinden ilk bahseden filozoftur.
• Birleşmiş Milletlerin kurulması fikrini ilk ortaya atan bilim insanıdır.

Yukarıda özet bilgileri verilen İslam dünyası bilim insanı kimdir?

A) Farabi
B) İbn-i Rüşd
C) Gazali
D) Biruni
E) Cabir

6. • Uluslararası Astronomi Birliği, Ay'daki büyük bir kratere ismini vermiştir.
• Ufuk açısını ölçmeye yarayan *Azimet Halkası* adı verilen büyük boyutlu bir gözlem aracı yapmıştır.
• *El Kanun Fi't Tıbb* adlı eseriyle ünlenmiştir.

Yukarıda özet bilgileri verilen İslam dünyası bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

A) İbn-i Rüşd
B) Gazali
C) Biruni
D) İbn-i Sina
E) Farabi

7. Büyük Selçuklu Devleti Zamanı'nda yapılan hangi medrese, kendinden önce kurulan medreselerden ders programları ve içeriği ile ayrılırken kendisinden sonra kurulan medreselere de rol model olmuştur?

A) Nişabur
B) Nizamiye
C) Semerkant
D) Yağıbasan
E) Süleymaniye

8. Aşağıda verilen hangi Karahanlı hükümdarı, Müslüman olduktan sonra *Abdülkerim* adını alıp Türkler arasında İslamiyet'in yayılması için mücadele etmiştir?

A) Yusuf Kadir Han
B) Tamgaç Buğra Han
C) Satuk Buğra Han
D) Bilge Kül Kadir Han
E) Sebük Tegin

9. Büyük Selçuklu Devleti'nde Bağdat'ta açılan Nizamiye Medresesinin başmüderrisliğini yapan, *İhya-ül Ulumuddin*, *Kimyayı Saadet* gibi eserleri ile tanınan ünlü İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Farabi B) Cezeri
C) Gazali D) İbn-i Rüşd
E) İbn-i Sina
10. İlk Türk İslam devletlerinde hükümdarların kendi ismi ve lakaplarının yazılı olduğu süslemeli özel giysilere ne isim verilmiştir?
- A) Hırka B) Kaftan C) Tıraz
D) Hilat E) Berat
11. Ünlü tarihçi Zeki Velid-i Togan'ın "Türk ilminin coğrafyasına, Türk etnografyasına, Türk iktisadi ve sosyal hayatına, eski Türklerin akidelerine ait paha biçilmez kıymette malumat bırakmıştır." dediği Kaşgarlı Mahmud'un ünlü eseri aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Kutadgu Bilig
B) Divanü Lügat'it Türk
C) Atabet'ül Hakayık
D) Şehname
E) Divan-ı Hikmet
12. Ahmet Yesevi'nin Hz. Muhammed'in yaşamını, dervişliğin özelliklerini, güzel ahlakı, cennet ve cehennemi ve dinî hikâyeleri anlatan Türk tasavvuf tarihinin ilk edebî eseri aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Divanü Lügat'it Türk
B) Mesnevi
C) Kutadgu Bilig
D) Divan-ı Hikmet
E) Atabet'ül Hakayık
13. İlk Türk İslam devletlerinde sultana ait mektuplar ile berat ve menşur gibi devletin yazılı belgelerine tuğra çeken ve ayrıca sultanın iç ve dış yazışmalarından sorumlu olan divan çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) İnşa B) Mezalim C) Arz
D) İşraf E) Berid
14. • Devletin mali işlerini yürütmekle görevlidir.
• Vergilerin toplanması ve harcamaların takibinden sorumludur.
• Başkanlığını *Müstevli* yapmıştır.
- Yukarıda bazı özellikleri verilen Büyük Selçuklu Devleti ve diğer Türk İslam devletlerinde de görülen divan çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Divan-ı Arz B) Divan-ı Saltanat
C) Divan-ı Pervane D) Divan-ı İnşa
E) Divan-ı İstifa
15. İlk Türk İslam devletlerinde; "*Babası bey ise oğul da bey doğar, o da babaları gibi bey olur.*" sözü İslam öncesi Türklerde görülen hangi özelliğin devam ettiğini göstermektedir?
- A) İkili teşkilat
B) Onlu ordu yapısı
C) Kut İnancı
D) Kızılma Ülküsü
E) Nizam-ı Âlem
16. Türklerin İslam'ı kabul etmesiyle en çok gelişme gösteren sanat dalı aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Hat B) Minyatür C) Resim
D) Heykel E) Ebru

17. Çoğunlukla çiniyle kaplanan dört veya daha köşeli binaları andıran ve içinde devlet adamlarının veya din alimlerinin mezarlarının bulunduğu odalara ne isim verilmiştir?

- A) Türbe B) Kümbet
C) Kurgan D) İmarethâne
E) Ribât

18. Büyük Selçukluların İslam mimarisine kazandırdığı çadır şeklini andıran anıt mezarlara ne isim verilmiştir?

- A) Kümbet B) Kule C) Kurgan
D) Balbal E) Höyük

19. Özbekistan'ın Semerkant şehrinde bulunan *Bibi Hatun Türbesi* aşağıda verilen hangi devletten günümüze kalmıştır?

- A) Gazneliler
B) Karahanlılar
C) Artuklar
D) Harzemşahlar
E) Uygurlar

20. Nurhan tarih dersinde Divan-ı Mezalim ile ilgili defterine aşağıdaki notları almıştır.

Divan-ı Mezalim

- I. Kadı kararlarına yapılan itirazları değerlendirir ve sonuçlanmıştır.
- II. Devlet memurları hakkındaki şikâyetleri incelemiştir.
- III. Kâtipleri aracılığı ile vakıfları denetlemiştir.
- IV. Devlet memurlarının maaşlarının geç veya eksik ödenmesi hakkındaki şikâyetleri incelemiştir.
- V. Devletin yazışma işleri ile ilgilenmiştir.

Buna göre Nurhan aldığı notlardan hangisinde yanlışlık yapmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

21. Büyük Selçuklu Devleti'nin ünlü veziri Nizamülmülk'ün *Siyasetnâmesi*'nde "Hükümdarın haftada iki gün divanı toplayarak haklıyı haksızdan ayırmaktan, adalet dağıtmaktan, halkın sözünü vasıtasız, kendi kulağı ile işitmekten başka çare yoktur." sözleriyle anlattığı divan çeşidi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Divan-ı İstifa B) Divan-ı Mezalim
C) Divan-ı Arz D) Divan-ı İşraf
E) Niyabet-i Saltanat

22. İslamiyet'in kabulüyle Türk mimarisine giren *Ribat* aşağıdaki seçeneklerin hangisinde kullanım amacı yanlış verilmiştir?

- A) Gazi sığınağı
B) İslam'ı yayma merkezi
C) Yönetim merkezi
D) Emniyetin sağlanması
E) Tüccarların konaklaması

23.

I. Şihne	Türk İslam devletlerinde askerî val.
II. Muhtesip	Türk İslam devletlerinde belediye işlerini düzenleyen görevli.
III. Amid	Türk İslam devletlerinde şehir ve kasabada mülki yönetimden sorumlu memur.
IV. Divan-ı İstifa	Devlet hazinesinin gelir ve giderlerini takip eden divan.
V. Gulam sistemi	Büyük Selçuklu Devleti'nin uyguladığı toprak sistemi.

İlk Türk İslam devletleri ile ilgili olarak yukarıda verilen kavramlardan hangisinin açıklaması karşısına yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

24. Aşağıdaki devletlerden hangisinin İktisadî sistemini uygulaması beklenemez?

- A) Karahanlılar B) Büyük Selçuklular
C) Memlükler D) Gazneliler
E) Göktürkler

1. Kaşgarlı Mahmud Divanü Lügati't Türk adlı eserinde yaşadığı devirle ilgili Türk ilerinin ve boylarının kullandığı ağızları canlı tespit ederek eserinde yazmıştır. Kendisi aynı zamanda filolog, etnograf ve ilk Türk haritacısı olarak tarihe geçmiştir.

CEVAP 2

2. Firdevsi Ünlü eseri Şehname'yi Gazneli Devleti hükümdarı Gazneli Mahmud'a sunmuştur.

CEVAP 2

3. Sözlü eserlere en güzel örnek destanlardır. Saluk Buğra Han da Karahanlılar'ın ilk Müslüman hükümdarıdır. Kendisinin Müslüman olma sürecini anlatan en önemli sözlü edebiyat örneği ise "Satuk Buğra Han Destanı"dır. Ergenekon Destanı ise İslam öncesine ait bir sözlü edebiyat örneğidir. Diğerleri ise yazılı edebiyata örnekler.

CEVAP 1

4. 1018 yılında Balasagun şehrinde dünyaya gelen Yusuf Has Hacip Türk dili ve edebiyatı için önemli bir temel eser olan "Kutadgu Bilig"i yazdı. Karahanlı Türkçesi ile yazdığı bu eseri Karahanlı hükümdarı Uluğ Kara Buğra Han'a sunan Balasagunlu Yusuf'a Karahanlı hükümdarı "Has Hacip" ünvanını verdi. Yusuf Has Hacip ise yazdığı bu eseri "adalet, devlet, akıl ve kanaat" temelleri üzerine kurdu. Ayrıca bir siyasetname ve nasihatname özelliği gösteren bu eserde halkın hükümdara, hükümdarın da halka karşı görevleri ve sorumluluklarına vurgu yapılmıştır.

CEVAP 2

5. 870 - 950 yılları arasında yaşayan Farabi Batı'da "Alfarabius, Abunazar" adları ile tanınır. Mantık ilmine katkılarının dolayı Aristo'dan sonra "İkinci Öğretmen" lakabıyla anılmıştır. İslam dünyasında siyaset felsefesinden bahseden ilk filozoftur. Farabi felsefede kavramları analitik ve sentetik olarak ikiye ayırmış, Leibniz ve Kant'a bu konuda öncülük etmiştir. Farabi ayrıca Birleşmiş Milletlerin kurulması fikrini de ilk ortaya atan bilim insanıdır.

CEVAP 4

6. 980-1037 yılları arasında yaşayan İbn-i Sina fıkıh, kelam, mantık, felsefe, tıp, astronomi, jeoloji ve matematik ile uğraşmıştır. Batı'da "Avicenna" İslam dünyasında "Şeyh-el-Reis" adıyla anılmıştır. Kendisinin astronomi ile yaptığı çalışmaların ardından "Azimut Halkası" adında bir gözlem aracı yapmasından dolayı Uluslararası Astronomi Birliği (IAV) tarafından Ay'ın bir kraterine ismi verilmiştir. Kendisinin en önemli eseri ise "El Kanun-u Fî't Tıp"tır. Batı'da "Tabip olmak İbn-i Sina'cı olmaktır." sözü deyim olarak kullanılmıştır. Kendisi idrar incelemesiyle şeker hastalığını, nabız inceleme yöntemiyle de kalp ve damar hastalıklarını belirlemiştir.

CEVAP 3

7. İki Nişabur'da en ünlüsü 1066 yılında Bağdat'ta açılan Nizamiye Medreseleri kendinden önce kurulan medreselerden ders programları ve içeriği ile ayrılmaktadır. Bu medrese de öğrencilerin yemek, yatak ve ders araçları gibi bütün ihtiyaçları karşılanmış, dersane, konferans salonu, depo, erzak kileri, hamam, mutfak, kütüphane gibi de birçok imkânı da içinde barındırmıştır. Bu yönleri ile Nizamiye Medreseleri kendinden sonra kurulan medreselere de rol model olmuştur.

CEVAP 3

8. Satuk Buğra Han, Karahanlılar'da İslamiyet'i kabul eden ilk hükümdardır. Kendisi Müslüman olduktan sonra adını "Abdülkerim" olarak değiştirmiştir. Daha sonra İslamiyet'in Türkler arasında yayılması için mücadele etmiş ve bu nedenle kendisine "El Mücahit ve El Gazî" ünvanları verilmiştir.

CEVAP 2

9. Gazali; 1058-1111 yılları arasında Büyük Selçuklu Devleti'nde yaşamış İslam bilginidir. 1091 yılında Nizamülmülk tarafından Bağdat'taki Nizamiye Medresesine başmüderris olarak atanmıştır. Hüccetül İslam (İslam'ın ispatlayıcısı) lakabıyla tanınan ünlü âlimin bazı eserleri arasında; fıkıh ve tasavvuf konularını ele aldığı İhya-ül Ulumuddin, iman ve güzel ahlak konularını ele aldığı Kimyayı Saadet gösterilebilir.

CEVAP 2

10. Tıraz; İlk Türk İslam devletlerinde hükümdarların kendi ad ve lakaplarının yazılı olduğu süslemeli özel giysilere verilen isimdir.

CEVAP 2

11. Türk tarihinin ilk sözlüğü kabul edilen Divanü Lügat'it Türk Kaşgarlı Mahmud tarafından kaleme alınıp dönemin Abbasi halifesi El Muktedi Billah'a sunulmuştur. **Divanü Lügat'it Türk;** Araplara Türk dilini öğretmek, Türk dilinin zenginliğini ön plana çıkarmak amacıyla yazılmıştır. Bu eserde Türklerin tarih ve coğrafyası, örf ve adetleri, mutfağı, ekonomisi, spor ve müzik faaliyetleri, günlük yaşamları, aile hayatı gibi konular yer almıştır.

CEVAP 13

12. Türk tasavvuf tarihinin ilk edebî eseri olan Divan-ı Hikmet, Hoca Ahmet Yesevi'nin Türkçe olarak yazmış olduğu "**Hikmet**" adı verilen şiirlerinin bir araya getirilmesiyle oluşmuştur. Divan-ı Hikmet; Hz. Muhammed'in yaşamı, dinî hikâyeler, dervişliğin özellikleri, cennet, cehennem güzel ahlak gibi konuları içeren bir tasavvuf kitabıdır.

CEVAP 14

13. İlk Türk İslam devletlerinde sultanın iç ve dış yazışmalarından sorumlu olup sultana ait mektuplar ile berat ve menşur gibi devletin yazılı belgelerine tuğra çeken divana "**divan-ı inşa**", görevlisine ise "**inşa**" veya "**tuğrai**" denilmiştir.

CEVAP 15

14. İlk Türk İslam devletlerinde devletin mali işlerinden sorumlu olup vergilerin toplanması ve harcamaların takibinden sorumlu olan divana "**divan-ı istifa**" bu divanın başında bulunan görevliye ise "**müstevfi**" denilirdi.

CEVAP 16

15. İlk Türk devletlerinde yönetimin "hükümdar ve ailesinin ortak malıdır." anlayışı vardı. Bu anlayış Gök Tanrı tarafından bir alleye verilmişti. Bu inanca ise "**kut**" adı verilmişti. Türkler ise bazı özelliklerini Müslüman olsa dâhi kaybetmemişler. Bunlardan biri de "**kut inancı**"dır. Soruda sözü edilen düşünce kut anlayışının ilk Türk İslam devletlerinde de devam ettiğini göstermektedir.

CEVAP 17

16. Türklerin İslam'ı kabul etmesiyle Arapçayı güzel yazma sanatı olan **Hat** büyük bir gelişme göstermiştir.

CEVAP 18

17. **Türbe**, devlet insanlarının veya din âlimlerinin mezarlarının bulunduğu oda şeklindeki binaya verilen isimdir. Çoğunlukla bu yapılar çiniyle kaplanmıştır.

CEVAP 19

18. Büyük Selçuklu Devleti'nin İslam mimarisine kazandırdıkları en önemli eserlerden biri de çadır şeklinde yapılan "**kümbet**" adı verilen yapılarıdır.

CEVAP 20

19. Orta Asya'da kurulmuş ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlılardan günümüze Özbekistan'ın Semerkant şehrinde bulunan **Bibi Hatun Türbesi** kalmıştır.

CEVAP 21

20. Nurhan'ın derste aldığı notlardan Yazışma işleri ile ilgilenir maddesi yanlıştır çünkü Divan-ı Tuğrai (İnşa), devletin yazışma işleriyle ilgilenmiştir. Divan-ı Mezalim ise Kadı kararlarına yapılan itirazları değerlendirip sonuçlandıran, devlet memurları hakkındaki şikâyetleri inceleyen ve siyasi suçları görüşen kişi, kâtipleri aracılığıyla vakıfları denetlemiş, muhtesibin yerine getiremediği kararları uygulamıştır. Ayrıca cuma ve bayram namazları ile hac ve cihad gibi ibadetlerin yerine getirilmesi için imkân sağlamış ve devlet memurlarının maaşlarının geç veya eksik ödenmesiyle ilgili şikâyetleri de incelemiştir.

CEVAP 22

21. Vezir Nizamülmülk'ün ünlü eseri Siyasetname'de; hükümdarın haftada iki kez divanı toplayıp haklıyı haksızdan ayırmasını, halkın şikâyetini doğrudan Sultana iletilmesinin önemini vurgu yapmıştır. Büyük Selçuklularda yer alan **Divan-ı Mezalim** de bu görevi yapmıştır.

CEVAP 23

22. İslamiyet'in kabulüyle Orta Asya'da boy göstermeye başlayan İslam mimarisi olan ribatların kervansaraylardan farkı; gazilere sığınak olması, İslamiyet'e davet eden din adamlarının bulunması, bölgenin korunması ve tüccarın mallarına zarar gelmesin diye askerî birliklerin bulunmasıdır. Ribatlar ise devletin yönetim merkezi olarak kullanılmamıştır.

CEVAP 24

23. İlk Türk İslam devletlerine askerî valiyeye; **Şihne**, belediye işlerinden görevli çarşı ve pazarı denetleyene; **Muhtesip**, şehir ve kasabada mülki yönetimden sorumlu memura; **Amid** ve devlet hazinesinin gelir ve giderlerini takip eden divan ise **Divan-ı İstifadır**. Gulam sistemi ise ilk defa Karahanlılarda başlayıp daha sonra diğer Türk İslam devletlerinde yaygınlaşan her bir esirden birinin devlet ve ordu kademesine alındığı sistemdir.

CEVAP 25

24. İlk defa Türk İslam devletlerinde uygulamaya konulan ikta sisteminin İslam öncesi bir Türk devletinde (Göktürkler) olması beklenemez.

CEVAP 26

1. 963-1187 yılları arasında Afganistan ve Hindistan çevresinde hüküm süren Gaznelilerin ünlü hükümdarı Sultan Mahmud'un Sarayının en değerli hazinesi dediği bilim insanı kimdir?

A) İbn-i Sina B) Bîrûnî C) Harezmi
D) Cezerî E) Cabir

2. Türk İslam tarihinin ilk atabeyi kimdir?

A) Vezir Tonyukuk
B) Kül Tigin
C) Vezir Nizamülmülk
D) Lala Şahin Paşa
E) Dursun Fakih

3. İlk Türk İslam devletlerinde sultan ve vezirden sonra protokolda üçüncü sırayı alan, sarayın her türlü işlerinden sorumlu olup hükümdar ile halk ve hükümdar ile hükümet arasındaki ilişkileri düzenleyen, elçilerin işleri ile ilgilenen, tören ve protokol kabullerini düzenleyen devlet adamı kimdir?

A) Silahdar B) Camedar
C) Hacıp D) Alemdar
E) Şarapdar

4. 1018 yılında Tunus'ta doğan; önce Gazneliler sonraları ise Selçukluların hizmetine girip vezirlik görevinde bulunan ve Bağdat'ta kendi adına bir medrese kuran ünlü siyasetçi ve bilim insanı kimdir?

A) Melikşah B) Alparslan
C) Tonyukuk D) Nizamülmülk
E) Gazali

5. Şirin tarih dersinde "Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri" ile ilgili defterine aşağıdaki notları almıştır.

- Toprağın boş kalması engellenmiştir.
- Üretimde süreklilik sağlanmıştır.
- Düzenli vergi toplanmıştır.
- Devlet adamlarının maaşları ödenmiştir.
- Hazineден para harcanmadan ordu kurulmuştur.
- Hazinesinin giderleri azalmıştır.
- Bölgenin güvenliği sağlanmıştır.

Buna göre Şirin'in aldığı nota atılabilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gulam Sisteminin Faydaları
B) İktâ Sisteminin Faydaları
C) Hassa Ordusunun Amaçları
D) Miri Toprakların Çeşitleri
E) Tımar Sisteminin Amaçları

6. İlk Türk İslam devletlerinin orduya, eski Türk devletlerinden farklı olarak getirdiği en büyük yenilik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Onlu sistem B) Turan taktiği
C) Devşirme sistemi D) Gulam sistemi
E) Pençik sistemi

7. Aşağıda verilen Türk İslam devletlerinden hangisinin toplumunun genelini Türkler oluşturmuştur?

A) Gazneliler B) Karahanlılar
C) Tolunoğulları D) İhsidiler
E) Memlükler

8. Türk İslam tarihinin ilk mutasavvıfı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Edip Ahmet Yüekneki B) Şeyh Edeballı
C) Akşemsaddin D) Ahmet Yesevi
E) Yusuf Has Hacip

9. İlk Türk İslam devletlerinde ve daha ileriki dönemlerde *darülaifiye*, *bimaristan*, *darüşşifha* *darüşşifa* adları verilen yapının günümüzdeki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Medrese B) Aşevi
C) Kapalıçarşı D) Hastane
E) Hamam

10. Büyük Selçuklu Devleti'nin hukuk sistemini oluşturmasında,

I. Göktürk, Uygur ve Akhunların gelenekleri,
II. İslamiyet'e girişle birlikte Karahanlılar, Gazneliler ve Abbasilerden alınan uygulamalar,
III. Oğuzların yaşam biçimleri

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

11. Aşağıdakilerden hangisi Selçuklularda başkanlığını sultanın yaptığı Divan-ı Mezalimin görevlerinden biri değildir?

A) Muhtesibin yerine getiremediği kararların uygulanması
B) Divan kâtipleri ile vakıfların denetlenmesi
C) İdareciler ve memurlar hakkındaki şikâyetlerin incelenmesi
D) Kadı mahkemelerinde verilen kararların uygulanması
E) Kadıların tayin ve denetiminin yapılması

12. Aristo'nun eserlerini tercüme ederek Avrupa'da ünlenen, akli ön planda tutan bir anlayışla hareket eden ve *Averroes* ve *Zamanın Volter'i* olarak tanınan Türk İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

A) İbn-i Sina B) Harezmi
C) İbn-i Haldun D) İbn-i Rüşd
E) Biruni

13. XIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Anadolu'da medrese ve camilerin taç kapılarına yapılan çifte minareler, aşağıdakilerden hangisini sembolize etmiştir?

A) Halk B) Vatan C) Devlet
D) Kule E) Ordu

14. XIII. yüzyılda yaşamış, Türk hat sanatının temellerini atan ilk büyük Türk hattatı kimdir?

A) Şeyh Hamdullah B) Hafız Osman
C) Amasyalı Yakut D) Ahmet Karahisari
E) Nakkaş Sinan Bey

15. Buse tarih dersinde "Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri" ile ilgili defterine aşağıdaki notları almıştır.

"Mutluluk veren bilgi" anlamına gelen ve insanların hem dünyada hem de ahirette nasıl bir yaşam sürmesi gerektiğini anlatan bu eser, siyasetname ve nasihatname türünde yazılmıştır. Türk İslam edebiyatının ilk yazılı örneği kabul edilen eser, Uygur alfabesiyle yazılmış olup 6645 beyitten oluşmuştur. Doğu Karahanlı hükümdarı Tamgaç Buğra Han'a sunulan bu eserde, adalet, devlet, akıl ve kanaat dört temel ilke olarak kişileştirilmiş ve aralarında diyaloglar kurulmuştur.

Buna göre Buse'nin aldığı notlara atılabilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Divan-ı Hikmet
B) Divanü Lügati'l Türk
C) Atabet'ül Hakayik
D) Kutadgu Bilig
E) Şehname

16. Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle beraber en az değişim yaşadığı alan aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanat B) Mimari C) Yönetim
D) Edebiyat E) Askerî

17. Yazılı ve sözlü edebiyat ile mimarî alanda ilk Türk İslam eserlerini veren devlet aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gazneliler B) Memlükler
C) Karahanlılar D) Büyük Selçuklu
E) Harzemşahlar

18. Büyük Selçuklu Devleti Veziri Nizamülmülk "Bütün ordu bir soydan olursa bundan tehlike doğar; çok çalışmazlar. Ordunun her soydan olacak şekilde karışık bulunması gereklidir." şeklindeki sözleri Türk İslam devletlerinde aşağıda verilen hangi ordunun kurulmasını sağlamıştır?

A) Gulam B) İktâ askerleri
C) Akıncılar D) Eyalet askerleri
E) Sipahiler

19. Selçuklularda, bölge veya eyaletlerin başında idareci olarak tayin edilen meliklerin yanına verilen ve meliklerin en iyi şekilde yetiştirilmesinden sorumlu olan tecrübeli devlet adamlarına ne isim verilmiştir?

A) Şihne B) Atabey C) Lala
D) Ataman E) Muhtesip

20. Talha Öğretmen tarih dersinde öğrencilerine, *El-Üstad, Alberuni* ve *Aliboran* lakaplarıyla anılan; matematik, coğrafya ve astronomi alanlarında çalışmalar yapmış, bilimsel özgürlüğü savunmuş, yer çekiminin varlığını Newton'dan önce dile getirmiş ve Gazneli Mahmurud'un "Sarayımın en değerli hazinesi" dediği ve *Asar-ül Bakiye* adlı eser yazan kişinin kim olduğunu sormuştur.

Öğrenciler de sırasıyla

Ahmet : Gazali

Zeynep : Biruni

Bilal : İbn-i Sina

Fatma : Cezeri

Mehmet : Harezmi

cevaplarını vermişlerdir.

Buna göre Talha Öğretmen'in sorusuna hangi öğrenci doğru cevap vermiştir?

A) Ahmet B) Zeynep C) Bilal
D) Fatma E) Mehmet

21. Robotik biliminin kurucusu ve Sibernetik alanının en büyük dâhisi kabul edilen ve yaptığı onlarca mekanik tasarım ve buluşu *Kitab-ül Hiye*, dönemin ünlü minyatürlerinden bazılarını ise *Otomoto* adlı eserinde toplayan XIII. yüzyılda yaşamış ünlü Türk İslam bilgini kimdir?

A) El Cezeri B) Gazali
C) Ömer Hayyam D) Biruni
E) Harezmi

22. Kutay Öğretmen tarih dersinde "Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri" Kültür ve Medeniyeti konusunu anlatırken "Tiraz", "Çetr" ve "Menşur" gibi ifadeler kullanmıştır.

Buna göre Kutay öğretmen aşağıdaki konulardan hangisini anlatmaktadır?

A) Saray Görevlileri
B) Hükûmdarlık Sembolleri
C) Divan Üyeleri
D) Sosyal Hayatı Düzenleyen Kurumlar
E) Medreselerde Okutulan Dersler

23. İlk Türk İslam devletlerinde hükümdarlar ---- denilen kendi ad ve lakaplarının yazılı olduğu, süslemeli özel giysiler giyerdi. Resmî belgelerde tevki ya da tuğra denilen mühür kullanan hükümdarların değerli taşlardan yapılmış taht ve taçları vardı. Saray önünde beş namaz vaktinde, savaşlarda ve törenlerde ---- denilen müzik çalınırdı.

Buna göre metinde verilen boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Tiraz – Çetr B) Hilat – Nevbet
C) Hutbe – Menşur D) Tiraz – Nevbet
E) Nevbet – Hutbe

24. 960-1039 yılları arasında yaşamış bugünkü fizik ışık bilimi sahasında temel olarak ne görülüyorsa ilk kez ortaya koyan ve *Kıtabü'l Menazir* adlı eseriyle ünlü fizik âlimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gazali B) İbni Sina
C) İbni Fadlan D) İbnü'l Heysem
E) Farabi

1. Gazneli Mahmud Dönemi'nde yaşamış ve Gazneli hükümdarının "Sarayının en değerli hazinesi" dediği Türk İslam bilgini "Biruni"dir.

CEVAP: E

2. Büyük Selçuklu Devleti'nin veziri ve "Siyasetname" adlı kitabın yazarı olan Vezir Nizamülmülk, Türk İslam tarihinin ilk atabeyidir.

CEVAP: C

3. Soruda özellikleri verilen görevli "Hacip"tir. Diğer saray görevlileri ise; **Silahdar**; hükümdarın silahları ile ilgilendir. **Camedar**; hükümdarın kıyafetleri ile ilgilendir. **Şarapdar**; hükümdarın içecekleri ile ilgilendir. **Alemdar** ise savaşlarda bayrak ve sancağı taşır.

CEVAP: C

4. Soruda özellikleri verilen devlet adamı Selçuklu veziri ve **Siyasetname**'nin yazarı **Vezir Nizamülmülk**'tür.

CEVAP: D

5. Şirin'in tarih dersinde aldığı notların başlığına **İkta Sisteminin Faydaları** getirilmelidir. İkta sisteminin faydaları arasında toprağın boş kalmasının engellenmesi, düzenli vergi toplanması, memurların maaşlarının ödenmesi, masrafsız bir ordunun kurulması ve bölgelerin güvenliğinin sağlanması yer alır. Bu sistem sayesinde hem ekonomik hem de askerî düzen korunmuş, devlet hazinesine yük olmadan ordu desteklenmiştir.

CEVAP: E

6. İlk Türk İslam devletlerinde orduya getirilen en büyük yenilik, çoğunluğu Türklerden olmak üzere, satın alma yoluyla savaşlarda esir edilenlerle küçük yaşlarda toplanan çocukların gulamhane adı verilen asker yetiştirme merkezlerinde yetiştirildiği "**Gulam Sistemi**"dir.

CEVAP: D

7. Orta Asya'da kurulan ve ilk büyük Müslüman Türk devleti olan Karahanlılarda halkın geneli Türklerden oluşmaktadır. (Karluk, Yağma, Çiğil, Tuhsi vb. Türk boyları)

CEVAP: E

8. Türk İslam tarihinin ilk tasavvuf ile uğraşan mutasavvıfı **Hoca Ahmet Yesevi**'dir.

CEVAP: E

9. Darülaifiye, bimaristan, darüşşihha ve darüşşifa bugünkü anlamıyla **hastane** demektir.

CEVAP: E

10. Büyük Selçukluların hukuk sistemini oluşturmada; eski Türk devletlerinden gelen gelenekler, İslam'ın getirdiği esaslar ve devletin asli kurucusu olan Oğuzların yaşam biçimleri etkili olmuştur.

CEVAP: E

11. **Divan-ı Mezalim**; sultanın başkanlığında haftanın belirli günleri toplanan "yasama, yürütme, yargı" görevlerinin yanı sıra kadıların kararlarına yapılan itirazların görüşüldüğü, siyasi suçlular ve devlet düzenini bozanlarla birlikte yüce divan sıfatıyla şikâyetçi olunan devlet memurlarının da yargılandığı yüksek mahkemedir. Bu mahkemelerin kadıların tayin etme ve denetimini yapma gibi bir görevi bulunmamaktadır. Bu görev hükümdar tarafından ataması yapılan Kadil Kudat'ın görev ve yetkisi dâhilindedir.

CEVAP: E

12. **İbn-i Rüşd**; XII. yüzyılda İspanya'da yaşamış ve Aristo'nun eserlerini tercüme ederek Batı dünyasına aktarılmasını sağlamıştır. Aklı ön planda tutan İbn-i Rüşd Avrupa'da "**Averroes**" olarak bilinmektedir.

CEVAP: E

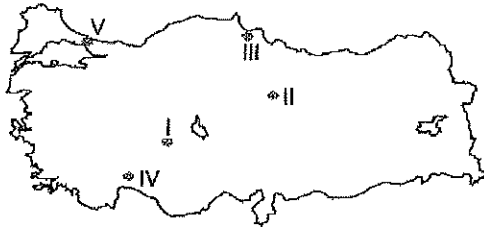
13. Anadolu'nun birçok yerinde çift minareli medrese veya camiler bulunmaktadır. Bunların çift yapılmasının sebebi; barış zamanları Müslümanları namaza çağırma ve savaş zamanları ise gözcü kulesi olarak kullanılmalarıdır. Ayrıca eserlerin daha ihtişamlı görülmeleri amacıyla yapılan bu minareler, "Devlet"i sembolize etmiştir.
- CEVAP ③
14. Güzel yazı yazma olan hattın ilk temellerini XIII. yüzyılda gerçek ismi Yakut İbn-i Abdül-Musta'sımı olan "Amasyalı Yakut" atmıştır. Amasyalı Yakut Türk tarihinin ilk büyük hattatı sayılmıştır. A, B ve D seçeneğinde verilen hattatlar ise Osmanlı Devleti'nde yaşamıştır. E seçeneğindeki Nakkaş Sinan Bey ise hat sanatı ile değil minyatür sanatı ile ilgili eserler vermiştir.
- CEVAP ③
15. Buse'nin tarih dersinde aldığı notların başlığına **Kutadgu Bilig** getirilmelidir. Kutadgu Bilig "Mutluluk veren bilgi" anlamına gelen ve Türk İslam edebiyatının ilk yazılı eseri kabul edilen bu siyasetname ve nasihatname türündeki eser, insanların hem bu dünyada hem de ahirette mutluluğu elde edebilmeleri için nasıl bir yaşam sürmeleri gerektiğini anlatmıştır. Daha sonraki birçok devlet adamı ve hükümdarın başucu kitabı olan eser, adalet, devlet, akıl ve akıbet gibi dört temel ilke üzerine kurulmuştur.
- CEVAP ①
16. Türklerin İslamiyet'i kabulü ile beraber başta yönem ve idari olmak üzere sanat, edebiyat, mimari, hukuk, eğitim gibi birçok alanda değişimler yaşanırken, **en az değişiklik ise askerlik alanında** yaşanmıştır. Çünkü İslam öncesi Türkler'de askerlik sistemi çok ileri seviyede olduğu için Türklerin İslamiyet'i kabulüyle de en az değişimin yaşandığı alan askerlik olmuştur.
- CEVAP ③
17. Karahanlılar Devleti Türk İslam kültürü ve medeniyetinin ilk temsilcisidir. Bu yüzden kendileri zamanında yapılan mimari, sanat, edebiyat, hukuk ve devlet teşkilatlanması ile ilgili her şey ilk Türk İslam eseri olarak tanımlanır.
- CEVAP ③
18. Büyük Selçuklu Veziri Nizamülmülk gulam sisteminin yararlarını "Bütün ordu bir soydan olursa bundan tehlike doğar; çok çarşılar. Ordunun her soydan olacak şekilde karışık bulunması gereklidir." sözleriyle açıklamıştır.
- CEVAP ①
19. Soruda açıklaması verilen devlet adamı **Atabey**'dir. İlk Türk Atabeyi'de Büyük Selçuklu Devleti'nin ünlü veziri Nizamülmülk'tür.
- CEVAP ③
20. Talha Öğretmen'in sorusuna **Biruni** cevabını veren Zeynep doğru cevap vermiştir. Matematikçi, coğrafyacı ve astronom olan bu bilim insanı, bilimsel özgürlüğü savunmuş, yer çekiminin varlığını Newton'dan önce dile getirmiştir. Gazneli Mahmud'un "Sarayımın en kıymetli hazinesi" dediği Biruni, Asyalı milletlerin tarihini anlattığı Asar-ül Bakiye, El Kanunü'l-Mesudi ve eczacılık alanında Kitabü's-Saydeletif Tıp adlı önemli eserler kaleme almıştır. Ayrıca jeodezi (yer ölçümü) ilmini kurmuş ve Dünya'nın çapını oldukça yakın bir şekilde hesaplamıştır.
- CEVAP ③
21. **Robotik** (makine, uçak, yazılım, elektronik ve kontrol mühendisliği dallarının ortak çalışma alanı) ve **Sibernetik** (canlı ve cansız tüm karmaşık sistemlerin denetlenmesini ve yönetilmesini inceleyen bilim dalı) bilimlerinin dâhisi kabul edilen Cizre doğumlu Türk İslam bilgini **Ej-Cezeri** (Ebu'l-İzz)'dir.
- CEVAP ①
22. Kutay Öğretmen'in dersinde anlattığı konu **Hükümdarlık Sembolleri**'dir. Tıraz, halifenin hükümdara gönderdiği değerli bir elbise olup, hükümdarın halife tarafından tanındığını göstermiştir. Çetr, saltanat şemsiyesi olarak hükümdarın ihtişamını ve otoritesini simgelemiş, törenlerde dikkat çekmiştir. Menşur ise halifenin onayını belgeleyen resmi bir evrak olarak, hükümdarın mesuliyetini pekiştirmiştir.
- CEVAP ③
23. Metinde hükümdarların üzerlerinde kendi ad ve lakaplarının yazılı olduğu özel ve süslemeli glyşlerden söz edildiği için ilk boşluğa "**Tıraz**" getirilmelidir. Ayrıca sarayda beş vakit namazda, savaşlarda ve törenlerde çalınan müzik türü "**Nevbet**" getirilmelidir.
- CEVAP ①
24. **İbn-ül Heysem**; 960-1039 yılları arasında yaşayan ünlü fizikçidir. Özellikle fiziğin ışık bilimi sahasında temel sayılan her şeyi ilk ortaya koyan fizik âlimidir. Kendisinin yazdığı "**Kitabü'l-Menazir**" adlı eseri optik üzerine yazılan en sağlam eserlerden biri olarak kabul edilmiştir.
- CEVAP ①

1. Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluş yıllarında Haçlı Seferleri ile karşılaşmaları
 - I. devlet başkentinin taşınması,
 - II. Bizans'ın Anadolu'daki Türk baskısından kısa bir süre de olsa kurtulması,
 - III. Türklerin maddi ve manevi zarar görmesi
 durumlarından hangilerine neden olmuştur?
 - A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) I ve II
 - D) I ve III
 - E) I, II ve III
2. XI. yüzyılda oluşturduğu güçlü donanma ile Bizans'ı denizden tehdit etmesi üzerine Bizans İmparator'u I.Aleksios Komneos tarafından I.Kılıçarslan'a şikâyet edilen ve I.Kılıçarslan tarafından İznik'te kendisi adına verilen bir davette öldürülen Türk devlet adamı kimdir?
 - A) Hasan Sabbah
 - B) Nizamülmülk
 - C) Çaka Bey
 - D) Süleyman Şah
 - E) Çağrı Bey
3. Türk Deniz Kuvvetlerinin 1081 tarihini kuruluş yılı ilan etmesine neden olan gelişme, aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Haçlı donanmasına karşı Preveze Deniz Savaşı'nın kazanılması
 - B) Karesioğullarının Osmanlı Devleti'ne katılması
 - C) Karamürsel Alp'in Osmanlıda kaptan-ı deryalığa getirilmesi
 - D) Barbaros Hayrettin Paşa'nın Divan-ı Hümayun üyesi olması
 - E) Çaka Bey'in İzmir'de donanma kurması
4. 1081'de İzmir merkezli olarak denizcilik faaliyetlerine başlayan ve kurmuş olduğu kırk parçalık donanması ile Midilli, Sakız, Sısam ve Rodos gibi stratejik adaları fetheden Türk beyi kimdir?
 - A) Barbaros Hayrettin Paşa
 - B) Turgut Ali Reis
 - C) Çaka Bey
 - D) Piri Reis
 - E) Seydi Ali Reis
5. 1176 yılında yapılan Miryokefalon Savaşı'nda Bizans İmparatorluğu'nu mağlup eden Anadolu Selçuklu Devleti hükümdarı kimdir?
 - A) Alaaddin Keykubat
 - B) Sultan Mesut
 - C) Gıyaseddin Keyhüsrev
 - D) II.Kılıçarslan
 - E) İzzettin Keykavus
6. 1204 yılında inşaatına başlanıp 1206 yılında hizmete giren ve 1890 yılına kadar eğitim hastanesi olarak görev yapan, Anadolu'nun İslamî Dönem'e ait en eski hastanesi ve dünyanın ilk tıp fakültesi aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Nureddin Şifahanesi
 - B) Ayşe Bibi Türbesi
 - C) Gevher Nesibe Hatun Şifahanesi
 - D) Hamidiye Etfal Hastanesi
 - E) Turan Melik Şifahanesi
7. Aşağıda verilen hangi Türkiye Selçuklu hükümdarı eski bir Türk geleneği olarak ülkeyi on bir oğluna paylaştırmıştır?
 - A) Sultan Mesut
 - B) II.Kılıçarslan
 - C) Gıyaseddin Keyhüsrev
 - D) İzzeddin Keykavus
 - E) Süleyman Şah
8. 1176 yılında Türkiye Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında yaşanan ve Türklerin Anadolu'dan atılamayacağını kanıtladığı için Yurtutan Savaşı olarak da adlandırılan savaş aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Köseadağ
 - B) Malazgirt
 - C) Miryokefalon
 - D) Pasinler
 - E) Katvan

9. Konya'daki Alaeddin Kışk, Kayseri'de Keykubadiye Sarayı ile Beyşehir'deki Kubadâbâd Sarayı aşağıda verilen hangi devletten günümüze kalmıştır?

A) Anadolu Selçuklu Devleti
B) Artuklular
C) Osmanlı Devleti
D) Büyük Selçuklu Devleti
E) Mengücekiler

10.

Yukarıda numaralandırılmış yerlerden hangisinde Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir eseri bulunmaz?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Anadolu Selçuklularında arazi işlerinden sorumlu olup bunlarla ilgili işleri düzenleyip menşur ve beratları hazırlayan devlet görevlisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Pervaneci B) Yuğruş
C) Vezir D) Melik
E) Naip

12. Anadolu Selçuklularında Reis'ül-Bahr, Meliküs-Sevahl ya da Emir-i Sevahl adlı kişiler, aşağıda verilen hangi alanla ilgili görevliler arasında yer almıştır?

A) Sağlık B) Hukuk
C) Eğitim D) Askerî
E) Ekonomi

13. Aşağıdakilerden hangisi Ahilik teşkilatının özelliklerinden ve görevlerinden biri değildir?

A) İslam inancı ile Türk örf ve âdetlerinin sentezi şeklinde oluşan bir düşünce sistemidir.
B) XIII. yüzyılda temeli yardımlaşma üzerine kurulan esnaf ve sanatkâr örgütlenmesidir.
C) Toplumda ekonomik hayatın dışında sosyal, siyasi ve askerî faaliyetlerde bulunmuştur.
D) Üretilen malların aracısız bir şekilde tüketiciye ulaşmasında etkili olmuştur.
E) Gayrimüslim tüccar ve esnafier teşkilata katılmıştır.

14. Aşağıda verilen şehirlerden hangisinde Türkiye Selçuklu Devleti'nden kalma bir eser bulunması beklenemez?

A) Sivas B) Kırşehir C) Trabzon
D) Kayseri E) Antalya

15. XIII. yüzyılda Anadolu'da yaşayan Ahi Evran'ın eşi Fatma Kadın tarafından kurulan kadın dayanışma örgütü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bacıyan-ı Rum B) Lonca
C) Ehli Hıref D) Derbent
E) Gazıyan-ı Rum

16. Anadolu'daki Haçlı istilaları nedeniyle 1097'den 1176'ya kadar Bizanslılarda olan üstünlük hangi gelişme sonrası tekrar Anadolu Selçuklu Devleti'nin eline geçmiştir?

A) Bizans'ın Malazgirt Savaşı'nı kaybetmesi
B) Büyük Selçuklu Devleti'nin kurulması
C) Anadolu Selçuklularının Miryokefalon Savaşı sonucu Bizans'ı mağlup etmesi
D) Haçlı Seferlerinin başarıya ulaşması
E) Anadolu'da ilk Türk devletlerinin kurulması

17. Anadolu'yu Türkleştirmek için Bizans ile mücadele edilmesinde, Haçlı Seferlerine karşı Anadolu'nun savunulmasında ve Türkistan'dan gelen Türkmenlerin Anadolu'ya yerleştirilmesinde aşağıda verilen devletlerin hangisinin etkisinden söz edilemez?

A) Danişmentliler
B) Türkiye Selçukluları
C) Karahanlılar
D) Büyük Selçuklu Devleti
E) Osmanlı Devleti

18. • Asıl adı Mahmud bin Ahmet el-Hoyi'dir.
• XIII. yüzyılda Hoy şehriden Anadolu'ya gelmiştir.
• Esnaf ve sanatkâr teşkilatlamasını sağlamıştır.

Yukarıda tanıtılmaya çalışılan kişi kimdir?

A) Ahi Evran
B) Şeyh Edebali
C) Baba İshak
D) Hasan Sabbah
E) Bozoklu Celal

19. Anadolu Selçuklu Devleti'nin 1240-1242 yaşadığı hangi gelişme, devletin zayıflamasına ve Moğolların Anadolu'yu istila etmesinin kolaylaşmasına neden olmuştur?

A) Mıryokefalon Savaşı'nı kazanması
B) Yassıçemen Savaşı'nı yapması
C) Haçlıların İznik'i ele geçirmesi
D) Baba İshak İsyanı'nın çıkması
E) Danişmentliler'e son verilmesi

20. XIII. yüzyılda Mengücekîler tarafından günümüze kalan bir cami ve darüşşifadan oluşup UNESCO tarafından 1985 yılında Dünya Miras Listesi'ne alınan Türk İslam eseri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Divriği Ulu Camii
B) Yağıbasan Medresesi
C) Diyarbakır Ulu Camii
D) Selimiye Camii
E) Yıldırım Darüşşifası

21. 1921 ve 1939 yıllarında Erzincan ve çevresinde meydana gelen depremler nedeniyle yaptıkları çoğu eserin günümüze ulaşmadığı Türk İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Saltuklar
B) Mengücekîler
C) Anadolu Selçuklu Devleti
D) Danişmentliler
E) Artuklular

22. Anadolu Selçuklu Devleti hükümdarı Sultan II. Kılıçarslan tarafından Anadolu'da yaptırılan ilk kervansaray aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sultan Han
B) Alay Han
C) Koza Han
D) Alara Han
E) Evdir Han

23. Aşağıda verilen hangi devlet hükümdarları diğer Türk devletlerinden farklı olarak Farsça ünvanlar kullanmıştır?

A) Memlükler
B) Osmanlı Devleti
C) Artuklular
D) Anadolu Selçuklu Devleti
E) Harzemşahlar

24. • Konya Taş Mescid
• Antalya Yivli Minare
• Sivas Gök Medrese

Yukarıda verilen eserler hangi Türk devletinden günümüze kalmıştır?

A) Mengücekîler
B) Büyük Selçuklu Devleti
C) Artuklular
D) Osmanlı Devleti
E) Anadolu Selçuklu Devleti

1. 1077'de İznik'te Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından kurulan Anadolu Selçuklu Devleti 1096 yılında Haçlı Seferleri ile karşı karşıya kalmıştır. I. Haçlı Seferi'nde başarılı olan Haçlılar Anadolu Selçuklularının elindeki İznik'i alıp Kudüs'e kadar ilerlemişlerdir. Bunun üzerinde maddi ve manevi kayba uğrayan Anadolu Selçukluları başkentlerini Konya'ya taşıırken Haçlıların ele geçirdiği yerleri Bizans'a vermesiyle de Bizans Anadolu'daki Türk baskısından kısa bir süre de olsa kurtulma imkânı bulmuştur.

CEVAP 3

2. Çaka Bey oluşturduğu güçlü donanması ile Bizans'ı denizden tehdit etmeye başlamış ve Balkanlar'da Bizans'a karşı Peçenekler ile anlaşmıştır. Bu durumdan rahatsız olan Bizans İmparatoru I. Aleksios Komneos, Çaka Bey'in kızı ile evli Anadolu Selçuklu Hükümdarı I. Kılıçarslan'a bir mektup yazarak Çaka Bey'in amacının Selçuklu tahtı olduğuna I. Kılıçarslan'ı inandırmıştır. Bunun üzerine I. Kılıçarslan Çaka Bey'i İznik'e davet ederek bir ziyafette zehirleyerek öldürmüştür.

CEVAP 2

3. Çaka Bey; 1081 yılında İzmir'de ilk Türk donanmasını kurmuştur. Bu tarih günümüzde de Türk Deniz Kuvvetleri'nin kuruluş yıl dönümü olarak kutlanmaya devam etmektedir.

CEVAP 3

4. 1081'de İzmir merkezli olarak denizcilik faaliyetlerine başlayan ilk Türk beyi olan Çaka Bey, kurduğu kırk parçalık donanması ile Midilli, Sakız, Sisam ve Rodos gibi stratejik öneme sahip adaları fethetmiştir.

CEVAP 3

5. II. Kılıçarslan; 1156-1192 arasında Anadolu Selçuklu Devleti'nin hükümdarlığını yapmıştır. Bu hükümdarlık süresinde 1176 yılında Mıyokefalon Savaşıyla Bizans İmparatorluğu'nu mağlup etmiştir.

CEVAP 5

6. Kayseri'de bulunan Gevher Nesibe Hatun Şifahanesi, Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından 1204 yılında inşaatına başlatılmış, 1206 yılında ise hizmete açılmıştır. 1890 yılına kadar eğitim hastanesi olarak görev yapan Gevher Nesibe Hatun Şifahanesi Anadolu'nun İslami Dönem'e ait en eski şifahanesi ve dünyanın ilk tıp fakültesidir.

CEVAP 6

7. Türkiye Selçuklu hükümdarı II. Kılıçarslan eski bir Türk devlet geleneği olarak ülkesini on bir oğlu arasında paylaştırmıştır.

CEVAP 3

8. Türkiye Selçuklu devleti hükümdarı II. Kılıçarslan Zamanı'nda Bizans İmparatorluğu ile yapılan Mıyokefalon Savaşı kazanılmıştır. Bu savaş sonunda Türklerin Anadolu'dan ahlamayacağı kanıtlanmıştır. Bu yüzden yapılan savaşa "Yurttutan Savaşı" adı da verilmiştir.

CEVAP 8

9. Konya'daki Alaeddin Köşkü, Kayseri'de Keykubadiye Sarayı ile Beyşehir'deki Kubadâbâd Sarayı, Anadolu Selçuklu Devleti'nden günümüze kalmıştır.

CEVAP 9

10. Anadolu Selçuklu Devleti, 1075-1308 yılları arasında Anadolu'da hüküm sürmüştür. Hüküm sürdüğü bu yıllarda ise Anadolu'ya yüzlerce eser yapmıştır. Haritada V numara ile gösterilen yer ise İstanbul'dur. İstanbul ilk defa Türkler tarafından 1453 yılında fethedilmiştir. Bu yüzden İstanbul'da Anadolu Selçuklu Devleti'nin eserinin olması beklenemez. İstanbul'da sadece Osmanlı Devleti'ne ait eserler bulunur.

CEVAP 3

11. Anadolu Selçukluları, Büyük Selçuklu Devleti'nin geliştirdiği İktisadi sistemini uygulamıştır. Anadolu Selçuklularından arazi işlerinden sorumlu olan ve bunlarla ilgili işleri düzenleyen menşur ve beratları hazırlayan görevliye de Pervaneci denilmiştir. Pervaneci üst düzey bir memuriyeti olmamasına rağmen yaptığı işin öneminden dolayı askerî, mali, hukukî, idari başta olmak üzere tüm devlet işlerinin karara bağlandığı en yüksek yönetim aracı olan Divan-ı Âlânın üyelerinden kabul edilmiştir.

CEVAP 11

12. Anadolu Selçuklularında donanma kumandanlarına Reis ül-Batır veya sahillerin kumandanı anlamında Meliküs-Sevahl ya da Emir-i Sevahl denilmiştir. Bu görevliler askerî alanla ilişkilidir.

CEVAP 12

13. **Ahilik**, XIII. yüzyılda temeli yardımlaşma üzerine kurulan esnaf ve sanatkar örgütlenmesine verilen isimdir. İslam inancı ile Türk örf ve âdetlerinin sentezi sonucu oluşan bir düşünce sistemidir. Toplumda ekonomik hayatın dışında sosyal, siyasi ve askerî faaliyetleri ile de etkili olmuştur. Sadece Müslüman esnaf ve tüccarların katıldığı bu teşkilata gayrimüslimler alınmamıştır. Ayrıca Ahiler üretilen malların aracısız bir şekilde tüketiciye ulaştırılmasında da etkili olmuştur.

CEVAP ③

14. Anadolu Selçuklu Devleti 1075-1308 yılları arasında Anadolu'da hüküm sürmüştür. Bu yıllarda ise Anadolu'da birçok eser yapmıştır. **Trabzon ise 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde ilk defa fethedilmiştir.** O yüzden Anadolu Selçuklu Devleti'nin Trabzon'da bir eser bırakması mümkün değildir.

CEVAP ③

15. Ahilik teşkilatının kurucusu Ahi Evran'ın eşi Fatma Kadın, kadınlara meslek öğretebilmek amacıyla "**Bacıyan-ı Rum**" (Anadolu Kadınları) teşkilatını kurmuştur.

CEVAP ③

16. 1097-1176 yılları arası Haçlı istilaları nedeniyle Bizans, Anadolu'da üstünlüğü ele geçirmiştir. 1176 yılında Bizans ile Türkiye Selçukluları arasında yapılan **Miryokefalon Savaşı** ile Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma ümitleri tamamen sona ererken Anadolu'daki siyasi üstünlük tekrar Anadolu Selçuklularının eline geçmiştir.

CEVAP ③

17. **Karahanlılar**; 840-1212 yılları arasında Orta Asya'da hüküm süren bir Türk devletidir. Karahanlılar'ın hüküm sürdüğü yerler arasında Anadolu toprakları yer almamıştır.

CEVAP ③

18. **Ahi Evran**; 1171 yılında Azerbaycan'ın Hoy şehrinde dünyaya gelmiştir. Asıl adı Mahmud bin Ahmet el-Hoyi'dir. XIII. yüzyılda Anadolu'ya gelmiş dericilik ile ilgili bir imalathane oluşturarak ilk kez esnaf ve sanatkarların teşkilatlanmasını sağlamıştır. Başka şehirlerde de yaygınlaşan bu örgütlenme, Anadolu'nun ekonomik olarak kalkınmasında ve imar edilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

CEVAP ③

19. Anadolu Selçuklu Devleti tarihinin en büyük isyanı 1240 yılında çıkmıştır. Baba İlyas'ın müritlerinden Baba İshak dönemin hükümdarı II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in dine aykırı hareket ettiğini bahane ederek onun aleyhine propaganda yaparak büyük bir Türkmen kitlesinin isyana kalkıştırmıştır. İsyan sırasında Amasya, Sivas ve Kayseri isyancıların eline geçmiştir. İsyan iki sene sonra Selçuklu ordusunun isyancılar üzerine büyük bir sefer düzenlemesiyle bastırılabilmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti'ni zayıflatan bu gelişme Moğollar'a Anadolu istilası yolunda umut vermiştir.

CEVAP ③

20. Mengüceklilerin hüküm sürdüğü topraklar ne kadar dar ise ona karşılık Dünya tarih mirasına pek çok eser bırakmıştır. Günümüze Mengüceklilerden kalan Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası 1228-1229 seneleri arasında inşa edilmiştir. Ayrıca bu eser 1985 senesinden beri UNESCO tarafından da koruma altına alınmıştır.

CEVAP ③

21. **Mengücekli**ler; 1080-1228 yılları arasında Erzurum ve çevresinde hüküm sürmüş bir Türk İslam beyliğidir. Bu devlete ait olan eserlerin birçoğu 1921 Erzurum ve 1939 yıllarındaki depremler sonucu günümüze ulaşamamıştır.

CEVAP ③

22. Anadolu Selçuklu Devleti sultanları ticaretin gelişmesi için birçok han, yol, köprü ve kervansaraylar yaptırmıştır. Anadolu'daki ilk kervansaray ise II. Kılıç Arslan Zamanı'nda Kayseri-Aksaray yolunda yaptırılan "**Alay Han**"dır.

CEVAP ③

23. Anadolu Selçuklu Devleti hükümdarları diğer Türk devletlerinden farklı olarak hükümdarlarına Farsça ünvanlar (keyhüsrev, keykubat, keykavus gibi) vermiştir. Ünvanın başındaki "**Key**" kelimesi ise Farsçada "**sultan, hükümdar**" anlamına gelmektedir.

CEVAP ③

24. Konya'da bulunan **Taş Mescidi**, Antalya'da bulunan **Yivli Minare** ve Sivas'ta bulunan **Gök Medrese** Anadolu Selçuklu Devleti Zamanı'nda yapılmıştır.

CEVAP ③

1. I. Devletin iyi idare edilememesi
II. Türkmenlerin İslam'a girmelerine rağmen eski inançlarını tam olarak terk edememesi
III. Türkmenlerin otlaqlar yüzünden yerli halkla geçinememesi
- Yukarıda verilenlerden hangileri 1240 yılında çıkan Baba İshak İsyanı'nın nedenleri arasındadır?**

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. XII. yüzyılda Tokat'ın Niksar ilçesine yapılan *Yağribasan Medresesi* hangi devlet döneminde inşa edilmiştir?
- A) Danişmentliler
B) Anadolu Selçukluları
C) Artuklular
D) Mengücekliler
E) Saltuklular

3. *Batman Irmağı üzerinde bulunan Malabadi Köprüsü, Mardin'de bulunan Hatuniye Medresesi, Koçhisar Ulu Cami, Muzafferîye, Semanin, Şehidiye ve Hüsamîye Medreseleri* hangi Türk devleti zamanından günümüze kalmıştır?
- A) Danişmentliler
B) Artuklular
C) Mengücekliler
D) Anadolu Selçuklu Devleti
E) Saltuklular

4. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu'da Türkçeyi resmî devlet dili olarak kullanmıştır?
- A) Danişmentliler
B) Anadolu Selçuklu Devleti
C) Gazneliler
D) Karamanoğulları
E) Karahanlılar

5. Aşağıdakilerden hangisi 1071 Malazgirt Savaşından hemen sonra kurulan beyliklerden biri değildir?

A) Danişmentliler B) Saltuklular
C) Karamanlılar D) Mengücekliler
E) Artuklular

6. Haberleşme, kontrol, denge kurma ve ayarlama ilmi olan sibernetiğin ilk kurucusu *El- Cezeri* hangi Türk devletinde yetişmiş bir bilim insanıdır?
- A) Artuklular
B) Anadolu Selçuklu Devleti
C) Büyük Selçuklu Devleti
D) Mengücekliler
E) Saltuklular

7. Anadolu Selçuklu Devleti Haçlıların İznik'i almasıyla merkezini aşağıdaki şehirlerden hangisine taşımıştır?
- A) Niğde B) Konya C) Sivas
D) Kayseri E) Ankara

8. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu'da kurulan ilk Türk devletlerinin Türk İslam dünyasına sağladığı katkılardan biri değildir?
- A) Haçlılara karşı savaşmaları
B) Anadolu'yu hilafet merkezi yapmak için çalışmaları
C) Anadolu'nun Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağlamaları
D) Fethettikleri bölgelere Türkçe isim vermeleri
E) Şehir, kasaba ve köyler kurarak bayındırlık faaliyetlerinde bulunmaları

9. Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma ümitleri sona ermiştir.
Anadolu kesin olarak Türk yurdu hâline gelmiştir.

Yukarıda sonuçları verilen Anadolu Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında 1176 yılında yapılan hangi savaşın sonuçları arasındadır?

- A) Malazgirt B) Miryokefalon
C) Pasinler D) Köseadağ
E) Yassıçemen

10. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu Selçuklu Devleti'nin doğrudan ticareti geliştirme faaliyetlerinden biri değildir?

- A) Antalya, Alaiye ve Kırım'ın Suğdak limanlarının alınması
B) Yabancı tüccarlara gümrük vergisinde ayrıcalık tanınması
C) Ticaret yollarına kervansaraylar inşa edilmesi
D) Kıbrıs Krallığı ve Venediklilerle ticari anlaşmaların imzalanması
E) Halktan öşür, zekât, cizye ve haraç gibi vergiler alınması

11. Anadolu Selçuklu Devleti'nin 1243'te aşağıda verilen hangi savaşı kaybetmesi, Anadolu'nun Moğol hâkimiyeti altına girmesine neden olmuştur?

- A) Malazgirt B) Ankara C) Pasinler
D) Köseadağ E) Yassıçemen

12. 1071 yılında Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında meydana gelen Malazgirt Meydan Muharebesi hangi il sınırları içinde yapılmıştır?

- A) Van B) Bingöl C) Muş
D) Bitlis E) Diyarbakır

13. Aşağıdakilerden hangisi 1243 yılında Anadolu Selçuklu Devleti ile İlhanlılar arasında yapılan Köseadağ Savaşı'nın sonuçlarından biri değildir?

- A) Anadolu Moğollar tarafından tahrip edilmiştir.
B) Anadolu'da ilk defa Türk beylikleri kurulmuştur.
C) Anadolu Selçuklu Devleti yıkılma sürecine girmiştir.
D) Anadolu halkının ticaret yapması zorlaşarak yoksul bırakılmıştır.
E) Selçuklulardan ayrılarak birçok devlet ve beylik kurulmuştur.

14. Aşağıdakilerden hangisi, 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan devletler (beylikler) arasında gösterilemez?

- A) Karamanoğulları B) Artukoğulları
C) Germiyoğulları D) Hamitoğulları
E) Candaroğulları

15. Aşağıda verilen devletlerden hangisi kendisini Anadolu Selçuklu Devleti'nin devamı ve mirasçısı olarak görmüştür?

- A) Karamanoğulları B) Ramazanoğulları
C) Germiyoğulları D) Hamitoğulları
E) Aydınoğulları

16. I. Karesioğulları
II. Saruhanoğulları
III. Aydınoğulları

Yukarıda verilen Anadolu beyliklerinden (devletlerinden) hangileri denizcilik alanında faaliyet göstermiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

17. • Anadolu Selçuklu Devleti'nde yetişmiştir.
• Mesnevi ve Kebir eserlerini yazmıştır.

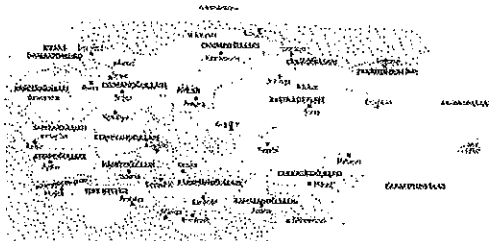
Yukarıda özellikleri verilen İslam düşünürü kimdir?

- A) Muhyiddin Arabî
B) Mevlâna Celâleddin-i Rumi
C) Yunus Emre
D) Caca Bey
E) Sadrettin Konevi

18. XIII. yüzyılda kaleme alınan *Makalat* adlı eser aşağıdaki İslam düşünürlerinden hangisine aittir?

- A) Hacı Bektaş-ı Veli
B) Muhyiddin Arabî
C) Hz. Mevlâna
D) Yunus Emre
E) Hacı Bayram-ı Veli

19. Aşağıda 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan II. Türk beylikleri haritası verilmiştir.

Yukarıda verilen görsele bakılarak;

- I. Anadolu Türk siyasi birliğinin bozulduğu,
II. farklı etnik grupların bu coğrafyada varlıklarını sürdürdüğü,
III. Osmanlıların Bizans sınırında kurulduğu
çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

20. Türk İslam eserlerinden biri olan külliyeler, genellikle aşağıdaki yapılardan hangisinin yanına inşa edilmiştir?

- A) Türbe B) Cami C) Medrese
D) İmarethane E) Kervansaray

21. XIII. yüzyılda kaleme alınan *Risaletün Nushiyye* adlı eser aşağıdaki düşünürlerden hangisine aittir?

- A) Hacı Bektaş-ı Veli
B) Farabi
C) Mevlâna Celâleddin-i Rumi
D) Yunus Emre
E) Hoca Dehhani

22. Sivas'ta bulunan *Gök Medrese* aşağıdaki devletlerin hangisi tarafından yaptırılmıştır?

- A) Anadolu Selçuklu Devleti
B) Osmanlı Devleti
C) Danişmentîler
D) Candaroğulları
E) Kadı Eretna

23.

Beylik	Kurulduğu Yer
I. Karamanoğulları	Konya ve civarında
II. Germiyanogulları	Kütahya ve civarında
III. Dulkadiroğulları	Maraş ve civarında
IV. Eretna Devleti	Tokat, Sivas ve civarında
V. Hamitoğulları	Söğüt ve Domaniç civarında

Yukarıda verilen beylik ve kurulduğu yer eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

24. Kayseri'de bulunan *Çifte Minareli Medrese ve Gevher Nesibe Darüşşifası* aşağıdaki devletlerden hangisinin zamanında yapılmıştır?

- A) Büyük Selçuklu Devleti
B) Artuklular
C) Danişmentîler
D) Germiyanogulları
E) Anadolu Selçuklu Devleti

1. II.Gıyaseddin Keyhüsrev Dönemi'nde Moğol tehlikesi yüzünden birçok Türkmen, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne gelmiştir. Bölgeye gelen Türkmenlerin buradaki yerli halkla otlaklar yüzünden geçinememeleri, İslamiyet'i kabul etmelerine rağmen Orta Asya'nın eski din ve inanışlarını yaşamaya devam etmeleri ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin de yıkılış sürecinde bulunması gibi sebepler **Baba İshak İsyanı'nın** çıkmasına zemin hazırlamıştır.

CEVAP ③

2. XI. yüzyılda inşa edilen ve dönemin en önemli eğitim kurumlarından biri olarak kabul edilen "**Yağbasan Medresesi**", Danişmentliler Dönemi'nde hizmete açılmıştır.

CEVAP ③

3. Artuk Bey'in oğulları tarafından Hasankeyf, Mardin ve Harput (Elâzığ) civarında kurulan Artuklular Malabadi Köprüsü, Hatuniye Medresesi gibi birçok medrese ve cami inşa etmişlerdir.

CEVAP ③

4. 1243 Köseadağ Savaşından sonra Konya ve Karaman merkezli kurulan Karamanoğulları, **Karamanoğlu Mehmet Bey Dönemi'nde Türkçeyi resmî dil ilan etmiştir.**

CEVAP ③

5. 1071 Malazgirt Savaşından sonra Danişmentliler, Dılmaçoğulları, Artuklar, Mengücekler, Çaka Beyliği, Saltuklar, İnal veya Yınafoğulları, Ahlatşahlar (Sökmenliler), Çubukoğulları, İnanç veya Ladikoğulları, Efes ya da Tanrıvermişoğullarıyla beylikler kurulmuştur. Karamanlılar ya da Karamanoğulları ise 1243 Köseadağ Savaşından sonra Anadolu'da kurulan II.Türk beylikleri arasında yer almıştır.

CEVAP ③

6. Sıbernetik biliminin kurucusu olan **El-Cezeri**, Artuklular Devleti'nin ve o dönemin en tanınmış bilim insanlarından biridir.

CEVAP ①

7. I.Haçlı Seferi sonucunda başkent İznik'i kaybeden Anadolu (Türkiye) Selçuklu Devleti merkezini **Konya'ya** taşımıştır.

CEVAP ③

8. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin Anadolu'yu hilafet merkezi yapmak gibi bir çabası olmamıştır.

CEVAP ③

9. 1176 yılında Türkiye Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında yapılan **Miryokafalon Savaşı'nı** Türkler kazanmıştır. **Bu zafer sonucunda Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma ümitleri sona ererken, Anadolu kesin olarak Türk yurdu hâline gelmiştir.**

CEVAP ③

10. Anadolu Selçuklu Devleti, ticareti geliştirebilmek için deniz aşırı seferler düzenleyerek liman kentlerini fethetmiş, yabancı tüccarlara gümrük vergisinde indirim uygulanmış, ticaret yolları üzerinde tüccarların konaklayabilmesi için kervansaraylar yapmış ve çeşitli devletlerle ticaret antlaşmaları imzalamıştır. Anadolu Selçuklularının halktan vergiler toplaması ise ticareti doğrudan geliştirmeye yönelik bir gelişme değildir.

CEVAP ③

11. Anadolu Selçuklu Devleti'nin İlhanlılar ile yaptığı Köseadağ Savaşı'nı kaybetmesi, Anadolu'nun Moğollar tarafından istila edilmesine, Anadolu Türk siyasi birliğinin bozulmasına ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin İlhanlılar (Moğollar) hâkimiyeti altına girmesine neden olmuştur.

CEVAP ③

12. 1071 yılında Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında yapılan Malazgirt Meydan Muharebesi **Muş** ili sınırlarında yer alan Rahve Ovası'nda yapılmıştır.

CEVAP: C

13. Anadolu Selçuklu Devleti ile İlhanlılar arasında yapılan Köseadağ Savaşı sonunda Anadolu Moğollar tarafından istila edilip yağmalanmıştır. Anadolu Türk siyasi birliği bozularak yeni devletler (beylikler) kurulmuştur. Anadolu halkı büyük ekonomik zarara uğramış ve Anadolu Selçuklu Devleti yıkılma sürecine girmiştir. Anadolu'da ilk beylikler ise Köseadağ Savaşı sonrası değil Malazgirt Savaşı sonrasında kurulmuştur.

CEVAP: B

14. 1243 yılında Anadolu Selçuklu Devleti ile İlhanlılar arasında yapılan Köseadağ Savaşı sonucunda; Anadolu'da ikinci kez Türk beylikleri kurulmuştur. Kurulan beylikler arasında Artuklular ise yer almamıştır. Artuklular, 1071 Malazgirt Savaşı sonrasında Mar-
dın, Harput ve Diyarbakır çevresinde kurulmuştur.

CEVAP: E

15. 1243 yılında Köseadağ Savaşı'ndan sonrası Konya ve Karaman çevresinde kurulan Karamanoğulları, kendisini Anadolu Selçuklu Devleti'nin varisi (devamı) olarak görmüştür. Bu sebepten dolayı da Osmanlı Devleti ile birçok kez karşı karşıya gelmiştir.

CEVAP: A

16. 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Balıkesir ve Çanakkale çevresinde kurulan **Karesioğulları**, Manisa ve civarında kurulan **Saruhanoğulları** ile İzmir ve Aydın civarında kurulan **Aydinoğulları** denizci beyliklerdir.

CEVAP: B

17. Hz. Mevlâna; Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde yaşamıştır. En önemli eserleri ise **Mesnevi** ve **Divan-ı Kebir**'dir.

CEVAP: E

18. **Makalat**; Bektaşî tarikatının kurucusu Hacı Bektaş-ı Veli'nin en ünlü eseridir. Eserinde Bektaşîlikte sefesini, İslamiyet'in getirdiği yenilikler ve yeni yaşam tarzını anlatmıştır.

CEVAP: A

19. 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu Türk siyasi birliği bozularak Anadolu'da II. Türk beylikleri kurulmuştur. Ayrıca Trabzon Rum İmparatorluğu'nun ve Bizans İmparatorluğu'nun da bu haritada yer alması, Anadolu'da farklı etnik grupların da varlıklarını sürdürdüğünü gösterir. Yine haritaya bakıldığında ise Osmanlıların Bizans İmparatorluğu ile sınır komşusu olduğu görülmektedir.

CEVAP: B

20. **Külliye**, genellikle caminin etrafına yapılmış medrese, şifahane (hastane) kütüphane, hamam, türbe, imaret gibi değişik görevleri olan yapılar topluluğunun tümüne verilen bir isimdir.

CEVAP: C

21. **Risaletü'n Nushiyye**; (Nasihatlar Risalesi) Anadolu Selçuklu Devleti Zamanı'nda yetişmiş ünlü halk ozanı **Yunus Emre**'ye aittir.

CEVAP: D

22. Anadolu'da bulunan çoğu medrese Anadolu Selçuklu Devleti'nden kalmadır. Sivas'ta bulunan Gök Medrese ve Konya'da bulunan Karatay Medresesi de bunlara örnekler. (Anadolu'da yapılan ilk medrese olan Yağlıbasan Medresesi ise Danişmentlilere aittir.)

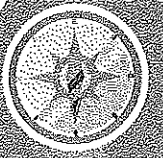
CEVAP: A

23. 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Konya ve civarında Karamanoğulları, Kütahya ve civarında Germiyanogulları, Maraş ve civarında Dulkadiroğulları ve Tokat, Sivas ve civarında ise Kadı Eretna Devleti kurulmuştur. Hamitoğulları ise Isparta ve Antalya civarında kurulmuştur.

CEVAP: B

24. Kayseri'de bulunan Çifte Minareli Medrese ile Gevher Nesibe Darüşşifası, Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde inşa edilmiştir.

CEVAP: E

1. I. Celâli
II. On İki Hayvanlı
III. Hicrî
Türklerin kullanmış olduğu yukarıdaki takvimlerinden hangileri "ay yılı" esasına göre hazırlanmıştır?
A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III
2. Uygurların aşağıdaki alanların hangisinde, Asya Hun ve Göktürk devletlerinden farklı bir yapıya sahip olduğu savunulamaz?
A) Hukuk B) Sanat
C) Ekonomik hayat D) Din ve inanış
E) Egemenlik anlayışı
3. İlk Türk devletlerinde zaferlerden sonra eğlenceler tertiplenir, Nevruz bayramları kutlanır, ayrıca ölenler için yuğ törenleri düzenlenirdi.
Buna göre, ilk Türk devletlerinde toplumsal hayatla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?
A) Ölümünden sonraki hayata inanılmıştır.
B) Şölen ve eğlencelere çok önem verilmiştir.
C) Halk arasında birlik ve beraberlik duygusu oluşturulmaya çalışılmıştır.
D) Atalar kültü inancı gereği ölen atalarının ruhlarını memnun etmeye çalışmışlardır.
E) Başka milletlere örnek davranışlar sergilenmiştir.
4. Aşağıdakilerden hangisi İslam öncesi Türk devletlerinde kullanılan hükümdar unvanlarından biri değildir?
A) Tanhu B) İleriş C) Aygucı
D) Şanyü E) Erkin

5. II. Göktürk Devleti'nde ülkeyi kardeşi Kül Tigin ile beraber yöneten, Kargan Savaşı'nda Uygurları mağlup edip devlete en parlak dönemini yaşatan hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?
A) Bilge Kağan B) Kutluk Kağan
C) Bumın Kağan D) Mukan Kağan
E) Tapo Kağan
6. Orta Asya'da genellikle göçebe yaşayan, boy ve oymakları derleyip onlara düzen veren; yiğit, korkusuz, kahraman, savaşçı ideal insan tipi aşağıdakilerden hangisidir?
A) Gazi B) Veli C) Kürşad
D) Alp E) Tarkan
7. I. Kül Tigin
II. Tonyukuk
III. Bilge Kağan
Orhun Kitabeleri yukarıdakilerden hangileri adına dikilmiştir?
A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III
8. Aşağıdakilerden hangisi Orta Asya coğrafyasında yer alan kültür merkezlerinden biri değildir?
A) Anav B) Altay C) Kimek
D) Andronovo E) Tagar

9. I. Balamir
II. Teoman
III. Alper Tunga

Yukarıdakilerden hangileri Asya Hun Devleti'ne hükümdarlık yapmamıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

10. Uygurların siyasi varlığına son verip bölgeye yerleşen ve 1207'de Moğol hükümdarı Cengiz Han'a tabi olan Türk topluluğu, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karluklar B) Kırgızlar
C) Türgeşler D) Kıpçaklar
E) Peçenekler

11. İstanbul ilk kez Bayan Han önderliğinde, 619'da Avarlar tarafından kuşatılmıştır.

Avarlardan sonra İstanbul'u ikinci defa kuşatan Türk devleti, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oğuzlar B) Hunlar C) Hazarlar
D) Macarlar E) Bulgarlar

12. Kaşgarlı Mahmut "Türk" adını, *Divânü Lügati't-Türk* adlı eserinde aşağıdaki kavramlardan hangisiyle anlamlandırmıştır?

- A) Kuvvetli B) Törel
C) Olgunluk çağı D) Kanun sahibi
E) Devlete bağlı halk

13. Almanların *Nibelungen Destanı*'nda kendisinden "Etzel" adında otoriter ve barışsever bir hükümdar olarak bahsedilen, Avrupa'da Hristiyanlar tarafından "Tanrı'nın Kırbağı" olarak nitelendirilen Türk hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mete B) Attila C) Uldız
D) Balamir E) Teoman

14. • Oda şeklinde mezar
• Savaş taktikğine verilen ad
• Kağanın erkek çocuklarına verilen ad
• Üzerinde hükümdar mührü bulunan bez para
İslam öncesi Türk devletleriyle ilgili aşağıdaki kavramlardan hangisinin açıklaması yukarıda yoktur?

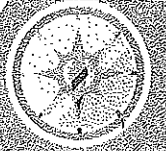
- A) Balbal B) Tigin C) Kurgan
D) Turan E) Kamdu

15. Aşağıdakilerden hangisi İslam öncesi Türk devletlerinde ordu teşkilatıyla ilgili bir kavram değildir?

- A) Börk B) Tarkan C) Hılal
D) Tirkeş E) Sorguç

16. Tarihte "Eftal, Heptal, Haytal" adlarıyla da bilinen ve İran'da çıkan Mazdek İsyanı'nı bastırarak Sasanilerin üzerindeki nüfuzunu artıran Türk devleti, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akhunlar B) Uygurlar
C) Avrupa Hunları D) Kutluk Devleti
E) Peçenekler

ÇÖZÜMLER

1. Türklerin kullandığı takvimler "ay" ve "güneş" yılı esaslı olarak hazırlanmıştır. Soruda verilen takvimlerden sadece Hicri takvim (III) "ay yılı" esaslı hazırlanan bir takvimdir. Türkler tarih boyunca şu takvimleri kullanmıştır:

- 12 Hayvanlı Türk Takvimi – Güneş Yılı
- Hicri Takvim – Ay Yılı
- Celâli Takvimi – Güneş Yılı
- Rumi Takvim (malî işler için) – Güneş Yılı
- Miladi Takvim – Güneş Yılı

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. Uygurlar, Asya Hun Devleti ve Göktürk Devleti'nin aksine farklı bir din benimsemiş ve bu dinin etkisiyle yerleşik yaşama geçmiştir. Manihaizm inancının etkisiyle zamanla savaşçılık özelliklerini yitiren Uygurlar, bu dinin et yemeyi yasaklaması üzerine de tarım yapmaya başlamışlardır. Uygurlarda, Asya Hun ve Göktürk devletlerinden farklı olarak; hu kukun niteliği değişmiş, yazılı hukuk kuralları ortaya konmuştur. Bunun yanında mimari ve sanat gelişme göstermiştir. Ayrıca ekonomik faaliyetlerde tarım ön plana çıkmıştır. Ancak egemenlik anlayışı birçok Türk devletinin ortak özelliğidir. Nitekim Asya Hun, Göktürk ve Uygur devletlerinde veraset anlayışına göre "ülke hanedanın erkek üyelerinin ortak malı" sayılmıştır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

3. İlk Türk devletlerinde zaferlerden sonra eğlencelerin tertiplenmesi, Nevruz bayramlarının kutlanması, ayrıca ölenler için yığ törenlerinin düzenlenmesi halk arasında birlik ve beraberlik duygusunu geliştirmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. Soruda C seçeneğinde verilen "Aygucı" kavramı İslam öncesi Türk devletlerinde kullanılan hükümdar unvanlarından biri değildir. Aygucı, ilk Türk devletlerinde vezir anlamında kullanılan bir terimdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. II. Göktürk Devleti'nde ülkeyi kardeşi Kül Tigin ile beraber yöneten, Kargan Savaşı'nda Uygurları mağlup edip devlete en parlak dönemini yaşatan hükümdar Bilge Kağan'dır. Dönemin en önemli gelişmelerinden biri de 720 tarihli Şantan Savaşı'dır. Bu savaşta Bilge Kağan Çin ordusu ve ittifakını dağıtmıştır. Adına dikilen yazıtta şu meşhur cümle yer almaktadır: "Türk Oğuz beyleri, işitin! Üstte gök çökmedikçe, alta yer delinmedikçe, illni, töreni kim bozabilir?".

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. Orta Asya'da genellikle göçebe yaşayan, boy ve oymakları derleyip onlara düzen veren; yiğit, korkusuz, kahraman, savaşçı ideal insan tipi "Alp" olarak nitelendirilmiştir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Türklere ait ilk yazılı edebî eser olarak kabul edilen ve içeriği bakımından siyasetname özelliği taşıyan Orhun Kitabeleri, II. Göktürk (Kutluk) Devleti Dönemi'nde yazılmış olup; Vezir Tonyukuk, Kül Tigin ve Bilge Kağan adına dikilmiştir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

8. Soruda C seçeneğinde verilen Kimek, Orta Asya coğrafyasında yer alan kültür merkezlerinden biri değildir. Bu bölgede yer alan kültür merkezleri arasında; Anav, Andronovo, Altay, Karasuk, Afanasyevo, Taştık, Tagar ve Kelteminar sayılabilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. Soruda öncüllerde yer alan Balamir (I) ve Alper Tunga (III) Asya Hun Devleti'nin hükümdarlarından biri değildir. Balamir Avrupa Hun Devleti'nin kurucusu, Alper Tunga ise İskitlerin en ünlü hükümdarıdır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. Uygurların siyasi varlığına son vererek bölgeye yerleşen ve 1207'de Cengiz Han'a tabi olan Türk topluluğu Kırgızlardır. Kırgızlar, Orta Asya'da egemenlik kuran son Türk boyu olarak kabul edilmektedir. Uygurlara isyan ederek bağımsızlıklarını ilan eden Kırgızlar, 1207 yılında Moğollara itaat eden ilk Türk topluluğu olmuştur. Ayrıca dünyanın en uzun destanı olan Manas Destanı'na da sahiplerdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. Türk tarihinde, Bayan Han önderliğinde İstanbul'u kuşatan ilk Türk devleti Avarlardır. 619 ve 626 yıllarında İstanbul'u iki kez kuşatan Avarlardan sonra İstanbul'u kuşatan ikinci Türk devleti ise Bulgarlar olmuştur. Kurum Han Dönemi'nde 813 yılında gerçekleşen bu kuşatma, 814'te Kurum Han'ın vefatı nedeniyle başarılı olamamıştır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

12. Kaşgarlı Mahmut, *Divanü Lügati't Türk* adlı eserinde Türk adını "Olgunluk Çağı" olarak anlamlandırmıştır. Bunun yanı sıra Türk adını;

- A. Wambery "türemek, çoğalmak"
- G. Doerfer "devlete bağlı halk"
- Ziya Gökalp "törel, kanun-nizam sahibi"
- W. Barthold "kanunla düzenlenmiş halk"

olarak anlamlandırmıştır.

Ayrıca Çin kaynaklarında "miğfer", Uygur metinlerinde "güçlü, kuvvetli ve cesur" olarak geçen Türk kelimesinin türeyen, çoğalan, erdemli, terk edilmiş gibi farklı anlamları da vardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

13. Almanların ünlü *Nibelungen Destanı*'nda kendisinden "Etzel" adında otoriter ve barışsever bir hükümdar olarak bahsedilen; Hristiyanların, günahlarından dolayı Tanrı'nın kendilerini cezalandırmak amacıyla gönderdiğini düşündükleri ve "Tanrı'nın Kırbağı" olarak niteledikleri, döneminde Avrupa Hun Devleti'nin en parlak zamanını yaşadığı Türk hükümdarı Attila'dır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

14. Soruda A seçeneğinde verilen "Balbal", ölen bir kişinin hayattayken öldürdüğü düşman sayısı kadar mezarının çevresine dikilen heykellere verilen isim olup, bu karşılaştırmaların dışında yer almaktadır.

- Tigin: Kağanın erkek çocuklarına verilen ad.
- Kurgan: Oda şeklinde mezar.
- Turan: Savaş taktiğine verilen ad.
- Kamdu: Üzerinde hükümdar mührü bulunan bez para.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

15. Soruda E seçeneğinde verilen "Sorguç" kavramı, İslam öncesi Türk devletlerinde ordu teşkilatıyla ilgili bir kavram olmayıp, hükümdarın bağımsızlık sembollerinden biridir. Ordu teşkilatıyla ilgili olan;

- Börk: Askeri başlık
- Tarkan: Komutan
- Hilal: Savaş taktiği
- Tirkeş: Okçu

anlamına gelmektedir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

16. Tarihte "Eftal, Heptal, Haytal" adlarıyla da bilinen ve İran'da çıkan Mazdek İsyanı'nı bastırarak Sasanilerin üzerindeki nüfuzunu artıran Türk devleti Akhunlar'dır. Akhunlar İpek Yolu hâkimiyeti için Sasanilerle iş birliği yapan Göktürkler tarafından yıkılmıştır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

1. Göktürk Devleti tarihinin 627 yılına kadar olan kısmında Baykal Gölü'nün doğusundan Karadeniz'in kuzeyine kadar ulaşan geniş sahada, hanedana bağlı diğer Türk boyları yaşıyordu.

Devlete bağlı önemli bir unsur olan bu boyların genel adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Töles B) Mazdek C) Kargan
D) Saka E) Karasuk

2. 630'da bir hakanlık olarak kurulan, Musevilik dinini kabul eden, Kafkasya ve Karadeniz'in kuzeyinde İslamiyet'in yayılmasını engelleyen Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bulgarlar B) Hazarlar
C) Peçenekler D) Tabgaçlar
E) Sabirler

3. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kağanın erkek çocuklarını devlet yönetimi konusunda eğiten görevlilere verilen ad, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Apa B) İnal C) Tudun
D) Şad E) Atabey

4. Aşağıdakilerden hangisi, ilk Türk devletlerinde görülen din ve inanışlardan biri değildir?

- A) Budizm B) Totemizm
C) Putperestlik D) Manihaizm
E) Atalar Kültü

5. "Komenton" adlı meclisleri olan, Bizans ordusunda paralı askerlik yaparken Malazgirt Savaşı'nda Büyük Selçuklu tarafına geçen Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avarlar B) Karluklar
C) Kırğızlar D) Bulgarlar
E) Peçenekler

6. Dersinde, "İslamiyet öncesi Türk devletlerinde ölümden sonra yaşam inancı görülür." şeklinde bilgi veren Eda Öğretmen;

- I. yuğ,
II. balbal,
III. kurgan

kavramlarından hangilerini bu düşüncesine kanıt olarak gösterebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde ölen bir kişinin ardından o kişiye saygı anlamında yuğ törenleri düzenlenir, ayrıca --- denilen ağıtlar yakılırdı.

Yukarıda boş bırakılan yere, aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Sav B) Koşuk C) Yalvaç
D) Kam E) Sagu

8. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde "kağanın emri, buyruğu, iradesi" gibi anlamlar taşıyan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ülüş B) Orun C) Örgin
D) Yarlıg E) Oksızlık

9. Uygurlar, benimsedikleri Mani dininin etkisiyle hükümdarları için kullanılan unvanların başına aşağıdakilerden hangisini eklemişlerdir?
- A) Ay B) Çor C) Erkin
D) Kün E) Kül
10. İslam öncesi Türk devletlerinde devlet meselelerinin görüldüğü meclis için;
- I. toy,
II. kengeş,
III. kurultay
- adlarından hangileri kullanılmıştır?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III
11. 552'de Bumin Kağan tarafından Ötüken'de kurulan, İpek Yolu'nun kontrolünü ele geçirebilmek için Sasanilerle ittifak yaparak Akhunların varlığına son veren Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Hazarlar B) Uygurlar
C) Göktürkler D) Asya Hunları
E) Peçenekler
12. Uygurların yerleşik hayata bağlı olarak kurdukları şehirlere verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Balık B) Balbal C) Site
D) Polis E) Kent
13. Bilge Kağan, çok sevdiği kardeşi Kül Tigin'in anısına bir anıt inşa etmek için Tang Hanedanlığı'yla iş birliği yapmış ve yazıtta şu ifadeyi yazdırmıştır: "Tabgaç kağanda bedizci kelürtüm; bedizettim." Yazıtta geçen "bedizci" kavramının anlamı, aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Ressam B) Şair C) Asker
D) Din adamı E) Öğretmen
14. İslamiyet öncesi Türk devletlerine ilişkin aşağıda verilen kavramlardan hangisinin günümüz karşılığı yanlıştır?
- A) Kurultay - Meclis
B) Oguş - Alle
C) Ayukı - Hükümet
D) Yargucı - Mahkeme başkanı
E) Aygucı - Din adamı
15. "Apa Tarkan" unvanıyla da bilinen Tonyukuk;
- I. Bilge Kağan,
II. Kutluk Kağan,
III. Mukan Kağan
- dönemlerinden hangilerinde vezirlik yapmıştır?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III
16. Türk tarihinde hukuk kurallarını ilk kez yazılı hale getiren ve ilk kütüphaneyi kuran devlet, aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Macarlar B) Göktürkler
C) Uygurlar D) Kırgızlar
E) Avrupa Hunları

ÇÖZÜMLER

1. Göktürk Devleti tarihinin 627'e kadar olan kısmında Baykal Gölü'nün doğusundan Karadeniz'in kuzeyine kadar ulaşan geniş sahada, hanedana bağlı diğer Türk boyları yaşıyordu. Devlete bağlı önemli bir unsur olan bu boyların genel adı Töles'tir. Orta Asya'da çok geniş bir coğrafyaya dağılmış vaziyette yaşayan Tölesler, Çin'in diğer komşularına göre en fazla boy sayısına sahip idiler.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. 630'da bir hakanlık olarak kurulan, Musevilik dinini kabul eden, Kafkasya ve Karadeniz'in kuzeyinde İslamiyet'in yayılmasını engelleyen Türk topluluğu Hazarlardır. Ayrıca Hazar devleti aynı zamanda kendisine paralı ordu kuran ilk Türk devletidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

3. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde "Tigin" adı verilen kağanın erkek çocuklarını, devlet yönetimi konusunda eğiten görevlilere "Ataman", "İnal" ya da "İnanç" adı verilmiştir. Selçuklularda bu görevlinin adı "Atabey", Osmanlı Devleti'nde ise "Lala" olacaktır.

- **Apa:** Sivil yönetici
- **Tudun:** Vergi memuru
- **Şad:** Hakan çocuklarının taşrada aldığı unvan
- **Atabey:** Selçuklularda hükümdarın erkek çocuklarını devlet yönetimi konusunda eğiten görevli

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. Türkler tarih boyunca pek çok din ve inanışa bağlı kalmıştır. Nitekim Gök Tanrı, Totemizm, Maniheizm, Şamanizm, Budizm, Atalar Kültü, Doğa Kültü, Musevilik, Hristiyanlık, İslamiyet bunlar arasında yer alır. Ancak ceset mumyalama ve kısmen de olsa ölü yakma geleneğinin de görüldüğü ilk Türk devletlerinde Putperestlik inancı görülmemiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. "Komenton" adlı meclisleri olan, Bizans ordusunda paralı askerlik yaparken Malazgirt Savaşı'nda Büyük Selçuklu tarafına geçen Türk topluluğu Peçeneklerdir. Peçenekler, Bizans-Kıpçak ittifakı karşısında 1091 yılında yapılan savaşla yıkılma sürecine girmişlerdir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

6. "Dersinde, "İslamiyet öncesi Türk devletlerinde ölümden sonra yaşam inancı görülür." şeklinde bilgi veren Eda Öğretmen, bu düşüncesine kanıt olarak; "Balbal" adı verilen heykelcikleri (II) ve "Kurgan" adı verilen oda şeklinde mezarları (III) gösterebilir. Ancak "Yuğ" adı verilen cenaze törenleri ahlret inancının varlığına kanıt olarak gösterilemez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Soruda boş bırakılan yere "Sagu" kavramı getirilmelidir. Bu durumda cümle, "İslamiyet öncesi Türk devletlerinde ölen bir kişinin ardından o kişiye saygı anlamında yuğ törenleri düzenlenir, ayrıca sagu denilen ağıtlar yakılırdı." şeklinde tamamlanmış olur.

- **Sav:** Atasözü
- **Koşuk:** Coşkulu şiir
- **Yalvaç:** Elçi
- **Kam:** Din adamı

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

8. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde "kağanın emri, buyruğu, iradesi" gibi anlamlar taşıyan kavram "Yarlıg"dır.

- **Ülüş:** Paylaşım
- **Orun:** Oturma düzeni
- **Örgin:** Taht
- **Oksızlık:** Bağımsızlık

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Uygurlar, benimsedikleri Mani dininin etkisiyle hükümdarları için kullanılan unvanların başına "Ay" kelimesini eklemişlerdir. (Ay Tengri gibi) "Çor", "Erkin" ve "Kül" kavramları da diğer devletlerde olduğu gibi hükümdar unvanı olarak kullanılmışken "Kün" kavramı halk anlamına gelmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. İlk Türk devletlerinde devlet meselelerinin görüldüğü ve bir anlamda Danışma Meclisi niteliği taşıyan meclise Toy (I), Kengeş (II), Kurultay (III) ve Keneş adı verilmiştir. Buna göre soruda verilen öncüllerin tümü meclise verilen adlar arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

11. 552'de Bumin Kağan tarafından Ötüken'de kurulan, İpek Yolu'nun kontrolünü ele geçirebilmek için Sasanilerle ittifak yaparak Akhunların varlığına son veren Türk devleti Göktürklerdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

12. Uygurların yerleşik hayata bağlı olarak kurdukları şehirlere verilen ad "Balık"tır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

13. Bilge Kağan, çok sevdiği kardeşi Kül Tigin'in anısına bir anıt inşa etmek için Tang Hanedanlığıyla iş birliği yapmış ve yazıtta şu ifadeyi yazdırmıştır: "Tabgaç kağanda bedizci kelürtüm, bedizettim." Yazıtta geçen "bedizci" kavramının anlamı ressamdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

14. Soruda İslamiyet öncesi Türk devletlerine ilişkin E seçeneğinde verilen "Aygucı" kavramının günümüz karşılığı yanlış verilmiştir. Aygucı, vezir anlamına gelmektedir. Dina adamları için kullanılan kavramlar ise kam, baksı ve şamdır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

15. Hapis hayatı yaşadığı Çin'den kaçıp gelen ve "Apa Tarkan" unvanıyla da bilinen Tonyukuk, II. Göktürk Devleti'nin kuruluşunda çok önemli hizmetler vermiştir. Bu nedenle kendisi "Türklerin Bismarok'u" olarak değerlendirilir. Tonyukuk, II. Göktürk hükümdarlarından Kutluk Kağan, Bilge Kağan ve Kapgan Kağan'a vezirlik yapmıştır. Soruda III. öncülde verilen Mukan Kağan ise Birinci Göktük hükümdarı olup devlete en parlak dönemi yaşatmıştır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

16. Türk tarihinde hukuk kurallarını ilk kez yazılı hale getiren ve ilk kütüphaneyi kuran devlet Uygurlardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. "Yerinden ayrılan yedi yıl, yurdundan ayrılan ölünceye değin ağlar." Türkmen atasözüyle;
- I. halk,
II. vatan,
III. bağımsızlık
- unsurlarından hangileri vurgulanmıştır?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. MÖ 3000'lere uzanan kalıntılara rastlanmış Orta Asya'daki Türklere ait en eski kültür merkezi, aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Anav B) Tagar
C) Andronovo D) Kelteminar
E) Afanasyevo

3. İlk Türk topluluklarının dinî anlayışları için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
- A) Gök Tanrı inancı genel olarak yaygındır.
B) Doğada bazı güçlerin olduğuna da inanılmıştır.
C) Farklı dinlere mensup halktan haraç vergisi alınmıştır.
D) Ölen bir kişinin mezarının çevresine "balbal" denilen taş heykeller dikilmiştir.
E) Çoğunda güçlü bir ahiret inancı bulunmaktadır.

4. Teşkilatlı ilk Türk devleti olarak bilinen Asya Hun Devleti'nin kurucusu aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Teoman B) Balamir C) Mete
D) Uldız E) Attila

5. Oğuz Türklerinin en eski epik destanlarından biri olan Dede Korkut Hikâyelerinde Oğuzlar ile yaptığı mücadeleleri anlatılan Türk devleti, aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Hazarlar B) Bulgarlar
C) Akhunlar D) Peçenekler
E) Kıpçaklar

6. Çin esareti altındaki Göktürk Devleti'ni 682'de yeniden kurarak Çin üzerine 46 sefer düzenleyen Kutluk Kağan'a, aşağıdaki unvanlardan hangisi verilmiştir?
- A) Şanyü B) Etzel C) Afrasiyap
D) İltiş E) Tanhu

7. Yusuf Has Hacı, kaleme aldığı *Kutadgu Bilig* adlı eserinde törenin değişmez dört hükmünden bahsetmiştir.
- Aşağıdakilerden hangisi bu değişmez hükümlerden biri değildir?
- A) Kişilik B) Könilik C) Uzluk
D) Tüzlük E) Oksızlık

8. Orta Asya'da ilk atlı göçebe topluluk olarak kabul edilen ve madencilik alanında ilerlemeleri nedeniyle "Bozkırın Kuyumcuları" unvanıyla anılan Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Hunlar B) Kimekler C) İskitler
D) Tabgaçlar E) Karluklar

9. Aşağıdaki destanlardan hangisi Göktürklerle aittir?

- A) Türeyiş
B) Göç
C) Manas
D) Bozkurt
E) Yaradılış

10. I. Hunlar

II. Avarlar

III. Uygurlar

Yukarıdakilerden hangileri hem Asya hem de Avrupa'da devlet kurmuşlardır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

11. Aşağıdakilerden hangisi, İslam öncesi Türk devletlerinde devleti oluşturan temel unsurlardan biri değildir?

- A) Halk
B) Töre
C) Bağımsızlık
D) Ordu
E) Ülke

12. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde genellikle üzerinde hükümdarın mührü olan ve para yerine de kullanılan ipek bez parçalarına verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kamdu
B) Tarhan
C) Orun
D) Yalvaç
E) İmga

13. Arap kaynaklarında "Dokuz Oğuzlar" olarak geçen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uygurlar
B) Uzlar
C) Akhunlar
D) Karluklar
E) Kıpçaklar

14. MÖ 58'de Asya Hun devlet kurultayında yaşanan bir tartışmada, hükümdar Ho-han-yeh, vezirinin de tavsiyesi üzerine Çin egemenliğine girmeyi kabul etmiş ve iktidarını korumak istemiştir.

Kardeşi Ho-han-yeh'in bu fikrini reddedip Hun Devleti'nin batısında egemenliğini ilan eden kişi aşağıdakilerden hangisidir?

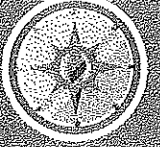
- A) İşbara
B) Çi-çi
C) Ki-ok
D) Moyen-çor
E) Tardu

15. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde "kün", aşağıdakilerden hangisinin karşılığı olarak kullanılmıştır?

- A) Ordu
B) Millet
C) Vatan
D) Halk
E) Alle

16. Aşağıda verilen Türk devlet ve topluluklarıyla karşılarında yer alan bilgi eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Karluklar - Talas Savaşı'nda Müslüman Arapların yanında yer almışlardır.
B) Peçenekler - Bizans-Kıpçak ittifakıyla 1091 yılında yıkılmıştır.
C) Avarlar - Çin kaynaklarında Juan-Juan adıyla anılmaktadır.
D) Birinci Göktürk - En parlak dönemlerini Mukan Kağan Zamanı'nda yaşamışlardır.
E) Uygurlar - Çin baskısında yaşadıklarını *Erge-nekon Destanı* ile anlatmışlardır.

ÇÖZÜMLER

1. "Yerinden ayrılan yedi yıl, yurdundan ayrılan ölüncüye değin ağlar." Türkmen atasözü vatan kavramının önemini ve yüceliğini vurgulamaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. MÖ 3000'lere kadar uzanan kalıntılara rastlanmış Orta Asya'daki Türklere ait en eski kültür merkezi Afanasyevo kültürüdür. Öte yandan MÖ 4500'lere kadar uzanan kalıntılara rastlanmış Orta Asya'daki en eski kültür merkezi Anav'dır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

3. İslam öncesi dönem Türk devletlerinde farklı dine mensup halktan haraç vergisi alınması uygulaması görülmez. Haraç vergisi, İslamî Dönem'de ortaya çıkan bir uygulamadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. Tarihte ilk teşkilatlı Türk devleti olarak kabul edilen ve merkezi Ötüken olan Asya Hun Devleti'nin kurucusu Teoman'dır. Teoman özellikle Çin üzerine akınlar yapmış, bu akınlara karşı da dünyaca ünlü Çin Seddi inşa edilmiştir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

5. Oğuz Türklerinin en eski epik destanlarından biri olan Dede Korkut Hikâyelerinde Oğuzlar ile yaptığı mücadeleleri anlatılan Türk devleti, Kumanlar adıyla da bilinen Kıpçaklardır. Deşt-i Kıpçak bölgesinde Altın Orda Devleti'nin Türkleşmesinde etkili olan, aynı zamanda Eyyûbi ve Memlûk ordularında paralı askerlik yapan Kıpçaklar, ayrıca Rusların İgor Destanı'na da konu olmuşlardır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

6. Çin esaretine karşı ilk bağımsızlık mücadelesi olarak kabul edilen Kürşat Ayaklanması'nın başarısız olması üzerine, Çin baskısı altındaki Göktürk Devleti'ni 682'de yeniden kuran ve Çin üzerine 46 sefer düzenleyen Kutluk Kağan'a "derleyen, toparlayan" anlamına gelen "İteriş" unvanı verilmiştir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Yusuf Has Hacı, kaleme aldığı *Kutadgu Bilig* adlı eserinde törenin değişmez dört hükmünden bahsetmiştir. Bunlar:

- Könlük: Adalet
- Uzluk: İyilik
- Tüzlük: Eşitlik
- Kişilik: İnsanlık

"Oksızlık" kavramı bağımsızlık anlamına gelmekte olup törenin değişmez dört hükmünden biri değildir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

8. Orta Asya'da ilk atlı göçebe topluluk olarak kabul edilen ve madencilik alanında gösterdikleri gelişmeler nedeniyle "Bozkırın Kuyumcuları" unvanıyla anılan Türk topluluğu İskitler (Sakalar)'dır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. Soruda D seçeneğinde verilen Bozkurt Destanı Göktürklerle aittir. Türeyiş ve Göç destanları Uygurlara, Manas Destanı Kırgızlara, Yaradılış Destanı ise Yakut Türklerine aittir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. Soruda I. öncülde verilen Hunlar ve II. öncülde verilen Avarlar hem Asya hem de Avrupa'da devlet kurmuşlardır. Uygurlar ise Avrupa'da varlık göstermemiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde "Ordu" devleti oluşturan temel unsurlardan biri değildir. Devleti oluşturan dört temel unsur vardır ve şunlardır:

- Halk
- Töre
- Ülke
- Bağımsızlık

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

12. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde genellikle üzerinde hükümdarın mührü olan ve para yerine de kullanılan ipek bez parçalarına verilen ad "kamdu"dur.

- **Tarhan:** Ordu komutanı (Tarkan)
- **Orun:** Oturma düzeni
- **Yalvaç:** Elçi
- **İmga:** Göktürkler Dönemi'nde "İmga", Uygurlar Dönemi'nde ise "Ağıcı" ismi verilen devlet hazinedarı

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

13. Arap kaynaklarında "Dokuz Oğuzlar" olarak geçen Türk devleti Uygurlardır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

14. MÖ 58'de Asya Hun devlet kurultayında yaşanan bir tartışmada, hükümdar Ho-han-yeh, vezirinin de tavsiyesi üzerine Çin egemenliğine girmeyi kabul etmiş ve iktidarını korumak istemiştir. Kardeşi Ho-han-yeh'in bu fikrini reddedip Hun Devleti'nin batısında egemenliğini ilan eden kişi Çi-çi'dir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

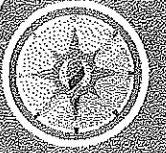
15. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde "kün" kavramı halk için kullanılan bir terimdir. Ordu için "Sü", millet için "Bodu", aile içinse "Oguş" kavramı kullanılmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

16. Soruda Türk devlet ve topluluklarıyla ilgili olarak E seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Nitekim Erge-
nekon Destanı Uygurlara değil Göktürklerle aittir.

- Talas Savaşı'nda Müslüman Arapların yanında yer alan Türk topluluğu Karluklardır.
- Bizans-Kıpçak ittifakıyla 1091 yılında yıkılma sürecine giren topluluk Peçeneklerdir.
- Çin kaynaklarında "Juan-Juan" adıyla anılan devlet Avarlardır.
- En parlak dönemlerini Mukan Kağan Zamanı'nda yaşayan devlet Birinci Göktürk Devleti'dir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

1. İslamiyet öncesi Türk devlet anlayışıyla ilgili aşağıdaki kavramlardan hangisinin karşılığı yanlış verilmiştir?

- A) Örgin - Taht
- B) Aygucı - Vezir
- C) İlig - Hükümdar
- D) Ayukı - Meclis
- E) Yalvaç - Elçi

2. İlk Türk devletlerinde "bağımsızlık" anlayışı, aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilmiştir?

- A) Ülüş
- B) Oksızlık
- C) Tüzlük
- D) Kônîlik
- E) Uzluk

3. Aşağıdakilerden hangisi, İslam öncesi Türk devletlerinde siyasi ve idari alandaki uygulamalardan biri değildir?

- A) Boylar birliği şeklinde bir örgütlenmenin olması
- B) Egemenliğin ilahi bir güce dayandırılması
- C) Hanedan üyelerinin ülke yönetimine katılması
- D) Veraset anlayışının kesin kurallara dayanması
- E) "Hatun" adı verilen hükümdar eşlerinin yönetimde söz sahibi olması

4. Kavimler Göçü'nün (375) başlamasında etkili olan Hun hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teoman
- B) Attila
- C) Balamir
- D) Mete
- E) Uldız

5. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde yönetimde söz sahibi olan;

- I. tigin,
- II. yabgu,
- III. aygucı

görevlilerinden hangileri hanedan üyesidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. "Tanrı, Türk kavmi yaşasın diye beni tahta oturttu... İçte aşsız, dışta gıyeceksiz bir kavme kağan oldum. Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturdum. Kül Tigin ve şadlarla ölesiye çalıştık."

Bu sözlerin, aşağıdaki hükümdarlardan hangisine ait olduğu söylenebilir?

- A) Bilge Kağan
- B) İltiş Kağan
- C) Bumin Kağan
- D) Kapgan Kağan
- E) Tapo Kağan

7. VI. yüzyılda Karadeniz'in kuzeyinde devlet kuran, Hazarların baskıları sonrasında İtil (Volga) ve Tuna olmak üzere iki kola ayrılan Türk topluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kıpçaklar
- B) Tabgaçlar
- C) Bulgarlar
- D) Peçenekler
- E) Macarlar

8. İslam öncesi Türk devletlerinde "bitlikçi", aşağıdakilerden hangisinin karşılığı olarak kullanılmıştır?

- A) Vezir
- B) Elçi
- C) Kâtip
- D) Ressam
- E) Asker

9. İslamiyet öncesi Türk devletlerinin yıkılmalarında, aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu savunulamaz?

- A) Çin entrikaları
- B) İkili yönetim sistemi
- C) Taht kavgaları
- D) Ordu - millet anlayışı
- E) Boylar arası mücadele

10. Türklerin yeryüzünde ilk var olduğu yer olarak kabul edilen ve Bilge Kağan'ın Orhun Kıtabelerinde "Türk memleketinin yüreği" olarak nitelendirildiği şehir, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kaşgar
- B) Buhara
- C) Semerkant
- D) Ötüken
- E) Karabalğasun

11. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kağanın çocuklarına, bağlı boy ve oymakların başına gönderildiğinde verilen unvan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İdikut
- B) Şad
- C) Şanyü
- D) Tudun
- E) İlig

12. Eski Türk kültürüne ait dinsel ritüellerden biri olan, Çin kaynaklarında "Bir insan ölünce cesedini çadıra koyarlar, akrabaları birer hayvan getirerek kurban ederler. Daha sonra çadırın etrafında feryatlar kopararak at üzerinde yedi defa dönerler." şeklinde betimlenen uygulama aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Baksı
- B) Balbal
- C) Yuğ
- D) Koşuk
- E) Toygun

13. İslam öncesi Türk devletlerine ilişkin aşağıda verilen kavramlardan hangisinin açıklaması yanlıştır?

- A) Yuğ: Ölüler için düzenlenen cenaze töreni
- B) Orun: Kişilerin, mensup oldukları boylara ve statülerine göre toplantılardaki oturma düzeni
- C) Ongun: Ordudaki askerlerin kullandığı başlık
- D) Otacı: Hastalıkları tedavi eden kişi, hekim
- E) Ülüş: Ülkenin, hanedan üyeleri arasında paylaşılması

14. Hükümdarları Sulu Kağan'ın ölümünden sonra iç karışıklıklara sürüklenen ve Çin'in kışkırtmalarıyla bir süre sonra Kara ve Sarı olarak ikiye ayrılan Türk devleti, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avarlar
- B) Uygurlar
- C) Türgişler
- D) Göktürkler
- E) Akhunlar

15. Türk tarihinde vatan sevgisinden ilk kez bahseden ve Oğuz Kağan Destanı'nda "Oğuz Han" olarak bahsedilen Türk hakani aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Attila
- B) Teoman
- C) Balamir
- D) Kül Tigin
- E) Mete

16. Aşağıdakilerden hangisi İslam öncesi Türk devletlerinde toplumsal yapıyı oluşturan unsurlardan biri değildir?

- A) Oguş
- B) Urug
- C) Boy
- D) Bodun
- E) Tirkeş

ÇÖZÜMLER

1. İslamiyet öncesi Türk devlet anlayışıyla ilgili soruda D seçeneğinde verilen kavramın karşılığı yanlış verilmiştir. Ayukı kavramı, meclis değil hükümet anlamında kullanılmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. İlk Türk devletlerinde bağımsızlık "Oksızlık" kavramıyla ifade edilmiştir. Diğer seçeneklerde yer alan;

Ülüş: Paylaşım

Tüzlük: Eşitlik

Könlük: Adalet

Uzluk: İylilik anlamına gelmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

3. Soruda D seçeneğinde verilen "Veraset anlayışının kesin kurallara dayanması" İslam öncesi Türk devletlerinde siyasi ve idari alandaki uygulamalardan biri değildir. Nitekim düzenli bir veraset anlayışı olmadığı için kesin kurallara dayanması söz konusu değildir. Öte yandan İslam öncesi Türk devletlerinde;

- Boylar birliği şeklinde bir örgütlenme vardır.
- Kut anlayışı çerçevesinde egemenlik ilahî bir güce dayandırılmıştır.
- Hanedan üyeleri ülke yönetimine katılmışlardır.
- "Hatun" adı verilen hükümdar eşleri yönetimde söz sahibidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. Kavimler Göçü'nün (375) başlamasında etkili olan Hun hükümdarı, Avrupa Hun Devleti'nin de kurucusu olan Balamir Kağan'dır. Balamir Kağan 374'te Doğu Gotları (Ostrogot) ardından 375'te Batı Gotları (Vizigot) yenerek dünyanın en büyük kitlesel nüfus hareketi olarak bilinen Kavimler Göçü'nün (375) başlamasına ortam hazırlamıştır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde yönetimde söz sahibi olan tigin (I), yabgu (II) ve aygucı görevlilerinden sadece tigin ve yabgu hanedan üyesidir. Aygucı, vezir anlamına gelmekle birlikte bu görevliler hanedan dışından kişilerdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. II. Göktürk Devleti'nde başarılar sağlayan Kapgan Kağan'ın ölmesi üzerine yerine İnel (Bögü) geçmiştir. Yeterli ölçüde otoriteyi sağlayamayan İnel, devlet içerisindeki karışıklıkları önleyememiş ve başarısız olmuştur. Akabinde Bilge Kağan ve Kül Tigin iktidarı ele geçirmiş, Bilge Kağan devletin başına geçmiştir. Kül Tigin ise Göktürk ordularının tanzimini üzerine almıştır. Böylece tahta oturan Bilge Kağan, kendi adıyla anılan ünlü kitabesinde "Tanrı Türk kavmi yaşasın diye beni tahta oturttu ... İçte aşsız, dışta giyeceksiz bir kavme kağan oldum... Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturdum. Kül Tigin ve şadlarla ölesiye çalıştık." ifadelerine yer vermiştir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. VI. yüzyılda Karadeniz'in kuzeyinde devlet kuran, Hazarların baskıları sonrasında İtil (Volga) ve Tuna olmak üzere iki kola ayrılan Türk topluluğu Bulgarlardır. İtil Bulgarları İslamiyet'i, Tuna Bulgarları Hristiyanlığı benimsemiştir. Ayrıca İtil Bulgarları, İslamiyet'i resmî din olarak kabul eden ilk Türk devleti olmuştur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde "bitikçi", yazıcılar ve kâtipler için kullanılan bir kavramdır.

- Vezir için "aygucı",
- Elçi için "yalvaç",
- Ressam için "bedizci",
- Asker için ise "sü, çerli" kavramı kullanılmıştır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. İlk Türk devletlerinin kısa zamanda bölünüp yıkılmalarında etkili olan unsurlar arasında "ordu - millet anlayışı" yoktur. Türk devletlerinin yıkılışında etkili olan faktörler şunlardır:

- Taht kavgaları
- Ülkenin, hanedanın ortak malı kabul edilmesi
- İkili yönetim teşkilatı
- Boylar arasındaki siyasi mücadeleler
- Kut anlayışının olumsuz etkileri
- Dış güçlerin baskısı (Çin vb.)

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. Orta Asya'da pek çok devlete merkezlik yapan, Türklerin yeryüzünde ilk var olduğu yer olarak kabul edilen ve Bilge Kağan'ın Orhun Kitabeleri'nde "Türk memleketinin yüreği" olarak nitelendirdiği şehir Ötüken'dir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

11. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kağanın çocuklarının, bağlı boy ve oymakların başına gönderildiğinde aldıkları unvana "Şad" denilmiştir.

- **İlig:** Hükümdar.
- **Tudun:** Vergi memuru.
- **İdikut:** Hükümdarlık unvanı.
- **Şanyü:** Hun hükümdarlarının kullandığı bir unvan.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

12. Eski Türk kültürüne ait dinsel ritüellerden biri olan, Çin kaynaklarında "Bir insan ölünce cesedini çadıra koyarlar, akrabaları birer hayvan getirerek kurban ederler. aha sonra çadırın etrafında feryatlar kopararak at üzerinde yedi defa dönerler." şeklinde betimlenen uygulama "yuğ" adı verilen cenaze törenleridir.

- **Baksı:** Din adamı
- **Balbal:** Küçük heykelcik, mezar taşı
- **Koşuk:** Coşkulu şiir
- **Toygun:** Kurultaya katılma hakkı olanlara verilen ad.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

13. Soruda C seçeneğinde verilen "Ongun" kavramının açıklaması yanlış verilmiştir. Ongun, kutsal olduğu düşünülen nesne ya da hayvan demektir. (Dağ, kurt gibi)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

14. Hükümdarları Sulu Kağan'ın ölümünden sonra iç karışıklıklara sürüklenen ve Çin'in kışkırtmalarıyla bin süre sonra "Kara" ve "Sarı" olarak ikiye ayrılan Türk devleti Türgişler'dir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Türk tarihinde vatan sevgisinden ilk kez bahseden ve ismi Oğuz Kağan Destanı'nda "Oğuz Han" olarak geçen Türk hakani Asya Hun hükümdarı Mete Han'dır. Mete Han ilk kez Türk siyasi birliğini sağlamış, ilk düzenli ordu teşkilatını kurmuş, ayrıca ıslıklı oku bulmuştur.

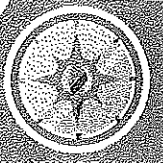
Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

16. İlk Türk devletlerinde toplumsal yapıyı oluşturan unsurlar sırasıyla şunlardır:

Oguş (aile) – Urug (Soy) – Bod (Boy) – Bodun (Millet)

Tirkeş ise orduyla ilgili bir kavram olup "okçu" anlamına gelmektedir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

1. Türk-İslam devletlerinde savaşlarda devletin bayrağını ve sancağını taşımak, bunları muhafaza etmek gibi görevleri üstlenen saray hizmetlisi, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Emîr-i Şîkar
B) Serhenk
C) Emîr-i Alem
D) Emîr-i Candar
E) Hansalar

2. Başta Somnath Seferi olmak üzere Hindistan'a on yedi sefer düzenleyerek bu coğrafyada İslamiyet'in yayılmasını sağlayan Türk-İslam devleti, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Babürler
B) Gazneliler
C) Memlûkler
D) Karahanlılar
E) Eyyûbîler

3. Türk-İslam devletlerinde vakıf sistemi bünyesinde, yollar üzerinde konaklama, ulaşım ve ticaret alanlarında kolaylık sağlamak amacıyla inşa edilen yapı türü, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Medrese
B) Bedesten
C) Türbe
D) Kervansaray
E) Kapan

4. I. Gazneliler
II. Karahanlılar
III. Büyük Selçuklular

Yukarıdaki devletlerden hangilerinde Türkçe resmî dil olarak kullanılmıştır?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

5. Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınan *Divânü Lûgati't Türk* adlı eserde aşağıdakilerden hangisiyle ilgili bir bilgi yer almaz?

A) Türk dünyası haritası
B) Türkçenin lehçeleri
C) Türkçe kavramların Arapça karşılıkları
D) Sav, sagu gibi edebî türler
E) Devletin aksayan yönleri ve öneriler

6. Büyük Selçuklu sultanı Tuğrul Bey'in 1055 Bağdat Seferi ile halifelik üzerindeki 110 yıllık baskısına son verdiği devlet hangisidir?

A) Fatimîler
B) Büveyhiler
C) Karahitaylar
D) Gazneliler
E) Samaniler

7. Türk-İslam devletleri bulundukları bölgelerin imarını sağlayarak han, hamam, cami, medrese ve kervansaraylar inşa etmişlerdir.

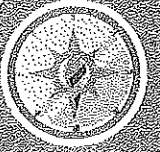
Aşağıda verilen devlet-mimari eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

A) Karahanlı - Ayşe Bibi Türbesi
B) Büyük Selçuklu - Nizamiye Medreseleri
C) Gazneli - Leşker-i Bazar Sarayı
D) Babürler - Tac Mahal
E) Tolunoğulları - Tirmiz Sarayı

8. Türk-İslam devletlerinde sınır boylarında ve stratejik yerlerde, ordu birliklerinin ve binek hayvanlarının konakladığı, ileri harekât için inşa edilen yapılara verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kapan
B) Ribat
C) Zaviye
D) Bedesten
E) Tekke

9. Göktürk hanedan soyu "Aşina" ile aynı soydan gelen ve Göktürklerin devamı sayılan, aynı zamanda Afrasyaboğulları olarak da anılan devlet aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Babürler B) Gazneliler
C) Memlükler D) Karahanlılar
E) Büyük Selçuklular
10. Ahmet Yesevî tarafından kaleme alınan ve Türkçenin tarikat dili olarak yayılmasını sağlayan, aynı zamanda tasavvuf edebiyatının ilk örneği olarak da kabul edilen eser, aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Kutadgu Bilig
B) Divân-ı Hikmet
C) Risâletü'n-Nushlyye
D) Divân-ı Kebir
E) Atabetü'l-Hakâyık
11. Timur Dönemi'nde Uluğ Bey, Ali Kuşçu gibi önemli bilim insanlarının yetiştiği, bilim ve kültür merkezi olması nedeniyle "şehirlerin şahi" unvanı ile adlandırılan stratejik öneme sahip şehir aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Merv B) İsfahan C) Buhara
D) Semerkant E) Kaşgar
12. Büyük Selçuklu Devleti'nde ilk medrese hangi hükümdar tarafından, nerede açılmıştır?
- A) Selçuk Bey - Bağdat
B) Çağrı Bey - Merv
C) Tuğrul Bey - Nişabur
D) Alp Arslan - Belh
E) Melikşah - İsfahan
13. Türk-İslam devletlerinin eğitim sisteminde yer alan aşağıdaki kavram-anlam eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?
- A) Muld - Müderrislerin yardımcısı
B) Belagat - Ders programı
C) Danışmend - Medrese öğrencisi
D) Fakih - Medrese yöneticisi
E) Müderris - Medreselerde ders veren hoca
14. Nizamülmülk *Siyasetname* adlı eserinde; "Tanrı, her yüzyılda ve halk arasında padişahlık vasıflarıyla ve övülmeye değer hasletleriyle benzediği birini seçer, dünya işlerini ve halkın barış ve sükûn içinde yaşamalarını ona tevcih eder." diyerek **Büyük Selçuklu hükümdarlarının** aşağıdakilerden hangisine sahip olduklarını vurgulamıştır?
- A) Kut B) Unvan C) Menşur
D) Hutbe E) Sikke
15. Abbasi Devleti'nin (750-1258) merkezi otoritesinin zayıflaması ile Abbasilere bağlı yöneticilerin kendi bölgelerinde bağımsızlıklarını ilan etmeleri ile ortaya çıkan feodal devletlere "Tevalif-i Mülük Devletleri" denir.
- Aşağıdakilerden hangisi, Abbasi Devleti'nden ayrılarak bağımsızlığını kazanan "Tevaiif-i Mülük" devletlerinden biridir?
- A) Babürler B) Gazneliler
C) Altınordu Devleti D) Tolunoğulları
E) Büyük Selçuklu Devleti
16. Aşağıdakilerden hangisi, Türk-İslam devletlerinde uygulanan şer'i hukukun kaynakları arasında yer almaz?
- A) Kıyas B) İcma C) Sünnet
D) Kur'an-ı Kerim E) Töre

ÇÖZÜMLER

1. Türk-İslam devletlerinde savaşlarda devletin bayrağını ve sancağını taşımak, bunları muhafaza etmek gibi görevleri üstlenen saray hizmetlisi Emir-i Alem'dir.

- **Emir-i Şikâr:** Av işlerinden sorumlu görevli
- **Serhenk:** Törenlerde ve seyahatlerde yol düzeninden sorumlu görevli
- **Emir-i Candar:** Saray muhafızı
- **Hansalar:** Hükümdarın sofrasıyla ilgilenen görevli

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. Başta Somnath Seferi olmak üzere Hindistan'a on yedi sefer düzenleyerek bu coğrafyada İslamiyet'in yayılmasını sağlayan Türk-İslam devleti Gaznelilerdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

3. Türk-İslam devletlerinde vakıf sistemi bünyesinde, yollar üzerinde konaklama, ulaşım ve ticaret alanlarında kolaylık sağlamak amacıyla inşa edilen yapı türü kervansaraydır.

- **Medrese:** Eğitim kurumu
- **Bedesten:** Genellikle kumaş ticareti yapılan kapalı çarşı
- **Türbe:** Anıt mezar
- **Kapan:** Belirli bir cins ticaret maddesinin toptan satışının ya da dağıtımının yapıldığı kapalı pazar yeri

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. Soruda verilen devletlerden sadece Karahanlılarda (II) Türkçe resmî dil olarak kullanılmıştır. Bu devlet dışında ayrıca Karamanoğulları Beyliği, Memlük Devleti ve Osmanlı Devleti'nde de resmî dil Türkçe olarak kullanılmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınan *Divânü Lûgati't Türk* adlı eserde, devletin aksayan yönleri ve önerilere ilişkin bir bilgi yer almaz. Bu eserde; Türkçenin lehçeleri, sav, sagu gibi edebî türler, Türkçe kavramların Arapça karşılıkları ve Türk dünyası haritasına yer verilmiştir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

6. Büyük Selçuklu sultanı Tuğrul Bey'in 1055 Bağdat Seferi ile halifelik üzerindeki 110 yıllık baskısına son verdiği devlet Şii Büveyhiler'dir. 1055 Bağdat Seferi sonrasında Büveyhi komutanı Arslan Besâsiri tehlikesini ortadan kaldırdığı için Abbasi Halifesi Kâim-Biemrillah tarafından Tuğrul Bey'e "Doğu'nun ve Batı'nın Sultanı" unvanı verilmiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. Türk-İslam devletleri bulundukları bölgelerin imarını sağlayarak han, hamam, cami, medrese ve kervansaraylar inşa etmişlerdir. Soruda verilen devlet-mimari eser eşleştirmelerinden E seçeneğindeki eşleştirme yanlıştır. Nitekim Tirmiz Sarayı Tolunoğulları değil Karahanlı Devleti'ne ait bir mimari eserdir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

8. Türk-İslam devletlerinde sınır boylarında ve stratejik yerlerde, ordu birliklerinin ve binek hayvanlarının konakladığı, ileri harekât için inşa edilen yapılara verilen ad ribattır.

- **Kapan:** Belirli bir cins ticaret maddesinin toptan satışının ya da dağıtımının yapıldığı kapalı pazar yeri
- **Zaviye:** Daha çok kırsal alanlarda kurulan ve farklı işlevleri olan, tekke gibi tarikat etkinliklerinin yürütüldüğü yapı
- **Bedesten:** Genellikle kumaş ticareti yapılan kapalı çarşı
- **Tekke:** Dinî ritüellerin gerçekleştirildiği yapı

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

9. Göktürk hanedanı soyu Aşina ile aynı soydan gelen, İskit hükümdarı Afrasyab'ı nedeni ile Afrasya-boğulları da denilen, aynı zamanda Göktürklerin devamı sayılan devlet Karahanlılardır. Karahanlı Devleti ayrıca İlgihanlar olarak da adlandırılır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. Ahmet Yesevî tarafından kaleme alınan ve Türkçenin tarikat dîli olarak yayılmasını sağlayan, aynı zamanda tasavvuf edebiyatının ilk örneği olarak da kabul edilen eser *Divân-ı Hikmet*'tir.

- *Kutadgu Bilig*, Yusuf Has Hacib'in,
- *Risâletü'n-Nushiyye*, Yunus Emre'nin,
- *Divân-ı Kebir*, Mevlâna Celâleddin-i Rumi'nin,
- *Atabetü'l-Hakâyık*, Edip Ahmet Yükeki'nin eseridir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. Timur Dönemi'nde Uluğ Bey, Ali Kuşçu gibi önemli bilim insanlarının yetiştiği, bilim ve kültür merkezi olması nedeniyle "şehirlerin şahı" unvanı ile adlandırılan stratejik öneme sahip şehir Semerkant'tır. Tarihi çok eskilere dayanan Semerkant, Talas Savaşı'ndan sonra İslam dünyasında kâğıt üretiminin ilk kez yapıldığı şehir olmuştur.

- İsfahan - Dünyanın Yarısı
- Buhara - İslam'ın Roma'sı
- Kaşgar - Han'ın Oturduğu Yer, Işıldayan İnci unvanlarına sahiptir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

12. Büyük Selçuklu Devleti'nde ilk medrese Tuğrul Bey Dönemi'nde Nişabur'da açılmıştır. Nişabur ayrıca Tuğrul Bey'in adına hutbe okutarak bağımsızlığını ilan ettiği şehirdir. Öte yandan Alparslan Dönemi'nde ise vezir Nizamülmülk tarafından yaptırılan Bağdat'taki Nizamiye Medresesi dönemin en ünlü eğitim kurumudur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

13. Türk-İslam devletlerinin eğitim sisteminde yer alan ve soruda B seçeneğinde yer alan kavramı-anlam eşleştirmesi yanlıştır. Belagat, ders programı değil açık ve net şekilde güzel konuşma sanatıdır. Müderrislerin yardımcısına "muid"; medrese öğrencilerine "suhte, talebe, molla, danışmen"; medrese yöneticisine "fakih" ya da "mütevelli"; medreselerde ders veren hocalara ise "müderris" adı verilmiştir. Ayrıca atama bekleyen aday görevliye de "mülazım" denilmiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

14. Nizamülmülk *Siyasetname* adlı eserinde; "Tanrı, her yüzyılda ve halk arasında padişahlık vasıflarıyla ve övülmeye değer hasletleriyle benzediği birini seçer, dünya işlerini ve halkının barış ve sükun içinde yaşamalarını ona tevcih eder." diyerek Büyük Selçuklu hükümdarlarının "kut" anlayışına vurgu yapmıştır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

15. Abbasi Devleti'nin (750-1258) merkezi otoritesinin zayıflaması ile Abbasilere bağlı yöneticilerin kendi bölgelerinde bağımsızlıklarını ilan etmeleri ile ortaya çıkan feodal devletlere "Tevaiif-i Mülûk Devletleri" denir. Soruda D seçeneğinde verilen Tolunoğulları Abbasi Devleti'nden ayrılarak bağımsızlığını kazanan "Tevaiif-i Mülûk" devletlerinden biridir.

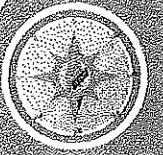
Başlıca Tevaiif-i Mülûk devletleri şunlardır:

- Mısır'da; Tolunoğulları ve İhsidîler (Akşitler) Fatımîler (Şii Arap Devleti)
- İran'da; Tahirîler, Saffarîler ve Büveyhoğulları
- Horasan'da; Samanoğulları
- Kuzey Afrika'da; Ağlebîler, İdrisîler

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

16. Türk-İslam devletlerinde uygulanan şer'i hukukun kaynakları arasında töre yoktur. Şer'i hukukun kaynakları; Kur'an-ı Kerim, sünnet, kıyas, hadis ve icma olarak sıralanabilir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

1. Büyük Selçuklu hükümdarları ve dönemlerinde yaşanan gelişmeler arasında yapılan aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

A) Tuğrul Bey - Rey'in başkent yapılması
 B) Melikşah - Kavurd İsyanının bastırılması
 C) Alp Arslan - Pasinler Savaşı'nın kazanılması
 D) Sultan Sencer - Katvan Savaşı'nın kaybedilmesi
 E) Çağrı Bey - Doğu Anadolu Seferi'ne çıkılması

2. İlk Türk-İslam devletlerinde;

I. medrese,
 II. darüşşifa,
 III. imarethane

kurumlarından hangilerinin giderleri vakıflar tarafından karşılanmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
 D) II ve III E) I, II ve III

3. İlk Türk-İslam devletlerinde ordunun yiyecek, giyecek, silah, teçhizat gibi ihtiyaçları ve asker maaşları ile ilgilenen divan aşağıdakilerden hangisidir?

A) Divan-ı İstifa B) Divan-ı İnşa
 C) Divan-ı İşraf D) Divan-ı Berid
 E) Divan-ı Arzû'l-Ceş

4. Gazneli Mahmut'un "sarayın en değerli hazinesi" olarak nitelendirdiği, Ekvator'un uzunluğunu çok az bir sapmayla hesaplayabilen ve *El Asârî'l-Bakiye* adlı eserinde Asyalı milletlerden bahseden Türk-İslam bilgini, aşağıdakilerden hangisidir?

A) El-Cezerî B) Biruni
 C) İbn-i Rüşd D) Farabi
 E) Harezmi

5. Türk-İslam devletlerinde hükümdar, halife tarafından gönderilen bir belgeyle onaylanır ve hükümdar bu belgeyle kendi adına hutbe okuturdu:

Halife tarafından hükümdara gönderilen onay belgesine ne ad verilmiştir?

A) Çetr B) Tuğra C) Tiraz
 D) Menşur E) İcazet

6. Türk-İslam devletlerinde mülkiyeti devlete ait olup tasarruf hakkı kullananlara devredilmiş arazilere verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

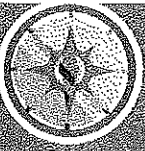
A) Mirî arazi B) Mevat arazi
 C) Askerî ıktâ D) Haracî arazi
 E) Öşrî arazi

7. Türk-İslam devletlerinde saray hizmetlileri ve üstlendikleri görevlerle ilgili aşağıda verilen açıklamalardan hangisi yanlıştır?

A) Câmedar: Hükümdarın gıysileriyle ilgilenir.
 B) Emir-i Ahur: Atların bakımıyla ilgilenir.
 C) Hansalar: Saray mutfak ve hükümdarın sofrasıyla ilgilenir.
 D) Ulu Hacıp: Sarayı korumakla görevlidir.
 E) Çeşnigir: Hükümdarın yiyecekleri ile ilgilenir.

8. Ömer Hayyam başkanlığındaki bir komisyon tarafından hazırlanan ve güneş yılını esas alan Celâli takvimi, aşağıdaki Selçuklu sultanlarından hangisine takdim edilmiştir?

A) Alp Arslan B) Tuğrul Bey
 C) Sultan Sencer D) Melikşah
 E) Çağrı Bey

9. "Kartal Yuvası" olarak da adlandırılan İran'daki Alamut Kalesi'ni alarak, temelleri Hasan Sabbâh tarafından atılan ve Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasında etkili olan Batınîlik (Haşhaşîlik) hareketine son veren devlet, aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Memlükler B) İlhanlılar
C) Büyük Selçuklular D) Eyyûbiler
E) Büveyhoğulları
10. Büyük Selçuklu Devleti'nin İslam dünyasına katkıları nedeniyle, Kaşgarlı Mahmut'un *Divânü Lûgati't-Türk*'te Oğuz boyları listesinin en başına yerleştirdiği boy aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Kayı B) Kınık C) Avşar
D) Bayındır E) Bayat
11. Yusuf Has Hacı, Karahanlı hükümdarı Tabgaç Buğra Han'a takdim ettiği *Kutadgu Bilig* adlı eserinde "Beyler egemenliklerini Tanrı'dan alır." demiştir. Buna göre Karahanlılarla ilgili olarak;
- I. Kut anlayışını sürdürmüşlerdir.
II. Veraset sisteminde değişime gitmişlerdir.
III. Eski Türk devlet geleneği devam ettirilmiştir.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III
12. 1280'de Pekin'de kurulan, İtalyan gezgin Marco Polo'nun da *Seyahatname* adlı eserinde gözlemlerini anlattığı devlet aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Kubilay Hanlığı B) Çağatay Hanlığı
C) Altın Orda Devleti D) Karahıtlay Devleti
E) Timur İmparatorluğu
13. Nizamiye Medreselerinin;
- I. bilim adamı yetiştirme,
II. devlete memur kadrosu yetiştirme,
III. zararlı akımlara karşı ilim yoluyla fikir ortaya koyma
- amaçlarından hangilerine yönelik faaliyet gösterdiği savunulabilir?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III
14. "Muallim-i Sanî" olarak adlandırılan ve kaleme aldığı *El-Medînetü'l-Fâzıla* adlı eseriyle bilinen Türk-İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Farabî B) Biruni C) Harezmi
D) İbn-i Rüşd E) İbn-i Sina
15. Ünlü Selçuklu veziri Nizamülmülk'ün *Siyaset-name* adlı eserinde; "Devlete ait olan ve kimsenin mülkiyetinde bulunmayan topraklardan elde edilen vergi ve gelirlerin, askerî ve sivil devlet görevlilerine maaş veya hizmet karşılığı olarak verilmesi" şeklinde tanımladığı sistem aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Gulam B) İkta C) Vakıf
D) Ahilik E) İltizam
16. Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra çeşitli devletler ve atabeylikler ortaya çıkmıştır. Aşağıdakilerden hangisi bu devlet veya atabeyliklerden biri değildir?
- A) Zengîler B) Börililer
C) Salgurlular D) Karahıtlaylar
E) Beg Teginoğulları

ÇÖZÜMLER

1. Soruda Büyük Selçuklu hükümdarları ve dönemlerinde yaşanan gelişmeler arasında yapılan eşleştirmelerden C seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Nitekim 1048 Pasinler Savaşı'nın kazanılması Alp Arslan Dönemi değil Tuğrul Bey Dönemi'nin bir gelişmesi olup İlk Selçuklu-Bizans savaşıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. İlk Türk-İslam devletlerinde, soruda öncüllerde verilen medrese, darüşşifa ve imarethane gibi kurumların giderleri vakıflar tarafından karşılanmıştır. Vakıf kurumlarının; personel, öğrenci ve hizmetlilerin masrafları, ayrıca maaş, onarım vb. tüm giderler vakıf gelirleriyle karşılanmıştır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

3. İlk Türk-İslam devletlerinde ordunun yiyecek, giyecek, silah, teçhizat gibi ihtiyaçları ve asker maaşları ile ilgilenen divan Divan-ı Arzû'l-Ceyş'tir.

- **Divan-ı İstifa:** Devletin malî işlerinden sorumlu olan divandır.
- **Divan-ı İşraf:** Askerlik ve hukuk dışında tüm işleri teftiş eden divandır.
- **Divan-ı İnşa:** Devlet yazışmalarını gerçekleştiren divandır.
- **Divan-ı Berid:** Posta ve haberleşme işlerinden sorumlu divandır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

4. Gazneli Mahmut'un "sarayın en değerli hazinesi" olarak nitelendirdiği, Ekvator'un uzunluğunu çok az bir sapmayla hesaplayabilen ve *El Âsârî'l Bakiye* adlı eserinde Asyalı milletlerden bahseden Türk-İslam bilgini Biruni'dir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Türk-İslam devletlerinde hükümdar, halife tarafından gönderilen bir belgeyle onaylanır ve hükümdar bu belgeyle kendi adına hutbe okuturdu. Halife tarafından hükümdara gönderilen onay belgesine "menşur" adı verilmiştir.

- **Çetr:** Saltanat şemsiyesi
- **Tuğra:** Hükümdarın mührü, imzası
- **Tiraz:** Halifenin hükümdara gönderdiği elbise
- **İcazet:** Kademe geçiş belgesi, diploma

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Türk-İslam devletlerinde mülkiyeti devlete ait olup tasarruf hakkı kullananlara devredilmiş arazilere "Mirî Arazi" adı verilmiştir.

- **Mevat arazi:** Kullanılmayan araziler
- **Askerî ıktâ:** Geliriyle asker beslenmek üzere tahsis edilen araziler
- **Haracî arazi:** Gayrimüslimlere ait özel mülk statüsündeki araziler
- **Öşrî arazi:** Müslümanlara ait özel mülk statüsündeki araziler

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. Türk-İslam devletlerinde saray hizmetlileri ve üstlehdikleri görevlerle ilgili D seçeneğinde verilen açıklama yanlıştır. Ulu Hacıp, hiyerarşide hükümdar ve vezirden sonra gelen görevli olup protokol işlerinden sorumludur. Sarayı korumakla görevli saray hizmetlisi ise Emir-i Candar'dır.

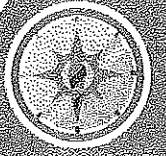
Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

8. Ömer Hayyam başkanlığındaki bir komisyon tarafından hazırlanan ve güneş yılını esas alan Celâli takvimi, Büyük Selçuklu hükümdarı Sultan Melikşah'a takdim edilmiştir. Bu takvimin bir diğer adı da Takvim-i Melikşahi'dir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. "Kartal Yuvası" olarak da adlandırılan İran'daki Alamut Kalesi'ni alarak, temelleri Hasan Sabbah tarafından atılan ve Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasında etkili olan Batınîlik (Haşhaşîlik) hareketine son veren devlet İlhanlılar'dır. Moğol İmparatorluğu'nun parçalanmasından sonra Hülâgû Han tarafından İran'da kurulan İlhanlılar, ayrıca 1258'de Bağdat'ı alarak Abbâsî Devleti'ne de son vermiştir.
- Doğru yanıt "B" seçeneğidir.
10. Büyük Selçuklu Devleti'nin İslâm dünyasına katkıları nedeniyle, Kaşgarlı Mahmut'un *Divânü Lûgati't-Türk*'te Oğuz boyları listesinin en başına yerleştiği boy Kınık boyudur. Nitekim Büyük Selçuklu Devleti, Oğuzların Kınık boyuna mensuptur.
- Doğru yanıt "B" seçeneğidir.
11. Soruda Yusuf Has Hâcîp tarafından kaleme alınan "Kutadgu Bilig" adlı eserde Karahanlılara "Beyler egemenliklerini Tanrı'dan alırlar," ifadesine yer verilmiştir. Karahanlılarda beylerin (devlet yöneticilerinin) egemenliklerini Tanrı'dan alması "Kut" anlayışı (I) ile ilgili olup bu anlayış eski Türk geleneklerinin de devam ettirildiği (III) anlamına gelmektedir. Öte yandan bu ifadenin veraset sisteminde yapılan bir değişiklikle ilgisi yoktur.
- Doğru yanıt "D" seçeneğidir.
12. 1280'de Pekin'de kurulan, ünlü gezgin Marco Polo'nun da "Seyahatname" adlı eserinde gözlemlerini anlattığı devlet Kubilay Hanlığı'dır. Moğol İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra, Cengiz Han'ın torunu Kubilay tarafın dan kurulan bu devlet Çin'de kurulduğu için, Türkleşmeyen ve İslamiyet'i kabul etmeyen tek Moğol devletidir.
- Doğru yanıt "A" seçeneğidir.
13. Büyük Selçuklu Devleti'nde vezir Nizamülmülk'ün çalışmaları sonucunda kurulan ve çağının en ünlü eğitim kurumlarından biri olan Nizamiye Medreseleri çok yönlü bir amaca hizmet etmiştir. Nitekim bu eğitim kurumlarında bilim adamı yetiştirilmiş (I), devlete memur kadrosu kazandırılmış (II) ve zararlı fikir akımlarına karşı bilimsel çalışmalarla çeşitli düşünceler ortaya koyulmuştur. (III)
- Doğru yanıt "E" seçeneğidir.
14. "Muallim-i Sani" olarak adlandırılan ve kaleme aldığı *El-Medînetü'l-Fâzıla* adlı eseriyle bilinen Türk-İslâm bilgini Farabi'dir. Farabi, 874-950 yıllarında arasında yaşamış ünlü bir Türk-İslâm bilgini'dir. Avrupa'da "Al-Phorobius" olarak tanınmıştır. Aristo'nun düşüncelerini İslâm dünyasına tanıtmış ve eserlerine yeni anlayışlar getirmiştir. Akılcılığı ön planda tutarak Türk - İslâm dünyasında pozitif bilimlerin kurucusu olmuş ve tarihte ilk kez Birleşmiş Milletler fikrini ortaya atmıştır. Başlıca eserleri: *İhsa-ü'l-Ulûm*, *Kitabü'l-Musiki*, *El-Medînetü'l-Fâzıla*'dır.
- Doğru yanıt "A" seçeneğidir.
15. Ünlü Selçuklu veziri Nizamülmülk'ün *Siyasetname* adlı eserinde; "Devlete ait olan ve kimsenin mülkiyetinde bulunmayan topraklardan elde edilen vergi ve gelirlerin, askerî ve sivil devlet görevlilerine maaş veya hizmet karşılığı olarak verilmesi" şeklinde tanımladığı sistem "İkta" sistemidir.
- Doğru yanıt "B" seçeneğidir.
16. Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra çeşitli devletler ve atabeylikler ortaya çıkmıştır. Bunlar; Kirman Selçukluları, Suriye Selçukluları, Anadolu (Türkiye) Selçukluları, Irak Selçukluları, Zengîler (Musul - Halep Atabeyliği), Börîliler (Şam Atabeyliği), İldenîzoğulları (Azerbaycan Atabeyliği), Beg Teginoğulları (Erbil Atabeyliği) ve Salgurlular (Fars Atabeyliği). Soruda verilen Karahitaylar bir Moğol devleti olup bu devlet ve atabeylikler içerisinde yer almaz.
- Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. 1250'de İzzeddin Aybeg tarafından Mısır'da kurulan, 1260 Aynî Calut Savaşı'nda Moğolları ilk kez yenilgiye uğratarak batıya ilerleyişini engelleyen Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) İhşidiler
B) Eyyûbiler
C) Tolunoğulları
D) Memlûkler
E) Harezmşahlar

2. Büyük Selçuklu Devleti'nde Gulam Sistemi'ne göre sarayda yetişmiş yüksek rütbeli subaylar arasından seçilen; hükümdar, halk ve hükümet arasındaki ilişkileri düzenleyen saray görevlisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ulu Hacıp
B) Kadi'l-küdat
C) Emir-i Alem
D) Emir-i Dad
E) Arzû'l-Ceyş

3. I. Yazarı Kaşgarlı Mahmut'tur.
II. Siyasetname özelliği göstermektedir.
III. Adı, "Mutluluk Veren Bilgi" anlamına gelir.
IV. Eser, Uygur alfabesi ile kaleme alınmıştır.

Yukarıdakilerden hangileri *Kutadgu Bilig* adlı eserin özellikleri arasındadır?

A) I ve III
B) I ve IV
C) II ve III
D) I, II ve III
E) II, III ve IV

4. Büyük Selçuklu Devleti'nde hükümdar başkentte olmadığı zaman divan toplantılarına vekâleten başkanlık eden görevli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kadi
B) Müstevfi
C) Nalb
D) Subaşı
E) Atabey

5. Resmî kayıtlarda adı "el-Devletü't Türkiye" olarak geçen, *Kölemenler* olarak da adlandırılan Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Memlûkler
B) Eyyûbiler
C) Karahanlılar
D) Tolunoğulları
E) Anadolu Selçukluları

6. Aşağıdakilerden hangisi, Türk-İslam devletlerinde hastaneler için kullanılan ifadelerden biri değildir?

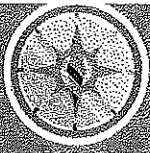
A) Şifahane
B) Darûlkura
C) Bimarhane
D) Darüssihha
E) Darüşşifa

7. Aşağıdakilerden hangisi, Karahanlılar Dönemi'ne ait edebî eserlerden biri değildir?

A) *Kutadgu Bilig*
B) *Divân-ı Hikmet*
C) *Risâletü'n-Nushiyye*
D) *Atabetü'l-Hakâyık*
E) *Divânü Lûgatit Türk*

8. Abbasi halifesi tarafından ilk kez "İslam Hükümdarı" olarak tanınan Ebû Nasr Ahmet, aşağıdaki Türk-İslam devletlerinden hangisinin hükümdarıdır?

A) Babürler
B) Gazneliler
C) Büyük Selçuklular
D) Karahanlılar
E) Harezmşahlar

9. Halkı Arap; ordusu, yöneticileri ve sarayı Türk olan, Mısır'ı mimarî ve bayındırlık alanlarında kalkındıran, "maristan" adı verilen hastane ve eczane gibi sosyal tesisler kuran Mısır'daki ilk Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tolunoğulları B) İhşidîler
C) Memlûkler D) Eyyûbîler
E) Karahanlılar

10. Büyük Selçuklu Devleti'nde Büyük Divan'a bağlı olarak devletin iç ve dış yazışmalarını yürüten alt divan aşağıdakilerden hangisidir?

A) Divan-ı Berid B) Divan-ı Arz
C) Divan-ı İstifa D) Divan-ı İşraf
E) Divan-ı İnşa

11. Harezmşah hükümdarı Alaeddin Tekiş'in eşi Terken Hatun'un ayrı divanı, sarayı ve ıktaları vardı. Memurlarını tayin eder veya görevden alabilirdi. Hatta sultanın emirleri onun onayı olmadan geçerli sayılmazdı.

Buna göre Terken Hatun ile ilgili;

- I. Kut anlayışını uygulamıştır.
II. Yasama ve yürütme yetkisine sahiptir.
III. Devlet yönetiminde son derece etkili olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

12. Çift katlı anıt mezar olarak nitelendirilen "kûmbet" mimarisi, ilk kez aşağıdaki devletlerden hangisinin döneminde ortaya çıkmıştır?

A) Karahanlılar B) Gazneliler
C) Selçuklular D) Osmanlılar
E) Tolunoğulları

13. Selçuklularda uygulanan ıktâ sisteminin;

- I. taşrada güvenliğin sağlanması,
II. üretimde sürekliliğin sağlanması,
III. merkezî otoritenin güçlendirilmesi

durumlarından hangileri doğrultusunda devlete katkı sağladığı savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

14. Babür hükümdarı Cihan Şah'ın genç yaşta ölen eşi Begüm Banu Hatun için yaptırdığı Hindistan'daki ünlü mimari eser, aşağıdakilerden hangisidir?

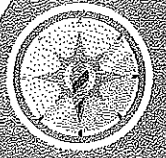
A) Babil Kulesi B) Tac Mahal
C) Zafer Kuleleri D) Agra Kalesi
E) Leşker-i Bazar Sarayı

15. Katıldığı bir söyleşide, "İlk Türk-İslam devletlerinde İslamiyet öncesi Türk devlet geleneğinin miras alındığı görülmektedir." diyen bir araştırmacı, aşağıdakilerden hangisini bu etkileşim ve sürekliliğe örnek olarak gösteremez?

A) Kut anlayışının devam etmesi
B) Hanedanlık anlayışı
C) Veraset sisteminin benimsenmesi
D) Töre hukukunun gelenek olarak sürmesi
E) Gaza ve cihad anlayışı

16. Büyük Selçuklu Devleti'nde askeri davalara bakan görevli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Emlr-i Ariz B) Kadı-İşker
C) Ulu Hacıp D) Emir-i Dad
E) Kadî'l-küdat

ÇÖZÜMLER

1. 1250'de İzzeddin Aybeg tarafından Mısır'da kurulan, 1260 Aynî Calut Savaşı'nda Moğolları ilk kez yenilgiye uğratarak Moğolların batıya ilerleyişini engelleyen Türk-İslam devleti Memlûklerdir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. Büyük Selçuklu Devleti'nde Gulam Sistemi'ne göre sarayda yetişmiş yüksek rütbeli subaylar arasından seçilen; hükümdar, halk ve hükümet arasındaki ilişkileri düzenleyen saray görevlisi "Ulu Hacıp"tir.

- Kadi'l-küdat: Baş kadi
- Emir-i Alem: Sancak ve bayrak muhafızı
- Emir-i Dad: Örfi davalara bakan görevli
- Arzu'l-Ceyş: Ordu işleriyle ilgilenen divan

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

3. Kutadgu Bilig, Karahanlılar Dönemi'ne ait bir eser olup;

- Siyasetname özelliği gösterir. (II)
- Adı "Mutluluk Veren Bilgi" anlamına gelir. (III)
- Uygur alfabesi ile kaleme alınmıştır. (IV)

Ancak eseri kaleme alan kişi Kaşgarlı Mahmut değil Yusuf Has Hacıb'dir. Ayrıca bu eser Karahanlı hükümdarlarından Tabgaç (Uluğ Kara) Buğra Han'a takdim edilmiştir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

4. Büyük Selçuklu Devleti'nde hükümdar başkentte olmadığı zaman divan toplantılarına vekâleten başkanlık eden görevli naipdir.

- Kadi: Şer'i davalara bakan görevli
- Müstevfi: Divan-ı İstifanın başkanı
- Subaşı: Ordu komutanı
- Atabey: Şehzadeleri eğiten görevli

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. Resmî kayıtlarda adı "el-Devletü't Türkiye" olarak geçen, Kölemenler olarak da adlandırılan Türk-İslam devleti Memlûklerdir. 1250'de İzzeddin Aybeg tarafından Mısır'da kurulan Memlûklerde kut ve veraset anlayışı olmayıp resmî dil Türkçedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. İlk Türk-İslam devletlerinde bir sağlık kuruluşu olarak hastaneler için çeşitli isimler kullanılmıştır. Bunlar arasında şifahane, بیمارخانه, darüşşifa, darüssıhha, maristan gibi adlar sayılabilir. Ancak darülkura bir sağlık kuruluşu olmayıp, medreselerde "Kur'an-ı Kerim" ile ilgili eğitimin verildiği kısımdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. Soruda C seçeneğinde yer alan Risâletü'n-Nushıyye adlı eser Karahanlılar Dönemi'ne ait edebî eserlerden biri değildir. Risâletü'n-Nushıyye Anadolu Selçuklu Dönemi'nde Yunus Emre tarafından kaleme alınmış tasavvufî bir eserdir.

- Kutadgu Bilig, Yusuf Has Hacıb'in,
- Divân-ı Hikmet, Hoca Ahmet Yesevi'nin,
- Atabetü'l-Hakâyık, Edip Ahmet Yükneci'nin,
- Divânü Lûgatü't Türk, Kaşgarlı Mahmut'un eseri olup bu eserler Karahanlılar Dönemi'ne aittir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. Abbasi halifesi tarafından ilk kez "İslam Hükümdarı" olarak tanınan Ebû Nasr Ahmet, Karahanlı Devleti hükümdarıdır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Mısır'da kurulan ilk Türk-İslam devleti olan, halkı Arap; ordusu, yöneticileri ve sarayı Türk olduğu için kısa zamanda yıkılma sürecine giren, Mısır'ı mimari ve bayındırlık alanlarında kalkanıran, ayrıca "maristan" adı verilen hastane ve eczane gibi sosyal kurumlar oluşturan devlet Tolunoğulları'dır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. Büyük Selçuklu Devleti'nde Büyük Divan'a bağlı olarak devletin iç ve dış yazışmalarını yürüten alt divan Divan-ı İnşa'dır.

- **Divan-ı İstifa:** Devletin malî işlerinden sorumlu olan divandır.
- **Divan-ı İnşa:** Devlet yazışmalarını gerçekleştiren divandır.
- **Divan-ı Berid:** Posta ve haberleşme işlerinden sorumlu divandır.
- **Divan-ı Arz:** Ordunun tün ihtiyaçlarıyla ilgilenen divandır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

11. Harzemşahlarda hükümdar eşlerinin de devlet yönetimi üzerinde son derece etkili olduğu yaptığı uygulamalarda görülmektedir. Terken Hatun'un ayrı bir divanının olması ve sarayı, yürütme gücüne, sultanın emirlerini (yasaları) onaylaması ise yasama gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Ancak kut anlayışını uyguladığına dair bir çıkarım yapmak mümkün değildir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

12. Çift katlı anıt mezar olarak nitelendirilen "kümbet" mimarisi, ilk kez Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'nde ortaya çıkmıştır. Osmanlı Devleti, anıt mezar niteliğindeki bu mimari tarzını daha da geliştirerek çok görkemli türbeler inşa etmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

13. Selçuklularda uygulanan ikta sistemi hem askerî hem de tarıma dayalı ekonomik bir sistemdir. Ikta sistemi; taşrada güvenliğin sağlanması (I), üretimde sürekliliğin sağlanması (II) ve merkezî otoritenin taşrada güçlendirilmesi (III) alanlarında katkı sağlamıştır.

Ikta sisteminin başlıca yararları şunlardır:

- Devlet para ödemedi büyük bir orduya sahip olmuştur. (ekonomik-askerî)
- Hazinesin yükü hafifletilmiştir. (ekonomik)
- Ülkede asayiş ve düzen sağlanmıştır. (sosyal)
- Merkezî otorite güçlenmiştir. (siyasi)
- Üretimde süreklilik sağlanmıştır. (ekonomik)

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

14. Babür hükümdarı Şah Cihan'ın genç yaşta ölen eşi Mümtaz Mahal (Ercümend Begüm Banu Hatun) için yaptırdığı ve dünyanın yedi harikasıinden biri olarak kabul edilen Hindistan'daki ünlü mimari eser Tac Mahal'dır. Anıt mezar niteliğindeki bu eserin yapımında, Osmanlı mimarları Mehmet İsa Efendi, İsmail Efendi ve Hattat Settar Efendi de çalışmıştır. Bu mimarların ellerinin kestirildiği rivayet edilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

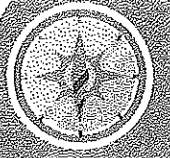
15. Katıldığı bir söyleşide, "İlk Türk-İslam devletlerinde İslamiyet öncesi Türk devlet geleneğinin miras alındığı görülmektedir." diyen bir araştırmacı E seçeneğinde verilen "Gaza ve cihat anlayışı"nı bu etkileşim ve sürekliliğe örnek olarak gösteremez. Nitekim "Gaza ve cihat anlayışı" İslamî Dönem'de ortaya çıkan bir anlayıştır. Kut anlayışının devam etmesi, hanedanlık anlayışı, veraset sisteminin benimsenmesi ve töre hukukunun gelenek olarak sürmesi bu teze örnek gösterilebilir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

16. Büyük Selçuklu Devleti'nde askeri davalara bakan görevli Kadı-leşker'dir.

- **Emir-i Ariz:** Divan-ı Arzın başkanı
- **Ulu Hacıp:** Hükümdar ve vezirlerden sonra gelen ve protokol işlerinden sorumlu olan görevli
- **Emir-i Dad:** Örfî davalara bakan görevli
- **Kadı'l-küdat:** Baş kadı

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

1. Türk-İslam kültürünün Mısır coğrafyasında yayılmasında;

- I. Eyyubiler,
- II. Karahanlılar,
- III. Tolunoğulları

devletlerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

2. Eğitimin kişinin fiziksel, zihinsel ve ahlaki durumu dikkate alınarak verilmesini savunan ve *El-Kanun fi't-Tıb* adlı eseriyle bilinen Türk-İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Biruni
- B) Farabi
- C) İbn-i Sina
- D) İbn-i Haldun
- E) İbn-i Rüşd

3. Büyük Selçuklu Devleti'nin zayıflaması ve yıkılmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Oğuz isyanları
- B) Kardeşler arasındaki taht kavgaları
- C) Babaî ayaklanması
- D) Karahitayların saldırıları
- E) Batınlık hareketleri

4. En parlak dönemlerini Alâeddin Tekiş zamanında yaşayan ve 1218'de yaşanan "Otrar Hadisesi" sonrasında Moğol istilasıyla yıkılma sürecine giren devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Babürülüler
- B) Eyyübiler
- C) Harezmsahlar
- D) Gazneliler
- E) İhşidiler

5. Karahanlılar Dönemi'nde dinî ve içtimai ahlâk esaslarını topluma yerleştirmek amacıyla kaleme alınan, Türk-İslam edebiyatının *Kutadgu Bilig*'den sonra yazıya geçirilmiş en eski ikinci eseri olarak kabul edilen nasihatname türündeki eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) *Makalat*
- B) *Divanü Lügati't-Türk*
- C) *Atabetü'l-Hakâyık*
- D) *Risaletü'n-Nushiyye*
- E) *Muhakemetü'l-Lugateyn*

6. 1055 Bağdat Seferi'yle Büveyhi komutanı Arslan Besâsiri tehlikesini ortadan kaldıran ve bu nedenle Halife Kâim-Biemrillah'ın "Doğu'nun ve Batı'nın Sultanı" unvanını verdiği Türk-İslam hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tuğrul Bey
- B) Alp Arslan
- C) Gazneli Mahmut
- D) Sultan Melikşah
- E) Satuk Buğra Han

7. Büyük Selçuklu ordusundaki;

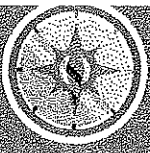
- I. ıkta,
- II. gulam,
- III. hassa

birimlerinden hangilerinin giderleri hazineden karşılanmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Mekke ve Medine'nin de içinde yer aldığı Hicaz bölgesine hâkim olan ilk Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Memlükler
- B) İhşidiler
- C) Harezmsahlar
- D) Eyyübiler
- E) Büyük Selçuklular

9. Asla zapt edilemez denilen Ani Kalesi'ni ele geçirdiği için Abbasi halifesi Kâim-Biemrillah tarafından kendisine "Ebu'l-Feth" unvanı verilen Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tuğrul Bey
B) Alp Arslan
C) II. Kılıç Arslan
D) Sultan Melikşah
E) Sultan Mahmut

10. İlk Türk-İslam devletlerinde törenlerde ve seyahatlerde yol düzenini sağlayan saray görevlisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Emir-i Alem
B) Serhenk
C) Emir-i Candar
D) Emir-i Şikâr
E) Emir-i Ahur

11. Moğol İmparatorluğu'nun parçalanmasından sonra Hülâgu Han tarafından İran'da kurulan ve 1258'de Bağdat'ı ele geçirip Abbasilere son veren devlet, aşağıdakilerden hangisidir?

A) İlhanlı Devleti
B) Kubilay Hanlığı
C) Çağatay Hanlığı
D) Altın Orda Devleti
E) Timur İmparatorluğu

12. Büyük Selçuklu Devleti'nde Divanı Saltanata bağlı alt divanlardan biri olan ve devletin mali işlerinden sorumlu olan divan aşağıdakilerden hangisidir?

A) Divan-ı İşraf
B) Divan-ı İstifa
C) Divan-ı İnşa
D) Divan-ı Berid
E) Divan-ı Arzû'l-Ceyş

13. Türk-İslam devletlerinde belirli bir cins ticaret maddesinin toptan satışının ya da dağıtımının yapıldığı kapalı pazar yerine ne ad veriliyordu?

A) Arasta
B) Bedesten
C) İmaret
D) Bimarhane
E) Kapan

14. Sultan Alparslan ve Romen Diogenes arasında yaşanan, Bizans'ın kayıpları sonucu Papalıktan ilk kez yardım isteyerek Haçlı Seferlerinin başlamasına neden olan ve Türkiye Tarihi'nin de başlangıcı kabul edilen savaş, aşağıdakilerden hangisidir?

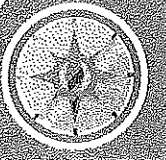
A) Pasinler
B) Dorilaon
C) Befaeus
D) Malazgirt
E) Miryokefalon

15. İranlı şair Firdevsî'nin kaleme aldığı *Şehname* adlı eser aşağıdaki devlet adamlarından hangisine takdim edilmiştir?

A) Melikşah
B) Yusuf Kadir Han
C) Tuğrul Bey
D) Gazneli Mahmut
E) Hülâgu Han

16. Haçlılara karşı 1187 Hittin Savaşı'nda başarı sağlayarak Kudüs'ü kurtaran Türk-İslam hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Alp Arslan
B) Babür Şah
C) Selâhaddin Eyyubi
D) I. Kılıç Arslan
E) İzzeddin Keykâvus

ÇÖZÜMLER

1. Soruda verilen Eyyûbi Devleti (I) ile Tolunoğulları (III) Türk-İslam kültürünün Mısır coğrafyasında yayılmasında etkili olmuştur. Fakat Orta Asya'da kurulan Karahanlıların Mısır'da herhangi bir etkisi yoktur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. Eğitimin kişinin fiziksel, zihinsel ve ahlaki durumu dikkate alınarak verilmesini savunan ve *El-Kanun fi't-Tıb* adlı eseriyle bilinen Türk-İslam bilgini İbn-i Sina'dır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

3. Büyük Selçuklu Devleti'nin zayıflaması ve akabinde yıkılmasında C seçeneğinde verilen Babai ayaklanmasının etkili olduğu söylenemez. Nitekim Babai ayaklanması Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde yaşanan bir olaydır. Öte yandan; Oğuz isyanları, kardeşler arasındaki taht kavgaları, Karahitayların saldırıları ve Batınlık hareketleri Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasında son derece etkili olmuştur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. Soruda hakkında bilgiler verilen devlet Harzemşahlardır. Harzemşahlar, XII. yüzyılın ikinci yarısında bulunduğu bölgenin en güçlü devleti haline gelmiş ve en parlak dönemlerini Alaeddin Tekiş Dönemi'nde yaşamışlardır. 1218'de yaşanan ve tarihte "Otrar Hadisesi" olarak bilinen olayda Cengiz Han'ın tüccarları casusluk suçlamasıyla öldürülmüş, sonrasında Harzemşahlar Moğol istilasıyla yıkılma sürecine girmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. Karahanlılar Dönemi'nde dinî ve içtimâî ahlâk esaslarını topluma yerleştirmek amacıyla kaleme alınan, Türk-İslam edebiyatının *Kutadgu Bilig*'den sonra yazıya geçirilmiş en eski ikinci eseri olarak kabul edilen nasihatname türündeki eser, Edip Ahmet Yükneki'nin kaleme aldığı *Atabetü'l-Hakâ-yık*'tır.

- *Makalat*, Hacı Bektaş-ı Velî'ye,
- *Divanü Lügati't-Türk*, Kaşgarlı Mahmut'a,
- *Risale'tü'n-Nushliyye*, Yunus Emre'ye,
- *Muhakemetü'l-Lugateyn* ise Ali Şir Nevâî'ye aittir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. 1055 Bağdat Seferi sonrasında Büveyhi komutanı Arslan Besâsiri tehlikesini ortadan kaldıran ve bu nedenle Halife Kâim-Blemrillah'ın "Doğu'nun ve Batı'nın Sultanı" unvanı verdiği Türk-İslam hükümdarı Büyük Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'dir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. Büyük Selçuklu Devleti'nde merkez ordusu olan ve maaşlı askerlerden oluşan gulaman-ı saray (II) ordusunun giderleri devlet hazinesinden karşılanmıştır. Ancak hassa ordusu sultana bağlı özel birlikler olup kendilerine ıktâ arazisi tahsis edilmiştir. Öte yandan ıktâ ordusu da maaşlı birlikler olmayıp, gelirleri doğrudan toprağa ve tarımsal gelirlere dayalıdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. Mekke ve Medine'nin de içinde yer aldığı kutsal "Hicaz" bölgesine hâkim olan ilk Türk-İslam devleti Akşitler (İhşidiler)'dir. Akşitlerin kurucusu Ebû Bekir Muhammed adil bir yönetim sergilediği için kendisine halife tarafından "Ak-Şit" (Beyaz Güneş) unvanı verilmiş, bu da devletin ismine yansımıştır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

9. Hristiyan dünyası için kutsal addedilen ve asla zapt edilemez denilen Ani Kalesi'ni ele geçirdiği için Abbasi halifesi Kâim-Biemrillah tarafından kendisine "Fetihlerin Babası" anlamına gelen "Ebu'l-Feth" unvanı verilen Büyük Selçuklu hükümdarı Alp Arslan'dır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

10. İlk Türk-İslam devletlerinde törenlerde ve seyahatlerde yol düzenini sağlayan saray görevlisi "Serhenk"tir.

- Emir-i Alem: Bayrak ve sancak muhafızı
- Emir-i Candar: Saray muhafızı
- Emir-i Şikâr: Av işlerinden sorumlu görevli
- Emir-i Ahur: Atların bakımından sorumlu görevli

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. Moğol İmparatorluğu'nun parçalanmasından sonra Hülâgu Han tarafından İran'da kurulan ve 1258'de Bağdat'ı ele geçirip Abbasilere son veren devlet İlhanlı Devleti'dir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

12. Büyük Selçuklu Devleti'nde Divanı Saltanata bağlı alt divanlardan biri olan ve devletin malî işlerinden sorumlu olan divan Divan-ı İstifa'dır.

- Divan-ı İşraf: Askerlik ve hukuk dışında tüm işleri teftiş eden divandır.
- Divan-ı İnşa: Devlet yazışmalarını gerçekleştiren divandır.
- Divan-ı Berid: Posta ve haberleşme işlerinden sorumlu divandır.
- Divan-ı Arzû'l-Ceyş: Ordunun tüm ihtiyaçlarıyla ilgilenen divandır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. Türk-İslam devletlerinde belirli bir cins ticaret maddesinin toptan satışının ya da dağıtımının yapıldığı kapalı pazar yerine "kapan" ya da "kapan hanı" adı verilmiştir.

- Arasta: Üstü açık ya da kapalı olan ve dükkânların sırayla dizildiği ticarî yapı
- Bedesten: Genellikle kumaş ticareti yapılan kapalı çarşı
- İmaret: Aşevi, yemekhane
- Bimarhane: Hastane, akıl hastanesi

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

14. Sultan Alparslan ve Romen Diogenes arasında yaşanan, Bizans'ın kayıpları sonucu Papalıktan ilk kez yardım isteyerek Haçlı Seferlerinin başlama-sına neden olan ve Türkiye Tarihi'nin de başlangıcı kabul edilen savaş 1071 Malazgirt Savaşı'dır.

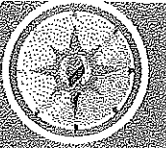
Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

15. İranlı şair Firdevsî'nin kaleme aldığı ve İran-Turan savaşlarının anlatıldığı Şehname adlı eser Gazneli Sultan Mahmut'a takdim edilmiştir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

16. Haçlılara karşı 1187 Hittin Savaşı'nda başarı sağlayarak Kudüs'ü kurtaran Türk-İslam hükümdarı Selâhaddin Eyyubi'dir. Batılı kaynaklarda "Türk Saladin" adıyla geçen Selâhaddin Eyyûbi'nin biyografisini yazan al-Wahrani, O'nun Öklid geometrisi, astronomi, matematik ve aritmetik gibi konularda uzman olduğunu belirtir. Nitekim O; mantık, felsefe, sosyoloji, fıkıh ve tarih eğitimi almış, Şam'daki Darülhadis'ten iyi derecede mezun olmuştur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. Türkiye Selçukluları Dönemi'nde inşa edilen;

- Konya'daki Sahip Ata,
- Kayseri'deki Hacı Kılıç,
- Kayseri'deki Hunad Hatun

yapılarının tür bakımından ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türbe B) Darüşşifa C) Külliye
D) Medrese E) Kervansaray

2. Aşağıdaki Anadolu beyliklerinden hangisinin Türk denizciliğinin gelişmesine herhangi bir etkisinin olduğu savunulamaz?

- A) Karesi B) Menteşe C) Saruhan
D) Aydın E) Karaman

3. Türkiye Selçuklu Devleti'nde, Anadolu'nun Moğol istilası altına girdiği dönemde halkı koruyup kollayan, "Anadolu Gençlik Teşkilatı" olarak da adlandırılan teşkilata verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahıyan-ı Rum B) Feteyân-ı Rum
C) Gaziyân-ı Rum D) Abdalan-ı Rum
E) Bacıyan-ı Rum

4. 1277'de yayınladığı fermanla "Bugünden sonra divanda, dergâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka bir dil kullanılmayacaktır." diyerek ülkesinde Türkçeyi resmî dil ilan eden hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I. Alâeddin Keykubat
B) Karamanoğlu Mehmet Bey
C) Akkoyunlu Uzun Hasan
D) Alâeddin Eretna Bey
E) II. Gıyaseddin Keyhüsrev

5. Bizans'a karşı 1176 Miryokefalon Savaşı'nda büyük bir zafer kazanan; devleti, eski Türk devlet geleneği doğrultusunda on bir oğlu arasında paylaştıran Türkiye Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I. Kılıç Arslan
B) II. Kılıç Arslan
C) I. Alaeddin Keykubat
D) II. İzzeddin Keykavus
E) I. Gıyaseddin Keyhüsrev

6. Anadolu'daki ilk külliye yapısı olarak bilinen ve UNESCO tarafından 1985'te "Dünya Kültür Mirası Listesi"ne alınan Divriği Ulu Cami ve Külliyesi, Türk-İslam mimarisinin hangi dönemine aittir?

- A) Artuklular B) Saltuklular
C) Danişmentliler D) Mengücekler
E) Anadolu Selçukluları

7. Ekberîlik tarikatının kurucusu olarak kabul edilen ve İslam dünyasında "Şeyh-i Ekber" unvanına sahip olan Türk-İslâm mutasavvıfı aşağıdakilerden hangisidir?

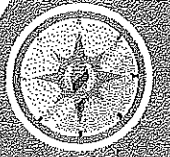
- A) Hoca Dehhâni B) Âşık Paşa
C) Muhyiddin Arabî D) Sadreddin Konevî
E) Otman Baba

8. Aşağıdaki beyliklerden hangisinin Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da egemenlik sürdüğü söylenemez?

- A) Sökmenliler B) Saltuklular
C) Saruhanlılar D) Artuklular
E) Mengücekler

9. Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'ne ait aşağıdaki eser-şehir eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?
- A) Karatay Medresesi - Konya
B) Gevher Nesibe Darüşşifası - Kayseri
C) Cacabey Medresesi - Kırşehir
D) Hüsad Hatun Külliyesi - Erzurum
E) II. Kılıç Arslan Türbesi - Konya
10. XIV. yüzyılın başlarında Yunus Emre tarafından kaleme alınan; insanın yaratılışından, ateş, su, hava ve toprak unsurlarından iman, öfke, nefis, sabır ve insan huylarından bahseden ünlü eser aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Makalat
B) Mantık'ı Tayr
C) Felekname
D) Divân-ı Hikmet
E) Risâletü'n-Nushiyye
11. Aşağıda verilen Türk beylikleri ile merkezleri arasında yapılan eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?
- A) Candaroğulları - Balıkesir
B) Saruhanoğulları - Manisa
C) Eşrefoğulları - Beyşehir
D) Menteşeoğulları - Muğla
E) Karamanoğulları - Konya
12. Türkiye Selçuklu hükümdarı I. İzzeddin Keykavus tarafından 1214'te ele geçirilerek ilk Selçuklu tersanesinin kurulduğu şehir aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Antalya
B) Trabzon
C) Sinop
D) Alanya
E) Suğdak
13. Türkiye Selçuklu sultanlarının pek çok bedesten, han ve kervansaray yaptırmaları;
I. ticaret,
II. ordu,
III. eğitim
alanlarından hangilerinde görülen gereksinimin bir sonucu olduğu savunulabilir?
- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) I, II ve III
14. Anadolu Türk Tarihi'ne ilişkin verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi doğru değildir?
- A) Saltuklular, Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliğidir.
B) Mengücekliye ait Divriği Ulu Camii ve Külliyesi Anadolu'da inşa edilen ilk külliye'dir.
C) İstanbul'u kuşatmak için Peçeneklerle ittifak kuran ilk denizci beylik Çaka Beyliği'dir.
D) Anadolu'daki ilk medrese olan Yağıbasan Medresesi Sökmencililer tarafından yaptırılmıştır.
E) Sıbernetik biliminin kurucusu sayılan El Cezeri Artukluların himayesinde çalışmıştır.
15. Sökmencililer, Danişmentliler, Mengücekli, Saltuklu gibi beylikler aşağıdaki savaşların hangisinden sonra Anadolu'da kurulmuştur?
- A) Pasinler
B) Köseadağ
C) Malazgirt
D) Yassıçemen
E) Miryokefalon
16. Ticareti geliştirmek için ilk kez devlet sigortası uygulaması başlatan Türk-İslam devleti aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Karahanlılar
B) Gazneliler
C) Büyük Selçuklular
D) Tolunoğulları
E) Türkiye Selçukluları

ÇÖZÜMLER

1. Soruda örnekleri verilen ve Türkiye Selçukluları Dönemi'ne ait Konya'daki Sahip Ata, Kayseri'deki Hacı Kılıç ve Kayseri'deki Hunad Hatun yapılarının tür bakımından ortak özelliği külliye olmalarıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. Soruda E seçeneğinde verilen Karamanoğulları Beyliğinin Türk denizciliğinin gelişmesine herhangi bir etkisinin olduğu savunulamaz. Karamanoğulları Beyliği Konya merkez olmak üzere İç Anadolu Bölgesi'nde hüküm sürmüştür.
- Karesioğulları - Balıkesir-Çanakkale yöresinde,
 - Menteşeoğulları - Muğla yöresinde,
 - Saruhanlılar - Manisa yöresinde,
 - Aydınoğulları - İzmir ve Aydın yöresinde
- hüküm sürmüştür.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

3. Türkiye Selçuklu Devleti'nde, Anadolu'nun Moğol istilası altına girdiği dönemde halkı koruyup kollayan, "Anadolu Gençlik Teşkilatı" olarak da adlandırılan teşkilata verilen ad Feteyân-ı Rum'dur. Diğer seçeneklerdeki gruplar Osmanlı Kuruluş Dönemi'nde karşımıza çıkacaktır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. 1277'de yayınladığı fermanla "Bugünden sonra divanda, dergâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka bir dil kullanılmayacaktır." diyerek ülkesinde Türkçeyi resmî dil ilan eden hükümdar Karamanoğlu Mehmet Bey'dir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Bizans'a karşı 1176 Miryokefalon Savaşı'nda büyük bir zafer kazanan; devleti, eski Türk devlet geleneği doğrultusunda on bir oğlu arasında paylaştıran Türkiye Selçuklu hükümdarı II. Kılıç Arslan'dır. Bu dönemde ayrıca; ilk gümüş ve altın para basılmış, Kayseri-Aksaray'da bulunan ve Anadolu'daki ilk kervansaray olarak kabul edilen Alay Han yapılmış ve Danişmentlilere son verilmiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

6. Anadolu'daki ilk külliye yapısı olarak bilinen ve UNESCO tarafından 1985 yılında "Dünya Kültür Mirası Listesi"ne alınan "Divriği Külliyesi" Mengücekliler Dönemi'nde inşa edilmiştir. Evliya Çelebi, görkemli yapısı ve mimaride kullanılan sanat anlayışı nedeniyle bu yapı hakkında "Methinde diller kısır, kalem kıraktır." ifadesini kullanmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Ekberîlik tarikatının kurucusu olarak kabul edilen ve İslam dünyasında "Şeyh-i Ekber" unvanına sahip olan Türk-İslâm mutasavvıfı Muhyiddin Arabî'dir. Muhyiddin Arabî "Vahdet-i Vücut" görüşünü savunmuştur. Bu görüşe göre, evrendeki her şey Allah'ın yansımasıdır. Yaratıcı ile yaratılanın tek kaynaktan geldiğini ve "bir" olduğunu savunmuşlardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

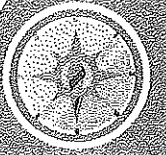
8. Soruda C seçeneğinde verilen Saruhanlılar Manisa'da kurulmuş ve o bölgede hüküm sürmüşlerdir. Bu bağlamda Saruhanlıların Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da egemenlik sürdüğü söylenemez.

- Sökmenliler - Van-Ahlat-Muş yöresinde,
 - Saltuklular - Erzurum-Kars yöresinde
 - Artuklular - Mardin-Batman yöresinde,
 - Mengücekliler - Erzincan-Kemah-Divriği yöresinde
- hüküm sürmüştür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. Soruda verilen Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'ne ait eser-şehir eşleştirmelerinden, D seçeneğindeki Hunad Hatun Külliyesi - Erzurum eşleştirmesi doğru değildir. Hunad Hatun Külliyesi Kayseri'de yer almaktadır. Nitekim Anadolu Selçuklu Devleti'ne ait mimari eserler genellikle Konya, Kayseri, Niğde, Ankara ve Kırşehir bölgelerinde yoğunlaşmıştır.
..... Doğru yanıt "D" seçeneğidir.
10. XIV. yüzyılın başlarında Yunus Emre tarafından kaleme alınan; insanın yaratılışından, ateş, su, hava ve toprak unsurlarından iman, öfke, nefis, sabır ve insan huylarından bahseden eser *Risâle-tü'n-Nushiyye*'dir.
• Makalat, Hacı Bektaş'ı Veli'nin,
• Mantıku't Tayr, Ferîdüddin Attâr'ın,
• Felekname, Gülşehrî'nin,
• Divân-ı Hikmet, Hoca Ahmet Yesevi'nin eseridir.
Doğru yanıt "E" seçeneğidir.
11. Soruda verilen Türk beylikleri ile merkezleri arasında yapılan eşleştirmelerden A seçeneğindeki eşleştirme yanlıştır. Candaroğulları Balıkesir'de değil Kastamonu-Sinop çevresinde hüküm sürmüştür.
Doğru yanıt "A" seçeneğidir.
12. Türkiye Selçuklu hükümdarı I. İzzeddin Keykavus tarafından 1214'te ele geçirilerek ilk Selçuklu ter-sanesisinin kurulduğu şehir Sinop'tur.
Doğru yanıt "C" seçeneğidir.
13. Türkiye Selçuklu hükümdarlarının pek çok şehirde bedestenler ve hanlar yaptırmaları ticareti geliştirme amacına yöneliktir. Bu yapıların ordu ve eğitim alanlarıyla doğrudan bir ilgisi yoktur.
Doğru yanıt "A" seçeneğidir.
14. Soruda Anadolu Türk Tarihi'ne ilişkin verilen bilgilerden A, B, C ve E seçeneklerindeki açıklamalar doğrudur. Ancak D seçeneğindeki açıklama doğru değildir. Anadolu'daki ilk medrese olan Yağıbasan Medresesi Sökmenliler tarafından değil Danişmentliler tarafından yaptırılmıştır.
Doğru yanıt "D" seçeneğidir.
15. Sökmenli, Danişmentli, Mengüceklî, Saltuklu gibi beylikler, Anadolu Türk Tarihi'nin "I. Beylikler Dönemi" olarak nitelendirilen dönemde varlık göstermişlerdir. Dolayısıyla bu beylikler 1071 Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'da kurulmuştur.
(Not: Anadolu Türk Tarihi'nde "II. Beylikler Dönemi" ise 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra başlamıştır.)
Doğru yanıt "C" seçeneğidir.
16. Türk-İslam devletleri içerisinde ticareti geliştirmek için ilk kez "devlet sigortası" uygulaması başlatan devlet Anadolu Selçuklularıdır. Sultan I. Alâeddin Keykubat Dönemi'nde başlatılan sigorta uygulamasında amaç tüccarları korumak ve ticaretin ak-samasını önlemektir. Yine bu dönemde özellikle Alanya (Alaiye) ve Karadeniz'in kuzeyindeki Suğ-dak ticaret merkezi alınarak denizcilik ve ticaretle önemli gelişmeler sağlanmış, ayrıca Anadolu'da çok sayıda han ve kervansaray yapılmıştır.
Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

1. Selçuklular Dönemi'nde Nurettin Cibril tarafından inşa edilen ve döneminde astronomi yüksekliği olarak kullanılan, ayrıca Anadolu'daki ilk gözlemevi olarak da kabul edilen Kırşehir'deki ünlü mimari eser aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yakutiye Medresesi
B) Sahip Ata Külliyesi
C) Yağıbasan Medresesi
D) Caca Bey Medresesi
E) Tarumtay Bimarhanesi

2. İlk kez denizlere açılma politikası uygulayarak Antalya'yı fetheden Anadolu Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) I. Kılıç Arslan
B) II. Gıyaseddin Keyhüsrev
C) I. Alaeddin Keykubat
D) I. Gıyaseddin Keyhüsrev
E) II. İzzeddin Keykavus

3. 1080-1178 yılları arasında Sivas, Kayseri ve Malatya çevresinde hüküm süren; Kayseri Ulu Cami ve Tokat Yağıbasan Medresesi gibi eserleri oluşturan Türk beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Saltuklular
B) Artuklular
C) Mengücekler
D) Danişmentliler
E) Lâdik Beyliği

4. Anadolu Selçuklu Devleti'nde yeni bir iş yeri açma ve usta, kalfa, çırak yetiştirme gibi işlemleri belli bir sisteme bağlayan sosyoekonomik teşkilata ne ad veriliyordu?

A) Gedik
B) İkta
C) Sahn
D) Timar
E) Ahi

5. Türkiye Selçuklu Devleti'nde I. Alaeddin Keykubat ve II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemlerinde vezirlik yapan, tahta geçebilmek için propaganda faaliyetlerinde bulunduğu gerekçesiyle Kubadâbâd Sarayı'nda öldürülen devlet adamı, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fahreddin Kazvini
B) Şemseddin İsfahânî
C) Celaleddin Karatay
D) Sadettin Köpek
E) Muineddin Süleyman

6. Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde yaşamış bilim adamlarından İbn-i Bîbî, Ravendî ve Kerimüddin Aksarayî aşağıdaki alanların hangisinde verdikleri eserlerle ön plana çıkmışlardır?

A) Hukuk
B) Din
C) Coğrafya
D) Tarih
E) Matematik

7. Türkiye Selçuklu Devleti'nde sultanın başkentte olmadığı zamanlarda ona vekâlet eden divan aşağıdakilerden hangisidir?

A) Divan-ı İstifa
B) Divan-ı Berid
C) Niyabet-i Saltanat
D) Divan-ı İşraf
E) Divan-ı Pervane

8. Anadolu Selçukluları Dönemi'nde yaşamış, yazmış olduğu *Risâletü'n-Nushiyye* ve *Divan* adlı eserleriyle bilinen ünlü Türk-İslam mufasavvıfı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hoca Dehhâni
B) Yunus Emre
C) Muhyiddin Arabi
D) Hacı Bektaş-ı Veli
E) Mevlâna Celaleddin Rumi

9. I. Divriği Ulu Cami
II. Yağıbasan Medresesi
III. Malabadi Köprüsü
IV. Gevher Nesibe Darüşşifası

Yukarıdaki eserler, aşağıda verilen devlet ve beyliklerle eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Saltuklular B) Artuklular
C) Danişmentliler D) Mengücekliler
E) Anadolu Selçukluları

10. Anadolu Selçuklu Devleti'nde has ve ıktalarla ilgili kararları düzenleyip toprak kayıtlarını tutan divan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Divan-ı İşraf B) Divan-ı İstifa
C) Divan-ı Arz D) Niyabet-i Saltanat
E) Divan-ı Pervane

11. Türkiye Selçuklu Devleti'ne;

- I. İznik,
II. Konya,
III. Kayseri

şehirlerinden hangileri merkezlik yapmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

12. Kur'an-ı Kerim'in ilk kez Türkçeye tercümesini yaptıran Uzun Hasan, aşağıdaki Türk-İslam devletlerinden hangisinin hükümdarıdır?

- A) Eretna B) Akkoyunlu
C) Karamanoğulları D) Karakoyunlu
E) Kadı Burhaneddin

13. Aşağıdakilerden hangisinin Ahilik teşkilatının faaliyetlerinden biri olduğu savunulamaz?

- A) Malların kalite kontrolünü yapmak
B) Üretici ile tüketici ilişkilerini denetlemek
C) Esnafların örgütlenmesini sağlamak
D) Tarımsal üretimin devamlılığını sağlamak
E) Piyasadaki ürünlerin fiyatlarını belirlemek

14. Danişmentlilerle birlikte Eskişehir yakınlarında II. Haçlı Seferi'ne karşı başarılı savunmalar yapan ve kendi adına ilk kez para bastıran Türkiye Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

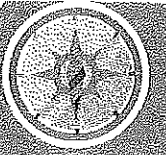
- A) I. Mesut
B) I. Alaeddin Keykubat
C) II. Kılıç Arslan
D) I. Gıyaseddin Keyhüsrev
E) II. İzzeddin Keykavus

15. XIV. yüzyıl başlarında Dündar Bey tarafından kurulan; Isparta, Eğirdir ve Antalya çevresinde hüküm süren, daha sonra topraklarının bir kısmını Osmanlı Devleti'ne satan Türk beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karesioğulları B) Hamitoğulları
C) Candaroğulları D) Germiyoğulları
E) Dulkadiroğulları

16. Türkiye Selçuklularında "Kubbetü'l-İslam" unvanıyla bilinen şehir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kayseri B) İznik C) Ahlat
D) Konya E) Amasya

ÇÖZÜMLER

1. Selçuklular Dönemi'nde Nurettin Cibril tarafından inşa edilen ve döneminde astronomi yüksekokulu olarak kullanılan, ayrıca Anadolu'daki ilk rasathane (gözlemevi) olarak da kabul edilen Kırşehir'deki ünlü mimari eser Caca Bey Medresesi'dir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. İlk kez denizlere açılma politikası uygulayarak Antalya'yı fetheden Anadolu Selçuklu hükümdarı I. Gıyaseddin Keyhüsrev'dir. Bu dönemde ayrıca Türkiye Selçuklu Devleti'nin ilk medresesi olan Kayseri Koca Hasan Medresesi ile dünyadaki ilk tıp okulu olarak bilinen Kayseri Gevher Nesibe Darüşşifası yapılmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. 1080-1178 yılları arasında Sivas, Kayseri ve Malatya çevresinde hüküm süren; Kayseri Ulu Cami ve Tokat Yağbasan Medresesi gibi eserleri oluşturan Türk beyliği Danişmentliler'dir. Danişmentliler kendilerini Büyük Selçuklu Devleti'nin varisi olarak gören, Anadolu'da ilk kez para bastıran ve Birinci Beylikler içinde en güçlü olan beyliktir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. Anadolu Selçuklu Devleti'nde yeni bir iş yeri açma ve usta, kalfa, çırak yetiştirme gibi işlemleri belli bir sisteme bağlayan sosyoekonomik teşkilata "Ahilik" adı verilmiştir.

- **Gedik:** İş yeri açma ruhsatı
- **Ikta:** Devletin, tasarrufundaki arazi ve taşınmaz malların işletme veya faydalanma hakkını kişilere tahsis etmesi
- **Sahn:** Medrese bölümlerine verilen ad
- **Timar:** Osmanlılarda devlete alt toprakların askerî ve idarî amaçlarla tahsisine dayalı sistem

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

5. Türkiye Selçuklu Devleti'nde I. Alâeddin Keykubat ve II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemlerinde vezirlik yapan, tahta geçebilmek için propaganda faaliyetlerinde bulunduğu gerekçesiyle Kubadâbâd Sarayı'nda öldürülen devlet adamı Sadettin Köpek'tir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde yaşamış bilim adamlarından İbn-i Bibi, Ravendî ve Kerimüddin Aksarayî "Tarih" alanında verdikleri eserlerle ön plana çıkmışlardır. Öyle ki bu bilim adamlarından İbn-i Bibi, Anadolu Selçuklu Dönemi'nin en ünlü tarihçisi olup *El-Evâmirü'l Alâiye* adlı eseriyle bilinir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Türkiye Selçuklu Devleti'nde sultanın başkentte olmadığı zamanlarda ona vekâlet eden divan, Ni-yabet-i Saltanat Divanıdır.

- **Divan-ı İstifa:** Devletin malî işlerinden sorumlu olan divandır.
- **Divan-ı Berid:** Posta ve haberleşme işlerinden sorumlu divandır.
- **Divan-ı İşraf:** Askerlik ve hukuk dışında tüm işleri teftiş eden divandır.
- **Divan-ı Pervane:** Has ve dirliklerle ilgili kararları düzenleyen, toprak kayıtlarını tutan divandır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. Anadolu Selçukluları Dönemi'nde yaşamış, yazmış olduğu *Risâletü'n-Nushiyye* ve *Divan* adlı eserleriyle bilinen ünlü Türk-İslam mutasavvıfı Yunus Emre'dir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

9. Soruda öncüllerde verilen eserler, seçeneklerdeki devlet ve beyliklerle eşleştirildiğinde A seçeneğinde Saltuklular dışarıda kalır. Şöyle ki;
- I. Divriği Ulu Cami (Mengücekliler)
 - II. Yağıbasan Medresesi (Danişmentliler)
 - III. Malabadi Köprüsü (Artuklular)
 - IV. Gevher Nesibe Darüşşifası (Anadolu Selçukluları)

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. Anadolu Selçuklu Devleti'nde has ve ıktalarla ilgili kararları düzenleyip toprak kayıtlarını tutan divan Divan-ı Pervane'dir.

- **Divan-ı İshraf:** Askerlik ve hukuk dışında tüm işleri teftiş eden divandır.
- **Divan-ı İstifa:** Devletin malî işlerinden sorumlu olan divandır.
- **Divan-ı Arz:** Orduyla ilgili işlerden sorumlu divandır.
- **Niyabet-i Saltanat:** Sultanın başkentte olmadığı zamanlarda ona vekâlet eden divandır.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

11. Soruda öncüllerde verilen İznik (I) ve Konya (II) Türkiye Selçuklu Devleti'ne merkezlik yapan şehirlerdir. Devlet, Kayseri ve çevresinde varlık göstermiş olsa da burayı devletin merkezi olarak kullanmamıştır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

12. Kur'an-ı Kerim'in ilk kez Türkçeye tercümesini yaptıran Uzun Hasan Akkoyunlu hükümdarıdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde Kayseri'de Ahi Evran tarafından kurulan Ahi örgütü, genel manada bir meslek örgütlenmesidir. Özellikle ticari hayatın içerisindeki en önemli unsur olarak değerlendirilmek mümkündür. Bu bağlamda ticaret hayatında etkin rol oynayan, esnaflar arasında dayanışmayı sağlayan ve zanaat erbabının örgütlenmesi ve haklarının korunması gibi konularda söz sahibi olan Ahilik teşkilatının tarımsal üretimin devamlılığını sağlamak gibi bir fonksiyonu yoktur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

14. Danişmentlilerle birlikte Eskişehir yakınlarında II. Haçlı Seferi'ne karşı başarılı savunmalar yapan ve kendi adına ilk kez para bastıran Türkiye Selçuklu hükümdarı I. Mesut'tur. I. Mesut Dönemi'nde Haçlılara karşı yürütülen mücadeleler hızla devam etmiş ve başarı sağlanmıştır. Sivas ve Malatya'yı Danişmentliler'den alan I. Mesut kendi adına ilk madenî (bakır) parayı bastırmıştır. İlk kez Batı kaynaklarında Anadolu coğrafyasının "Türkiye" adıyla geçtiği bu dönemde ayrıca ilk imar ve şehirleşme faaliyetleri başlamıştır.

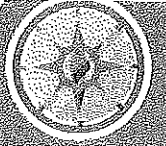
Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

15. XIV. yüzyıl başlarında Dündar Bey tarafından kurulan; Isparta, Eğirdir ve Antalya çevresinde hüküm süren, daha sonra topraklarının bir kısmını Osmanlı Devleti'ne satan Türk beyliği Hamitoğulları'dır. 1301'de Dündar Bey tarafından kurulmuş denizci bir beylik olan Hamitoğulları, topraklarının bir bölümünü "80 bin altın" karşılığında Osmanlı Devleti'ne satmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

16. Türkiye Selçuklularında "Kubbetü'l-İslam" unvanıyla bilinen şehir Ahlat'tır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. Anadolu Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat ile Harezmşah Hükümdarı Celaeddin arasında yapılan bu savaşta Harezmşah Devleti yıkılma sürecine girerken Anadolu Selçuklu Devleti ise Moğol tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

Yukarıda bahsedilen savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Köseadağ B) Dandanakan C) Nesa
D) Yassıçemen E) Miryokefalon

2. "Anadolu'da Türkiye Selçuklu Mimarisi" adlı bir sergide aşağıdaki eserlerden hangisine dair görsele rastlanması beklenemez?

- A) Gök Medrese
B) Hunad Hatun Külliyesi
C) Sahip Ata Külliyesi
D) Mama Hatun Kümbeti
E) Gevher Nesibe Darüşşifası

3. 1100-1207 yılları arasında Ahlat, Van, Erciş ve Muş civarında hüküm süren, *Ermensahlar* veya *Ahlatşahlar* olarak da adlandırılan Türk beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Artuklular B) Sökmenliler
C) Saltuklular D) Danişmentliler
E) Eşrefoğulları

4. Anadolu Selçuklu Devleti'nde iktisadi ve dini bir meslek örgütlenmesi olan Ahilik kurumunda, esnafın uymakla yükümlü olduğu ilkeleri ihtiva eden belgeye verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahidname B) İcazetname
C) Beratname D) Fütüvvetname
E) Sefaretname

5. Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti İznik'in Sultan I. Kılıç Arslan Dönemi'nde Konya'ya taşınmasına yol açan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Miryokefalon Savaşı
B) I. Haçlı Seferi
C) Köseadağ Savaşı
D) Yassıçemen Savaşı
E) Baba İshak İsyanı

6. Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarı II. Gıyaseddin Keyhüsrev ile veziri Sadettin Köpek'in Türkmenleri küstüren ve dışlayan uygulamaları sebebiyle 1240 yılında çıkan isyan, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oğuz İsyanı
B) Şeyh Bedreddin İsyanı
C) Kavurd Bey İsyanı
D) Babaîler İsyanı
E) Şahkulu İsyanı

7. Anadolu Selçuklularında cami mihraplarında, minarelerde ve saraylarda bol miktarda uygulanan, sıralı ve sırüstü denilen iki renklendirme tekniği ile kullanılan sanat dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hat B) Tezhip C) Çini
D) Ebru E) Minyatür

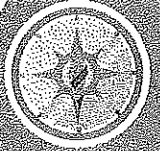
8. Farsça kaleme aldığı yirmi bin beyitlik *Selçuklu Şehnâmesi* adlı eseriyle bilinen ilk divan şairi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Âşık Paşa B) Hoca Dehhâni
C) Muhyiddin Arabî D) Sadreddin Konevi
E) Şeyh Ahmed Gülşehri

9. 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Süleyman Bey tarafından kurulan; Seydişehir, Bolvadin ve Beyşehir çevresinde hüküm süren Türk beyliği aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Eşrefoğulları
B) Karamanoğulları
C) Taceddinoğulları
D) Candaroğulları
E) Dulkadiroğulları
10. Akustik sistemi son derece hassas olan, haftanın belirli dönemlerinde musikiyle hasta tedavisi yapılan ve dünyanın ilk tıp okulu olarak kabul edilen Kayseri'deki Gevher Nesibe Darüşşifası, Türk tarihinin hangi döneminde inşa edilmiştir?
- A) Artuklular
B) Danişmentliler
C) Karamanoğulları
D) Osmanlı Devleti
E) Türkiye Selçukluları
11. Anadolu Selçuklu Devleti'nde, dükkânların sırayla dizildiği üstü açık ya da kapalı ticari yapılarla ne ad veriliyordu?
- A) Arasta
B) İmaret
C) Kapan
D) Zaviye
E) Bedesten
12. Eyyûbilerle ilişkileri düzelterek Alanya, Suğdak gibi ticaret merkezlerini fetheden ve devlete en parlak dönemi yaşatan Anadolu Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?
- A) IV. Kılıç Arslan
B) I. Gıyaseddin Keyhüsrev
C) II. Gıyaseddin Keyhüsrev
D) I. Alaeddin Keykubat
E) II. İzzeddin Keykavus
13. Anadolu Selçuklu hükümdarı II. Kılıç Arslan'ın iktidarının son dönemlerinde ülke topraklarını on bir oğlu arasında paylaşması aşağıdakilerden hangisine kanıt olarak gösterilebilir?
- A) Kut anlayışının devam ettirildiğine
B) Anadolu'nun Moğolların istilasına uğradığına
C) Geleneksel veraset sistemini sürdürdüklerine
D) Gök Tanrı inancını benimsediklerine
E) Hoşgörüye dayalı bir anlayış sergilediklerine
14. Türkiye Selçuklu Devleti Dönemi'nde Ahi Evran'ın eşi Fatma'nın etrafında örgütlenen, Anadolu'daki kadınlara "Eşine, işine ve aşına dikkat et." prensibini benimseten teşkilat aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Abdalan-ı Rum
B) Gaziyân-ı Rum
C) Bacıyan-ı Rum
D) Evlâd-ı Fatihan
E) Ahiyan-ı Rum
15. Aşağıdaki şehirlerin hangisinde Türkiye Selçuklu Dönemi'ne ait mimari eserlerin bulunması beklenemez?
- A) Konya
B) Sinop
C) Antalya
D) Kayseri
E) Trabzon
16. Aşağıdaki Anadolu beyliklerinden hangisinin Türk denizciliğinin gelişmesine katkısı olduğu savunulamaz?
- A) Dulkadiroğulları
B) Karesioğulları
C) Saruhanlıoğulları
D) Candaroğulları
E) Menteşeoğulları

ÇÖZÜMLER

1. Soruda bahsedilen savaş Yassıçemen Savaşı'dır. Anadolu Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat ile Harezmşah Hükümdarı Celaeddin arasında yapılan bu savaşta Harezmşah Devleti yıkılma sürecine girerken Anadolu Selçuklu Devleti ise Moğol tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Ayrıca Yassıçemen Savaşı, sonuçları itibarıyla Pirus Zaferi olarak nitelendirilmektedir. Pirus Zaferi "Anlamsız Zafer" anlamına gelmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. "Anadolu'da Türkiye Selçuklu Mimarisi" adlı bir sergide soruda D seçeneğinde verilen Mama Hatun Kümbeti ile ilgili görsel olması beklenemez. Nitekim Mama Hatun Kümbeti Türkiye Selçuklu değil Saltuklular Dönemi'ne ait Erzincan'da bulunan bir mimari eserdir. Sivas Gök Medrese, Kayseri Hunad Hatun Külliyesi, Konya Sahip Ata Külliyesi ve Kayseri Gevher Nesibe Darüşşifası Türkiye Selçuklularına ait en ünlü eserler arasında yer alır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. 1100-1207 yılları arasında Ahlat, Van, Erciş ve Muş civarında hüküm süren, *Ermensahlar* veya *Ahlatşahlar* olarak da adlandırılan Türk beyliği Sökmenlilerdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. Anadolu Selçuklu Devleti'nde iktisadi ve dini bir meslek örgütlenmesi olan Ahilik kurumunda, esnafın uymakla yükümlü olduğu ilkeleri ihtiva eden belgeye "Fütüvvetname" adı verilmiştir.

- **Ahidname:** Hükümdarların emriyle bazı devlet, zümre ve şahıslara özel haklar tanımak üzere düzenlenen belge
- **İcazetname:** Diploma, kademe geçiş belgesi
- **Berafname:** Atama belgesi
- **Sefaretname:** Elçilerin görevlendirildikleri bölgenin siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel yapısına dair gözlemlerini aktardıkları raporların genel adı

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Anadolu Selçuklu Devleti Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından İznik merkez olmak üzere kurulmuştur. Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti İznik'in Sultan I. Kılıç Arslan Dönemi'nde Konya'ya taşınmasına yol açan gelişme I. Haçlı Seferi'dir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

6. Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarı II. Gıyaseddin Keyhüsrev ile veziri Sadettin Köpek'in Türkmenleri küstüren ve dışlayan uygulamaları sebebiyle 1240 yılında çıkan isyan Babaîler İsyanı ya da diğer adıyla Baba İshak İsyanı'dır. Bir Türkmen Şeyhi olan Baba İshak'ın Adıyaman'da başlattığı isyan güçlüğü de olsa bastırılabilmiş ancak bu isyan, devletin güçsüzleşmesine yol açmış ve dağılma sürecini daha da hızlandırmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Anadolu Selçuklularında cami mihraplarında, minarelerde ve saraylarda bol miktarda uygulanan, sıralı ve sırustü denilen iki renklendirme tekniği ile kullanılan sanat dalı çinidir.

- **Hat:** Arapça güzel yazı yazma sanatı
- **Tezhip:** El yazması kitapların (genellikle dinî kitaplar) kenarlarını altın tozuyla süsleme sanatıdır. (Yaldızlama)
- **Ebru:** Kâğıt süsleme sanatı olarak gelişme gösteren, özel karışimli suyun içerisine boya serpiştirilmesiyle yapılan sanat
- **Minyatür:** Kitaplarda kullanılan küçük resim sanatı

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. Anadolu Selçuklu Devleti zamanında yaşamış, Farsça kaleme aldığı yirmi bin beyitlik *Selçuklu Şehnâmesi* adlı eseriyle bilinen ilk divan şairi Hoca Dehhâni'dir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

9. 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Süleyman Bey tarafından kurulan; Seydişehir, Boivadin ve Beyşehir çevresinde hüküm süren Türk beyliği Eşrefoğulları'dır.

- Karamanoğulları - Konya yöresinde,
- Taceddinoğulları - Niksar ve Ordu yöresinde,
- Candaroğulları - Kastamonu ve Sinop yöresinde,
- Dulkadiroğulları - Maraş/Elbistan yöresinde

hüküm sürmüştür

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. Akustik sistemi son derece hassas olan, haftanın belirli dönemlerinde musikiyle hasta tedavisi yapılan ve dünyanın ilk tıp okulu olarak kabul edilen Kayseri'deki Gevher Nesibe Darüşşifası, Türkiye Selçukluları döneminde inşa edilmiştir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

11. Anadolu Selçuklu Devleti'nde, dükkânların sırayla dizildiği üstü açık ya da kapalı ticari yapılara arasta adı verilmiştir.

- **İmaret:** Aşevi, yemekhane
- **Kapan:** Belirli bir cins ticaret maddesinin toptan satışının ya da dağıtımının yapıldığı kapalı pazar yeri
- **Zaviye:** Daha çok kırsal alanlarda kurulan ve farklı işlevleri olan, tekke gibi tarikat etkinliklerinin yürütüldüğü yapı
- **Bedesten:** Genellikle kumaş ticareti yapılan kapalı çarşı

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

12. Eyyûbilerle ilişkileri düzelterek Alanya, Suğdak gibi ticaret merkezlerini fetheden ve devlete en parlak dönemi yaşatan Anadolu Selçuklu hükümdarı I. Alaeddin Keykubat'tır. Bu dönemde ayrıca devletin merkezi olan Konya kültür ve sanat merkezi hâline gelmiştir. Mengüceklilere ve Harput Artuklularına son verilmiştir. Ticaretin gelişmesi için Anadolu'da çok sayıda han ve kervansaray yapılmış, yabancı tüccarlara ilk kez "devlet sigortası" uygulanmıştır. 1230'da Yassıçemen Savaşı sonucunda da Harzemşahlara son verilmiştir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

13. Anadolu Selçuklu hükümdarı II. Kılıç Arslan'ın iktidarının son dönemlerinde ülke topraklarını on bir oğlu arasında paylaştırması doğrudan veraset sistemiyle ilgilidir. Bu durum Anadolu Selçuklu Devleti'nin, eski Türk devlet yönetiminde de etkili olan geleneksel veraset sistemini devam ettirdiğini göstermektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

14. Türkiye Selçuklu Devleti Dönemi'nde Ahi Evran'ın eşi Fatma'nın etrafında örgütlenen, Anadolu'daki kadınlara "Eşine, işine ve aşına dikkat et." prensibini benimseten teşkilat Bacıyan-ı Rum'dur. (Soruda geçen diğer teşkilatlar Osmanlı Dönemi'nde karşımıza çıkacak.)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Soruda E seçeneğinde verilen Trabzon'da Türkiye Selçuklu Dönemi'ne ait mimari eserlerin bulunması beklenemez. Nitekim bu dönemde Trabzon'da Pontus Rum İmparatorluğu vardı ve bu devlete ancak Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmet son verecektir. Öte yandan Anadolu Selçuklu mimarisinin yoğun olarak görüldüğü şehirler arasında Konya, Karaman, Kayseri, Sivas, Antalya, Alanya, Sinop vb. sayılabilir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

16. Soruda A seçeneğinde verilen Dulkadiroğulları Beyliğinin Türk denizciliğinin gelişmesine katkısı olduğu savunulamaz. Dulkadiroğulları Beyliği Maraş ve Elbistan civarında hüküm sürmüştür. Denizcilikle uğraşan diğer beyliklerden;

- Karesioğulları - Balıkesir-Çanakkale yöresinde,
- Saruhanoğulları - Manisa yöresinde,
- Candaroğulları - Kastamonu ve Sinop yöresinde,
- Menteşeoğulları - Muğla yöresinde

hüküm sürmüştür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.